
Victima sponte cadit facilis
collapsa sub aras
Omnia pectoribus Gaudia
fausta movent
Sed mage quod dextro cursu
venit armiger ales
Expansiq; alis viscera lu-
strat ovans.
Quis putet Austriaco Soli
hæc non grata futura?
Ipsa Aquila ad Superos Teu-
tona corda rapit
J. Sandrart sculpsit.

MISCELLANEA CURIOSA MEDICO-PHYSICA

ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM

sive

EPHEMERIDUM MEDICO-PHYSICARUM GERMANICARUM CURIOSARUM

ANNUS SECUNDUS

ANNI scilicet M DC LXXI.

continens

Celeberrimorum Medicorum & Eruditorum in & extra Germaniam Observationes Medicas & Physicas, vel Anatomicas, vel Botanicas, vel Pathologicas, vel Chirurgicas, vel Therapeuticas, vel Chymicas.

Præmissa

Succincta Narratio ORTUS & PROGRESSUS ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM cum Legibus Societatis, & Nominibus Collegarum.

JENÆ,
Sumptibus ESAIÆ FELLGIBELI Bibliopolæ Wratislav.
Typis SAMUELIS KREBSII.
Anno *1671.*

POTENTISSIMO

AC

INVICTISSIMO

ROMANORUM IMPERATORI

LEOPOLDO I.

PERPETUO AUGUSTO.

GERMANIÆ.

HUNGARIÆ.

BOHEMIÆ.

DALMATIÆ.

CROATIÆ.

SLAVONIÆ, &c.

REGI.

ARCHIDUCI AUSTRIÆ.
DUCI BURGUNDIÆ. STIRIÆ.
CARINTHIÆ. CARNIOLÆ.
ET
WURTENBERGÆ.
COMITI TIROLIS.
&c.

AUGUSTISSIME CÆSAR.

X Antiqua Aruſpicum Doctrina acceptum erat Augurium, ſi Sacrificantes *Sedentem* vidiſſent AQUILAM, quamvis laborioſum aliquatenus illud Omen: ſi verò AQUILAM à dextra parte *Advolantem*, patulis & exporrectis alis perſtrepentem obſervaſſent fauſtiſſima ſibimet obventura imaginabantur, præprimis verò ubi Victimæ *Cor* AQUILA rapuiſſet, nimium propi-

tios

tios fore DEOS certò credebant. Quantò certiore & feliciore Augurió triumphare poterit *NATURÆ CURIOSORUM SOCIETAS* de *Augustissima* S. CÆSAR. MAJEST. *Clementia!* Postquam etenim S. CÆS. MAJ. Aras thronumque dicta *SOCIETAS* præteritô annô humillimè adrepere ausa fuisset, & ob tenuitatem non *Hecatomben* quandam *Imperatoriam* Centum Tauris, Centum Leonibus, Centum Aquilis constantem, sed Donaria minuscula chartacea offerre, S. CÆS. MAJ. eandem Clementissimis Oculis aspicere, oblata Augustali Manu excipere, adeoque Germanorum devotissima Corda sacrificata, tanquam gratissima Holocausta suscipere dignata fuerit.

Quod si Augustissimæ FAMILIÆ AUSTRIACÆ felicissimum omen fuisse putandum est, quod Marchiones Austriæ olim in Insigniis AQUILA BICIPITI usi fuerint, præsagium nempe faustissimum Hæreditariam IPSORUM Successoribus per plurima Secula futuram, & usque ad Mundi finem stabili Conjugiô permansuram S. ROM. IMPERII Bicipitem AQUILAM; quidni etiam dum IMPERATORIA AQUILA sub expansarum Alarum Umbram *GERMANORUM CURIOSAM SOCIETATEM* clementissimè suscepit, illique PROTECTOREM Invictissimum & Potentissimum SESE Futurum promiserit, Illa summam suam extollat felicitatem, & de Summo hoc Perpetuoque Honoris fastigio impensè sibi gratuletur. Quod ingeniosè quidam de AQUILÆ Generositate ipsius AQUILÆ effigiei Hieroglyphicè subscripserat: ET POSSE ET VELLE BEARE, illud rectius suis Laboribus titulisque præfigit *CURIOSA NATURÆ SOCIETAS:* SOLIUS CÆSARIS est & POSSE & VELLE CLEMENTIAM & MUNIFICENTIAM exhibere Naturæ Hygeæque Mystis. Ob tam insignem Clementiam & Benevolum Aspectum ne ulterius ingrata videretur, NATURA Ipsa filiorum suorum caterva stipata, quas Naturali penicillo depinxerat, rudique scalprô exasciare tentaverat in tenerrimis Plantarum germinibus efformatas AQUILAS, ex vicino S. CÆS. MAJ. hæreditariis Provinciis Regno advectas ad S. CÆS. MAJ. Pedes audet devolvere, lætabunda, quod AQUILA

Romano-

Romano-Germanica BICEPS, Polonicæ juncta AQUILÆ non Bicipitem ſolum ſed Bicorporem amœniſſimâ Harmoniâ fauſtô Conjugii nexu reddiderit. Eadem Spolia Leonibus & Tigridibus detracta eviſceratis Beſtiis ad Thronum Imperatorium deponit: Addit alma Natura varia alia monſtra, quin & ſeria Spectacula in hanc Scenam producit, ſed ſine cæde & ſanguine.

Subjungimus, AUGUSTISSIME CÆSAR, & ſuſcipimus Vota ſolemnia, pro Incolumitate DOMINI noſtri CLEMENTISSIMI, quâ Publica Salus continetur, nuncupamus ea DEO TER OPT. TER MAX. VIVAT LEOPOLDUS IMPERATOR AUGUSTUS VIVAT, DEO & Naturâ longiſſima Fata, fauſtiſſima Vota, firmiſſima Regnorum fulcra concedente: VIVAT! & victricibus AQUILIS LEONINA Generoſitate feliciſſimè GERMANIAM protegat hinc inde Ungues hoſtiles pertimeſcentem: ſic ſub Invictiſſimæ AQUILÆ victricibus Alis ulterius ſecurè viventes Naturæ-Curioſi, intrepidè pergent HONORIS & ÆTERNITATIS Templo, ulterius Teutonicæ gloriæ ſuſpendere Anathemata & victimas ſimul offerre ardentiſſimas preces pro Summo Germanicæ Nationis Capite ſalute perpetua, tanquam

S. CÆS. MAJ.

Vratiſlav. Sileſior.
Anno Rep. Salutis
M DC LXXI.
Menſe Octobri,

obſequentiſſimi

NATURÆ CURIOSI.

SYLLABUS
Excell. Dn. MEDICORUM,
Qui
Pro augendo Tomo II. Ephemeridum
Physico-Medicar. Germanicar. Observationes communicarunt secundum Ordinem Alphabeticum.

1.

DN. D. Paulus AMMANNUS Professor Medic. Extraordinar. in Universitate LIPSIENSI, Academiæ Botanicus, B. Mar. Virgin. Collegii Collegiatus, & *Academicus Curiosus*, dictus *Dryander.*

2. ANONYMUS Curiosus, qui licet Professione non sit Medicus, attamen Eruditione, Scientiâ & Experientiâ Medicâ præcellens.

3. Dn. D. Thomas BARTHOLINUS Hæreditarius in Hagensted, Prof. Regius Honorar. in Hafniensi, & Fac. Medicæ Decanus Perpetuus.

4. Dn. D. Erasmus BARTHOLINUS Med. D. Mathematicus Reg. Maj. Dan. & Norvvegiæ, & Matheseos in Hafniensi Prof. Publ.

5. Dn. D. Nicol. Guilielm. BECKERS S. Cæs. Maj. Personæ & Aulæ Medicus Viennæ.

6. Dn. D. Laurent. BELLINUS Anatom. Prof. Ordinar. Pisis in Hetruria.

7. Dn. D. Martin. BERNHARDI à Berniz Regiæ Maj. Poloniæ Personæ & Cameræ Medicus.

8. Dn. D. Caſpar Theophilus BIERLINGIUS Practic. Magdeburgenſis, *Academ. Curioſus.*
9. Dn. D. Olaus BORRICHIUS Reg. Maj. Dan. Medicus, & in Hafnenſi Academia Prof. Publ.
10. Dn. D. Elias Rudolphus CAMERARIUS Prof. in Univerſitate Tubingenſi. *Acad. Curioſus.*
11. Dn. D. Joh. Anton. CLOTZIUS Phyſicus Buzbacenſis in Franconia.
12. Dn. D. Jacob. Johann. Wenceslaus DOBRZENSKY de Negroponte, Prof. Extraordinar. in Antiqua PRAGENSI, & p. t. Univ. Prag. Magnif. RECTOR.
13. Dn. D. Joh. Mich. FEHR Phyſ. Imperial. Urbis Suinfurti in Franconia, *Academ. Natur. Curioſ.* PRÆSES, dictus *Argonauta.*
14. Dn. D. Caſpar. FELDNER Pract. Vratislav.
15. Dn. D. Joh. Chriſtian. FROMMAN P.P. & Medicus Provincialis in Ducatu Coburgenſi.
16. Dn. L. Chriſtian. Frideric. GARMANNUS Phyſicus Reip. Chemnicenſ. ut & diverſarum Præfecturar. Franckenberg/ Sachſenburg/ &c. in Miſnia, *Acad. Curioſus,* dictus *Caſtor.*
17. Dn. D. Laurent. GIESELER Reip. Brunſuicenſ. Phyſicus Ordinarius.
18. Dn. D. Cæſo GRAMM. Phyſices & Gr. L. Prof. Kilienſ. in Holſatia.
19. Dn. D. Joh. Georg. GREISELIUS Colleg. Med. Vienn. Aſſeſſor, Academ. Viennenſ. Anatomiæ Prof. Extraordinar. *Academicus Curioſus.*
20. Dn. D. Ehrenfrid HAGENDORN Med. Practicus Gorlicii in Luſatia, *Academ. Curioſus.*

21. Dn.

21. Dn. L. Auguſtinus HERMANNUS in Antiqua Erfurtenſi Academia Anatom. & Botan. Prof. Ordinarius.

22. Dn. D. Matth. Franciſcus HERTODIUS Inclytorum Statuum Marchionatus Moraviæ Medicus Provincialis Brunæ.

23. Dn. D. Joh. Ferdinand. HERTODIUS à Totenfeld, Inclytor. Statuum Morav. Marchionatus Medicus Provincialis Olomutii, *Academic. Curioſus dictus Orpheus.*

24. Dn. D. Mauritius HOFMANNUS in ALTDORFINA Univerſ. Medicinæ Profeſſ. Primarius.

25. Dn. D. Joh. JÆNISIUS Practic. Vratislavienſis, *Academic. Curioſus.*

26. Dn. D. Georg. Sebaſt. JUNGIUS Colleg. Med. Vienn. Aſſeſſor, *Academ. Curioſus.*

27. Dn. D. Daniel LUDOVICI Sereniſſ. Principis Saxo-Gothani Archiater.

28. Dn. D. Joh. Daniel MAJOR in Kilienſi Cimbriæ Academia Anatom. & Botan. Prof. P. *Academ. Curioſus, dictus Heſperus.*

29. Dn. D. Georg. Abraham. MERCLIN Senior Reip. Noriberg. Medicus.

30. Dn. D. Joh. Wolfgang MOEGLING Seren. March. Bado-Durlacenſ. à Conſiliis Medicis & Phyſicus Pforzheimenſis.

31. Dn. D. Valent. Andr. MOELLENBROCCIUS Phyſ. Hall. Saxon. *Academicus Curioſus* dictus *Pegaſus.*

32. Dn. D. Johann. PATERSON Hain Boruſſus, Phyſicus in Superiore Hungaria.

33. Dn. D. Georg. Chriſtophor. PETRI Medicus Electoral. Moguntinus, & Erfurtenſ. Ordinarius, in antiqua ERFURTENSI Fac. Med. Decanus, *Academicus Curioſus*, dictus *Achilles.*

34. Dn.

34. Dn. Johannes PILAS S. Cæs. Majest. Cameræ Chirurgus.

35. Dn. D. Salomon REISELIUS Illustriss. Comit. Hanoviens. Archiater.

36. Dn. D. Philippus Jacob. SACHS à Levvenheimb Reip. Vratislaviens. Physicus, & *Academiæ Nat. Curiosor. Adjunctus* dictus *Phosphorus*.

37. Dn. D. Simon SCHOLZIUS Physicus Thorunii in Borussia Primarius.

38. Dn. D. Godfrid SCHUBERT Practic. Bregensis in Silesia.

39. Dn. D. Johannes SCULTETUS Reip. Noriberg. Phys. Ordinar. Officinar. Pharmaceut. Visitator p. t. Senior.

40. Dn. D. Georg. SEGERUS Reg. Maj. Polon. Medicus, Thorun. Physic. Ordinar. Gymnasiique Prof. Honorarius.

41. Dn. D. Paulus de SORBAIT Medic. Practic. in Viennensi Professor Primarius, Sacratiss. Imperatricis ELEONORÆ Personæ, Cubicularius & Aulæ Medicus, *Academicus Curiosus*.

42. Dn. D. Samuel SPILENBERGER Palatini Hungariæ Medicus, Liberæ Regiæque Civitatis Leutschoviæ Medicus Ordinar. ab aliquot annis *mortuus*.

43. Dn. D. David SPILENBERGER Fil. Physic. Leutschov. in Superiore Hungaria.

44. Dn. D. Joh. Frideric. TREUBLER Medic. Ordinar. Bergis in Norvvegia.

45. Dn. D. Simon Aloysius TUDECIUS de Monte Galea Medicus Pragens. in Bohemia.

46. Dn.

46. Dn. D. Joh. Georg. VOLCAMERUS Reip. Noriberg. Physicus Primarius.
47. Dn. D. Henric. VOLLGNADIUS, Practic. Vratisl. *Academ. Curiosus.*
48. Dn. D. Joh. Jacob. WALDSCHMID Practic. Hanoviensis.
49. Dn. D. Georg. Wolfgang. WEDEL Medicus Ducalis Saxonico-Gothanus, *Academ. Curiosus dictus Hercules.*
50. Dn. D. Joh. Jacob. WEPFER Physicus Scaphusianus in Helvetia.
51. Dn. D. Godf. Christian. WINCLER Pract. Bregensis.
52. Dn. D. Laurent. WOLFSTRIGEL in Vienn. Academia Anatomiæ Professor Ordinarius.

CATALOGUS OBSERVATIONUM ANNI SECUNDI

EPHEMERIDUM GERMANICARUM.

Reme-

21. *Ejusdem*	Remedium certum ad Incontinentiam Urinæ.
22. Dn. D. Laurent. *Wolffstrigel*	Anus imperforatus ejusque Anatome.
23. Dn. D. Georg. *Segeri*	Iſchuria lethalis ex calculo Renũ.
24. Dn. D. Simon. *Schulzi.*	Vermium in corporibus vivorum generatio ſingularis, in Oculorum palpebris, in Aurium cavitatibus.
25. *Ejusdem*	Scabiei intempeſtiva & empirica curatio periculoſa.
26. Dn. D. Georg. *Segeri*	Nimii menſium profluvii in plethorica inconſideratè ſuppreſſi lethalitas.
27. Dn. D. Johan. *Paterſon* Hain	Experimenta Microſcopica.
28. *Ejusdem*	Morbi Hungariæ Endemii. Mineralia quædam Hungariæ.
28. *Ejusdem*	Uterus dehiſcens in gravida.
30. Dn. D. Phil. Jac. *Sachs* à Levvenh.	Suppreſſio Urinæ diuturna non lethalis.
31. Dn. D. Nicol Guil. *Beckers*	Pſeudophthiſis.
32. *Ejusdem*	Abſceſſus Meſenterii ac uteri procidentia
33. *Ejusdem*	Dolores oſtocopici & gummatoſus frontis tumor.
34. *Ejusdem*	Aphthæ ferinæ.
35. Dn. D. Joh. Frider. *Treubleri*	Morbilli maligni. Aphthæ ferinæ.
36. Dn. D. Maurit. *Hofmanni*	Anatome Partus cerebrô carentis.
37. Dn. D. Joh. Frid. *Treubleri*	Miri fulminis effectus. Fulmine percuſſorum cura.
38. Dn. D. Joh. Jacob. *Wepferi*	Sal Tartari volatile.
39. *Ejusdem*	Pareſis poſt Colicam ex vino.
40. Dn. D. Samuel *Spilenbergeri*	Effigies humana in oſſiculo cordis humani.
41. Dn. D. Martin. *Bernhardi*	Orchidum ſeu Satyriorum ſingulares ſpecies.

Napellus

42.	*Ejusdem*	Napellus in Polonia non venenoſus
43.	Dn. D. Georg. Wolfg. *Wedel*	Dyſenteria ἄκοπος, indolens.
44.	*Ejusdem*	Dyſenteria cum vomitu cruento.
45.	*Ejusdem*	Hæmoptyſis vera absque tuſſi.
46.	*Ejusdem*	Flatus per penem emiſſi.
47.	Dn. D. Pauli de *Sorbait*	Venæſectionis utilitas in gravidis.
48.	*Ejusdem*	Notabilis gingivarum hæmorrhagia.
49.	*Ejusdem*	Paralyſis frigidis curata.
50.	*Ejusdem*	Membri virilis momentanea retractio.
51.	Dn. D. Martin. *Bernhardi*	Muſcus larvatus.
52.	*Ejusdem*	Muſcus terreſtris repens monſtroſus.
53.	*Ejusdem*	Muſcus cruſtaceus è cranio cum ruta muraria enatus.
54.	*Ejusdem*	Fungus monſtroſus in alveario.
55.	D. D. Georg. Segeri	Fungus anthropomorphos.
56.	*Ejusdem*	Bufones vomitu rejecti.
57.	*Ejusdem*	Anatomia Talpæ.
58.	*Ejusdem*	Anatomia Echini.
59.	*Ejusdem*	Pulvis Galani.
60.	Dn. D. Simonis *Scholzi*	Infimus venter totus ſcirrhoſus.
61.	*Ejusdem*	Phantaſia Gravidæ fœtui noxia.
62.	*Ejusdem*	Epileptici Anatomia.
63.	*Ejusdem*	Remedium ἐπάρεστον ad Calculum.
64.	*Ejusdem*	Calculi Podagricorum.
65	Dn. D. Joh. Jac. Wenceslai *Dobrzensky*	de Calce Podagricorum.
66.	*Ejusdem*	Analogia Terræ motus cum AffectioneHypochondriaca.

67. *Ejus-*

67. *Ejusdem*	Epilepsia fœminæ parturientis.
68. Dn. D. Georg. Christoph. *Petri*	Ren Monstrosus.
69. Dn. D. Phil. Jac. *Sachs* à Levvenh.	Opium Venereum.
70. Dn. D. David. *Spilenbergeri*	Cancer latens cœcitatis causa.
71. *Ejusdem*	Post purgationem Priapismus.
72. Dn. D. Thomæ *Bartholini*	Tres Mammæ in Muliere.
73. *Ejusdem*	Cœcitas alterô oculô læsô.
74. *Ejusdem*	Dens suillus per biennium in corpore latens.
75. Dn. D. Laurent. *Bellini*	De Respiratione Mathematicè considerata.
76. Dn. D. Valent Andr. *Mœllenbrocci*	Cor inversum.
77. Dn. D. Georg. Christoph. *Petri*	Ab Ulcere Intestini Recti Alvi suppressio.
78. Dn. D. Joh. Georg. *Greiselii*	Metallifodinarum Regni Bohemiæ consideratio.
79. Dn. D. Johann. *Jænisi*	Mola quinquennis prolapsum uterum mentiens.
80. Dn. D. Laurent. *Giselers*	Monstrum Pennæ Anserinæ.
81. Dn. D. Simon *Scholzi*	Lapis vesicæ singularis.
82. *Ejusdem*	Tumor.
83. *Ejusdem*	Terror prægnantis fœtui lethalis.
84. *Ejusdem*	Mola vitellos ovi referens.
85. *Ejusdem*	Uterus.
86. *Ejusdem*	Puellus Tympaniticus.
87. *Ejusdem*	Corpulentia & pinguedo nimia mortis causa.
88. Dn. D. Laurent. *Wolffstrigel*	Tumor ex prolapso Epate.
89. *Ejusdem*	Lapillorum copia per alvum excreta.
90. Dn. D. Valent. Andr. *Mœllenbrocci*	Manuum tremor in febribus non semper lethalis.
91. *Ejusdem*	Vena è pulmonibus rejecta.
92. *Ejusdem*	Pillulæ post annum integræ rejectæ.
93. Dn. D. Johannis *Pilas*	Atheroma Humeri curatum.

94. Dn. D. Georg. *Segeri*	Vitulus biceps, cum leporino monſtro.
95. Dn. D. Phil. Jac. *Sachs* à Levvenh.	Epilepſia periodica.
96. *Ejusdem*	Splendores Epilepticorum funeſti.
97. Dn. D. Martin. *Bernhardi* à Berniz	Gammarus alatus ſ. papilio cancriformis.
98. *Ejusdem*	Gammarus vegetabilis.
99. *Ejusdem*	Gammarus leproſus.
100. *Ejusdem*	Chela aſtaci marini conchyliis incruſtata.
101. *Ejusdem*	Chela monſtroſa faciem hominis exprimens.
102. *Ejusdem*	Cancer Moluccanus.
103. Dn. D. Pauli *de Sorbait*	Ex Abſceſſu Bufo.
104. *Ejusdem*	Ex vulnere capitis impotentia.
105. *Ejusdem*	Ex veſicatorio veſicæ inflammatio.
106. *Ejusdem*	Lapis in Epate repertus.
107. *Ejusdem*	Tumor linguæ miraculoſus.
108. Dn. Johan. *Pilas*	Aneuriſma curatum.
109. *Ejusdem*	Vermis ex dorſo extractus.
110. Dn. D. Henrici *Vollgnadi*	Globi vaccini.
111. Dn. D. Salomon. *Reiſeli*	Unicornu cum obolo antipathia.
112. Dn. D. Phil. Jac. *Sachs* à Levvenh.	Spica hordei fœcundiſſima.
113. Dn. D. Johan. *Paterſoni* Hain	Aurum vegetabile.
114. *Ejusdem*	Diarrhœa maligna.
115. *Ejusdem*	Cochlea in Lucii capite reperta.
116. *Ejusdem*	Helix in Onyche.
117. *Ejusdem*	Experimenta Chymica.
118. *Ejusdem*	Antipathia ad Mercurium.
119. Dn. D. Phil. Jac. *Sachs* à Levvenh.	Vulnus capitis cum Cranii fractura curatum.
120. Dn. D. Georg. *Segeri*	Obmuteſcentia ex caſu.

121. *Ejusdem*

121.	*Ejusdem*	Excreſcentia fungoſa, uterum prolapſum ſimulans.
122.	*Ejusdem*	Lipothymia ex calapho.
123.	Dn. D. Daniel. *Ludovici*	Sal Tartari volatile.
124.	Dn. D. Joh. Anton. *Clozii*	Calculus veſicæ.
125.	Dn. D. Georg. Wolfgang *Wedeli*	Pinguedo viperarum ophthalmica.
126.	*Ejusdem*	Fel viperarum ophthalmicum.
127.	*Ejusdem*	Epar viperæ antidyſentericum.
128.	*Ejusdem*	Terræ Japonicæ ſeu Catechu novus uſus.
129.	*Ejusdem*	Catechu Uſus in Urinæ profluvio.
130.	*Ejusdem*	è Catechu Tinctura ſtyptica.
131.	*Ejusdem*	Catechu uſus in hernia varicoſa.
132.	Dn. D. Godf. Chriſtian. *Wincleri*	Vulnus oculi curatum.
133.	*Ejusdem*	Materia alba in corde reperta.
134.	Dn. D. Simon. *Scholzi*	Tumor abdominis inveteratus caſu curatus.
135.	*Ejusdem*	Lac ex Mammilla Juvenis.
136.	*Ejusdem*	Calculus Inteſtinorum.
137.	*Ejusdem*	Ex Imaginatione Mors.
138.	*Ejusdem*	Imaginationis vis in ſomniante.
139.	Dn. D. Martini *Berhardi* à Berniz	Calculus monſtroſus in fœmina.
140.	*Ejusdem*	Calculus veſicæ ingentis molis.
141.	*Ejusdem*	Septem Lapides in Palatinide.
142.	Dn. D. Phil. Jac. *Sachs* à Levvenh.	Calculus è Scroto prolapſus.
143.	Dn. D. Franc. Matth. *Hertodii*	Lapis Chymicus.
144.	*Ejusdem*	Singularis Antipathia ad Panem.
145.	*Ejusdem*	Aphonia viſis Cancris.
146.	Dn. D. Joh. Ferdin. *Hertodii*	Empyema ſcabie ſolutum.
147.	*Ejusdem*	Vermes in capite.
148.	Dn. D. Laurent. *Giſelers*	Vermes in Cancro ulcerato.
149.	Dn. L. Chriſt. Frider. *Garmanni*	Aceti uſus fœtui noxius.

150.	*Ejusdem*	Terror febris remedium.
151. Dn. D. Chriſtoph. Theoph. *Bierlingi*		Melancholia anniverſaria.
152.	*Ejusdem*	Diarrhœa chyloſa.
153.	*Ejusdem*	Suffocatio à deglutito phaſeolo.
154.	*Ejusdem*	Febris Tertiana verminoſa.
155.	*Ejusdem.*	Serpens vaccam emulgens.
156. Dn. Anonymi		Obſervationes Anatomicæ circa Animalia.
157.	*Ejusdem*	Conjecturæ de via ſeri ad urinas.
158.	*Ejusdem*	Conjecturæ de cura calculi veſicæ.
159.	*Ejusdem*	Conjecturæ de Vita & Morte.
160. Dn. D. Thomæ	*Bartholini*	Mola volatilis.
161.	*Ejusdem*	Arteria crurali lœſa mors ad 14. dies extenſa.
162.	*Ejusdem*	Diabetes ſpuria.
163.	*Ejusdem*	Ex lacte coagulato caſeus vomitu rejectus.
164.	*Ejusdem*	Opobalſami notæ & ſuccedanea.
165.	*Ejusdem*	Ex imaginatione Febris.
166.	*Ejusdem*	Viſus inopinatò reſtitutus.
167. Dn. D. Olai	*Borrichii*	Diabetes.
168.	*Ejusdem*	Plumbum per urinam excretum.
169. Dn. D. Eraſmi	*Bartholini*	Cryſtallus Islandicus.
170.	*Ejusdem*	Planta ſubterranea.
171.	*Ejusdem*	Sectio fœminæ quæ res inſolitas excreverat.
172.	*Ejusdem*	Maſſæ membranoſæ ex perinæo exciſio.
173.	*Ejusdem*	Humores acres & flatus pro verme ventriculi habiti.

174. Dn.

174. Dn. D. Joh. Jacob. *Wepferi*	Monſtrū per nucham reſpirans.
175. Dn. D. Joh. Wolfgang. *Moegling*	Diabetes per totam vitam perdurans.
176. Dn. D. Eliæ Rudolphi *Camerarii*	Iſchuria ad 22. dies.
177. Dn. D. Salomonis *Reiſeli*	Experimenta circa congelationem.
178. *Ejusdem*	Urina incorrupta permanens.
179. Dn. D. Joh. Jac. Wenc. *Dobrzensky*	Mors repentina ex morbo caduco.
180. *Ejusdem*	Partus ob abſceſſum impeditus.
181. *Ejusdem*	Calculi Pulmonum & Ventriculi.
182. *Ejusdem*	Mors ex eſu Hellebori albi.
183. *Ejusdem*	Perlarum maturatio.
184. Dn. D. Pauli *Ammanni*	Lochiorum fluxus per nares.
185. *Ejusdem*	Impotentia ex obſtructione vaſorum ſpermaticorum.
186. *Ejusdem*	Superfœtatio.
187. *Ejusdem*	Curatio febris malignæ eſu viperarum vivarum.
188. Dn. D. Georg. Chriſtoph. *Petri*	Peſtis venere curata.
189. Dn. D. Ehrenfrid *Hagendorn*	Vermiculi in fungis cynosbati.
190. *Ejusdem*	Vermiculi in Roremarino.
191. *Ejusdem*	Fœtor fœminæ perditiſſimus.
192. *Ejusdem*	Hæmorrhoides menſtruæ.
193. Dn. D. Georg. Wolfgang. *Wedeli*	Tertiana Hyſterica.
194. *Ejusdem*	Cor in dextro latere pulſans.
195. *Ejusdem*	Amuletum contra hæmorrhoides.
196. *Ejusdem*	Nitrum Armoniacale.
197. *Ejusdem*	Lipothymiæ cauſa nova.
198. *Ejusdem*	Diabetes à ſucco betulæ lethalis.
199. Dn. D. Salomon. *Reiſeli*	Monſtrum Leporinum.
200. Dn. D. Georg. Sebaſt. *Jungi*	Aliud Monſtrum Leporinum.
201. Dn. D. Godefredi *Schubert*	Aphonia ex variolis.
202. *Ejusdem*	Pleuritis periodica.
203. Dn. D. Georg. Chriſtoph. *Petri*	Conceptio Hermaphroditica.

204. Dn. D. Christoph. Theoph. *Bierlingi*	Urinæ effluxus ad radicem penis.
205. *Ejusdem*	Scorpio innoxiè devoratus.
206. *Ejusdem*	Salamandra innoxiè comestá.
207. *Ejusdem*	Antipathiæ variæ.
208. *Ejusdem*	Sterilitas ab obstructione uteri colli.
209. *Ejusdem*	Pica gravidarum.
210. Dn. D. Joh. Jacob. *Waldschmidt*	Ex Venæsectione Sanguis albus.
211. *Ejusdem*	Monstrum humanum abominabile.
212. *Ejusdem*	Dysenteria Acidularum potu curata.
213. *Ejusdem*	Dysenteria ulcere pedis sanata.
214. *Ejusdem*	Vesicatorii usus in malignis.
215. Dn. D. Salomon. *Reiseli*	Arthritis per verrucæ excisionem curata.
216. *Ejusdem*	Affectus gravidæ in viro.
217. *Ejusdem*	Ebrietas subitò correcta.
218. *Ejusdem*	Ascites insessione thermarum curata.
219. *Ejusdem*	Ascites urina hirci soluta.
220. *Ejusdem*	Simplici remediô generosus morbus solutus.
221. Dn. D. Joh. Georg. *VOLCAMERI*	Mirus Embryonis putrefacti partus.
222. *Ejusdem*	Venæsectio in ætate senili feliciter celebrata.
223. *Ejusdem*	Hæmorrhagia feliciter curata.
224. *Ejusdem*	Infœlix bilis per vomitus rejectio.
225. *Ejusdem*	Admiranda Convulsio.
226. *Ejusdem*	Ex sinu virgineo carunculæ propendentes exsectæ.

227. Dn.

227.	*Ejusdem*	Insolita calculi transeuntis via.
228.	*Ejusdem*	Margaritæ perfectæ in Germania.
229. Dn. D. Georg. Abraham.	*Merclein*	Foramen ventriculi.
230. Dn. D. Georg. Wolfgang.	*Wedeli*	Paralysis à gibbere.
231.	*Ejusdem*	Paralysis universalis.
232.	*Ejusdem*	Paralysis pedis subitanea.
233.	*Ejusdem*	Phthisicus dissectus.
234.	*Ejusdem*	Maculæ Scorbuticæ.
235.	*Ejusdem*	Testis suppuratio à contusione.
236.	*Ejusdem*	Testiculus unicus.
237.	*Ejusdem*	Pulsus intermittens.
238.	*Ejusdem*	Opiata in affectu iliaco.
239. Dn. D. Ehrenfrid	*Hagendorn*	Columellæ absentia à nativitate.
240.	*Ejusdem*	Crystalli Benzoës.
241.	*Ejusdem*	Ova duplici vitellô.
242.	*Ejusdem*	Nucleus in asperam arteriam illapsus.
243.	*Ejusdem*	Calculosi Anatome.
244.	*Ejusdem*	Sanguis in Epilepsia maculosus.
245.	*Ejusdem*	Convulsiones miræ.
246.	*Ejusdem*	Glandulæ in febre per alvum rejectæ.
247.	*Ejusdem*	Cephalalgia periodica.
248.	*Ejusdem*	Sphacelus à forti ligatura.
249.	*Ejusdem*	Maculæ quot annis efflorescentes.
250. Dn. D. Georg. Sebast.	*Jung.*	Ovum ovô prægnans.
251. Dn. D. Joh. Jacob.	*Wepferi*	Anatomia Castoris.
252. Dn. D. Phil. Jacob.	*Sachs* à Levv.	Poma hyberna Silesiæ.
253. Dn. D. Johann.	*Sculteti*	Andria.

254.	Dn. D. Simon. Aloysii	*Tudecii*	Uterus in difficili partu perruptus.
255.	Dn. D. Joh. Dan.	*Majoris*	Epulis & verrucæ linguæ feliciter curatæ.
256.	Dn. D. Cæsonis	*Gramm*	Fœtus putrefactus & per partes usu vini medicati expulsus.
257.		*Ejusdem*	Fonticuli naturales in abdomine & thorace.
258.	Dn. D. Caspar.	*Feldneri*	Pleuritis lethalis post lactis diætam.
259.	Dn. D. Godof.	*Schuberts*	Epilepsia ex casu cum raris symptomatibus.
260.		*Ejusdem*	Pupillarum post febrim enormis intumescentia.

HISTO-

HISTORIA SUCCINCTA & BREVIS ORTUS & Progressus S. R. Imp. Academiæ Naturæ Curiosorum.

SI unquam actuosum Historiarum monumenta recensere potecrunt seculum, sanè hôcce, quô degimus, à reparata Orbi Salute sexcentesimô, ubi furibundus quidem Mars in Europæ Asiæque Theatris majores crudelioresque Tragœdias peregisset, non minus tamen Pallas cum Sororiante Musarum caterva, impetratis Halcyoniis, Ingeniorum Excellentissimorum & rarissimorum fœcunditatem, varietatem & acumen in Scenam produxerit, & stupente Mundô omnibus ferè antecedentibus Seculis ignotiora aut incultiora plenissimô sinu effuderit. Cadméam dixeris hanc Minervæ segetem, quæ projectis Scientiarum seminiis abundantissimè integros produxerit Eruditorum Exercitus invicem de publico Honore, laudabili quidem Æmulatione sine cæde tamen & sanguine, sine verborum venenatorum felle amicè plerumque digladiantes, & arma Litteraria conserentes, eaque pro Bono Publico tandem consociantes. Exemplum gloriosissimum exhibere poterit toto orbi veneranda ILLUSTRISSIMA REGIA ANGLIÆ SOCIETAS, cujus splendidissimæ Structuræ & Domûs verè Salomoneæ fundamenta stravit Illustris & Summus Vir *Franciscus BACO de VERULAMIO Vice-Comes S. Albani*, initiô *magni Angliæ Sigilli Custos*, posteà *Summus Regni Cancellarius*, qui & negotiis publicis & otio Sapientis consulendo, agendo, legendo & scribendo Britanniarum Regna & æternam famam & maximam utilitatem conciliavit. Noverat Vir Sapientissimus vitæ, non Scholæ discendum, nec quod hactenus à plerisque observatum fuerat, serviliter nimis in verba Magistrorum jurandum esse, ideoque ne in eadem Labyrintho ulteriùs inhæreretur, filum quoddam Ariadneum inveniendum censebat, ad felicius exequendum Iter. Quam itaque normam præscripserat Lesbiam in *de Augmentis Scientiarum*, *eadem* strictissimè observata fuit posteaquam *in Anglia*

Anglia

Anglia mutatâ Tragicâ & cruentâ Scenâ lætior Pacis affulsisset Quies, ubi tot selectissima Ingenia sapientissimô consiliô conspirantia invicem *Regiæ Societatis Machinam* venerabilem superstruxerunt, Illustrium & Elaboratissimorum Ingeniorum Columnis suffultam.

Majestatem ipsius summoperè auget, quod non solùm *Illustres Personæ* ex *Comitibus DIGBÆUS, BRONKER, MORAY, BOYLÆUS, COMES DEUONSHIRN, WORCESTRIÆ, aliique,* Eruditorum conatus lautis sumtibus & propriis Experimentis illius institutum promoverint, sed quod Ipse *REX* radiis Majestatis suæ Illustrem hunc cœtum illustraverit. Clementissimè *Litteris Regiis* chartæ Pergamenæ inscriptis laudabile & fructuosissimum confirmavit institutum *Regiæ* hujus *Societatis*, in quibus Litteris prima Littera exprimit Regis Effigiem beneficiô pennæ factam, in medio & in margine *Insignia Societati* concessa: scilicet Argentea cum Gentilitiis Anglici Regni in prima Divisione, dein Aquila & duo Canes venatici cum duabus Coronis locô monilium pro fulcris. *Lemma Societas* sibi elegit: NULLIUS IN VERBA. Cui Lemmati additum *Emblema:* argenteus campus cum mensa vacua. Pro Conventu celebrando donavit iisdem munificentissimè Rex Collegium Greshamense in platea Bischopgeſtrüt vocata, & Præsidi Collegii, qui è Comitum numero est, concessit, ut Baculus argenteus Sceptri Academici instar præferretur, Auditorium intraturo, Mensæ illi imponendus, cui Præses cum Secretario assidet, reliquis Academicis in scamnis circumsedentibus. Latius *Regia* hujus *Societatis origo, occasio Institutionis, Patroni, incitamenta, Diploma, Statuta, ordo, membra, numerus illorum, universalis Correspondentia, &c.* singulari Librô descripta in Lingua Anglica 1667. Londini prodierunt, cum titulo: *Historia Societatis Regiæ.*

Non minùs in GERMANIA, postquam Mars tot cladibus Germaniæ afflictæ inflictis lassatus arma deponeret, & Musas pacificas in exilium quasi pulsas postliminiò revocaret, divinô quasi instinctu & singulari geniô & ingeniô ductus Medicus quidam Germanus D. *JOH. LAUR. BAUSCHIUS, SUINFURTI* in Franconico Circulo Liberâ Rom. Imperii Civitate cum aliis Medicis Consilia communicavit, quâ ratione Reipubl. Medicæ plurimum prodesse possit, ut indies celebrior, utilior, felicior reddi possit, & tanquam Augiæ quoddam stabulum à plurimis mendis expurgari. Hæc ruminanti, & vastam Mundi compagem intuenti,

ti, mirabatur tantum Rerum Naturalium apparatum, quem Deus in commodum & usum Medicum ægroti hominis clementissimè concesserat; quod Homini

Famulentur astra; formet unda, quod sanet;
Aër medelam sufficit, vomunt fontes,
Montes ministrant, queis salubre quodcunque est
Arbusta stillant, saxa robur indulgent;
Gemmas, lapillos, ferra, vitra, tot petras,
Hic Porphyriten, hic dat Alabastriten,
Illic Pyriten, hic bitumen & gypsum,
Aurum, Cerussam, nitra, sulphur, argentum,
Opesque cunctas Mater alma largitur.

Et cum ex tàm ditissimo Naturæ Amalthææ Cornu copia *in Regno Minerali, Vegetabili, Animali*, tot Remedia subministrarentur, conclusum fuit non inutilem fore laborem, si speciali curâ præcipuorum Naturalium *in triplici* hoc *Regno specialissima, Natura, differentiæ, indoles, vires, remedia*, enarrarentur, cùm unius hominis ætas non sufficiat ad emetiendũ penitùs in tàm Naturæ vastissimo Oceano & Abysso singulorum indolem.

Tandem Eodem Anno M DC LII. *initium* factum fuit hujus *Germanici Collegii*, dum sub certarum quarundam Legum præcepta aliquot Medici in unam Societatem coivissent, & primum Authorem *Exc. Dn.* JOH. LAURENTIUM BAUSCHIUM Physicum primùm, pòst Consulem Ejusdem Imperialis Urbis Suinfurtensis PRÆSIDEM elegissent, & duos *IPSI ADJUNCTOS* Exc. *Joh. Mich.* FEHR itidem Suinfurtensem, nunc dignum in Præsidio Successorum, & Exc. *Georg. Balth. Mezgerum* Suinfurtensem, tunc temporis in patria hærentem, nunc Prof. P. in Tubingensi meritissimum, associassent. Placuit ipsis *ARGONAUTICAM* vocare *Expeditionem*, non quidem, ut eorũ animus esset per Chrysopæiæ arcana tantoperè expetitum inquirere aureum Vellus, cum paucissimis sanè concessum sit navigare Colchon, & ex Secretioris Chymiæ favissa exquirere Gazas absconditas, ad quos scopulos tot laboriosi & Ingeniosi Viri fecerunt naufragia, (qualis Societas sub nomine *Fraternitatis Roseæ Crucis* hôc ipsô seculô percrebuit): alia ipsis *Argo*, alia via, alia investigatio, quæ & certior & securior. Pauci quidem initiô conscenderunt hanc navim. celeusmate licet vocati & invitati, ut primô Annô Decuriam non excederent variis de causis deterriti: sic JASON,

 sic

ſic ARGONAUTA, ſic *AMERICUS*, ſic *ÆSON*, ſic *PEGASUS* (ita agnomina aſſumere lubido fuerat) ſuſpenſô hærebant animô puppim portu non ſolventes. Venerunt ſubſequentibus Annis quædam auxilia, ſed lentiora, & quæ adhuc, ut ſe itineri committerent, non videbantur ſufficere. Hæſit itaque JASON Curioſus BAUSCHIUS non quidem in Magicæ Medeæ amplexibus, ſed varia negotiorum Labyrintho intricatus: Tandem tamen ubi Vini Virginei primitiis Sacra fuiſſent peracta, & conclamatum ad iter, tandem *Expeditio prima* Anno M DC LXI. integrâ ferè Annorum Decuriâ à primo conceptu elapſâ, JOVA Duce & Auſpice JOVA incepta fuit. *VITIS VINIFERA* ſeu Ampelographia Curioſa *D. PH. JAC. SACHS à LEWENH. Vratislav.* initium fuit laborum hujus Expeditionis quæ Ao. M DC LXI. publicæ Luci expoſita. Quô muſteô poculô cùm fuiſſet prælibatum, ne ulteriùs inſtitutum hujus *Societatis* deliteſceret, à *DNN. ADJUNCTIS* Lipſiæ 1662. promulgata fuit *Epiſtola Invitatoria* ad quoscunque Medicos directa, qui in hæc Naturæ caſtra deſcendere velint, unà *cum Legum* tùm temporis obſervatarum teſſera, & teſtimoniis variorum præcellentium Medicorum D. *Joh. Chriſtoph. KAYSERS* Phyſ. Kittingenſis, D. *Joh. Georg. VOLCAMERI* Phyſici Norib. *Chriſtoph. KEILING* Phyſ. Islebienſ. D. *Joh. PFAUZ* Medici Ulmenſis, D. *Joh. Michaël WACKER* Med. Wertheimenſis, *Conradi Theod. LUNCKERI* Prof. Marpurg. *Nic. Balth. MERZI* Phyſ. Fuldenſis, *D. Joh. JONSTONI*, &c. unà cum *Tabula* tunc Archivo inſcriptorum *membrorum*, quod ſcriptum, cum ſub nomine *SALVE ACADEMICUM* editum plurium manibus adhuc teratur, repetere hìc non lubet. Poſtmodùm ipſe *Præſes D. Joh. Laur.* BAUSCH gemellô tractatu tàm *LAPIDIS HÆMATITIS*, quàm *ÆTITIS* Anno M DC LXV. reliquorum Dnn. Collegarum Animis ſtimulos addere voluit, ut intrepidè in ſemel inceptò negotio unà pergerent. Fidus laborum Socius Exc. *FEHRIUS SCORZONERÆ* Plantæ Antidoto ſaluberrimo Anno M DC LXVI. eadem legit veſtigia, & ſimul Excell. D. BAUSCHII *UNICORNU FOSSILE* eruit. Sed

ô ſpes fallaces hominum, tentamen inane!
ô diram fati Legem, quæ concutit ARGON
Non Palinurus iners naufragus haurit Aquas:
Germanæ Sociæ ſed Turbæ Ductor IASON
Heu Lapides luſtrans incidit in Maleam.

Uno

Unô verbô: Naturæ debitum *Præses* persolvit 15. Kal. Dec. 1665. relictis mundanis Curiositatibus Cœlestia tanquam incorruptibilia & immortalia scrutaturus. Parùm abfuit, quin inopia Ductoris jactura integra Argo concussa naufragiô periisset, & Societas integra privatis saltem sumtibus unita nullis Magnatum stipendiis firmata, dissoluta fuisset, præcipuè quod non paucos alios fatorum necessitas è viventium numero evocasset, inter quos Exc. *LEONH. URSINUS ZEPHYRUS* svavissimus Lipsiæ exspiraverat, alios Praxeos tædiosæ occupationes in instituto laudabili impedivissent, *Adjunctum* alterum Exc. *MEZGERUM* Tubinga ad Professionis Honores è Collegio surripuisset. Fortiter restitit Exc. *FEHRIUS*, & sequenti *Programmate* (tùm lectissimi Præsidis Fata absentibus communicare, tùm ut novum caput eligeretur, Svasor Authorque fuit utilissimus) quod hìc subjunximus.

B. L. S.

Naturæ Genius, Medicorum Celsus, Jason Argonautarum, BAUSCHIUS occubuit.

MAgnus sc. ille JOHANNES LAURENTIUS BAUSCHIUS M. D. Physicus Svinfurt. Emeritus, qui à Parente ibidem Clarissimo Medico & Philosopho Dn. Leonhardo Bauschio Physico ac Consule Svinfurtensi Amplissimo anno supra millesimum, sexcentesimum, quintô mens. Sept. d. 30. felici sidere in lucem hìc natus est, & ab eodem à teneris, quod ajunt, unguiculis in Artis Operibus apprimè educatus, in variis & primariis Germaniæ nostræ Academiis, peragratâ quoque per biennium Italiâ Facultatis nostræ prodigâ Matre, rarô fervore Studium suum adeò excoluit, ut vivente & vidente Patre cum applausu omnium, quotquot ejus indolem ac dexteritatem pernoverant, anno 1630. m. Jun. d. 29. Altorffii supremô dignitatis gradu, quem dudum meruerat, cum insigni laude mactaretur, inter septem Candidatos primus Doctor publicè pronunciatus & coronatus. Quis mihi felicissimi Parentis ejusque in hac Filii Panegyri

negyri præsentis lacrymas præ gaudio tùm exsilientes? quis generosi Filii in præsentia Parentis cum tanto tripudio, tantis honoribus & Votivis acclamationibus mactati animum hic assequetur? Felicissimi ambo, quod, cum uterque Votorum suorum compos, rarô ad posteros exemplô neuter ab altero vinci vellet, quilibet tamen pro eo, quem Natura generi humano dictavit, affectu, ab altero se vinci facilè pateretur, à seipso victus uterq; : Rarius adhuc, quod tanti Parentis non tàm hæreditaria bona eaque luculenta, quàm celebre ejusdem nomen, &, quod maximum, vacantem Physicatûs Svinfurtensis Spartam quasi à Beatissimi Parentis manibus traditam, Dnn. Superiorum Decretô accipere, decusq; Bauschianum cum Parente nonnihil sopitum, quasi in cineribus latentem ignem denuò excitare voluerit, gloriosum ducens, gloriosis factis,

——— ——— Majorum extendere famam,

eamq; non tàm æquare, quàm exsuperare: Tantus enim in Beatissimo nostro BAUSCHIO animi Vigor & alacritas, tantus ad abdita scrutanda ardor, ut quidquid temporis à permolesta praxi, quæ quidem ipsi felicissima accidit, suffurari daretur, id in obscuras Naturæ abyssos elucidandas insumeret omne, in Botanicis præstans, in Chymicis expertissimus: Bibliothecam à Parente relictam pluribus, novis cumprimis & selectissimis Authoribus exornare, ac Museum desideratissimis è triplici Naturæ Regno, animali puta, Vegetabili ac minerali petitis rarioribus instructissimum sibi comparare allaboraverit, quô nomine & plurimorum Clarissimorum Virorum sententias coràm & per literas sæpius exploravit, unde tandem natum illud & per plures Mundi plagas jam disseminatum CURIOSORUM NATURÆ COLLEGIUM, hæc ejusdem sunt cunabula cum reduce Germaniæ nostræ Pace propitio DEO anno 1652. hic instituta; Authori tanti operis pretium Præsidium jure meritô omniumque Collegarum consensu oblatum, & Argus nostræ Dux ac Jason creatus est noster BAUSCHIUS, quid hac in parte præstiterit, in ore est omnium, & id præclara illa Meletemata (ipse Schediasmata vocabat) jam publicata, ac deinceps publicanda loquuntur ad satiem. Fata vota vertunt; Excessit enim jam quadriennium, à quo de dolore quodam pungitivo sensiles maxillæ dextræ partes acriter vellicante conquestus est, sed is per intervalla tantùm & mitior erat, ideòq; parvifactus, ipsáq; morâ cuniculis profundiùs actis 5. Idus Novemb. anni proximè elapsi in tantum invaluit, ut lecto illatus ὁ μακαρίτης noster vix loqui, imò nihil planè solidioris deglutire posset, immanissimis sub maxilla & cerebri

cerebri ſenſoria ſubitò fulminis inſtar pervadentibus doloribus divexatus: Malignitas quædam Scorbutica tùm accuſata & impugnata maſculè, expugnata nunquam, quæ enim nova convaleſcentiæ ſpes ipſis Junii Nonis, quibus liberiori ſe iterùm aëri primùm committebat, affulgere viſa, ingruente Autumnô,

Quô modò frigoribus premimur, modò ſolvimur æſtu,

Iterùm decollavit adeò, ut recrudeſcente malô & accedente inſuper ex omnium rerum faſtidiô atrophiâ, cum levi quadam ſiniſtri lateris paralyſi d. 15. Cal. Decembris hujus anni horâ ſecundâ pomeridianâ Præſes hic noſter & ſalutis humanæ præſidis artis Profeſſor famigeratiſſimus in Chriſto Salvatore ſuo placidè obdormiret: Triduò pòſt funus ejus ritu Chriſtianô ſolenniter peractum, lugente omni Civitate ob amiſſum tanti Viri candorem, benevolentiam & paternum planè affectum, lugentibus pariter Collegis ac deſiderantibus Caput ſuum, quod in Jaſone hoc abſciſſum & deperditum: Sed deſino querelarum. Noſtrum erat, acerbum hoc nuncium Vobiscum, Nobiliſſimi Viri, Collegæ plurimùm honorandi, communicare; Veſtrum erit nobiscum dolere, & Beatisſimi Dn. Præſidis manes, unô alterôque verſu, qui concioni funebri inſerentur, cohoneſtare, deque alio ſimul CAPITE & Academiæ Duce maturè proſpicere: Non neſcimus quidem, quid hoc in caſu diſponant Leges Academiæ noſtræ, ſed tenuitatis noſtræ probè conſcii malumus facem hanc illuſtrem cuivis digniori, nobisque longè præcellentiori lubentiſſimè concedere. Valete ut valeant, qui ex vobis ſalutem quærunt, valete nobis, Reique Medicæ, cumprimis autem Amplisſimo noſtro Ordini, qui ad ſalutem publicam natus ac deſtinatus. Dabantur *Svinfurti Francorum* Annô θεανθρώπȣ 1665. menſe Decembri,

V. V. Nobb. & Exx.

Addictiſſimi

Inclytæ Academiæ

NATURÆ CURIOSORUM ADJUNCTI

JOH. MICHAEL FEHR, D.
Argonauta.

ELIAS Schmidt/D.
Phaëthon.

In

IN hoc rerum turbine non verebatur tardigradus *GAMMARUS* seu Cancer *D. Phil. Jac. Sachs à Lewenh.* sub nomine *Gammarologiæ Curiosæ* latibulis excedere, ne videretur totum Collegii corpus cum exstincto capite occubuisse. Collecta Dnn. Collegarum vota unanimi consensu & conspirantibus suffragiis Anno MDCLXVI. sæpè nominatum Exc. *FEHRIUM* dignum Successorem feliciter elegerunt, & quod Præsidi duo alii essent associandi *ADJUNCTI* Dn. D. *El. Schmidium* Schvvinf. Medic. & D. *Phil. Jac. Sachs à Lewenh.* propter varios Labores Collegio hactenus præstitos Eôdem Annô *Adjuncti* titulô honorarunt. *Præsidii introitum* sequenti *Programmate* reliquis Dn. Collegis communicavit novus Præses;

VIRI

Nobilissimi, Excellentissimi, Experientisimi & Clarissimi,

Patroni, Fautores & Collegæ plurimùm honorandi.

AB omni ævo mirificè delectati sunt Argonautarum historiâ præstantissimi quique viri, vel ob ejusdem antiquitatem, quod ad Samsonis Israëlitarum Judicis, qui Herculi coætaneus esse dicitur, tempora inciderit, vel ob rerum gestarum gloriam, quâ incitati Græcorum Heroës initâ societate ad auferendum aureum Vellus in Colchos expeditionem, licet ob maris intempestuosi pericula lociq; inaccessi difficultates plurimas, arduam admodùm, susceperunt, eamq; Jasone Duce feliciter finierunt. Eâdem historiâ singulariter captus & inductus Philippus Bonus Burgundiæ Dux annô 1430. Societatem instituit, cujus Symbolum erat, aureum Vellus:

Scilicet ingeniis magna est concordia junctis,
Et sequitur studii fœdera quisque sui.

Aureô quoque Vellere invitati Hispani in Indias toti terrarum Orbi hactenus ignotas penetrarunt, sed & animi generositas rerumq; gestarum magnitudo non paucos ad similes animavit conatus, in sago & toga laudatissimos. Eorum enim æmulatione excitati Doctissimi quidam rerumq; Naturalium peritissimi

ritissimi Viri conjunctis viribus eò unicè laborarunt, ut (quod Phosphorus noster ait) Vestæ gremium remotâ veste curiosis Spectatoribus clarius patesceret, idque felici cum successu: Hinc tot nata Sodalitia, Societates & Academiæ, præsertim in Italia, Gallia & Germania, quibus nuper Anglia quoque symbolam suam adjecit, quorum omnium ortum & progressum fusiùs tradit honorandus noster Collega in exasciatissima sua *Gammarologia.*

Potuisset, meâ sententiâ, totius Naturæ in abditis rerum productionibus adeò ludentis abyssus pervestigari & ad summum profundioris scientiæ fastigium ascendi, nisi tàm utilibus Conatibus obstaret, tùm furentis Bellonæ tempestas, tùm optimorum virorum immatura mors, quæ utilissimos labores & lucubrationes Cedrô dignas vehementer sufflaminare solent. De Bellona literarum infensissima hoste jam taceo: Mors certè Viri Nobilissimi & Clarissimi Dn. JOH. LAUR. BAUSCHII Phys. Patriæ suæ Emeriti, Præsidis nostri & Academiæ Naturæ Curiosorum Fundatoris longè dignissimi; Mors ea, dico, quid detrimenti attulerit Reipubl. nostræ Academiæ, adhuc dum sentimus, videbaturq; omnis nostra Academia cum suo Authore jamjam occidisse, nisi, quæ vestra est in conservando Statu nostro prudentia & solertia, maturè de alio Capite consilium cepissetis. Quod autem mihi non tale merenti id muneris ὁμοθυμαδὸν offerre & conferre voluistis, Nobilissimi Viri, Patroni, Fautores & Collegæ pluribus nominibus devotè colendi, id equidem ex abundantia quadam Vestri in me amoris profectum esse judico: Multumq; ac diu hoc tàm arduum opus mecum volvens, tùm authoritate Vestrâ, tùm etiam Legum tenore constrictum me teneri sensi, tantisq; ac tot Viris temerè refragari nefas esse duxi. Pareo igitur, Amantissimi Collegæ, Vestræ voluntati, non impero: Subservio, non dominor:

—— —— Mihi jussa capessere fas est.

Vos, generosæ animæ intimiorisq; Naturæ solertissimi Promicondi, enitimini, & quod divinus Vester Vobis Genius dictat, literato Orbi quam primùm communicate, succurrite cespitanti quandoque Medicinæ, satagite miseris ægrotantibus, litate laudis & honoris sacrificia Vestro Conditori & Promotori Summo, DEO ter Opt. Max. Id pium est, id decorum, id cum languentium salute, id cum perpetua nominis Vestri gloria & memoria erit conjunctum. Valete & Vivite in Ornamentum & Incrementum Acad. nostræ

ſtræ diutisſimè, felicisſimè. Svinfurti è Muſeo ipſis Nonis VIIbris Anno ſalutiferi partus 1666.

NN. & EE. VV.

Addictiſſimus

JOH. MICHAEL FEHR, Phil. & Med. Doct. Phyſ. Svinf. Ordinar. Acad. Nat. Curioſor. Argonauta & Præſes.

INſuper Idem Fehrius non felleâ, ſed melleâ ABSINTHII Enodatione dignum ſe exhibuit Anno MDCLXVII. Collegio Caput, ut tàm laudabili exemplô invitati reliqui eò alacriùs penſa ſua abſolverent. Nec exemplum hoc caruit felici eventu, ſiquidem Exc. Dn. *D. Joh. Andr. Graba* Urbis Territoriique Erfurtenſis Medicus Ordinarius, poſt *Mulhuſanus Phyſicus* in *Elaphographiâ CERVUM* curioſiùs examinavit, & D. *Georg. Chriſtoph. PETRI* Medic. Elector. Moguntinus, & Erfurt. Acad. Prof. *CARDUUM BENEDICTUM* Eminentiſſ. & Sereniſſ. Principi Elect. Moguntino obtulit, & *ipſe FEHRIUS* è ſcriniis poſthumos D. *BAUSCHII* partus *CÆRULEUM* & *CHRYSOCOLLAM* communicavit. Putabatur *Curioſa Argo* ſecura navigare aura, ſed quod hinc inde malevolorum & invidorum procellæ viderentur ingruere, difficultas viæ inſuper plurimos abſterreret, & Promotorum Favonii nullibi aſpirarent, curſus exoptatus adeò remoratus & impeditus fuit, ut de felici ulteriori progreſſu ferè dubitaretur, & plerique deſperarent. Fuére, qui methodum taxarent, quod nimis ſpecialia inſererentur; omnes ferè morbi enumerarentur unô modô in ſingulis ſcriptis diverſis percurandi: alii tot Authorum Citationes improbarunt: alii putarunt exhauſtis materiis nobilioribus Succeſſores ſterilem campum inventuros: alii mitiores commendabile quidem cenſuerunt, ſi materia aliqua ita pertractetur, ut nihil eruditionis, quod ad eam quôquô modô pertineat, eique exornandæ inſerviat, intactum relinquatur: ſed nihilominùs Eruditorum ſeculi hunc eſſe ſenſum multis in locis & occaſionibus perſpectum; præſtabiliùs eſſe & augmentô Scientiarum vel Artium magis accommodatum, ſi vel omninò Nova tententur experiri, ut certò quid adferatur; vel *antiquæ* novo ſubjiciantur Examini, ut eorum veritas vel falſitas detegatur vel illuſtretur. Hæſerunt *Collegæ Curioſi*

riosi aliquantulùm dubii ad hos detectos scopulos in incerto itinere. Interim Cynosuram quandam viderunt prælucere ex florentissimo *Angliæ* Regno editis *Actis* illorum *Philosophicis* maximæ utilitatis & jucunditatis, in quibus Mathematica, præcipuè & Physica, nec non aliqua Medica. Facem quoque prætulerunt Ingeniosi *Galliarum* Philosophi, qui diversis institutis Sodalitiis & Academiis *in Parisiorum Urbe* tùm apud Rev. D. *ABBATEM de BOURDELOT*, tùm apud Ampl. Dn. *JUSTEL* SecretariumRegium, tùm apud Exc. Dn. *DENYS* Medicum Regium, tùm apud Dn. *de Charas* multo cum applausu Variarum Scientiarum Augmenta unà cum Physicæ Experimentalis cultura exercuerunt, & aliis Nationibus communicarunt. Quin & Acutissimi *Itali*, in *Hetruriâ* potissimùm, *Academia del Cimento* sub Umbra *Sereniss. Principis MATTHIÆ*, & *Eminentiss. Cardinalis LEOPOLDI* instituta Artibus Liberalibus seriò excolendis operam navarunt, & *Romani Ephemeridibus* suis menstruis Erudito Orbi suam quoque impenderunt operam.

GERMANI hactenus Spectatores vixerant Otiosi, non Actores in publico hoc Theatro, ferventibus omnium alibi studiis. Tandem cum nullus glaciem primus frangere tentaret, *Naturæ Curiosi* primi ausi fuerunt huic rursùs se committere Pelago, non quidem, quod non libenter Professoribus Academiarum aut aliis Scientiâ & Experientiâ præcellentissimis Medicis hanc honoris palmam concessissent, sed potiùs quod sibimet persvaderent, inventâ semel viâ, eò faciliùs à reliquis optatum prosequi posse cursum. Unde licet *singularium tractationi non prorsus valedixerint*, nihilominùs tamen aliam methodum posthac pertractandam quoque constituerunt, nimirùm ut quotannis EPHEMERIDES Germanorum, hoc est MISCELLANEA CURIOSA MEDICO-PHYSICA ederentur, hoc est, quicquid in *Anatomicis*, *Botanicis*, *Physicis*, *Pathologicis*, *Chymicis*, *Chirurgicis*, *vel ab Exteris vel Germanis* per Litterarium commercium communicaretur, vel etiam à Germanis ipsis fidâ Experimentorum crebrâque veritate inventum fuisset, Erudito Orbi quasi in una Tabula delineatum exhiberetur. Et jam *Epistola Invitatoria* ad *Celeberrimos Europæ Medicos* humanissimè & officiosè instituta aliquot foliis cum Specimine Trium Observationum in 8vo. Nundinis Vernalibus 1670. distribuenda, Chartæ consignata fuerat, quando lætissimò augurio *Ampliss. Henrici* OLDENBURGI *Regiæ Soc. Secretarii* Illustris Litteræ *D. Sachsio* inscriptæ è *LONDINO VRATISLA-*

 VIAM

VIAM appulerunt, quæ quidem Anno 1668. 14. Sept. ſcriptæ, & ultra biennium unumq; menſem in itinere, maximâ ſui injuriâ hæſerunt, opportuniſſimô tùm tempore advenientes *Curioſorum* Animis maximum addiderunt calcar. Ita autem Ampl. *OLDENBURGIUS* : *Vidimus Gammarologiam tuam, impenſeque probamus omnia illa ſtudia, quæ ad ſcrutanda illuſtrandaque hæc illavè Naturæ arcana impenduntur. Nimis profectò generalibus hactenus inhæſimus. Indaganda ſunt particularia deinceps, eòque allaborandum gnaviter, ut ex fidâ & ſufficienti ſingularium probè cognitorum inductione genuinam aliquando utilemque Philoſophiam eliciamus. Regia noſtra Societas ſeriò in id incumbit: Galli & Itali ſuas in eodem inſtituto operas conſociare cœperunt, nec dubitamus, quin Germania Virorum Doctisſimorum feraciſſima & materiis Philoſophicis inſtructisſima Symbolas ditisſimas eò ſit collatura. Tu Vir Cl. non deeris Provinciæ Tuæ, animosque jugiter addes Incluto Veſtro Naturæ Curioſorum Collegio ad Spartam, quam nacti ſunt, ſummâ fide & curâ adornandi. Conſilium eſt inter alia Hiſtoriam Naturalem Veram amplisſimamque concinnandi. Hinc eſt quod nullarum non regionum Viros ſagaces & induſtrios hortamur, ut quid quævis terra ferat, in foſſilium, Vegetabilium & Animalium genere, quæque inibi de Aëre, Aqua, Terra notatu digna occurrerint, accuratè obſervare, fideliter conſignare, & Erudito Orbi liberaliter impertiri ne graventur. Novimus in Sileſia Veſtra atque in Vicina Polonia plurima haberi, quæ notam merentur Philoſophicam, unde in iis obſervandis & conſeribendis ut operam navare velitis diligentisſimam, unicè commendamus, &c.*

Hactenus laudatiſſimæ Litteræ.

Accedit quod dum *Tomus IVtus Ephemeridum Gallicarum* Latinitate donaretur, Cl. Dn. *Frider. Nitſchius* Interpres in præfat. ad Lect. hæc moneret: *Gauderem, ſi ſimile quid Gallic. Ephemeridibus in Germania noſtra poſſet inſtitui. Degunt & ibi Eruditisſimi, omniq; laude majores omnium Facultatum Viri: producit & illa egregios quotannis Orbis Litterarii fœtus; habentur & ibi haberiq; poſſunt Curioſa Naturæ Experimenta, & ea quidem ita comparata omnia, ut vel invideri nobis poſſunt ab Exteris. Quid ergò prohibet communicatione invicem factâ ſic quoque Bonum Publicum promovere? neque verò ſine inſigni utilitate tale quid tentaretur, inde & fama Doctorum apud Exteros clarior evaderet, &c. inde etiam experimenta, quæ raro tàm ſunt operoſa, ut peculiarem abſolvere tractatum posſint hâc ratione ab interitu vindicarentur, & quæ ſunt aliæ utilitates*

plures

plures inde deducendæ. Hactenus Dn. Nitſchius. Unde cum *Curioſi Academici* viderent ipſorum novis incœptis conſpirare plurimorum Eruditorum Conſenſum, recollectis viribus & aliis in Societatem aſſcriptis concurrentibusque Medicis, remotis peſſulis & repagulis, quæ viam undique videbantur occluſiſſe, unanimi votorum per *Præſidem* & *Adjunctos* inſtitutâ Collectione *Epiſtolam Invitatoriam* publicæ commiſerunt Luci. Ut verò eò faciliùs expediri poſſet novum hoc negotium, quod per ſpatioſam Germaniam diſſiti viverent Collegæ, *novis* & prioribus *Legibus* hinc inde immutatis ſeſe obſtrinxerunt, ut unusquisque tùm perſpiceret inſtituti rationem, tùm num *aut ut Fautor* ſaltem Collegio Liberalem Curioſorum rerum communicationem ſuppeditare, num *aut ut Collega* iisdem Sacramenti quaſi militaris formulis ſeſe devincire vellet: inſuper quod *VRATISLAVIÆ Sileſiorum* aliquot viverent *Collegæ cum Adjuncto*, à Dn. *Præſide Jus colligendi Obſervationes* communicatas injunctum fuit, & COLLECTORES in Urbe Vratislavia inſtituti, ad quos ex omnibus oris Litteræ ſint dirigendæ. Quod tamen hæc Societas primos Natales *in Imperio Romano-Germanico* agnoviſſet, titulo *S. ROM. IMPER. ACADEMIAM NATURÆ CURIOSORUM* inpoſterum nominandam cenſuerunt. Hæc omnia ubi jam conſtituta fuerant, nihil reſtabat ampliùs, niſi ut Illuſtriſſimô Patrociniô Authoritas quædam accederet Collegio, Collegiique membris, ne ſoli Germani viderentur Capitis Majeſtate carere.

Præter ſpem feliciſſima Sors adjuvit Tentamina *Curioſorum*. *Epiſtolæ Invitatoriæ* ſpecimen primum in Aulam Cæſaream per Patronos quosdam delatum, tàm ſingularem Fortunam nactum eſt, ut S. CÆS. MAJEST. clementiſſimè dignata fuerit illud perlegere, & poſteà Archiatris quoque legendum exhibere: adjunctum erat Herbaceum Rapæ monſtrum depictum, poſtmodùm Anno I. Obſerv. 48. exhibitum; quod pariter S. Cæſ. Maj. placuiſſe per Litteras referebatur; imò pro maximo erga Studia favore *S. CÆS. MAJ.* clementiſſimè pronunciavit, ſi quædam in Theſauro Cæſareo inveniri poſſent Naturæ Arcana, quæ *Curioſi Collegii Germanici* Curioſos poſſent exornare Labores; Cæſaream iisdem concedi Gratiam, ut ex ditiſſimo hoc Cimeliarchio depromatur & deſcriptum & depictum Ephemeridibus Germanicis inſereretur. Unde poſtmodùm S. Cæſ. Maj. Juſſu & Cæſareâ Munificentiâ

quinque Æneæ Tabulæ aliquot Curiositatum *è Vienna Vratislaviam* transmissæ, & ut *Primo* insererentur *Anno*, boni ominis ergò, concessum fuit. Hujus benevoli radiantis Solis aspectu incitata *Curiosorum* Corona ausa est provolutis pedibus Aras Thronumque S. Cæs. Maj. humillimè adrepere, & porrectô *Primi Anni Ephemeridum Germanicarum* Specimine tanquam Primitiis, non victimis Regiis, sed farre tenui molâque salsâ *CÆSAREUM* Germanicæ Curiosorum Societati implorare *Patrocinium.* Nec vanum fuit augurium optimi successus: siquidem S. Cæs. Maj. non solùm clementissimè Augustali manu oblata suscipere, & Serenissimô vultu irradiare dignata est, sed ut ab Exc. Aulæ Medicis relatum, volvit revolvitque ea Miscellanea cum clementissima complacentia & paternum promisit Patrocinium Lucidissimos radios & fœcundissimos fructus ex hâc *CÆSAREA CLEMENTIA* diffusos brevi, ubi plane maturuerint, facundiore panegyri enarrare concessum erit: cui impetratæ Clementiæ ulterius adhuc magis magisque impetrandæ *Aram* quandam *Gratitudinis* Dedicatione SECUNDI ANNI erigere necessarium duximus, humillimô obsequiô Germanorum Laborum victimas offerendo.

Applausum verò quem Summi aliquot *Viri*, & *Medici* nostrô Seculô Præclarissimi huic Novæ ACADEMIÆ novoque MISCELLANEORUM Physico-Medicorum Labori contulerint placuit ex *Ipsorum Litteris* colligere, & potissima saltem selectioraque *JUDICIA* excerpere, ut Dn. *Collegæ* tot virorum adhortationibus quasi Palladis clypeô muniti eò alacriores continuô cursu subsequentibus annis feliciter & laboriosè pari promtitudine pergerent, alii verò incitarentur ad liberaliorem Singularium & Rariorum communicationem exornando opimis spoliis hoc IMMORTALITATIS & VIRTUTIS Templum. *ORDINEM* in his Judiciis & Encomiis convasandis observavimus talem, qualem *Temporis ratio in* Litterarum *exhibitione* & transmissione obtulerat, ne quis legitimô defraudari videretur honore.

EXCEL-

EXCELLENTISSIMORUM MEDICORUM JUDICIA

De MISCELLANEORUM Medico-Physicorum in Germania Novo Opere.

I.

EXCELL. Dn. D. THOMAS BARTHOLINUS Hæreditar. in Hagenstedt, Prof. Regius Honorarius, & Fac. Medic. Decanus Perpetuus, in INSIGNIA SYMBOLICA NATURÆ CURIOSORUM *Annulum* scilicet *Aureum* cum *aperto Libro*, *Oculo* & *Planta* adpicta, & *Serpentibus* circumvolutis exornatum sequenti lusit EPIGRAMMATE: *In Litter. ex HAFNIÆ 1663. 4. Mart.*

Pergite Dilecti Musis, & Pignora Pindi
Abdita Naturæ Delitiasque sequi.
Volvite quæ monstrat *patulus Liber* iste sagaci
Lumine, quæ coccis pagina cœca fuit.
Annulus æternum spondet *cum Lumine* Phœbum,
Copulat & cœlo nomina lecta DEUS.
Si tanta hic *Oculus* Naturæ Munera donat,
Si dederint geminos Numina, quanta forent?

Quid *Idem Excell.* BARTHOLIN. de Primis Conatibus *Collegii Curiosi* judicaverit videri poterit *in Epistol.* binis ejus impressis *D. Sachsio* Vratislaviam inscriptis, quæ videantur in *Cent. IV. Epist.* 16. & *Cent. IV. Ep.* 36. quæ binæ Epistolæ quoque in *Gammarologia Curiosa* recensentur p. 910. & 917. *Ex HAFNIA 1662. 16. Aug. & 4. Mart. 1663.*

II. Dn.

II.

a CIBENIACO suo 7. Aug. 1669.

Dn. D. JOANNES JONSTONUS

Medicus, Philosophus & Polyhistor famigeratissimus, Hæreditarius in Ziebendorff *ad D. Sachs.*

Quod *Illustr. Naturæ Curios. Collegii* nonnulla communicare voluerit, honori mihi duco, optimis ipsius successibus ex animo applausurus. Gratulor, quod ad tantos conatus se erigat: nec dubito, si promtitudo & candor Eruditorum accesserit, habituras Ephemerides aurô pretiosiorem Eruditionis theoreticæ, activæ & practicæ thesaurum.

III.

Prid. Cal. Oct. 1669. HAFNIA.

Dn. D. THOMAS BARTHOLINUS

Hæreditarius in Hagensted, Prof. Regius Honorarius, & Fac. Med. Decanus Perpetuus ad D. Sachs.

Ex missis mihi Legibus auctis *Nobilissimi Collegii Vestri* & *Naturæ Curiosorum* lætus intellexi meditari vos ad morem aliorum *Ephemerides Curiosas* pariter & utiles ex Observationibus, Experimentis, Problematibusq; Medicis tàm propriis, quàm passim communicatis, meque ad has Illustres Curas amicè invitari. Quanquam verò novis laboribus implicari ætas mea & concessum otium valetudinis gratiâ haut sinat, nec voto *Illustris Collegii* sufficiam, tot jam pridem fractus lucubrationibus, quæ manum tandem de Tabula imperant, applausu tamen præclarum institutum & bonis ominibus prosequi non desinam. Scilicet hâc viâ feliciùs ad Naturæ fundum pervenitur, in quo veritas posita, quam cordatâ manu & oculata quæritis, nec dubito, quin tandem Natura se prodat suô indiciô, ne semper in vestibulo hæreamus. Volvunt id saxum jam penè omnes, qui seculi hujus Experimentalis gloria capiuntur, & nihil non tentant, ut nova inveniantur. Fructu tantorum laborum posteritas gaudebit, quæ ex tot Experimentis Artem novam condet certioribus istis principiis innixam, hâc parte felicior prioribus futura. Vos igitur Germanâ fide, huc Ingenii & Laborum Census

con-

conferte, ut cum aliis masculè certetis, qui in hac palæstra immortali gloriâ desudant. Neque difficilem se Natura præbebit Amasiis tantis, &c.

IV.

Dn. D. Nicol. Guil. BECKERS *S. Cæs. Maj. Personæ Medicus ad D. Sachs.*

VIENN. 1670. Cal. Maj.

EXcellentissimorum & Curiosissimorum Dominorum laudabili percepto conatu, non potui quin satisfaciendo quasdam transmitterem Observationes; quibus ut ab Europæis Sacræ Medicinæ Doctoribus innumeræ adjiciantur, Ephemeridesvè condecorentur, animitùs voveo.

V.

Dn. D. Martin. Christoph. MEZGER *Physicus Ratisbonens. ad D. Sachs.*

RATISBON. 1670. 5. Jun.

NEmo melioris luti Vestrum in juvando publicum Studium deprædicare non potest, nemo non ex celebrioribus Germaniæ Æsculapiis ambabus, quod ajunt, ulnis, vestram amplexetur invitationem, omnemque locabit operam, ut quicquid rariorum vel docuit Praxis, vel Curiosiorum Naturæ vestigatio, vobiscum communicet, & Bono Publico litatum eat. Maximô ut decuit applausu hactenus *Anglorum* suspeximus in inquirendis Utilibus εὐζηλίαν & regium benè de Orbe merendi institutum: etiam *Gallorum* Sapientiæ Collegium venerabundi magnifecimus; Vos verò *Curiosissimi Naturæ Scrutatores* de Sacra nostra Asclepiadea meremini, qui tot Illustribus Scriptis non solum orbem erudire satagitis, sed & Epistola Invitatoria aliorum quoque Medicorum Musas & Operam in laudabile Consortium pertrahere allaboratis, docturi haut dubiè nec Patriæ nostræ deesse Plinios & Aristoteles, modò etiam Alexandri Magni atque Mecœnates invenirentur, qui necessarios sumtus suppeditarent, & dignas destinarent Laureas. Sed sit mundus pro more senescentis seculi ingratus, *pergite* nihilominùs, *macti* velificare DEO & Proximo, mirabitur olim sera Posteritas pios sudores,

laudes-

laudesque fama loquetur, usque diem Sol fundet aureum. *In Miscellaneis Vestris* placet Scopus, tractandi modus, & Scholiorum docta sobrietas non minùs ingeniô, quam labore Aristarchis satisfactura. &c.

VI.

6. Jul. 1670. VIENNÆ.

Dn. D. Fridericus Ferdinand. ILMER à VVartenberg, Instit. Medicin. Profess. in Universitate Vienn. ad D. Sachs.

INstitutum Vestri Collegii non tantùm honestum, utile & toti ægrorum Reipubl. salutare, sed etiam quodammodò salvandis hominibus necessarium, unde non possum non vos exhortari, & in Sapientiæ Stadio currentibus calcar addere.

VII.

JENÆ 29. Jul. 1670.

Dn. D. Joh. Theodor. SCHENCKIUS Prof. in Jenens. Medicin. Pract. celeberrimus. ad D. Sachs.

PRobo modis omnibus *institutum V. Collegii* laudabile, & precor, ut sit omni ære perennius. Invidiam virtus non curat. Hic spinas colligit, ille rosas. Deus incæptum secundet &c.

VIII.

VIENN. 1670. 8. Sept.

Dn. D. Tobias CZASCHELIUS, S. Cæs. Maj. Medicus Cubicularius ad D. Sachs.

SUm magnus illorum amator, quibus meliori de luto finxit præcordia Titan, præsertim hôc seculô, quô Medicina nostra ad summum videtur perfectionis gradum devenisse; attamen ab Oraculo Hippocratico ne latum unguem recessisse, si Neotericorum Sententiæ, deposita omni præconceptâ opinione, ponderentur. Galli, Angli, Hollandi Anatomicis suis superbiunt inventis; Hispani in Theoria eminentissimi Circulationẽ sanguinis strenuè defendunt, teste Bravone, licet fremant, Æmilius Parisanus, Primensius &c. Verùm supra mortale fastigium se

eve-

evexit, qui nullius fert attactum. Ergonè soli *Germani*, qui sub climate degunt temperatissimo, & quod DEUS & Natura singulariter ditarunt, talenta sibi concredita sepelirent nihil superlucrantes? Absit hæc mentis imbecillitas. Agnovit hoc & toti Orbi manifestavit *Collegium Naturæ Curiosorum à Germanis* laudabiliter erectum, cujus legi Invitatorias mihi pergratas, quicquid in me fuerit, omnem movebo lapidem, ut opus hoc toti Posteritati proficuum promoveatur. Præterea ut *Inclytum Collegium* majori afficiatur gaudiô, magisque stimuletur, significo, quod *Augustissimo* nostro IMPERATORI humillimè retulerim omnia formalia in hoc negotio scriptotenus communicata, placebant Suæ Maj. Cæs. ita, ut de Ejus clementissimo Patrocinio non sit dubitandum.

IX.

Dn. D. Olaus BORRICHIUS Reg. Maj. Daniæ Medicus & in Hafnensi Academia Prof. P. ad D. Sachs.

HAFN. 24. Nov. 1670.

GRatulor ex animo successibus laudatissimæ Societatis Vestræ, & si hâc viâ pergatur Artis nostræ Pomœria brevi luculentis promotum iri incrementis non difficulter præsagio. &c.

X.

Dn. D. Laurentius GIESELER Phys. Reip. Brunsvvicensis meritissimus ad D. Sachs.

BRUNSVVIG. 16. Decemb. 1670.

MAndavi non semel Bibliopolæ nostro, ut omnes, qui ex *Naturæ Curiosorum Collegio* prodeunt libri, coëmat, unde vel ex hoc unico, si non aliunde, satis liquet, quanti *spectabilem* illam *Nobilissimorum Virorum Coronam* faciam, nec possum satis mirari, inveniri quosdam, qui audeant laudabile illud, & de Medicina benè merendi studium, in sequiorem detorquere partem, sanè quod ipsi non possunt, in aliis culpant, ut vel ex malefactis nomen sibi quærant, sed valeant nasuli, *Vos, Excellentissimi Viri*, incœptam viam gnaviter percurrite, nec vos ab instituto averti patimini. &c.

XI.

VVARSOV. 25. Dec. 1670.

Dn. D. Martin. BERNHARDI à Berniz. Reg. Maj. Polon. Personæ Medicus. ad D. Sachs.

PErlegi avidissimè *Primum Miscell. Vestr. Annum*, ex quo non tantùm voluptatem multiplicem, verùm etiam utilitatem cepi. Opus hoc non solùm Medicis certè sed & aliis Litteratis & majoris conditionis Personis Curiosis perquàm utile & jucundum, si ita singulis annis continuabitur, erit hæc res magni momenti, quæ hôc seculô in nostra *Germania* ortum suum sumsit. Perplacet Liber non solùm ob diversitatem materiæ, verùm quod à tot Doctis Personis compositus, & figuris exornatus. Liber enim sine figuris est corpus quasi sine anima. &c.

XII.

Prid. Nonas Januar. 1671. VIENNÆ.

Dn. D. Laurent. VVOLFSTRIGEL Anatom. Prof. in Vienn. Acad. ad D. Sachs.

INdies magis aggratulor Reip. Medicæ, quæ hisce *prælaudati Collegii* sudoribus non leviter ditescet, nihil enim in Medicina magis proficuum existimo, quàm fideliter observata annotare, & non inanibus Chimæris (in quo tamen proh dolor! adhuc plurimi locant ingenium) Artem per se longam adhuc magis prolongare.

XIII.

LONDIN. 2. Febr. 1671.

Dn. Henricus OLDENBURGIUS Illustrissim. REGIÆ SOCIETATIS Anglicæ Secretarius Amplissimus ad D. Sachs.

QUas Litteras Cal. Octob. 1670. ad me dederas, *Vir Clarissime*, eas unà cum munere Philosophico, d. 23. Januarii 1671. denuò accepi. Quæ scire ex iis *SOCIETATEM REGIAM* voluisti, pronuper in publico Ejus consessu prælegi; simul & *Ephemerides Academiæ Vestræ Medico-Physicas* ibidem produxi. Impensè equidem dicta *SOCIETAS* vobis

juxta

juxta ac Philosophiæ de Egregio cœpto gratulatur, quæque opis suæ fuerint in illius augmentum suppeditare, lubenti animô se collaturam pollicetur. In mandatis jam dedit Sociorum nonnullis, ut librum transmissum sedulò perlegant, ac de Observationum ibi concinnatarum momentis publicè referant. Nil sanè magis ad proferenda Veræ Philosophiæ pomœria conferre posse judicant, quàm si omnium Gentium Viri docti & solertes ingenia & studia sua, uti nunc faciunt, consociare pergant, inque Horreum Philosophicum locupletem Observationum & Experimentorum, ritè & candidè factorum, segetem certatim convehant. *Excellentissima* itaque *Academia Vestra, Vir Clarissime*, de eo inprimis suâ sponte erit sollicita, ne quicquam irrepat in Philosophicum hoc penu, quod sublestæ sit fidei, Lydiumque Experiundi Lapidem subire recuset. Genuinam omninò & castam esse oportere unà nobiscum existimabitis illam Naturæ Historiam, quam adornandæ Physicæ solidiori & firmiori substernere satagimus.

REGIA ANGLIÆ SOCIETAS institutum suum quantum pote consectatur, afflictimque gaudet, *Italiam, Galliam* & *Germaniam* Vestigia ipsius premere & longè latèque Experimentalem philosophandi modum promovere, &c.

XIV.

Dn. D. Thomas BARTHOLINUS

à HAFNIA 1671. 10. Mart.

Prof. Regius Honorarius &c. ad D. Sachs.

Miscellanea Curiosa primi Anni rectè mihi tradita maximè placuerunt. Prævideo ingenti thesauro augeri Rempubl. Medicam tot Curiosis pariter & utilibus Observationibus, quæ Voluminibus Schenckianis palmam dubiam videntur facturæ. Applausum Ill. labori addo & Votum, ut porrò fœtus clarissimis Natalibus ortus eô splendore adolescat, quô feliciter conceptus & multis Dîs ridentibus editus in publicum magnificè procedit. *Tibi* Obstetricis Officiô fungenti Laus debetur, quod masculè partes publicas tuearis & curâ posteritatis traharis in editione Obs. rarissimarum. Perge quo cœpisti pede faustô, Deus Conatibus favebit, applaudentem invenies Orbem universum. Æquum est, ut omnes, qui publico favent, Ingenii & Experientiæ loculos excutiant, quibus præclarum opus increscat. Ego non gravabor con-

conferre, quicquid rari occurrerit, multis quanquam negotiis occupato. Amicam operam promiserunt Urbis nostræ Machaones, qui in hoc Naturæ campo majori gloriâ decurrunt.&c.

XV.

1. Apr. 1671. FLORENTIÆ.

Ill. Dn. FRANCESCO REDI Nobile *Aretino & Academico della Crusca.* *ad Dn. D. Joachim. Georg. Elsnerum.*

CHe cotesto *Ill. & Dottissimo Collegio de' Curiosi in Alemagna* mi abbia fatto l' honore di far stampar in Latino le mie osservazioni intorno delle vipere è un effetto della gentilezza di cotesti Sig. ri ma non gia di alcun mio merito. Jo lo riputo à mia grandissima fortuna & questa sara la maggior gloria che io possa avere in questo mondo: io ne resto à questo Nobiliss. Collegio con vere & cordiali obligazioni &c.

XVI.

1. Apr. 1671. ROMÆ.

Dn. D. Guilielm. RIVA Medicus celebris *Romanus, Pontific. Chirurgus. ad Dn.* *D. Joach. Georg. Elsnerum Vratislav.*

DOppò hauendo riceuuto il pacquetto delle Osservationi da me tanto desiderato rendo infinite gratie. Che se ben non ho letto (per hauer lo dato à legare) non dimeno lizentiata l' auidata dell' occhio che curioso mi facesse una scorreria alla sfuggita ne ho racculto alcune figure che mi danno indicio che le opera non si restera inferiore all' espettatione.

XVII.

à LONDINO 4. April. 1671.

D. Henric. OLDENBURGIUS *Illustr. Societ. Regiæ Secretarius ad D. Sachs.*

VIa commercii nostri Litterarii cum jam trita videatur, agedum sedulò & alacriter eam calcemus. Impensè gaudeo sollicitum augendæ Physices & Medicinæ studium animis Vestris penitiùs sedere,

dere, idque tantò magis, quod Gentibus vicinis omnibus ad excolendam Philosophiam Experimentalem unanimiter consurgentibus, Germaniam post principia stare ægrè ferebam. *Ill. Vestra Naturæ Curios. Academia* cœteris Germanis omnibus facem præferet luculentissimam, quâ ad paria suscipienda & urgenda feliciter accendantur &c.

XVIII.

Dn. D. Erasmus BARTHOLINUS *HAFNIÆ 6. Apr. 1671.*

Mathemat. Regius & Prof. Matheseos Hafniæ.

QUod maximè fuit optandum, ut quæ ab egregiis Viris multis sumtibus, magnôque labore fuerunt inventa, ea ad posteros omnia pervenire possent, id hôc præsertim seculô videtur melius provideri quàm antehac, quô Naturalis Scientiæ laudem & jacentem Experimentorum curam pro suis quisque viribus sublevare conatur. Hanc ego semper probavi rationem &c.

XIX.

Dn. D. Paulus Maria TERSAGA *è MEDIOLANO 26. April. 1671.*

Med. & Physicus Collegiatus Mediolanensis ad D. Sachs.

SEptentrionalis Virtus intaminatis honoribus fulgens nativum superans Horizontem Exteris sese communicat Regionibus. Ex reliquis *Vestri Collegii Operibus* nihil ad manus pervenit præter Gammarologiam Tuam, in qua laudo Stili elegantiam, Curiositatis subtilitatem & Philosophicum acumen, nunc ut reliqua ad manus meas deveniant, exquiram. Spondeo me datô tempore oblaturum aliquid, quod *Germanis* intrusum *Ephemeridibus* nomen meum Vobis notum faciat, fortes inter Duces ero miles, & alienæ lucis reflexus illustrabunt tenebras meas &c.

XX.

Dn. D. Joh. Jacob. WALDSCHMID, *HANOV. 26. Apr. 1671*

Pract. Hanov.

TRansmissis hisce Observationibus meum qualecunque inserviendi studium *Sacro Naturæ Curiosorum Collegio* contestari volui, cum

voto

Voto ut agonizans hoc in ſeculo Medicina Practica illorum ope reviviſcat, nec temerè ita multorum pedibus conculcetur &c.

XXI.

SCAPHUS. Helvetior 27. Apr. 1671

Dn. D. Joh. Jacobus WEPFERUS *Phyſicus Scaphuſanus in Helvetia, Anatomicus celeberrimus ad D. Sachſium.*

SUmmoperè *Collegii Curioſorum* omni laude majoris inſtitutum arriſit bonis omnibus : quid enim plus commodi ad rei Medicæ incrementa afferre potuiſſet, quàm unius Objecti exactum examen & plena enarratio omnium, quæ vel propria Experientia ſuggeſſit, vel alii commemorarunt, unô intuitu illud conſpicere ſive Practico ſive Tironi licet, quod non ſine tædio per Vaſta Scriptorum Volumina diſperſum eruendum foret. Nunc novô beneficiô Rempubl. noſtram exornat *Laudatisſimum Collegium*, dum ſummâ humanitate illa quaſi extorquet, quæ in Scriniis recondita cum blattis & tineis luctatura, æternâ nocte ſepelirentur. Specimen tranſmiſſum protinùs commune feci Medicis *Baſileenſibus*, *Sanct-Gallenſibus* & noſtris : aliquot ſuum ſymbolum collaturos polliciti ſunt, &c.

XXII.

è PRAGA 1671. 2. Maj.

Dn. D. Adamus Adamandus KOCHANSKY è Soc. Jeſ. Prof. Matheſ. Pragæ *ad D. Sachs.*

LIbri tranſmiſſi *Miſcellan. Curioſ.* ut *Florentiam* deferantur jam procuravi, quid ad me ultimô lapſi menſis die perſcripſerit *Serenisſimus & Emin. CARDINALIS LEOPOLDUS Medicéus* communico : ita verò Seren. Princeps : Godo che il Sig. Direttore del *Collegio de Curioſi* Sig. D. Sachs habbia gradito l' auiſo della Lettera del Dottore Redi, & con deſiderio ſto attendo dalla di lui Corteſia i Libri, che egli ſi compiace d' inviarmi : al quale ſi contenti di render grazie in mio nome, rappreſentandogli il deſiderio che in me reſta di corriſponderli in ogni occaſione di ſuo guſto &c. Et *Doct. Redi* inter alia hæc ſcribit : m' e ſtato d'

un

un sommo honore che cotesti Illustrimi sig. Academici Curiosi habbiano fatto tradurre & stampare in Latino le mie osservaz. intorno alle Vipere. Jo lo riconosco dalla loro gentilezza, non gia da merito mio alcuno: si come de V. R.[a] ancore conosco, che I. S. S. Academici abbiano intentione di stampar par in Latino le mie risposte, fatte all' oppositizioni d' esse Vipere &c.

XXIII.

Dn. D. Philippus TALDUCCI à Domo Supremus Architecturæ militaris in Regno Bohemiæ Præfectus ad D. Sachs.

PRAGÆ 6. Maj. 1671.

QUemadmodum cum Helmontio deplorandam hanc, quæ in potissima hominum parte viget, indagandi segnitiem sæpissimè corditùs indoleo, ita laudabilissimum *Inclyti Vestri Collegii institutum* & propositum, tàm Vestras, tàm aliorum notatu dignas Observationes, pro publica Utilitate publici Juris faciendi nonnisi vehementer & peculiari cum gaudio laudare & celebrare possum, magnam vel ex his initiis prævidens utilitatem, quæ toti Reip. Litterariæ inde aliquando emerget. Pergite igitur, *Viri Eruditissimi*, & ne propter malevolorum calumnias, aliasque quæ Vos procul dubio, in hoc præsertim initio, impetent adversitates ab hoc Vestro Studio unquam desistite, quod ego exiguis meis conatibus pro Virili promovere non cessabo. &c.

XXIV.

Dn. Samuel Sebast. SENNER in Litt. ad Canonic. Vratisl. D. Ign.

ROMÆ 23. Maj. 1671.

L. à L.

LIber gratissimus nuper Romam transmissus Curiosos pascit animos Romanorum. Primo R. Pater Kircherus eum ad 3. dies petiit, jam ab uno Principe tàm Ecclesiastico quàm seculari ad alterum transfertur & cum delectatione ac satisfactione summa perlegitur.

XXV.

LUGDUN. GALLOR. 7. Jun. 1671.

Dn. D. CAROLUS SPON Lugdun. Gallor. Medicus Celeberrimus, & Collegii Medici Aggregatus ad D. Sachs.

QUod ſpectat ad *EPHEMERIDAS Veſtras Curioſas* novitium iſtud Ingenioſi Veſtri *Naturæ Curioſorum Collegii* cœptum, quo de humaniſſimæ Tuæ Litteræ & primores ſchedæ promulſidis vice ſubmiſſæ abundantiſſimè teſtantur, neminem repertum iri puto Rei Litterariæ amantem, qui illud ſuô calculô non dignetur, non dilaudet, non ambabus amplexetur ulnis, cum ad Phyſicam ſupellectilem locupletandam, Artemque Medicam promovendam (quibus in utriſque plurima deſiderari negandum non eſt) mirificè conferre poſſe, proclive ſit augurata. Nec defuturos arbitror feraces ac felices in ſcribendo genios quam plurimos, qui ſuum in iſtiusmodi Gazophylacium κέρμα immittere satagant. Amicos Viros paſſim ſollicitare non deſinam, ut ſuis Obſervationibus lectioribus Veſtrum ornare inſtitutum non aſpernantur.

XXVI.

NORIMB. 29. Jun. 1671.

Dn. D. Joh. Georg. VOLCKAMERUS Phyſic. Reipubl. Noribergenſ. Primarius ad D. Sachs.

VEſtros in *Academia Curioſorum* auſus dum feliciter huc usque Numinis Divini gratiâ ſuſceptos, & indies auſpicatô magis ſidere florentes intueor magni verè facio, & noſtrum antehac ſterile, incultæ quaſi Germaniæ, ſolum uberiore Virorum Eruditorum proventu, & læta inde redundante ſegete fœcundius ſuinde reddi lætor. Deus ter Opt. Max. Veſtris hiſce *Cæſareâ autoritate* fultis Conatibus incrementa porrò roburque addat, ut quantum lenta ſolent inter Viburna Cupreſſi; ita Alitum Romani Imperii primas Caput ſemper exſerat inter tot ſubdita ſibi cœtera orbis Europæi animantia; & ſub Illius Clientela reviviſcant, quæ quaſi defuncta & altô ſopita ſomnô jacuére, excitatiſſima tot Heroum ingenia nil Exterorum Virtutibus cedentia.

De

De tot tantorumque passim Illustrium Virorum non saltem applausu, sed & conjunctione, qui numerô suô *Academiam Vestram Teutonicam* ampliorem reddere dignantur, ex animo gratulor, & ut eâdem porrò felicitate deinceps frui possit, atque ab omni vindicetur interitu ex animo precor. &c.

XXVII.

Dn. D. Johannes SCULTETUS *Reip. Norimb. Physicus & Officinarum Pharmaceuticarum Visitator p. t. Senior ad D. Sachs.*

Norimb. 1. Jul. 1671.

Ruborem fortè mihi ignoto extorsisset elegantissima *Vestra Invitatoria Epistola*, quôvis Osculô dignissima, aurei vindemiæ autumnalis quã publicis prostare litteris voluistis, jussistis. Deus rependat hanc humanitatem! Siquidem *Ephemerides* hæ *Medicæ* præter aliorum Scripta Æsculapii Fanô dignissimæ etiam mea anteverterunt vota. Sanè *Invitatoria Vestra* & labor ille concatenatus multis ignorantiæ Veternum ex oculis extergunt, aliis verò, qui altô superciliô cæterorum qualecunque molientium conatum omnem hactenus astutè satis anteverterunt, vim omnem adimunt, siquidem immortalis hæc æternantis (quod quidem animitùs precor) Asclepiadei Ordinis curiosissimi felicissima propago re ipsâ id molietur, quod nunquam ulla ætas consequi vel Votis potuit: Eapropter meritò *aureæ messis* titulô dignissima hæc Vestra molimina indigitari queunt. &c.

XXVIII.

Dn. D. Franciscus BOUCHARD *Regius Professor ab Rege Hispaniar. designatus ad D. Sachs.*

è VESONTIONE Burgundiæ. Kal. Jul. 1671.

Visis *Miscellaneis* & Litteris Tuis statim me rapit nova Lux, *Academiæ Nat. Curiosorum* ratio, nunquam satis æstimanda: pulcherrimum sanè si quicquam aliud in Reipubl. Litterariæ præsertimque Medicæ gratiam institutum, quod ut *Germanis* planè gloriosum & plausibile, sic omnibus, potissimùm iis, quos ita tangit honos aut gloria Artis nostræ ad multiplicis Eruditionis suæ vel peculiaris Experientiæ agnitio-

nem prorsùs opportunum & utile, quanquam percelebris hujus instituti posteritatis memoriâ tantoperè commendandi Panegyrin Lectissimis non vulgaris facundiæ Principibus relinquam.

XIX.

Reverendiss. Dn. P. Athanasius KIRCHERUS *è Societ. Jesu Theologus & Summus Philosophus ad D. Sachs.*

ROMÆ 1671. 18. Jul.

DIci vix potest, quantâ animi voluptate litteras humanissimas & nonnisi unanimi Charitum conspiratione exaratas evolverim & identidem revolverim, potissimùm cum ex iis institutum tuum & laude dignissimum & gloriæ opulentiâ confertum penitiùs expenderem. Fateor sanè me plurimùm & mihi & *Germanicæ Nationi* congratulatum fuisse, in eâ inventos fuisse virus, qui uti ingenii affluentiâ & insitâ iis sagacitate studiô & labore sedulô, nec non pertinaci conatu rerum abditarum in Naturæ sinu delitescentium mysteria eruere non desistunt, ita quoque Germanicæ Nationis famam omnium exterorum admiratione diffundunt, & tantum non ad sidera usque Extollunt. Nec dubito, quin si pari passu institutum vestrum in proximè prodituris operibus prosecuti fueritis, orbem litterarium rerum peregrinarum & hucusq; incognitarum notitia æternô nominis vestri honore sitis stupente Mundô repleturi. Agedum Viri felici Mercurii sidere nati, uti cæpistis, pergite, & certò *Vobis* persuadeatis velim, me (quia à teneris unguiculis nescio quô naturæ pondere in hujusmodi *Curiosioris* doctrinæ sacramenta feror, & ad ea excolenda implantatô mihi à Divina benignitate Magnetismô quàm potentissimè trahor) *Vobis*, inquam, vestrisque gloriosis moliminibus, quantum quidem mihi permittet ingenii capacitas, minimè defuturum: insuper polliceor me curaturum, ut non duntaxat ex propria mea Sparta nonnihil vobis sim collaturus, sed & effecturum, ut pro cura & sollicitudine, quâ *Germanici Nominis* existimatione premor, brevi complures exterarum Nationum Viri Artium Scientiarumque Consultissimi laudabili vestri conjugio Pansophico me Paranympho jungantur &c.

XXX.

Dn. D. Georg. Hieron. VELSCHIUS Patritius & Medic. Augustæ Vindelicor. Excellentissimus ad D. Sachsium.

ex AUGUSTA VINDELICORUM 1. Aug. 1671.

VIs verbo Judicium de Miscellaneis Vestris dicam: Perplacent omnia. Nec aliud nî fallor, quisque ferre poterit qui Artem nostram auctam & ornatam cupiat. Fiet id sane si ab Italia quoque & ex Batavis aliquæ symbolæ accesserint &c.

SACRI ROMANI IMPERII

ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM AUCTÆ & REFORMATÆ

LEGES.

LEX I.

G*LORIA DEI Medicæque Artis* Illuſtratio, & Proximi exinde reſultans Commodum ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM Scopus eſto & cynoſura unica.

L. II.

P*Ræſidium Academiæ* ſit Providentia Divina: *Patrocinium* conciliet Uſus in Rebus-Publicis bene conſtitutis maximus; quem ſi non omnes & ſinguli, plures tamen & Cordatiores venabuntur æſtimabuntque ad incolumitatis ſanitatisque propriæ tutelam, omnibus gazis anteponendam.

L. III.

QUoniam SOCIETAS hæc in GERMANIA prima ſumſit incunabula, adeoque hactenus Membra Ejus Germani fuerunt in diverſis Imperii Romano-Germanici Circulis viventes, Societas hæc SACRI ROMANI IMPERII ACADEMIA NATURÆ CURIOSORUM appellari voluit, parili ratione, quâ exte-

exteræ Eruditorum Sodalitates ACADEMIÆ audire consueverunt; sperans fore, ut, magis magisque adolescente suô Collegiô, tam Ipsius SAC. CÆSAREÆ MAJESTATIS, quàm *SERENISSIMORUM ELECTORUM* ac reliquorum Imperii *PRINCIPUM* tutelam ac Munificentiam, veluti sine quibus fulcimentis vix diu vigere & consistere valebit, experiatur.

L. IV.

UT ergo tantò feliciora ac firmiora incrementa Societas capiat, & ad tam laudabile tamque proficuum Institutum prosequendum viri cordati promtius alliciantur, danda est opera, ut Ipsi Authoritas major concilietur, Membra verò Ejusdem Honore & Præmiis, quæ stimuli ad quævis magna exsequenda unici & maximi esse solent, excitentur; adeoque à Summo IMPERATORE, *ELECTORIBUS* aliisque Imperii *PRINCIPIBUS* nec non Liberis Imperii Civitatibus, pro diversitate Membrorum Societatis, in diversis locis degentium, Privilegia quædam & immunitates Personales exorandæ sunt: De quarum Clementissima ac Gratiosissima collatione dubitandum non est, cum *COLLEGÆ CURIOSI* non in magno sint numero & præterea per Ditiones Urbesque Germaniæ dispersi; Ipsi verò ob publicam diligentiam, non minus ac Professores in Universitatibus honorum & immunitatum quarundam præmia promereantur.

L. V.

PRÆSES *Academiæ sit*, idemque unicus. Ipsi incumbat rebus Academiæ ita prospicere, ut quæcunque in ejus incrementum aut commodum ullô modô cedere possunt, vel operâ vel consiliô sedulò procuret. Præterea peculiari Libro inscribat nomina singulorum Academicorum, additâ Patriâ, die natali, locô habitationis, functione, præteritâ præsentique, nec

non

non olim, die obitus: Eumque Librum ceu Archivum apud se seriò custodiat.

L. VI.

PRÆSIDI propter locorum ambitum atque distantiam ADJUNCTI, velut SECRETARII, quidam associentur. Eorum hactenus quidem duo solùm fuerunt; ipsi tamen nunc sub incrementum *Collegii* numerô augeri possunt, pluresque constitui, pro ut ex Re *Academiæ* esse videbitur. Eligendi autem illi imposterum præcipuè, qui editô opusculô sese *Collegio* commendarunt; & quidem à PRÆSIDE votis reliquorum si non omnium tamen plurimorum *Collegarum* electionem confirmantibus.

L. VII.

MUNUS ADJUNCTORUM sit *cum PRÆSIDE de Academiæ* Emolumentis frequentiùs & fideliter communicare; Medicos alios ac eruditione præstantes litteris præprimis invitare; *Collegas* in ALBUM receptos, præstitis præstandis, dignis laudibus & Agnomine honorificô (facta prius cum DN. PRÆSIDE communicatione) uti hactenus factum, mactare; tardantes officii sui placidè admonere; Observationes & Experimenta aliunde communicatas, ad Locum, ubi *EPHEMERIDUM* fiet Collectio, dirigere.

L. VIII.

IIdem sint dispositi ac distributi per loca, quà citius ac facilius cum aliis *extra Societatem Medicis*, præcipuè verò *Exteris*, Commercia litteraria institui promoverique possint. Unus tamen illorum perpetuò PRÆSIDI adsit, aut certè in ejus viciniâ hæreat, ut cum eo de necessariis commodiùs colloqui & communicare possit. Eidem *ADJUNCTO* incumbet, *PRÆSIDIS*, si Is è vivis excesserit, fata maturè per Programma publicum intimare; quò ab universis Dominis *COLLEGIS*, absque simultate

per

per vota alius dignus, præcipuè tamen è numero *ADJUNCTORUM* eligi queat.

L. IX.

ACADEMICI *NATURÆ CURIOSI* (in quorum numerum tantùm admittendi Doctores & Licentiati, aut iis Eruditione proximi, omnes tamen Medici aut Physici) invitati & recepti *ad duo* sint *obstricti*; Ut *primò* seligant sibi Materiam elaborandam ex Regno sive Minerali, sive Vegetabili, sive Animali, quæ cuiq; arriserit, nisi ab alio Collega jam tractata sit; *secundò*, EPHEMERIDIBUS annuis conficiendis augendis atque ornandis indefessam navent operam.

L. X.

SI jam, *quoad prius*, quis singularem aliquam medicam materiam sibi tractandam selegerit, illam Domino PRÆSIDI aut uni vel alteri ex ADJUNCTIS ante editionem significet, delineationemque tractationis ipsis transmittat, ut si de eadem materia aliquid rari & curiosi reliquis Dominis *Collegis* innotuerit, illud candidè communicari possit, & ab Autore factâ honorificâ communicatorum & communicantis mentione, inseri. Eandem ob causam, ut nempe materia pertractanda eò citius innotescat, materiæ istæ selectæ annuis *EPHEMERIDIBUS CURIOSORUM* Colophonidis locô subjungi poterunt.

L. XI.

MAteriam talem *Academicus* elaborabit curiosè & quâ fieri poterit diligentiâ, inquirendo in rei tractandæ Nomina, Synonyma, modum generationis, Locos natales, differentias, species, delectum, vires tam totius quàm partium, medicamenta

 tam

tam vulgaria quàm Chymica, tam simplicia quàm composita, nec omissis, si qui dantur, usibus Mechanicis, eô ferè modô, quô conscripsit Rhodologiam suam Rosenbergius, masticholologiam Strobelbergerus, marathrologiam Schenckius, Corallologiam Gansius, Sambucum Blochvvizius, & jam tum quædam Collegii membra sua ediderunt specimina.

L. XII.

LIcitum verò sit *Domino PRÆSIDI* (nec non aliis etiam Academicis, quibus opusculum ante editionem videre contingit) cum bona Autoris venia, & absque ipsius offensione materiæ perfectius elaborandæ gratiâ quædam monere, corrigere, addere, immutare, mantissam vel corollarium pro lubitu aut opusculo edendo addere, aut postmodum in *EPHEMERIDES GERMANICAS* conjicere, omnia tamen amicè, candidè & veluti fraternè, citra arrogantiam aut invidiam, vel ullius contemtum ac contumeliam: Quandoquidem Rationalis Medici non est alterum invidiosè calumniari.

L. XIII.

CErtum tempus Exhibitionis à Medico requiri non potest, cùm propter Praxeos negotia sibi & *Collegio* semper vacare non possit, sufficiet si utilitas Proximi & Cupido Famæ calcar addant maturum fœtum primùm Collegio, postmodum Erudito Orbi sistere.

L. XIV.

ABsolutô opusculô Autori & Collegæ *Cognomen*, uti hactenus factum, à Domino PRÆSIDE & ADJUNCTIS offeratur, eôque ille condecoretur. Reliqui Domini Collegæ, qui

sal-

ſaltem *EPHEMERIDUM CURIOSARUM* collectioni ſtudent eousque Cognominibus careant, donec pertractatâ curiosâ materiâ, & editô opuſculô, priori *Collegii* inſtituto ſatisfecerint.

L. XV.

QUi penſum ſuum abſolvit non cogitur ad novæ materiæ elaborationem: ſufficit ut *EPHEMERIDES GERMANICAS*, alterum Collegii Curioſi laudabile inſtitutum, pro virili poſtmodum augeat, & aliis Collegis opem ferat ad exornandos ipſorum labores. Si tamen cuidam ſpontaneô inſtinctu novas materias pertractare lubitum fuerit, lubentiſſimè hoc ipſi indultum ſit, immò eò magis *Collegii* favorem merebitur, & dignius *COLLEGIO* membrum ſe præſtabit.

L. XVI.

NAm cùm præter iſtarum materierum ſpecialem tractationem, hactenus à quibusdam Collegii membris factam & porro faciendam, maximum Medicinæ præbeant commodum, variæ Obſervationes, Experimenta, Problemata Phyſica & Medica, etiam in hac parte, tanquam ſecundo Collegii Inſtituto ſupra Leg. IX. indicato, Curioſis *COLLEGIUM CURIOSUM* ſatisfacere ſtudebit. Quare Programmate quôdam publicô primò ſeorſim pôſt cum Anno I. Miſcellan. edito ad Eruditiſſimos Europæ Viros, tam in Germania, quàm extra eam in Italia, Gallia, Britannia, Belgio, Dania, Polonia, Bohemia, Hungaria &c. viventes directô, ſubmiſſè honorificè perque amanter invitati fuerunt, ut ſi quæ abſcondita, novavè curioſa Phyſico-Medica occurrant, cum *Collegio* candidè per litteras communicent, & hôc tempore *Vratislaviam*, ubi primo-

rum annorum fiet collectio, potissimùm transmittant. Singuli quoque *Collegæ*, ab Amicis suis idem beneficii genus in publicam commoditatem directum per speciales litteras flagitent.

L. XVII.

OBservationes illæ, itemque Experimenta, Inventa, Problemata aliaque hujus farinæ erudita Communicata, ab ADJUNCTIS nec non aliis Collegis Curiosis secundùm ordinem temporis, quô communicata fuerunt, in unum corpus colligantur, præmissô ubique Eruditi honorificô nomine, qui quodque communicavit, & cui communicavit: Pòst ad minimum singulis annis in unum volumen à certis & destinatis ad id *COLLECTORIBUS* congesta, *Collegii Curiosi* Bibliopolæ tradantur, ut sub nomine EPHEMERIDUM GERMANICARUM NATURÆ CURIOSORUM edantur. Hâc ratione quicquid rarioris aut occulti in Physica & Medicina ubicunque locorum restiterit, una quasi in tabula delineatum Eruditis exhibebitur, cùm de sincera promta & probata communicatione non dubitetur: siquidem multis egregiis Ingeniis hic janua Famæ & utilitatis aperietur, ut cùm ipsis aliquid singulare edendi tempus & otium non suppetat, cum ipsorum fama & honorifica mentione in Ephemeridibus tamen id videre possint mundo exhibitum. Quare ut eô citiùs & lubentius Medici cùm *Collegio* communicent per litteras, *Collegæ Curiosi* temperabunt sibi, quin istis communicatis censorium judicium apponant, contenti simplici narratione prout res ipsa communicata fuerit: Liberum tamen esto interdum, si similis aliquis casus contigerit scholion addere, absque omni tamen mordaci sale.

L. XVIII.

L. XVIII.

ANniversariis hisce *Ephemeridibus* addantur, si qui *rariores libri* in Medicina editi fuerint, & interdum quid rari præcipuè in se contineant, brevibus enarretur: addatur calcis locô, si quis *è Collegarum* numero vivis excesserit, cum honorificâ mentione quid commodi Collegio præstiterit; quæ opuscula ediderit, adeoque brevissimis vita ipsius & beata analysis enarretur.

L. XIX.

SI quis *Academicorum* ante opusculi editionem è vivis excesserit, fragmenta ab alio Collega colligenda, & cum præscitu PRÆSIDIS sub nomine Autoris demortui ut edantur, concessum liberumque sit.

L. XX.

QUilibet *ACADEMICUS* alios etiam Medicos sive illi Germani sint, sive Exteri Germanorum hisce laboribus faventes aut ipsam in Societatem protrahere conabitur, ut membra Collegii fiant, aut ut si hoc non arriserit, nec ipsorum negotia permittant, tanquam Patroni & Fautores *Collegii*, reliquis Dominis *Collegis* & præcipuè EPHEMERIDUM COLLECTORIBUS rariora communicando operam conferre dignentur, invitare.

L. XXI.

QUilibet *Academicus* gestet *Symbolum Academiæ*, scilicet *ANNULUM AUREUM*; in quo locô gemmæ sit *LIBER APERTUS*, in cujus facie *OCULUS* radiis è nube illustratus, in altera *Lemma* Academicum, NUNQVAM OTIOSUS, insculpta sint: Librum ab utroque latere *SERPENTES* corpore & caudâ annuli circulum circumvoluti, ore teneant; non tam ut *ornamentum Ordinis* sit quàm incitamentum, ad officium seriò & fideliter exsequendum.

ACADEMICORUM NATURÆ CURIOSORUM NOMINA.

Qui circa Ortum Collegii Albo inscripti fuerunt, & jam è Vivis excesserunt, aut valedixerunt.

I.

DN. *JOH. LAURENTIUS BAUSCH* Svinfurtensis, Patriæ Physicus meritissimus, dictus *JASON*, Inventor hujus Collegii & Primus *PRÆSES* dignissimus.

Obiit Anno 1655.

Clarus editô Lapide ÆTITE.
HÆMATITE.
UNICORNU FOSSILI.
CÆRULEO seu Lapide Lazuli.
CHRYSOCOLLA.

2. Dn. D. *Christoph. KEILING* Islebiensis, Physicus Islebiensis in Comitatu Mansfeldiæ, dictus *ÆSON*.

Accessit Anno 1652.
Obiit Anno 1658.
Promiserat Historiam *Æris*.

3. Dn. D. *Gregorius HORSTIUS* Ulmâ Svevorum oriundus, Ulmæ Practicus felicissimus, magni Gregorii Horstii filius, dignusque Successor.

Accessit Anno 1652.
Obiit Anno 1661.
Promiserat Historiam *Zibethi*.

4. Dn. D. *Joh. PFAUTZ* Ulmensis, Ulmæ Practicus.

Accessit Anno 1652.

Promiserat Historiam *Moschi*.

5. Dn.

5. Dn. D. *Conrad. Theodor.* *LUNCKER* Marpurgensis, Marpurgi Hassorum Practicus.

Accessit Anno 1652.
Obiit Anno 1661.
Promiserat *Nicotianam.*

6. Dn. D. *David GUILIELMI* Baccharacensis, Practicus Bernæ Helvetiorum.

Accessit Anno 1652.
Obiit
Promiserat *Rosam & Camphoram.*

7. Dn. D. *Andr. WOLFFIUS* Jenensis, Practic. Schmalcaldensis.

Accessit Anno 1653.
Mortuus 1661.
Promiserat *Crystallum.*

8. Dn. D. *Albertus Conradus* LANGENAUER ex Uffenbachio oriundus, Practicus Weidæ in Palatinatu.

Accessit Anno 1653.
Obiit Anno 1656.
Promiserat *Tanacetum.*

9. Dn. D. *Nicol. Balthas. MERZIUS* Herbipolensis, Episcopi Bambergensis Archiater.

Accessit Anno 1654.
Obiit
Promiserat *Liquiritiam.*

10. Dn. D. *Johan. Adamus* STOER Herbipolensis, Herbipoli Practicus.

Accessit Anno 1655.
Obiit
Promiserat *Hypericum.*

11. Dn. D. *Jonas DEUTSCHLANDER* Fraustadio Polonus, Regis Poloniæ Medicus, Fraustadii Practicus.

Accessit Anno 1661.
Mortuus Anno 1661.
Promiserat *Unicornu.*

12. Dn.

12. Dn. D. *Leonhardus* *URSINUS* Noribergensis, Lipsiæ Academiæ Botanicus & Professor Medicinæ Extraordinarius, dictus *ZEPHYRUS.*

Accessit Anno 1661.
Mortuus Anno 1664.
Promiserat *Aloën.*

3. Dn. D. *Joh. Andreas GRABE* Mulhusanus, primùm Erfurti Professor, pòst Mulhusanus Physicus, dictus *CEPHALUS.*

Accessit Anno 1661.
Obiit Anno 1669.
Clarus editô CERVO sive Elaphographiâ.
Promiserat *SUCCINUM*, sed morte præventus non absolvit, nec Analecta à vidua impetrari potuerunt.

14. Dn. D. *Joh. Jacob. SAUER* Brettâ Palatinus, Herbipoli Practicus.

Accessit Anno 1661.
Promiserat *Levisticum.*

15. Dn. D. *Joh. Philippus DEISLERUS* Suinfurtensis Sulæ Practicus.

Accessit Anno 1661.
Obiit Anno 1665.

16. Dn. D. *Joh. Jacob. WITTIGIUS* Erffurtensis, Erffurti Practicus.

Accessit Anno 1662.
Obiit Anno 1663.
Promiserat *Pœoniam.*

17. Dn. D. *Joh. Jacob. à TYPSMA* è Harlemo, Leovardia Frisorum Practicus.

Accessit Anno 1663.
Promiserat *Calcem Vivam.*

ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM COLLEGARUM NOMINA,

Qui adhuc in Vivis Operas suas conjungunt;

Secundum Ordinem, quô Nomen Albo inscribendum dederunt.

I.

DN. D. *Joh. Michaël FEHR* Kittingâ Franconiæ oriundus, Suinfurti Physicus, *ARGONAUTA* dictus, primùm Dn. Joh. Laur. Bauschio Præsidi Adjunctus, post obitum ejus secundus PRÆSES.

Accessit sub ortum Collegii 1652,
Clarus editâ SCORZONERA.
ABSINTHIO.

2. Dn. D. *Georg. Balthasar MEZGER*, Suinfurtensis, nunc Professor Tubingensis, *AMERICUS* dictus, alter Præsidi Adjunctus, quod officium tamen ob negotia Professionis renunciavit.

Accessit sub ortum Collegii 1652.
Promisit Ambram & Jalapam.

3. Dn. D. *Georg. Balthas. WOLFART* Suinfurtensis, Suinfurti Practicus, ob Senium Viribus fractus, *ALCEUS* dictus.

Accessit sub ortum Collegii 1652.
Promiserat Alcen & Castoreum.

4. Dn. D. *Valentinus Andr. MOELLENBROCK* Erfurtensis, primùm Prof. in Universitate Erfurtensi, nunc Physicus Halæ Saxonum dictus *PEGASUS*.

Accessit primô Collegii ortu 1652.
Promisit Cochleariam.

5. Dn. D. *Joh. Martin UHLIUS* Suinfurtensis, Schleusingæ Practicus.
Accessit Anno 1653.
Promiserat Lyncem. Cervum.

6. Dn. D. *Joh. Daniel HORSTIUS* Giessâ oriundus, Archiater olim Darmstadianus, nunc Francofurti ad Mœnum diversorum Imperii Principum Archiater, *PHOENIX* cognominatus.
Accessit Anno 1655.
Promiserat Palmam.

7. Dn. D. *Philippus Jacobus SACHS à Lewenheimb* Vratislav. Silesius, nunc Patriæ Physicus, moderno Collegii *PRÆSIDI ADJUNCTUS*, dictus *PHOSPHORUS*.
Accessit Anno 1658.
Clarus editâ VITE VINIFERA,
s. Ampelographiâ.
GAMMARORUM Historiâ
s. Gammarologiâ.

8. Dn. D. *Elias SCHMIDT* Haslachensis, Suinfurti Practicus, *ALTER* moderni *PRÆSIDIS ADJUNCTUS*, dictus *PHAETON*, nunc valetudinarius.
Accessit Anno 1661.
Promisit Ferrum.

9. Dn. D. *Georg. Christoph. PETRI* Erfurtensis, Archiater Moguntinus, & Erfurti Professor Medicinæ, dictus *ACHILLES*.
Accessit Anno 1662.
Clarus editô CARDUO BENEDICTO.

10. Dn. *D. Hieron. Conradus VIRDUNGUS* Marpurgô oriundus, Marcobrettæ Practicus, dictus *MELISSUS*.
Accessit Anno 1664.
Promisit Melissam.

11. Dn. D. *Joh. Dan. MAJOR* Vratislaviens. nunc Prof. Anat. & Botan. in Chiloniensi Holsatorum, dictus *HESPERUS*, nunc noviter *ADJUNCTUS* Academiæ electus.
Accessit Anno 1664.
Promisit Bellidem.

12. Dn. D.

12. *Dn. D. Paulus* ***AMMAN*** Vratislav. Lipsiæ Prof. P. & Academiæ Botanicus, dictus ***DRYANDER***

Acceſſit Anno 1664.
Promiſit Quercum.

13. *Dn. L. Chriſtian. Frider.* ***GARMAN*** Martisburgenſis, nunc Phyſicus Chemnicenſis in Miſnia, dictus ***POLLUX***

Acceſſit Ao. 1668.
Promſit. Corylum & Picam.

14. *Dn. L. Jeremias* ***RHOETIUS*** Arnſtadienſ. Comitis Schvvarzenburgici Arnſtadii Archiater, dictus ***CASTOR.***

Acceſſit Anno 1668.
Promiſerat Rutam, eamque ferè ad umbilicum confecerat, cum in horrendo incendio, quô maxima Arnſtadii pars Anno 1671. primâ Paſchatis Feriâ abſumta eſt, unà cum exquiſita ipſius Bibliotheca conflagravit.

15. *Dn. D. Joh. Rudolph.* ***CAMERARIUS*** Tubingenſ. Tubingæ Profeſſor, dictus ***HECTOR***

Acceſſit Anno 1669.
Promiſit Cryſtallum.

16. *Dn. D. Joh. Chriſtianus* ***MACKIUS*** Phyſicus Schnebergenſis in Miſnia.

Acceſſit Anno 1669.

17. *Dn. D. Henricus* ***VOLLGNADIUS*** Vratislavienſ. Vratislaviæ Practicus, & ***EPHEMERIDUM COLLECTIONIS COADJUTOR***

Acceſſit Ao. 1669.

18. *Dn. D. Johannes* ***JÆNISIUS*** Vratislav. Vratislaviæ Practicus, itidem ***EPHEMERIDUM COLLECT. COADJUTOR***

Acceſſit Anno 1669.

19. *Dn. D. Joachimus Georg.* ***ELSNERUS*** Vratislav. Vratislav. Practicus

Acceſſit Anno 1669.

20. Dn.

20. *Dn. D. Joh. Ferdinand. HERTODT à Totenfeld* è Brinna Moraviæ, Stat. Moraviæ Physicus Olomutii

Accessit Anno 1669.

Clarus editô Croco seu Crocologiâ.

21. *Dn. D. Michael ETMüLLER* Lipsiensis, Lipsiæ Practicus

Accessit Anno 1669.

22. *Dn. D. Georg. Sebastianus JUNG* Vienn. Collegii Medici Vienn. Assessor.

Accessit Anno 1669.

23. *Dn. D. Joh. Georg. GREISEL* Vienn. Viennæ Anatomiæ Prof. Extraordinarius.

Accessit Anno 1670.

24. *Dn. D. Georg. Wolfgang. WEDEL* Spremberg. Lusat Medicus Ducalis Saxonicus Gothæ, dictus *HERCULES*

Accessit Anno 1670.

Promisit Opium & Sal Armoniacum.

25. *Dn. D. Paulus de SORBAIT* ex Belgio oriundus, Medicin. Professor Primarius Viennæ, & S. Maj. Imperatricis Eleonoræ Viduæ Cubiculi, Cameræ & Aulæ Medicus

Accessit Anno 1671.

26. *Dn. D. Caspar Theophilus BIERLING* Lipsensis, nunc Practicus Magdeburgensis

Accessit Anno 1671.

27. *Dn. D. Ehrenfrid. HAGENDORN* Gorlicensis, Gorlitii Practicus in Lusatia.

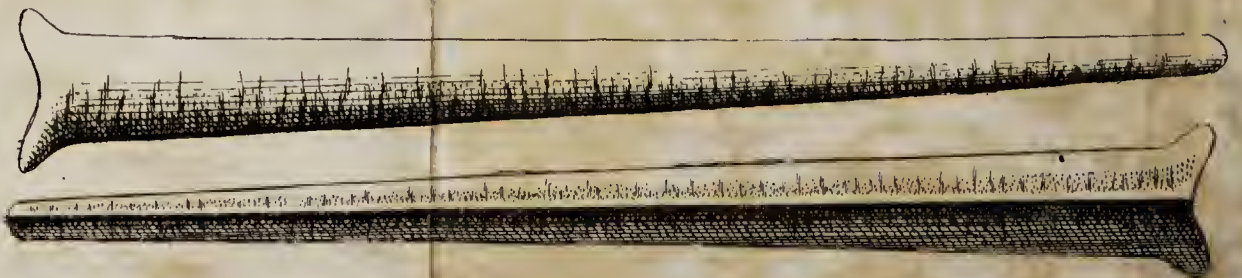
Accessit Anno 1671.

Ad Obs. I.

Aquila Imperialis in Polypodio

Cauda ad Cancrum Molucanum.

OBSERVATIO I.

D. MARTINI BERNHARDI à BERNIZ.

AQUILA IMPERIALIS.

In Polypodio.

Uod in Plantarum *Radicibus* Natura varia *Rerum simulachra* pingere & effingere ſolet, Curioſis Botanicis illisque notum eſt, qui materiam ejusmodi tractare ſatagunt. Quod etiam Inſignis ille Philoſophus *Athanaſ. KIRCHERUS* è Soc. Jeſ. (Amicus meus ſingularis) *in Arte Magn. Luc. & Umbr.* part. 2. L. X. p. 806. confirmare vult, ubi ſequentia ponit: Quis neſcit in *Filicis radice* quâdam certâ lege ſectâ Naturam *Aquilam Imperialem* depinxiſſe?. In *radice* quâdam ab effatu ὀφιώδης dicta *ſerpentem* adumbraſſe, in aliis radicibus herbarum alia. *Auſtragali radix ſtellarum* habet imagines. In Arborum diverſarum truncis pro diverſa ſectione ſectis, diverſas figuras reperiri experientia ſæpiſſimè nos docet. Et *Petr. Ioh. FABER in panchym. L. IV. c. 21.* In *Radicibus Filicis* plantæ ſi incidantur transverſim, effigies *Aquilæ Romanæ* perfectè & exactè depicta reperitur: quod Aquilis & Romano Imperio portendit Univerſale Imperium ſeu Dominium. Cauſam harum figurarum tam in Lapidibus quam in Plantis Author vult dependere à Spiritibus ſubtilibus Naturæ Architectonicis, quibus Natura ipſa ad efformandas res omnes naturales utitur, his enim ſolis datum eſſe figuras illas & effigies ubicunque formare & depingere. Ego vero AQUILAM talem accuratius Anno M DC LVII. in POLYPODIO inveni. Nam æſtivali tempore dum ſemel cum Hortulano Regio recreationis cauſa & ad colligendas certas plantas in ſylvis eſſem, non procul hinc à Civitate *Warſoviæ* apud Patres *Camaldenſes* dictos, invenimus *POLYPODIUM* quod idem Hortulanus cum radicibus effodiebat: in illo dum Radicem & quidem craſſiorem exactius inſpicere vellem, ac propterea folia plantæ illius, quæ Radicibus adhuc adhærebant, ad latera removerem, ecce

improviso AQUILA IMPERIALIS sese oculis meis objecit, & tam pulchrè ac accuratè, ut quasi coactus fuerim figuram istam à Natura affabre compositam non solum Patribus Camaldensibus illius loci ostendere, sed & delineare cujus figuram hîc simul transmitto Vides ergo, Vir Excellentiss. quod etiam *AQUILA IMPERIALIS Austriaca* modo etiam hic in *Polonia* nidificet. *Dn. D. Mart. Bernh. à Bernitz in Litter. è Warsoviâ Polon. datis ad D. Sachsium Ao. 1671.*

Confer Miscellaneor. Curios. Annum 1. obs. 48.

OBSERVATIO II.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

Remedium ἐυπόριστον ad Gangrænam.

ACceptis *Miscellaneis Academiæ* vestræ *Curiosæ* gratias ago, quod me inter Principes Achivos primùm in Scenam producere voluerit. Instituto præclaro DEUS annuat, ut tantum opus quod molimini in Reipubl. Medicæ emolumentum cedat. Alias Observationes superadderem, sed Vulcanus omnes turbavit meos calculos. Quia aliis subsidiis jam destituor, prona voluntas inserviendi æqui bonique consulenda, donec ad me ipsum rediero: intereà tantùm unam alteramvè mitto historiam, quæ scribenti occurrit. Grassabantur nuper apud nos *Morbilli* maligni: facies exinde puellæ *gangrænâ* adeò defædata, ut labia penè fuerint consumta. *Sedavi* statim *serpentem gangrænam aquâ marinâ*, cui absinthium incoxeram, quod experimentum in aliis quoque gangrænis opposui felici cum successu. *Dn. Th. Bartholin. in Litt. Haffniâ Danorum ad D. Sachsium datis.*

SCHOLION.

R*Emediorum Simplicium* maximam esse varietatē, nemo est qui dubitet: habuerunt Græci sua remedia, suppeditarunt Mauritani maximam eorum sylvam, sed ut *Rombæus* ait *Ep. 28. p. 98.* Videmus adhuc multa alia in usum cessisse, quæ illi ne attigerint aut viderint unquam. Quanta non Remediorum cornucopia inaudita priscis seculis emergit inde ex utrâque Indiâ, & ejus adjacentibus Insulis, adeò rectè dixit Comicus:

Usus,

Uſus, ætas, tempus ſemper aliquid apportat novi,
Ut quæ te modò ſcire credas, neſcias.

In Gargareâ tali meſſe plurimi non ſine certâ ratione *Remedia apud nos nata Exoticis præſtantiora* judicant, utpotè *tùm* ob familiaritatem cum noſtræ naturæ conſtitutione, *tùm* quòd fruſtrà foris petantur auxilia, quibus domi abundamus, ut cenſet *Andr. Libav. Ep. ad Schniz. 44. p. 135. in ciſtâ Hornung.* Agnovit hoc inprimis *Exc. Ioh. Benerovinus Med. Dordrecht.* qui Lugd. Bat. Anno 1614. edididit elegantem tractatum *de Αὐτάρκεια Batavia ſ. introductionem ad Medicinam indigenam*, in quâ demonſtrat, cuilibet Populo ſatis apud ſe eſſe ad neceſſitatem, cuique proinde morbo ſua ubivis remedia, & cum Natura μήτε μηδὲν ποιεῖ μάτην, μήτε ἀπολείπει τῶν ἀναγκαίων (nec fruſtrà quicquam faciat, nec deficiat in neceſſariis) cur Orientis illa ſolum ſit mater fæcunda in ſuperfluis largiendis, reliquarum verò terrarum injuſta noverca, quæ cogeret ex alieno orbe advehere remedia. *Indigena remedia* ſanè quoad certitudinem, vigorem, puritatem, impenſas, convenientiam cum naturâ incolarum (Benerovic. l. a. cap. 2. p. 65.) majorem habent, quamvis longè petita plerumque æſtimentur. Eandem ſimplicium defenſionem ſuſcepit *Primeroſ. de Error. in Medic. l. 4. c. 7.* jam ſuo tempore *Plin.* (quanquam ferè nimis acerbè) *L. 24. c. 1.* exoticis indigena prætulit, quando *inquit:* Ex terrâ naſcentibus Medicina: hæc ſola Naturæ placuerat eſſe remedia, parata vulgo, inventu facilia, & ſine impendio, ex quibus vivimus: poſteà fraudes hominum & ingeniorum capturæ Officinas invenére, in quibus ſua cuique homini venalis proponitur vita. Statim compoſitiones & miſturæ inexplicabiles decantantur. Arabia atque India in medio æſtimantur, ulcerique parvo Medicina à rubro mari imponitur, cum remedia vera pauperrimus quisque cœnet. *Id. l. 22. c. 24.* non placent remedia tàm longè naſcentia, non nobis gignuntur, imò ne illis quidem, aliás non venderent. Hæc *Plinius.* Eundem in finem *Excell. Th. BARTHOL.* conſcripſerat libellum, cui titulus: *Medicina Danica inquilinis remediis proprios morbos ſanans*, ſed in miſerando illo elapſi anni Incendio cum reliquorum librorum incomparabili jacturâ periit. *De eodem* hæc *ipſemet* ſcribit *in de Incend. Biblioth. p. 69.* vulgo inſervire placui, non doctis, quanquam malam gratiam inire videar à Pharmacopæis. Dedit Deus *inquilina remedia* pro curatione morborum domeſticorum, quibus uti poteſt quisquis ab officinis Pharmaceuticis remo-

tior, nec Medicos habet, quos consulat, nec marsupium, quod peregrinis remediis impendat. Sic Paralysin lateris sinistri curavi Spiritu frumenti, cui herba paralysis incocta; Pleuritides populariter grassantes solo decocto hordei sanavi; Scorbuticos tamen folio aquatico in Cerevisiâ veteri decocto: hydropicos purgavi foliis tenerioribus Sambuci. *Hæc Bartholinus.*

D. P. I. Sachs. à Lewenheimb.

OBSERVATIO III.

D. TH. BARTHOLINI,

Officulum per Urinam excretum.

NUperrimè vidi in Generoso Viro *Officulum cum lotio* prodiisse. *Barthol. in Litt. Haffniâ Vratislaviam datis.*

SCHOLION.

AN hoc *Officulum deglutitum* & prius assumtum fuerit, aut *an* ex *abscessu* quodam è corpore eò ad vias Urinarias protrusum fuerit, non liquet: pari enim ratione post Vulnus *Officula* quædam *cum Urinis* educta fuisse *Borell. Cent. II. Obs. 5.* notavit.

Sæpè *assumta* & *deglutita* imprudenter *per os, ad vias Urinarias* delata fuerunt. *Acus* per 5. annos in corpore hærentes cum urinâ fuisse expulsas. *I. Cas. CLAUDIN. Respons. Med. 40.* refert. *Dn. D. Laur. SCHOLZIUS à Rosenau* Med. quondam Vratisl. *in Collectan. MSS. penes me servatis* consignavit sibi à *D. Fracanzano* Patavii relatum, visam *puellam*, quæ 10. *acus* devoraverit, & omnes *per vasa Urinaria* excreverit; pariter ut *alia Nobilis* Veneta ex familiâ Grimmanorum uni è Justinianis nupta, quæ inter suendum cum *acum* devorasset, illam per spatium unius anni in corpore ita latenter detinuit, donec post multa exhibita pharmaca *Acus per vulvam* & non per annum reddita fuerit, quam historiam prædicto *D. Scholzio* narravit *D. Nicol. Comasco* celebris Patav. Prof. Quanquam etiam per urinam acus non semper absque periculo exeant. Notat *HARSDORF. in Theatr. Trag. hist. 164. §. 2.* Düsseldorpi à fœminâ acum fuisse deglutitum, quæ cum jusculum pingue carnis sumsisset, sensit *Acum* in Orificium Stomachi transiisse cum dolore, post-

modum

modum ubi Cerevisia calida cum liquido butyro & imbibito pane similagineo ebibita fuisset, *acus* quidem altero die *per Urinam* exiit, ægrâ tamen exspirante.

Natura sane de sui conservatione sollicita per varias vias exitum sibi parat, & ad vesicam quoque sibi molesta & heterogenea propellit. *D. DANSÆUS* Gallus vidit *cum Urinâ Uvarum acinos* comestos & *frustula lactucæ* excreta: post mortem dissecta Vesica tota ulcerata & pure repleta visa fuit. *Paulus Monachus Venetus*, notante *D. Schlegelio in MSS.* quotiescunque bibit aquas thermales solitus est *semen melon.* mandere, & ejusdem seminis intergras portiones *per Urinam* emittere â prædictæ aquæ haustu. Et *Hildan. c. III. Obs. 72.* ex potu acidularum vidit *semen Anisi per Urinam* eductum propter vim earum diureticam impetuosè Semen Anisi unâ cum sero per Venas propellentem.

Insignem & memorabilem adhuc notabo Historiam, Bartholinianæ analogam, quam mihi Cl. *Dn. ELIAS THOMÆ Rector Gymnasii Vratisl.* meritissimus, Amicus meus â plurimis lustris fidelissimus, αὐτόπτης testis communicavit: Anno MDCLVIII. Mense Augusto POSONII in Hungariâ Inferiore *Severinus Tindelius* Organicem in Germanico Evangelicorum Templo, postquam integro quatriduo suppressione Urinæ laborasset, & simul dolorem in dextro latere intensissimum persensisset, quem Medicus Nephriticum judicasset, quia fixus fuisset & lumbarem simul regionem infestasset, quarto die paulò ante Solis accasum, *Ossiculum Pruni Damasceni cum magnâ Copiâ Urinæ* reddidit. Viderunt *Ossiculum* præter *Dn. D. Heinricum Höferum* complures, alii, qui raritate rei permoti, rem accuratè explorarunt, Tartaroque adhærente solerter abraso compererunt non esse calculum ejuscemodi Ossiculum mentientem, sed reapse illud, quod figura, & color, & soliditas arguebat.

[*D. P. I. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO IV.

D. JOH. MICHAELIS FEHR.

Tumor monstrosus, Fascino proximus.

SEptenni puero *in pago Euerheim Herbipolensis* diœcesis, *unicus* ex scroto prognascitur *crinis*, pedem longus, lendibus pediculisque obsitus, quem parens, ut vidit, cum indignatione evellit, in-

ſequenti die ulceratur ſcrotum, & præter puris fœtidiſſimi copiam aliquot glomos ejusmodi ſordidorum pilorum, ac denique horridum quoddam & piloſum animalculum, binis auribus pedibusque 4. tenui caudâ dentibusque prominulis juniorem felem exactè referens, exclupit vivum, quo ipſo non mediocriter conſternatus pater, è veſtigio vicinos Medicos (inter quos clariſſimus *Treublerus* & *noſter Wolffartus* erant) ac Chirurgos expertiſſimos Svinfurto evocat, cum promiſſione 100. Imperialium, ſi quis eſſet, qui filium ab iſto malo liberaret, qui & ipſi rei novitate perculſi, ac de felici curâ deſperantes, ne nihil egiſſe viderentur, emplaſtrum imponunt Pſilothron, piloſque eo auferunt, pedes amputant, dentes aliquot excutiunt, ſed nihil promovent; ad Orchotomos & Lithotomos deductus puer ab omnibus pro deſperato relictus eſt; Parentibus interim defunctis, miſer miſerè vitam per ipſum decennium ita egit, donec tandem quaſi ἀπὸ μηχανῆς *Dominus Franciſcus Rogier Jocum, Gallus & Chirurgus Caſtrenſis* cum Exercitu Bavarico eò delatus monſtrum illud feliciter reſecaret, & brevi temporis ſpatio vulnus illud conſolidaret, idque in præſentiâ aliquot virorum fide dignorum, & cum admiratione omnium, in quorum fidem Gallus iſte publico quoque â loci Præfecto teſtimonio mactatus, & rei hiſtoria ſolenni ſcripto teſtibusque confirmata, ad ipſum Principem delata eſt, menſe Febr. Anno Chriſti 1640.

E Litt. Dn. Præſidis Suinfurto Vratislav. miſſis ad D. Sachſium.

OBSERVATIO V.

D. JOHANNIS GEORGII GREISELII, *ANATOME LEÆNÆ MORBO EXSTINCTÆ.*

ANatomia *Leænæ Junioris* patefecit nobis *morbum*, quo eadem detinebatur, *hecticam* ſcilicet *cum hydrope*, eo quod ſub apertione infimi ventris magna copia flaveſcentis ſeri tùm effluxerit, tùm etiam adhuc in concavitate Ventris remanſerit, ex colore præterea & ſubſtantia Hepatis, quod quidem cum cœteris Viſceribus canum extis admodùm erat ſimile, uti verè ab Ariſtotele annotatum, depromi poterat ejus intemperies, cui adjungebantur *tumores ſcirrhoſi*

rhoſi

rhosi seu tubercula hinc inde conspicua, qualibus & quidem majoribus nec *Lien* destituebatur, qui longitudinem spithamæ æquabat, colore ex livore nigricans. In *Mesenterio* glandulæ omnes intumefactæ ac strumosæ conspiciebantur, mole tamen ac duritie præpollebat Pancreas Asellii, seu media Mesenterii glandula. *Uterus* & *Renes* cum *Vesicâ* naturaliter, in figurâ autem uti in Canibus se habebant. In medio ventre *Cor* Pericardio involutum, & copioso sero innatans, substantiâ flaccidum, & magnitudine etiam bovinum longè superans, hydatide præterea ad magnitudinem avellanæ versus dextram auriculam affectum spectabatur. In *Pulmonibus* nihil præter naturale observatum, in *Capite* omnia naturaliter se habebant, *cranii* substantia tamen adeò *mollis* erat, ut cultro facilè dividi posset, *Collum* afficiebatur Strumâ arterioso vase singulari sat conspicuo donatâ, quod ex animadversione Authorum signum Strumarum internarum erat, quales etiam in Mesenterio comparebant. *Caro musculosa* itidem flaccida atque putredini obnoxia, exinde magis comprobatur, quod hujus portione cani juniori famelico porrectâ (alii enim eam fastidiebant) devorandâ, is sequenti die vomitu & secessu meros Vermes excreverit. Nec minor putredinosa ac morbida dispositio *in ossibus* colligenda, quæ pro parando Sceleto coctura commissa vix ignis calorem experta, statim in mucaginem resolvebantur ac concidebant.

Causa morbosæ hujus *dispositionis* licet in propatulo sit, *aër* nimirùm, qui hisce feris in hâc Regione naturalis non est (Meridionales enim Regiones potissimùm inhabitare solent,) attamen non parùm quoque hîc facit *victus ratio* uberior ex carnibus crudis, & licet quidem hæc victus ratio naturalis ipsis sit, has tamen carnes venatu partas & naturali ad huc suo calore constantes una cum saguine tepentes, in naturalibus suis locis vorant, hìc loci verò inclusæ & in umbrâ quasi semper degentes intermisso omni exercitio quotidiè ad satietatem infarctæ (famen enim per biduum aut triduum ferre posse testatur Aristoteles de histor. animal. lib. 8. cap. 5.) cibos non exactè concoquunt, inde magna crudorum humorum saburra, quæ in venis Mesenterii, portæ ac Splenis stabulans obstructiones, ac inde Viscerum eventilatiouem prohibitam inducit, ex quâ eorundem calida intemperies, quæ non tantùm in toto temperamentum substantificum pervertit, ac calorem hecticum producit, sed etiam crassiores ac Tartareas humorum partes in visceri-

bus

bus subsistentes exsiccat, ac tuberculis scirrhosis occasionem præbet, ob eorundem intemperiem sitis etiam major concitatur, quam copioso potu allevare student, per quem massa sanguinea copioso sero diluitur, & cum hoc propter obstructiones per vias solitas evacuari non possit, in Lymphaticis circa Hepar turgescens, eademque vasa ob subtilitatem disrumpens, in Ventris cavitatem effluit, ibidemque tumorem ejusdem efficit, qualis in Hydrope cernitur. Cordis ac carnis musculosæ flacciditas, tùm & ossium mollities ex eâdem causâ oriri videntur, quod nempè massa sauguinea serosior, serosum & aquosum ipsis suppeditaverit alimentum, tum quod calidum innatum â calore hectico debilitatum minus superfluitates dissipaverit, muniaque sua obierit. Ad hæc omnia accedit quies continua & aër inclusus, ambo ad debilitandum calorem naturalem putredinemque causandam quàm aptissima. Quibus sic constitutis, videndum, *quomodo animantibus hisce*, quæ adhuc supersunt, *succurrendum esset*, ut, quæ in naturali statu, ibidem conserventur, & quæ in præternaturali, ad naturalem restituantur, quod ut præstemus.

Primò & ante omnia attendendum, ut in aëre, victus ratione, & aliis, quæ vulgò naturalia ab Authoribus hiscè animalibus adjudicantur, conformitas, quantum possibile erit, procuretur. *Aër* sit itaque calidus & siccus, perflatus & â meridiano Sole illuminatus, non udis ac uliginosis ex locis inquinatus, atque adeò Theriotropheium non spectet ad Septentrionem, sed potius meridiem versus, vel saltem sit inter meridiem & orientem locatum; sit etiam spatiosum, ut vagari hinc inde possint; *cibus* sit caro potissimùm bubula, quâ, teste Aldrovando, delectantur, eaque exhibeatur adhuc calens tepore suo naturali, & cum ex Aristotele l. c. Leo incontinenter Cibo utatur, moxque biduo aut triduo nihil comedat, copiosior ipsis cibus offerri potest, sed deinceps abstineant diutius, & maximè si motus desit; poterunt etiam offerri sæpiùs animantia viva, ut juniores Tauri ac boves, cum quibus digladientur, ut sic & naturæ appetitus compleatur & calor in ipsis excitetur, unde & aliquoties erunt irritandi & concitandi. *Potus* sit aqua & quidem fluida, melius esset, si ex rivulo Theriotropheium præterfluente haberi posset, sin minùs paucus porrigatur ipsis potus, parùm enim bibere asserit has feras Aristoteles l. c. Ut verò *animalia* hæc *in præternaturali Statu constituta* ad naturalem restituantur, objiciendæ ipsis herbæ ac radices aperientes & modicè refrigerantes, quibus & Theriotropheium conseri potest, ut sunt Cichoreum,

Dens

Dens Leonis, Agrimonia, Sonchus, Pimpinella, Hædera terrestris, Veronica, Horminum sylvestre, seu Salvia agrestis, radices graminis, Eryngii, Carlinæ, Vincetoxici &c. Poterunt & eædem radices ac herbæ aquæ incoqui, cui rasura Eboris addenda, ex quibus videndum, quasnam magis appetant, ut deinde in majori copiâ eæ exhiberi illis possint. Cavendum à Pæoniâ est, quâ tantùm admotâ Leones resupinari cum hiatu laxo, testatur *Plinius Hist. Natural. lib. 24. cap. 17.* in omnibus tamen affectibus Leonum tanquam remedium præstantissimum deprædicat Simiam. *Ælianus lib.* I. *Variar. Hist.* quæ viva porrigi ipsis poterit. Et hæc sunt, quæ ad mandatum Sac. Cæs. Maj. nostri Clementissimi Domini pro horum animantium conservatione sub consideratione Physicâ afferri possunt,

Anatomia hæc à *Dn. D. Laurent. Wolffstrigel, Anaton Prof. & Dn. D. Joh. Georg. Greiselio Viennæ Anno 1670. peracta, & relatio postea S. Cæs. Maj. oblata, à Dn. D. Greiselio descripta Vratislaviam transmissa fuit è Vienna ad D. Sachsium.*

OBSERVATIO VI.

D. LAURENTII WOLFSTRIGEL.

Anatome Leonum Splanchnologicè, Myologicè & Osteologice exhibita.

THeriotrophéum quoddam in Austriâ nobis est, in viridariô (à Maximiliano II. inchoatô, sed nec dum perfectô, & jam rursus ruinam minante, vulgò ad *Structuram* seu *Fabricam novam* dicto) exstructum, primoque Lapide Viennâ dissitum: ubi jussu Augustissimi Cæsaris *LEOPOLDI I.* Domini, Domini nostri Clementissimi, facto annuatim liberali Stipendio, *Leones* ac *Tigrides*, ac aliæ feræ aluntur: inter quæ cum utriusq; sexus prostent, *Leones* ac *Tigrides* plurimos jam edidere fætus; cum hoc tamen discrimine, quod *Tigridum* soboles feliciter adolescant; *Leonum* verò proles, si annum & plusculas excedant Lunas, vitâ fungantur. Cujus rei causam cùm *Augustissimus Cæsar* sciendi cupidus, mihi cum Excellentissimo Doctore *Greiselio*, Collegâ meo percolendo, per Supremum S. C. Maj. Venatorem, demandatum est, ut unum ex *Junioribus Leonibus*, tunc temporis jam ægrotantibus, anatomicæ indagini subjiceremus. *Leænam* itaque, utpotè totali-

ter jam viribus fractam, aggressi sumus. Cum verò eodem hoc anno 1670. mense nempè *Septembri*, *Leoninus Catulus*, & mense Octobri, *Tigris mas senior*, ac eodem mense *Leo Senior*, ac tandem Novembri rursùs *junior Tigris* extincta fuissent: eorum cadavera partim jussu S.C. Majestatis, partim propriâ curiositate ductus, impetravi, tùm ut causam mortis, tùm curiosa quædam in hisce, quæ forsan non ita obvia, observarem: ac tandem etiam Sceleta, pro exornando nostro Theatro, compingerem. Quæ itaque in anatome dictarum ferarum à me animadversa *Curiosis* transcribere libuit, tùm & *Sceleton Catuli Leonini à me ad vivum propriâ manu effigiatum*, tùm & *Cranium Tigridis* à me itidem ad vivum expressum, cùm quoad cætera ossa non multùm à Leoninis differant hæ feræ, transmittere visum est.

Leonum exta potissimùm in Abdomini contenta, canum visceribus admodùm similia, cum aliis etiam, deprehendimus. *Stomachus cum Mesenterio* ac *Intestinis* nil præternaturale in tribus Leonibus ac animadversione dignum præ se ferebant: nisi quod *Stomachus Leonis adulti*, seu potiùs senioris, vermibus albicantibus, Spithamam longis scateret: ac quod *reliqua ventris inferioris viscera*, potissimùm in Leænâ juniori, à nobis trucidatâ, copioso alluerentur sero: ex disruptis igitur lymphaticis Hydropem in hâc ferâ deprehendimus. *Hepar* in lobos seu fibras (ut loquitur interpres Gal. l. 6. de administ. anat. c. 8.) septem divisum, canino quoad substantiam & colorem non adeò dissimile nec adeò tamen concamerationem Diaphragmatis, ut in Tigridibus, explens. Præternaturale erat, quod in seniore Leone inibi in parte convexâ duæ hydatides, in Leænâ verò scirrhosi aliquod tumores reperirentur. *Vesicula fellis*, in junioribus in catulo nempe trium hebdomadarum, ac Leæna annum cum mense nata, cellulis plurimis, instar Coli Intestini, exarata: quæ quidem in Seniore Leone non admodùm conspicuæ. Rebar ego, Naturam providam, in animante in iras sæpiùs excandescente, effusionem bilis, nimis aliàs efferam, hâcce structurâ refrænatam voluisse. Sed hæc parergωs. *Lien* in Leænâ quidem nigricans, qualem observavit in Leonibus Gal. l. 6. de anat. administr. in Leone verò nostro morboso tamen, rubri Coloris, sed non adeò floridi, in quo longitudine suâ duas spithamas cum dimidiâ, latitudine verò ultra mediam, ac pondere libras tres nostrates (℥XVI.) civiles adæquabat: Situs is erat ad fundum Stomachi Semilunari formâ: in Leone eundem com-

complectens: in catulo verò non totaliter ſub Stomacho locatus. *Meſenterium* præternaturale id habebat; in Leone ac Leæna, quod glandulæ, maximè in illâ ſcirrhoſis affectæ tumoribus: inter quas tamen eminebat media, ſeu Pancreas Aſellii. *Pancreas* canino reſpondens laciniatum: in Leæna præternaturaliter induratum. *Renes* in Catulo ac Leæna adhuc glanduloſi, in Leone verò ſeniore globoſi potiùs, quàm ovales ad duorum pugnorum vaſtitatem accedentes, ac tunicâ albicante & ſatis craſſâ inveſtiti. *Glandulæ renales* ad latera ſitæ, nec Renibus adjacentes. *Uterus Leænarum*, cornubus, ſeu potiùs tubis ſuis ad renes usque exporrectis, caninæ matrici penè æmulus. In *Leonis Pudendo* hoc peculiare obſervatum, quod glans papillis minutis prædita, quæ tactum ſurſum inſtitutum, morabantur aſperitate ſuâ quaſi imbricata: *Urethra* etiam non adeò ut in canibus cartilaginoſa. Quæ de partu, numero ac ordine prolium refert Stagirita, apud nos non usque adeò vera deprehenſa ſunt: poſt plurimos enim editos fœtus Leæna ſenior adhuc vivens, unicum catellum, (cujus Sceleton effigiatum transmittimus) enixa eſt.

In *Thorace Cor* maximum Pericardio ſuo involutum ac bovinum quin etiam ſuperans, in Leone æquè ac Leænâ ſpectatum. In hâc præternaturale id habebat, quod *Auricula dextra* Hydatide, ad magnitudinem nucis avellanæ, afficeretur: in illo verò quod *ambo Ventriculi, Polypo ſebaceo-tendinoſo* ac radicibus ſuis, ſeu pedibus, firmiſſimè columnis cordis adnato, opplerentur: qui & per Venam arterioſam & tortam, vaſtitate admodùm memorandâ, propagatus, motumque refluum cruoris præpediens, neci efferatiſſimæ beſtiæ occaſionem tulit. Oculatum teſtem horum denomino *Excellentiſſimum Dominum Doctorem* Jüng/Collegam meum percolendum, quem ad hanc anatomen ſemper vocaveram. *Pulmones* in Juniore Leænâ ac catulo rubicundi, quod & in Seniore Leone ſpectabile, in plures lacinias diſtincti: in catulo prætereâ præter naturam muco bronchia copioſo infarciebantur, unde ſuffocatus obiit.

Cerebrum canino etiam ſimile, pulchrè natibus ac cæteris apophyſibus, teſticulis ac natibus conſpicuum: id à *Cerebello*, intercedente apophyſi interna Cranii oſſea, juxta ductum ſuturarum, ſagittalis ac lambdoidææ (ut & in canibus) dirimebatur. In *Oculis* id peculiare erat, quod retina tunica coloris carnei erat; ob intermixta ſanguiflua

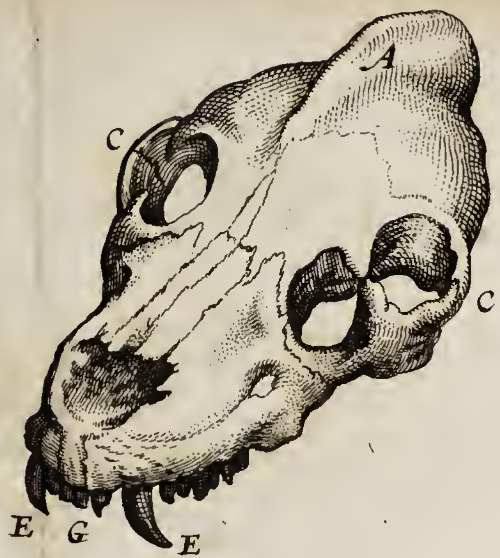
vaſa fibrillis nervi Optici: qualem & in Tigridibus obſervâram, ac inde rutilantes ac igne micantes horum animantium oculos ex Spiritibus igneis in hiſcè vaſis contentis, oriri putabam. *Collum* junioris Leænæ Bronchocele, ad magnitudinem pugni, affectum, quo vas arterioſum admodùm conſpicuum pertingebat. *Caput aſperæ arteriæ* in Leone admodùm grande: *Cartilago ſcutiformis* oblonga: *Epiglottis* ligamentis potiùs carnoſis, quàm muſculis, nec, ut in bobus, manifeſtis prædita. *Lingua* imbricata ac aſperrima, limam quamque craſſiorem æquans: in catulo in extremitate fimbriata.

Muſculi in genere vaſtiſſimi, ac in ſpecie *Temporales* (quod & Gal. 9. de Uſ.part. annotaverat) ac fermè circa ſuturam ſagittalem ſe invicem rurſùs attingentes, ut in canibus, & iis feris, quibus ex dentibus robur eſt. *Pectorales muſculi*, ubi aliàs Claviculæ locari ſolent, vaſtiſſimi, ut & cæteri omnes, exceptis *Glutæis*, qui in hoc animante, reſpectu aliorum, adeò robuſti ac carnoſi non ſunt: robur cunctis addit copioſa ad eos nervorum & valdè conſpicua diſſeminatio.

Oſſa etiam in genere quod ſpectat, iis tanta ſoliditas non eſt, quantam iis attribuit Ariſtoteles lib.3. de hiſt. animalium, c.7. neque medullâ deſtituta, ac adeò paucâ prædita, ut fermè nullam habere videantur, ut eidem placet: quod etiam obſervatum à Fallopio in Expoſit. lib. de Oſſibus Gal. c. 7. imò Leænæ junioris Oſſa (quod tamen præternaturale) à *Domino Doctore Greiſelio* pro parando Sceleto coctura commiſſa, vix vulcani adhuc remiſſioris vim experta jam in mucaginem tota diſſolvebantur: in quâ etiam *Oſſa Cranii* (ut in ſpecie quædam de Oſſibus afferamus) *adeò mollia*, ut acie ſcalpelli absq; ſerrâ dividi poſſent. *Os triangulare* ad initium lambdoidææ ſuturæ admodum conſpicuum: *Oſſa maxillæ ſuperioris* numero ſuperant humana, tùm in hiſcè brutis, tùm & in ſimiis, adſunt enim duo, quæ ſex inciſores dentes comprehendunt: quorū mentionem Gal. lib. de Oſſ. ad Tyr. fecit, & malè ad maxillam humanam retulit: *in oſſe maxillari* foramen ſuborbitarium ampliſſimum eſt, uti & in Tigride, ut copioſi ac vaſtiores nervi ad muſculos labiorum ac faciei, pro efficiendo rictu, propagari inde poſſent. *Os primum maxillæ ſuperioris* proceſſu ſuo, quo aliàs abſolvit orbitæ canthum exteriorem, non pertingit ad os frontis usque, neque fundus orbitæ à maxillari oſſe, usque ad foramen optici nervi abſolvitur, ac proceſſus jugalis valdè arcuatus eſt, extrorſùm prominet, ut temporales muſculi ſat vaſti, ſat

Ad Schol. obs. VI.

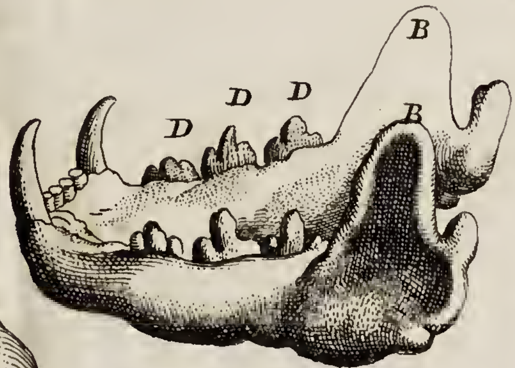
Pollices pro omnibus Figuris, excepta II et V. quæ sunt magnitudinis Naturalis.

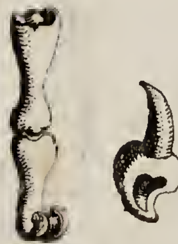
18

12

6

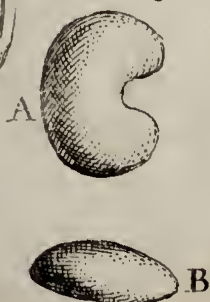

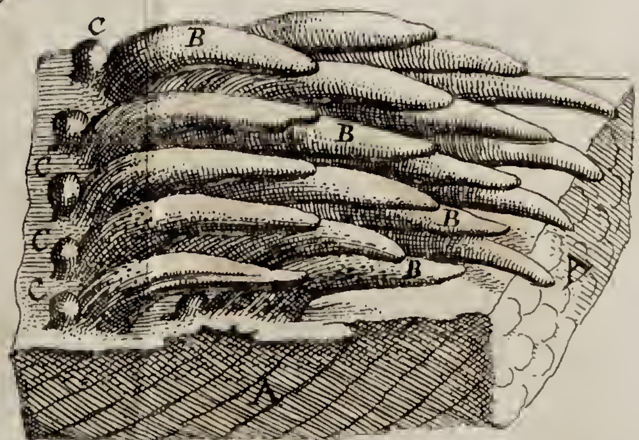

B

Lineæ ad Fig. II. 1 2 3 4 5 6

ſat ſpatii, cum usque in orbitam ſeſe inſinuent, haberent. Ob quam rationem etiam orbita extrorſum, nec totaliter oſſea eſt, ne nempè in motu dicti muſculi læderentur, *Proceſſus Pterygoidæi* id nominis in hiſcè feris (ut adhuc in ſimiis) non merentur, cum potiùs acuti ſint. *Tympanum* in fætu Leonino cum oſſeo ſuo circulo ac ei ſupertenſa membrana, adeò elegans ac ſublevatum, ut non putarim convenientius ipſi nomen tribui poſſe, *proceſſus Mallei* membranæ tympani accumbens longior conſpicitur, ac in homine ac vitulis eſſe ſolet. *Dentes* in ſeniore Leone omnes fermè jam attriti ex quibus cum Ariſtotele l. 9. de hiſt. animal. c. 44. ſenectutem illius collegimus. *Maxilla inferior* pluribus foraminibus pertuſa pro copioſioribus tranſmittendis nervis ad labiorum muſculos. *Collum Leonum* unico oſſe non riget, quod voluit Ariſtoteles l. 4. de hiſt. animal. c. 10, uti nec in Lupo, ſed *ſeptem* conſtat *Vertebris*, inter quas Prima vaſtiſſima eſt; quem lapſum Stagiritæ jam annotavit Scaliger Exert. 208. in Leone inter Clathros Regis Navarræ aſſervato ac extincto: *in cauda 28.* numeravimus oſſicula ſeu vertebras, *in lumbis 6.* quorum tranverſi proceſſus, ut in ſimiis, ſurſum ſpectant. *Coſtæ 13.* utrinque ſpectantur, quarum numerum ſequuntur & thoracis Vertebræ. *Sternum* ut & in ſimiis 8. conſtat oſſibus, cartilagine Xiphoide, quæ in brutis id nominis non meretur, uti nec ſemper in hominibus, cum rotunda potiùs ſit, munitum. Loco *Clavicularum* maximè in catulo oſſiculum ſemilunare Acromio laxè cohærens, ac tandem ad ſummitatem Sterni, quæ acuta eſt, terminatum, deprehendimus: quod & in Tygride obſervare licuit. ὀξύϛερνα etiam ſunt hæc animantia, nec πλατύϛερνα, ut homo. *Oſſa innominata* oblonga ut in omnibus ferè quadrupedibus digitatis & biſulcis, qualia & in ſimia ſunt, cujus Oſteologiam tradidit *Riolanus* ad finem ſuæ Anthropographiæ. *Artus anteriores* hoc peculiare habent, quod os Humeri circa inferiorem epiphyſin introrſum perforatum, ut quaſi per trochleam tendo Bicipitis muſculi trajiciatur. *Digiti 5.* anterius conſpiciuntur, uti in omnibus digitatis ex prædâ viventibus ac carnivoris, nec id tantùm Pantheris, quod tamen malè pro peculiari diſcriminis notâ Gyllius in Ælianum apud Aldrovandum adfert: Retrorſum verò 4. digitis præditi ſunt, non tantùm Leones, ſed Canes & Tygrides & cæteræ feræ, ut ſupra innuimus. *Oſſa ſeſamoidæa* ad inſertionem Gaſtrocramii ſub poplite ſpectatæ magnitudinis viſuntur. *Ungues* adunci ac phrameati, lati

ac infrà non levi acie instructi; qui in vaginis suis ex cute conflatis reconduntur, ne nimirùm acies obtundatur. *Dn. D. Laur. Wolf. Strigel in Litt. Vienna Vratislaviam datis ad D. Sachsium.*

SCHOLION.

BEnevole *Lector*, prodiit *Parisiis* aliquot foliis Anno 1667. apud *Fridericum Leonardum Typograbum Regium* Ordinarium in plateá S. Jacobi ad insigne Urbis Venetiarum *Epistola Anonymi* ad D. de la CHAMBRE Gallicè scripta, continens observationes notatas *in dissecto LEONE 24. Jun. 1667.* in Bibliothecâ Regiâ, quas *Curioso Lectori* ad illustrandas Observationes â Dn. Wolfstrigelio in Leone factas, *ex Gallico in Latinum* versas subjungere placuit. *Angli* eandem *Anatomiam Anglicè* excerpserunt in *Transact. Philos. Num. 28. vol. II. p. 356.*

OBSERVATIONES.

Dissecti Leonis in Galliâ.

OBservationes nostras postquam incepimus ab iis partibus, quæ possunt videri absque dissectione, invenimus, quod *crassities CAPITIS*, quæ memorabilis est in hoc animali, consistat præcipuè in extra ordinariâ abundantiâ carnis caput contegentis, & in magnitudine ossis, quod componit maxillas. Porrò quod PECTUS largum appareat non aliam ob causam. quàm ob pilos longos & densos pectus circumstantes cum Sternum sit compressum, & multò magis in extremitate, quam non reperire licet in plurimâ parte Equorum aut Canum. Eadam de causâ *cauda* non videtur esse æqualis crassitiei ab unâ extremitate ad alteram, ob inæqualitatem pilorum, quibus cingitur, in principio enim pili breviores sunt, ibique ossa & caro densior, exinde pili magis magisque longiores fiunt, quo magis circa finem caudæ illa (ossa & caro) imminuuntur. Invenimus quod longitudo pilorum (*juba* dicta) circa collum & pectus nullatenus differat â reliquis pilis corporis, nisi longitudine, & quod nihil conveniat cum naturâ crinium.

Invenimus, quod *ungulæ* non habeant thecas, in quas ungvium mucrones condant, ne refringantur hebetenturvè in ingressu, ut ait *Plin. L. VIII. c. 15.* sed potiùs quod hæc animalia, uti observant *Plutarch. & Solin. Polyhist. c. 40.* huic damno prospiciant, retrahendo *mucrones*

mediante

mediante *particulari articulatione* postremæ juncturæ, quæ talis est ut penultimum os dum se inflectit, externè cedat postremo ossi ipsi articulato, & cui ungula est infixa, ut flectatur tàm facilè supra & ad latera, quâm infra etiam; eo modo, ut id quo terram attingit, non sit extremitas digitorum, sed nodus articulationum ultimorum duorum ossium, eo modo, ut inter eundum ungulæ maneant suprà elevatæ & retractæ intra digitos, nempè omnes pedis dextri Versum latus dextrum uniuscujusque digiti, & omnes pedis sinistri Versus latus sinistrum. *Flexio digitorum* propter gressum non aliunde provenit, quàm à tendinibus Musculi sublimis (externi,) cum illi tendines Musculi profundi non agant, nisi quando opus est, ut extendantur ungulæ, & prodeunt, quando ultimus articulus infra flectitur. Hæc mirabilis structura non invenitur inpollice, cujus ultima junctura non flectitur, quàm versus superiora; causa est, quod hunc digitum non reponat ad terram tanquam breviorem reliquis, & qui ordinariè non habeat plura, quàm duo ossa.

V. Fig. I. n. 3.

Quod in utrâque maxillâ habeat XIV. *Dentes*, nimirùm quatuor *incisorios*, quatuor *caninos* & sex *molares*: quod *incisivi* sint minores, *Canini* maximè inæquales, ut ex iis duo *grandiores*, duo verò *minores*. *Grandiores* longitudine attingunt pollicem unum cum dimidio instar dentis aprini, illosque solos pro Caninis æstimat Aristoteles; sed hi socios habent alios *minores* & acutos ad latera Incisivorum, & qui in superiore maxillâ inter hos & majores tantum relinquunt vacuum spacium, quantum sufficit, ut inseratur eo Uncus canini grandioris inferioris maxillæ, inquâ inferiore maxillâ simile spatium est intra majorem caninum & primum molarem destinatum, ut ibi recubet major Caninus superioris maxillæ, sed quod spatium multò majus est, ut scilicet maxilla inferior se possit extendere antrorsum, quando necessitas postulat. *Molares* sunt pariter valdè inæquales, præcipuè in maxillâ superiore, ubi ille, qui Canino assistit, tàm parvus est, quàm incisivus. *Reliqui molares* grandiores sunt, & habent tres inæquales mucrones repræsentantes quasi florem Lilii.

Dentes.

V. Fig. I. n. 1. & 2.

Collum maximè rigidum est, uti observarunt Authores, sed dissectio monstravit, quòd non eodem modo fiat, uti illi putarunt, quod nihil aliud sit Collum Leonum, quàm unicum os: sed quod spinosæ apophyses Vertebrarum Colli longiores sint, & aligatæ ligamentis tàm fortibus & duris, ut videantur esse unicus os.

Collum

Inveni-

Invenimus id, quod *Scalig.* dicit, se observasse in dissectione duorum Leonum, & quod Aristot. benè intellexit, quando ait in Physiognomiâ suâ, quod corpus Leonum sit notatu dignum tàm propter crassitiem, quàm propter robur & firmitatem articulorum.

Invenimus quod *lingua* sit aspera & *aculeata* copia mucronum in-
V. Fig. II. n. 1. structa ex materiâ dura, similiter illa, ex quâ ungues, sicuti iidem eandem habent figuram, dum isti mucrones excavati sunt in illorum basi & incurvati versus gulam. Longi sunt propemodùm duas lineas, & ha-
Fig. II. n. 2. bent versus ipsorum basin parvas rotundas eminentias factas ex linguæ cute carnosâ.

Invenimus, quod *oculi Leonum* sint clari & lucentes post mortem, & quod videri possit per foramen Uveæ fundus Choroidis quasi auratus: quod *conjunctiva* tunica sit nigra: quod ansam dederit credendi Leones *dormire oculis apertis*, quia palpebras non claudunt, possunt etenim operire oculos beneficio membranæ crassioris & nigrescentis, quæ hæret versus majorem angulum, quæque elevata & elongata versus minorem canthum sese extendere potest supra totam Corneam sicuti videre licet in Avibus & præcipuè in *Felibus*, quæ tàm insignem habent *conformitatem cum Leonibus*, ut fundamentum quasi habere videatur fabula in Alcorano inventa, ubi narratur, quod felis primùm in Arcâ prognata sit ex sternutatione Leonis. *Structura particularis palmæ pedis* s. brancæ, dentium, oculorum, linguæ, quam observavimus in Leone, communis inventa fuit cum fele, & partes illorum animalium internæ eandem habent conformitatem, quanquam contrarium dicat *Albertus*.

In primâ Leonis apertione cutis non videbatur extraordinariæ esse duritiei, aut quod sit impenetrabilis, sicut refert *Cardanus*, sed inveniebatur illa firmiter annexa per copiam fibrarum durarum & nervosarum, quæ oriebantur ex musculis, & penetrabant panniculum carnosum. *Oesophagus* non erat adeò largus & amplus, ut, secundum traditionem Autorum, posset Leo deglutire integra membra animalium, siquidem non excedebat latitudine pollicem cum dimidio & constringebatur foramine Diaphragma transiente more ordinariò, neque erat apertus sicut in maximâ parte piscium & serpentum, qui facillimè deglutiunt, quicquid ipsorum gulam intrare potest.

V. Fig VI. lit. T. II. X *Ventriculus* erat longus 18. pollices, latus 6. situatus à summo ad imum deorsum, inclinans paulatim versus dextrum latus, & se relevans circa

circa pylorum, habebat in parte superiore & anteriore duo Tubercula inæqualia.

Omnia *intestina* continebant longitudine 20. pedes, *Colum* 18. pollices & *Appendix s. Cæcum intestinum* tres pollices.

Pancreas erat simile felium & canum Pancreati, & *majores glandulæ Mesenterii* ab Asellio Pancreas dictæ similes erant pariter illis animalibus.

Epar invenimus constare 7. lobis sicut felinum, coloris erat brunni ad nigredinem accedens; & erat maximè molle. Ejus cava pars sub *vesiculâ felleâ* erat repleta bile in ipsius substantiam diffusâ, sicuti etiam in reliquas vicinas partes, quæ circumstantia sola causa est, ut suspicemur exinde mortem hujus Leonis accidisse, putantes esse morbum illum, cui, Plinio narrante, soli Leones sint subjecti, quemque appellat *Ægritudinem fastidii:* nam sive hoc intelligatur de tædio mortali, quod concipit ex captivitate, uti iste Autor exprimit; aut quod significet fastidium, quod ipsi mortem infert, quando non comedit, tamen facilè colligitur, quod retentio bilis unum alterumvè producat affectum.

Vesicula fellis erat longa 7. pollices, unum cum dimidio latitudine. Structura ipsius erat admodùm singularis, habens anfractus varios circa meatum Cholidochum, & quasi separata in plurimas cellulas, qualem quoque feles habent. *V. Fig. III.*

Lien longitudine unum attingebat pedem, latitudine duos pollices, crassitie dimidium pollicem.

Ren erat ferè rotundus, longitudine accedebat tres pollices cum dimidio; duos cum dimidio latitudine ac crassitie, ponderabat 7. Uncias cum duobus grossis.

Partes generationi inservientes habebant hoc particulare, quod *Urethra* non erat recurvata, sed tota recta â vesicâ usque ad extremitatem virgæ, & quod initium ligamentorum, quæ cum Urethra corpus virgæ constituunt, multum distabat â Prostatis, quæ sunt sub principium colli vesicæ: tali modo, ut Urethra, quæ tota habebat undecim pollices, non extra protendebatur his ligamentis juncta, quèm longitudine pollicum trium cum dimidio: unde dubitandum de veritate *Aristotelicæ* relationis de Naturâ Leonum, nimirùm quod per excellentiam & præ reliquis animalibus possideat signa notabilia, quæ demonstrent poten- *V. Fig. IV.*

 tiam

tiam & perfectionem sui sexus. *Ratio hujus structuræ* videtur esse fundata supra extraordinariam laditudinem ossis pubis, per cujus longitudinem oportet, ut Urethra descendat retrò vesicam, cujus fundus debebat procedere supra hæc ossa pubis, usque ad ipsorum partes inferiores, ex quibus nascuntur hæc ligamenta, quæ componunt virgam. Hæc conformatio efficit, ut Leo urinam retrò ejiciat, & non elevet pedem more canum, *uti* vult *Plin.* & quod coëat cum Leænâ eodem modo, uti Cameli & Lepores.

Aperiendo *Thoracem* observavimus, quod ex omnibus *Cartilaginibus Sterni* incisis, exirent duæ aut tres guttæ sanguinis, quæ notabant, quod hæ partes non sint adeò solidæ, ipsarumque cavitates imperceptibiles, uti quidam Autores statuunt, quia sunt pervia & penetrata vasis sanguineis, sicuti videre licet in omnibus animalibus, quando adhuc sunt in Juventute.

Mediastinum erat quasi seminatum plurimis vasis majoribus; membranæ, quæ ipsum constituunt, & quæ erant perforatæ instar retis, se conjungebant, nec vacuum relinquebant spatium, nisi versus Diaphragma rectâ ad cuspidem cordis, ubi erat cavitas satis ampla & grandis. Idem observatur in Felibus.

V. Tab. VI *Pulmo* inventus fuit habere 6. Lobos, in latere dextro tres, & tres in sinistro. *Aspera arteria* habebat omnes *cartilagines annulares* integras, præterquam 2. aut tres sub Larynge, quæ in ipsarum magnitudine, quæ excedit quatuor pollices in ambitu, habebant quasi duas Lineas, quæ non erant integræ. Latitudo & firmitas hujus organi ad edendam vocem nobis videbatur optimè disposita pro formando sono horribilis fremitus.

Canalis Lacteus Thoracicus erat admodùm parvus, & inhærebat longis filis adiposis extensis secundum longitudinem & ad latera corporis vertebrarum, latitudine habebat duas lineas.

Cor inveniebatur siccum, & sine aquâ Pericardii, multò majus secundum proportionem, quàm in ullo aliquo animali, habebat 6. pollices longitudine, & quatuor latitudine versus basin, & finiens in cuspidem admodùm acutam. *Substantia* nobis apparebat molliuscula, antequam esset aperta, sed repertum, quod exinde hoc oriretur, quod cor parùm de carne possideret, & quod totum ferè cavum; Ventriculi ipsius erant adeò ampli, ut sinister qui descendit usque ad cuspidem, non ha-

beret

beret tantam carnis ipſum ibi contegentis craſſitiem, plusquàm duarum linearum, verſus baſin non habebat pluſquàm ſeptem & ſeptum habebat ferè totidem. *Auriculæ cordis* erant tàm parvæ, ut dextra, quæ tamen multò major, non haberet dimidium pollicem. Structura cordis felini non eſt adeò ſingularis, namque magis obtuſum eſt in cimâ & more ſolito carnoſum.

Proportio Ramorum, quos *Aorta* Aſcendens emittit, erat talis, ut *Carotides* eandem haberent craſſitiem, qualem ramus ſubclavius ſiniſter, & qualem reliquum dextri, ex quo ſurgunt. Quod conſideratione maximè dignum reſpectu parvitatis cerebri. Idem videri poteſt in felibus, quæ ad proportionem ipſarum magnitudinis habent majorem quantitatem cerebri. *V.Fig.VI.*

Cerebrum non habebat plus, quàm duos pollices in omnibus dimenſionibus; illud erat incluſum cranio craſſo dimidii pollicis eo in loco, ubi magis tenue eſt, & ferè integrum pollicem circa regionem frontis. *Vertex capitis* erat elevatus *inſtar criſtæ in galeâ*, ut eo meliùs exoriri poſſent muſculi Crotaphites, qui contegunt latera utraque verticis capitis, & relinquunt in medio frontes iſtam cavitatem vel ſinum, quam Ariſtot. adjudicat Leonibus eſſe particularem. Unusquisque muſculorum Crotaphitrorum longus erat 5. pollices, latus quatuor cum dimidio, craſſus duos pollices, & pondere accedebat 20. Uncias. Hoccè *Leoninum caput* adeò benè carne munitum, & ex *firmisſimis* tàm ſtructurâ, quàm ſubſtantiâ *oſſibus compoſitum*, anſam dedit cogitandi, quod ſi Urſus ex mente Plinii habeat caput tàm tenerum & debile, ut facilè poſſit pugno alapæ occidi, inde appareat, quàm difficile ſit interimere Leonem, & quod hoc non ignoraverit *Theocritus*, qui introducit referentem Herculem, quod volens interimere, clavâ ſuâ Leonem Nemeæum, præſtare ampliùs nihil potuerit, quàm ut attonitum ſaltem reddiderit, utque ipſum tandem occiderit, propriis manibus eundem ſtrangulare coactus fuerit. *V. Fig. I. n. 1.*

Os quod in brutis reperitur *intra cerebrum & cerebellum* rectà ad ſuturam Lamdoidem erat longum pollicem cum dimidio, latum lineas decem, & craſſum duas, figurâ magis quadratum, quàm illud, quod in cravio canum aut felium.

Glandula Pinealis erat Diaphana, & adeò parva, ut longitudine non excederet lineam unam, & duas tertias in Basi.

Nervi Optici apparebant majores & grandiores post eorum conjunctionem, quàm anteà, quod inde provenit, quod foramina, per quæ intrant orbitam, non sunt rotunda, sed in rimâ, quod illos elongat, dum exæquantur. Postquam prodierunt per foramen Orbitæ, elongebantur usque ad orbitam oculi latitudine duorum pollicum cum dimidio. Observatum quod *cavitas* hujus *Orbitæ* non erat penitus osse munita interius; sed quod illa erat pertusa versus tempora intra apophysin ossis frontis, & illius primi ossis maxillaris, quæ non se conjungebant invicem pariter, ut in canibus & felibus.

Globus oculi habebat sedecim lineas in diametro. *Cornea* erat densa tertiam partem unius lineæ in medio, post semper crassior evadebat versus suam circumferentiam, usque ad dimidiam tertiam unius lineæ, eodem modo, ut vitrum oculare in conspicillis. *Iris oculi* erat coloris pallidi, quem appellant colorem Isabellæ. *Tapetum s. Tunica Choroides* apparebat colore magis flavo aurato, & qui nihil habebat de colore viridi, quem plurimi Autores Leonum oculis tribuunt, & qui non majorem reddunt rationem, quâm ii, qui ipsos Charopos nominant, nisi quis intelligat id factum per Antiphrasin, sicut fecit *Hesiodus*, eâ ratione, quod in aspectu Leonis sit terribile aliquid & horridum, sicut pulchritudo & gratia, quam verbum Choropos significat, non provenit propriè ab uno colore, quamvis aliqui ita appellarint aquam marinam, quando illa virescit. *Versa pars Uveæ* anterioris eo in loco; ubi Crystallino incumbit, tota erat nigra.

Crystallinus fuit inventus valde planus & maxima ipsius convexitas præter solitum hærebat in ipsius parte anteriore, quod etiam observatur in oculis felium. *Figura Crystallini* erat talis, ut videretur corniculata per curvaturam, quam habebat in latere, & quæ reddebat Crystallinum oculi sinistri (ubi hæc inflexio major erat) in formâ cordis: sed *unus ex* his *Crystallinis*, qui jam corrumpi cæperat glaucomate, suspicionem dabat, quod hoc fuisset contra naturam, & præcipuè in hoc subjecto.

Humor aqueus erat in sat magnâ abundantiâ, & qui repræsentabat ferè sextam partem humoris vitrei: hæc abundantia judicabatur esse

vera

vera causa claritatis, quæ remanet in Leonum oculis post mortem, qui livorem contrahunt tùm quandò cornea exarescit per defectū hujus humores, qui ipsam tenebat extensam.

Ultima observatio fuit, *quod* non obstante tempore, in quo fiebat ista dissectio, (nempè calido & humido) & *quod* dispositum ad putredinem fuerit animal morbo extinctum, & *quod* omnes Autores referant, habeat halitum tàm fætidum, ut inficiat omne, quod ipsi appropinquet, & quod reliqua animalia non attingant reliquum carnis, de quo Leo manducaverit, nihilominùs nihil inveniri licuit, quod aliquam extraordinariam corruptionem denotasset; odor ipsius non gravior, quàm ille à cervo, quem eviscerare decet paulò pòstquam fuit interemtus. *Vermes* qui inveniebantur supra carnem Leonis quarto die erant imprægnati à muscis, uti judicare licuit per frustum linguæ, papyro inclusi, quodque per noctem siccatum fuit, & maximè durum factum absque ullo odore. Ille qui dicit, quod *Leo* sit *subjectus febri*, aliam non potest intelligere quàm Ephemeram, quamvis alii dicant, quod febre laboret per totum vitæ tempus, & comprobat, quod bilis sit balsamus in corpore animalium resistens corruptionibus, & quæ hoc quoque efficit, ut Leones, in quibus illa dominatur, vivant tàm longo tempore.

Fiebat adhuc alia *consideratio circa parvitatem cerebri* hujus animalis, de quo Philosophi Naturales referant tot vestigia Judicii & rationis, si fiat comparatio cum abundantiâ cerebri in vitulo; judicatum quod paucitas cerebri sit magis signum & causa indolis ferinæ & crudelis, quàm defectus acuminis. Hæc conjectura firmabatur per aliam observationem; quæ ante quatuor dies fuerat facta in vulpe marinâ, in qua ferè nihil inveniebatur de cerebro quanquam putatum fuit, quod fama sagacitatis & dexteritatis quâ pollet, ipsi hoc nomen inter pisces conciliaverit: nam communiter omne genus piscium minus cerebro instructum, unde etiam parvam habent dispositionem ad societatem & disciplinam, ad quas animalia terrestria sunt disposita.

NB. Mensuram linearum & pollicum B. L. ex annexâ Tabulâ facile computare poterit.

Explicatio Tabulæ.

Figura I.

A. Origo Muſculi Crotaphites,
BB. Ipſius inſectio.
CC. Zigoma.
DDD. Dentes molares.
EE. Dentes Canini.
F. Radius.
G. Dentes inciſorii.
H. Cubitus.
II. Carpus.
1. 2. 3. 4. Metacarpus.
5. 6. 7. 8. Prima oſſa digitorum.
9. 9. 9. 9. Eorundem ſecunda Oſſa.
o o o. Tertia.

Figura II.

AA. Cutis linguæ.
BBBB. Cuſpides linguæ cuti infixæ.
CCC. Parva tubercula ad baſin Cuſpidum.
D, Cuſpis una extracta.

Figura III.

A A. Veſicula fellea.
B. Porus Cholidochus.

Figura IV.

A. Veſica.
BC. Proſtatæ.
DE. Duo ligamenta, quæ conſtituunt virgam.
F. Balanus.
GH. Urethra.

Figura V.

A. Humor Cryſtallinus in plano.
B. Humor Cryſtallinus transſectus (de profil.)

Figu-

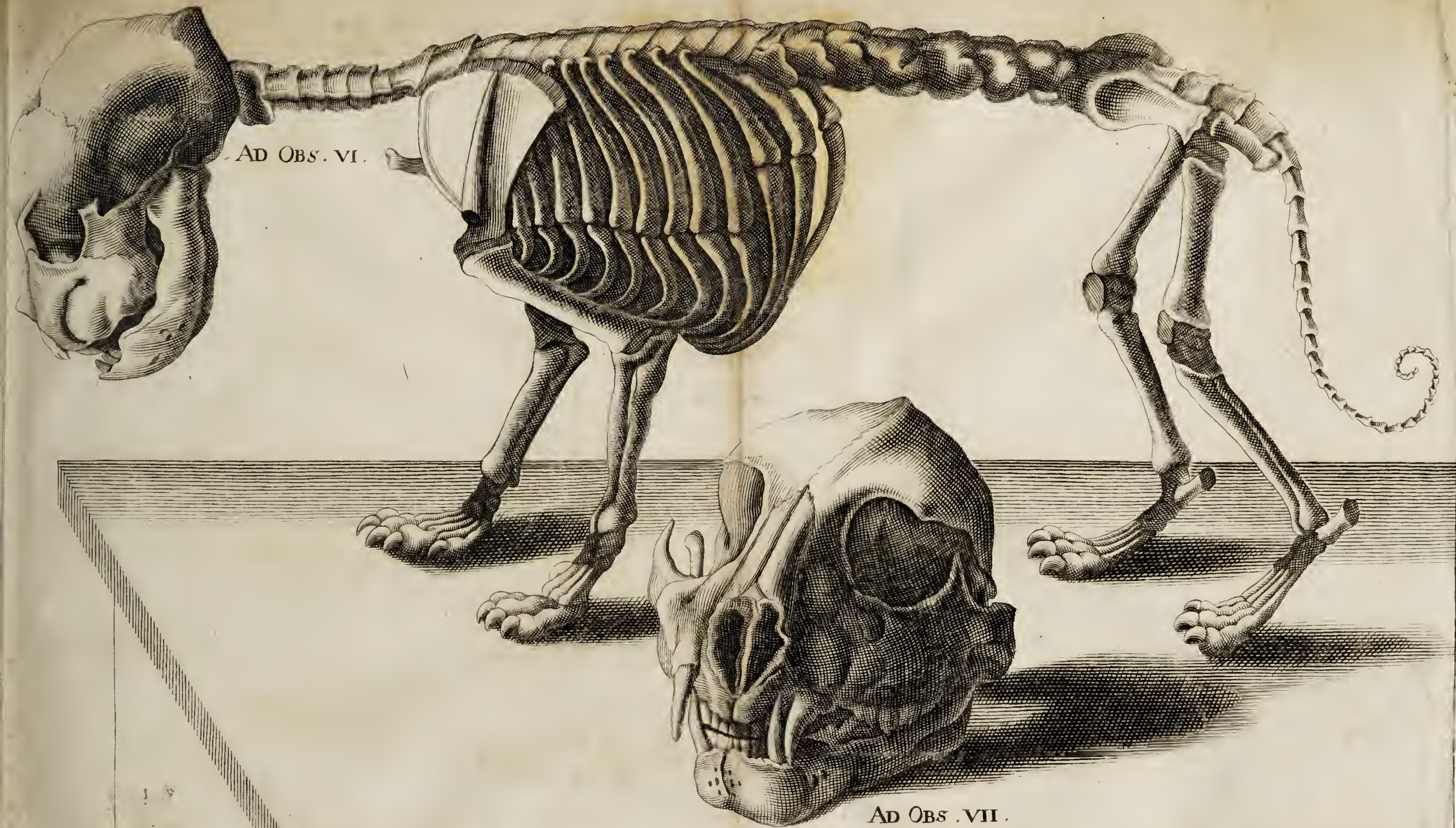

AD OBS. VI.
AD OBS. VII.
D.W.S. delineavit.
J. Phi Thelott. scul

Figura VI.

A. Lingua.
BCDEFG. Larynx.
HHH. Pharynx.
B. Cartilago Cricoides.
C. Cartilago Thyroides.
DF. Cartilago Arytainoides.
E. Glottis.
G. Epiglottis.
I. Oeſophagus.
KK. Aſpera arteria.
LMN. Cor.
L. Auricula dextra cordis.
N. Crux Aortæ.
OPQ. Rami Arteriæ ſubclaviæ dextræ.
PQ. Carotides.
R. Subclavia ſiniſtra.
SS. Diaphragma.
TUXYZ. Ventriculus.
T. Orificium ſuperius.
UX. Duo Tubercula, quæ habet ſuperius.
Y. Fundus Ventriculi.
Z. Pylorus.

OBSERVATIO VII.

D. LAURENTII WOLFSTRIGEL.

Tigridum Anatome ijsdem ac illa Leonum abſoluta.

T*Igridem* apud *Scaligerum Exercit. 208.* animal dicunt ferum Indi: at eum iſte Pardum putat: quandoquidem & curſu minùs valet, & ex inſidiis victum quærit. Maculæ aliæ ſunt, quam noſtratium Pardorum, Pilus eſt potiùs, quàm lana, orbiculi ad latera rotundi &c. quæ videri ibi poſſunt: neque etiam icones, quas habet *Aldrovandus l. 1. c. 4.* ſub *Tigride Geſneri* ac quorundam, noſtrati correſpondent; deſcriptioni tamen, quæ apud eundem ex *Solino* & *Alberto* habe-

habetur, aptè satis convenit: *Collum* enim hæc fera habet breve, quale Leoni & Urso, unde non est Pardalis seu Panthera, quæ collum longum, colorem fulvum nigris maculis interundatum, quasi supercilia oculis imposita; & quod maximum est argumentum, quod teste Alberto hæc animantia felibus sint persimilia: tùm quod Pelliones nostrates, pelles horum animantium communi hominum consensu pro Tigridum pellibus divenditent. Maneat itaque fera hæc, cujus anatomen nunc trademus, *Tigris*, correspondentibus notis, quæ de hisce apud *Bontium* Medicum Batavum in Java, afferri solent.

Viscera itaque abdominis felium intestinis persimilia observavimus: *intestina propriè* dicta perpauca, nec multis spiris circumvoluta, ac crassa quidem omnibus cellulis destituta, unde & frequenter excernere solent hæc animalia alvi illuviem: *in Tigride seniore* ter emensa longitudinem corporis æquabant: *Cæcum* longum; ad cujus latera *duæ glandulæ ovales ex mesenterio* utrinque deferebantur, quas etiam in *Tigride 5.* mensium, quem præsentibus *Excellentissimis Dominis Doctoribus, Domino Ferdinando Hertodt, Dn. Jungio, Dn. Kielmanno, Dn. Pisano, & aliis*, dissecueram, dilucidè admodùm conspexeram, quales deinceps & in fele domesticâ repereram. *Hepar* utrumque hypochondrium mole suâ occupans, in lobos 6. majores, ad Cavam fermè usque pertingentes, dividebatur: quorum maximus rursùs bipertitus, intra quem *vesicula fellis* latitabat: quod & observavit in brutis Gal. lib. 6. de anat. administ. *Ductus* hujus *cysticus* reclinatus admodùm, Duodenum petebat. *Lien* non adeò magnus, ac in Leonibus ex angusto supra, deorsum dilatabatur, colore sat floridus. *Pancreas* laciniis duobus præditum; quarum brevior ad Lienem sub Ventriculo ferebatur; longior, ductum seu tractum duodeni ac jejuni insequens, in juniore Tigride spithamam cum demidiâ longitudine æquabat, in quo etiam videbatur duplici ductu in duodenum hiare. *Renes succenturiati* humanis quoad figuram similes, neque ii renibus adcumbebant, sed ad latera siti: *ipsi* verò *renes* pulchelli in juniore Trigide coloris floridi, glandulosi, quas glandulas venosæ inscriptionis propagines emulgentium dirimebant: qualis structura renum & in felibus domesticis junioribus conspicua est; substantia interna fibrosa, membranâ item facilè superabili tegebantur. *Vesica*, quod tamen præternaturale, in juniore Tigride gangrænâ tacta ac disrupta, unde & urina in abdominis cavitatem effluxerat. *Membrum Virile* in

in adulto Tigride pro mole feræ parvum, *Urethra* cartilagine, ut in canibus, instructa: in Junioris glande abscessus ac tumor, qui de sexu dubitationem injecerat, cum testiculi admodùm adhuc sub scroto valdè contracto latitarent, visebatur, qui suppressionem urinæ, inflammationem vesicæ, gangrænam ac tandem necem speciosæ huic feræ intulerat. *Diaphragma* concavum admodùm conspiciebatur. In *Pectore* rari nil observatum, nisi quod *Mediastinum* valdè tenue esset: & quod in juniore *Thymus* ad pericardium usq; longè lateq; disseminaretur. *Cor* non adeò magnum ut in Leonibus. *Pulmones* admodùm laciniati, coloris rubicundi, ac in adulto Tigride abscessibus scatebant, inde tabes & tandem mors. *Cerebrum à Cerebello* processu osseo, ut & in Leonibus dictum, dirimebatur. In *Cerebro ventriculus, tertius* vulgò dictus, valdè patulus. *Tunica retina* oculorum venulis etiam plurimis suffusa. *Lingua* etiam imbricata. *Epiglottis* musculis instructa.

Masculi omnes robustissimi, ad quos copiosi nervi delati conspiciebantur: & in specie *Musculi temporales* etiam vastitate eminebant, de in *pectorales, cucullaris*, ac omnes artuum, *gleniis* tamen non adeò pulposis existentibus ad caudæ musculos, qui propagines semispinati ac longissimi dorsi videntur, nervi copiosissimè feruntur: Continuò enim hæ feræ rotando seu potiùs contorquendo illam quatiunt.

Ossa sat solida ac robusta, medullosa tamen. *Calvaria* ad suturam sagittalem & lambdoidæam processibus protuberat, ad annexum firmiorem temporalium musculorum. *Orbitæ* oculorum non adeò dissitæ, ut in Leonibus, ab invicem; nec etiam extrorsùm osseæ. *Ossiculum triangulare* quin etiam, ut in Leonibus, conspicuum: *basis cranii* seu cunei forme os angustum, ut & *Zygomatici processus* extrorsùm multum protuberantes, ad concedendum liberius spatium *Crotaphicis*. *Tympanum* evariat à Leonini fætus membranaceo, quod hic infrà jam planè osseum ac subrotundum est. *Dentes* serrati ac acutie horridi, tales tamen sunt, ut in felibus: *molares* superiores, inferiores superequitant. Foramen suborbitarium peramplum, uti in Leonibus, insinuatum. Cætera non operæ pretium est curiosis commemorare. In spinâ & thorace nil peculiare observatum, quod jam de Leonum ossibus dictum non sit. *In caudâ* tamen *vertebras* seu partitiones 27. enumeravi: quibus processus transcursi longius protensi sunt: Costæ, clavicularum notæ, quoad numerum &c. cum jam dictis Leonum ossibus coincidunt. In artubus anteriori-

bus circa offis humeri extremitatem inferiorem perforatio patentior est: *Ungues* & reliquæ solidæ partes cum jam enumeratis etiam conveniunt: ita ut tandem finis brevi huic nostræ enarrationi anatomicæ imponendus sit. *D. Laur. Wolffstrigel Litt. è Viennâ Vratislaviam ad D. Sachsium, datis 1671.*

SCHOLION.

JOH. FABER *Bamberg. Academicus Lynceus in Exposit. ad Histor. Mexican.* NARDI RECCHI *f. 498.* cum descripsisset Tlatlauhqui Ocelotl. seu *Tigridem Mexicanam* subjungit: nescio profectò an *Tigridis Pardalis*, Pardi, Leopardi, Thois, Lyncis, Africanarum, & Chai pelles pluribus scateant maculis, an horum animalium natura & nomina plures & majores dubitandi causas suggerant. Et postquam *IDEM* perperam Pantherem, Pardum, & Pardalin confundi asseruisset, Pantherasque Asiæ adjudicasset, *Tigrides* Africæ & Libyæ ferè proprias facit. *Tigrides* ad feles quoque & minimè ad canes pertinere *IDEM* fol. 504. probat, unde etiam Leoni multo propinquiores sint, utpote qui pariter feles magis accedant, cum lupus canes potius repræsentet. *Tigrides* à Pantheris raritate & nobilitate quoque differunt, ut notante *PLIN. L. VIII. Hist. Nat. c. 17.* intra CCCCX. Pantheras Romam advectas una sola *Tigris* comparuerit. Sæpius tamen confunduntur Pantheræ & *Tigrides*, ita ut *SCALIG. Exerc. CCVIII.* Animalia quæ in Italia nunc *Tigrides* vocantur Pardos dici putet. Hæsitavit quoque circa verum discrimen Joh. *CIAMPOLIUS Lynceus* Florentinus. Sed forte diversitas regionum diversitatem quandam hisce animalibus conciliat. Unde *GONZALES de OVIEDO in Hist. Ind. Occid.* non mirùm, *ait*, esse si ejusdem speciei animal sub diverso climate natum, non eosdem planè mores & proprietates habeat, hoc enim etiam in plantis & quam plurimis aliis rebus sæpe usu venire.

Tandem apud *Eund. FABRUM fol. 507.* pluribus descriptio *Tigridis* videri potest, quod habeat pellem formosissimam, aspectum trucem pedes fortissimos, agilitatem cum decore quodam, modum capiendæ prædæ, pactum duorum saltem catulorum, delectationem ejusdem ad comestionem humanæ carnis, ubi notandum quod observatum timidos, fæminas, Nigritas è Guinea, aliosque Indos potius quam Hispanos ab ipsis appeti. Fabulam denique putat, quod venatores catulos *Tigridis*

dis rapiendo insequenti matri unum projiciant, ut matre trahente aliquam moram evadere possint: siquidem de hoc commento Americani nihil sciant; interfectâ namque aut absente matre facilè fœtus ejus posse rapi.

[*D. Phil. Ion. Sachs. à Lewenh.*]

OBSERVATIO VIII.

D. GEORGII SEGERI.

EPILEPSIA ex incauto usu Olei Iuniperini.

EPilepsiæ varias, & nonnunquam satis mirandas *causas* apud autores passim reperire licet. Haud absimilem, & forsan hactenus adhuc non observatam, jam subjungam. Anno præterito 1669. mense Febr. honesta hujus loci Matrona, sexagesimum ætatis annum supergressa, corripitur doloribus nephriticis sibi familiaribus. Utitur igitur per aliquot dies remediis domesticis Emulsionibus scil. Oleo amygd. d. Enematibus, aliisque, quæ mulierculæ adstantes suppeditarunt. Tandem accessit vetula audacissima, famâ curandi inter mulierculas celebris, quæ, pro more horum hominum, repetito jurejurando præsentissimam pollicetur opem. Et, quo major ei adhibeatur fides, & hanc, & illam, & istam, in instanti à doloribus Nephriticis immensis, ipsâque inde imminente morte, se liberasse contendit. Ægra cum adstantibus nil aliud, quàm id quoque exoptantes, consentiunt facilè, & salubre illud remedium maximo cum desiderio præstolantur. Sic igitur vesperi medicatrix accedens, secum affert *Oleum Iuniperinum destillatum*, utpote vulgi Nephritide laborantis Panaceam; Ægra, ubi medicamenti nomen rescivit, primùm quidem illud assumere renuit, dein verò doloribus & persuasionibus victa, quicquid cum cerevisiâ mistum ei propinaverat anilis ille Machaon, absorpsit. Sed ecce, vix Cochleare exhauserat infelix Matrona, dum simul quoque de medicamenti nimiâ dosi viribusque gravioribus conqueri cæpit. Subsecuti mox intensissimi capitis, & imprimis syncipitis dolores, ructus frequentes, vomitus, Lypothymia, & tandem Epilepsia. Quibus omnibus amici consternati, sub mediam noctem me in subsidium vocant. Accedo, quæ facta sint, audio, muliercularum credulitatem reprehendo, vetulā graviter increpo,

columq; tractare, jubeo, & facto prognostico ad curã me accingo. Quia autem ægra, finito primo Paroxysmo Epileptico, ob gravissimam sitim plurimum cerevisiæ secundariæ ingurgitaverat, eademq; ante accessum secundi Paroxysmi per vomitum rejecerat, simul quoque oleum Juniperinum rejectum jam esse conjeci, clystere revulsionis gratiâ sollicitatâ alvo, alterantia atq; antepileptica, non neglecto cranio humano præparato, quippe cujus vires antepilepticas haut satis deprædicare possum, præscripsi, quorum usu morbus comitialis ita per DEI gratiam debellatus fuit, ut discusso tertio Paroxysmo ampliùs non redierit, & ægra post elapsas binas septimanas pristinam sanitatem recuperavit. Et licet rursùm per totum ferè hunc annum 1670. Matrona hæc pietate inclyta è calculo renum decubuerit, de dicto tamẽ morbo hactenus ne levissimum quidẽ sensit insultũ. *D. Georg. Segerus Litt. è Thorunio Boruss. ad D. Sachsium A. 1671.*

OBSERVATIO IX.

D. GEORGII SEGERI.

EPILEPSIA Igne Curata.

P*Anarolus Jatrol. Pentec. 2. Obs. 39. p. 53. b.* refert, quod Epilepticum juvenem viderit, qui *in ignem corruens*, summoperè pede adusto, nunquam *Epilepsiâ* imposterum correptus est. Non ita absimilem curam erpertus est in Juventute quidam consistentis ætatis homo, qui sub Anni 1657. initium, mihi, *Chilonium* tendenti, & in itinere celebre illud *Cœnobium Bordesholmense* visitanti, propè istud obviam factus, stipem expetiit. Hic cum à teneris annis *morbo caduco* crebrò tentatus fuisset, contigit aliquando, ut nemine præsente Paroxysmus eum oppresserit, & in vicinum ignem præcipitarit. In faciem tùm ruens haud dubio periisset, nisi è domesticis quidam supervenisset, miseroque opem tulisset. Et ab eo tempore non quidem amplius se *Epilepsiâ* correptum fuisse referebat, neque tamen etiam è violentâ hâc curâ aliquem fructum capiebat. Præterquam enim quod integra facies, & præsertim dextrum illius latus, nimis fuerit deformatum, capitisque cutis in dextro latere calvitiem contraxerit, dextrum quoque oculum planè tùm amisit: Sinister verò oculus, perpetuis stillans lacrymis, & justo minor, adeò profundè Orbitæ inhæsit, ut & illum deesse dixisses, nisi ipse mendicus illius

visum

visum prædicasset. Præterea quoque musculi, collum extendentes, & versus posteriora flectentes, ita ab igne fuerant læsi, ut officium suum facere non potuerint. Unde miser nunquam vultum attollere, sed semper terram intueri coactus fuit. *Dn. D. Georg. Segerus Litt. è Thorunio ad D. Sachsium.*

OBSERVATIO X.

D. SIMONIS SCHOLZII.

Ἰδιοσυγκρασία Naturalis, Aranearum Comestio innoxia.

A*Raneis* quæ toto vitæ suæ tempore usa est innoxiè, se. vidisse attestatur puellam, Coloniæ Germaniæ *Albertus Magnus*, ut ex eo scribit Marcellus Donatus *Hist. Medic. Mirab. Lib. 6. cap. 3. p. m. 627.* Similem ego novi Juvenem *Scotum* Lugduni Batavorum studiis operam navantem, qui idem factitabat: scilicet in omnibus ædium angulis *araneas* conquirebat, sibique cibum svavissimum esse affirmabat, homo aliâs sanus, facie subpallidus, & circa oculos subtumidus. *Dn. D. Simon Scholzius è Thorunio Boruss. ad D. Sachsium.*

SCHOLION.

A*Raneos* deglutitos sine noxa observavit *BORELL. cent. III. obs. 19.* Patavii fatuus citra damnum *Araneos* & *scorpiones* deglutivit, nec non Aureliæ vidit *offredus* mendicum tetra fœdæque corporis animalcula & araneos sine velatudinis detrimento devorantem. *Joh. RHODIUS Cent. III. obs. 91.*

OBSERVATIO XI.

D. SIMONIS SCHOLZII.

Alia singularis Idiosyncrasia.

G*Ermanus* quidam Studiosus, meus Lugduni Batavorum Anno millesimo sexcentesimo quadragesimo nono convictor fuit, qui ova & poma tàm cruda, quàm cocta comedebat, manibus tractabat, atque in mensâ immota jacentia aspiciebat, si autem quis

eadem ad motum impelleret, nullo modo ferre, & se moventia intueri poterat, sed statim totali Lipothymiâ corripiebatur, uti ipse oculis meis vidi, & si benè memini, Excellentissimus atq; Experientissimus *Dn. Nicolaus Witte. Med. D. & Physicus Rigensis in Livoniâ*, Amicus meus observandissimus, & piè defunctus *Tobias Scholtzius* Sympatriota meus, Medic. & Mathes. Studiosus, tùm temporis ambo Convictores mei Leidæ hujus ut & prioris observationis testes fuerunt cumque aliis; hospitis nostri conjux & filius. *Simile* fermè huic *exemplum* observavi *Elbingæ*: ubi meo tempore Anno scilicet millesimo sexcentesimo quadragesimo sexto, Reverendus quidam verbi Divini minister mihi amicissimus vixit, qui *porcellum* (ein Spanferckel) *infarctum*, & totum *cum capite & pedibus*, uti in Borussiâ moris est, assatum, nullo modo, sine insigni Lypothymiâ, vel videre, vel comedere poterat, capite verò post assationem ablato, euntem aspiciebat & edebat: Cujus rei civitas Elbingensis testis erit, *D. Simon Schulz. in Litt. ad D. Sachsium è Thorunio*,

Confer Miscellan. Curios. Annum I. obs. 34. & 135.

OBSERVATIO XII.

D. GEORGII WOLFGANGI WEDEL.

CYGNI sterni Anatomia.

MIramus insolita & lusu sæpe errantis Naturæ producta in animalibus, vegetabilibus, sed sæpe quæ toto die Natura parturit ignoramus. Detegit hæc anatomia cultro igneque facta. Præ reliquis memoratu dignum *Cygni sternum* est; illud antica parte *excavatum* est, eo modo ut in fornice pro recipienda aspera arteria, quæ ubi sese in hæc interiora inclinaverit, sursum affectat viam & in pectus inseritur. Nullum est dubium in aliis etiam brutis sectione non adeo frequentatis plusquam Dædaleum Naturæ artificium & singulare aliquid contra reliquorum ordinem spectari posse. Ita videmus in Taxo maxillam inferiorem superiori ita accuratè insertam, ut illa nullo modo excidere possit, sed ut fores in cardine suo consistat, ut post mortem sine ullo vinculi nexu per se firmetur sursum deorsumque mobilis.

Ut melior pateat Ossis sterni in Cygno constitutio transmitto figuram *Sceleti Cygni* in vicino lacu transfossi quod pronuper in Cimeliothecam

a
c
d
b

thecam *Serenisſ. noſter Principis ERNESTI Ducis Sax. Gothami* illatum, & gratioſiſſimè *Academiæ Naturæ Curioſorum* delineatum conceſſum fuit ut ære incidatur, ad demonſtrandum Clementiſſimum favorem erga noſtros labores. *D. Wedel. in Litt. Gotha Vratislav. Datis ad D. Sachſium.*

Explicatio notarum in Figura:

a. Arteria Cygni aſpera.

b. Ejusdem in ſternum excavatum inſertio.

c. Os pectorale triquetrum.

d. Arteriæ aſperæ in pulmonem euntis pars.

OBSERVATIO XIII.

D. PAULI de SORBAIT.

Circa Puerium ſingularis caſus.

ILluſtriſſima *Comitiſſa de Starenberg* quindecim diebus ante partem *Aquam puerperii* ſemper rejicit absque gravi damno, *ubi maſculam prolem* paritura eſt, *non* vero *ubi fæmellam.* *An* quia fœtus maſculinus plus attrahit, quam fæmellus? *An* quia fortior maſculus motu vehementiori vias aperit? *An* præcox ille fluxus ſit hydropis uteri prodromus? *D. Paul. de Sorbait in Litt. Vienna datis ad D. Sachium.*

OBSERVATIO XIV.

D. PAULI de SORBAIT.

Rara Anginæ Species.

ILluſtrisſimus *Comes de* Draſtowitz ex magnatibus Hungari gravi quandoque tentatur *Angina*, accreſcitque ipſius Amygdalis membrana quædam in petiolum oblongum, & tandem in racemo ſimilem extremitatem, quæ tandem remediis adhibitis decidit, tamque dura eſt ut cultro vix ſcindi poſſit. Similis affectus meminit *Sennerus ex Aëtio. D. Paul. Litt. de Sorbait Vratisl. datis.*

OBSERVATIO XV.

D. PAULI de SORBAIT.

VENARUM REGENERATIO.

V*Enas* poſt maximum ulcus in mendico obſervavi *regeneratas*, forſa per medium heterogeneum. *D. de Sorbait in Litt. Vratisl. datis.*

Scholion.

SCHOLION.

V*Enas incisas* aut amputatas *non restitui* posse uno fere ore omnes confirmant. Cum *Galeno* tamen L. XIV. Meth. Med. vidit *Dn. Petrus à CASTRO* Archiater Mantuanus famigeratissimus *in Observ. MSS.* Venas aliquando sensibiliter regeneratas, quanquam non tam similes iis, quæ ante perierunt, sed velut in cavis Ulceribus caro. Et notat *BORELL.* Cent. II. obs. 18. se legisse *venam* in capite *regeneratam*, non minus ac Chirothecarii casus rarus est, cui Chirurgus Pariensis le Juif trepano cranium aperiens vidit corruptas *membranas cerebri* rursus contra omnium Medicorum opinionem *regeneratas*.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO XVI.

D. PAULI de SORBAIT.

DOLOR IMAGINARIUS.

OBservavi in Nosocomio civico quosdam post crurum abscissionem conquestos fuisse *de dolore digitorum* pedis abscissi, & signum erat imminentis jamjam convulsionis, cerebro nervorum principio jam sine dubio patiente, quæ postmodum per defensiva & appropriata præcauta fuit. *D. Paul. de Sorbait in Litt. Vratisl. datis.*

OBSERVATIO XVII.

D. JOH. CHRISTIANI FROMMANI.

MOLA abdominis singularis.

V*Irgo* hîc coburgi fuit, florentis & ætatis constitutionis, pinguioris naturæ, quæ sub onere in aquam de ponte decidit, &, ut ego conjicio, casu casum sibi funestum sic acceleravit. Accrescentis Lienis specie primùm Chirurgo imposuit *Tumor levis* lienis regionem occupans, cui majus indies incrementum capienti remedia ille adhibuit, sed successus & ægram & medentem destituit. Affectus post semestre mihi à matre dijudicandus domi meæ committitur, sed quia

ille ſuetum naturæ ordinem nimium quantum ſuperare mihi videbatur, ægræ præſentiam meam, quam expetere illa non fuerat auſa (ob ſuſpicionem graviditatis, ſponſa enim erat, & ideò à Sponſo in eandem ſuſpicionem præter meritum rapta) ultrò commodavi. Acceſſi & circumſtantiis omnibus benè expenſis, in abdomine excreſcentiam quandam, qualis etiam illa ſit, ſive *molam* quandam, *non in utero, ſed extra hunc* latitare dixi, nullumque ulli Medicinæ fore locum prædixi. Menſes intereà ordinis ſui fuerunt tenaces. Præter appetitum proſtratum, virium imbecillitatem, & circa dorſi medium dolorem, Symptomata notatu digna nulla infeſtarunt ægram jam ſedentem, jam decumbentem. Viribus ita abdominis increſcentis mole tandem prorſùs detritis, debitum naturæ ægra ſolvit. Poſt pia ejus fata meam ad aperiendum corpus promtitudinem, animo interiora cognoſcendi cupidiſſimo, matri tùm ſoli domi præſenti aperui: Sed vix tum impetravi, quod deinceps me impetrâſſe lætati ſunt parentes ipſi.

Aperto cadavere pinguem quandam *molam in ſiniſtro* præcipuè *latere latitantem*, & inteſtinis incubantem inveni, ſed oſſis Ilii ſuperiori extremitati, à quâ reſecabatur, connatam; Bilanci impoſita 10. libras pond. Civ. æquavit illa. Originem veram non deprehendi, quam tamen non in dicto oſſe, ſed in elatiori ſede fuiſſe, tuberculum ibi extus primò notatum indicavit. *Tota maſſa pinguedo* fuit, alienique nihil diſſecta exhibuit.

Circa meſenterii principium alia quædam pinguis portio (hinc ille in dorſo dolor quondam) duarum præter propter librarum reperta, pinguem quandam materiam puri conſiſtentiæ ratione ſimilem nondumque compactam continuit. Ita ſine dubio datâ, per caſum alicubi è venâ quâdam diſruptâ, materiâ, natura ſolers & nunquam otioſa maſſam illam elaboravit, ad quam pinguior ſanguinis pars, quæ partibus reliquis fuiſſet diſtribuenda, confluxit. Hiſtoriam hanc in perſonalibus poſt concionem funebrem recitatam Sponſus juvenis ſui & ſuæ qnondam deſponſatæ gratiâ, ut & ſe & defunctam à calumniantium injuriis vindicaret, typis vulgavit.

Dn. D. J. Eber. Ex literis ad Suinfurtum datis, Coburgo d. 6. Auguſti 1670.

OBSERVATIO XVIII.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

CARO CRUDA VOMITU REJECTA.

NOvi mulierem Erffurti, quæ sæpè *frusta carnis crudæ*, carnem mactati bovis referentis, quam tamen anteà nec gustaverat, per annos aliquot *evomuit*. Simile ferè *Forestus l. 18. Observ. 19. in Scholiis p. m. 161.* narrat de puellâ moniali Delphis, quæ *frustum carneum album* albuminis ovi instar vomitu rejecit; & *Anton. Beniveni de abdit. Morbor. & sanat. caus. c. 2. p. 128.* tradit, quendam fabrum lignarium *globum pituitosum carniformem*, in quo vermiculus, brucho similis conclusus fuit, vomitu propulisse. *Idem d. l. c. 88.* Mulierem quandam *durioris carnis frustulum*, ac Julianum Medicum, *frustum carnis ad parvæ pilæ magnitudinem*, in quo vermis non secus ac bruchus in siliqua reclusus erat, ejecisse. Sic quoque *Thom. à Vega ad cap. 5. l. 1. Galen. d. loc. affect.* narrat, quasdam profluvia *frustorum carneorum* passas esse per multos dies, fuisse autem fibrosas carnes, & quæ transversam & in longum sectionem paterentur. De hisce cum eorum ratio certa dari nequeat, cum eodem *Vega* concludo: Rara hæc faciliorem habent admirationem, quàm causam. *Ex Litter. D. Mœllenbroc. Hallâ Saxon. datis ad D. Sachsium.*

OBSERVATIO XIX.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

SUDOR PINGUIS ET OLEOSUS.

PRæter naturam aliquos sanguinem sudasse annotarunt *Aristoteles lib. 3. de partib. anim. c. 5. & lib. 3. de histor. anim. c. 16. Rondelet. de dignosc. morb. c. 11. Fernel. l. 6. de Part. morb. & Symptom. c. 4. Marcell. Donat. l. 1. de medic. histor. mirab. c. 2. Mercurial. lib. 4. variar. lect. c. 12. Gr. Horst. l. 1. part. 2. Observ. 15. Thom. Barthol. cent. 2. Epist. 11. p. 440. Henric. ab Heer Oserv. 23.* meminit cujusdam Nobilis, qui sanguinem cumque eo pedicillos ruberrimos sudavit. Nonnullos *sudorem arenosum* habuisse

habuisse observarunt *I. D. Horst. Manud. ad Med. p. 191. Id. Thom. Barthol. cent. 1. histor. 34.* & alii. Vide *Tr. meum De Arthritide vaga scorbutica c. 13. in fine. Sudorem vini* rubri vidit jam bis citatus *Dn. Thom. Bartholin.* ut refert *cent. 4. histor. 62. & D. Sachs. in Ampelographia Curios. Lib. II. sat. 6. membr. 2. c. 8. artic.* I. *p. 395. Sudorem Cerevisiæ Salmuth. Cent. 2. Observ. 28. Sudorem viridem Borellus cent. 2. Obsev. 54. Sudorem croceum Hildan. Cent. 6. observ. 77. & Sudorem nigerrimum Zacut. l. 3. observ. 73. Sudorem mellis Joh. Prævot. teste Joh. Rhodio cent. 3. observ. 68.* Ast *sudorem pinguem* ac *oleosum* ab aliquo observatum esse nondum legi, qualem Nobilissima quædam virgo jam maritalis non pinguis, nec pingui carne se delectans præterito anno circa priorem & posteriorem thoracis partem dieque nocteque habuit, sine virium jacturâ ac molestiâ ullâ, nisi quod hic sudor vestes maculaverit.

D. Mœllenbroc. Litt. ad D. Sachsium.

OBSERVATIO XX.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

FLUXUS ALVI PINGUIS, SEU PINGUEDO MERA PER ALVUM EXCRETA.

ANte annum Tympanitcus quidam hic mortuus est, qui *materiam pinguem*, piguedini carnis bubulæ non absimilem, duos ante mortem annos *per alvum* copiosè *excrevit*, sed non absque corporis consumtione & virium prostratione, unde tandem tympanitis & mors secuta. *Mœbius c. 11. Fundam. Medic. Physiol. p. 226.* etiam refert, se *materiam* humanæ *pinguedini* planè *similem* singulis diebus per *alvum excretam* vidisse à fœminâ quâdam contabescente. *River. cent. 2. observ. 23. p. 118. & 119.* observavit *pinguia* corpuscula *per alvum excreta*; quæ ejectio processerit ex pinguedine assumtì cum carnibus, quæ nimia copia offerebantur, vel cum jusculis à pinguedine malè repurgatis, quæ relaxando ventriculum, coctionem læderet, malèque in ipso concoqueretur. Similem casum ab oleo multo ingesto narrat *Idem Riverius.* Illius autem in Tympanitico *à me*, & in muliere *à D. Mœbio* memoratis, excretæ

pinguedinis causam omnis in corpore pinguedinis colliquationem fuisse eventus docuit.

D. Mœllenbrocc. Litt. ad D. Sachsium.

OBSERVATIO XXI.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

REMEDIUM CERTUM IN INCONTINENTIA URINÆ.

Contra *urinæ incontinentiam* multa ab autoribus commendantur remedia, e. g. vesica suilla combusta, leporum testiculi, guttur galli tostum & exiccatum, cineres erinacei combusti, medulla lapidum, pulvis piscium in ventre lucii piscis repertorum exiccatorum &c. sed nullum præstantius & certius non semel inveni *pudendo suillo*, quocunque modo cocto vel assato, atque à B. *D. Joh. Michaëlis PP. & Practico, Lipsiæ quondam celeberrimo*, sæpiùs comprobato. *Schröderus lib. 4. Pharmacop. Med. Chym. p. 112.* scribit, se nosse quendam, qui mictionem nocturnam Tabaci suffitu præcavit,

D. Mœllenbroc. Litt. ad D. Sachsium.

OBSERVATIO XXII.

D. LAURENTII WOLFSTRIGEL.

ANUS IMPERTORATUS, EJUSQUE ANATOME.

Ancilla quædam ex illicito concubitu prægnans, decimâ quintâ Octoris 1670. Viennæ fœtum, quoad externa masculum, ad initium noni mensis, aliàs quidem vivum, (sed cum pedibus priùs in partu venisset, ac collo diutiùs inter muliebris sinus latebras hæsisset deinceps suffocatum, enixa est. Qui cum à quodam sedulo Medicinæ Studioso ad me delatus esset, convocatis *Excell. Dn. D. Jungio & Dn. D. Festa, collegis meis* plurimùm honorandis, tùm & aliquot Medicinæ Baccalaureis & Studio-

FIG. II.

FIG. I.

FIG. III.

Studiosis, partes externas examino, in quibus aliàs nil præter naturale observatum; nisi quod *dextra manus* duobus tantùm digitis prædita esset, *Metacarpus* etiam ita contortus, ut potiùs plantam pedis referret, additâ portione callosæ pellis circa extremam plicaturæ partem, quæ non inconcinnè calcem repræsentabat. *Pedes* etiam nisi quod mirè contorti, nil insoliti habebant: converso verò fœtu in abdomen *in dorsi spinâ* σκωλίωσις seu *obliquatio* observata; tùm & *anus* desiderata, loco cujus eminentia quædam callosa ad lineam usque, sero tum dirimentem, protensa erat, contrectatisque à me digitis iis partibus, *Meconium per penem* prodiit; unde, statim conjectatum, Naturam viam pro alvinis excrementis per membrum affectasse: quæ ut meliùs pateret, abdomen decussatim, illæsis tamen Umbilicalibus vasis, aperio; inter quæ arteria Umbilicalis sinistra, tum & Urachus desiderabantur, dextra etiam non rectà deorsùm in iliacum ramum descendentem ferebatur, sed paulò altius ante divaricationem Aortæ inserebatur. *Hepar* mole vastum, &, uti fieri in nuper natis assolet, utrumque Hypochondrium occupans: sub eodem *Stomachus* latitabat, qui admodùm contractus, ac multum protensus potiùs intestinum quoddam referebat; Scatebat is præterea muco subpallescente, qualis & in ore reperiebatur. *Lien* naturaliter se habebat, *intestinum duodenum* verò, ubi cholodochus, seu potiùs communis ductus inserebatur, summopere dilatatum, ita ut novum quasi ventriculum repræsentaret. In *jejuno* & *ileo* nil p.n. observatum; *Cæcum* verò, licet protensius, contractum tamen & vacuum. *Colon* ab initio satis tenue, sed in progressu dilatatum, nec multis cellulis exaratum, versus rectum copiosissimo Meconio turgescebat, ac tandem in rectum terminabatur, quod etiam eo loci, ubi aliàs vesica locari solet, in appendicem vesicæ æmulam (hæc enim etiam in hoc fœtu deficiebat) dilatabatur, ac tandem non per anum, sed antrorsum, membrum virile pendulum præputio suo munitum referens, extra corpus finiebatur, cujus structuram, ut meliùs innotesceret, propriâ manu delineatam transmittere lubuit. Jam admirabar Naturæ industriam, quam putabam *loco vesicæ* dilatationem, seu *appendicem recti substituisse*, sicque compendiariâ viâ utrumque excrementi genus excretum voluisse; Sed cum in *Renes* inquirerem, hi non glandulosi reperti, sed eorum loco glandulæ tantùm Renales, irregularis figuræ, substantiâ solito solidiori præditæ, & compressæ admodùm conspectæ, adhærescebant eæ insuper ramusculis ex Aorta & cava de-

 scen-

ſcendente oriundis, quæ emulgentes venas & arterias ſupplebant, nulli etiam Ureteres ad appendicem recti, veſicæ æmulam, viſebantur: unde in opinione meâ ſuperiori me falſum deprehendebam. Ex iisdem Aortæ & cavæ truncis vaſa exoriebantur *ſpermatica* utrinque in teſticulos minutos ciceris magnitudine, & compreſſos, fæmineos ferè æmulantes, ac vaſis ſeu capreolis ſuis pampiniformibus inſignitos, terminata; qui teſticuli non in Scroto, ſed ad latera pelvis in abdomine (qui locus aliàs muliebrium eſt) ſituabantur. *Scrotum* verò vacuum erat ac darto craſſiori præditum. Inquirebam in teſticulorum deferentia vaſa, ac veſiculas ſeminales, & proſtatas, ſed præter confuſionem vaſorum quaſi gangrænâ tactorum, ob comprimens rectum meconio admodùm turgeſcens, nil obſervare licuit, neque aliud in abdomine præternaturalē viſum. Unde ad examen medii & ſummi ventris progreſſum, qui nil p. n. etiam in ſe recondebant. Dubium tamen ex hiſce moveri poſſet, *utrum fœtus hic enixus* (in utero enim vixiſſe ſuprà relatum) *ſupervivere* potuiſſet? & *num ad generationem aptus?* Putarem ego ſalvo meliori judicio, nec vivere illum ſtante hâc conſtitutione partium potuiſſe, nec enim locus erat pro excretione Urinæ, nec generationi aptum (cùm & locus pro excretione ſeminis deſiderabatur) fuiſſe, tùm corpora nervoſa penem non conſtituebant, quæ ad rigiditatem illius in generatione neceſſaria; involuntariè etiam fæces alvinas deturbâſſe, inde colligere licuit, quod Muſculi ani tùm levatores, tùm ſphincteres deficiebant. *D. Wolffſtrigel in Litt. Viennæ datis ad D. Sachſium.*

Explicatio Figuræ.

A. Appendix S. dilatatio recti circa locum veſicæ.
B. Portiones Coli & recti.
C. Portio pellis balanum obtegens.
D. Recti portio extra abdomen propendens, & penem conſtituens.

SCHOLION.

IN primi horum Miſcellaneorum Anni Obſ. XI. Scholio recenſebantur ſpecies omnino hos Podicemtenus imperforatorum, quarum ultima dicebatur contingere etiam ob occluſionem à carne & cute denſiore, quæ meliùs forte magiſque propriè, exiſtimo, ABSENTIA S. DE-

FECTUS Podicis diceretur, cum Natura ibi podicem formare velut oblita ſit, quemadmodũ ex Anatomica luſtratione hujus Viennenſis puelli apprimè elucet, & fortaſſe in illo noſtro Vratislavienſi compertum fuiſſet, ſi illum aperire licuiſſet. Tales ergo ut curam planiſſimè non admittere videatur, ſic pro aliis, quorum inteteſtinum rectum carne altius repletum (*h. e. uti equidem interpreter obſtructum*) eſt (*ita vid. ut caro in inteſtino interius accreverit, foramine podicis exteriùs forte non adeo obliterato, nec adhuc excrementis alvinis per mentulam prodeuntibus, unde conjicere poſſis Naturam jam aliam ſibi fabricaſſe viam*), qualesque Benivenius *c. 30.* deſcribit, inſtrumentum peculiare communicavit Joh. van Horne in ſua *Microtechne* §. *31. p. 175.* Cuſpidem nempe brevem triangularem è chalybe in cannulâ contentam, quo, ubi ad obſtaculum proventum eſt, id pertundi poteſt.

Cur vero infans non perforatus ſ. mentulam ſ. anum, in utero ſanus vegetusque vivere queat, cum natus, etiamſi nec ſuxerit, nec pulte nutritus fuerit, vel ſaltem non magnâ copiâ, brevi exſtinguatur? rationem? reddit *Jac. de Jac in diſſ. d. Corde c. 7. 149.* aërem, reſpiratione attractum, ſanguinem humectare ſubtilioremque reddere, & ob id excrementa (quæ geſtationis tempore erant pauca) augeri, ſerumque ſecerni copioſius.

[*D. Henr.* Vollgnad.]

OBSERVATIO XXIII.

D. GEORGII SEGERI.

ISCHURIA LETHALIS EX CALCULO RENUM.

UT pateat, quo jure affectui, quem jam ſum propoſiturus, Iſchuriæ nomen tribuerim, conſultum duxi è Galeni *Lib. 3. de Sympt. Cauſ. cap. 2. Edit. Vener. claſſ. 1. fol. 28. C.* ſequentia citare verba: *Retinentur Urinæ, veſicâ vel excernere non valente, vel ejus collo occluſo. Atque hi quidem duo veſicæ morbi unũ commune Symptoma Iſchuriam habent: detinentur enim in eâ urinæ. Vocant autem vulgus Medicorum non ſecus Iſchuriam, quanquam Iſchuria non ſit, illud quoque Symptoma, cum urina in veſicam omninò non venit, perditâ ſcilicet renum actione. Et permittendi profectò ſunt ita nominare, cum propriam appellationem non habeant.*

Non

Non tamen latere debebit amborum affectuum doctrina: Siquidem alter eorum est, cum vesica quidem est plena, sed nihil excernitur: alter, cum vacua est, nihil omninò in se continens. Hæc Galenus. E quibus Ischuriæ distinctio in propriè & impropriè sic dictam suum traxit ortum, quam etiam omnes accuratiores Praxeos Medicæ Scriptores observant. Ego quoque antiquissimæ huic doctrinæ litem jam movere non constitui; neque tamen etiam vulgum Medicorum adeò impropriè loqui credo, licet & *illam urinæ suppressionem, quæ vacuâ* & minimè peccante *vesicâ* fit, *ischuriæ* indigitet nomine. Cum id non tantùm bonâ cum Galeni veniâ, sed & imprimis vi ipsius vocabuli, faciat. Nam & in istâ urinæ suppressione ἴσχεται τὰ οὖρα, ut *Galenus* de alterâ loquitur, id est, cohibentur seu retinentur Urinæ. Tale exemplum est sequens, quod hisce diebus hîc Thorunii accidit. *Iohannes Hentschel*, vir probus, & Musicorum instrumentalium Magister peritissimus, Sanguineo-Melancholicus, & boni habitus, postquam hactenus doloribus Podagricis atque Nephriticis multùm vexatus, agonizante imprimis præterito anno 1670. *suppressione urinæ è calculo Renum* ortâ per aliquot dies laborasset, DEO Medicamenta à me præscripta benedicente, plurimos *lapillos* ac copiosum excrevit Sabulum. Unde morbo levatus atque ad meliorem valetudinem quotidiè magis magisque accedere visus est. Cæterùm cum sub initium anni hujus 1671. (quem suæ ætatis 58. numeravit æger) die 16. Januarii à fratre, quem inviserat, domum rediens, in areolâ ædibus suis annexâ vesicam levasset, magno quoque cum conatu *lapillum, colymbadum* seu olivarum salitanum nucleo haut absimilem, excrevit. Sequenti die 17. Jan. primùm sensit *omnimodam urinæ suppressionem*, sed sine omni molestiâ. Postridiè nonnisi quædam in lumbis gravitas accessit, vomitibus assumtorum & foriorum sine liquidiusculorum dejectionibus trinis aut quaternis comitata. Quæ cuncta cum nec subsequentibus diebus licet uxor varia remedia domestica tentaverit, remisissent, ista perterrita, die 20. Jan. quæ quarta ischuriæ fuit, ut maritum inviserem, per istius fratrem petiit. Adsum, & de quibus æger conqueratur, sciscitor. Iste solos sibi vomitus molestos esse, & prætereà se gravitatem quandam in lumbis circa regionem renum, dolorem quoque tensivum in utroque, & imprimis sinistro inguine, ubi ureteres siti sunt, sentire; nullam verò tensionem aut dolorem in pube, ut & ne minimam quidem mejendi cupiditatem se percipere regessit. Sic quoque & ego, cum corpus contrectans

locum

locum affectum explorarem, totum abdomen flaccidum deprehendi, nec circa vesicæ præsertim regionem ullam duritiem, tensionem ac tumorem observavi, atque inde locum affectum, non vesicam, sed aut renes, aut ureteres, aut utrosque esse, certus collegi. Attamen, ne viribus adhuc salvis quicquam intermisisse viderer, per Chirurgi *Antonii Statlenderi* ministrum, primùm cereo, mox cathetere immisso, urinam, sed sine effectu, sollicitavi. Istis igitur frustrà adhibitis, ipsam aggredior curam, præmittens *clysterem*, è diureticis, lithontripticis ac emollientibus paratum, qualem etiam Anno 1667. die 20. Martii, *Marci Schmid*, Fabri orichalcei uxori, urinæ ex ureteribus obstructis ultra quinque dies laboranti, præsenti cum fructu applicare curaveram. Hinc quamvis ter copiosè satis dejecerit alvum, attamen ne unicam quidem guttulam urinæ simul emisit. Adhibita sunt dein Medicamenta huc facientia, tàm interna, quàm externa plurima, sed omnia irrito planè successu. Interim æger nullos se percipere dolores sæpissimè fassus est, sed potiùs de solâ virium imminutione conqueri cæpit. Ego verò, cùm periculosum ægri decubitum, tùm diuturnæ istius suppressionis raritatem probè perpendens, die 29. Januar. & sic *decubitus die 13.* Excellentissimum *Dominum D. Sbulzium*, collegam suavissimum, ad invisendum unà mecum ægrum invitavi. Cui meo petito cum facilè assentiretur vir clarissimus, illâ & quæ eam sequebatur die 30. Januar. communi consilio omnem curationem tentavimus. Sed nullo planè allevamento. Æger verò nocte, diem 31. Jan. præcedente, postquam *suppressâ urinâ decimum quintum supervixerat* diem, plenus somni in sinistrum decumbit latus, & mox præter suorum spem ærumnosâ cum vitâ piam commutat mortem. Hâc postero die cognitâ, quamprimùm sectionem cadaveris à viduâ atque amicis, licet non sine difficultate, impetravi, simul quoque Excellentiss. *Dn. D. Schulzium* ad spectaculum, ast *Chirurgum Antonium Stattlenderum* ad sectionem perficiendam, invitavi. Aperto abdomine, postquam aliquantulum seri effluxerat, magna sanæ *pinguedinis* copia nostro se offerebat conspectui: Neque enim solùm cuti ad trium digitorum altitudinem adhærebat, sed & *Mesenterium* & *Intestina*, imò tàm interiorem abdominis cavitatem ita replebat, ut meritò subdubitaverimus, an ex voto sectio sit successura. Remotis tamen intestinis, scybalis nigrioribus refertis, & superfluâ pinguedine, primùm *dextrum*

investigavimus *renem*, in cujus externâ superficie circa extremitatem superiorem *vesica* pellucida sero repleta, *ut adjacens monstrat Schema*, apparebat. Hæc nihil aliud erat, quàm propria & proxima renis membrana, à regurgitante per obstructi renis substantiam sero ita elevata. Unde posteà, ubi rene discisso, serum liberiorem acquisivit evacuationem, concidit. Et *per hanc vesicam aquam illam, quæ aperto abdomine effluxerat, sensim sensimque in abdominis cavitatem stillasse*, haut levis subest suspicio. Cæterùm tota quidem dissecti renis cavitas sabulo rubescente consperfa erat, ast ipsi ureteris pelvi *calculus*, figurâ corculum referens, & magnitudine avellanam, pondere autem undecim grana non excedens, cum socio multò minori, & gravitate suâ quatuor tantùm grana æquante insertus fuit, seri descensum in ureterem prohibens. Unde etiam ureter dexter omninò vacuus apparuit: *Calculos* autem illos primùm quidem unicum constituisse, at successu temporis, naturâ exitum urgente, demum divisos inde conjecimus, quia utrisque eâ parte, quâ sese contingebant, crena satis ampla insculpta est, quæ tamen apicem eorum, quo ureteri impacti erant, nondum attigerat. Porrò *sinistri renis*, ab adiposâ suâ fasciâ liberati, superficiem exteriorem macula nigricans deformavit, & cavitas ejus planè vacua aliquot tantùm arenularum grana continebat. *Ureter* autem sinister ultra pollicem erat dilatatus, cujus medietas illa, quæ vesicam spectat, plurimos lapillos (quorum maximus decem granorum) ac arenulas, altera quæ renem, aquam limpidiorem capiebat. Sed & insuper ita erat attenuatus, ut ad quemvis ferè contactum rumperetur. *Vesica urinaria* nec aquam, nec quicquam aliud continebat. *Hepar* & *Lien* nil morbidi alebant. *Vesicula fellis*, liquore flavo turgida, ultra solitum major erat. Interior *Arteriæ iliacæ* dextræ tunica, mox sub suo exortu ad unguis latitudinem in os degeneraverat. Reliqua lustrare non concessum. *Figuram præcipuorum* rudi penicillo à me in chartam conjectam hisce cape.

[*D. Seger. Litter. ad D. Sachsium.*]

Figuræ Explicatio.

A. Ren dexter. B. Vesica pellucida sero repleta.
C. Vena emulgens. D. Arteria emulgens.
E. Utereter. 1. 2. Calculi, dextri ureteris pelvi inserti.

a a. Cre-

a a. Crena eis insculpta. b b. Apex eorum.
3. Lapillus maximus è sinistro uretere extractus.

OBSERVATIO XXIV.

D. SIMONIS SCHULZII.

VERMIUM IN VIVORUM CORPORIBUS GENERATIO SINGULARIS, IN OCULORUM PALPEBRIS ET AURIUM CAVITATIBUS.

NArrat mihi vir fide dignus, dum viveret, *Casparus Wendlandt*, *Pharmacopæus Expertissimus, S. R. M. Pol. Minister & Civis Elbingensis*, se in Poloniâ puero cuidam rustico duorum annorum, *vermiculum album* è *palpebrâ* extraxisse, cujus cuticula parùm duriuscula erat, magnitudinis erucæ (Germ. Raupe) consumsitque vivendo quatuor dies duas amygdalas dulces: circa oculum pueri tumor insignis cum rubedine apparebat, palpebraque clausa non sine insigni dolore manebat, extracto verò vermiculo neque sanguis, neque pus è foramine emanarunt, cui vermiculus inhæserat, puerque ille postea optimè valuit. Vermiculus mortuus coloris parùm rubei, sive ejus, qui est corticis amygdal. conspiciendus erat. Similem ferè huic casum *mihi* & *Dn. D. Segero* narravit hoc anno millesimo sexcentesimo septuagesimo ante aliquot septimanas Chirurgus noster *Antonius Statlender*, qui cuidam puero *ex aure* extraxit *vermiculum* talem, qualis in nucibus avellanis perforatis latitare solet, sed paulò majorem, coloris albissimi: alteri *quinque* minores ejusdem generis similiter *ex aure*: omnes aliquot horas supervixerunt, nulloque alio liquore quàm Spiritu vini mistura simplici permisto enecari potuerunt. Vermiculos adhuc viventes oculis nostris vidimus.

[*D. Simon. Schulzius è Thorunio Litt. ad D. Sachsium.*]

Vermen aurium depictum *Vratislaviam* transmisit ipse *Dn. Statlender Chirurgus* felicissimus, quem *ære incisum* exhibere placuit, paulo tamen minorem fuisse quam figura repræsentavit, ipse in adjunctis Litteris prædictus Chirurgus fassus est.

SCHOLION.

DE *Natura Vermium & Lumbricorum* optimè differit *Ioh. BETTUS, Med. D. Regis Medic. Ordinar. & Collegii Londinens. Socius in de Ort. & Natur. Sangu. Londin. 1669. edit.* qui cum paucorum manibus adhuc teratur, ejus verba excerpere placet. Ita vero ille *Cap. I. sect. III. §. 6. p. 25. Lumbrici* in inteſtinis ex diutina putreſcentis lactis (*ita chylum vocat*) morâ manant, & in ſolidam quandam coeunt ſubſtantiam. Nam, cum corruptione omnia in pejus ruant, idcirco alimentum quod ad nobiliorem effectum humanum ſcilicet corpus reſtaurandum, ex naturæ intento datum fuit, idem labaſcens ac in ſordes degenerans, animal quoddam imperfectum ac formæ rudioris generatione æquivoca efficit. *Convenit cum ructu* acido, diſtans ſaltem putreſcendi gradu & modo: *ructus* etenim ex ventriculi ore inferiore nimis adſtricto provenit, *Lumbricus* à lacteis obſtructis, debilibus aut anguſtis, unde halitus acidus & ventris tumor frequens ſignum eorundẽ. *Cauſa materialis.* illorũ inde patet: inveniuntur *vermes* in fimo & cœno, in carne corruptâ, nucibus, fructibus in caſeo Parmenſi vino addito, in caſeo pingui non debitè preſſo; unde conſtat pinguedinem, viſciditatem, humiditatem, calorem & putredinem ad verminationem concurrere: quæ omnes cauſæ in lacte (chylo) intra inteſtina putreſcente ſtercoreque admiſto reperiuntur. *Membranaceum eſt animal,* quia caſeoſa lactis pars ſufficit ad ejus totum corpus cute veſtiendum. *Notandum* ea quæ lac minuunt, ut acria, ſalſa, acida, & amara *Lumbricos* quoque necare: *Mercurius* vero ad eos exſtirpandos adhibitus reſolvendo & quaſi enervando partium rigorem eos occidit: nam cum alimentum in ſingulas eorum partes motu periſtaltico devehatur, hoc ceſſante vitam quoque una ceſſare ipſam neceſſe eſt. Generantur Lumbrici *in quolibet ſexu & ætate* ſi debita materia & obſtructio viguerit: in pueris præcipuè, in juvenibus non raro, in ſenibus aliquando, ſed maximè in mulieribus iis quibus ſubbilioſis materiæ vomitus extra conceptionis tempus contigerit. *Hactenus D. Bettus.*

OBSER-

OBSERVATIO XXV.

D. SIMON. SCHOLZII.

SCABIEI INTEMPESTIVA ET EMPIRICA CURATIO PERICULOSA.

JUris quidem Studiosus, Berenburgo-Anhaltinus, Lugduni Batavorum vivens, Anno millesimo sexcentesimo quadragesimo nono, sub finem æstatis & principium Autumni *siccâ scabie* corripitur, cui fortasse ex parte occasionem dedit mutatio aëris; eo ipso enim anno præterito vere Wittebergâ se Hollandiam contulerat: hæc cum ipsi nimis molesta esset, tùm à me, tùm ab aliis Medicinæ Studiosis convictoribus suis (qui erant *M. Hayrio Rigius* Hamburgensis, *Nicolaus Witte*, Riga-Livonus, *Tobias Scholz* Thoruniensis Prussus, *Sebastianus Meier* Lubecensis) pro eâ abigendâ consilium petiit. Ego (utpote ipsi admodùm familiaris) corpus ejus Cacochymicum, salsis & serosis humoribus scatens, considerans, svasi ei, ut primò Diætæ rationem haberet, & tàm cibo, quàm potu moderato boniqué succi uteretur: secundò, medicamentis idoneis Cacochymiam expurgaret: tertiò, salsos & adustos humores per habitum corporis expelleret, & quartò, si tribus hisce præmissis *scabies* haut evanesceret, externa quædam adhiberet. Ille verò, licet quoad primum, Diætam parùm curaret, me tamen ut juxta secundum scopum purgans aliquod præscriberem, sollicitavit. Itaque diversis vicibus purgantibus Medicamentis usus est, operatione semper benè succedente. Elapsis iterùm aliquot septimanis, juxta tertium scopum sudorificum Medicamentum à me exigebat: quod ipsi etiam bis præscripsi, non sine successu. Intereà dum his utebatur, me inscio, svasu cujusdam *Empyrici*, abluerat externè corpus *Aquâ* quâdam cujus compositionem, ut ex eo intellexi, *Mercurius* ingrediebatur, tùm etiam *cingulo*, cui idem *Mercurius crudus insutus* erat, medium corpus nudum cinxerat, atque ita brevi tempore *scabies* evanuit, humoribus scilicet ad extra se moventibus, intro pulsis, sed, ut ego prædixeram, facili occasione gravius aliquod malum corpori illaturis. Cum itaque Studiosus hic, elapsis paucis septimanis, jam nihil mali metueret, & decima nona atque vigesima januarii anni millesimi sexcentesimi quinquagesimi vino Gallico se nimium ingurgitaret, insimulque inter tumultus nocturnos

nos inter Studiosos & vigiles civitatis exortos, corpus nimio motu exerceret, die vigesimâ primâ januarii manè è lecto surgere volens, gravissimum dolorem circa os pubis percepit, ita ut nec rectè incedere, nec stare posset: Circa noctem febre correptus, & sopore quodam obrutus est, quibus vigesimâ secundâ jan: perseverantibus, Dn. *Elemannum* tùm temporis Practicum Leidensem ad se venire rogat: cui advenienti rem omnem retulit: *cingulum* etiam illud *Mercuriale* (quo ille tanquam Præservativo contra scabiem utebatur) corpori alligatum monstravit; Eo abjecto varia ipsi prædictus Medicus præscripsit Medicamenta purgantia & sudorifera, donec febre post aliquot dies cessante, tumor durus cum magno dolore circa os pubis inguina occuparet, qui vesicæ urinariæ collum comprimendo, urinæ liberum exitum impediret. Tumoris hujus causa Chirurgus vocatus est, qui Emplastra, primum Diachylon, dein Oxycroceon & alia applicavit, quorum ope ad decimam quartam Februarii dolore paulatim cessante, viribus quoque restitutis, melius incedere cœpit, tumor quoque sensim resolutus evanuit. Huic ferè similem casum recenset Greg. Horstius *Part. priore observ. singul. lib. 2. observ. 10. p. m. 103.* qui ibidem videatur. Tandem sanitati planè restitutus, sub finem Anni mecum Angliam visitavit, & facetum viæ comitem se præbuit.

D. Simon. Scholzius Litt. è Thorunio datis Vratislav. ad D. Sachsium.

SCHOLION.

M*Ercuriale cingulum* importunè ad hibitum multoties maxima damna attulisse exemplis confirmant Oberndorf. *in Apolog. Med. Chym. Pract. p. 30. Ruland. in Alexica. Chymiatr. p. 44.* Idem *unguentum Mercuriale* colli distorsionem. *Th. Barthol. cent. IV. h. 48.* in Arthritico summos dolores & initium gangrænæ *Hildan. c. IV. obs. 82.* ἀφωνίαν *Ferdin. Ponzetta l. 2. de venen. c. 21.* Epilepsiam. *Heurn. de aff. capit. c. 23.* mandibulæ casum *Angel. sala in Planet spagyr. p. 204. §. 3.* & mortem repentinam intulit *Zacut. l. 3. Prax. Adm. obs. 50. & 85.* De aliis nocumentis ex Mercuriali illitione *Ilnzer. tract. de Mercur. l. 1. c. 16. p. 108.* Cum ipsemet Argentorati Anno M DC.XLIX. viverem in convictu Exc. Dn. D. *Joh. Alberti SEBIZII* Avo & Patri in Professione & Physicatu Successoris dignissimi, retulit fœminam quandam scabie laborantem *Mercuriali cingulo* adhibito *tam enormem Linguæ tumorem* expertam fuisse, ut ea extra fauces

plurimum

plurimum protensa cum metu gangrænе post aliquot dies vix magna ipsius cura & studio imminui & justæ quantitati reddi potuerit.

Ex *scabie suppressa* febrem continuam, cæcitatem & Epilepsiam pro ductam, Clar. *Sennertus Paralipom. p. 157.* item quartanam *Id. il. p. 176.* & Icterum *Camerar. c. X. memorab. §. 65. f.* memorant.

[*D. Phil. Jac. Sachs, à Lewenh.*]

OBSERVATIO XXVI.

D. GEORGII SEGERI.

NIMII MENSIUM PROFLUVII IN PLETHORICA INCONSIDERATE SUPPRESSI LETHALITAS.

VIRI Clarissimi, Domini M. P. uxor, Plethorica & boni habitus, præterito Anno 1670. ætatis 39. nimio Mensium fluxu corripitur. Eo durante, maritus me accessit, consiliumque meum expetiit. Svasi, ut in cubito vena secetur, & sic nimia Sanguinis copia, quâ ægra abundabat, imminuatur. Proposuit hoc consilium uxori Maritus, sed frustrà: Venæ sectionem namque extremè aversabatur. Intereà tamen mulierсularum persuasionibus permota, clàm marito *obstetricem vetulam* consulit, quæ ei certissimam pollicetur allevationem, modò pulvere, cujus ultra semilibram ei suppeditaverat, continuò utatur. Hisce *pollicitationibus decepta misera, pessimæ Medicatricis* imperata strenuè exsequitur. Imprimis, ubi à dicti pulveris usu detestandum illud Profluvium sisti sensit. Sic igitur Menses, licet interdum debitam evacuationem ipsi tentarint, mox tamen cohibiti, ipsius tandem imprægnationis haut levem suspicionem moverunt mulierculis. Quibus ipsa quoque ægra facilè suum accommodavit assensum, quippè quæ primum connubium per 19. annos in sterilitate consumserat, & sic post auspicium iterati Matrimonii nihil magis, quàm prolem exoptavit. Sed ecce, dum optatum præstolatur eventum, corripitur die 27. Decembris anni præterlapsi, vomitibus biliosis, ut frequentissimis, ita molestissimis. Hos mulierculæ in certissimum gravidationis signum interpretantes, variis sibi familiaribus remediis sistere conabantur. Sed frustrà. Unde ingravescente malo & urgente simul Leipothymià, Cl. Maritus die 30. Dec. me in subsidium vocat. Adsum, maritum conquerentem

querentem & *vetulæ clandestinam curam detestantem* audio, mulierculárum bimestrem gravidatinonem asserentium rationes examino, mariti tandem sententiam approbo, & imprimis, quandoquidem ægra cum priori marito (qui è defunctâ conjuge suâ aliquot susceperat proles) per tot annos sterilis vixerat, & Menses post assumta astringentia per ultimum bimestre aliquoties redire tentaverant, ipsa quoque ægra ante decubitum appetitui indulgens, brassicam capitatam muriaticam, eamque crudam adhuc copiosè deglutiverat, eam gravidam esse pernego, sed potiùs ventriculum à cibis corruptis ac humoribus pravis in eum confluentibus lacessitum, molestam illam excretionem moliri concludo. Videbantur tùm mulierculæ recensitis suum addere calculum, unde quia alvus per aliquot dies erat occlusa, ut Enemate reseratur impero, & simul ventriculi vitium emendantia promitto. Cæterùm ægra cunctorum usum adeò strenuè denegabat, ut vix Enem se admissuram promiserit, Subsecuta est nox inquieta. Postridiè egò accedens, dum variis argumentis, ab affectus præsertim magnitudine desumtis, medicamentorum usum ægræ commendare conor, & ut tempestivè atque viribus adhuc constantibus sibi consulat plurimis svadeo, ista nec granum quidem alicujus medicamenti se assumere posse aut velle regessit. Et licet subsequentibus diebus ipsam choleram humidam, atque simul cum eâ exitium certissimum, instare prædixerim, in propositâ tamen sententiâ adeò pertinaciter perstitit, ut præter cerevisiam nihil admiserit. Quare ubi vomitibus, frequentia animi deliquia, calor nimius, sitis intenta, anxietates, & tandem die 4. Januarii manè dejectiones crebræ ac fœtidissimæ accesserunt, eâdem die vesperi circa horam 10. placidè ac piè obdormivit.

D. Segerus Litt. è Thorunio datis ad D. Sachsium.

SCHOLION.

NOn solùm eò jam deventum est, ut in Medicinæ Sacra illotis manibus irrepserint olidi myropolæ, circumpurpurati âgyrtæ, fraudulenti dentifrangibuli, scatophagi empirici, pediculosi Ungventarii, umbratici medicastri, infames magi, crumenimulgi præstigiatores, prodigiosi uromantes, extesticulatores lithotomi, grandistrepi sacrificuli, furnarii ciniflones, & qui sunt alii vaniloquidoci & nugi polyloquides: sed & alia merx mala accessit fatales scilicet lotiophysicæ, & fastuosæ medicastræ,

dicastræ, quæ non rarò impunè mortes per experimenta incerta in hominibus exercent; unde

Dum quæque è trivio satagit Podalirius esse
Fœmina, & in dubiis præstare Machaona rebus
Non in felicem faciet Proserpina messem.

Non incognitum equidem apud veteres (dum ipsa Medicina incultior & infrequentior fortè) Fæminas quoque Medicam exercuisse artem, uti exempla Cleopatræ, Aspasiæ, Victoriæ, Elephantis, Artemisiæ, est Martial. *XI. Ep. 72.* Adducit Cl. Rhodius *not. in Scribon. Largum c. 29. §. 121. p. 193.* & Tiraquell. *de Nobil. c. 31. § 321.* sed verisimilius est plerasque fuisse saltem obstetrices, & quod Pignor. in de Serv. Officiis testatur, Gynæciorum curam suspicientes. Dolendum *Exc. Gabriel. Naudæum* morte præventum imperfectum reliquisse ingenii fœtum, in quo quæstio tractata, nùm fœminis licitum sit medicinam exercere. Ut itaque in adductâ Historiâ ex *imprudentiâ & pertinatiâ vetulæ* istius, ægræ nimium confidenti mors accelerata fuit; simili ferali Tragædiâ vitæ catastrophen ante aliquot annos *illustr. quædam Persona* clausit in Silesiâ. Illa etenim cum materni nominis dignitatem appeteret, & sobolis solatio subditos exhilarare, ipsa tamen fluore albo, aliisque è corrupto saguine ortis morbis correpta, aniculæ cujusdam medicatricis opem imploravit, quam ipsa illi præstituram seriò pomisit: Sed qualis cura, aut cacopraxis? nimirum, intermissâ universali curâ, neglectâ corporis & uteri evacuatione, sangvinisque purificatione, adhibet Balnea vitriolata & aluminosa, nec non alia adstringentia medicamenta, ut Dis nolentibus menses sisteret, sangvinem menstruum cohiberet, & tali lenocinio sarcinâ prægnationis illustr. oneraret. *Quæris quo eventu?* Infausto planè, & qualem insulsa cura producit. Corrupti & acres humores, impuritatesque, quas Natura per uterum tanquam per succedaneum aliquem fonticulum menstruatim protuserat, oppessulatæ restagnantes versus superiora, & cum sanguine in Pulmones circulatæ Phthisin & intra aliquot mensium spatium mortem præmaturam concitarunt, frustrà illustr. ægra morti vicina in præsentiâ meâ & aliorum trium medicorum deplorante serò nimis credulitatem suam.

Quantas *molestias* præterito seculo celeberrimus, & trium imperatorum Archiater primarius *Excell. Joh. CRATO à Krafftheim Vratislav.* à medicastrâ quâdam in aulam irrepente perferre coactus fuerit,

placet *tres ejus epistolas manuscriptas*, quæ publicam lucem nunquam viderunt, sed ex reliquiis *Bibliothecæ Cratonianæ* mihi à Consultiss. Viro *Dn. Joh. Kretschmaro Reip. Vratisl. Secretario* ad describendum concessæ fuerunt, B. Lect. communicare. Quarum

I.

Illustris & Generose Dn.

ÆGrotante Divo Ferdinando Imp. S. M. in mandatis habebam, ut ad Cæsarem F. de valetudine Sacræ Imp. Maj. singulorum dierum acta & mutationes perscriberem, ac sæpè à S. R. Majestate tunc mihi benignissimè est responsum. Idem nunc servo, & cum sciam vestram Generosam Cl. rectius præsente oratione Sacræ Reg. Maj. & Serenis. Archi-Duci posse exponere, quàm si quotidianas Epistolas mitterem, ut in malis possum lætus sum officium meum à vestrâ Generos. Cl. probari. Nudius quartus literas misi, affirmabat tunc S. Cæs. Maj. affectionem illam cordis interdiu semper cessasse, eâ die molestam esse. Commota erant quædam in corpore & secesserunt flatus atque pituitosa excrementa, ostendi veram sanationem esse, si causa tollatur, videlicet humores crudi & flatulenti, spem feci, fore melius. Illa omnia, quæ foris admoventur, calorem innatum, ut coctioni operam det, sine qua morbi, quorum causa est materia crassa vel vaporosa, sanari nequeant, fovere. Biduo proximo superiori S. Cæs. Maj. satis commodè se habuit. Verè affirmare possum, me ex motu cordis atque arteriarum nulla indicia palpitantis cordis observare potuisse, & antea sæpè non animadvertisse. Itaque laborem illum cordis, quo nititur expellere flatus, planè remisisse non dubitavi. Heri autem advenit Ulmâ *fœmina quædam magis magna, quàm bona fama*, Ea sanasse D. Ilsingum & Episcopum Spirensem fertur. Sanè istorum sanitatem mihi non opto. Diu apud Imp. Majest. fuisse audio. Ante Cœnam descriptionem aquæ, quâ pro potu Imp. uti posset S. C. M. ostendit, Ea, Epilepticis loco vini Augustæ datur, ac omnia quæ ad illam aquam decoquendam sumuntur, propriâ quâdam vi Epilepsiâ mederi existimantur. Erat præterea Aloës à sordibus purgata, & nescio quibus succis contemperata.

Item ad roborandum Diacorum cum svavibus succis commistum. Studet ista mulier svavitati, & à Patre suo, qui Medicus Germanus erat, quasdam descriptiones haut dubiè habet. Novi illius Patrem ante

XXXIII,

XXXIII. annos Auguſtæ, cum juvenis Medicinam facerem, nomine & re Streicher erat, omnium linguarum præter maternæ imperitus, lectitabat Germanicos libellos, & cum Svvenfeldianis, qui eum fovebant, vivebat. Si muliercula illa plura non novit, quàm Pater, quem ego tunc nequidem Medici nomine dignum exiſtimabam, malè mecum agitur, ſi poſt trigeſimum annum filia mihi præfertur. Sed felix Medicus, qui ad declinationem morbi venit, quidam inquit. Mea nihil refert, dummodò valeat & vivat imperator. Nominis mihi, beneficio DEI, ſatis eſt, à vetulâ, quæ pudorem perdidit, nihil meæ exiſtimationi metuo. Nam ſi ullus in eâ pudor eſſet, certè ad ſummum Imp. nunquam veniret. Magnam partem Medicinæ audaciâ conſtare Medicus ſcripſit. Fortaſſe hanc illa pro dote habet. Nondum tamen reperit, qui velit maritus eſſe. Utinam poſteritati iſta probentur. Mirificæ voculæ à præſentibus hominibus exaudiuntur. De Collegâ amo curam Veſtræ Generoſæ Cle. vix ullâ re magis S. Regia Majeſtas Pietatem erga Parentem Imp. declarare poterit, quàm ſi hanc curam ſibi curæ & cordi eſſe oſtenderit. Reliqua Generoſ. Veſtram Cle. ex aliis cognoſcere malo, Me Veſtræ Generoſ. Cle. cujus literas à D. Wieheuſero perveſperi heri accepi, ſtudioſiſſimè commendo. XIIII. Septemb, primâ luce, Ratisb.

II.

D. Friderico Fuchſio, Ulmam.

S. Multas ego vidi ſtolidas & impudentes mulieres, ſtolidiorem & impudentiorem Streicherianâ Veſtrâ nullam. Nam quod hominibus inconſideratis medetur, nihil mirum, ἄγει γὰρ ὁ Θεὸς ἀπρός ἐς ὁμοίων ὁμοίως. Quod in conſpectum Imperatoris venire ſuas ineptias impudenter oſtentare, & ſe viris doctrinâ & uſu artis præditis præferre, ac ſtolidè mentiri audet, fuſtibus dignum videtur. Sed ita commendata eſt, tanquam omnes, qui illius operâ uſi ſunt, ſanaverit. Verum ne hoc eſſet, ex D. Svvendio cognoſcere ſtudui, ille nihil aliud reſpondit, quàm mendaciſſimam eſſe fœminam. Me ex te longum catalogum eorum, quos fefellerit, perdiderit, ad orcum miſerit, cognoſere poſſe. Obſecro, ne moleſtum tibi ſit, quàm primùm ad me certum perſcribere. Crede mihi, fraudi tibi hoc non erit. Ego, quod in me fuit, aditu illam prohibui, venit D. Julius, is conceſſit. Jam omnia in bonâ ſpe fuerant conſtituta; Catarrhus moleſtus erat. Illa tres ſacculos, unum cervici,

alterum capiti, tertium ex papavere erratico cum melle pectori adhibuit, dedit Medicinam ex Mannâ atque Serapio rosato; Ex eo tempore Imp. Cibum non retinuit. Heri impudens prandio assidebat, & affabilis esse meditabatur. Non assumsit Imp. tria cochlearia, cum in vomitu penê Spiritus propter pituitæ crassitiem, interclusus est, Ad panem tostum stolidè confugit. In Cœnâ nihil ferè Imp. sumsit. Hæc scribo ante lucem, nec in Aulâ, illâ præsente, maneo. Video hujus fabulæ Autores pudere & pænitere. Te oro, ut rescribas. Vestrum negotium mihi curæ est, & spero me non laboraturum frustrà. Benè vale, pridiè Michaëlis 1576.

III.

Illustris & Generose Domine

DN. ADAMO â DIETRICHSTEIN.

D. Julium advenisse superioribus litteris significavi. Is cum interrogatus à S. Cæsar. Maj. medicamenta Streicherianæ probaverit quatridunm mulierculæ ad medicationem concessum. Adhibuit præter varias potiunculas, nullius momenti tres succulos. Unum capiti, alterum cervici, tertium pectori. Heri parum Mannæ & Serapii Rosinii Imp. Majest. exhibuit. Persuasit se nihil admiscuisse. Ego, ut credam cum quater subduxerit alvum, adduci nequeo. Quicquid sit, opto ut prosit. Humores tenues vacuavit, relicti crassi, & contumaciores facti, nam cœnam heri vomitu rejecit. Hodiè prandenti Imp. illud *monstrum horrendum*, ingens crassum compagine corpus adfuit. Vix Opt. Imp. tria cochlearia absorbere potuit, cum nausea & vomitus oppressit. Rejicit crassissimam pituitam, nam medicamentum tenues saltem humores eduxerat, & crassiores reliquerat. Verùm conatum gravissimum, cui strangulatus parùm adfuit, tenacitas humoris impedivit. Mulier ad panem tostum insana confugit, ut sic retineret, quod nos omnibus modis ejectum cupimus. In Cænâ nihil ferè sumsit, sed hoc, ut spero, non oberit, cum calor in pituitam meliùs agere possit. Pulsus est inæqualis & inordinatus, interceptus tamen interdum ordinatè post tertium arteriæ ictum, interdum inordinatè.

Ita foris atque intus anus malum minatur. Omnes sciunt & fatentur ante dies octo S. Cæs. Majest. valuisse meliùs, quam nunc, & tamen ista vetula dicere audet, non supervicturum fuisse Cæsarem quatriduum,

nisi

nisi illius operâ usus fuisset. Rarò cum relictâ viâ rectâ diverticula quærimus, benè procedimus. Ego, quantum in me fuit, obstiti, & cum meminerim, idem in Divo Ferdinando S. M. factum, cum D. Julius Bartholomæo quem Bacchum nominabant, locum daret, versum quem tunc usurpabam heri recitavi, sic placuit superis erroribus addere culpam. Sed confido, Deum nobis adfuturum, ne hoc malum serpat longiùs. D D. Consiliarios fidissimè admonui, etiam S. Cæs. Maj. ea dixi, quæ puto S. Cæs. Maj. intelligere. Si in viam redibimus, haut dubiè præmonstratorem Deum, rectam conscientiam, & arcem nostram habebimus. Si res perget ire, ut cæpit, de me illud Poëtæ cogitabo,

Judicium melius posteritatis erit. Me Vestræ Generosæ Cl. commendo.

Ratisb. XXVIII. Septembris. Hactenus ex Schedis Cratonianis.

[*D. Phil. Jac. Sachs. à Lewenh.*

OBSERVATIO XXVII.

D. JOH. PATERSON HAIN.

EXPERIMENTA MICROSCOPICA.

DE *Microscopii observationibus* aliquando plura addam. nam nunc accepi ab ill. *Borratini* sectiones sphærarum *Microscopii Anglicani*, quod propediem adornabo. Illud, cujus in *Sylv. Obs. Microscop. Miscellan. vestror. Anno* I. *Obs. 13. p. 41.* mentio fit, nimirùm *DIVIANI*, jam confeci, res pulchra & curiosa, licet non valdè majoret. In *Salviâ* non potui observare telas aranearum, de quibus *Kircher.* meminit: sed pilis albis vestitum deprehendi, qui nunc hyeme totum folium abunde tegunt, fortè ut à frigoris injuriâ tutum maneat. *Vermiculos* quoque deprehendere non potui, sed cum valdè scabra sit variis mæandris distincta, eminent quasi colliculi maximi circa apicem, in quibus aliquid rotundum, aliquando album, aliquando subflavum exstat, sed informe, habentur foraminula alicubi: quodsi vermiculi essent, starent unus penes alterum, illud autem ferè in eminentiis tantùm residet. Nec officit, quod & pili & reliqua, quæ adhærent, facilè abstergantur; nam leviter ista adhærent, quamvis de pilis ambigo, quod

ſtatim abſtergantur, cum hi, qui ad hiemem erant, fortiter adhærent. Nec apparent iſti vermiculi dicti in initio, niſi ubi folium benè explicatum calidiori aëri exponatur, ita ut crediderim aliquid transſudare vel gummoſi vel pinguis. Nec *de coloribus per Microſcopium* certi aliquid dici poteſt, nam qui plus aquæ habent circa oculum, plerumque objecta colorata aſpiciunt: imò fulgentiores colores à lumine mutuantur in vitro colores adventitios à nimiâ refractione. Scripſit nuper *Rev. P. Wenceslaus de S. S. Sacramento Provincialis Piarum Scholarum*, quod *Euſtachius Divini Tubum* 36. palm. Rom. cum 4. vitris confecerit, quia ad 5. milliaria Italica folia in arboribus numeret: Eundem vitrum ante 10. annos à ſe factum repolivisse, non mutatâ vitri formâ quæ duo certè monſtrant, ad quale culmen *divinius* pervenerit immortali laude dignus, nî ſuos Tubos tàm caro pretio venire juberet. *D. Paterſon Litt. ex Hungariâ Vratislav. ad D. Sachſium datis.* Per *Microſcopium* nuper inſpexi *pulicem* prægrandem, qui agglutinatus chartæ prius excrementum ſanguineum emiſit; hinc bina peperit ova pellucida, aquâ limpidiſſimâ referta, rotundiſſima. Scio ab aliis idem obſervatum, ſed limpidam aquam ova exhibuiſſe, quod ſcio, non annotatum.

Muſcam cum occidiſſem, 72. vermes membranæ incluſos numeravi, aquâ quoque limpidiſſimâ refertos.

Vermes in aceto non ſerpentem, ſed anguillam exactè repræſentant cum oculis nigris. De iiſdem, quæ obſervavi, ſingularia addo. Cum ante annos ſeptem graſſante peſte *Acetum* peſtilentiale confeciſſem, ſtetit per hiemem acetum. Cum jam peſte ſilente acetum effundere vellem, video circumcirca ad limbum vitri (erat autem capax vitrum rotundum cum longo collo) incredibilem copiam vermium talium ſtare in ordine, & phalangem exhibere. Erant ſatis grandes, & ferè hac longitudine ——— quales nec ante, nec poſteà unquam vidi. Stabant autem in ordine tali 16. 18. 20. 25. unus penes alterum capitibus junctis: hos ſequebatur alius ordo, tunc tertius & ita conſequenter, donec totum ambitum lagenæ complerent. Movebantur autem indeſinenter ferè ſimul & ſemel, ut ita fluctus modeſtè ſeſe moventes exhiberent. Effudi ex lagenâ in vitrum aliud non parvam illorum quantitatem, dein impoſui vitrum cum aceto aquæ ferventiſſimæ, quàmprimùm acetum ex aquâ calorem intenſum acquiſivit, vermiculi prius concitatius move-

re, dein

ri, dein tanquam ſagittæ volitare per acetum, poſteà emori & fundum petere obſervavi, quod & aliis contigit poſteà.

[*Paterſon. ex Hungar. ad D. Sachſium in aliis litteris.*]

SCHOLION.

MIcroſcopia in Anatomiis non adeò certum præſtare judicium defendere conatur *Theod. Kerckringius in Spicileg. Anat. Obſ. 93. p. 177*, *quod* centrum iſtius viſionis ſit minutiſſimum, *quod* colores ita varientur, ita rebus hâc ratione videndi affundantur, ut quis earum nativus & verus ſit, dijudicari non poſſit; *quod* quæ interpolatis viſionibus percipiantur, diſcreta ſæpè appareant, quæ verè unita ſint & continua. Laudat interim *Microſcopium* præſtantiſſimum à *Benedicto Spinoſâ* Mathematico & Philoſopho nobili elaboratum.

Præterito anno, nimirùm 1669. *Dn. Chriſtophorus WREEN, LL. D. Regiorum in Angliâ Ædificiorum Præfectus & Soc. Regiæ Sodalis*, conſtruxit corpus cylindroides hyperbolicum elaborandis lentibus hyperbolicis accommodatum, de quo in *Transact. Philoſ. Anglic. Vol. IV. num. 48. p. 961.*

[*D. Phil. Jac. Sachs. à Lewenh.*]

OBSERVATIO XXVIII.

D. JOH. PATERSON HAIN,

MORBI HUNGARIÆ ENDEMII. MINERALIA HUNGARIÆ QUÆDAM.

M*Orbi Endimii in Hungariâ* nulli, Epidemii ſæpè, ſporadici ſemper. Habent tamen *morbum* aliquem, quem *CREMER* appellant, nimirùm quando nauſeam, vel ex cibo vario inordinatè ſumto, vel à potu nimio contrahunt, *cremer* vocant, & ſtatim allio ulnam manus in parte domeſticâ fortiter fricant, hancq; partem ſibi dolere dicunt. Interim ſi aquâ aliquâ cordiali reficiuntur, ſtatim diſparet. Alter quoque quem *SRINT* vocant, ſemper in ore habent, & omnem vel in ore, vel in gutture, vel ano tumorem vel inflammationem *Srint* appellant, interim iſtius Etymi rationem ipſi reddere non valent. Podagra ſæpè illos infeſtat. Colica itidem, quam ſæpè Pa-

reſes

reſes comitantur. Circa *Aquas, Terram, Mineralia, Animalia* eſt, quod obſerves.

Terra dives, affluens omnibus bonis. Nuper non procul ab *Arce Nuńkàc* inventa *terra alba* ſmegmatis inſtar, quam credo cimoliam eſſe, de quo hoc fruſtum, quod mitto, miſſum, dicunt reperiri ibi in magnâ copiâ: eâ ad dyſenteriam utuntur & ſudores ciendos. Mitto etiam *Mercurii virginei* aliquid adhuc in terrâ latitantis, conſpicui hinc inde, qui ſine igne terra contuſa & aqua diluta ſtatim in unum confluit globum. Dono quoque exhibeo *Cryſtallum* in parte ſuperiore amethyſtino colore præditum, quod fortè totum imbutum tali colore fuiſſet, ſi diutiùs in loco natali hæſiſſet. Obſervavi quoque in *aureo ſabulo*, quod Waſchgold vocant, nuperrimè *pulveris ferrei* ſubtiliſſimi non parùm, quod magnete ex quinque aureis extraxi ad ſcrupulum unum ferè, inerant parva ferrea corpuſcula, quibus auri aliquid adhæſerat, quod unà cum ferro Magneti adhæſit. *Idem in aliis litteris:*

Mitto de *Cinnabari nativâ* pellucidâ non ineleganti, luſum naturæ, ubi plumbi minerva cum marcaſita fœdus iniit, *Mineram Granati*, & noſtratium parvorum, qui hîc in Hungaria reperiùntur in copiâ; *Mineram Opali Hungarici*, in quâ reſplendet Optatus eleganti mixturâ colorum. Si tale fruſtum ſeparatim haberi poſſet, credo indo nihil cederet. Sperat Dn. *Georgius Scholz*, Pharmacopala noſter, qui in effodiendâ hâc Minerâ deſudat, ſe tandem plura & puriora fruſtra inventurum. Ampliùs ut divitias noſtræ Hungariæ Vir Exc. videre poſſis, mitto *Mineræ Antimonii* ſagaci Naturæ magiſterio elaboratæ quartam libræ partem mirè ſtriatam, & quaſi angeſchoſſen. Adeſt ibidem *Minera Solis Nagynaniæ* fruſtum: item *Cryſtalli parvi* in ſuperficie agri *Nagynabalenſis* in magnâ copiâ reperti. Addo *Mineræ argenteæ* aliquid, in cujus unâ parte eminet argenti aliquantum ſolidi, ſeparatim alterâ parte filum argenteum elegans valdè ex ſilice prodiens, & ſilici intermiſtum, & in ſilicem deſinens res elegans, rara & curioſa.

[*D. Paterſon ex Eperienſi urbe Vratisl. ad D. Sachſium.*]

SCHOLION.

DOlendum maximâ ex parte *Hungariam* fertiliſſimam & mineris ditiſſimam regionem tàm Turcarum, quàm incolarum quoque barbarie premi, ut tàm egregii ſub terrâ latitantes theſauri ſat tutò non poſſint

possint investigari, unde non solùm incolæ curiosos rerum naturalium scrutatores, si quos inveniant, malè tractant, & hostilium Exploratorū locô habentes opprimant, sed & Aër ipse Germanis infensior sit, victusque, quod & Germanis in Transsylvania accidit, cum vina ibi Tartarô nimis scatentia etiam temperatissimos exteros è medio tollant, uti narrante *Exc. D. Spilenbergero Physs. Leutschoviensi* in superiore Hungaria pronuper egregius Medicus Dantiscô oriundus nomine D. Fabricius, vir admodum curiosus, Transsylvaniam intrans post paucos menses morte sublatus fuit. Idem D. *Spilenberger* attestatur, quod supra *Miscellan. Curios. Ann. I. Obs. 131. p. 292.* narratum fuit Dn. D. *Procopium Bonanum* collegisse egregium opus de subterraneis Regni Hungariæ quibusdā, sed præmatura mors ipsius conatibus obstitit, nec dubitandū esse, ipsius scripta collectanea in Austria, ubi mortuus est, adhuc hærere. Idē factū sensit *Dn. D. Christianus ab Hortis*, qui ad radices Carpathi montis in nobili villa vixit, scripserat is *de Gemmis Hungariæ*, nec non de *Balsamo Hungariæ carpathico* duos tractatus, morte tamen pariter præventus & editio suspensa mansit, & ex negligentiâ viduæ & impuberū liberorū Bibliotheca ipsius rarissima unà cum his duobus Manuscr. præcipuè à vicinis Polonis distracta fuit & abalienata.

De *Bolo Hungarico v. Transactiones Philos. Anglor. Vol. I. Num. 1. p. 11.* De Rebus Naturalibus Hungariæ & Transsylvaniæ *Transact. Vol. II. Num. 25. p. 467.* De Mineris Hungariæ *Eduard. Browne* in iisdem *Transact. Tom. IV. Num. 48. p. 965. & Num. 58. p. 1189. & Num. LIX. in Consensu 23. Maj. 1670.* habito *p. 1023.* relatio *D. Eduard Browne* de Hungariæ cuprifodinis im Herrengrund unico mill. à Neosolio distante, ejusque descriptio Thermarum Austriæ & Hungariæ, Lapidicinarum & Talci saxatilis istarum regionum.

OBSERVATIO XXIX.

D. JOH. PATERSONII HAIN.

UTERUS DEHISCENS IN GRAVIDA.

Fœmina in Urbe Eperiensi hîc est juvenis, cui *os uteri* ante partum ferè ad unum mensem *hiat* instar nummi Polonici, qui valet quatuor poltracones, nullis aquis effluentibus, imò & aliquando plus hiasse ab obsterice observatum fuit. *D. Paterson Litt. ex Hungar. Vratisl. datis.*

OBSERVATIO XXX.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB.

SUPPRESSIO URINÆ A CALCULO DIUTURNA, NON LETHALIS.

U*Rinæ suppressio* seu Ischuria uti non infrequens malum, sic à variis causis

 ortum

ortum deducit. Hinc orta legitur *ab* obstructione venarum emulgentium, quam multitudo humorum pepererat, ex nimio itinere contracta. *River. Cent.1.Obs.1. à* quantitate nimia seri venas suprà renes distendente, pariter ut vesica nimis distenta non se potest contrahere. *Id.Riv.ib.Obs.89.ab* ipsius vesicæ distensione.*Forest.l.25.Obs.14.à* caruncula *virgæ* tumefacta à coitu immodico. *Riv.c.1.Obs.81.à* Sphinctheris vesicæ compressione *Riv. c.2. Obs.82. Rhod. c.3.Obs.27.aut* ejusdem convulsione ob Scorbuticos humores, *Drawiz. Sect. 9. de Scorb.p.353.à* duro tumore prope vesicæ cervicem sito.*Tulp.l.4.Obs.47.ob* callum carnosum,& excrescentiã carneam in Urethrâ,*Forest.25.Obs.10.&l.26.Obs. 2.*ob steatoma orificio vesicæ incumbens.*Barthol. c.1.h.23.*& *ob* bina tubercula utrinq; orificio vesicæ formâ & magnitudine testium apposita. *Id c. 2. h. 52.* & *ob* plures alias causas, quas passim invenire licet. Sic notatum video in *MSS. D.Laur. Scholzii à Rosenau*, Medici olim Vratisl. celeberrimi,& ob editionem Cratonianor.Consiliorũ de Republ.Medicâ meritiss. viri,quod An.1579.cum Bononiæ quidam ipsô præsente suppressione Urinæ laborans periisset,in dissectione Latera ipsius vesicæ visa sunt in ipso concrevisse, interventu cujusdã humoris viscosi, ut nihil seri recipere potuerit vesica.Potissima tamen *Ischuriæ* causa *calculus* est, quale exemplum suprà *An.II.Miscell.Obs.23.*quoq; notatum. Illa suppressio si ad 5.7. dies procedat, periculosa fit, si ulterius protrahatur, plerumq; lethalis. Unde *Tulp.l.4. Obs. 26. ait:* Urinæ suppressio licet excurrat ad 22. diem, occidit non rarò octavô excurrente, nihilominùs curationis terminô ad 12. At hunc prætergressa licet urina redeat,tamen æger moritur,quia hic reditus indiciũ facit naturali Renum calore extincto, eorumq; carne jam mortuâ, urinam demùm non excerni à victrice natura,quàm devicta insensibiliter effluere,ægrumq; convulsum moriturum,ob serum effero impetu in cerebrum regurgitans. Et *Ioh.Dominicus SALA Experientiss. Patavii Practicus* apud *Rhod.c.3. Obs. 28.* refert, semel omni vitæ spatiô se Urinam XV. diebus in viro suppressam vidisse venis ad pollicis amplitudinem distensis, quæ fluente Urinâ in naturalem statum redierunt,& simile exemplum Ischuriæ ad 13.diem prolongatæ.*Th. Bartholin. c. IV. hist. 56.*

His præmissis narrabo *Historiam Ischuriæ* faustioris, quæ mihi in praxi hoc An 1671. Vratislav. in plateâ S.Nicolai ad insigne Elephanti videre contigit, quâ Mense Martiô mulier Vidua 50. circiter annorum cachectica,temperamenti biliosi laboravit. Totum corpus ipsius erat extenuatum, ut veterũ ritu Monogramma dixisses ad modum litera I, cujus longitudo quidem aliqua,at crassities exilis. Illa ab aliquot diebus cum Urinam cruentam emisisset, subitò Ischuriam totalem passa est, ut ne guttula Urinæ excerneretur: dolor in

sini-

ſiniſtris lumbis, ſed tolerabilis, alibi nullus; unde ſuſpicio de calculo curam ipſius aggredi jubebat; præter interna varia Terebinthinata, Spir. ⊖ dulcẽ, magiſter. Nephriticum ex diſſolutione variorum Lapidum paratum, aliaque externa non neglecta, Balneare petita, clyſmata injecta, cataplaſmata varia appoſita, nihil omninò effectum, niſi ut interdũ alvus ſeſe liquidiore ſede in pauciſſima tamen quantitate exſolveret. Hoc optimum erat augurium abſentia ſitis, adeò ut ferè nullam vel minimam potus qualiscunq; portionem aſſumeret, hinc ad ſiccitatem linguæ mitigandam præſcripſi Rotul. ex Cryſtall. ♀. cum Sacch. in ſucc. citri ſol. paratas. Perſeveravit Iſchuria, ad 8vum diem, ne guttula excreta, abdomine circa veſicam ad tactum flaccidô manente, nec ureteribus quoq; tumefactis viſis, tunc acceſſerunt vomitus, qui in maximâ quantitate bilioſam materiam craſſam & tenaciſſimam flavi glutinis inſtar aliquoties eduxerunt. Nec hiſce motibus vehementioribus concuſſa veſica Urinam reddidit: tandem finitô XI. die res jam intra *ſacrum ſaxumq;* ſtabat, ***Sacra cura*** Animæ fuit adhibita, ***Saxum*** ſ. calculus in corpore reſtans mortem minabatur, vires dejiciebantur, facies Hippocratica aderat, duæ emaciatæ malarum eminentiæ per ſuperciliorum arcus conjunctæ ſupernè cum naſo ad labia protenſo & oculis intruſis, repræſentabant eidem fatalem Antiquorum literam, mortis vel mortalitatis figuram tali modo Jam ipſa odorem urinoſum ſeſe ſentire, ſimilemq; ſaporem in fauces regurgitare, in lingua hærere affirmabat jamjam ananæam potionem bibitura, cum *die XII.* Naturâ ultimum conatum faciente, Urina cum impetu datâ portâ erumperet, & ſimul fruſtum attriti calculi inſtar piſi protruderet. Exinde Urina liberior fluere cœpit, & ſequentibus diebus plura fruſtra confracti calculi ſenſim exturbati cum multis ſordibus, & urina purulenta per aliquot ſeptimanas continuavit, & licet ſerius vires recuperaret, ideò quod omnia fere Medicamenta etiam confortantia ſummoperè abhorreret, tamen adhuc hôc menſe Juniô ſuperſtes vivit de Urinæ ſuppreſſione non ampliùs ſollicita. Multum in hoc caſu contuliſſe reor, quod ægra totô hôc Iſchuriæ ſpatiô ferè nihil de potulentis ullis aſſumſerit, & quod ipſe habitus corporis quaſi exſuccus non magnam humorum reſtagnantium copiam ſuppeditaverit: pulverem verò virgæ Aureæ & ſuccum Raphani expreſſum diſſolutionem calculi promoviſſe credo, ſiquidem poſt repetitum aliquoties uſum pulveris hujus ſemper quoque majores dolores ſenſiſſe ob mutuam pugnam confeſſa eſt.

OBSERVATIO XXXI.

D. NICOLAI GUILIELMI BECKERS.

PSEUDOPHTHISIS.

VIrtuosus ac ingenuus Dn. *Luccini*, *Sac. Cæs. Maj. Cristallicida*, dum à paucis humoribus in prima corporis regione stagnantibus ad cerebrum facta metastasis, convulsionibus epilepticis correptus, inter alia aquâ epilepticâ ex vitro strictioris orificii propinatâ, buccam vitri dentibus confractam cum aquâ delibasset, *Tussiculâ* mox *siccâ cum sputo sanguinis* spumosi, ramentis minutis quandoque referto, nec non febriculâ lentâ, *Phthisicorum instar*, non ab Oesophago seu organis deglutitionis læsis, astâ bronchiorum & pulmonum excoriatione, teste Galenô *Imo de Loc. Affect.* resultantibus: variis tàm Expectorationem promoventibus, quàm solutionem continui reunientibus adhibitis, quartâ post delibationem hebdomadâ, sumtô Syrupô de Erysimo Lobelii ac Oxymelite Juliani, buccam vitri notabilis magnitudinis per anacatharsim tussiendo rejecit, febri, sputô ac tussi sensim cessantibus convaluit, in hunc usque diem superstes.

D. Beckers Litter. è Vienna ad D. Sachsium Vratislaviam.

OBSERVATIO XXXII.

D. NICOLAI GUILIELMI BECKERS.

ABSCESSUS MESENTERII AC UTERI PROCEDENTIA.

MAgnifica Domina, ætatis annorum triginta, habitus corporis delicatioris, menstruorum suppressione cum mesenterii ac abdominis inflatione, febre lentâ, dolore, vomitibus ac anxietatibus dum per plures menses laborasset, utero vulgò gestare, elapsô verò nonô mense cum futuri partûs indicia nulla, humores fœtidos per uterum propendulū excerneret, fluore muliebri perperam laborare judicata: Mense decimô sextô accersitus, legitimæ gravidationis signis (quæ Hippoc. *lib. de naturâ muliebri ac pueri* posteritati legavit) deficientibus, *Abscessu mesenterii ac procedentiâ uteri* laborare comperui: Medicamentis proinde emollientibus, resolventibus, ac humores per meatus urinarios ac alvū evacuantibus, ubi per octiduū certassem, eò deventum, ut per uterum humoris purulenti, cruenti ac variegati coloris, ℔. xviij. excretæ fuerint, analepticis, abstergentibus ac consolidantibus debitè tractata, uterô lege artis repositô, Formosula pristinæ valetudini & thori conjugalis aptitudini restituta.

D. Beckers è Vienna ad D. Sachsium Vratislav.

OBSER-

OBSERVATIO XXXIII.

D. NICOLAI GUILIELMI BECKERS.

DOLORES OSTOCOPICI AC GUMMATOSUS FRONTIS TUMOR.

CAstissima, venereæ militiæ Ducis, Filia annorum tredecim, per septennium *Ostocopicis artuum doloribus*, horis nocturnis excruciata; dein *Tumore duro lato in medio Frontis* correpta; Empiricorum ac ciniflonum quàm plurima frustraneè adhibuit remedia. Concredita mihi, Aristotelicæ ac Hippocraticæ doctrinæ non immemor, ubi malignos non secus ac benignos Parentum mores & humores in soboles derivari, & statis temporibus propullulare testantur, castissimam virginem gummate venereo vulgaribus remediis non cedente, magnâ adstantium cum reluctatione, prædixi, quibus Parentibus ratione demonstratis, & corpore patientis disposito, tumorem venereum volsellâ aperire jussi. Lardaceâ per Chirurgum pluribus diebus extractâ pinguedine, cranii prima & secunda Tabula, tantùm non meninges usque corrosa ac consumta, reperta, cujus separationi, abstersioni & restaurationi dum Chirurgus invigilaret, celticam per primordia generationis infusam qualitatem, de coctis sudoriferis aliisvè specificis è virgineo corpore radicitùs eliminare studui: Quibus per duos menses sedulò continuatis, innocentissima juvencula à præfatis doloribus, tumore ac celticâ lue liberata.

D. Beckers Litt. è Vienna Vratisl. datis ad D. Sachsium.

OBSERVATIO XXXIV.

D. NICOLAI GUILIELMI BECKERS.

APHTHÆ FERINÆ.

EXcitatissimus annorum quatuor puer, *Aphthis* seu *oris ulcusculis* diu noctuque ita lancinatus, ut nec potum, nec jusculum sumere, multò minùs ob oris excoriationem ubera sugere valeret, Febriculâ lentâ, vigiliis, doloribus non tantùm ad extremam maciem,

verùm convulſionibus ſupervenientibus vix non ad funera redactus, mulierculárum Pſeudomedentium nullis proficientibus oris ſuperni ac interni collutionibus, vocatus, cauſam materialem ſyrupo mannato reiteratis vicibus evacuare, efficientem verò, tanquam primorum humorum fontem alterantibus contemperare conatus, quo facto gratioſulus magno parentum cum ſolatio ex orci faucibus ereptus.

D. Beckers Litt. è Vienna Vratisl. datis.

OBSERVATIO XXXV.

D. JOHANNIS FRIDERICI TREUBLERI.

MORBILLI MALIGNI. APHTHÆ FERINÆ.

QUam novercali odio Anni M DC LXIX. tempore fervido, atque inter igneas illas Planetarum oppoſitiones, *Morbilli* apud nos *in Norwegia* in adultos ſævierint, ac infantes pauperiores maxumè, libitinæ docebunt rationes. Omnes ſane ad unum qui hydromellite *morbillorum* tentarunt expulſionem, nullo ad malignitatem habito reſpectu convulſionibus aut diarrhœa miſerando perierunt modo: nonnullis *ex neglectis Aphthis* tanta accrevit oris putredo, ut ante inſtans mortis punctum, mandibulæ ſponte exciderint, aliis à Chirurgis caro circa illas gangrænâ infecta, ut mihi retulerunt, omnino reſecta fuerit.

D. Treublerus Litt. è Bergis Norweg. ad D. Bartholin, Hafniam, à quo Vratisl. transmiſſæ.

OBSERVATIO XXXVI.

D. MAURITII HOFMANNI.

ANATOME PARTUS CEREBRO CARENTIS.

ANna Maria, Uxor Joh. Georgii Pruckneri Bamberg. Militis Norimberg. poſtquam jam ante novem dies aqua ſecundinarum effluxerat, difficillimo atque infeliciſſimo partu ſeptimeſtri fætum, ante triduum in utero exſtinctum, excluſit, d. 9. *Martii* S. V. 1646.

h. 8.

h. 8. matut. cujus truncus & extrema satis quidem benè conformata, sed quia post obitum moram in utero aliquam traxerat, marcida & putredine aliquo modò corrupta erant: *Caput* autem planè *monstrosum* videbatur. *Facies* enim deformis ferè caninam exprimebat cum auriculis pendulis. *Oculi* solitæ magnitudinis eminentiorem faciei partem occupabant, nec ita exiguo, ut in humanâ facie, intervallo sejungebantur. *Nasi* etiam radix inter oculos vix conspicua, globulus tamen supra os prominulus, cum pinnis & naribus, quæ compressæ sanguinem fundebant mucosum, aderat. In *ore* lato nil aliud observabatur, quam Linguæ corpusculum & primordia dentium anteriorum serrata. Præter faciem autem auriumque plagas vix aliud in capite occurrebat: *neq;* enim *frons*, *neq; calvaria*, *minùs cerebrum* aut *cerebellum* sese offerebat. In parte tamen faciei oppositâ durum quoddam corpus, figurâ primæ vertebræ alata, carneâ mole obductum protuberabat, sub quo foramen insigne penetrabat ad vertebrarum cervicalium & dorsalium thecas, quæ licet membranâ quâdam firmâ succinctæ, omni tamen medullâ destitutæ conspiciebantur.

Atque hæc absque sectionis ope oculis patebant.

Dissecto cadavere, nullibi præterquam in capite naturæ defectus insignis notabatur. In abdomine enim vena & arteriæ umbilicales (quarum utraque cum vena æqualis amplitudinis) cum Uracho, vesicam urinâ repletam suspendente, aderant: atque illa ad Epar, hæ verò ad iliacas arterias accedebant. Intestina crassa (præter cæcum, quod gracile & inane, colo adhærebat) meconio, tenuia verò muco referta erant. Vesicula fellis pallidâ turgescebat bile, juxtaque ejus porum communem ductus Pancreatis in duodenum Intestinum inserebatur. Lien autem flaccidus à rubicundâ Epatis, quod Ventriculo incumbebat, substantiâ parùm differebat. Renes & testiculi glandulosi erant. Isthæc viscera naturalia à vitalibus tenuissimo Diapragmate distinguebantur. Pulmones ejusdem coloris ferè & consistentiæ cum Epate erant. Cordis auriculæ æqualis magnitudinis, nec inæqualis crassitiei, ut in adultis, Ventriculorum parietes notabantur. Ex his enata vasa venosa & arteriosa & naturæ instituto ad pulmones partim, partim ad corpus universū distribuebantur. In jugulo & collo glandulosum corpus, sat ingens, vasa ascendentia utrinque fulciebat, à quibus sub sterno Mammariæ internæ sanguine turgidæ deorsum proficiscebantur ad Epigastricas, adscendentes sub re-

ctis abdominis musculis. Claviculæ laxo nexu sterno jungebantur, sub quibus rami venæ cavæ subclavii ad brachia excurrebant, His sese comites præbebant nervi, ex tunicâ illâ vertebrarum foramina succingente enati & ad latera colli, juxta exortum, plexum manifestum efformantes. Asperæ arteriæ annuli, Laryngisque ipsius cartilagines quasi cereæ erant. Os Hyoides basi latiusculâ simiæ caudatæ os Hyoides exprimebat. Dentium rudimenta utriusque maxillæ etiam molliuscula, nec dum radicibus confirmata muco in maxillis contento innatabat. Per latera linguæ nervi duplices diffundebantur, sed unde ortum traxerint, & quomodo vasa adscendentia, tàm arteriosa, quàm venosa distributa fuerint, ob partium corruptelam, affusumque sanguinem mucosum certius cognoscere nobis non licuit. Optici autem nervi exiles & membranacei, ex plexu quodam tunicarum, supra os faciei oppositum, erumpebant. Oculorum tunica cornea clarè rubescens, musculorumque delineationes, distinctæque oculorum humiditates naturæ diligentiam, ususque organi necessitatem sat demonstrabant. Foramina narium in fauces (ex quibus Tympanum ductus insignis utrinque conspiciebatur) penetrabant cartilagineo septo distincta. Aurium meatus stylum, quamvis tenuem, vix admittebat, nec dissecanti mihi, præter vesiculam tenuem circulo osseo inclusam, aliud quicquam occurrebat. *Cerebri* autem *cerebelliq; ac Meningum defectus* nos omnes in admirationem rapiebat, cum obstetrix jurâsset, se motum fœtus in utero ad tactum persensisse, & Mater idem adfirmasset. Atque hæc tantùm curiosis quamvis, oculis cernere potuimus; DEUM autem Creatorem supplices rogamus, noxam omnem, si quam fortassis fœtus is monstrosus portendit, clementer à nobis avertat!

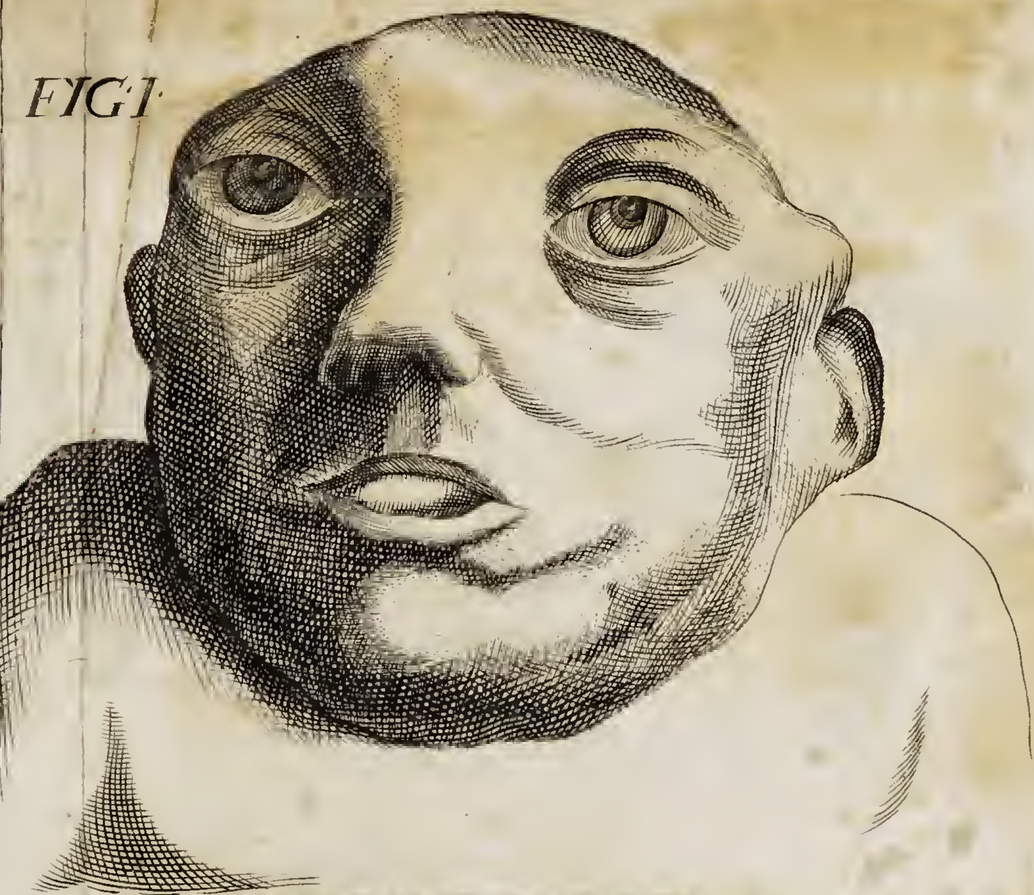
EXPLICATIO,

Figuræ III.

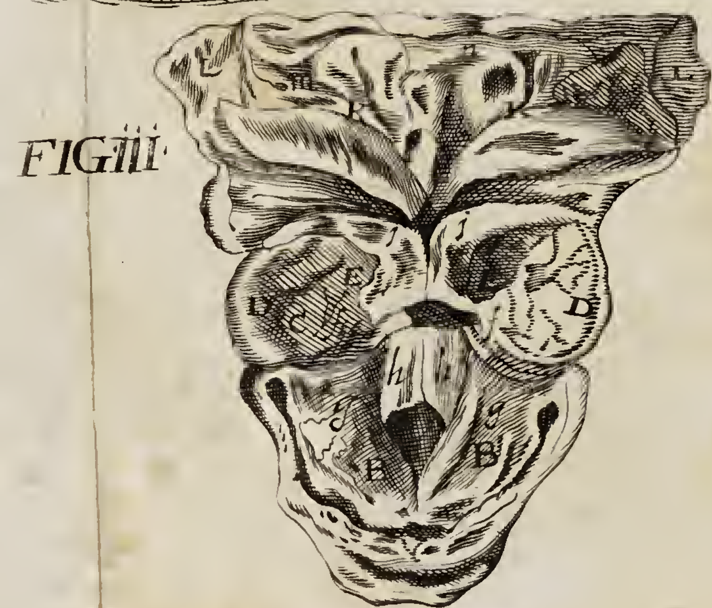
A. Maxilla inferior antrorsum porrecta.
B. Maxilla superior.
C. C. Oculorum orbitæ.
D. D. Os maxillæ superioris primum, quod processum jugalem emittere debebat.

E. E. Os

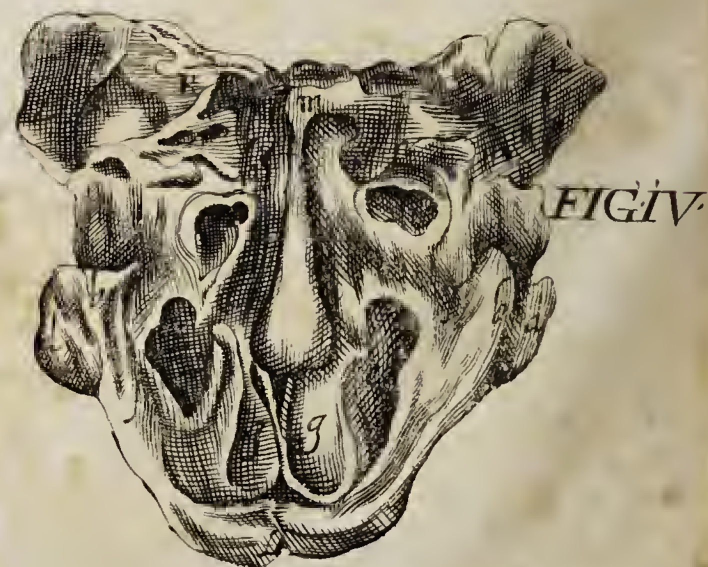
AD OBS·XXXV

E. E. Os maxillæ superioris secundum, lacrymalem carunculam excipiens.

F. F. III. Maxillæ superioris os jam dictis ossiculis interpositum.

G. G. IV. Os maxillæ superioris palatum constituens, hic exterius propter dentium alveolos inæquale est, & latera nasi efformat.

H. H. V. Os cum suo pari nasi superiora occupat.

I. I. Ossa frontis aliàs dicta, tenuissima & porosa oculorum orbitas cum maxillæ superioris ossibus tantum complent.

K. K. Osseæ quædam laminæ tenuissimæ à commissurâ Ossium frontis ad temporum ossa obliquatæ & arcuatæ.

L. L. Processus lati ossis occipitis.

L. Glandulæ pituitariæ sedes.

M. M. Ossa petrosa.

N. N. Foramina nervi auditorii.

O. Os cui spinalis medullæ principium incumbere debuisset, seu additamentum ossis occipiti.

Figura IV.

A. Maxilla inferior.

B. B. Processus ipsius S. condyli.

C. C. Foramina narium in palatum desinentia.

D. D. Os maxillæ superioris I.

E. E. Processus Pterygoidæi S. Alares.

F. F. Foramen, per quod nervus 4. paris maxillam inferiorem ingreditur.

G. G. 4. Max. super. Os palatum constituens.

H. H. Circulus osseus Tympani membranam comprehendens.

I. I. Tympani membrana.

K. K. Prima colli vertebra diducta, & ossi occipitis annexa.

L. L. Processus lati ossis occipitis singulares.

M. Os cui spinalis medullæ principium aliàs incumbit.

Figura V.

1. Additamentum ossis occipitii.
2. Ossis occipitis pars quædam videtur, cujus processus in fig. L. L.

3. Fora-

3. Foramina ſeptimi nervorum paris.
4. Prima colli vertebra diducta & oſſi jam dicto ſubſtrata & annexa.
5. Vertebra colli ſecunda etiam diducta, cujus proceſſus Dens Hippocratis notatur.
6. Foramen exhibet, quod 4. primæ colli vertebræ diductæ conſtituebant.
7. Reliquæ 3. colli vertebræ integræ.
8. Foramina lateralia, per quæ nervi cervicis erumpebant.

SCHOLION.

HUnc partum humanum ſeptimeſtrem monſtroſum cerebroque carentum depictum, & propria manu Exc. *D. Hofmanni* Hiſtoriam conſignatam Nobiliſſ. *Henricus ERNDLIUS Dreſdenſis*, nunc in Patria Phſicus Experientisſimus communicavit *Exc. Dn. D. Georgio SEGERO* tum temporis 1658. Altorfii viventi, qui è *Thorunio* figuras & manuſcriptum liberaliſſimè *Vratislaviam* miſit, & *D. Sachſio* conceſſit. Hujus partus mentionem faciunt *VESLINGIUS* Obſ. & Epiſt. Med. à *Cl. BARTHOLINO* editarum *Epiſt. XLIV. p. 156.* & *Cl. VELSCHIUS Obſ. Med. Epiſagm. IX. p. 10.* ſed neuter integram ſectionem à *Cl. D. Mauritio Hofmanno* inſtitutam & deſcriptam addidit.

Meminit alias *D. Samuel COSTERUS* Epiſt. ad *Nicol. FONTANUM in Conſult. & Reſponſ. p. 13. Pueri ſine cerebro* nati, quem propriis oculis 24. Dec. 1629. ſe vidiſſe teſtatur *Fontan. pag. 14.* & cum ipſo *Carpus* inſignis Anatomicus, cujus loco aqua limpidiſſima fuit. Similem hiſtoriam recenſet *Zacut. Luſ. L. 1. Prax. Adm. obſ. 5.* de puero in quo loco *cerebri* poſt vulnus aqua limpida inventa. Monſtrum vero Bergenſe Anno 1639. fronte & *cerebro* carens natum per dimidiam horam vitale, carnem informen *cerebro* vicariam habuit rubram, & foris inſtar mitræ productam, *Barthl. Cent. l. hiſt. 83.* [*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.*]

OBSERVATIO XXXVII.

D. JOH. FRIDERICI TREUBELERI.

MIRI FULMINIS EFFECTUS, FULMINE PERCUSSORUM CURA.

INter ſaxa & ignes æthereos, ætheris nos ſumma nuper ſervavit Clementia ac bonitas! Cum enim dies XIV. menſis Auguſti Anno MDCLXIX.

horam

horam attigiſſet ferè quintam pomeridianam, copioſiſſimas inter pluvias horribili derepentè exorto nubium fragore, cum *fulgure* ſatis *terrifico*, quaſi Cœlum terrâ miſcere vellet ſummus Jova, in prædio conſularis viri civitati BERGÆ confini, *fulgur ignis* ille ignium celerrimo ac tenuiſſimo ſuo motu, unoque ictu quatuor penetravit conclavia, unà cum cellâ cereviſiariâ, quo factum ut reſpirationis impedimento, vaſa figulina cum feneſtris januisque impetuoſo fragore ejecerit, vaſa autem ſtannea ac ferrea (cum fulgur ipſo aëre ſit tenuior) præſtantiſſimâ ſuâ vi, tùm impetu hinc inde colliquaverit, fuderitque partim, maculis partim inusſerit nigerrimis; dolia, ubi cellam intravit, à loco ſuo planè dimoverit, ubi exivit, epiſtomium vacillans reliquerit. Uno in conclavi Bibliorum Sacrorum ligaturam à parte poſteriori diſcuſſit omninò marginemque à Scripturâ, illæſis omnibus planè literis tàm accuratè ſeparavit, ac ſi cultro fuiſſet reſectus, incipiendo ab Apocalypſi S. Johannis usque ad cap. 1. Corinth. 12. quæ tùm Epiſtola in ſequenti die Dominica in Sacra Eccleſia explicanda populo veniebat. Eodem in hypocauſto repleto nebulâ ac ſulphuris odore graviſſimo, ut reſpirandi licentia vix ulli data fuerit, ſex mulierculas puerperam viſitantes, lectoque asſidentes ad terram dejecit, peripetaſmata combuſſit, ſed mirum dictu! puerperæ iſtius matrem, uxorem honeſti civis Curt Claſſens/nullo ad reſurgendum ferè niſu in terram quaſi penitus exanimem proſtravit, ut cum Perſio exclamaſſes:

Triſte jaces Lucis evitandumque bidental.

Mox verò recollectis parumper ſenſibus, animadvertunt adſtantes, in hâc ſolâ muliere peplam quaſi pulvere tormentario eſſe conflagratam, in amiculo catenulam argenteam igne illo ſubtiliſſimo fuſam, ac in quinque partes diviſam, examinant totum *corpus* illæſo induſio reliquisque veſtibus, illud infra mammillas usque ad umbilicum palmi unius circumferentia *valdè combuſtum* offendunt, quo cum ſtupore viſo, nullum ad curandum hunc affectum præſtantius haberi poſſe *medicamentum Lacte muliebri* uno ore aſſerrunt omnes. Annuit illa dolorum acerbitate permota; illæ Lac intinctis in illud linteolis ſuper imponunt. Verùm protuberantibus veſicis, & Lacte iterùm emollitis, inflammtio ac dolor dolore adaugebatur, ut die ſexto me vocare fuerint coacti: ego bis in die cum levi pennâ ſeq. unguento locum ſatis ſenſibilem inungere juſſi:

℞. Mucilag. Sem. cydonior. c. aq.
malv. extract. ℥ß.
Succ. plantag. rec, ℥jß.
Litharg. aur. subt. pert. ʒß, m. ad fict.

Post tres dies sedatâ jam optimè inflammatione, crustâ inductus fuit locus, sublitescente quidem pure, sed valdè laudabili. Quâ de causâ d. 25. Aug. ad majorem mundificationem ac incarnationem seq. praescripsi Liniment.

℞. Mell. rosat. ℥j.
Succ. plantag. rec.
absinth. aa. ʒiij.
per. Sarcocoll.
Myrrh. aa. ʒß. m. pro Linim.

D. 28. August. crusta fuit separata, itaque usque ad 3. Sept. suprascripto Linimento satis superque locum mundificare, mundificato per dies 8. Empl. Spermat. Ranar. c. mastich. Oliban. sacch. ♄. ceruss. &c. paratum adplicare jussi & sic ad cicatricem parvo temporis spatio feliciter vulnus perduxi.

Ut jam praeconceptum huic mulieri terrorem excuterem penitùs penitusque feliciorem illi praedixi vitae ac annorum seriem, cum ideò magis Plutarchus fulmen vocaverit divinum, quod corpora divinitus eo afflata, ἄσηπτα, imputrida, multo tempore perdurent. *Lang. L. II. Ep. 32.* cujus rei, cur scilicet animalia fulmine tacta omninò liberentur à veneno, pleniorem, aliquâ tamen sub dubitationis notâ, adducit *Hier. Mercurial. de ven. ac morb. venenos. c. 14.* Quod fulmine tacti evadant paucissimi, diversa passim testantur Doctorum scripta. Evasisse *Joh. Mariam Cardanum* & raro supervixisse miraculo *Hier. Cardan. L. II. Subtil.* curiosè notavit. De homine quodam fulmine tacto, sed illaeso similem refert historiam, ut & de milite Romae aedem sacram custodiente *Plutarch. L. IV. Quaest. Conviv. q. 2.* Pariter *Plin. L. II. c. 51.* Marciam Principem Romanam, *Cardan. de Rer. Var. l. 8. c. 43.* Scopelianum Pontificis Asiae filium, & *Gilbert. cognatus L. 8. Narrat.* Cauponem quendam nomine Croës in rarissimum hoc admirationis producit theatrum. *D. Treublerus è Bergis Norweg. in Litt. ad D. Bartholin. & exinde Vratislav. ad D. Sachsium,*

SCHOLION.

Vulgata opinio fuit, *materiam fulminis* esse exhalationem calidam & siccam vi caloris à terrâ in nubes sublatam, quae accensa *coruscationem;*

nem; & si majore vi è nube erumpat, *fulmen*, sin minus virium habeat, *fulgur* pariat. Sed *Exc. Joh. Marc. Marci à Kronland in Philosoph. vet. Restitut. Part. II. Sect. V. subsect.* 1. *p. 148. aliam* fovet *sententiam*, nimirùm ea, quæ à terrâ sublimantur, materiam ignitis meteoris non posse præstare, sed eadem ipso in aëre contineri, ut sint veluti plantæ aëreæ ex invisibili principio in eam speciem nascentes, sicut in æthere quandoque novæ stellæ sint exortæ, unde in aëre crasso minusque simplici, quàm æther, multarum rerum semina contineri, quæ in suos ortus statis temporibus maturentur. Necesse verò partem aëris, ex quâ meteora segreganda priùs dissolvi in sua principia Mercurium, Salem & Sulphur, ex hujus dissolutione pro ratione fermenti varia enasci: Mercurium in ventos & procellas abire, aut cum Sale in pluvias liquescere: Sulphur Meteora ignita producere: hoc cum tardioris quàm reliqua segregationis, minus quoque frequentia, quæ ex illo ortum habeant. Si *Sulphur* purum & defœcatum accendi contingat, *fulgura* & *coruscationes* absque tonitru fieri; quod si *Mercurius* sit admixtus, quia hic ignem effugere festinat, ignis verò eundem cum sulphure unà sequatur, ex vehementi aëris distractione fieri *fragorem* illum horrendum *Tonitru* dictum. Edidit *1669. Cracoviæ R. P. Adalbertus TYLKOWSKY è Soc. Jes.* & *in Colleg. Warsav. Philos. Prof. Meteorologiam curiosam* dictam, ubi *part. I. c. 10. p. m. 23.* definit *fulmen* esse exhalationem mixtam metallari materiæ, quæ conglutinentur instar farinæ lenis & siccæ, & conetur in secundam regionem evadere, sed ab obstante nube repellatur, sic agitetur & tandem accendatur. *Ferri deorsum* ex materiæ proprietate eo rapientis ignem, quod pateat ex ☉ fulminante & ♂ fulm. *flammam ignis fulminei esse coloratam* ob alimoniam, à quâ ignis colorem assumsit, eâdem ratione si materiæ exurendæ adjiciatur camphora fieri flammam pallidam, lacteam, si pix Græca, fieri flammam rubeam, si sulphur, cæruleam, si ✱ viridem, si ♂ crudum, buxeam, si pix navalis atram. *Flammam ignis fulminei pertinaciter aquis resistere* ob mixturam materiæ, quales artificiales quoque ibidem adducit, quæ pariter ubi incendium conceperint, aquis non cedant: *ignem fulmineum subinde excæcare* ob admixtũ exhalationi venenum: *obscurum inducere fumũ* ob Antimonio crudo analogam misturam: *non omnibus æquè nocere halitum fulmineum* pariter ut non omnibus noceant venena & pestis. *Idem Tylcowsky ibid.* §. *6. p. 32.* plura effecta recenset fulminis, qualia sunt *1. Omnia* ♀eo *odore implere*, quod exhalatio ♀ea illis se imprimat: *2. alta petere*, quia è nubibus

una perpendicularis linea ducitur, infinitæ ad latera,& turris alta pluribus, casa humilis uni fulminis viæ occurrit: *3. exusto dolio vinum* conservari, quia viscosa exhalatio inducit tenuem vino pelliculam: *4. Vulnera à fulmine* facta frigidiora cætero corpore, quod à metu & veneno infuso provenit: 5. fulmen venenata animalia percutiendo veneno exuit, quia ignis plerumque tollit venena, & pestilens aër igne purgatur. *6. Lædit* quandoque *fœtum illæsa matre*, quod infanti ex metu matris evenit, unde sanguis & humores alterati valdè concutiuntur: *7. dormientem* si tangit ejus *oculos aperit*, vigilantis claudit, quia hujus perstringit fulgore, illum expergefacit. *Id. §. 8. p. 36. Ignis fulmineus denigrat* carnes, partim ob adustionem, partim ob veneni affusionem. *Solvit Metalla* fulmen ob ✱ & ☾ *Metalla fragilia* reddit ob ☿ium. *Lacte* citius *exstinguitur*, quia Lac suâ glutinositate se affigit rei accensæ ac intra poros ignem suffocat: aqua verò præ vehementia caloris abeat in vaporem, unde vapore in altum sublato parum aut nihil aquæ ad ignem pertingit. De *remediis contra fulmina idem* videri potest *l. a.* § *7. p. 34. 35.* Quod *canes* & *feles* præ aliis animalibus *magis Fulmine petantur*, causam cum *Cl. Bartholin.* conjicit Exc. *D. Joh. Jonston. Philos. & Medicus incomparabilis Thaumatograph. Sect. III. c. 5. p. 118.* in halitus ex animalium horum corporibus exhalantes, quos tanquam materiam cognatam & nutrimentum aliquod fulminei Spiritus, (foras præsertim si pateant, ut liberè in aërem ferantur) sequuntur. *Quare vina in cellâ fulmine moveantur* disquirit *Digbæus in de Nat. Corpor. T. 1. c. 17. b. 186.* Quod *dormientes* magis *securi* sint ab ictu fulminis putat *Exc. Marcus Marci l. a. Philos. Rest. p. 148.* inde præstari securitatem somno sopitis, quod in iisdem sit carentia metus, qui vigilantibus obversatur: consternatio siquidem illa cum imaginatione forti velut magnes ferrum ad se trahat. *De fulmine ictis* & unde cognoscantur tales mortui inventi *Paul. Zacchias in Quæst. Medic. Legal. L. V. t. 2. q. 11.* § *7. & seq.* item Historia relata à *Jacobo Javello* in suâ quâdam *Epistolâ ad Ferdin. Angelum Fargas*, quæ impressa est post ejusdem Medicinæ compendium, digna est consideratione, ubi traditur *cura eorum, quos fulmen percusserit.* Eorum *curam* quoque *HILDAN. tr. de Combustion. c. 16. Opserv. f. 934.* & *Jos. Schmidt in Exam. Chirurg. f. 310.* exponit, quam absolvit merissimis Alexipharmacis, quæ aliàs pesti debentur.

Brevem quoque *curam fulmine percussorum D. Beza Medicus Argentoratensis* olim communicat sequentem, dum Argentorati viverem: Statim porrige *fulmine percussis* cordialia; sanguinem non detrahe nisi summa sit abundantia, Spiritus namque sunt resoluti à calore & fulminis siccitate, itaque siccatus sanguis indicat humectationem; intemperies verò sicca & calida, quæ impressa est partibus à fulmine, refrigerationem & humectationem indicat: dolor anodyna, loco ambusta & exsiccata emollitionem & relaxationem poscunt: lardum destill. probatur in aq. rosac. cum succo cort. mediani sambuci & succ. semper viv. & Vitell. Ovor. inungendæ partes Ol. Viol. ros. simul mistis & prius lotis decoct. chamom. & hord. fomenta item ex althea, balneum aq. dulc. in quâ ebullierit malv. lactuc. fol. vitis & hederæ, quoniam modicè laxat & humectat.

[*D. Phil. Iac. Sachs. à Lewenh.*]

OBSERVATIO XXXVIII.

D. JOHAN. JACOBI WEPFERI.

SAL TARTARI VOLATILE.

NEscio an Salis volat. ♀ conficiendi modus Helmontianus hactenus innotuerit, cum intra 20. Processus *Ampelographiæ suæ p. 653.* non exstet. In Pharmacopolio Mejeriano apud nostrates Schafhusanos prostat, parandi modum indigitavit quidam Chymicus Oenipotanus *BÖBERLINUS*, qui rationem parandi ab Excell. Dn. D. *BILGERO* Chymiatro Campodunensi felicissimo didicisse dicitur, quod ipsum quoque Dn. *D. Bilger*, dum una apud Rever. Dn. *Præsulem Ochsenhusanum* essemus, asseveravit. Rem paucis explicabo: Fæces vini super asseres effunduntur, collocantur in locum umbrosum & Soli plane inaccessum, relinquuntur donec situm summum contraxerint, & penitissimè situ obsitæ exsiccescant. hoc *HELMONTIUS* vocat Aëre imprægnare; tum fæces istæ marcidæ retortæ indantur, destill. l. a. Salis volatilis portio collo accrescit, portio cum aqua fætida rostrum in recipiens vas amplum transit. Sal volatile cum liquore miscetur, denuoque Sal in cucurbita oblongi colli sublimatur. Sal vel in aqua fontana, vel in alia congrua iterato solutum & sublimatum fœtore adversis-

ſimo aliquantulum exutum, ſervandum in vaſe vitreo probè obturato, alias evolat, ob ſummam partium tenuitatem. Cl. Dn. D. *Bilger* illud in liquore congruo ſolutum aſſervat. De illius uſu non multa deprædicare poſſum, ſcio infeliciter in febribus intermittentibus fuiſſe propinatum; Dn. D. *Bilger* Hydropicis exhibet. Dum hæc ſcribo idem ipſum audeo: ob fœtorem vino aperitivo miſceo, ſucceſſum in duobus præſtolor, in uno felicem auguror apud quem viſcera integriora prævideo.

D. Wepfer. Litt. è Schafhuſia Helvetior. Vratislaviam ad D. Sachſium datis.

OBSERVATIO XXXIX.

D. JOH. JACOBI WEPFERI.

PARESIS POST COLICAM EX VINO.

ÆGri Colica Bilioſa affecti ſubſequente nonnunquam *Pareſi* mihi plurimum negotii ab aliquot annis faceſſerunt: foris tamen potius quam Domi. Noſtrates enim plerumque *vinum* rubrum bene maturum ſpirituoſumque bibunt, quod inter *vina Helvetica* præſtantius quoque celebratur: ſi qui forte in agro Schafhuſano colica excruciantur, nullus tamen quod equidem ſciam *Pareticus* fit, nec id à centum annis factum fuiſſe unquam ex Annalibus Medicis colligere potui. Rari etiam apud nos Scaphuſanos ſunt Podagrici & Calculoſi, nec convulſivi motus frequentes ſunt. Potiſſimum id vino rubello ſalubri hactenus adſcripſi. E contra ubi vina alba bibuntur, quæ, ut conſerventur, imbuenda ſunt ſulphure, nec aperto vaſe, ut rubella, defervéſcunt, ſed in doliis oſculo vix palmæ amplitudine patulo, unde 🜍 vini narcotium exhalare nequit, ac cum vino permixtum permanet, Colica hæc frequentiſſima eſt, ſcilicet in Alſatia, ad Lacum Acronium, in Ducatu Würtenbergico, ut alia loca magis à nobis diſſita taceam: frequentiores quoque obſervantur Podagrici & Nephritici, plures quoque utriusque ſexus maximè ſequioris tenifioris convulſionibus exagitatos vidi. Non ita pridem aliqui Monachi Dominicani potu vini Alſatici Colica affecti, ſupervenientibus convulſionibus enecti fuerunt, quibus ob negotia adeſſe nequiveram. Vinum nimium 🜍e imbutum ajebant, ego id ſulphurata tænia, quam dulcem vocant, & ſem. aniſ.

anis. Coriandr. Cinnani. Bismutho aliisque conspergitur, præstitum suspicabar. Bismuthum *Th. Jordan.* in phænom. pest. jam olim damnavit hujusque morbi pararium, ni fallor in Moravia existimavit; quid enim plumbum in pollinem redactum atque intra corpus admixtum valeat ex *Fernel.* & *Palmario* constat. Insuper monasterium nobis vicinum est, ubi Patres vinum album austerum bibunt, vix ullus inter eos est, qui hanc pestem effugiat. Superstitiose maleficio cuidam occultato morbum signis suis notissimum adscribunt. Colicam hanc ab aliquot annis jam credidi oriri nullo modo ab obstructione quâdam sed constrictione & convulsione quâdam fibrarum intestinorum, ob quam arctissime alicubi occludantur, ac flatibus ascensum & descensum denegant, unde sævities dolorum. Hujus constrictionis causam existimo humorem tenuem, acrem nervorum ductum sequentem ac in plexu aliquo nervoso mesenterii stagnantem, unde his lumbi impensè dolent & abdomen instar carinæ quasi excavatur umbilicusq; introrsum trahitur. Humor ob doloris sævitiē & vigilias continuas accumulatus *Paresin* gignere videtur: quamvis observarim brachiorū paresin aliquando Colicam præcessisse, scilicet humore circa cervicem hæsitante & nervos, antiquam plexus nervosos mesenterii assequatur, emolliente. In curatione notavi Purgantia dolores exasperare Paresin, imò mortem accelerare: plus beneficii contulerunt juscula refrigerantibus alterata & acidulor: clysteres refrig. & emollientes, item inunctiones & Epithemata. E. G. è succo lactuc. senicionis &c. Hæc morbum breviorem effecerunt, & plerique *Paresin* effugerunt. Venæsectio, quam *Chiffletius* commendat aliquibus *Paresin* accersivit. Cl. *Spigelius de Hemitrit.* Mesenterii inflammationem in cadaveribus reperiit, quam à præpostera sæpe curandi methodo excitari nullus dubito. *Cadaver* cujusdam *Colica enecti* ante 20. annos secui: totum abdomen pure impletum erat, toto mesenterio abscessu quasi existente: culpam mali adscripsi fomentis emollientibus & calefacientibus, purgantibusque fortioribus. Clariora omnia evaderent, si per superstitionem cadavera secare crebrius liceret. Unicè me angit, quâ ratione constrictio hæc specifico aliquo antiepileptico maturè solvi possit: hactenus morbum refrigerantibus, humectantibus & anodynis expugnavi.

D. Wepfer in Litt. Schafhusiâ Vratisl. ad D. Sachsium scriptis.

OBSER-

OBSERVATIO XL.

D. SAMUELIS SPILENBERGERI.

EFFIGIES HUMANA IN OSSICULO CORDIS HUMANI.

ILlustris Baro Regni Hungariæ CASPARUS HORWATH ex Hungarorum Comitatu Liptoviensi habuit fratrem in Polonia Regi Bathoreo tum temporis servientem, qui per aliquot annos phthisicus, cum à Medicis Poloniæ curari non posset, prognosticis relictus est. Eo Anno M DC XI. mortuo Medici causam incurabilis morbi ac mortis scire cupientes sectione aperuerunt pectus, & *in meditullio cordis* admodum arefacti invenerunt *ossiculum* formâ amygdalæ, & quod stupendum genuinam & expressissimam *in ossiculo illo Baronis* demortui *effigien* repræsentans, ac si sculptor aliquis summo studio efformasset, *unà cum barba* quam gerebat. Id quod præfatus Baro seu frater demortui *Caspar Horwath* mecum tum temporis in Arce Ungarorum *Lettovâ* existens cum curam agerem Illustriss. *Comitis Georgii Thurzo* Regni Hungariæ Palatini & mihi ipsemet ostendit, & in manus meas diligentius inspiciendum tradidit, qui se cadaveris sectione ossiculique exemtioni interfuisse coram Palatino sanctè juravit.

Inaudita ferè videtur enarrata Historia, nisi eam prædicti *Dn. D. Samuelis Spilenbergeri Palatini Hungariæ Medici & Liberæ Regiæque Civitatis Leutschoviensis Ordinarii* ante plusculos annos demortui *Filius* & in Physicatu Leutschoviensi Successor dignissimus *D. DAVID SEILENBERGER* in litteris hoc ipso Anno M DC LXXI. è Leutschovia datis ad me Vratislaviam confirmasset. Narratam, *inquit*, historiam inveni in manuscripto observationum libro à Parente meo p. m. annotatam. Cum aliquando cum filio prædicti Baronis *Casparis Herwarthi Francisco* verba facerem & ratione ossiculi hujus inquirerem, num ipsi hæc historia cognita esset, respondit, quod una cũ reliqua paterna hæreditate hoc ossiculum à Polonis Medicis Patrueli suo exsectum transiisset, quodque, plurimis hominibus sæpiùs monstrasset. Tandem cum aliquando in Croatia fuisset & ob rumorem Turcicæ irruptionis res & vasa sua præproperè colligere coactus fuisset, multa etiam derelinquere & fugâ saluti

suæ

ſuæ conſulere, oſſiculum hoc ſimul deperditum fuiſſe. Turbavit vero impetruoſus nimbus in ſylva tum temporis ulterius colloquium, ut expiſcari non potuerim an ſculptura an pictura effigiem repræſentaverit, & quomodo conſtitutum fuerit, qui Dn. Franciſc. Horwartus paulo poſtmortuus eſt. *Hæc Dn. D. Spilenberger. in Litt.*

[*D. Ph. Jac. Sachs. à Lewenh.*]

OBSERVATIO XLI.

D. MARTINI BERNHARDI à BERNIZ.

ORCHIDUM SEU SATYRIORUM SPECIES SINGULARES.

NUllam credo eſſe *plantam*, in quâ tot diverſa genera & ſpecies, figuræ & imagines animantium ac eorum partes, tàm mirabili Naturæ ludibrio depinguntur, quàm *in Orchide ſeu Satyrione*, quod omnibus Botanicis, & qui huc usque de plantis & maximè de floribus ſcripſere, notum eſt: Ubi ſummâ cum admiratione exprimuntur ſeu depinguntur *Aviculæ*, in quibusdam *Cercopitheci*, in nonnullis *Crabrones*, *Veſpæ*, *Apes*, *Muſcæ*, *Papiliones*, *Culices*, *Cimices*, *Locuſtæ*, cæterumque *animalium* effigiem & *ſignaturam* habentium. Et quis illorum ſpecies omnes enarrare queat? *Cornelius Gemma* ſolus manu ſuâ ad XXVI. diſtinctas ſpecies depinxit, quibus adhuc alii plura multò adjecerunt, ut, *Cluſius*, *Lobelius*, *Laurenbergius* & alii, de quibus Autores inquirendi ſunt, maximè *Hiſtor. Univerſal. Plantarum Tom. 2. lib. 19.* ubi varia ejus cum adjectâ figurâ deſcribuntur genera. Ex omnibus verò mihi nulla ſpecies eſt adſpectu jucundior, & quæ hominem in admirationem trahere ſolet, quàm *Orchis ἀνθρωπόμορφος, anthropophora*: *Orcadis* ſeu *Montana*, quarum *altera hominum mares*, *altera fœmellas*, *effigie* nudi corporis monſtrare ſolet, de quibus *Fab. Columna minus cognit. Stirp. & Rariorum p. 2. c. 4.* primus fecit mentiones, & poſt ipſum *Petr. Hondius Belga*, item *Cluſius*, *Lobelius*, *Laurenbergius* & alii, accuratiùs tandem *Joh. Bapt. Ferrarius* Soc. Jeſ. *in ſuâ Florâ cap. III. p. 156. & 157.* & ille inſignis R. P. *Athanaſius Kircherus*, Soc. J. amicus meus ſingularis, prius in *Arte Lucis & Umbræ*, & poſteà copioſius in *Mundo ſuo Subterraneo Tom. 2. Lib. 12. Sect. 1. cap. 9.* ubi ita ſcribit: Raræ ſanè atque elegantes Plantarum ſpecies, quarum in nonnullis, quæ non in congruè *Antropomor-*

pomor-

pomorpha dicuntur, ita lusit Natura, ut vix sit in corpore humano membrum, quod non quantum potuit, exprimere fuit conata, imò integram in floribus humani corporis structuram, sub utriusque sexu architectata fuit: *hucusque Kircherus*, qui etiam figuram hujus plantæ libro suo apposuit, sed in parvâ figurâ. Multò elegantiorem hujus plantæ figuram hic ob oculos adjicere placuit, & ad naturalem formam depictam, quam *Nobil. Franciscus Corvinus*, Amicus meus magnus, ante annum hinc credo jam vigesimum, *Hortulano* nostro *Regio, Jacobo Hayck*, cum aliquibus bulbis hujus plantæ, ex singulari favore, *in Hortum Regium Româ* miserat: ex quibus bulbis etiam unus primo anno floruit, secundo verò iterùm periit, nec bulbus sub terrâ ampliùs inveniebatur, an ita perierit, an verò furto aliquo ablatus sit, non potuimus rescire. Hic flos, qui in figurâ adjecta (I. Tabul.) naturali formâ & magnitudine depictus est, in extremitatibus colore suavi subrubescente seu carneo, ac exiguis purpureis punctulis notatus erat, extensis brachiolis, divaricatisque cruscnlis, corpusculo & omnibus reliquis membris, adeò affabrè à naturâ efformato, ut nihil naturalius pictor seu sculptor exprimere posset: floruit in nostro Horto sub Arce Regiâ initio Æstatis Mense Jun. A. 1648. Delineationem hanc per multos annos dictus Hortulanus variis concessit depingere personis, ideò si quis figuram hanc (similem nostræ) ediderit, seu posteà in lucem, tanquam suam communicare cogitarit, sciat B. L. eam cum nostrâ delineatione convenire, & nostram fuisse, quod certis de causis monere volui.

Aliam speciem Orchidis Anthropophoræ floribus mulieres exprimens, V. Fab. II. mihi communicavit *Romæ* amicus meus *D. D. Schmidt, Dantiscanus*, quæ minori admiratione digna, cum priore figurâ in omnibus convenit, nisi in colore & genere, nam hic flos erat albi coloris, in extremitatibus membrorum parum virescens, & ad citreum colorem in aliquibus locis intendens, & muliebris formæ, minutilis ludibriis in omnibus similis. Franc. Ferrarius *in Flora lib. 2. c.* vult, quod flos sit etiam colore purpurascente.

Tertia Species, quæ in Tab. (III.) delineata videtur, mirabilior adhuc est, & monstrat, quod non solùm radix, sed & *ipsimet flosculi virilis testis imaginem* naturalem exprimere soleant. Nam illa planta, seu flores in illâ, qui purpurei coloris sunt, in omnibus mentulam seu membrum virile ad naturalem formam exprimunt. Delineationem hujus accepi

à Gener.

AD OBS. XLI.
TAB. I.
ORCHIS
ANTHROPOPHOROS MAS.

Ad Obs. XLI.
Tab. II.

AD OBS. XLI.
FIG. III.

à Gener. & Nob. Domino Adamo Tam, Libero Barone ex Silesiâ, cujus amicitiâ in Italiâ fruebar. Hic enim, ibi dum essem, ex discursu aliquo commotus, cum mihi certum scriptum, in Italiâ inventum, ostendere volebat, id in suâ cistâ inquirens, eodem tempore & hanc plantam monstravit, quam ipsemet in Italiâ viderat, & depingi causâ curiositatis jusserat, proque certo affirmabat. Delineationem etiam ab ipso tandem obtinui memoriæ ergò.

Ejusdem speciei plantam non impari formâ inveni *in Florilegio Emanuelis Schwertii pag. 63*, ad quem B. L. remitto.

Quarta species Orchidis & in Tab.(IV.) depicta, mihi est transmissa ex Hollandiâ, sub titulo *Testiculus Morionis Mas*, sed colore, qui roseus hic erat, & figura (quæ simili modo præcedentem *speciem mentulæ humanæ, sed inversæ* repræsentabat) longè diverso à præcedenti descripto. Hujus speciei etiam fit mentio à Dod. *Pemp. 2. lib. 2. c. 30.*

Quintam speciem Orchidis hic in Tab. (V.) depictam, inveni Anno 1654. in nostris sylvis, apud *Patres Cameldunenses* dictos. Cujus *flores araneum* purpurei coloris affabrè *exprimebant*. *Dodoneus* in Hist. Stirp. *Pemp. 2. l. 2. pag. 236.* sub descriptione *Testiculi Serapiadis*, & *Orchis Serapias* (ab Authore ita nomen datum) tria observavit genera, ubi primum Papilionem, alterum Fucum, & tertium Muscam refert, in illis ibi adjectis figuris, non dissimilis est, figura secunda, quæ parùm à nostrâ declinat, & speciem certè nostram etiam fuisse credo.

Sexta species jam ex parte est nota, & à *Corn. Gemma L. 97. T. 225.* descript. ex genere Cynosorcheos, sub nomine aliàs ab Authore, *Satyrion castratum* vel *Eunuchum* intitulatum. Vid. Tab. VI. Est planta elegans, coloris purpurascentis, aliquando violacei & punctulis ornata: In nostris partibus, in pratis sæpissimè mense Junii conspicitur, bulbum habet divisum in duas, aliquando in tres partes, ego illam iuveni olim in formâ tali, qualis hìc in Tab. (VI.) depingitur.

Septimam speciem valdè elegantem habui Anno 1656. à nostro *Hortulano, Jacobo Hayck* in omnibus ita depictam, ut Tab. (VII.) apparet, qui mihi pro certo affirmabat, plantam hanc se habuisse, & illam floruisse æstivali tempore *Regiomonti in Horto Electorali*, ubi tunc temporis inserviebat, sed an planta hæc fuerit ex speciebus Orchidum, ex parte dubito; nam folia illius totaliter aberrant, & in figurâ & in substantiâ, flores ex foliis diversis coloribus (scil. rub. alb. & violaceo) erant compositi.

 positi.

politi, in quorum medio *avicula quasi citrei coloris*, (quem aliàs Galgulum vocant) insidebat, aspectu jucundissimo, bulbum nescio qualis formæ fuerit, nam eo pictura carebat, nec plantam ipsam vidi, Hortulano ejusque schemati credo, ac amœnissimam figuram illius simul hìc adjicere volui.

Speciem Orchidis similem sub avis figurâ in floribus ponit R. Pat. Athan. Kircherus *in Mundo Subterraneo P. 2 l. sect. 1. c. 9. p. 348.* in quo loco & cum adjecta figura speciem *Orchidis* habet, quæ *Cercopithecum* refert, ubi idem Author scribit, quod non sine expensis hujusmodi plantas ex montibus apportari, & in horto domestico plantari curaverit, eo fine, ut admirandas hujus plantæ proprietates observaret. Tùm Anatomiâ institutâ, primò in unâ ejus specie, uteri muliebris fætu gravidi rudimentum deprehendit, naturali prorsùs simile. In apiforme quoque Orchide, rescissâ apis formâ, virgunculæ scutellam ambabus manibus portantis effigiem, adeò affabrè expressum invenit, ut omnes, quibus id monstraverat, in admirationem traherentur.

De *aviculâ* quâdam *ex flore nascente* sequentem hanc descriptionem ponit R. P. *Athan. Kirch. in Chinâ Illustratâ p. 3. cap. 198.* his verbis: Dicitur in Suchuen Provinciâ avicula ex flore Tunchon nasci, quæ proinde Tunchonfuig Sinicè appellatur; hanc Sinæ dicunt vitam suam mensurare ad vitam floris, quo intereunte & ipsa avicula intereat: est & tantâ quoque colorum varietate à naturâ dotata, ut alarum remigio aërem tranans florem expansis foliis pulchrè exprimat.

Quis scit, annòn nostra hìc descripta & depicta Planta (quæ in Horto Electorali Regiomonti Anno 1656. creverat) etiam ejusdem speciei fuit?

Alias *specierum Orchidis* floribus albis adoratissimis & non consuetæ figuræ inveni in sylvis, non procul hinc *Warsaviæ*, cum Excell. D. D. *Christiano à Pauliz.* S. R. M. Archiatro, quo aliquando recreationis causâ, ad inquirendas certas plantas ivimus. Plantulam hæc (quam posteà sæpiùs inveni, delineare neglexi) aliquoties Hortulanus ad Hortũ Regis transtulit, sed nunquam florescere voluit, semper periit.

Unde nàm species *Orchidis* seu *Satyrionis* (diversis formis animalium viventium) suam originem trahant, mirabiles citatus *R. P. Ath. Kircherus* in *loco* superiùs *annotato, mundi subterranei.* ponit causas, quas jam etiam Clar. *D. D. Phil. Jac. Sachs à Lewenb. in Observ. 48. Ephemerid. Anni M DC LXX.* ex illo annotavit.

Usus

AD OBS. XLI.
TAB. IV.
MENTULAT UM S.TESTICULꝰ
SATYR:
ORIONIS

AD OBS XLI.
TAB. V.

AD OBS. XLI.

TAB. VI.

AD OBS. XLI.
TAB. VII.

ORCIHS CUM AVICULIS.

Usus. In hoc seculo ferè omnium *Orchidum bulbi* ad venerem excitandam prosunt, attamen eligunt Officinæ præ reliquis *Cynosarchim* & *Tragorchidem*, & quidem ex signatura lasciva, quâ non solùm ad virilem fortitudinem restaurandam, sed & uterum confortare & ad conceptionem disponere creditur. Assumendi autem (secund. Galenum *lib. 8. simpl.med.*) non sunt ambo bulbi, sed durior, plenior & succi plus habens: flaccidior ac rugosior minùs idoneus est. Est autem plenior, non semper qui major, sed non rarò minor, si videlicet bulbi colligantur, priusquam Stirps defloruerit, aut cum primùm caulis erumpit. Nec etenim succulentior alterum magnitudine superat, prius quàm semen maturari cæperit. Nam alternis annis unus bulbus intumescit, alter verò residet ac perit, ac cum durior ac succo plenior crescere incipit, alter flaccescit, rugasque contrahit, donec maturato semine unà cum foliis & caliculis subinde totus subsideat ac pereat; eo, qui intereà crevit, vegeto ac succi pleno: & vicissim. Rationem diversitatis reddit *Gal. in loco antè citato.*

Laurenbergius in Apparatu Plantarum lib. 1. cap. XIX. scribit, quod *bulbi Orchidum* esitantur, maximè in re familiari, ceparum instar tosti, coctique in aquis, provocandæ libidinis causâ, inde à multis Saccharo condiuntur in eundem finem, maximè si quis per incantationes aut veneficia circumventus non potest cum maritâ virili suo munere fungi. Pharmacopolæ inde Medicamenta quædam componunt ut, Elect. Diasatyrion Mesue & Nicolai, de quibus vide suo loco.

Ex omnibus Satyriorum & Orchid. generibus à Dioscor. *l.3.c.126.* in virtute recommendatur *Erythronium*, quod ex virtute suâ non minùs, quàm Scincus libidinem excitare valet. Fertur etiam si modò radix manu teneatur, venerem stimulare, eoque magis, si internè (priùs præparata) sumitur. In eundem usum parabantur olim pro magno Principe duo *Poma Ambræ*, ex iisdem radicibus Satyrionis, Ambra & adjunctis adhuc aliis rebus, quas in meo Museo possideo, & quarum compositionem hìc subjungere non gravabor. q.

℞. Radicum Satyrionis, quarum bulbæ distensiores & graviores sunt ℥iiij.
Ambræ griseæ ℥ij.
Rasuræ Priap. Tauri.
Sem. Erucæ an ℥j.
Euphorbii,

Storacis Calamitæ.
Benzoi.
Succini albi an ℥ß.
Piper long.
Cantharid. an ℈viij.
Moſchi ℈iiij
Zibeth. ℈ij.

Cum cera alba virginea, & Balſamo vitæ Clar. Schröderi, (vel in defectu hujus, Balſami Apoplectici Crolli, an. q. ſ. f. Maſſa, ex quâ formentur 2. poma, quæ nocte in lecto manibus tenenda ſunt: Senibus & iis conducibiles, in quibus calor naturalis imminuitur, & qui ex morbo Chronico vel arte quâdam veneficâ, in vitilitate debiles ſunt facti, ut verſus maritam virili ſuo munere fungi non poſſint.

Theophraſtus *lib. 9. cap. 20.* in Hiſtoriâ Plantarum meninit radicis cujusdam ab Indo allatæ, quâ non edentibus ſolùm, ſed etiam tangentibus tantùm, Genitalibus erectionem dixere vehementem adèo fieri, ut quoties vellent, coire valerent. Et quosdam qui uſi fuerunt, duodecies coiiſſe dixerunt. Indum autem ipſum, qui vel magno atque robuſto corpore erat, ſeptuageſies aliquando coiviſſe fatentem licuit audire: Verùm emiſſionem ſeminis guttatim fuiſſe, demumque in ſanguinem deveniſſe. Mulieres verò vehementer etiam citatas ad libidinem, cum eo medicamine uſæ fuerint, dicebantur. Hæc igitur vis, ſi vera narrantur, mirifica, omnes excedit naturæ limites.

His adde, quæ *Helmontius* de Herbâ paſſim obviâ tradit, conciliare ad aliquot dies amorem, ſi manu in quâ contrita & detenta intepuit, alterius manu, donec intepeſcat, detinueris, probasſeque; in catulo peregrino. *D. Martin. Bernhardi à Bernitz in Litter. è Warſovia ad D. Sachſium Vratislavium.*

Benevole Lector, quæ Exc. Dn. D. Bernhardi de VII. Orchidum ſpecie enarravit Aviculas ſcilicet repræſentante, pro majori confirmatione novo id exemplo comprobare libet. Poſtquam etenim hæc obſervatio Typographo eſſet offerenda, opportunè data fuit occaſio Vratislaviæ colloquii cum *Generoſiſſ. Dn. Dn. FRANCISCO Barone de NESSELRODE & Trachenberg, Dn. in Stein, Ehrenſtein, Sereniſſ. Elect. Colonienſ. ut & Principis Bergenſis* Conſiliario Gubernatore fortalitii *Reclingshauſen* &c. Litterarum ſe omnes Polymathiæ Patrono Eximio tum temporis

Vra-

Vratislaviæ hærente, qui calculo ſuo confirmavit ſe *Boccenburgi* 2.milliar. ab Urbe *Minda* diſtante in Horto ſplendidiſſimo *comitum Schaumburgicorum* nunc *comitum de Lippa*, vidiſſe ante biennium non ſolum plantam ipſam quæ floſculos cum Avibus produxerat, ſed quot jam defloruerat floſculos iſtos exſiccatos una cum avium figura charte affixos ab Hortulano monſtratos fuiſſe, quin etiam ſimiles bulbos iſtiusmodi plantæ promiſſos fuiſſe proprio horto implantandos.

[*D. P. J. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO XLII.

D. MARTINI BERNHARDI à Berniz.

NAPELLUS IN POLONIA NON VENENOSUS.

SCribit *Ulyſs. Aldrovandus in Hiſtoriâ Serpentum & Draconum Lib. 1. pag. 41.* animalia in uno loco venenoſiora, in alio omni prorſus carere veneno. Id exemplo Plantarum, maximè *Napello* comprobat, qui in jugis Alpium nutritus, vires ad modum noxias exercet, delatus autem in hortos, parum ſuis venenis operatur. Et *Pet. Joh. Faber in Panch. lib. 1. c. 43.* ita ſcribit: Cicuta etiam & Napellus, quæ verſus meridiem, in montibus ſcil. Pyrenæis, venenata ſunt, ſi tranſplantentur verſus loca Septentrionalia & humida, valdè omnem malignitatem & comeſtibilia fiunt, mutato ſcil. tranſplantatione temperamento, quemadmodum (ut ego ipſe vidi) in Britanniâ, & in hortis civium Rhedonenſium, qui Napellum in hortis ſuis colunt, nullâ noxâ & incommodo. Quis neſcit? Quod Mala Perſica, quæ apud Perſas & ferè per totam Aſiam venenata ſunt, & lethali pleno ſucco, in Europam tranſplantata, vitali abundant Nectare, & nullam veneni ſapiunt qualitatem. Hujus rei evidens & domeſticâ comprobatum experientiâ adjungo.

Magnif. Dominus de Ceſſar, piæ defunctæ Reginæ *Ludov. Mariæ Theſaurarius*, famulum habebat, qui aliquoties in ſeptimanâ in horto, ſub arce regiâ, pro domino ſuo diverſa olera & ſpecies herbarum (inter quas & *folia Napelli* permixta) colligere ſolitus erat, ut ex illis juſculum, gallicum (Potage dictum) fieri poſſet, quo juſculo poſteà non ſolùm Dominus ejus, verùm & alii commenſales ſine noxâ vel aliquâ ſubſecutâ

cutâ molestiâ, sapidissimè utebantur. Hoc factum est plusquam decies, Hortulanus interim ex caulibus nudis *Napelli* (quem anno elapso ex montibus Carpathis Hungariæ, curiositatis causâ, in hortum Regis transportaverat) animadvertit, quod folia illius plantæ, semper fuerint decerpta, rescire volens authorem facti, socio suo mandavit, ut intenderet rei huic, quod & factum, tanden servum prænominatum more solito folia Napelli cum aliis herbis pro jusculo parando colligentem invenit, quem Hortulanus advertens verbis durioribus admonuit, dicens, quod folia ista essent nociva, & summum venenum, famulus verò subridendo respondit, vos Poloni & Germani nescitis, quid vobis sanum vel nocivum sit, & quid benè vel malè sapiat, interim colligere dicta folia continuavit. Hortulanus tandem videns, nullis se nec bonis, nec malis admonitionibus illum removere posse, adiit ejus Dominum, ac illi, quæ facta fuerant, narravit, famulum accusando, Dominus perterritus *Sereniss. Reginæ* totam historiam recensuit, quæ etiam tùm curiositatis, tùm veritatis causâ, ipsamet accuratiùs inquisivit, rem ita se habere experta est, posteà aliis Magnatibus & adstantibus eandem narravit, sic non solùm à Medicis, sed & aliis personis conclusum est, *Napellum* ex loco sive solo suo nativo in hortum transplantatum, omnem malignitatem amisisse, & quod Napellus in locis Septentrionalibus frigidioribus non venenosus sit tàm, quàm in Italiâ & locis calidioribus, præstat tamen ut ab esu ejus abstineamus potiùs, quàm curiositate ducti, periculum aggrediamur.

SCHOLION.

QUod *Napellus* à totâ substantiâ suâ summum sit venenum & perniciosum cujus facultates & vires, in necandis hominibus & quadrupedibus, adeò immanes & perniciosæ sunt, ut vix etiam approbatissimis Antidotis succurri possit, nisi confestim, & sine ullâ morâ applicentur præsidia, ex sententiâ Medicorum ferè omnium est notum, hoc etiam proprio experimento, & uno alterovè exemplo, in personis aliàs ad supplicium condemnatis, confirmat *Mathiol. lib. 4. Diosc. cap. 73 Dodoneus in Hist. Stirpium pemp. 3. lib. 4. p. 443.* ejus malitiam miserabili exemplo Antverpiæ olim compertum, similiter approbare vult. Cum enim ab imperitis hujus inter acetaria illatæ essent radices, omnes, qui eas ederunt, mox sævissimis & Horrendis correpti fuerunt Symptomatibus, & brevi vitam cum morte commutarunt. *Radicem Napelli* esse venenosam, confirmavit

firmavit censura Clarissimorum Medicorum Haffniensium in *Cistâ Medicâ* Cl. D. *Bartholini p. 609.* Avicenna *lib. iiij.* scribit, quod tanta hujus veneni sit vis, ut eo telorum mucrones imbuti, lethalem vulneratis noxam adferant. Rev. *Pat. Athanas. Kircherus S. I.* in *Mundo Subterraneo Tom. 2. Sect. 2. cap. 2.* vult, quod plantæ ejus venenum adeò sit malitiosum, ut etiam umbra illius hominibus & animalibus nocere soleat. Exemplum adjicit de duobus pastoribus, qui Tibure non ita pridem sub Napello in Monte Januario mortui reperti sunt, non aliunde scribit, quàm ex veneni, quo dictus frutex turget, vapore extincti.

Symptomata ab assumto Napello (ex relatione Mathioli & aliorum Authorum) sunt terribilia hæc sequentia: Nempè intumescentia labiorum, lingvæ & totius faciei, prominentia oculorum, gravitas pectoris, compressiones cordis, tremor partium, vertigines, Syncopes, horror, mania & Lethargus, quæ omnia accedunt, & si intoxicatus evaserit, febri Hecticâ tamen miser corripitur.

Cæterùm ad Napellum & ejus species accedunt & aliæ plantæ, maximè species *Aconiti* (quorum genera veteribus potissimùm sunt duo, *Pardalianches* scil. & *Lycoctonum* sive *Luparia*, de quibus vide Hist. Plant. Universal. *Tom. 3. lin. 34. pag. 654.* quæ omnia sunt venena & intrò sumi non debent. Causas hujus veneni in istis plantis volunt Auth. esse, quod omnem venenosum succum, per terras vicinæ partis diffusum, attrahens in succum suæ naturæ consentaneum, videlicet veneniferum convertit. Creditur herba hæc in fabulis orta è spumis cerberi, canis infernalis, nempè ob præsentissimum, quod herba hæc transfundit, venenum omnium, scil. ut loquitur Plinius *lib. 27. cap. 2.* Ocyssimum: Quod Aconito tactis genitalibus, fœminei sexus animalium, eodem die mortem iis inferat, quâ arte dicitur Calpurnis dormientes uxores interemisse, ut earum frueretur hæreditatibus, divitiasque sic compararet: quod olim ei objecit exprobravitque Marcus Cœlius.

Necat *Aconitum Scorpiones, Pantheras* sive Pardas, unde *Pardalianches* nominatur; perimit etiam Lupos, unde dictum est *Lycoctonum*, id autem præstat maleficâ erosione, & putrefactione parrium à calore malignissimo, ita ut etiam animantes, quæ devoraverint carnes, Aconito tactas aut confricatas, pereant ac emoriantur. Unde Poeta Satyricus eleganter.

——— Sed nulla, inquit, Aconita bibuntur
Fictilibus, tunc illa time, cum pocula sumes.
Gemmata.

De *Remedio* adversus perniciosum hoc venenum, scil. Napelli, Aconiti & similis speciei, recommendantur *Rad.* pulverisatæ *Anthoræ* & *Contrajervæ* à ℈j usque ad ʒj. cum Theriaca, Mithridato, Orvietano seu Conf. Hyacinth. vel alio vehiculo seu Antidoto permixtum. Sunt qui succum *Raphani* intus assumtum, tanquam certissimum remedium decantare volunt. Plurimum prodesse aliqui volunt *Lap. Bezoar.* ver. Oriental. quod & Mathiol. exemplo singulari in duobus Reis comprobatum ostendit *in lib.* 4. *cap.* 73. *in Dioscor.*

Avicennam hîc etiam adduco, qui cum aliis remediis (venenum ipsum prius vomitione redditum) murem Napello enutritum commendat, de quo hujus seculi Authores minùs conveniunt. Hi sunt enim qui murem, alii verò qui muscam cærulei coloris in floribus Napelli inventam esse contendunt, de quibus vide Mathiolum in loco superiùs annotato, Lobel. *in Adversf. Stirp. p. 320.* Dodon, *in Hist. Stirp. pem. 3. l. 4. c. 12.* Historiam Plant. Universf. *Tom. 3. lib. 34. p. 654.* & alios.

D. Martin. Bernhardi à Berniz in Litt. è Warsovia Vratislaviam datis.

OBSERVATIO XLIII.

D. GEORGII WOLFGANGI WEDELS.

DYSENTERIA ἄκοπος SIVE INDOLENS.

Difficilis extat locus apud *Coum 2. Epid. Com. 6. t. 25.* ubi volvulum scribit, etiam febris solvit, καὶ δυσεντερίη ἄνευ ὀδύνης, *& dysenteria indolorifica.* Res mira visa est interpretibus, unde alii cum *Valesio* vitium in codice causantes, delendum voces illas, *sine dolore*, esse statuunt: alii cum *Lindenio in select.* dysenteriæ vocem latè accipiendam jubent, ut per eam h. l. intelligatur diarrhœa, aliudvè alvi profluvium, doloris expers. Nihilominùs dari *dysenterias indolentes*, in pluribus ægris spectandum exhibuit *dysenteria epidemica* anno 1669. viciniam nostram exercens. Ægri aliquot pueri, viri, mulieres, ab ipso invasionis momento ne *de minimo* quidem *dolore* conquerebantur, *sangvinolenta* tamen confestim egerentes, mirati sumus cum adstantibus novitatem

tem rei, ægris aliis torminibus maximis afflictis, hos ne micam doloris præ se ferre. Et licet viderentur hi mitiùs ægrotare, citiusque evasuri, omnes tamen moriebantur, utut generosis juvati Bezoardicis & Specificis. Hinc inquirentes *causam*, illam adscribendam visum fuit *1. malignitati majori*, quæ in Dysenteriâ non sinit dolorem semper obtinere primas, ut quæ pleno passu ad corruptionem inclinat. *2. Gangrænosæ* intestinorum *constitutioni*. Fingat enim quis, si illud dari non statuit, cauterium indolens, quòd ob agendi energiam sensu omni partem, cui applicatur, exuit; pari ratione corrosivi humores in tantum quandoque pollere possunt, ut omnem sensum tristem excludant, intestinis statim quasi sphacelatis. *3. Mentem simul laborare* interdum, & doloris lancinantis faces non sentiri in Phrenitide alibique conspicuum est. Jungi hæc potest causa, sed quæ non omne exhaurit punctum.

D. Wedel Litt. è Gotha Vratisl. ad D. Sachsium datis.

OBSERVATIO XLIV.

D. GEORGII VVOLFGANGI VVEDEL.

DYSENTERIA CUM VOMITU CRUENTO.

QUidam *Dysentericus*, anno suprà citato, adeò affligebatur, ut præter solita communia Symptomata aliquoties *sanguinē* non solùm κάτω, sed etiam ἄνω excerneret, nihilominus tamen evasit, utroque fluxu subsistente. De vomitu aliàs sanguinis, vid. *Dodon. Observ. c. 26.* ubi ex tribus locis potissimùm ejici posse sanguinem scribit. 1. licet rarò, *à Jecore. 2. à Liene* frequentiùs, qui sunt pallentes & tumidum habent splenem ante vomitionem. *3. ab Utero*, â suppressis mensibus. Medios Absinthii quoquo modo usurpati virtute aliquos servavit, citatque *Histor. Stirp. c. de Absinth.* De vomitibus Hypochondriacorum nigricantibus aliàs plura, qui non per acida, sed aromatica curandi veniunt.

D. Wedel Litt. è Gotha Vratislaviam datis.

OBSERVATIO XLV.

D. GEORG. VVOLFGANG VVEDELS.

HÆMOPTYSIS VERA ABSQUE TUSSI.

MIri sunt illi affectus, qui sine signis suis Pathognomonicis & essentialibus nihilominùs quandoque dantur. Contradictio in adjecto

esse apparet, *Dysenteria & Pleuritis indolens*, *Hæmoptysis sine tussi*, attamen reverâ dari interdum talia, observare novum non est illis, qui praxin solicitè exercent. Anno 1669. fœmina 54. ann. hic loci *Hæmoptysin* patiebatur, *ἀθρόως excernens sangvinem spumosum, & floridum, sine dolore*, cum respiratione aliquo modo difficili, sed, quod singulare est, *semper absq; tussi*. Eadem ante decennium eodem modo aliquoties excrevit sanguinem ad aliquot uncias, curata tunc à Medicis Ordinariis, qui miro hoc affectu moti vix credere sustinuerunt, *posse absq; tussi è Pulmone* ita *sangvinem mitti*, donec *αὐτοψία* frequentior eos convicit. Curata à me est binis Medicamentis 1. Sem. Hyosc. cum Lap. 69. aliisque resolventibus & astringentibus mixto. 2. Tinctura Catechu ad 60 gtt. pro dosi propinatâ.

Eodem anno vidua 48. ann. in Museum meum veniebat, consilium petitura, cumque, quid pateretur, ex eâ quærerem, loco responsi *floridum* excernebat *per os sangvinem* & spumosum *sine tussi*. Sentiebat cum impetu quasi sangvinem urgere exitum & ascendere; curabatur tincturâ antipthisica. Michaëlis, Opiatis, aliisque semper interpositis illis, quæ sanguinem coagulatum dissolvunt.

Circa curationem enim Methodicam hujus morbi notanda est cautela *Pergameni 4. m. m. & 7. de comp. medt κατὰ τόπ.* scilicet, sanguinem exspuentibus, quæ adhibentur, Medicamentis, miscenda esse tùm calida, tùm tenuium partium existentia, ut Medicamenta astringentia distribui melius possint, hinc v. g. mel admiscendum monet. Innuere vult, non adhibenda esse pro sistendâ hâc excretione terrestris crassioris substantiæ Medicamina, quæ solùm constipant, anxietatem præcordiorum & respirationem difficilem pariunt, sed quæ simul liberum aëri relinquant motum, & nihilominùs sanguinem effervescentem refrenent. Deinde illud maximè observandum, ut vel misceantur vel interponantur providè sanguinem coagulatum dissolventia, ne ex intempestivo & solo astringentium usu sanguis retineatur, putrescat, & in ulcus Pthisicum degeneret Hæmoptysis, quo de conqueritur *Rondelet. Meth. curand. morb.*

Ad observationem superiorem addi potest *distinctio*: Hæmoptysis duplici contingit modo, *vel ἀθρόως καὶ βιαίως, simul & semel*, unicâ irruptione extravagante & quasi effervescente sangvine, ubi sæpè ad uncias aliquot, vel libram excerni potest, & in hâc specie rarior observatur

tussis;

tussis; tanta enim non adest irritatio, sed sanguis lubricat sibi ipsi viam, per superius guttur affectans exitum. *Vel* exernitur & quasi extussitur pedetentim, ab erosis in Pulmone vasis,& ob salinas particulas teneras Pulmonum vesiculas stimulat, & inde irritatione factâ tussim producit cruentam,

D. Wedel è Gothâ Litter. Vratislav. datis.

OBSERVATIO XLVI.

D. GEORGI WOLFGANG WEDEL.

FLATUS PER PENEM EMISSI.

INaudita hactenus fere res est flatus è Pene emitti. Non quidem adeò rarum est illud, sicubi vel per intestinum rectum ad vesicam erosione mediante datur, vel vulnere vesica pertusa, ubi aër ex ventre eò deduci potest. Absque talibus verò causis manifestis nemo facilè illud observarit, vel viderit. Tale etiamnùm videre contigit.

Est R. I. vir primarius hìc *Gothæ*, qui Colicâ aliquoties per annum affligitur cum Borborigmis, tensione abdominis, doloribus circa umbilicum, & quod peculiare est *flatus per Penem quasi solemni* & consuetâ tunc excernuntur viâ, *sæpè cum, sæpè sine urinâ.* Olim assuetus est retinere diutiùs lotium, ut quosvis etiam commoratione hâc, si velit, inter pocula vincere posset.

Sedem flatuum in cæco intestino statuit *Sim. Pauli quadrip. p. 84. seqq.* illudque hoc fine conditum ait, ut flatus adservet, unde & Colicam deducit curiosè. Ex *Hippocr.* verò *lib. de flat.* flatuum vis in corpore latè elucescit, ut etiam non dubitet scribere, quod *Celsus l. 1. in procem.* repetit, omnes morbos ex spiritibus accidere posse. Quod si ergò res,ut in se est, spectetur, notum est, tùm in toto corpore, tùm præprimis in variis ejusdem cavitatibus flatus colligi, unde adeò mirum videri non potest, idem in vesicâ contingere, sicque eos per penem displodi. Et ut aliæ taceantur causæ, pororum dispositio non minimum confert, nam ξύμπνοια πάντα ξύῤῥοια μέα.

Curiosè verò cum *Nobiliss. D. D. Meibomio, P. P. Helmstad. celeberrimo*, quo cùm per literas talia contulimus, dubitari potest, an in vesicâ geniti illi flatus, urinæ aliquâ parte in vaporem versâ, an verò flatus in

 sangui-

ſanguine fuerint,& in renibus cum urinâ ſeceſſerint? A flatibus enim urinæ admixtis communiter deducere Medicos ſpumoſas urinas, notiſſimum eſt. Nec novum adeò, flatus venâ ſectâ prorumpere. Quo de quidem certi nil aſſerere licet, utut in veſicâ illud factum, non omninò abludente ſanguine, probabile videri poſſit.

D. Wedel è Gothâ Litt. Vratisl. datis.

SCHOLION.

COeuntibus nonnullis *ventris crepitus* emitti, teſtatur *Hippocrates l. 6. Epid. ſect. 3. text. 12. & 26.* aliquibus, *inquit*, cum venere utuntur venter inflatus, ut Damagone, aliquibus vero in eo ſtrepitus. Talem victoriam narrat *ZACUT. Luſitan. L. II. Prax. Adm. obſ. 121.* de quodam flatulento qui quoties coivit, *loco ſeminis, flatus* ſaltem *per penem* emiſit. Suum adjicit calculum *Caſp. CALDERA in Tribunali Magic. Medic. Tom. II. ſtation. 7. §. 2.* Obſervavimus, *inquit*, totam ſeminis ſubſtantiam in flatuoſos crepitus converſam eſſe; ſolent iſti ad coitum valde eſſe potentes, ſed quo tempore erat ſemen cum delectatione emittendum, emittunt crepitus & flatus non abſque delectatione, hoc ſe pati à quadam muliere audivi, & virum novi, qui hoc idem patiebatur. Quomodo vero *fumi*, (exhalationes aqueæ, à caloris operatione in aërem attenuatæ) & *flatus* à pinguedine ut materia, & à calore tanquam ab efficiente per rarefactionem generentur, eleganter diſquirit *Joh. BETTUS in de Natur. Sangv. Cap. II. ſect. 19. p. 168. ſeq.*

OBSERVATIO XLVII.

D. PAULI de SORBAIT.

VENÆSECTIONIS UTILITAS IN GRAVIDIS.

OBſervavi mulieres plethoricas octavâ vel nona ſeptimana continuo abortientes, quæ deinde ſecta, ſex ſingulis ſeptimanis brachii venâ, feliciter pepererunt.

D. Sarbait Litt. è Vienna Vratisl. datis ad D. Sachſium.

SCHOLION.

FOeminas gravidas, præcipuè plethoricas, ſanguine miſſò non abortire teſti-

testimoniis comprobant *ZACUTUS L. III. Prax. hist. 13. Amat. cent. I. cur. 57. PRIMEROSIUS de Errorib. vulg. in Med. L. IV. c. 27. ROD. à CASTRO de Morb. mulier. L. III. c. 21. P. SALIUS Diverf. de Morb. particular. c. 22.* adeo ut etiam sectione *saphenæ* è pedibus fœminæ ab abortu præservatæ. *RAPHAEL Moxius L. II. de Morb. Gravid. acut. c. 20. Paul. ZACCHIAS Quæst. Medic. Legalib. L. VI. T. 1. q. 7. §. 17. ZACUT. L. I. Pr. hist. 21. & L. II. Pr. Admir. obs. 160.* De fœmina gravida, quæ venâ secta ab abortu præservata fuit Exemplum habet *OSWALD. Grembs. in Abor. ruinos. hom. p. 234.* & de alia quæ quinto mense semper abortum passa, hoc auxilio præservata fuit, *Dominic. PANAROLUS part. I. obs. 10.* Novit *Henr. ab HEER obs. XIV.* duas mulieres quæ quotannis obortirent, quæ posteater toto gestationis tempore phlebotomatæ vitales fœtus ediderunt. Notum quomodo in Serenissima quadam Domo in Germaniâ Sereniss. Familiæ propagatio venæsectionis beneficio conservata fuerit per plusculos Hæredes, cum antea creberrimi abortus subditorum spem eiusissent.

[*D. Ph. Jac. Sachs. à Lewenh.*]

OBSERVATIO XLVIII.

D. PAULI de SORBAIT.

NOTABILIS GINGIVARUM HÆMORRHAGIA.

MUrarius Italæus Viennæ ad aureum Cervum *ex gingiva ad 24.* ℔ sanguinis post diuturnam Tertianam emisit, & tandem sanguine pulvere calcanthi & cauterio actuali sedato, ex toto convaluit, nec minimo hydropis remanente periculo.

OBSERVATIO XLIX.

D. PAULI de SORBAIT.

PARALYSIS FRIGIDIS CURATA.

ILlustrissima quædam Domina cum post applicationem hirudinum supra aquam calidam sedisset, tota intumuit, & sensibus privata est, cum vocatus hoc symptoma à sanguinis & humorum rarefactione

anim-

nimadverterem, imperato Aquæ frigidæ largo hauſtu, & tumor illico ſubſedit, & ſymptomata remiſerunt.

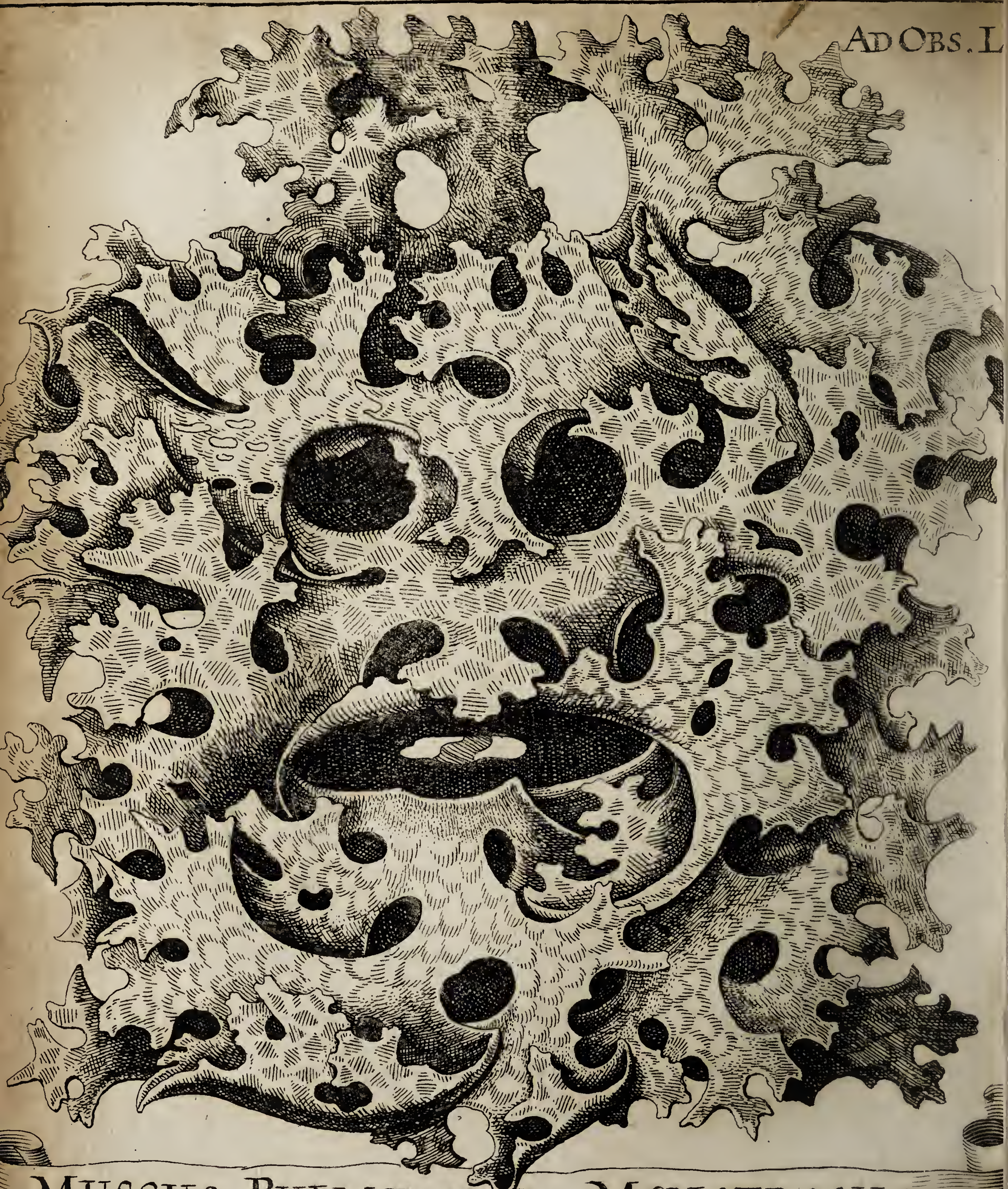
D. Sorbait Litt. è Vienna Vratisl. datis.

SCHOLION.

JOH. BETTUS *in de Nat. Sanguin. cap. II. ſect. 20. §. 3. p. 182.* monet à morbis ex fumo ortis non ſemper convenire calida, ſed talia quæ tenues mordaceſque humores incraſſent & mediocriter refrigerent. Meminit Colicæ cujusdam Epidemicæ per plurimas regiones graſſantis unde non pauci in morbum comitialem (ex quibus maxima pars interiit) alii in Paralyſin incolumi ſenſu (qui ut plurimum evaſerunt incolumes) nonnulli in utrumque delapſi ſunt. Morbo his correptis Medicus Italus opem tulit, ut calori fumorum cauſæ frigida adminiſtrando obviam iret: præſcripſit lactucarum crudarum & refrigeratarum, intybique eſum vel ultra ſaturitatem; juſſit manducare uvas, mala, durioris carnis piſces, cruſtacea cujuscunque generis fuerint, pedes bubulos, bulbos, aliaque non tam facultate quam tactu frigida; vinum non admittebat niſi aqua gelidâ dilutum, & frigidam vel poſcam propinabat, unde plures hac methodo jam in Epilepſiam aut Nervorum reſolutionem prolabentes præter omnium opinionem ſervavit. *Idem BETTUS l. a. §. 9. ſeq. p. 186. diſtinguit* ſi fumorum vel flatuum modica ſit quantitas procul dubio calida ad diſcutiendum eſſe adhibenda, facile enim attenuari poteſt ut diſſipetur & per poros evolet, (niſi tamen pororum alvique obſtructio impediat. Inde alvi ſolutio magis tentanda) ſed ſi magna ipſorum copia & temperamentum calidum infrigidantia & incraſſantia interna & externa adhibenda, quæ vapores iſtos denſando compeſcant, in arctiorem redigant locum per urinam poſtmodum ſeceſſumve expellendos, tum ut calor nativus accenſu facilis moderetur. *Hæc Bettus.* Sic *dolorem Colicum* ſæviſſimum *Nive* circumpoſitâ curatum recenſet *Zacut. l. 2. Pr. obſ. 23. & Exc. Bartholin. de Nive c. 24.* eundem aqua frigida & nive debellatum *SEPTALIUS L. VII. Animadv. §. 81. Crato conſ. 171. Benedict. Sylvaticus Cent. I. conſ. 69. & Sanctorius ad c. 88. Art. Med. Galen.* Colicam à flatibus in habitu carnoſo frigidæ affuſione propulſam meminit.

[*D. Phil. Jac. Sachs. à Lewenh.*]

OBSER-

MUSCUS PULMONARIUS MONSTROSUS.

OBSERVATIO L.

D. PAULI de SORBAIT.

SUBITA MEMBRI VIRILIS RETRACTIO.

V*Iennæ in plateâ Dominorum* habitans de *repente privabatur membro virili*, ita ut nihil penitus appareret, præter ultimum præputii labrum, veneficium ratus me in consilium vocavit, & facto ex carminativis fomento membrum pristino statui restitutum fuit, erant enim duntaxat flatus intra triplicem membranarum vesicæ complexum inclusi, & distensi, qui membrum ad oculorum effugium retrahebant.

[*D. Sorbait Litt. è Vienn. ad D. Sachs. datis.*]

OBSERVATIO LI.

D. MARTINI BERNHARDI à BERNIZ.

FACIES LARVATA IN MUSCO PULMONARIO.

MIrum Naturæ lusum inveni, & vidi *in Musco Pulmonario Lob. C. B. 7.* Pulmonaria *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lonic.* & à *Cæsalpino* Lichen arboreus, (Germ. Lungen-Moeß/ Baumflechten) vocatur. Qui ordinariè in caudicibus & truncis arborum sylvestrium, (maximè in Quercu) etiam aliquando in saxis, toto anno reperitur. Anno 1657. dum post recuperatam civitatem Cracoviam à Suecis, cum Ser. Rege JOH. CASIMIRO, Domino meo Clementissimo, iterum Warsaviam reverterer, in transitu per sylvam de improviso vidi & observavi *in Quercu, figuram* hanc lepidam, & ab ipsâ Naturâ sculptrice, singulari naturæ arte *in Musco Pulmonario* ita compositam, *quæ faciem larvatam* mirâ jucunditate repræsentabat. Ego curiositate ductus, currum sistere jussi, & figuram hanc à cortice arboris separari, quod summa industria absque læsione figuræ factum. Figuram posteà hanc in hospitio, papyro cereato transparenti supposui, & superius plumbo ut potui, delineavi, ipsumque *Muscum monstrosum*,

multis noſtris Aulicis & Nobilibus Polonis monſtravi: Quorum manibus curioſé verſatus, dum à videndi cupidis diſtrahitur, nativam amiſit figuram, non ſine meo dolore, qui hanc figuram compreſſam, pro Herbario meo vivo deſtinaveram.

SCHOLION.

DE MUSCO ARBOREO IN GENERE.

INter Plantarum rudimenta, & *Muſci genera*, & *Muſcoſa* quædam numerantur, ex quibus tamen aliquæ perfectiores herbæ ſunt. *Cæſalpinus* omnem villoſam ſubſtantiam, radicibus & truncis annoſis arborum, ipſorumque ramis adhærentem, præcipuè in umbroſis locis & ſaxis madidis, Muſcum appellare voluit. Clar. *Caſp. Hoffmannus M. D. in Lib. ſuo de Medic. Officinal. Lib. 2, c. 153.* Omne illud, quod ad plantæ perfectæ naturam non accedit, ſed arboribus vel ſaxis innaſcitur, lanuginis modo, *Muſcum* ſeu *βρύον* vocat. *Trago* eſt Muſcus (quocunque tandem loco natus, potiſſimùm verò incanus & albidus ille, qui vetuſtis & aridis arboribus & lignis adnaſcitur) nihil aliud, quàm villoſum aut capillaceum quid, quanquam alius in hoc genere magis tenuis, alius craſſior, quidam brevior, hic prolixior cernatur, prout arbor & lignum, cui inhæret, humida aut ſicca fuerit. *Dioſcorides* incanos villos, qui ex ramis arborum quarundam pendent, ſimpliciter Bryon vocat, ſed Bryon Theoph. & Plinii diverſum à Brio Dioſcoridis ſuſpicatur, qui voluit, Bryon Dioſcoridis eſſe Lichenem Hepaticam, nempè Officinarum, quæ tamen in virtute alias parùm inter ſe differunt. Arabes & Officinæ Uſneam vocant. Latinis Muſcus dicitur. Germ. Mooß / Baum-Mooß. Clar. *D. Joh. Schröderus in Pharm. lib. 4. c. 220. Muſci genus,* qui arboribus accreſcit, ratione figuræ potiſſimùm triplicis eſt ſortis. I. *Capillaceus,* i. e. habens formam capillorum, adnaſciturque caudici. (C. B. I. ſeu uſitatus Officinarum.) II. *Fæniculcus.* i. e. Fœniculi folia æmulans, (C. B. 3. ſeu Muſcus arboreus cum orbiculis Tab.) Muſcus ramoſus floridus & non floridus, adnaſcitur ramis. III. *Cruſtaceus,* habens formam cruſtarum, & cruſtæ modo arboribus adnaſcens. Hic contagii inſtar arbores potiſſimùm frugiferas cingere ſolet, non ſine harum maximo decremento. *Varii* etiam *coloris* deprehenditur, modò cinerei, modò lube-

lutescentis, mox è luteo virescentis Coloris. Adjungitur *ad crustaceum Muscum, Muscus noster Pulmonarius* C. B. 7. seu Tab. Pulmonaria, in Officinis Pulmonaria arborea, omnium utilissimus, maximè ille, qui è Quercu est collectus. Hic est Græcorum *βρύον* & Splachnon, & ille, qui ab ipso Galeno *Lib. I. c. 1.* Bryon aromaticum appellatur, à Plinio Sphagnon. Hujus genera reperiuntur potissimùm in Quercu, Ulmo, Betula, Robore, Populo alb. & nigr. Junipero, Pyro, Pyrastro, Pruno sylv. Pomo, Pinu, Pinastro, Picea, Piceastro, Abiete, Cedro, Larice, ac aliis compluribus arboribus antiquis; Ex quibus majoris nobilitatis & virtutis, etiam suavioris odoris censetur, Muscus, albus Cedrinus, Lariceus, Pineus, Abietinus. Secundum locum tenet Populeus, seu candidus præstat, nigricans improbatur, rutilans medium tenet: utilissimus est Quernus. Matthiol. *in Dioscor. lib.* 1. *c. 20.* vult in eo genere, quod in Italiâ provenit, nobiliorem & odoratiorem apparere, imprimis qui in Larice nascitur: quapropter & viribus fortasse præstantior creditur.

Musci species arborei aliàs quamplures sunt, & quas hìc narrare operæ pretium non æstimo. B. L. qui illa desideravit, adeat *Cl Bauchinum in Pinace*, qui longo ordine illas annotavit, atque *in Prodromo* suo cum summâ diligentiâ descripsit.

De *Usu* hujus *Musci arborei* sciat B. L. quod omnis Muscus arboreus, maximè ille, qui in arboribus sylvestribus reperitur, nonnullas refrigerandi & abstringendi virtutes & potentias ex mente multorum possidet, quæ tamen pro naturâ & facultate ejus (cui adnascitur) arboris, ac potissimùm corticis, vel remittitur, vel intenditur: ejus siquidem cui adhæret corticis, veluti parentis sui, aliquam sibi adsciscit, aut retinet facultatem. Ideò Muscus in Quercu natus, ex naturâ valdè adstringit, & hoc propter propriam corticis vehementer adstringentem facultatem. *Mathiolum*, insidentium vulvis post puerperium utile. Alter verò ex Larice, Cedro, Abiete, Pinu, Picea & aliis corticibus resiniferis, plus digerendæ ac emolliendæ facultatis continet, ideò infusum ejus cum vino albo paratum somnum inducit, ventriculum roborat, vomitiones & alvum cohibet, omnem fluxum ex quâcunque parte effluentem, maximè ventris prohibet, gravidis abortum præcavet, & inde mulierculæ plebejæ sibi *in Poloniâ, Muscum arboreum*, maximè *Quernum*, super linteum extendunt, & filo insutum, posteà prius calefactum, ventri applicare solent. *Muscus Pulmonarius* inde nomen attraxit, quod tanquam singulare

ſpecificum affectionibus Pulmonum ſuccurrere ſoleat; & hoc ex ſignaturâ & ſimilitudine, quâ tota forma Pulmonem aliquo modo referre ſolet, quod & *Ulyſſ. Aldrovand. in Hiſtor. Monſtrorum p. 307.* aliquâ ex parte confirmare vult, ubi ſcribit, quod *Pulmonaria*, ſaxis & arboribus adhærens, quæ ſubſtantiam Pulmonum exprimere videtur, in ægritudine Pulmonum non improbatur, experimento capto à paſtoribus, qui ovibus aſthmaticis cum pauxillo Salis pulverem hunc ex *Muſco Pulmonario* priùs parato, ad lingendum & comedendum dare ſolent: Non ſine causâ, & ſæpiſſimè *in itineribus* noſtris per ſylvas *Muſcum in arboribus* adhærentem conſideravimus, qui ex *ſignaturâ* aliàs *trunco venarum, Lienis, Hepatis*, & aliorum *viſcerum* & *Vaſorum* formæ (à parenchymate ſuo, more Anatomicorum ſeparatum) accuratè ita reſpondere ſolitum, ut nihil ſimilius eſſe poſſit. Ideò rectè & ſæpiſſimè ad Tuſſim, Aſthma, Tabem, pectoris & pulmonis ulcera, & cruenta ſputa, ita omni fluxu alvi, menſtruorum, fluxu albo Virgineo & Gonorrhea à præſtantiſſimis Medicis, cum aliis ſpeciebus, in diverſis formulis medicamentorum, præſcribitur. Extrinſecus, ſanguinem è vulneribus effluentem, ſæpiſſimè experti Chirurgi in Germaniâ muſco pulveriſato compeſci.

Muſcus autem *arboreus ramoſus Coralloides* C. B. (qui in carioſis & corruptis lignis, item truncis abſciſſis arborum, ſeu humi ſuper terram in eorum radicibus, maximè in Quercu, Larice, Abiete & Cupreſſo invenitur, & Coralli plantulam æmulari ſolet, (etiam aliquando delicatiſſimum Muſci odorem ſpirat) odoramentis ſæpiſſimè admiſcetur. Galli *pulveres* ſuos adoratos, quos *Cyprios* vocant, *ex hoc Muſco* parare ſolent, quem virgines & mulierculæ non veſtibus tantùm, ſed & capillorum cincinnis aſpergunt. Modum ſingularem parandi hunc pulverem habet Cl. Joh. *Zwelferus in Pharm. Regia p. 100.*

Joh. Bapt. Ferrar. *Heſperid. lib. 2. c. XIX. p. 159.* ait: Citrea, qui ea velit innoxia, & quaſi recens lecta procul mittere, arboreo muſco ſingillatim involvat, ramulorumque cæſuris cera vel creta ſuperlitis: & leviter laxeque, ne collidi poſſint.

D. Martin. Bernhardi à Berniz in Litt. è Warſovia Vratislaxiam datis.

OBSER-

MUSCUS TERRESTRIS REPENS MONSTRO
AD OBS. LII.

OBSERVATIO LII.

D. MARTINI BERNHARDI à Berniz.

MUSCUS TERRESTRIS REPENS MONSTOSUS

ANno 1662. cum Leopolim versus ad Commissionem generalem iremus, in Sylvis non procul à loco *Zulkow* dicto, inveni *Muscum terrestrem serpentem* Math: qui aliquos lapides suis brachiolis, seu ramis affabrè circumcinxerat, & cum illum à terrâ allevare vellem, ut totam ipsius longitudinem experirer, dimidiâ ulnâ circiter ab extremitate, ubi paulò tenaciùs terræ adhærebat, fortiusque extrahenda esset, totam plantam extraxi; & ecce *Muscus* ibidem in duas partes crassiores quasi divisus, in unam tamen *figuram monstrosam* à naturâ denuò compositus, ad vivum *Talpam repræsentabat*, cujus forma & magnitudo hâc quoque in Tabulâ adjunctâ patet.

Causam hujus monstri nullam aliam credo, nisi illos ibi arctè sibi ad jacentes lapides, per quos Muscus iste, ceu per spatium angustissimum duorum lapidum, à naturâ transire cogebatur: & illi Muscum quâdam vi compressionis ita latum & monstrosum efformaverunt, quod & in carduo arvensi aliquando observavi, qui non impari modo, æquè inter duos lapides ita constrictus & totus monstrosus creverat; & ego credò, quod omnes lato caule, monstrosæ plantæ, & in formâ Cornu Copiæ, ab *Ulys. Aldrov. in lib.* suo, de monstris Plantarum depictæ & descriptæ (qualem & *Clar. D. Joh. Jenisch in Ephemeridibus Germanor. primi anni Naturæ curiosorum, obs. 102.* ob oculos ponit) à Natutâ ita in altum vi compessionis protrusæ sunt.

SCHOLION.

M*Uscum terrestrem repentem Math.* (quem aliàs & *Muscum terrestrem clavatum* C. B. pin. *in Poloniâ* verò *Plicariam* & *Cingulariam* nominare solent) satis jam *in Ephemeridibus primi anni Naturæ curiosorum obs. 97.* curiosè descripsit *Cl. L. Christianus Frider. Garman.* & cum *Scholiis* in ejusdem *observat. Exc. Dn. D. Phil. Jac. Sachs. à Lewenheimb*; nihil ergò restat, nisi aliqua circa consuetum & jam quotidianum illius plantæ usum, quem *Poloni* & maximè *Rutheni* & *Lithvani*, (ad exstirpandam & curan-

dam & curandam *Plicam*, morbum sibi familiarem) habent. Nam hic *Muscus* seu Planta (quæ reverâ inter plantas perfectiores numerari potest) non solùm in Poloniâ, sed adhuc in majori copiâ in locis desertis & arenosis, maximè in campis petrosis *Ukrainæ* crescit, & aliquando in longitudine ad 7. 8. usque ad 10. ulnas, quod *Ipsemet* observavi, invenitur. Mense Julio gignit julos seu spicas, sulphurei coloris, quæ autumnali tempore, digiti percussu sulpur vegetabile de se se spargere solent, cujus usum etiam jam citati Clar. D. L. *Garman.* & in *Schol. Exc. Dn. D. Sachs à Lewenheimb* anotaverunt, ut dixi.

In curandâ *Plica* verò (quem morbum Poloni Koltum, Germ. den Weichsel-Zopff oder Wirelzopff vocant) sequens observatur modus. Accipiunt hanc plantam seu *Muscum*, quem prius cultello aliquo sursum versus dissecare solent, posteà infundunt decocto Brancæ ursinæ, priùs optimè calefacto, & post unam vel alteram lenissimâ adhuc ebullitionem adjiciunt aliquid fermenti, illudque reponunt posteà ad fermentandum propè fornacem.

Alii verò accipiunt *Muscum* illum divisum & crassiusculè dissectum, & folia Brancæ ursinæ, etiam priùs siccata, part. æqual. coquunt ista cum aquæ simpl. fluviat. s. q. tamdiu, donec decoctum saturè flavum colorem contrahat. Decocto prius colato admiscent aliquid fermenti vulgaris acidi, (panis siliginei, à pistore desumti) vel fermentum huic usui destinatum, nempè ex pulvere Brancæ ursinæ, pane biscocto & fermento ordinario parato, reponuntque illud ad fornacem per dies aliquot, donec saporem quasi acidiusculum contraxerit. Et ita decoctum huic morbo idoneum est.

Not. Pro usu ordinario ad tabulam & ad jusculа, ita & ad alia fercula, mediante hac decocto, paranda, scil. Capones, Gallinas, vitulinam carnem & similia, qualia in tabulis Nobilium hìc in Poloniâ quotidiè (non ingrati saporis) apponi solent.

Hoc decoctum dicto modo absque *Plicaria*, seu *Musco terrest. repent.* paratur, ex hâc ratione, quoniam apud multos aliquando vomitus exitare solet. Hi verò, qui Plicâ laborant, eligunt sibi decoctum primum è *Plicariâ* paratum, & illud ita per se, aut cum ovis rec. in formâ jusculi quotidiè bibunt & comedunt. Exterius cum illo decocto priùs calefacto & aliquando ad majorem potentiam seu virtutem secundâ vice, cum recente *Musco* incocto, instar lixivii & obscuri rubei coloris,

ris, lavant caput bis in ſeptimanâ, nullo amplius adhibito pectine, donec crines ſeſe complicare incipiant, unde neceſſario progreſſu temporis ita ſeſe intricare ſolent, ut tunc quaſi ſerpentes penduli circa caput pendeant, inſtar Gorgonei, aſpectu horrendo, & ſic credunt Plicam jam perfectam in crinibus. Leopoli quidam Presbyter Græcus & Plicatus affirmabat mihi quaſi juramento, ſe mediante hoc decocto, plus quàm centum perſonas utriusque ſexus dicto modo curaſſe. Narrabat mihi etiam (vir erat aliàs doctus) quod omnes plantæ, quæ ſcandunt, in formâ convolvuli, & ſignaturam quaſi capillorum habent (uti ſunt vitis, Hedera, Bryonia, Salſa Parilla, Species convolvuli & ſimilia) huic morbo proſint. Et hoc credo facilè, Salſa Parilla & Similax aſpera ſunt tàm potentes, ut luem veneream curare ſoleant, & cur non etiam Plicam? cum morbus, prout aliqui volunt, occultæ qualitatis ſit, qui fermè ſimillima Symptomata producere ſolet. Hoc ſcio pro certo, & ſæpiſſimè probavi, quod Mercurius vulg. (qui aliàs morbum Gallicum curare ſolet) etiam in Plicâ certiſſimum ſit remedium, & qui illam infallibiliter per ſalivationem expellere ſolet: niſi alia ſint impedimenta, & cauſa aliqua conjuncta. Sed revertor ad noſtrum Muſcum repentem & ejus virtutes.

Illuſtriſſima *Domina Tarlowa*, capitanea vidua, quæ multis annis fuit *Plicata*, tandem *Unguento* aliquo ex *Muſco noſtro terreſtri repente* confecto, Dei imprimis benedictione feliciter fuit reſtituta. Arcanum ſeu unguentum hoc acceperat *à Magnifico Domino Zrowski* ante annos 32. ubi ſpatio hujus temporis intereà, ut ipſa retulit, aliquot centenos curavit, & ab iſtâ plicâ liberavit. Unguentum, quod defunctus piæ memoriæ Dominus *D. Andr. Cnöffelius*, amicus meus extraordinarius, ab ipsâ viduâ, tanquam rem ſingularem acceperat, mihi quoque conceſſit: paratur tali modo: ℞. Herb. *Plicariæ* (ſcil. *Muſci terreſt. & repentis*) & Radicum Bryoniæ partes æquales, Adipis Erinacei q. ſ. ex his tribus optimè commixtis, in vaſe vitreo benè obturato, coquuntur in B. M. per horam & f. ſ. a. Unguentum. Cum quo radices capillitii in capite complicati, & loca affecta, maximè articuli dolentes, bis in die inungebantur Naturæ; & hæc tota erat cura, in curando morbo, quæ nimis empirica, & in exſtirpando malo mihi videtur non ſufficiens. Oleum ſeu pinguedo, ex Erinaceo, quod ad confectionem Unguenti hujus requiritur, parare ſolebat in Ollâ novâ foraminatâ, igne circulari per deſcenſum more conſveto.

Mulier-

Mulierculæ rusticanæ & plebejæ in Ukraina adhuc alium habent usum hujus *Musci terrest.* seu *Plicariæ.* In nimio fluxu Menstruorum, doloribus & strangulationibus uterinis, faciunt cingulum ex illo, cum quo miserculæ circa nudum corpus sese cingunt, creduntque sanguinis impetum non solùm ita cohiberi posse, sed & omnes dolores uterinos per hoc compesci. Et hoc faciunt simili modo in Hæmorrhagia narium, ubi cum istâ plantâ seu *Musco* caput cingunt, & ex eo quasi coronam faciunt, & inde credo plantam nomen attraxisse, quod à quibusdam cingularia vocatur.

D. Marrtin Bernhardi à Berniz in Litt. Warsonia Vrastil. ad D. Sachs datis.

OBSERVATIO LIII.

D. MARTINI BERNHARDI à Bernitz.

RUTA MURARIA ET MUSCUS CRUSTACEUS IN CRANIO HUMANO.

Quod è *saxis* murorumque fissuris, *Plantæ* enasci soleant, quotidianâ experientiâ docemur, quæ aliquando etiam in tantam molem excrescunt, ut radicibus suis muros crassissimos veluti cuneo quodam diffindant, atque adeò, teste Rev. Patr. *Kirchero in Mundo subterraneo*, veterum structuras ædificiorum Romæ non tàm ab irruptione Barbarorum, quàm ab hujusmodi stirpibus & arbustis tempore destructas fuisse. Unde nemo mirari debet, si apud historicos legerit, Palmam Trallibus, referente *Plinio*, in lapideâ basi statuæ Cæsaris Dictatoris, ortam fuisse aut Delphis Lysandri Lacedæmonii Statuæ caput, (relatione *Ciceronis*) ex herbis asperis & agrestibus, in modum coronæ obsitum visum fuisse; similia adhuc aliquando Romæ, & in aliis locis Italiæ in Statuis antiquis cernuntur. Quod & ex ipsis animalibus & eorũ partibus plantæ spontaneo ortu crescere solent, multa apud historicos inveniuntur exempla. *Aristoteles lib. IX. Hist. c. 5.* & *Theophrastus lib. 2. de caus. Plant.* scribunt, Hederam inter cornua cervi enatam fuisse. *Muscum* copiosum satisque longum è cute capitis carpionis vidit *D. Joh. Solegrius*, Botanicus peritissimus. *Lycostenes in libro suo de Monstris*, & *Eusebius Nierenbergius in Hist. Naturli*, Spiram farris Aretii mulieri è naso excrevisse.

Plu-

Plutarch. Lib. VII. Symp. q. 9. Culmum hordei in vesicâ cujusdam dysuria laborantis enatum esse refert. Spinam in corpore germinantem commemorat *Licetus de spont. vivent. Ortu.* Sæpissimè pisa & alia legumina, in aures casu delapsa, radices egisse repertum est. Nec non morus & cerasus in auribus nata; ex *Borelli observat. Medico-Physic. Cent. 1. Obs. X.* Fruticem è collo mulieris excrevisse narrat D. *Kergerus de ferment. Sect. 1. c. 6. 51.* Superiùs jam citatus *Eusebius Nierenb.* refert etiam virum fuisse, in cujus ore, naso ac auribus flosculi nati sint, citatque *Conradum Rubeaquensem & vicentii Speculum.*

Sed admirabilem & admiratione dignissimam historiam hujus seculi habent *Borellus in Cent. 1. Observ. Medico-Physic. cap. X. Item Cl. D. Phil. Jac. Sachs à Lewenheimb. in Gammarol. sect. 1. v. 9. §. 5. s. p. 190.* & Rev. P. Ath *Kircherus in Mundo subterraneo Tom. 2. lib. XII. sect. 1. c. 8.* de homine quodam Hispano, qui autumnali tempore ex arbore intra spineta lapsus, multò tempore malè sentiebat, potissimũ verò dolorem se sentire ajebat inter costas, & quemadmodum lustranti nullum tumoris aut livoris vestigium apparebat, ita quoque malum non tantoperè curavit: Accidit tamen, ut verno tempore malum crescens nonnullum tuber ostenderet, & inter paucas hebdomadas ita cresceret, ut cum tempore quoque nescio quid ramosum, & tandem plantæ perfectæ rudimentum excrescere videret, tanto incremento, ut æstivo tempore quotannis forfice luxuriantem propaginem tondere necesse fuerit, in quibus etiam flores & fructus visi sunt; tentatum fuit sæpè sæpiùs, quà scarificationibus, quà incisionibus, radicem plantæ exstirpare, sed frustrà: radices enim non tantùm per costas, sed & per coxam ipsam usque in femur se diffuderant, donec tandem radice musculis tendonibusque implicatâ, mortem homini intulerit. *Mirabile* & aspectu jucundum est illud *Cranium humanum*, in quo corallina planta excrevisse cernitur, quod *Pisis in Gazophylacio Magni Ducis Hetruriæ* à multis adhuc quotidiè conspicitur. Non minori admirationi est hoc sequens, & à nemine, quod adhuc sciam, notatum, *plantam* nempè *ex cranio humano* crevisse, quod ipsemet observavi.

In venatione aliquando cum *Ser. Rege Joh. Casimiro*, *Domino meo Clementissimo*, in loco *Zakrozim* dicto, dum fallendi temporis causa, templum ibidem antiquum inspiciendi gratiâ circumambularem, improviso in ipso muro, â latere pilaris, inveni *cranium antiquum*, olim in illum locum repositum, quod non solùm *Musco crustaceo* in diversis locis

N hinc

hinc inde tanquam maculis dotatum erat, ſed quod adhuc mirabilius rariusque fuit, *ex ipsâ ſuturâ mendosâ oſſis temporalis* ſeu ſquamoſi dextri lateris creviſſe *plantulam* aliquam delicatiſſimam, nempè *Rutam murariam* (quæ etiam in ipſo muro non procul in tribus locis procreverat) animadverti: res tàm jucunda, ut omnes, qui eam poſteà viderent, mirarentur. Ego proinde curioſitatis ergò ut rem ſingularem, mecum accipiens, cranium hoc delineare & pluribus monſtrare volui, quod etiam hìc in adjuncta Tabula oculis ſubjicitur. *Plantulam* ab amico, cui hoc monſtrabam, improviſo extractam, uti & ipſum *Muſcum* ab illo cranio collectum, cum delineatione *Clar. D. D. Phil. Sachs à Lewenheimb, Vratislaviam* curioſitatis cauſâ miſi.

SCHOLION.

DE USNEA SEU MUSCO CRANII HUMANI, *Item* DE EJUS VIRTUTE, USU ET COMPARATIONE.

SUb *Uſneâ humanâ* intelligitur hìc ille *Muſcus*, qui in capitibus ſeu *calvariis ſuſpenſorum*, rotâ contuſorum, vel alio modo morte violentâ peremtorum, liberoque aëri expoſitorum adnaſcitur, & in illis adhæreſcere ſolet; nam capita talia ſub libero Cœlo, ventis, pluviis, radiis ſolaribus lunaribusq continuè expoſita, tempore tandem molleſcunt, ac ita diſponuntur, ut muſcum de ſe protrudant, quem Paracelſici *uſneam*, *Libavius* autem in *Alch. pag. 185. Florem* cranii appellant. *Hildanus in cent. 3. Obſerv. 38. & in ultimâ Cent. Epiſtolarum p. 975.* (qui *Uſneam* ſibi ipſemet *ex oſſibus humanis* in angelo quodam Cæmeterii collegerat) dubitat, *Uſneam* hanc in Craniis ſuſpenſorum inveniri: quia eam nunquam in illis reperire potuerit, neque credit, quod in iſtis craniis, quæ ventis, pluviis, grandinibusque impetuitoſis in patibulo objiciuntur, Uſnea naſci poſſit. Sed *Clar. D. D. Daniel Beckerus in Microcoſ. Med. lib. 2. c. 5.* ſcribit, id quod ipſe non obſervarit, alios Clariſſ. Med. obſervaſſe: ait, quot venti, grandines, pluviæ magis diſponant ſolidam Cranii partem, quo ſolis radii in caput totum agentes, facilius florem hunc ex ipſo cerebro elicere & evocare poſſint: hinc teſte *Tabern. lib. 2. pag. 488.* nonnulli Medici aut Pharmacopæi cranium aëri locoque humidiori exponunt, ut ſic faciliùs *Muſcus* proveniat: nec impetus eorundem Meteororum

AD OBS. LIII.
RUTA MURARIA CUM MUSCO CRUSTACEO
IN CRANIO HUMANO ANNO 1652 INVENTA.

teororum generationem hanc impediunt, cum & è locis minùs dispositis, imò saxeis, & illis tempestatibus æquè expositis, herbulas egregias enasci videamus, etiam exemplo probat cum aliquo cranio ex patibulo desumto & Usnea decorato, quod apud Clariss. *Celsissimi Ducis Borussiæ* Regiomonti Pharmacopæum *D. Casparum Pancerum* vidit, exoticis & raris quoque gaudentem.

Clariss. D. Joh. *Chemnitius in Indice Plantarum circa Brunsuigam* scribit, se vidisse ante annos aliquot octo simul crania militum in prælio Cæsareo Danico occisorum, quæ annos septendecim in sylvâ vicinâ delituerant, *Usnea* undique obducta.

Ego ipsemet aliquando in venatione cum *Ser. Rege Joh. Casimiro*, Domino meo Clementissimo; similem calvariam, Usneâ in diversis locis incrustatam, casu inveni. *Cranium hominis suspensi musco seu usneâ* in aliquibus locis obductum, vidi Anno 1642. apud piæ memoriæ *Ser. Caroli Ferdinandi, Principis Pol. & Svec. Apotekarium, Dn. Sebastianum Englertum*, is propè patibulum Varsaviense, olim muratum, sub muro in capellâ antiquâ id invenerat, in quo adhuc nidus passerculorum conspiciebatur. Sed hoc notandum, quod *usnea humana* sit *duplex*, scil. *vegetata, villicosa & herbacea*, quoniam ex parvis filamentis herbaceis constat, in formâ quasi illius musci, qui in tegulis crescere solet, & qui à *Taber. lib. 2. p. 488.* in figurâ ibi de lineatâ inspicitur, & iste muscus maximè in illis capitibus seu craniis invenitur, quæ in terrâ locisque humidioribus seposita sunt. *Altera est crustacea*, in ipso capite tanquam crusta adhærescens, simili modo illi, quæ in saxis & lapidibus campestribus, ordinariè in multis locis non cultis apparet, & â Botanicis lichen saxatilis, sen lichen petrea nim. (Germ. Steinflechten) appellatur, de cujus specie hîc nobis sermo est, quia & illa est usnea, quæ ab autoribus eligitur, quæ peculiari quâdam virtute, ad diversos morbos depellendos & curandos, dotata est.

Virtutes & usus *usneæ* cranii humani ab autoribus attributi sunt mirabiles, & *primò*.

In Epilepsiâ & affectibus Cephalicis tanquam expertissimum & sæpè probatum remedium à multis habetur: cujus usum & effectum ego ipsemet in fœminâ quâdam à multis annis Epilepticâ, (& per piè defunctum *D. D. Andr. Cnöffelicum* Archiatr. S. R. M. curatâ) vidi, ubi usnea

humana tanquam basis & fundamentum illius medicamenti Antepileptici erat. Quoniam verò prænominatus *D. D. Cnöffelius usneam* istam non semper in copiâ ad manus habere potuit, loco ejus posteà in aliis similibus curationibus ipsum cranium humanum suspensorum substituit, & maximè illud *Ossiculum triangulare* seu triquetrum accepit, quod aliquàndo in craniis circa principium suturæ Lambdoidis manifestè apparet, quod cum summâ diligentiâ avidè quærere solebat, sed raro, nec in omnibus reperitur, ideò diversa capita inquirenda fuére. *Hild. in Cent. 1. Epist. 65.* scribit, se habuisse semel horum ossiculorum ultra centum. Cranium cum osse triangulari in confinio Sagittalis & Lambdoideæ, variisque in hac ossiculis spectatur in Musæo *Cl. D. Th. Bartholini.* Sunt alii, qui scribunt, hoc esse illud Ossiculum Lutz, de quo moderni Hebræi mirabilia somniant, in illo latére radicem vegetantem, cujus vivificâ facultate corpora humana in novissimo die sint surrectura, de quibus vide *Robertum Fludt de Fluctibus in Philosophia Mosaica*, qui vult ossiculum hoc habere formam crucis, & solùm in craniis recens trucidatorum inveniri. Alii scribunt in dorso reperiri vertebram, cui *Luz* nomen imposuerunt, *Cornelius Agrippa & vesalius* in pede collocant.

Sed iterùm ad usneam nostram:

In *Hæmorrhagiâ narium* præstantissimũ *usnea cranii humani* est remedium, quod omnibus Medicinam profitentibus est notum. *Hildanus Cent. 2. p. 54.* in sistendâ Hæmorrhagiâ ejus præstantiam non rarò expertus est. Paracelsus *in Manual. pag. 49. Tabermontan. l. c. &* alii quàm plurimi Medici idem hoc de Usneâ scribunt. *Cl. Daniel Beckerus lib. 2. p. 133. Microcosm. Medici* dicit, se exoptatum ejusdem vidisse effectum, desperatamque correxisse Hæmorrhagiam, in juvene quodam, jam pro agonisante habito. Ego ipsemet in sistendâ Hæmorrhagiâ narium desperata, ex usnea & fimo porcino, cum mucilagine Tragacanthi (per aq. spermat. ranarum fact.) turundas paravi, quæ priùs exsiccantur, & posteà in loco sicco servatæ, tempore necessitatis naribus intruduntur, incantamenti instar sanguinem retinere solent. Circa frontem Anacollema, ex Bolo, sang. Draconis, Pulvere sperniol. nostr. (ex nigr. Oculis ppt) & usnea aa. q. s. cum albumine ovi & modico aceti paratum applicet. In defectu verò *usneæ ex capitibus* suspensorum eligitur

illa,

illa, quæ in cæmeterio aliquando in oſſibus demortuorum, vel etiam illa, quæ in tegulis creſcit, item *Uſnea*, quæ in ramis ſeu truncis antiquis prunorum ſylveſt. & acidorum adhæreſcere ſolet. Et ex illâ priùs pulveriſatâ, cum adjecto albumine ovi, fiat dicto modo frontale.

Unzerus in lib. 3. de Peſt p. 267. vult, quod *Uſnea humana*, ſolùm manibus retenta, omnem hæmorrhagiam è veſtigio ſupprimere & reſtringere valeat. *Sennertus lib. I. Pract. p. 977.* eandem in Syndone rubrâ de collo ſuſpenſam, in ſimili caſu commendat, ubi & ſequens *Amuletum*, concinnat: ℞. Cinerem bufonis unius. Lap. Hæmatit. ℥ß. Muſci cranii humani pulver. Umbilici marini, coral. rub. ppt. aa. ℈j. Radic. Tormentillæ Biſtortæ aa. ℥ß. Burſſæ paſtoris, Flor. Bellid. minor. Anagal. rub. aa. p. j. f. pulvis, qui in ſericum rubrum includatur. f. ſacculus collo appendendus.

Amuletum aliud ex Uſnea Microcoſmi, noſtro more ſic componitur.

℞. Uſneæ Microcoſmi, ſeu Muſci cranii humani (vel loco illius Muſci ex oſſibus humanis defunctorum, in cæmeteriis collect.) Pulveris Bufonis, Sperniolæ noſtræ præparationis (ex oculis nigris ſpermatis ranarum cum propriâ mucagine aquat. per creberrimam imbibitionem præparat.) part. æquales. Miſce & cum mucilagine Tragacanthi, per aquam ſpermat. ranarum fact. fiat maſſa, ex quâ poſteà formentur Amuleta, cordis vel aliâ formâ collo appendenda. Vel duo poma, quæ manibus tàm diu tenenda ſunt, donec incaleſcant.

In omni Hæmorrhagiâ tàm narium, quàm uteri, Hæmorrhoidum & vulnerum miræ virtutis. *Armillæ* elegantiſſimæ & coralliâ circa manus & collum pro fæminis parantur modò ſequenti:

℞. Specierum præcedent. ex Uſnea, Bufone & Pulv. Sperniol. ppt. part. unam vel q. v.
Oſſium human. ex cæmeterio ad nigredinem uſtorum (meliùs crudorum) & ſubtiliſſimè pulveriſatorū tantundem ad pondus omnium.
Et cum mucilagine Tragacanthi per aquam ſperm. Ranarum fact. q. ſ. f. maſſa, ex quâ poſteà formentur globuli vel tabulæ ad placitum, inter formandum verò inungantur digiti

& massa ipsa cum Ichthiocolla, prius in aq. spermatis ranarum super ignem dissoluta, qui tandem aciculâ crassâ vel alio stylo ferreo perforari, & in loco umbroso exsiccari debent, & posteà in scamno tornatorio ab aliquo tornario explanari & poliri possunt.

Not. Vidi & olim ad hanc operationem perficiendam apud *Dominum Gothofredum N.N. Apothecarium Thorunienſem*, dum Warsaviæ adhuc esset, instrumenta singularia ex ferro, quibus ex Ebore ad nigredinem priùs calcinato pulverisatoque, admixtis variis Gummatibus & speciebus odoriferis, varia similia corallia efformare & elaborare solebat.

Sunt & alii, qui *ex Usnea* in cranio hominis suspensi inventa, vitriolo Veneris (prius in Sole phil. calcinat.) & Nitro fixo p. æq. mediante Ichthyocolla in Aq. Spermat. ranarum, priùs dissoluta, *Lapides* & *Tabulas* formare solent. *Lapides* tenentur in omni Hæmorrhagiâ (ex quâcunque parte etiam illa proveniat) manibus, donec incalescant. *Tabula* in majori formâ applicetur dorso in fluxu Hæmorrhoidum & mensium mulierum, in fluxu verò sanguinis è naribus, frontè, in febribus calidis, pulsibus: item vulneribus cæsis & aliis partibus, ubi sanguinis impetus cohibendus est. Aliàs in desperato fluxu nimio menstruorum & Hæmorrhoidum sæpissimè & nunquam absque juvamine & solatio infirmarum & infirmorum, *Usneam* Microcosmi in formâ Pulveris ℈j. per se, vel cum additione coral. rub. cum spermate ranarum (rec. collect.) præparatorum exhibui, etiam pro meliori usu & commoditate Pilulas sequentes paravi:

℞. Usneæ pulverisatæ,
Eboris fossilis, seu corallorum, prædicto modo pptorum an. ℈j.
Opii nostri correcti gr. j.

Cum Syr. Idoneo f. Pilulæ parvæ, foliato auro obductæ, quæ secundo semper die (in Emulsione aliquâ ex Seminibus 4. frig. cum aq. spermat. ranarum prius rec. parat.) circa cubitum sumuntur. Cl. Daniel *Beckerus in Medico Microcos. cap. V.* in simili affectu tales habet Pilulas; ℞. *Musci Cranii Humani.* Magist. Corallor. Perlarum. an. ℈ß. Boli Orient. gr. vij. Misce f. Pil. & Usneam, linteolo obvolutam, inferiori immittitur parti.

Ego *in fluxu nimio menstruorum*, ordinavi pessarium sequens ex eâdem Usnea (vel etiam in defectu hujus Muscum ex corticibus sylvest. collect. Germ. Schlehen Moeß) cum fimo porcino & sperniola nostra ex oculis nigris, cum propriâ mucagine per iteratam insuccationem prius parat an. part. æqual. misce. f. pulvis. Ex hoc pulvere posteà cum materiâ idoneâ scil. gossypio, lanâ concerptâ, stupa purgata, vel materia syndonea sive Zendalo, f. Pessarium, vel Pulvis incorporetur Cerâ, vel cum mucilagine Tragacanthi per aquam Sperm. Ranar. fact. vel alio succo conveniente, scil. acatiar. Sylvest. Burssæ pastoris. f. & Pessarium in formâ consueta alligatur filo, ut pro libitu singulis 6. horis extrahi, & sinui pudoris novum inserere possis.

Fabricius *Hildanus in Cent. Epistol. ad amicos Epist. 39. pag. 987.* sequens, *ex Usneâ* compositâ commendat *Pessarium*: ℞. Farinæ volatilis ℥ij. Terræ Sigillatæ, Sang. Draconis, hypsi, Cinerum aquat. ranarum an. ʒiij. Musci cranii humani ʒj. M. f. pulvis subtilissimus, in quo turunda seu pessarium (ex stupis suavibus, justæ magnitudinis priùs formata, & decocto fol. prunor. sylvestr. vel alio liquore conveniente humefacta) involvenda est.

Hinc *Weikard. p. 356.* & Cl. D. D. *Beckerus ex illo p. 133.* in uterum sequens *Decoct. injiciendum* efficax esse scribunt, quod & in procidentiâ ipsius Uteri & intestini recti, etiam adhiberi potest, quod. ℞. Glandul. exsiccat. ℥iij. Usneæ cranii ℥j. Rad. consol. bistort. tormentil. an. ℥ß. Terræ Sigil. ʒiij. Lap. Calaminar. Ciner. Sarment. Herniariæ siccæ an. ʒij. Absynthii ʒj. *Coq.* in aq. fol. Quercus, & tertiâ parte vini rubri ad mens. j. pro injectione, quæ efficacior erit, si parùm aluminis addatur.

In Dysenteriâ & aliis profluviis ventris & Intestinorum. Poppius *lib. 2. Thesaur. med. p. 410.* ℈j. Usneæ exhibet.

Ad sistendum sanguinis profluvium è vulneribus, vix invenitur Chirurgus exercitatus, qui Usneam in Ossibus humanis mortuorum collectam non pro certo & infallibili experimento habeat.

Hildanus in lib. de Lithotomiâ vesicæ cap. X. p. 724. & in Tract. de Gangrænâ & Sphacelo cap. 19. p. 814. item *in Cistâ Militari Class. XVIII. p. 1041.* pulverem cum Usnea commixtum à multis annis jam probatum sequentem habet.

℞. Farinæ volatilis ℥vj.

Sang.

Sang. Draconis. Thuris an. ℥j. Boli or. Terræ ſigil. an. ℥ß. Gypſi ℥jß. Ranarum aquatilium præparatarum ℥ij. Muſci Cranii humani ℥j. Pilorum leporum minutiſſimè inciſorum ʒij. Pul. albuminum ovorum, Sole caniculari exſiccatorum. Spumæ maris, ſpongiæ novæ torrefactæ an. ℥j.

Miſce fiatque pulvis ſubtiliſſimus, quo in omnibus vulneribus etiam capitis, & detectis membranis, uti & in Hæmorrhagiâ narium, cum fructu uti poteris. *Weickard. p. 566.* hanc habet formulam, & *Cl. D. D. Beckerus ex ipſo.* ℞. Thuris, Aloës, an. p. æq. pulveriſa ſubtiliſſimè, & cum albumine ovi incorporentur, addendo Muſcum de cranio hominis defuncti, excipiantur lanugine panni veteris, & utere.

In Synoviâ. Chirurgus quidam Uſneam (in cæmeterio ex oſſibus & capitibus humanis collect.) cum æquali parte Laccæ rubræ globuloſæ commiſcebat, etiam aliquando in defectu Uſneæ pulverem ex ipſis oſſibus humanis ſeu calvaria admiſcebat, & vulneribus, linteo concerpto, applicare ſolebat: & hoc apud illum pro ſummo ſecreto in iſto affectu tenebatur.

Helmontius ex Uſnea, ſale marino & ente veneris, cum Ichthiocolla ſoluta, ſuum parat *Periapton Salutis* Magneticum (Driff), ſeu *Lapidem Butlerianum*, quo ſolo attactu extremo linguæ apice ſalutem afferre vult.

Uſnea in cranio humano ſuſpenſorum inventa, ingreditur quoque *Unguentum Armarium*, quod aliàs *Martiale & Magneticum* dicitur, quod ut Magnes ferrum, abſconditâ & occultâ facultate trahit, ita ſimili modo occultâ vi vulnus inflictum per hoc unguentum ſanatur. Armarium & Martiale vocatur, quod unguentum hoc non vulneri, prout ordinariè fieri ſolet, ſed armis, (quibus vulnus inflictum eſt, & iis adhuc cruor adhæreſcit) applicatur, cumque eo affricatur. Alii ſolum, quando illud telum ſeu arma habere nequeunt, aliud telum ſeu lignum, ſanguine prius ex vulnere imbutum, & exſiccatum, in hoc unguentum imponunt, & vulnus ſingulis diebus, faſcia nova, urina vulnerati madefacta, obtegunt. Hujus unguenti primum inventorem dicunt fuiſſe Paracelſum; ſed *Keckermannus lib. 1. Syſtem. Phyſ. c. 9.* Autorem vult Italum quendam Parmenſem. Poſt ipſum à diverſis autoribus diverſæ compoſitiones & deſcriptiones compoſitæ ſunt, ſcil. à *Crollio, Colero, Weckero, Gocle-*

Goclenio, *Helmontio*, *Cornario*, *Weikardo*, aliisque pluribus Autoribus, qui de hoc ungento ſcripſerunt, & in quibus omnibus *Uſnea* Microcoſmi tanquam baſis & fundamentum eſt. Qui de hujus ungnenti effectu, virtute, uſu, & præparatione, plura deſiderat, is adeat *Theatrum Sympatheticum*, *Norimbergæ* impreſſum, ubi omnes Autores, qui pro & contra huc usque ſcripſerunt, Ben. Lect. quaſi in uno faſciculo inveniet. Hoc ſaltem hîc admonendum, quod Uſneam non ſolùm pro confectione unguenti, ſed & in aliis uſibus, tàm internis, quàm externis colligi volunt, Lunâ creſcente, & in bonâ Domo exiſtente, ſcil. veneris, ſi fieri poſſit; (non Martis aut Saturni) cur verò ex ſtrangulati potiùs, quàm alterius cujusdam capite, *Uſnea* eligatur, rationes dat *Goclenius in Tract.* de confectione hujus unguenti, & *Helmontius de Magn. Vulnerum* curatione, quos B. L. inſpicere poteſt.

Sunt & aliqui, qui credunt, ſed ſuperſtitioſè, *Vſneam* cum *Zenith* virguncularum, & radice victoriali ſimul ſacculo virgineo incluſam ſub axillâ ſiniſtrâ veſti inſutam, portatamque contra omnia arma & tela valere & defendere, hominemque inviolabilem reddere. Quod & Cl. *Sennertus lib. 5. Part. 4. cap. 24. Med. Pract.* ex libello publicè impreſſo ſcribit, quod Uſnea die Veneris ante Solis exortum, ex hominis ſuſpenſi vel rotâ necati Craneo, Muſcus cum certis precibus (quæ ibi non ponuntur, nec poni debent) deradendus ſit, qui ſi in veſte ſub ſiniſtrâ axillâ inſutus geſtetur, hominem eodem modo inviolabilem præſtet. Sed uti hoc illicitum eſt, ſeſe impenetrabilem reddere, ita & Chriſtianum hominem non decet, ſimilia ſuperſtitioſa tractare. Et ego tale artificium conjuratione acquiſitum malo credere, quàm cum periculo corporis & animæ tentare, quia ſuperſtitioſa ſunt, & nullius in hâc re efficaciæ.

Alii iterùm ſunt, qui *Vſneam* ex cranio hominis ſuſpenſi, cum eodem Zenith ſeu linteo maculato primi menſtrui, plumbo commiſcent, quando ſpherulas ſeu Pilulas fundunt, & ſic ſibi certum ictum ex bombardâ promittunt, ſed & iſta ſunt vana, nec ad noſtrum propoſitum ſpectant.

Jam reſtat, ut, cum *Vſnea* Microcoſmi tanquam remedium in multis morbis excellentiſſimum, aliàs ut ſupra dictum, rarò & in exiguâ quantitate inveniatur, quomodo faciliùs & in majori copiâ adacquirenda ſit, hic oſtenditur. *Non pauci* fuere, quos ipſemet noſco, qui di-

O verſis

versis modis hoc tentaverunt, & crania similia, scil. hominum violentâ morte peremptorum, in loca humida super terram (ubi aliàs Muscus copiosè crescere solet) reponebant. *Alii* ponebant caput supra rupes in locis altioribus montium, ubi aliàs muscus similis, quasi crusta lapidibus & saxis adnascens, copiosè conspicitur. *Alii* etiam ut rem promoverent, caput seu cranium circumcirca similibus lapidibus (musco crustaceo, contagii instar infecto) tegebant, & suo tempore muscum, seu florem, simili modo in cranio crescentem, sperabant. Meliorem adhuc successum credebant & aliqui, qui muscum ipsum in tegulis & lapidibus collectum, cum aquâ pluviali, seu rore Solis commiscebant, & calvariæ instillabant, ac posteà supra murum in loco altiori & quietiori ad annos 3. vel plures reponebant. Qui modus defuncto & superiùs præmemorato *Domino D. Cnoffelio* non displicuit: nam ille ipse, qui adhuc meliorem successum sperabat, commiscebat muscum terrestrem minimum (qui in terris locisque humidioribus, item in tegulis tectorum umbrosorum invenitur) prius manibus contritum, cum vino optimo Hispanico, mixturâ posteà ungebat cranium circumcirca, & reponebat illud in superiori loco domus, ad crescendum super murum, & sub aperto cælo, interim irrupit bellum cum Suevis, caput seu cranium ita confectum, in absentiâ hospitis, remotum & rejectum fuit, & nemo posteà scire potuit, ubi remanserit. Jam est septimus annus, ubi de hac materiâ cum amico aliquo curioso in discursum incidi, qui mihi jurando quasi confirmabat, se habere inventionem ad acquirendum hunc muscum brevi tempore, & quidem in copiâ, nullo alio modo, nisi quod calvariam hominis prius oleo olivarum benè inunctam, in loco remoto & sylvestri super lapides antiquos, tali musco crustaceo infectos, poneret, (qui in campis desertis aliquando in unum cumulum collecti inveniuntur) & per annum in illis quiescere reliqueret, sic acquisivisse certum muscum in cranio, quod sæpiùs probarit.

D. Martin. Berhardi in Litt. Warsoviæ Vratisl. datis ad D. Sachsium.

OBSER-

AD OBS. LIV.

FUNGUS MONSTROSUS IN ALVEARIO INVENTꝰ

AD ANNOT: OBS: LIV.

OBSERVATIO LIV.

D. MARTINI BERNHARDI à BERNIZ.

FUNGUS MONSTROSUS IN ALVEARIO INVENTUS.

INter ſpontaneos vegetabilis naturæ partus, numerantur & *Tubera* & *Fungi*, quæ ſecundum *Trag.* nec flores, neque ſemina ſunt, quia radice, foliis & fructibus carent, ideò primum imperfectum vegetabilis naturæ gradum obtinent, & inter plantarum ſolùm rudimenta primum tenent locum. Perſæpè contingit, quod in cavitatibus alveolorum, ex ipſo trunco lingneo, certum genus *fungorum*, multis germinibus, veluti manus in digitos plures diducta, creſcere ſolent, ideò à Germanis, Stock-Schwämm / item das Müterichen oder Händichen / ſo in den Bienſtöcken gefunden wird / Latinè verò *Fungus prolifer* appellatur.

Ejusdem generis *fungum*, ſed in monſtroſâ & ſingulari formâ, caſu inveni ante annos aliquot *in Lithvaniâ*, in quâdam villâ, in *Apiario*, antiquo. *Is* enim *ſignaturam* & formam *uteri muliebris, cum vaginâ, tubis* & *teſtibus*, etiam *adnata veſica*, in omnibus à naturâ ita æmulabatur, ut nihil ſimilius eſſe potuerit: *Coloris* erat ex luteo palleſcentis, qui à latere ex unâ parte parùm obſcuri ex atro rubeſcentis ſeu caſtanei coloris erat; tota ſubſtantia interna erat alba, dura & tenax, odoris mellei, magnitudo verò & forma illius melius in adjectâ figurâ apparebit.

Similem quaſi *fungum*, ex multis germinibus compoſitum, (ſed non ita monſtroſum) etiam *in alveario* inventum, aliquando Pultovviæ accepi, quem poſteà Amico meo *D. D. Cnöffelio* Marienburgum, cum aliquibus conchiliis in Pruſſiam miſi.

Huc etiam pertinet ille *fungus Batavicus* ſeu Hollandicus, qui propter abominandum fætorem, ab illis *Ovum Dæmonis* à Dodonæo & Junio aliàs *Fungus Phalloides* dictus eſt.

Is oppoſitus præcedenti (qui muliebria exprimebat) *virili figurâ* adeò â naturâ efformatus erat, ut in omnibus *figuram penis cum glande & teſtibus* hominis aliquando accuratiſſimè repræſentari ſoleat. Naſci-

tur hic in Hollandiâ in Sabuletis, aliquando copiosè. Fungum hunc primò descripsit & explicuit *Cl. D. Hadrianus Junius*, & post ipsum *Dodon.* & adhuc alii plures, qui de re Herbariâ scripserunt, de quo vide ulteriùs in *Hist. Universal. Plantarum Tom.3. lib. 40. p. 827.* ubi & *Fungus*, Phalloidis genus, veretri canini instar cum adjectâ figurâ invenitur.

SCHOLION.

F*Ungos*, Græci Deorum cibo nasci dictitant, ut *Tranquillus* in Nerone meminit. *Porphyrius* non cibum, sed filios Deorum, Fungos & Tubera vocabat, quod provenire viderentur sine semine.

Fungorum species numerosæ & variæ sunt, & tàm formæ, quàm colorum varietate & qualitate inter se distinctæ, de quibus vide *Clusium*, *Bauhinum & Universal. Plantar. Historiam in Tom. 3. l. XL. c. 1.*

Dioscoridi Fungorum differentia duplex est: *alii* enim in cibi usum veniunt, *alii* venenosi sunt. Nascuntur ferè omnes spontè, & absque aliquâ seminalis virtutis efficaciâ, ex pituitoso & mucoso, arborum lignorumque putridorum & communi terræ succo, Solisque calore fruentes in diversis locis, diversâque matrice, non solùm in terrâ, arboribus, & in earum radicibus, aliisq; lignis putridis, sed & in tectis stramineis domorum, murorumq; antiquorum, & in ipsis lapidibus & saxis.

Fungi qui toto genere lædunt, & pro *veneno* habentur, sunt illi, qui in locis putridis, fætidis, fimosis & venenosis nascuntur, & maximè circa illas regiones, ubi varia animalium venenosorum habitacula sunt, ubi sæpè ex rerum vicinarum putredine, ex serpentum, bufonum & aliorum animalium venenatorum afflatu vel contactu venenum aliquod contrahere possunt.

Item *Fungi*, qui coloris nigri, cinerei & miniati seu cinabrii sunt, punctulis seu maculis, diversisque coloribus in superficie hinc inde dotati, & marmoris varii instar, hi omnes propter malignam & lethiferam qualitatem rejiciendi sunt.

Fungorum istorum (scil. *lethiferorum*) est maximus numerus. *D. Joh. Læselius in Catalogo Plantarum*, spontè nascentium *in Borussiâ*, solus ad 42. species, quæ inveniuntur, annotavit.

Fungorum verò *genera*, qui *in esum* veniunt, & inter esculenta habentur, numerantur à *Clusio*, *Bauhino*, & ab aliis Autoribus etiam in satis magnâ copiâ, ex quibus melioris notæ sunt: *I. Fungus Augusti* mensis.

Germ.

(Germ. Herren-Bölß / quod Dominorum mensa sit dignus.) 2. *Fungus porosus* I. Bauh. (Germ. Spiß-Morchen) 3. *Fungus pileolo lato*, albo & flavescente, genus IX. Bauh. (Germ. Rehling / gelbe Pfifferling) 4. *Fungus piperinus* (Herm. Pfefferling.) 5. *Fungus Autumnalis*, Bauh. (Germ. Reitsger,) & alia adhuc genera, quorum superiùs citatus *D. Joh. Lœselius* sólus (in Prussiâ nascentium) etiam circiter species 27. annotavit. Horum apud singulas ferè nationes peculiaria genera inveniuntur, qui aliquando in magno pretio habentur. Italia præcipuè *Fungorum* copiâ gaudet, & inter omnes Regiones Hetruria, qui cæteros antecellunt, vulgò *Prignoli* dicuntur, secundum verò tenent locum illi, qui *Porcini* nuncupantur. Præter hæc adhuc alia multa genera Fungorum inveniuntur, qui vulgò *Orelle Cardarelle*, *Pratajoli*, *Turini*, *Parigiole*, *Ordinali* & *Marine* appellantur, sunt & plura eorum genera, quibus Italia gaudet.

Quantum olim existimati fuerunt *Fungi* & *Boleti*, indicat illud Martialis:

Argentum atque aurum facile est, lanamque togamque
Mittere, *boletos* mittere difficile est.

Postremum adhuc singulare genus *fungorum*, teste Joh. Bapt. *Part. 2. lib. 10. villæ suæ pag. 767. è lapidibus*, quod & saxis nascitur. Præciditur ad esum unus, alius subnascitur, semperque novos producit, restibili fœcunditate septem diebus perficitur, sexies anno demetitur, terra dodrante operitur.

Neapoli afferuntur ex Vesuvio monte lapides, Surrenti ex Fageto altissimo sui tractus monte, in Apuliâ ex Gargano & celsioribus montium partibus, quos ubi semel produxisse vident fungos, effodiunt, & venales exportant, qui posteà teste *Portâ*, *Kirchero* & aliis, in divitum viridaria, cellas vinarias aliaque loca translati, numerosos fungos (instar turionum asparagi, aliquando etiam pileatos) producere solent. Lapides tamen priùs aliquantum teguntur, & aqua tepida seu pluviali insperguntur, sic intra paucos dies, scil. 5. 6. 7. aliquando etiam in unâ nocte esculentos & non ingratos fungos protrudunt.

Sunt qui tales Lapides, ut melius, citius, sapidioresque germinent fungos, dolii vinarii stillicidio supponunt.

Horum Lapidum mentionem fecit Rev. P. Athan. *Kircherus S. I. in Mundo Subterraneo Tom. 2. lib. 11. Sect. IV. cap. 7.* qui scribit, quod in illorum viridario Romæ saxum ex monte Tiburi vicino translatum, præ-

grandes & optimæ notæ *fungos* producere soleat, & quod in illo monte ex lapidibus siccissimis *fungi* prægrandes, majores cucurbitarum forma prodeant, delicio accolarum. *Porta lib. X. villæ suæ cap. LXX. de Fungis* ita scribit: Est *fungorum* species antiquis indicta, Neapolitanis *Gallinaccia* vulgò nuncupata, mirabili profectò formâ, ut nescias, cui assimiles: ad magnam crescit altitudinem, ut brachiis diductis vix homo complecti possit, pondus sexaginta librarum, non orbiculari formâ, ut cæteri, sed veluti manus in digitos plures diducta, ut Quercûs frondibus assimiletur. Fungus hic est albus, callosus tantæque magnitudinis, ut unus toti alendæ familiæ sufficiat. *Ferrantes Imperatus in Historiâ Naturali* sub nomine *Tuberis fungarii* ait, vidisse Fungos ponderis plusquàm centum librarum. Monstrum uon minus est ille *fungus Hungaricus*, qui *Clusii 21. & C.B. 32.* genus est fungorum esculentorum, Nam ille adeò vastæ interdum est amplitudinis, ut integram etiam μυχηποφάγων familiam explere & satiare possit. Refertur etiam circa Levva Dominorum Dobo oppidum, in extremæ Ungariæ limitibus Croatiæ vicinis tantâ nonnunquam amplitudine excrescere, ut currum bigis trahendum implere possit.

Nascitur autem in Ungariâ sub extremum Autumnum, vel circiter diem D. Michaëli sacrum, ad Quercuum radices, Vocatur ab *Ungaris Bokros gomba*, à Germanis Scheberling.

Sunt qui credunt, similem fuisse fungum illum, qui (referente *Diodoro Casfio Nicæo*) Trajano Cæsare, adversus Decebalum Daciæ Regem proficiscente, ingens latinis literis inscriptus circumferebatur à Barbaris.

Rationes, quomodo hi fungi ex terrâ, ligno, maximè verò è saxis nascantur? dat *Rev. Pat. Athan. Kircherus* in loco jam superiùs annotato, nempè ex variis sive stirpium, sive animalium vitâ defunctorum seminalis virtutis profluviis, quæ quidem aliud non sunt, quàm corpuscula spermatica, quæ intra proprios saxorum recessus insinuata, roris, nebulæ, pluviarumque madore irrigata, & calore ambiente suscitata, cum ob debilitatum seminalis virtutis robur, & variè alteratum, plantas aut animalia producere non possint, ne veluti otiosa nihil produxisse viderentur, infimi inter vegetabilia gradus substantiam generant, quæ passim tubera & fungi appellantur.

Fungi

Fungi omnes, maximè ii, qui esui sunt, (opinione aliorum) inter tonitrua & pluvioso Cœli statu frequentiùs nasci solent, quemadmodum Aquinas Poëta confirmat:

Et facient lautas optata tonitrua cænas.

Sunt, qui *arte* quasi *fungos* edules promovere volunt, *Tarentinus* Autor est, ut perhibet *Ruellius*: Si caudice Populi nigræ, juxta terram conciso, fermentum aquâ resolutum infundatur, illicò prosilere *Fungos*: addens, si montanum arvum multis calamis, stipulis & fructibus scatens, cùm Cœlum imbres parturit, incendatur, permultos beneficio naturæ prorumpere *fungos*.

Dioscorides tradit esse, qui dicant, utriusque Populi albæ nigræque cortices, in minutias concisos, & segetibus stercoratis inspersos, *fungos* utiles innocentesque parere, toto anno escibiles.

Clar. Sennertus in lib. de consensu ac dissensu Galen. cum Aristot. c. XII. pag. 345. ita scribit: *Fungi* si coquantur, aut succus exprimatur, & succus vel decoctum radicibus arborum affundatur, *fungi* inde nascuntur.

Fungorum edulium multorum palato arridet, ideò à Magnatibus sæpissimè avidè expetuntur, iisque tabulæ lautiores ornantur. Eorum verò modus parandi est multiplex, & fermè omnibus notus, de quibus videat B.L. illos, qui de hâc materiâ copiosè scripserunt.

In *Lithvaniâ* fungos ordinarios, Germ. Haupt Pilß/ filo prius trajectos, & in corollâ compositos, ad fornacem seu clibanum exsiccatos, in alimentum totius anni servare solent, & hoc non solùm fit cum *fungis* ordinariis, sed & cum cavernosis seu rugosis, Germ. Maurachen/ qui ita in filo trajecto compositi, in clavo suspenduntur, & in Sole vel hypocausto ad fornacem permanent, donec superflua humiditas consumatur & exsiccetur, hi in summis deliciis adeò sunt, ut Artocreis admisceri possint.

Alii *fungos Augusti* mensis (Germ. Reißken cum Sale & aceto in doliolum condunt, lapideque magno onerant, ut ita Hyemali tempore (maximè Quadragesimali) usui esse possint.

Et si quidem aliqua genera fungorum edulia sunt, & à Galeno *de aliment. lib. 2. & Dioscor. lib. 4. c. 33.* internè eorum usus concedatur, malignam tamen & lethiferam qualitatem in se retinere, quàm in præparatione seu cocturâ non semper amittunt, certum est. Etiam crassos & Melancholicos humores generant, & immoderati eorum usus, va-

rias cruditates, dolorem, ſpirandi difficultatem, Podagram Dyſuriam, Paraliſin, & ipſam Apoplexiam inducere ſolet, Itaque quod omnes unanimiter ſvadent, ab eorum uſu vel prorsùs abſtinendum eſſe, vel parcè ſumendos & quidem benè coctos, & aromatibus conditos, ac vinum optimum antiquum ſuperbibendum.

Cl. Sennertus *in Inſtitut. lib. IV. Part. 1. c. 3.* dicit, quod nulla ſit ætas, nulla corporis conſtitutio, in quâ non plus plerumque incommodi, quàm commodi, ex uſu tuberum & fungorum proveniat. Complures ex eſu fungorum interiiſſe, exemplis multorum hoc teſtari poſſumus. Plinius *lib. 22. c. 23.* ita ſcribit: Familias nuper periiſſe & tota convivia, Anneum Serenum, præfectum Neronis vigilum & tribunos & centuriones.

Mulierem ex eſu Fungorum in morbum graviſſimum incidiſſe, & ab eo inſanam permanſiſſe, refert *Foreſtus*. Joh. *Renodeus* Medic. Regius Pariſienſis in ſuo *Diſpenſatorio l. 1. c. 13.* de Fungis ita loquitur: Fungi verò non quidem Medicamenta ſunt, ſed aliquando alimenta, aliquando venena: horum enim uſu ingenui quinque adoleſcentes lutetiæ literis operam dantes interierunt: Aulici tamen talium eduliorum avidiſſimi ſunt liguriones.

Plura exempla, qui ex eſu Fuugorum ad charontis cymbam deducti fuerunt, inveniet B. L. in obſerv. Medicis Joh. *Schenckii lib. 7.* Ideò hos prænumeratos incommodis & periculis, quæ ex fungorum eſu provenire ſolent, dico ex aliorum quoque Doctorum Judicio: Cum Fungi ſumtuoſiſſimè parati ſunt, ſimeto debentur: Quia Fungus, ut quidam volunt, à funere deducitur, quod ſuo veneno ad funus veſcentes deducat.

D. Bernhard. in Litt. Warſov. Vratislaviam miſſis.

OBSERVATIO LV.

D. GEORGII SEGERI.

FUNGUS ANTHROPOMORPHOS.

TRranſmitto Iconem *Fungi Anthropomorphi*, qui arbori cuidam adnatus Anno M. DC LXI. in Sylva Altdorffina à quodam ruſtico inventus eſt, & Noribergæ aër inciſus. Dum hæc ſcribo

incidit

Ad Obs. LV.

incidit in memoriam Truncus Anno MDCLVI. Itafniæ in Technicotheca Regia à me visus, palmæ latitudine crassus, qui cuneo discussus in interna facie sequentia ostendit verba Danica Latinis litteris expressa: JENS HAMERS HOLT ER AFF KONGEN ARBEDT. FOR EN TIFF, hoc est: Jens Hamers Holtz ist von des Königs Arbeit vor einen Dieb.

D. Segerii Litt. è Thurenio Vratisl. datis ad D. Sachs.

OBSERVATIO LVI.
D. GEORGII SEGERI.
VOMITUS BUFONUM.

ANno MDCLXVII. ingruente vere Lanio Thorunensis novoppidanus servo suo in mandatis dedit, ut in pago quodam vicino agnellum unum atque alterum coëmeret. Iste cum inter eundum siti urgeretur, aquam in vicinia stagnantem avide hausit, post iter persequitur, herique mandata exsequitur. Vesperi de ventriculi doloribus conqueri cœpit, qui dum de die in diem exacerbarentur, omnem mox culpam in illum haustum rejecit. Varia ei à variis laudata sunt medicamenta, quibus tamen omnibus irrito usus est successu. Tandem cum matutino præsertim tempore se in ventriculo motum ceu vivi animalculi sentire conquereretur, suspicio oborta hausisse illum una cum aqua seminium alicujus reptilis aut animalculi venenati. Interea inappetentia, vigiliæ, capitis ventriculique dolores & per vices Lipothymiæ quoque ita exercuerunt ægrum, ut munia sua debitè obire non potuerit. Donec tandem semestri post infelicem haustum elapso, cum omnino se aliquid vivi in ventriculo alere conquereretur, suasu nescio cujus assumeret mane pinguedinem Serpentis. Hoc epoto ad exsequenda heri sui jussa extra ædes se confert, sed paulo post in platea adhuc constitutus, urgente *vomitu tres rejicit Bufones.* Hinc domum se contulit, Thericam assumsit, ab eo tempore melius se habere cœpit, pristinamque sanitatem recuperavit.

D. G. Segeri Litt. è Thorun. datis ad D. Sachsium.

Confer Miscellan. Curios. Anni I. obs. 103.

OBSERVATIO LVII.
D. GEORGII SEGERI.
ANATOMIA TALPÆ.

ANno 1654. die 26. Junij ſequentia notavi Hafniæ *in Talpâ* maſculo diſſecto. *Ventriculi orificium ſiniſtrum*, quod vulgò ſuperius vocant, internè, quâ cavitatem ſpectat, circum dedit circulus quidam fibroſus, procul dubio ad illius conſtrictionem arctiorem faciens; aſt in *dextro orificio* ſeu janitore linea illa tranſverſa, cujus mentionem facit *Severinus in Zootom. part.4.p. 316.* non apparuit. Et hæc ſic eſſe, iterata ſectio alterius *Talpæ* confirmavit. Erat autem *ventriculus* ſucco nigricante repletus. *Inteſtina*, recrementis atris hinc inde referta, & potiſſimâ ſui parte uniformia erant, ita tamen, ut ante ſuam in anum inſertionem, ad diſtantiam ferè Spithamæ, iis adhæſerit veſicula quædam inanis, ex multis quaſi minutiſſimis conglomerata, cujus membranula flatum quidem admiſit, non tamen emiſit. In alio autem ſubjecto, loco memoratæ veſiculæ, glandula, craſſiori tunicâ prædita, apparuit, qua ruptâ excrementa effluxerunt. Videntur hæc vices inteſtini cœci, quod *Severinus* Talpis denegat, ſupplere. Cœterùm omnium inteſtinorum longitudo non exceſſit duas ulnas integras, & tres quartas partes ulnæ Hafnienſis. *Hepar* in quatuor diviſum erat lobos. Huic annexa *veſicula bilaria* vix conſpicua erat & inanis; Secus ac in alio ſubjecto, in quo copioſo liquore ſubviridi referta obſervata. *Renes* pro exiguitate ſuâ cavitatē cahebant ſatis magnam *Teſticuli*, à lateribus *veſicæ* in infimà abdominis cavitate latitantes, lutei, non nigri, ut *Severinus* notat, apparebant. *Pulmonum* lobi quinque numerabantur. *Membranæ cerebri* craſſæ, & in ſuperficie exteriori omninò nigræ viſæ. *Oculi* beneficio aliquot fibrarum membranulæ ſubjacenti firmiſſimè annexi, & toti nigri, ſeminis pſyllii magnitudinem non excedebant, ut optimè annotavit *Sever. l.cit. p. 317.* Iidem diſſecti nullum emittebant humorem. Neque tamen illis omnem videndi facultatem cum *Ariſt. Hiſt. Anim. L. 1. c. 9. Plinio Hiſt. Nat. L. 30. c. 3. & Alberto Magno de Animal. L. 22. Tract. 2.* denegandam eſſe cenſeo, cum natura, nihil faciens fruſtrà, non tantùm oculum formaverit, & ſibi debito repoſuerit loco, ſed & ipſam cutem exteriorem è regione

ne oculi ad istius magnitudinem exactè perforaverit. Quæ cuncta Talpis, vel ad lumen duntaxat evitandum (ut *Scaliger Exerc. 244. sect. 1. p. 705.* argutè disserit) visum aliqualem concessum esse evincunt. *Auriculas* externas nullas habebat, non nisi in quolibet latere foramen patebat, cui annexus ductus cartilagineus, qui ad ossis usque petrosi cavitatem protensus, isti plurimis fibrillis membraneis annectebatur, cavitate pennam columbinam majorem æquans, longitudine verò pollicem transversum excedens. Quinque tandem *digiti*, in pedibus tàm anterioribus, quàm posterioribus, satis erant conspicui. Unde, notante quoque *Gesnero de Quadrup. Lib. 1. cap. de Talpâ p. 932.* malè istis quintum digitum denegat *Albertus Loco cit.*

D. Segerus Litt. è Thorunio dat. ad D. Sachsium.

OBSERVATIO LVIII.

D. GEORGII SEGERI.

ECHINI TERRESTRIS UTRIUSQUE SEXUS ANATOME.

ANno 1656. die 23. April. præsentibus quibusdam Medicinæ Studiosis in *Fæmella Echini* sequentia observavi Hafniæ. *Musculi conglobatores* & *intestina* æquæ tenuitatis sine cæci vestigio apparebant, ut optimè quoque annotavit *Severinus Zootom. Part. 4. p. 319.* Duodeno subjacebat *Pancreas* album, oblongum & latum, ductu virsungiano satis conspicuo præditum. *Hepar* non septem, ut *Sever. L. c. p. 320.* notat, sed tantùm quinque habebat pinnas seu lobos, nimirùm duos majores & tres minores. Horum alteri, & quidem soli ejus superficiei leviter tantùm adhæsit *vesicula Fellis* rotunda, satis magna & humore nigricante referta. *Vasorum Lymphaticorum* vestigia circa venam portæ conspiciebantur. *Lien* oblongus, gracilis ac rotundus, in alterâ suâ extremitate Apostema majoris pisi magnitudine continebat, cui materia sanguini concreta similis inclusa erat. *Renes*, cavitate insigni præditi, articulum pollicis per omnes dimensiones æquabant. Illis incumbebant *vesiculæ atrabilariæ*, minoris phaseoli magnitudine conspicuæ, quarum sinistra subjacenti Reni mediante communi tunicâ firmissimè adhæsit. *Uteri* bicornis orificium circum dedit linea quædam nervea, mediocris cultri dorsum latitudine non excedens. Hæc parte eâ,

quâ uterum respexit, isti firmissimè adnata erat, ast, quâ pudendum externum, ex parte attolli potuit, unde valvulam haud ineptè æmulabatur. Cornibus autem uterinis, quæ aliquantulum reflexa jacebant, adhæserunt *Testiculi*, sed perexigui, & vix lentem æquantes. In Thorace *Ductus Lacteus* simplex pauco humore aqueo refertus apparebat. *Cordis* ventriculus dexter sanguine scatebat. Et *Pulmones* flaccidi atque variegati, in quinque lobos, nimirùm duos majores & tres minores (quorum quatuor latus dextrum, quintus verò, qui omnium maximus, sinistrum occupârant) distincti erant. Et hæc in fæmellâ. In *Masculo* vivente eodem Anno, die 24. Maji, itidem præsentibus quibusdam Medicinæ Studiosis, â me reserato, sequentia visa. *Pancreas* album ac glandulosum cum suo ductu. Nullum *cæci* vestigium. *Vesicula Fellis* ingens, & succo flavo turgescens. *Vasa Lymphatica* venam Portæ cingentia. *Capsulæ atrabilariæ* oblongæ & luteæ, Renibus instratæ, atque ejusdem cum Renibus substantiæ. *Prostatæ* flavescentes, radici penis adjacentes. *Testiculi* ab omni humore vacui articulum pollicis magnitudine æquantes. *Cordis* ventriculus dexter sangvine turgens, sinister omninò vacuus. Denique, *Pes* parvus dexter posterior cum tibiâ in hoc subjecto planè deerat, unde cute, ambiens residuum femur, callo obducta erat.

[*D. Segerus in Litt. Thorunio Vratisl. datis.*]

OBSERVATIO LIX.

D. GEORGI SEGERI.

PULVIS GALANI.

ILlustrissimus atque Celsissimus Princeps ac Dominus, Dominus *MICHAEL RADZIWILIUS, Mangni Ducatus Lithvaniæ Procancellarius & Exercituum Dux Campestris*, &c. Anni hujus 1670. mense Junio Warsavium properans, è festinante itinere quædam contraxit mala, quæ illum hic locorum ex iis se reficere coëgerunt. Vocatus ego, ea, quæ ad Optimi Principis salutem restituendam pertinebant, ita, DEO ducente & benedicente, ordinavi, ut ante vesperam adhuc dolores intensi remiserint, & nox quieta subsecuta fuerit. Unde sequens dies quieti & exstirpationi reliquiarum morbidarum destinata. Cæterùm, eâ ipsâ die me magni Principis curiosa rerum Naturalium disquisitio, & profunda Artis Chimicæ cognitio, in maximam traxit admirationem. Adeò enim

erudite

eruditè de modernis adeptis, de auri poſſibili per artem productione, de Chirurgiâ cùm transfuſoriâ, tùm infuſoriâ, de humorum oculi reſtitutione, aliisque novis inventis differuit, ut Profeſſorem Academicum, è Cathedrâ verba facientem, me audire crediderim. Inprimis autem Panaceam dari plurimis adſtruxit, & ad argumenta mea, quæ potiſſimùm â diverſitate morborum, eorumque cauſis diverſiſſimis deprompta modeſtè repoſui, argutè reſpondit. Atque ut Panaceæ exiſtentiam ad oculum demonſtraret; *hem*, inquit, *habeo penes me Pulverem Galanu, cujus præparandi modum centum uncialibus argenteis redemi, qui ſanè veriſſima eſt Panacea, cum eum nullus ignis deſtruere poſſit: neque verò dubito, quin ſcias, Panaceæ notam præcipuam eſſe incombuſtilitatem. Hujus pulveris grana adſummum tria in diverſiſſimis morbis bono ſemper cum ſucceſſu per Chirurgum meum propinavi ægris, & ut idem experiaris, aliquot tibi doſes relinquam.* Nolui contra iſta, & imprimis contra rationem ab incombuſtibilitate deſumtam, licet non adeò firmo niti videatur pede, aliqua proferre: id ſolùm repoſui, quod etiamſi iſte pulvis Panacea non eſſet, quovis tamen auro pretioſior eſſet, modò plicam & ſcorbutum, qui duo affectus has Regiones jam plurimùm vexant, tollere poſſet. Ad quæ Celſiſſimus Princeps, ſe quidem in iſtis morbis nullum adhuc experimentum feciſſe, de felici tamen ſucceſſu non dubitare, imprimis ſi præmitteretur uſus Cryſtallorum vomitivorum à grano uno ad tria, regeſſit, ſimul quoque Cryſtallorum dictorum grana aliquot mihi dono dedit. Et iſtis quidem atque ſimilibus tùm me exercuit Erudititiſſimus Princeps.

Placuit autem Tibi, Celeberrime Sachſi, celebrati illius *Pulveris Galani* tres doſes hirce offerre, ut inprimis ejus incombuſtibilitatem in inſtructiſſimo Tuo laboratorio examines; cui totidem doſes Cryſtallorum vomitivorum, quos pro Tartaro Emetico Mynfichti habeo, adjunxi.

D. Segerus in Litter. è Thorunio ad D. Sachſium Vratislaviam.

OBSERVATIO LX.

D. SIMONIS SCHOLZI.

INFIMUS VENTER TOTUS SCIRRHOSUS.

A*Nno millesimo sexcentesimo quadragesimo octavo, uxor, operarii* cujusdam *Leidensis* per aliquot temporis spatium maximo *abdominis tumore* afficiebatur, donec tandem eo quotidiè incrementum sumente & magis *indurescente*, reliquis verò corporis partibus & viribus deficientibus, naturæ debitum solveret: ibi cum ab Ordinario Nosocomii Chirurgo, præsente Clarissimo *Dn. Johanne Walæo, Med. D. P. P.* atque *Nosocomii Inspectore* Ordinario, & plurimis Medicinæ Studiosis, cadaver ejus aperiretur, *uterus cum abdomine totus scirrhosus* repertus est, nullo viscere, quod mirum, in abdomine conspicuo. Hic autem tumor ita durus erat, ut cultro quamvis acutissimo non nisi vi discindi potuerit.

D. Scholzius Litter. è Thorunio ad D. Sachsium.

OBSERVATIO LXI.

D. SIMONIS SCHOLZI.

PHANTASIA ET TERROR IN GRAVIDA FÆTUI VALDE NOXIA.

A*Nno millesimo sexcentesimo quadragesimo nono*, circa finem æstatis, mulier quædam Leidensis, vilioris conditionis, gravida, partu jam instante, per plateam, quæ die lange Brücke appellatur, domum petens, in viâ defessa præ foribus civis cujusdam, cui manus utraque curva erat, in subsellio consedit: interim civis ille januam inferiore parte clausam & superiore apertam accedens, manus curvas exeruit, quas posteaquam gravida ex improviso conspexisset, valdè consternata est, ut ferè in Lipothymiam incideret: vir ille mulierem adeò consternatam videns, eam consolabatur, vitrumque vino Gallico plenum propinabat. Mulier domum regressa casum hunc infelicem Mari-

marito suo narravit, malè se interim habens, dein, paucis diebus elapsis, filiolum curvis manibus & pedibus enixa est. Mirum, quomodo fœtu jam formato & partui vicino terror ille & phantasia artus utrosque inflectere, atque incurvare potuerit! An forsan, quod membra adhuc flexibilia & mollia facilè potuerint incurvari? Cum Anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo primò ex Angliâ per Belgium in patriam iter facerem, puerum istam benè valere compertus sum, sed manibus & pedibus in eodem statu permanentibus.

D. Simon. Scholzius Litt. è Thorunio ad D. Sachsium.

SCHOLION.

VAria Exempla *monstrosorum fœtuum* ex *Imaginatione* matrum prognatorum præter quotidianam experientiam adducta fuerunt *in Gammarolog. Curios. L. II. c. 4. p. 596.* ubi exemplum adductum de Infante in Silesia nato cui loco digitorum pedis forcipes cancrini adnati. Aliud exemplum adducit *Dn. Marc. MARCI à Kronland in Lib. I. Idear. Operatric. Idea cap. IV.* de cognata sua: Mater socrus meæ, *inquit*, gravida, una cum marito arborem præteribat, pomis agrestibus onustam; quæ specie illius fructus jam maturi & suave rubentis illecta avellere nitebatur, irrito conatu fronde effugiente præsentem manum. Et cum à marito impediretur, ne noxam inferret, mœrori se dedit, totoque itinere pomum cupitum animo volutavit: nec minuebatur appetitus licet alia poma maritus afferret, agrestia saltem illa desiderabat. Soluta partu prolem in lucem edidit cum notis manifestis illius pomi, quod ex mala infantuli suo petiolo dependebat, cum eoque crescente pariter sumebat incrementum figura & colore prorsus pomo assimilatum. Et licet adhibitis ligaturis ex arte petiolo inarescente postea deciderit, vestigium tamen & cicatrix, quo loco carni adhæserat, semper remansit. Refert *Idem de alia* mercenaria quæ Pragæ avidè de capite carpionis piscis comederet, cumque objurgaretur pudore affecta in patinam rejecit ambesum piscem; Licet vero postea ad esum hortaretur, obstante pudore & doloris acerbitate noluit parere: surrexit lachrymabunda, tristis & caput cubito innixa assiduò piscem illum cogitabat. In partu postmodum edidit infantulum cujus caput non prorsus humanum, sed ex dimidio piscem referens visum; illa nimirum parte, quæ cubito matre innitente fuerat compressa, ita ut ipsum quoque os in duo semiora, in partesque

tesque

tesque ori humano, & quale carpioni similes divideretur, quin & color cyaneus & squammarum similitudo eidem inesset. *Confer Miscellan. Ann. I. obs. 135.* In *causas cur tantæ mutationes in fœtibus* fiant inquirit *Exc. D. Joh. Marc. Marci L. a. & Casp. à REIES in Camp. Elysio quæst. Medic. quæst. 50. p. 620. seq.* quomodo prægnantis imaginatio alicujus rei ardenter appetitæ stigma ejusdem rei imprimere valeat?

[*D. Phil. Jac. Sachs. à Lewenh.*]

OBSERVATIO LXII.

D. SIMONIS SCHOLZI.

CORPORIS EPILEPSIA EXTINCTI ANATOMICA ADMINISTRATIO.

ANNO millesimo sexcentesimo quadragesimo nono, 28. Decembr. Adolescens quidam octodecim annorum, vilioris conditionis, *Epilepticus* in Nosocomio *Leidensi*, quod Studiosi Medicinæ cum Doctoribus frequentant, in ipso *Epileptico insultu mortuus* est: cujus dissectionem cum Clarissimus *Dn. D. Adrianus Falcoburgius*, P. P. & Anatomicus Ordinarius Celeberrimus, Præceptor honorandus, die 30. Decembr. in publico Leidensi Theatro Anatomico aggressus esset, & inter cætera in causam mortis accuratè inquireret, nullam invenire potuit manifestam, præterquam quod *ventriculi cerebri nimis angusti* erant, quàm aliàs naturaliter constituti esse solent: in pectoris verò capacitate humoris sanguinei cochlear unum inventum est: in infimo ventre omnia optimè constituta erant, Lien solito grandior, sed boni coloris & habitus. Præterea membra generationi inservientia præter naturam erant conformata: nam vasa semen deferentia vix conspiciebantur, præparantia in uno latere deerant, testiculi autem interiùs retracti fuere.

D. Sim. Scholz. è Thorunio Vratislaviam datis Litteris.

OBSER-

Observatio LXIII.

D. SIMONIS SCHOLZII.

REMEDIUM PLEBEJORUM AD CALCULUM.

ADvehuntur Belgium *Lapides ad ædificia* extruenda ex comitatu Bentheimensi, in horum multis reperiuntur rotundo-oblonga frusta, mollia, quæ Batavis *dicuntur* (die Leber vom Stein) *Epar Lapidis*, suntque quasi succus quidam concretus, talesque lapides ad ædificiorum structuram inepti sunt. Frusta hæc diuturnitate temporis duritiem acquirunt, injecta verò in vinum vel alium liquorem, dissolvuntur statim, & liquorem albedine aliquâ tingunt, in fundo crassamento subsistente: utuntur *liquore* isto *ad Lapides Renum* deturbandos plebei homines, & dicunt, eum pollere vi lapillos in Renibus & vesicâ frangendi, comminuendi & expellendi. Lapillos istos & liquorem eorundem dissolutum vidi Lugduni Batavorum & Amsterodami Anno Millesimo sexcentesimo quinquagesimo, Mense Julio.

D. Sim. Scholz. Litt. è Thorunnio datis.

Observatio LXIV.

D. SIMONIS SCHOLZI.

CALCULORUM E PODAGRICI PEDIBUS EXEMTORUM HISTORIA.

SOcer meus p. m. Sexagenario major, *Martinus Schweikhardt*, *Lipsiensis*, *Pharmacopæus Senatorius & Scabinus Suburbanus Thorunienſis*, sæpissimè non solùm calculo renali, sed etiam pedum doloribus arthriticis valdè afficiebatur: è cujus pedibus circa pollicem ego Anno *Millesimo Sexcentesimo quinquagesimo secundo* aliquoties vidi *calculos* albos, durissimos, rotundos & acuminatos pisa majora magnitudine æquantes, imò & majores exire, cujus rei præter multos alios testes fuerunt *Excellentissimi & Experientissimi Civitatis hujus Physici*, *Antecessores & Collegæ mei* honorandi, *D. Johannes Mathesius*,

Q D. Geor-

D. Georgius Mochingerus, *D. Christophorus Meisnerus*, omnes jam piè defuncti. Ita felix tùm erat Patria mea, ut uno eodemque tempore quatuor ordinarios Physicos lautè sustentare, eisque Salaria è publico persolvere potuerit. Similia exempla videat benevolus Lector apud Schenkium *Observ. Medic. Lib. 5. sub Tit. Calc. & Tartari Observ.* 1. *Marcell.* Donatum *Hist. Med. Mirab. lib. 4. cap. 30.* Untzer. *de Nephritid. Lib. 1. cap. 5.* Joh. Georg. Schenk. *Lithogenes. Pathol. cap. 15.* & præcipuè apud Platerum, qui *Lib. 2. Observ. Medic. p. m. 510. Edict. ult.* meminit mulieris cjusdam Lucernensis in Helvetiâ, *è nodoso pollice* pedis sinistri pugni magnitudinem excedente *calculos tophaceos*, è quibus minimus piso major erat, plusque viginti, suppuratione illic factâ cum maximo dolore successivè reddentis.

D. Scholz. Litt. Vratisl. datis.

OBSERVATIO LXV.

D. JOH. JACOBI WENCESLAI DOBRZENSKY de Negraponte.

DE CALCE PODAGRICORUM.

ANno Domini 1670. fatis cessit *Per-Illustriss. & Generosus* Dominus *Capitaneus Ammon*, qui vitam suam longo spacio annorum Arthritide excruciatus transegit, ita ut pedibus & manibus contractus evaserit. Aperto cadavere causam contracturæ digitorum tàm manuum, pedum, quàm reliquarum juncturarum indagine, easdem plenas *calce* vulgò dictâ, spacia omnia occupantis reperi, tantâ quantitate, ut ipsa ossicula loco suo naturali cedere necesse fuerit, unde dislocatio ossium digitorum, tàm manuum, pedum & juncturarum facilè inde colligi potest; cum sensim tanta materia ad articulos transmandetur, ut mole suâ priùs nervos, membranas, tendines obruat, & ad obeundas ritè actiones motui & sensui convenientes suffocet, tandem & ipsa ossa loco suo dimoveat.

Observatio LXVI.

D. JOH. JACOBI WENCESLAI DOBRZENSKY de Negroponte.

ANALOGIA TERRÆ MOTUS, ANNO ELAPSO IN TYROLI FACTI, CUM HYPOCHONDRIACIS.

ANno elapſo 1670. percrebuit univerſæ Europæ ille in Tyrolis Civitatibus Hallenſi & Oenipontanâ formidabilis Terræ motus, qui ad dierum numerum ab ortu ſuo usque ad finem ferè anni elapſi, hiſtoricè reductus, paſſimque communicatus, præbuit mihi neſcio quo inſtinctu occaſionem duorum Patientum meorum Hypochondriacorum exacerbationes conſiderandi. Adverti igitur, quod planè eâdem die, quâ in Tyroli Terræ motus ſuum principium ſumſit, illi (apud quos ſatis quietè per aliquot menſes cauſa morbifica dormitabat, de repente quaſi Claſſico à Spiritu illo Mundi dato, excitata) miſerè torqueri cœperunt, primâque die h. e. illâ ipsâ quâ Terræ motus incepit, accidente ipſis antehac inſolito, nempè uterque deliquio, pòſt vertigine, tandem ſtupore membrorum cum ſummo timore ſui, laborare cœperunt. Ab eâque die usque ad finem ferè anni varias exacerbationes, unus quidem majores, tanquam miles in hoc morbo inveteratus, alter minores perpeti coacti ſunt, non obſtantibus quibuscunque etiam optimis, de more adhibitis remediis. Hoc anno iterùm, quamvis non ex toto, ſaltem majori ex parte quietiorem vitam agunt.

Jam ergò viſo illo Diario Hiſtorico, quo exacerbationes illæ ſubterraneæ referebantur, conferebam illas cum afflictionibus duorum iſtorum DD. Patientum, & revera nulla dies aberat, ubi non illi aut de anxietatibus notabilioribus, quàm aliis diebus conquererentur. Colligere ergò mihi viſus ſum verificari Analogiam Macrocoſmi cum Microcoſmo. Sicuti enim in magno Mundo Terræ motus cauſari dicitur, à materiâ quadam in viſceribus terræ fermentationem ſuſcipiente, quæ ſpiritibus flatulentis turgida, loci impatiens, quærit amplius ſpatium, & non inveniens, neceſſariò cogitur agitare, conquaſſare & perfringere molē Terræ, adhoc ut expirare poſſit.

Ita puto affectionem Hypochondriacam aliquâ ex parte æmulari posse generationem flatuum illorum subterraneorum. In Hypochondriacis enim materia quadam in visceribus abdominis tanquam locis subterraneis delitescens longo tempore, quandoque quieta, dato posteà aut à causâ externâ, aut internâ, signo moveri priùs lentè incipit, tùm agitari, tandem ebullire, & pro materiæ stabulantis naturâ, dum ampliora spatia quæritat, tùm ferociores, tùm mitiores motu suo sive ad latera, sive sursum, sive deorsum prorumpendo excitat paroxysmos. Cujus motæ materiæ effectus communiter flatus appellare solemus. Hi ergò cum flatibus terræ motum causantibus cur non jure merito comparari possint, non video.

Quæstio oritur, cur hæc observatio, si vera est, & Analogismus verus etiam, cum aliis Hypochondriacis non eundem effectum causavit? ℞. mihi pro eâ tùm praxi solos illos duos occurrisse, fors viri alii solertissimi lectâ hâc meâ observatione, & ipsi se super suos patientes reflectent, quis scit, annon aliquid simile dignum observatu invenient, unde Analogismus & connexio illa Majoris cum parvo Mundo sine ulteriori ampliùs miraculo actionum indistans agentium erui queat.

D. Dobrzensky Litt. è Praga Vratislav. datis.

OBSERVATIO LXVII.

D. JOH. JACOBI WENCESLAI DOBRZENSKY de Negroponte.

EPILEPSIA FÆMINÆ PARTURIENTIS.

ANno Domini 1670. die 24. Julii vocor circa ipsam meridiem ad uxorem cujusdam lanionis, quæ aliàs sana & robusta, tempore debito doloribus partus affici cæpit, id est nominatâ die circa horam 7. matutinam accurrit obstetrix, seque ad ea accingit, quæ conveniunt, interim fæmina primipara, & quidem adultâ ætate maritata, ingentibus doloribus partus excruciari cæpit, quos subsecutæ sunt tantæ convulsiones totius corporis ab horâ 8. usque meridiem ipsam perdurantes, ut 4. fæminæ robustæ habuerint, quod agerent ad retinendam fæminam in lecto. Præcipuum, quod observatu dignum, erat uterus fætum continens; vidisses cum stupore in eodem tàm variis inordinatis

tis flexibus jactatum infantem, ut sine omni dubio eundem mortuum, ossaque omnia in eodem comminuta proclamasses, ita etiam omnes adstantes credebant. Ego casui tàm horrido ádstans, ne muneri meo deessem, cum ad intra nil propinare ob continuas convulsiones liceret, hoc sequent linimentum ordinavi, quo eidem umbilicus inungeretur.

℞. Axung Castor. ℥j Salis ♃, ʒß. m. fæmori Chirothecam odoratam alligari, naribus fætida applicari, ad intra per occasionem si liceret præberi Aq. Hystericam cum pul. March. Aureo vitæ, Tinctur. ☾. jussi. Sed unctio bis tervè spatio mediæ horæ repetitâ, me jam absente, ecce quies inopinatæ & Pax naturæ, præsentia fœminæ reddita, vix obstetricè advertente, edidit infantem, omnibus obstupescentibus, sanum & salvum: Vivunt mater & infans hodiernam usque in diem incolumes.

Quid amabo causæ tantarum furiosarum convulsionem in fœminâ sanâ, & nunquam simili affectui obnoxia, an nimii dolores? an difficultas divaricationis locorum genitalium viam fœtui de more sternentium? Ut pote quæ jam 30. annum accedens de naturâ difficilior, ad laxationem eorum, quæ constricta fuére, an alia fors interna causa? Sed ab hâc aut anteà, aut jam sæpiùs sese affectus idem insinuasset. Ab eâdem causâ dependere mihi videntur casus illi, quos duos ipse observavi in in juvenibus ætatis 15. Annorum, qui derepente ingentibus convulsionibus agitati, unus quidem longiore tempore, quàm alter, repetitis paroxysmis; tandem cujus causâ hæc accidére? Natura parturiebat, & ob hunc futurum partum tantos conatus cum discrimine vitæ moliebatur. Quisnam autem tandem ille partus fuit, si non ridiculus mus, saltem formidine plenus dens sese prodidit. Conatuum horum naturæ causam explicare, hic labor, hoc opus, meum hoc excedit adhuc intellectum.

D. Dobrzensky Litt. è Praga Vratislaviam datis.

OBSERVATIO LXVIII.

D. GEORGI CHRISTOPHORI PETRI.

REN MONSTROSUS.

Mittitur hic singularis observatio Anatomica de *structurâ Renum mirabili*. Juvenis cujusdam 24. annorum nuperrimè Erfordiæ suspensi, & Anatomiæ subjecti, in quo *Renem dextrum* admodum

dum flaccidum & ſiniſtro multo minorem, glandulam renalem dextram omnino obliteratam; *ſiniſtrum* vero *Renem* juſto majorem cum duplici pelvi. & glandulam renalem ſiniſtram majuſculam prout præſens ſchema, dilucidè adumbrat, obſervarimus; ita natura quod uni parti corporis quandoque per errorem denegat, alteri non ſine fœnore reddit.

D. Petri ex Erfordiâ Litt. ad D. Sachſ. Vratislaviam.

Renum monſtroſorum quædam Exempla addidit *D. Gerard. BLASIUS* poſt edit. *D. Laurent. BELLINI tractatum de ſtructurâ Renumq; uſu:* in fœtu Renem vidit *Theod. Keckringius in ſpicileg. Anat. Obſ. 48.* unica conſtantem ſaltem glandulâ.

OBSERVATIO LXIX.

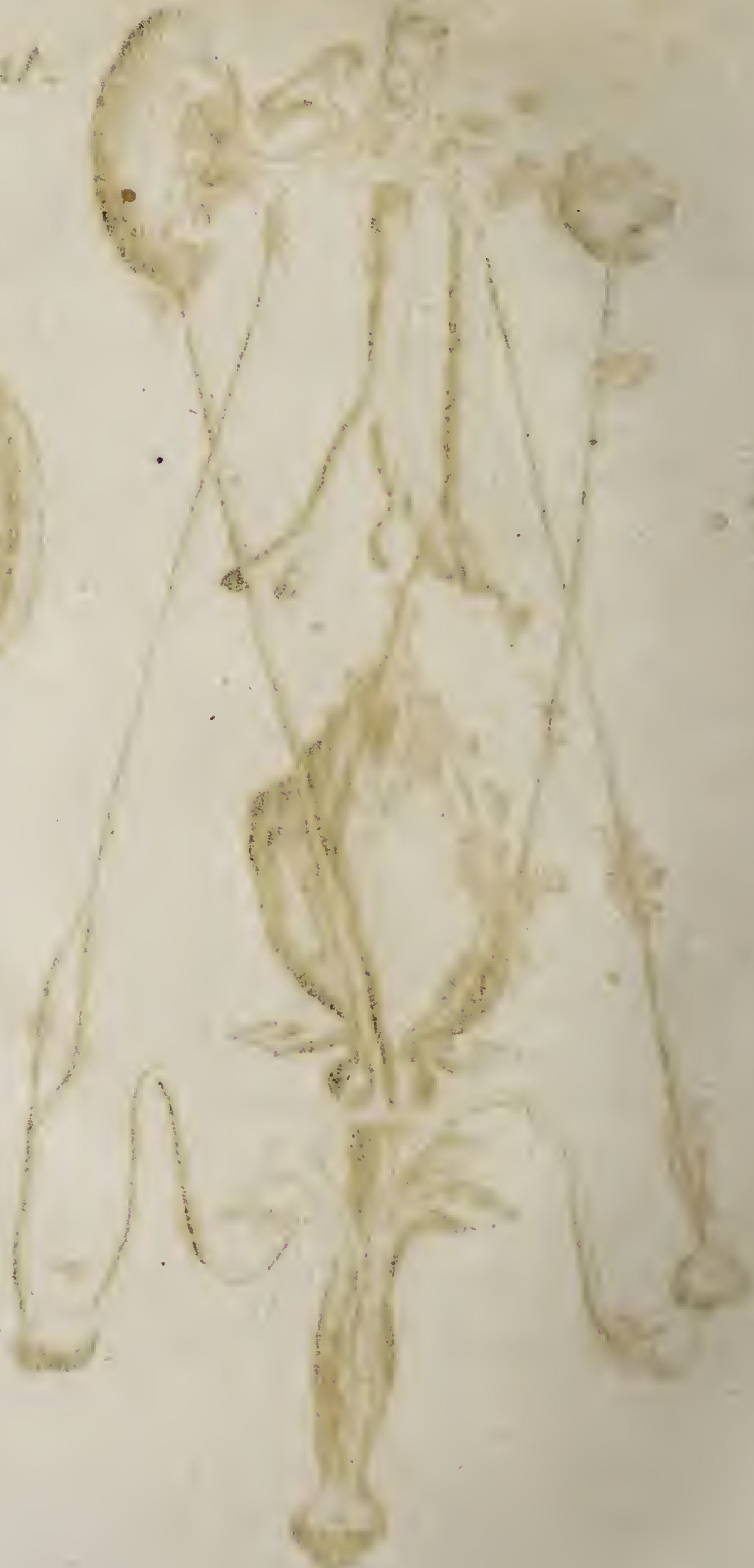
D. PHILIPPI JACOBI SACHS à LEWENHEIMB.

OPIUM VENEREUM.

O*Pium* ob admirandas operationes hactenus non leves inter Medicos altercandi obtulit occaſiones, dum alii *frigidum* ſtatuerunt cum *Dioſc. L. 4. c. 60. Scribon. Largo de Comp. Med. c. 48.* alii *calidum* cum *Matthiol. Comm. ad d. L. Dioſc. Libav. L. 2. Batrach. c. 13. Sala in Opiolog. c. 3. Mich. Döring. de Opio p. 18.* alii nec à calidâ, nec â frigidâ facultate vires ſuas habere, ſed ſpecificâ totius ſubſtantiæ proprietate operari contendant, *Admiratione* verò *dignum*, quod *apud Europæos* ſi *Opium* aſſumatur, Spiritus ſopiat, figat & ſoporem ſomnumque, imò ſi doſi aliquatenus excedatur, mortem inferat: *apud Orientales* verò Populos ſpiritus exitet, & ad venerm ſtimulet, adeoque ad Martis Venerisque caſtra commeatum præbeat familiariſſimum. Ex *Opio, inquit, Joh. Jac. SAAR* novennali Indiæ Orient. peregrinatione celebris *in Itiner. Ind. Orient. p. XI.* parant Indi in BANTAM Electuarium, vocantque *Affion* coloris cineritii, ſaporis dulco-amari, cujus uſu feroces fiunt: Chinenſis verò in Bataviâ eo utuntur ad *excitandam venerem*, cujus uſu adeò veneris œſtro irritantur, ut per totam noctem veneri litent, ſæpè aufugientibus, nec ulteriorem vim ſuſtinentibus ſcortis. *Apud*

Perſas

AD OBS·LXVIII

Persas & Indos crebrò *Offion* s. *Opium* adhiberi oculatus testis est *Cl. Olearius in itinerar. Persic. L. V. c. 15. & 18.* & cum Nobiliss. de *Mandelslov* apud Cham in urbe Amadabat convivio interesset, variæ oblatæ fuerunt præparationes *Opii* in cistulâ aureâ, de quâ convivæ ad venerem excitandam sumserunt. *Idem in not. ad itiner. indic. Mandelsl. L. 1. c. 20. f. 74. Persæ* muliers *Opio* utuntur, præcipuè illæ, quæ cum maritis non conveniunt, ut moriantur, *inquit* quidem *Olear. Itiner. Persic. L. 5. c. 17. f. 597.* sed quid si alia subesset causa, nimirùm si fortè ad venerem ineptiores, hujus remedii opera excitatæ inmaritorum amplexus fervidiore raptu irruentes maritorum amorem sibimet arctiùs præ reliquis concilient & devinciant. Notissimum Turcas ut præliorum pericula eo magis eludant, *Opium* frequentissimè devorare, *P. Bellon. L. 3. Memorab. Obs. c. 14.* & eâdem de causâ pariter contingere, quod ante paucos annos observatum fuit post pugnam in Hungariâ ad Levenz oppidum commissam, ubi Christiani milites Turcas occisos spoliantes plerosque erectâ hastâ & priapismo fædatos invenerunt, plurimorum testimonio mihi relatum. Confer *L. Garmann. in de Mirac. Mortuor. L. 1. tit. XI. §. 6. p. 103.*

Ad hunc solvendum nodum Gordium diversitas consideranda est *1. Circa modum utendi.* Mandragorâ, cicuta, papavere si quis modicè utatur, condensandi vim experietur, si liberalius stupefaciendi & necandi, inquit *Galen. 5. Simpl. c. 14.* communi scilicet naturæ viâ, nam si *consuetudo* adducatur, etiam largiùs sumi poterit: Consuetudo namque efficit, ut *Opium* etiam *in copiâ sumtum* nihil noceat. Mauritani & Asiatici â gr. 20. ad 50. Opium innoxiè vorant, *Garz. ab Horta L. 1. Hist. Indic. c. 4.* imò quidam tabellas 3. Opii pondere ʒ. X. *id. ib.* Turcæ & Persæ ad ʒj. *Clusius in Schol. ad Garz. & Bellon. L. 3. c. 15.* ad ʒij. vel iij. *Casp. à Reies in Campo Elys. quæst. Med. quæst. 63. §. 3. Heurn. L. 3. Meth. ad Prax. c. 20.* imò *Guil. Rondeletius* memoret, Hispanum in summo æstu Opii ℥ß. vorasse apud *Scholiast. Holler. in L. 1. de morb. int. c. 6.* vivitque *in Silesiâ* Generos. quidam comes, qui consuetudine tandem eò naturam perduxit, ut ad ʒj. Opium securè assumat. *Discrimen circa diversitatem regionum & climatum.* Eo inclinat Excell. D. Gregor. Horstius, quando *problem Therap. dec. 9. q. 2.* eandem causam adducit, esse nimirùm illarum Regionum incolis agiles omninò mobilesque Spiritus, quorum quietem & Operationem *Opii* usu sibi concilient, & lassitudinem ex laboribus tollant, consuetudinem verò facere, ne ejus usu lædantur. Dum etenim ambi-

entis

entis aëris caliditate pori ipſorum laxi, & Spiritus agitatione venereâ agitati facilè diſſipentur, *Opii* uſu videntur frenare Spirituum effluvia, ut eò diutiùs intendere valeant nervum, Contrà apud Perſas decoctum *herbæ Kakwè* nigrum ſteriles & imbelles reddit, uti ex plurimis *Olearii* locis videre eſt, quod idem Europæis ex herbâ Thea Spiritus excitat, dum caliditate igneos Orientalium Spiritus diſſipat, Europeorum verò firmat. Pari ratione apud Perſas *ſemen & folia cannabis* ad venerem exhibetur ſub nomine *Bengi* (unde qui illud devorant Bengi, Kidibengi vocantur) *Olear. Itiner Perſic L. 5. c. 15.* quod apud Europæos venereos reprimit ſtimulos, an quod Perſis flatulentiam ſimul excitet, an quod plantæ in calidis regionibus aliam habeant efficaciam. Notabilis hiſtoria *de Pomo Mandragoræ*, quod Rachael *Gen. c. XXX.* tàm avidè à Lea expetiit prolis ſuſcipiendæ cupidiſſima, Mandragora *in Septentrionalibus Regionibus* abſit, ut conceptum adjuvet, quin etiam moderatè adhibita ſanitatis diſpendium ſi non ipſam mortem afferat, & ſtupefactiva, vi ſterilitatem faciat: *apud Orientales* verò narcoticâ vi & refrigerante æſtuantes uteros & ad conceptum inhabiles in calidioribus Regionibus, & fœminis, qualis Rachel deſcribitur, temperaſſe cum *Levino Lemnio de Herb. Bibl. c. 2.* opinatur *Th. Barthol. C. I. h. 51. Sinibaldus in Geneanthrop. L. 6. tract. 2. c. 7.* adeòque melior ſententia, quam *Mercurial. L. 2. de rat vict. in acut. text. 13.* ad occultam proprietatem in Mandragora confugiens, ut ſterilitatem arceat. Quis autem Rachelem & Leam venuſtas quidem, ſed ſteriles Jacobi uxores, *Mandragoræ poma* ſterilitatis eſſe antidotum docuit? Certè, *inquit L. II. ep. 21.* Ruben filius, Dei Iſraëlis monitu? Confer *Caſp. à REIES in Elyſio campo Quæſt. 43. §. 5. & ſeq.* ubi latiùs inquirit, quâ ratione Mandragora ad generationem & conceptum conducere aliquatenus poſſit.

3. *Diſtinguendum inter Temperamenta*, pro quorum diverſitate iſta remedia variè operantur. Quod egregiè deducit *Joh. BETTUS Anglus in de Nat. Sangu. c. 11. ſ. 7. §. 2. p. 83.* pinguia, *inquit*, & dulcia præprimis *ſomnulentos faciunt*, ut cerevisia fortis, vinũ, Spiritus vini, papaver, *Mandragora, Opium, ſemen cannabis*, crocus, nux moſchata, quæ omnia pinguia ſunt, & pingui ſolo naſcuntur, & ſucco nutriuntur opimo: ex illis verò *ea* inprimis *ſomnum faciunt*, quæ facilè inflammabilia *vinum* & *opium*, quorum vis ſtupefaciendi amittitur poſt evaporationem ſuper ignem. *Eadem* verò *pervigilium* quoque *faciunt* ut *vinum*, aut ſæpè

ſomnum

ſomnum non cauſant, ut *opium*, reliquaque ſoporifera in febribus & hecticis, *aut in bilioſis* naturaque præcalidis, quando iſtiusmodi pinguia aſſumta ſubitò flammam concipiunt, aut ob calorem debito ferventiorem in iſtiusmodi morbis unico quaſi momento vir narcotica pinguis liquefacta evaneſcit. Et *ibid.* §. 4. *pergit*: ab *Opio* & *vino* reduntur homines hilares, audaces, garruli, ad bellum atque *venerem* promti, fortiſſimi, ab eodem quoque torpidi, ſtolidi, inconſtantes, ſtupidi; & §. 7. *Opium* & *vinum* pro diverſis bibentium temperamentis ſumtum diverſos ſortitur effectus aliquando contrarios, eo modo, quo ignis alia exſiccat, alia humefacit, glaciem liquefaciendo, ſalem indurando: ſic calidos & ſiccos, iracundos, litigantes, pugnaces, inſanos facit; alios taciturnos, tardos, languidos: ſiccos & frigidos facit miſericordes & lachrymabundos: frigidos & humidos petulantes, ad amandum proclives, &c.

4. Accedit denique *ſingularis individuorum proprietas*, quo hoc vel illo magis minuſvè læduntur.

5. *Plantæ ipſæ* & ſimplicia ratione transplantationis *in alias Regiones*, & potiſſimùm ex calidis in frigidiores multùm differunt, Vide quæ ratione *Napelli* Excell. *Dn. D. Bernardi à Berniz, ſupra obſervationem XLII.* adduxit. In Italiâ *Mandragoram*, Poma Amoris, Dulcamaram non plus ſomnum inducere, quàm aquam roſar. temporibus illitam ſtatuit *Ioh. TERENTIUS Not. in L. VIII. Nardi Recchi Hiſt. Mex. c. 28.* ego, *inquit*, cum *D. Joh. Fabro Lynceo* ſæpiùs feci experimentum, quorum hic coram ſuis Auditoribus *magnum pomum* unà cum ſeminibus jejunus abſumſit, ſine ullo vel ſomni vel alterius mali ſigno minimo, & ut experimentum certius, jejunus usque ad prandium per aliquot horas permanſit, & à vino, ne vis pharmaci debilitaretur, abſtinuit. Vereor tamen, an non in frigidioribus locis talia *poma* alterius ſint efficaciæ. Eventum dedit pronuper in praxi caſus. Sumſit Vratisl. Anno 1671. menſe jun. mulier 50. ann. ex ſvaſu medicaſtræ *pomi Amoris integri* cum vino *infuſum* ad laxandam alvum. Quid fit? Enormes fiunt vomitus, dejectiones immodicæ, cruentæ, & ramenta ipſa inteſtinorum, excernuntur, ut me, errorem faſſa, conſulens, ægra ægrè Clyſteribus ex Lacte cum Sacch. & Oleo, ſacculis item ex anodymis cum foliis hyoſcyami reſtitui potuerit. *Opium* itaque *venerem in quibusdam ſtimulat, in aliis frænat.*

OBSERVATIO LXX.

D. DAVIDIS SPILENBERGERI.

CANCER LATENS CAUSA COECITATIS.

MOrtuus paucis abhinc annis Leutſchoviæ Senator ferè 60. annorum, nomine *Joſephus Alauda*, hypochondriacâ affectione diu afflictus, qui *cancri* malitiâ oppreſſus varia ſenſit Symptomata. Triennio ante obitum in digitis pedum loco *Unguium* ſuccreverunt horrendæ, curvæ, denſæ & plumbei coloris ungulæ inſtar cornu, è quo pectines elaborantur, & quidem tàm abundè augmenta ſumſerunt, ut cogeretur eosdem ſingulis octiduis forcipe demetere. Tota ſubſtantia cutis degeneravit in plantâ pedis in naturalem ungulã, cornu taurino æmulam, quam pariter poſt pediluvia crebriùs abradere coactus fuit, nimia cutis durities ingreſſum impediret, eumque dolorificum efficeret. Poſtmodom exulceratæ ungues in manibus per abceſſum perieunt, & ſimilia monſtra corneæ ſoliditatis ſuccreverunt, niſi quod cutis in volâ manus mollior permanſerit. Et hoc malum ad vitæ finem perſeveravit. Paralyſin poſtmodùm dextri lateris ſenſit, ſed ſenſus motusque reſtitutus fuit: ſucceſſit demùm falſa imaginatio quaſi ab uxore ipſi venenum pararetur, quæ Phantaſia tàm vehemens, ut per dimidium annum præſentiam uxoris nullo modo toleravit, immò eandem nudis pedibus ne ſtrepitum ederet, clàm incedentem quaſi odoraretur. *Defecit* poſtmodùm paulatim *viſus*, auditus verò factus intenſior: tandem inmomento *cæcitas* ſupervenit. Cum peractis Uniſerſalibus aliisque revellentibus Nuchæ veſicatorium applicaretur, nulla veſica fuit excitata, ſed ſubjecta caro tantùm intumuit, & ſubpunicea facta eſt. Poſt triduum veſiculæ hædatides multo ſero ſtillantes coloris plumbei collum inſederunt, quibus cum Balneator improvidè Empl. maturativum impoſuiſſet, per aliquot dies, tumor incrementa ſumſit, non minùs, quàm humorum effluvium, primùm ſeroſitates, poſt purulentam fœtentemque fundens materiam. Durante hujus materiæ egreſſu à phantaſiâ depravatâ liberatus, ut ab uxore ſæpiuſculè actorum erratorum veniam peteret, viſus autem non rediit. Tandem quod ab improvido

vido Chirurgo *cancer* ille ingens plumbeus & gibbosus *citò suppuratus* fuisset, intra 3. Septimanas è vivorum numero sublatus fuit. Mediæ fuit staturæ, ex parte sanguineus, liberalis, comis, in juventute hilaris, vino deditus: provectiore ætate morosus, iracundus, pigrior, & defectum memoriæ, immò totius capitis sentiens, ut cum vino se ingurgitasset liberalius, triduanam ferè experiretur ebrietatem.

D. Spilenberg. in Litt. è Leutschovia Vratislav. datis.

SCHOLION.

CUr *vesicantia* ut in cadavere ita etiam in cute cancrosa nihil operentur explicare conatur *HELMONT. de Lithiaf. c. 9. §. 103. p. 730.* Consideravi inquit, quod Ranunculus, Apium, Flammula non vesicent in cadavere: vesicant tamen carnem vivam. Censui itaque quod in ipsa anima sensitiva consisteret differentia hujus actus, & non primario in flammula; quippe quæ tantum vesicat, quatenus mordicatione justo acriore infestat hæc Spiritus sensitivos, ut qui sensatam acrimoniam mitigent, retundant aut extinguant, furit anima in illis, resolvitque ideo propriam membrorum substantiam vitalem in albumen corrosivum, quà propter ipsamet anima sensitiva, ut immediata substantia sensitiva: ita est causa efficienter effectiva; flammula vero quæ in cadavere operatur nihil est causa effectiva occasionalis, externa & exitativa.

OBSERVATIO LXXI.

D. DAVIDIS SPILENBERGERI.

POST PURGANS MEDICAMENTUM PRIAPISMUS.

SIcut in præcedente casu nominatus vir cancro tandem enectus, hanc singularem sensit Idiosyncrasian, ut post dimidiam horam à sumto Medicamento purgante quotiescunque, tantam experiretur famen, ut ciborum usu abstinere nullo modo potuerit: sic *alium* novi *virum* in vicinâ quadam montanâ civitate viventem,

tem, qui *ſumtâ Medicinâ laxativâ tanto pruritu* & œſtro ſuſcitatur eo die *in venerem*, ut nullo modo à debito conjugali abſtinere poſſit, imò tàm enormiter, ut uxor ipſius neceſſariò eo die ſe occultare cogatur.

D. Spilenberg. Litt. Leutſchoviâ Vraſtil. datis.]

SCHOLION.

SImilia recenſet exempla *PLATER. L. 1. Obſ. Med. p. 245.* cum virum, *inquit*, quendam multos annos viduum & continentiſſimum leviter *purgare* vellem, & Pillul. leviores ex aromatibus paratas exhibuiſſem, ſequenti mane ad me venit expoſtulans mecum, quod ipſum decipere voluiſſem, ſiquidem nullam ab iis ſenſerit evacuationem, ſed *pruritum & ſtimulum venereum*, à quo totâ nocte fuerit divexatus, vixque à ſententiâ potui dimovere, etſi à Medicamentis purgantibus quandoque irritari etiam ea loca, quæ ad ſeminis excretionem pertinent, oſtenderem, ideoque non ſtudio, ſed caſu hoc factum eſſe. *Idem* aliud *ibidem* ſubjicit exemplum, de quodam, qui ſumto *Medicamento Cathartico* cum adhuc operaretur, ſimulque eum *ad venerem ſtimularet*, uxorem adſtantem, illique miniſtrantem compreſſit, unde valdè debilitatus Medico advocato, delictum fateri coactus fuit, addens, ſe nunquam adeò ad venerem impulſum, atque eâ ipſâ horâ, quâ adhuc per alvum dejiciebat, nec ſe continere ullo modo potuiſſe. Imò *SINIBALDUS L. 3. Geneanthrop. tr. 1. c. 12.* narrat, quendam *à Pharmaco irritante* excitatum *unâ cum ſemine* vim purgantem in meretricem transfudiſſe.

Sed hæc *tentigo præter naturam* accidit non aliter ut quibusdam Satariaſis dum acutiſſimis cruciarentur doloribus, calculi veſicæ & Renum. *Paul. ZACCHIAS L. III. q. Med. Legal. Tit. I. q. 4. n. 8.* imò & doloribus Podagræ. Confer. *Exc. L. GARMANNUM Academicum Curioſum in Curioſâ Diſſert. de Miracul. Mortuor. L. I. tit. XI. §. 11. & 12. p. 105.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.*]

OBSER-

OBSERVATIO LXXII.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

TRES MAMMÆ.

MUlier quædam nudius tertius mihi oblata fuit, cui *tertia Mamma in dorso* conspicua eminebat, sed *sine papillâ*. Nihil verò incommodi exinde sensit, nisi quod de tussiculâ & raucedine conquereretur. An exinde dependeat, affirmare non ausim; ita verò illi persuasum.

D. Thom. Barthol. Litteris è Hafniâ Vratislav. datis ad D. Sachsium.

SCHOLION.

P. *Borellus Cent. I. Obs. 49.* pariter in Rachele Rey muliere Castrensi *tres* observavit *Mammas*, nempè *duas* in locis solitis, & *tertiam* sub sinistra, sed cæteris minorem, lac quidem effundentem, sed non æquè ac reliquas. Quod de *Mammarum aucto numero*, id de *papillis* quoque observatum, meminit *Borell. l. a.* in Gabriela Gleise fæminâ Crastrensi *binas papillas in unâ Mammâ* Naturam effecisse, non multum inter se distantes; idem videre contigit *Jacob. Hollerio* apud *Schenck. l. II. rar. Obs. tit. de mammill. Obs. 8. f. 304.* Et pronuper Anno 1667. Exc. *Kerckringio* Amsterodami oblata fuit mulier, quæ ex dextrâ mammillâ lac duplici fudit papillâ, quo per annos quatuor infantem aluit, altera fuit in loco à Naturâ destinato, altera versus axillam ad latitudinem transversorum quinque digitorum descendens, quæ lac fudit copiosius propter situm inferiorem. *Vid. Eund. in Observat. Anat. XXI. p. 49.*

[*D. Phil. Iac. Sachs. à Lewenh.*]

OBSERVATIO LXXIII.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

CÆCITAS ALTERO OCULO LÆSO.

HEri vidi filiam Consulis cujusdam in Cimbriâ, cujus dexter oculus vulnere per cultrum improvidè impactum visu orbatus. Eo verò oculo

oculo persanato, sed sine visu, sinistrum oculum anteà sanum Cataracta incipiens aggreditur: fortè quod ad oculum læsum humores affluere jam sint assueti. Aqua Ophthalmica ex Chelidon. major. aliisque videbimus quid posthac efficere valeamus.

D. Th. Bartholin. Litt. è Hafniâ Vratisl. datis.

OBSERVATIO LXXIV.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

DENS SUILLUS PER BIENNIUM IN CORPORE LATENS.

MIrus casus est, quem in fabro ferrario nostro vicino in prædio meo notavi. Dentem suillum fortè cum oleribus deglutiverat: oborti dolores in hypochondriis perpetui, cum macie corporis anteà obesi. Post biennium, excreto per alvum dente, cessare demùm cœperunt.

Bartholin. in Litter. Hafnia Vratisl. datis.

SCHOLION.

MIrum profectò, res ingestas heterogeneas ut rarissimo, sic felicissimo sæpè eventu per varia loca insueta, distantissima, cæca, solique Naturæ cognita deponi sine noxâ, si natura potentior commodam tandem ad expellendum inveniat viam. Acus per urinam & uterum fuisse expulsas suprà in *Scholio Obs. III.* Anni *II.* fuit recensitum. Vidit *Beniven. cap. 20. de abdit. c. 20.* acum æneam devoratam cum summis doloribus per decennium in ventriculo hæsisse, tandemque cum ægra labore ferè doloreque fracta esset per ipsum ventriculum foràs prominuisse, & punctura prorupisse, quæ extracta, sanitatem restituit. Alia acus à puero 6. annorum deglutita post annos 18. per crus à natura ejecta fuit; *Roder. à Castro L. 4. de morb. mul. c. 6.* similisque casus apud *Iul. Cæs. Claudin. in Respons. Med. resp. XL. ex* abscessu brachii aciculam ærugine obductam forciculis eduxit, *Guil. Rondelet. in de Aquatil. cap. de Cancro fluv.* imò acum devoratam in Hispaniâ post mensem per cervicis latus post aurem dextram natura propulsam apparente cuspide volsellis extraxit *Caspar à REIES* ut notat in *Campo Elys. jucundar. Quæst. quæst. 92.*

§. 1.

§ *1.p. 1175.* Cultellus obtusus per gulam demissus, toto biennio gestatus per abscessum à Naturâ in inguine factum fuit extractus, referente *Wiero apud Hildan. c. 1. Obs. 54.* cui planè similem adducit historiam *Paræus l. 24. c. 19.* de rustico, cui cum prædones cultellum semipedem longum cum corneo manubrio in os intrusissent, eundem per semestre spatium cum ingentibus doloribus sustinuit, donec abscessu sub inguine excitato idem cum magnâ fœditissimi puris copiâ foràs eruperit. Pragæ quoque dum quidam inter ludendum cultrum occultare voluit, ore faucibusque in ventriculum illapsus, post longum tempus perforato abdomine per vulnus exivit. *Oswald. Croll. in præf. Basil. Chym. p. 64.* Si itaque Natura tandem exoticis illis quoquo modo & via etiam insueta se liberat, eo minùs inconveniens dentem suillum per biennium in corpore hæsisse, dolores in hypochondriis excitasse, & tandem per patentem intestinorum viam erupisse.

[*D. Ph. Jac. Sachs. à Lewenh.*]

Observatio LXXV.

D. Laurentii Bellini.

Consideratio Nova de Natura et Modo Respirationis.

Serenissimo

Ferdinando II.

Magno Hetruriæ Duci

Laurentius Bellini Felic.

Contigit mihi tandem dies, Serenissime Ferdinande, quâ in concione refertissimâ dicere potui, &, quod unicum exoptaveram, ita dicere, ut ea ipsa res, quam agebam, aliquod grati animi specimen exhibere mihi permiserit, quem immensum debeo maximis atque innumeris promeritis erga me *Tuis*: Quid enim Officiorum est, quo vel ex eo tempore me non devinxeris, cum primùm clien-

clientibus tuis adſcriptus ſtudiis melioribus informari cæpi? aut quid ego pro iis referam anguſtæ rei ac facultatis homulus, unus è multis, præter candorem animi ingenuè in cætu hominum profitentis, *Tuum* eſſe, quicquid eſt, quod ſum, atque adeò deberi *Tibi* me totum? Præmiis ſæpiùs, ſæpiùs honoribus cumulatum me voluiſti, quorum alterutrum, us ex ſeipſo, quolibet largitore, quamlibet ſecundo rerum ſtatu, ampliſſimi beneficii loco ſit, etiam promerenti; quid erit utrumque, mihi vix quicquam merito, atque à Te *Principe* datum, ac ſemper, aut in Fortunæ periculis, aut in machinamentis invidiæ? Horum ego memor, expectabam, ſi quando publicè verba facturus, de beneficiis *Tuis* loqui poſſem, cum ultrò occaſionem obtulit theatralis Anatome, quàm proximè adminiſtraturus, facilè ſenſi, id muneris tenuitati meæ longè perhonorificum & glorioſum expoſcere, ut ſi ipſâ re minus poſſem, ſaltem gratâ aliquâ verborum ſignificatione Principibus auctoribus reſponderem, atque in dignitatis argumentum, exponerem ſeriem præcedentium officiorum: adeò in me minimum occurrebat, quo Provinciam Anatomicam comparare potuerim tuarum extra merita gratiarum. Quod itaque per opportunum viſum eſt, eâ ſtatim die, quâ primò Theatrum Anatomicum expertus ſum, mei muneris ac loci genio poſtulante, in denſiſſimis Auditorum cuneis, de beneficiis *Tuis* ex voto dixi, iisque minùs ingratus eſſe, atque haberi ſtudui: *Te Tuæque Familiæ Principes*, quibus communiter omnia debeo, communi gratiarum actione complexus: quæ cum jam publicam fidem in theatro promerita, omnem aſſentationis ſuſpicionem averterit, en ipſam *Tibi*, *Princeps Auguſte* teſtem voluntatis meæ, benevolentiam erga me *Tuam* dignè proſequi annitentis. Atque ita quidem mihi ſuadebam fidem benemerentis animi liberaſſe, ratus id ſufficere, ſi quæ accepta referre nequis, accepiſſe fatearis: At *Tu*, Princeps ampliſſime, ita beneficium beneficio premis, ut jam aut mihi ſuccumbendum ſentiam, aut nullum futurum eſſe finem actionibus gratiarum. Quid iſtud rei eſt, aùt unde merui, ut me laboribus Anatomicis expeditum, gravi argento muneris? Annon ego iis ex officio ſubeundis ſtipendio conductus? aut is liberalitatis *Tuæ* genius admirabilis, ut gratiam referre velis, etiam officium perſolventibus? Quicquid id eſt, periculoſum hunc mihi locum facit, & propter eam, quam ſemper evitavi, invidiam ſilentio declinandum. Itaque

Pro re pauca loquar,

& ſatis

& satis Benignitati *Tuæ* sit; si plenus ingenui pudoris, fateor sentire me vim muneris insolentis; atque permittas velim, ut verbis sufficiam aliquid è te meâ, & exponam, quod medior, Anatomicum: non quidem ut impleam expectationem *Tuam*, meâ mediocritate multò majorem, sed ut intelligas conari, ac velle me eidem pro viribus satisfacere.

Spondeo ego doctrinam de Respiratione, quantum arbitror universim, eoque ordine comprehensam, ut nisi, ut fit, in re propriâ fallor, pars potior Pectoris & Pulmonum spectata fabrica certa sit & evidens; adeò sibi aptè respondent omnia, & principiis Geometricis innituntur: Rei ea summa est. Ruit in asperam arteriam aër, momento composito ex gravitate ac vi laterali, eoque aëri extrinsecus circumprimenti superficiem pectoris, æquiponderat: hinc Musculis inspiratoriis sese contrahendi potestas permittitur; unde costarum elevatio ac dilatatio, & aucta pectoris amplitudo; Tùm penitior aëris irruptio, & expansio pulmonarium ductuum; quod totum inspiratione contingit. Mox proprio pondere concidentibus supra tumidum Pulmonem costis, spatium Pectoris angustius fit, & earum, ac diaphragmatis vi, pulmo comprimitur, & partim per os extruditur contentus aër, partim ad minima usque vascula adigitur, si quorum angustias penetrare proprio pondere non potuit, quousque totus Pulmo detumescit, restitante solùm in ejus vesiculis expansâ portione aëris; quæ series est expirationis: Hinc resistentiæ minoris occursu, potest externus aër rursùs irruere, & eodem ordine opus respirationis institui. Hæc autem ut evincantur, ostendam priùs Musculos pectoris non modò dispositos ad Leges Mechanicas, pro majori resistentiâ superanda validiores, pro minori debiliores, verùm etiam quâdam interioris Geometriæ peritiâ, ut sese in inspiratione contrahentes, figuram pectoris multò capaciorem efforment, Costas in expiratione ex se ipsis concidere, figuræ, positionis, atque articulationis artificio. Diaphragmatis, ac Musculi triangularis fabricam, quantum ex aliorum figuris ac scriptis sciam, nulli notam, & utriusque usum persimilem, & ex his ea omnia constabunt evidenter. Insuper unum esse usum Aëris in pulmonibus, ut à capillaribus vasis arteriæ pulmonariæ ad capillariæ venæ sanguinem adigat, seu ex altero, in alterum sinum cordis; & in hoc transitu per pulmones sanguinem solvi. Neque ita solùm in homine, verùm hæc eadem etiam in brutis se habere monstrabimus, & machinam in avium costis exponemus perelegantem, & quid vicarium costis in testudinibus; atque idem obtineri per aquam à

„ piscibus appulsam ad bronchia, quod à cœteris per aërem pulmones ex-
„ plicantem. Hinc verò quanta, & quàm facilis propositionum series ad
„ pulmonum omnium figuras, suctus, vulnera, respirationes varias muta-
„ tas, aut impeditas, in diverso aëris, pulmonum aut pectoris statu: quæ
„ omnia quivis intelligat ex se ipso, dummodò id etiam supponat, aërem
„ æquo rariorem, & æquo densiorem respirationi ineptum esse, & prohi-
„ bere excursum sangvinis per pulmones. Denique ex iisdem principiis
„ deducam probabiliter, fœtum in utero non respirare; quod fortè etiam
„ Geometricè demonstrabo, si per occasionem licuerit comparare Diame-
„ tros Arteriæ pulmonaris, & Anastomosis cum Arteriâ magnâ.
„ Addam his opusculum de motu atque usu Bilis, quorum alterum
„ Geomertricum est, alterum ex eo pendens, observationibus illustran-
„ dum. Evincet illud Fel à jecore, & vesicula ad intestina fluere, non è
„ converso, nec à vesiculâ & jecore in cavam; spectatâ diversitate momen-
„ torum, quâ moventur fluida per contractiles, & inæqualis amplitudinis
„ tubulos: Unde constabit bilem è vesiculâ elici non posse, nisi extrinsecâ
„ aliquâ virtute comprimatur; quam ab adstante, ac distento cibis ventri-
„ culo petam, statuens Bilem in vesiculâ servari ad tempus digestionis, ac
„ tantùm non evidenter ostendens, per eam tùm temporis fluentem ad
„ duodenum, cibum à ventriculo præparatum in Chylum facessere. Hinc
„ ratio situs vesiculæ, capsulæ communis in jecore; cur ductuum felleo-
„ rum aliquot in vesiculam desinant: cur nonnulla animalia eâdem de-
„ stituta, facilè ex antecedentibus explicanda. Adhuc tamen observandus
„ mihi situs vesiculæ, in quotquot occurrunt animalibus, præcipuè in car-
„ neo ventriculo præditis. Pancreatis etiam locum pensito, & humorem
„ ejus exprimi eodem, quo Bilis, tempore, deduco; ut ab utrisque permi-
„ stis formetur Chylus. Erit his appendicis loco Geometricum quiddam
„ demostrans, quî fieri possit, ut in vesicâ Urinariâ generentur Conchylia
„ Spiralia, si per ureteres exprimatur quid molle, aut viscidum, in vesicæ
„ resistentiam incidens, eâque occasione explicabitur, quo pacto possunt
„ in terræ superficie similia intorta corpora produci, quæ in quibusdam
„ montibus observavi.

Hæc Anatomica quasi semina, postquam in suum robur ac ma-
gnitudinem creverint, constituam ante celsitudinem Tuam voti reus; &
si quæ his conciliari posse videbitur,

Nulla meis sine Te quæretur Gloria rebus.

Vale

Vale diu, Princeps ævo digniſſime, Tuâq; me authoritate tueri ne deſine.

Hæc Epiſtola Exc. D. Laurent. BELLINI hoc ipſo 1671. Anno ex Italia Pragam delata, Vratislaviam ab Adm. Rev. Dn. P. Adamo Adamando KOCHANSKY è Soc. Jeſu viro Mathematicarum & Phyſicarum Scientiarum curioſiſſimo pro ſingulari in Collegium Naturæ Curioſorum affectu communicata & ad D. Sachſium transmiſſa fuit.

Observatio LXXVI.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

CORDIS INVERSI.

PRÆterito Menſe Januario hujus 1671. anni Halæ Saxonum Collegium noſtrum Medicum *Fœminam* 20. annorum ob crimen incendii & furti decollatam, cultello Anatomico ſubjecit, in quâ præter Pulmones Diaphragmati & Pleuræ firmiter annexos, aliaque, obſervavimus *cor planè inverſum*, ac ſiniſtrum ejus ventriculum dextram thoracis partem occupantem; Arteriam verò magnam ſtatim ſupra Cor inviam, ſeu latus ſiniſtrum, erroris ſui quaſi memorem, redeuntem, nullius alterius partis ſitu mutato. *Cattierus* quidem *Obſerv. 17. p. 49.* & *Th. Bartholin. Cent. 2, Obſerv. 29. p. 219.* Simile de corde inverſo in Sicario quodam Pariſienſi recenſent, ſed Epate ſiniſtrum, ac Liene dextrum abdominis latus occupantibus. Hîc multa dici poſſent de corde duplici, bifido, ſolido abſque ventriculis, marcido, ac in eo inventis oſſibus, lapidibus, vermibus, ſerpentibus, &c. de quibus Zacut. Luſit. Th. Bartholin. I. D. Horſt. Borell. Cattier. &c. videre licet, ſed omiſſis his, id tantummodò notare volui, quod fœmina hæc ſicuti inverſum, ſeu, ut Pſalm. 101. v. 4. extat לֵבָב עִקֵּשׁ pravum cor, ita & perverſum animum habuerit, uti ex ſceleribus ejus, quæ hìc ob temporis anguſtiam referre non licet, patet. Huc quadrat litera Nun in Bibliis Hebraicis inverſa, e. g. Numer. 10. v. 35. in voce בִּנְסֹעַ in proficiſcendo: ubi litera Nun inverſa, ſecundum Babbinorum mentem, hoſtes Iſraëlitarum retrorſum ituros, ac ſe inverſuros eſſe, ſignificat, ſicuti hæc litera, &c. l. c. 11. v. 1. כְּמִתְאֹנְנִים ut quiritantes, hìc litera Nun inverſa perverſitatem Populi denotat.

לֵבָב עִקֵּשׁ בִּנְסֹעַ כְּמִתְאֹנְנִים

D. Mœllenbrocc. è Hala Saxon. Vratisl. datis Litt.

Observatio LXXVII.

D. GEORGII CHRISTOPHORI PETRI.

ALVI SUPPRESSIO EX ULCERE IN INTESTINO RECTO.

HAbuimns non ita pridem singularem observationem in Equite quodam generosissimo 27. annorum, malo hypochondriaco & obstructionibus venarum mesaraicarum jamdudum obnoxio, in cujus intestino recto interius moli moris ulcus idque fistulosum subortum alvi excrementis omnino transitum denegabat: applicati sunt subinde varii clysteres: exhibitæ Pilulæ Aquapendent. noduli & varia catharctica non neglectis roborantibus, & accommodata diæta; sed omnia in cassum: tandem globulum ex consilio quorundam medicorum deglutivit ex Regulo ♁ ♂tiat. Factum, sed & hunc frustra: subsequebatur Tympanites & tandem mors, in cujus limine alvus sua sponte reddebat excrementa puri admixta quod arte adjuta tamdiu recusaverat.

D. Petri in Litt. Erfordiâ Vratislav. datis.

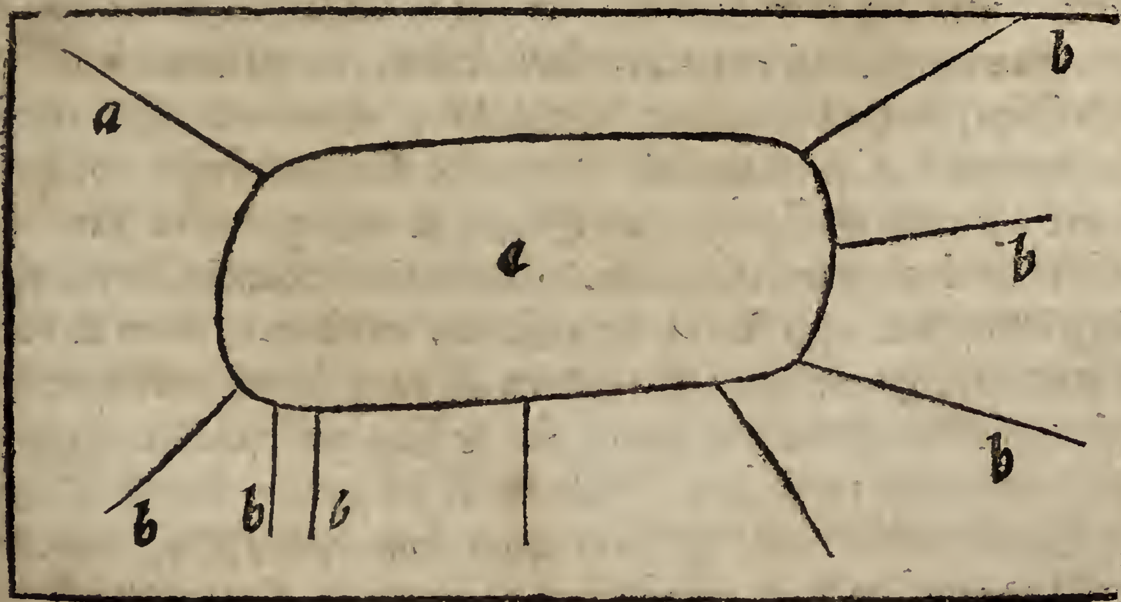
Observatio LXXVIII.

D. JOH. GEORGII GREISELII.

METALLIFODINARUM PRÆCIPUARUM BOHEMIÆ PERLUSTRATIO.

UT promissis satisfaciam, quicquid in itinere meo nupero Bohemiæ, cum Generoso Dn. Comite de PAR S. Cæs. Maj. jussu Anno M DC LXX. ad inquirendum in statum modernum Metallifodinarum suscepto, notatu dignum visum est, fidelissimè referam brevibus tamen, quia iter tardiùs, & declinante anno institutum, me in montosis illis locis morari diutius prohibuit; Primus itaque visitationis locus erat *Kuttenberga*, locus aliàs amænus, benè situatus, & quoad temperiem aëris valdè benignus, per totam illam fodinam est unica *vena cumulata* argenti cum cupro permixta, in uno loco tamen ditior, quàm in altero, non adeò profunda in quibusdam locis, nam in fodinam *Novæ Spei* (sic dictam, quia nova est, & bonâ spe hactenus Metallici ibi nutriuntur) sunt tantum 40. Orgiæ seu passus Metallici (notandum illos ibi habere orgias uno & medio pede longiores, quàm alibi, & hic vocari Thum-

ri Thumplachter/ibi verò Berglachter/ego puto Thumplachter/esse orgias Græcorum, Berglachter verò esse orgias Romanorum, ad mentem *Agric. de re Metall. lib. 4. ad initium)* & sanè jam ibi optima minera extrahitur, descendendo in puteum machinæ hydraulicæ (Kunst-Schacht) usque ad cuniculum sub ostiis, ubi aqua extracta effluit, (biß auff den Außguß-Stollen) sunt undecim orgiæ inde usque in *Wolffschtreck* (est cuniculus, in quo descenditur ad fodinas sive ad areas, sunt 150. Orgiæ, ex *Wolffschtreck* in fodinam, *Suchin* dictam, sunt 24. Orgiæ; vena in hâc fodina lata est, ad quartam circiter partem unius orgiæ, non adeò dura, caudam suam tendit intra primam & secundam horam p. m. & satis magna humiditas ibi reperitur, inde usque ad *fodinam Aaronis* sunt 18. Orgiæ: hæc vena est magis dives alterâ prædictâ, minus tamen humida, inde transeundo per *fodinam Phasiani*, reliquis duabus ditiorem, descenditur in *fodinam Commissarii* 12. Orgiis, qui locus siccus est, & Metalli quidem ditissimus, ita ut ibi quasi cumulus & caput venarum videatur, de argento autem modicum continet, reliquum totum cupreum est. Tribus circiter orgiis inde est alia *fodina*, quæ *Bernireck* dicitur, pariter tam dives est hæc vena, sed durior & ære caldario (Glockenspeiß) prægnans, & locus venæ per se etiam siccus est: inde ascenditur 44. Orgiis in *Vprzimnost*, quæ fodina uti apparuit, multas divitias in se jam non continet, humidior tamen est; exinde deseruimus fodinas (sind zum Tag außgefahren.) Tota verò hæc *Kuttenbergensis fodina*, uti eam mihi imaginor, talem tenet figuram

Ubi, *a*, est illa fodina Commissarii, sive cumulus mineræ, sive materia illa

Metallica ventris figura extuberans, (die Gänge machen/oder werffen einen Bauch auff/) & *b. b. b. b.* sunt venæ exinde provenientes, reliquas fodinas constituentes: ad profundissimum locum, ex quo nunc mineræ extrahuntur, plus minus 218. Orgiis Græcis (Thumplachter) descenditur: *puteus* autem machinæ hydraulicæ est altero tanto profundior, in cujus fundum quanquam ob copiam aquæ descendere non potui, nihilominùs tamen adverti, aquam illam succo Metallico ita esse imprægnatam, ut non tantùm intus in puteo guttæ decidentes, scalas (die Farten) ligneas in lapideas convertant, aut aliàs transfluens aquæ rivulus canales suos aliis canalibus quasi tartareis obducat, sed intus etiam in Syphonibus talis materia lapidea accrescat, ita ut ultra spatium 3. annorum rarissimè ejusmodi Syphonibus uti possint, coganturque eos abjicere ob copiam accretæ materiæ pilum impedientis, hujus materiæ frustulum hìc transmitto sub *No. 1.* unà cum particulâ mineræ Kuttenbergensis communis sub *No. 2.* rigrior, longior & obscurior particula est ex *Phasiano*, altera magis alba & brevior est ex *novâ Spe:* aliam particulam Mineræ Kuttenbergensis melioris inveniet sub *No. 3.* quæ parum argentum rude (gediegen Silber Ertz) in se continet, ut cerâ rubrâ notatur, hæc particula ex *Phasiano* ante annum extracta fuit. Sub *No. 4.* est particula *Mineræ argenti & cupri* Kuttenbergensis ex cunicolo *S. Mariæ Magdalenæ:* hic locus est humidior reliquis omnibus, & ob hanc causam jam ab aliquo tempore fodinam illam colere non possunt, mihi videntur illi Crystalli esse flores cupri, quibus tota fodina, quantum videre licuit, plenissima est. Sub *No. 5.* transmitto, ut puto, *Cadmiam fornacum*, & quidem eam, quæ conficitur in primis fornacibus, in quibus venæ cremantur (Röst-Ofen) de quâ loquitur Agric. *lib. 9. de naturâ fossil. circa initium, & ad finem lib. 8. de re Metall.* Nam ibi Kuttenbergæ vocant, Gifft von den geröste̅n reich Silberhaltigen Ertzen/ & accipiunt ex illis fornacibus, ubi ista materia parietibus sese adhæret varii coloris, flava, alba, cærulea, nigricans &c. ego flores Arsenicales existimo, nam & fumus & materia hæc malignum spirant odorem, si verò supra carbones ignitos projiciatur, pulvis iste fumat potenter, & sulphur redolet, quantum sit venenum, proximè probabo. Sub *No. 6.* est *pyrites* aureo & argenteo colore (Kupffer und Wasser Kiß/vel gelber und weisser Kiß) continet etiam aliquid argenti in se, & ejus satis magna copia Kuttenbergæ invenitur. E regione fornacum, in quibus venæ excoquuntur (Schmöltzöfen)

fer) eſt aliqua inculta fodina, ubi quondam *Antimonium* fuit extractum, cujus Mineræ particula *ſub No. 7.* invenitur. Notavi præterea, cum aliàs omnia loca herbis, arboribus, fruticibus impleta ſint, colles Metallicos ibi circum circa omnes eſſe calvos, & fumum ex fornacibus exhalantem, quia gravis eſt, & ſtatim terram repetit, omnes herbas in circumferentia, aut quæ ſub ſuo tractu communiter creſcunt, arefacere, incrementum impedire, aut planè conſumere, & vaccas, quæ ibi circa fornaces paſcuntur, lac aut inſipidum, aut malè olens præbere. Medio milliari Kuttenbergâ eſt certus tractus terræ, ubi præſtantiſſimꝰ & delitioſiſſimus raphanus ruſticanus in totâ Germaniâ creſcit, ita ut oppidum illud ex puro raphano ſe ſuſtentet, Lipſiam & Viennam usque adducunt propter ſuam præſtantiam. Plura in illo loco temporis injuria mihi notare non permiſit. Itaque inde in vallem Joachimicam pereximus, qui locus eſt montoſus, auſterus & rigidus valdè, ita ut vix frumentum ibi ad maturitatem pervenire poſſit, & aliquando planè non, avena nunquam: Menſe Octobri Ribes & ceraſa ibi adhuc immatura invenimus, aliàs quoad herbas & arbores locus fertiliſſimus: inveni ibi Rorellam, Angelicam, Libanotidem, Biſtortam, Tormentillam, Caryophillatam, Helleborum album & nigrum, Rhabarbarum Monachorum, Fabariam, Telephium purpureum, Gentianam majorem, & minorem, Ariſtolochiam utramque, Centaureum minus, Carlinam, Origanum pulegium, Thymum, Saturejam, Sepillum, Imperatoriam, Polium montanum, varias ſpecies Teſticulorum, Lilium Convallium; Lunariam ibi reperiri, à fide digno relatum eſt, Aſarum, Lyſimachiam purpuream & ſiliquoſam. Saxifragiam, Umbilicum veneris, Anchuſam, Pentaphyllum, Petræum, Papaver corniculatum, Solanum majus ſive Bellam Donnam, Polypodium, ſed non quercinum, aliasque plurimas herbas in magâ copiâ, quarum omnium non ampliùs recordor. Conjicio inde, aliquando magnas divitias extractas fuiſſe, eo quod ut in ejus loci delineatione videre eſt, quàm ſtupendè locus ille ſubfoſſus & transfoſſus ſit: ibi plerumque per cuniculos deſcendunt ad fodinas, rarò per puteos, niſi abbreviandæ viæ gratiâ. Diverſæ ibi ſunt fodinæ, quæ omnes venas habent duriſſimas, & rarò ultra latitudinem 4. aut 6. digitorum transverſorum ſeſe extendentes (loquor de venis argenti) ſed ditiores ſunt, quàm Kuttenbergenſes uti *ſub No. 8.* illa particula probat. Omnes verò fodinæ univerſaliter loquendo ſunt ibi valdè humidæ, ita ut in quibusdam

locis

locis duplices cuniculi unus supra alterum ob copiam aquarum (numeravi enim ex uno cuniculo parvo 9. aquæductus, præter aliam copiosam aquam, quæ abundantissimè effluit quocunque tempore sicco, adeò superfluè, ut si alia aqua deficiat, omnes inibi Molendinæ solâ aquâ ex uno aut altero cuniculo eductâ sufficienter impelli queant) inveniantur. Similis quasi Minera ex unâ sicut ex alterâ fodinâ effoditur, paucâ habitâ differentiâ: fodina quæ nunc ditissimam Mineram ibi præbet, est *fodina pulchræ Mariæ*, in quâ nunc sæpè *argentum rude* reperitur, uti in transmissâ particulâ *sub No. 9.* quædam bracteæ argenteæ finissimæ & candidissimæ videntur. Hæc fodina valdè etiam humida est, sed in qualitatibus activis aliàs temperata: inventa fuit ante aliquot annos ibi quædam vena *argenti rudis plumbei coloris* (Glaß-Ertz) cujus particula *sub No. 10.* est, ejus medietatem transmitto, quia valdè parùm acquisivi, nihil enim ampliùs de venâ illâ reperitur. Inventa etiam fuit aliquando alia vena hujus argenti penes illud oppidum, Gottes-Gaab dictum; nunc nec hic, nec ibi ampliùs tale quid invenitur, an nihil remanserit, vel an homines non tàm diligenter ampliùs, ut anteà solebant, quærant, non scio. Apparet enim ibi dictas venas quæsitas superficietenus ubique fuisse, adeò tota terra transfodi incepta est (es ist alles geschörfft.) *Sub No. 11.* sunt duæ particulæ de *argento rubro rudi* (roth Gølden Ertz) quia mihi ita fuerunt vocatæ, tantam tamen claritatem, ut Authores notant, in hâc Minerâ non invenio, quapropter ego magis argentum rude purpureum (gediegen Braun Ertz) esse existimo: subeat censuram. Inventum fuit etiam hoc argentum in valle Joachimicâ ante aliquot annos, nunc verò rarissimè aut nunquam. Reperitur ibidem in unâ fodinâ *medulla saxi* (Steinmarch) certum genus terræ albæ, de quâ *Agric. in Bermanno*, est *sub No. 12.* locus, unde excepi, est ultra 500. Orgias (hìc habent Orgias Romanas, Bergklachter) profundus, saxum integrum, habens in medio fissuram ad latitudinem unius palmi, altam ad 4. Orgias circiter, altiorem & profundiorem esse benè apparet, sed quia saxum (durissimum) integrum est, certa altitudo & profunditas, donec totum fuerit detectum sciri non potest: in dictâ istâ fissurâ invenitur hæc medulla, quæ licet sit materia pinguis, non tamen ardet, nec ad ignem liquescit; insipida eadem planè est, exhibeturque ibi formâ pulver. ea quantitate, quam cultri cuspis capit, cum cochleari aquæ Petroselini in Obstructionibus Urinarum & doloribus Nephriticis: Nam expertum est, illam calculum &

urinam

urinam pellere. Datur & ibi aliud genus certæ cujusdam terræ, de quâ etiam *Agric. l. c.* hæc & tota nigra uti videtur *sub No. 13.* eſt, & alba, non tamen pinguis, & rubra in unius ejusdem fodinæ vena: hæc fodina eſt inculta & occulta, ſaxis, terrâ, ſepibus, lignis, variisque rebus cooperta, ſine uſitato acceſſu, exceptis tribus vel quatuor, reliquis omnibus ante hac non cognitis, 30. aut 40. ad ſummum Orgiis profunda, & tam anguſti introitus (per modum cuniculi) ut non niſi ſerpendo homo macilentus tantùm, in longitudine 7. vel 8. Orgiis intrare poſſit.

Notandum præterea, illam viciniam ſemper eſſe nebulis plenam, ita ut inſtar nubium continuò ibi circumvagantium permeent vapores iſti, & tamen tàm alta, ac Vallis Joachimica, non eſt. Ab extra videtur formoſiſſimus hic collis ob copiam variarum herbarum: ſupra & circumcirca triticum etiam copioſum creſcit, ab intra verò eſt caverna & ſpecus horrendiſſima; non eſt ſaxum integrum, ſed totus mons apparet, ut cumulus ſaxorum grandium & minorum, intra quæ hæc terra ita diſpoſita eſt, ac ſi natura loco calcis eâ ad fabricandum hunc collem uſa fuiſſet. Si quis incautè offendat caput ad lapidem, decidit longus tractus terræ, ita ut videantur omnia velle corruere: invenimus quoque in illo anguſto introitu, varia quadrupedum & piſcium oſſa, intus verò totam fodinam (magna non eſt) variis cuniculis hinc inde inordinatè transactam, pervagando, nullum animal inventum fuit, mira & mira de hâc fodinâ narrantur etiam à loci ignaris, inter quæ quoque narratur, quod certi quidam Itali alternis vel ternis annis venire ſoleant, pro excipiendâ hâc terrâ, ex quâ poſteà illos aurum conficere fama eſt, modus verò hinc aurum extrahendi omnes latet, certum tamen eſt; non adeò pridem homines intus fuiſſe: vidimus enim veſtigia recentiſſima ſurreptæ iſtius terræ, nigræ præcipuè, imò unam talem divitem venam lapidibus tectam & occultatam in quodam cuniculo reperi, ubi magna copia iſtius terræ jam tùm ita collectæ, diſpoſitæ & ſtudio aſſervatæ latet; ſunt variæ venæ, nec omnes ſuas caudas ad unam eandemque horam tendunt; locus aliàs non eſt adeò humidus, reſpectu vicinorum; nam eſſe loca quàmplurima, ubi ad profunditatem 2. vel 3. Orgiarum jam dum aquam inveniunt, uti ab incolis illius viciniæ, fide dignis viris, ſanctè mihi fuit aſſertum; nec terra illa aut vena dura eſt, digito enim & cultro excipi poteſt, nec ſpirat fumum viroſum, vel aliam auram peſtilentem aut putridam, totam enim illam fodinam, aut totum illum col-

lem, aër transpirat & pervolat (es ist gutes Wetter darin / und zieht aus und ein.) Narratur etiam de illâ fodinâ, quod ab illis Italis ita maledicta & per spectra aut Dæmones metallicos truculentos intrò ad custodiendam hanc venam amandatos munita sit, ut ingredientes nec quippiam excipere, & si tamen quid excipiant, inde nihil efficere aut experiri possint. Uno milliari ex Valle Joachimicâ in confinibus Bohemiæ & Misniæ crescit *lapis Granatus*, cujus unam particulam hìc transmitto *sub No. 14.* omnia in illis confinibus repleta sunt hoc lapide, & notavi, (quoniam integri montes sunt Granati, aut ut melius dicam, tota minera mons merus est) in superficie terræ istius mineralis Granatos lapides apparere quidem, sed omnes à sole exustos & consumtos. Cuniculos quæsivi, & inveni eos aliis humidiores, & lapides Granatos bonos & recentes, velut hìc transmitto; intrare ultra duas Orgias non potui, quia lampadem penes me non habebam, valdè tamen humidum illum cuniculum reperi, hinc apparet lapides istos humiditate conservari. Unus centenarius horum lapidum continet (uti dixerunt, relata, non experientiâ probata refero) aliquot uncias argenti puri, est minera, uti apparet, mollis valdè. *In eadem valle Joachimicâ* in *cuniculo*, ut puto, *S. Susannæ*, reperitur arbor in lapidem conversa, cujus particula est *sub No 15.* videtur ibi figura ramorum, corticum & radicum, tota arbor quasi excavata jam est. Cuniculus iste usque ad illam arborem sese extendit ultra 2000. Orgiarum, putant fuisse fagum, & ita in lapidem conversam, tempore diluvii sabulo & arenâ sic obrutam, & tractu temporis in talem materiam lapideam conversam fuisse: quæ ratiocinatio licet absurda adeò non sit, (nam ille cuniculus ibi per omnes partes similis non est, nunc enim transit integrum saxum, nunc arenam, nunc argillam, nunc terram, iterùm saxum, jam lapides, paulò pòst iterùm terram, jam humidus, jam siccus, hic calidus, ibi frigidiusculus, denique planè heterogeneus est, & ibi, ubi putatitia ista arbor hæret, apparet mera arena, quæ glutine & viscosâ quâdam humiditate successu temporis exsiccata, & quasi conglutinata est, non est petra vera, nec pura terra, nec pura aut vera arena, sed videtur arena cum limosâ terrâ conglutinatâ.) Quoad ego conjicere possum, existimarem ibi fuisse succum lapidescentem, qui casu talem figuram arboris formavit: sed quid de cortice? quid de illis fibris dicendum, quæ magis indicant, si arbor unquam fuerit, fuisse quercum? nam nunquid dantur pisces, & aliæ multæ res fossiles? libentissimè judicium subibo. Est & in eâdem valle

valle *minera ferri*, quæ videtur *sub No. 16.* hanc mineram vocant ferrum rude purum (gediegen Eisen-Ertz) dicuntque esse plurimam partem ferri, & accipiunt transeuntes pro lapide hæmatitide, & ita quoque eâ utuntur, ego credo esse Crocum Martis naturalem (hic pulchrum esset discurrere, cur ferrum per mucrones, argentum per bracteas, lamellas, fibras & strias, plumbum & stannum per massas & cumulos sese prodant.) Cuniculus profundus adeò non est; constat & terrâ & saxo non adeò duro, sed omnia sunt rubicundissima, ipsamet aqua intus stagnans, quæ adeò copiosa non est, putatur ob colorem & densitatem suam verus sanguis: ego in me fui expertus, illam terram esse valdè vulnerariam, nam cum essem in fodinâ, cecidi, & mihi vulnus triangulare ad palmum dextrum inflixi, & cum nihil penes me haberem, apposui recenti vulneri illam terram rubram naturali humiditate præditam, ligavi manum, & ita perrexi, idem de die bis repetii, & cum nullam inflammationem in manu nec sentirem, nec viderem, causam ab hâc experientiâ desistendi non habui, quartâ die vulnus mihi perfectè sanatum fuit, ita ut cicatrix nunc vix videatur; nunc hic Viennæ in quâdam muliere operationem hujus terræ iterùm expertus fui, cui inter alia ob Rheumatismum venæ sectionem in pede ordinavi, & quia sectione hujus venæ chirurgus majus jussu vulnus venæ inflixerat, sanguine prætereà tenui & calido existente, sanguis ex venâ tanto impetu prosiliens, cùm summâ difficultate sisti potuit, de nocte mulier incautè pedem offendens, venam absque hoc satis latè dissectam rumpit, quâ ruptâ sanguinem ad deliquium quasi fudit, iterùm omni adhibitâ diligentiâ sanguis stetit; triduo post ligatura fuit aperta (omnes vulnus sanatum credidimus) & ecce iterùm cum summo impetu absque spe sanandæ venæ sanguis prosiliit, ita ut convulsiones jamjam inciperent. Cum verò locus ustioni non esset aptus, neque alia quævis remedia sanguini sistendo adhibita, quicquam conferrent, tandem ego accedens massam confeci, ex crepitu lupi cum albumine ovi, superaspersi bonam quantitatem hujus terræ in tenuissimum pulverem redactæ, maceravi hanc massam in aceto rosaceo forti, & supra venam ligavi fasciis & linteis omnibus in aceto illo rosaceo cum reliquo pulvere hujus mineralis terræ mixto intinctis, & spatio unius noctis tàm perfectè sanata fuit, ut altero die circũambulare tutò potuerit. Colliculus unde hæc materia extracta est, plenus apparet junipero & pino humili & alta, habet & alias herbas, sed pau-

cas. *Plumbum* ibidem etiam promiſcuè invenitur, cujus mineræ particula eſt *ſub No. 17.* rariùs autem *plumbum cinereum* (Wißmuth) cujus mineræ particula notatur ſub *No. 18.* Liqueſcit hæc minera ad flammam candelæ. De hoc plumbo cinereo purificato, quando tantum ſtanno additur, quantum requirit (unum ſtannum plus, alterum minus) reddit ſtannum illud jamdum ad uſum præparatum quoad ſonum & apparentiam ſimile argento, & ultra quadrantem horæ factâ commixtione iſtorum duorum metallorum auditur ſtrepitu interno in patellâ, orbe aut aliâ re fuſa, jamtùm refrigerata etiam, ſonitus actionis & reactionis internæ. Extrahitur & ibi magna copia *Cadmiæ metallicæ* (Kobolt) cujus mineræ particula eſt *ſub No. 19.* Conficiunt inde colorem illum cœruleum, quo utuntur mulierculæ pro tingendis collaribus. Varia metalla, pro varietate loci, unde extrahitur, in ſe continet: Utuntur ibi etiam ut veneno contra muſcas: ego proximè quantum venenum ſit probabo, hoc tantùm intereà pro certo affirmare poſſum, ad reditum meum Muſæum plenum muſcis inveni (fuit tamen in meâ abſentiâ ab hominibus frequentatum,) poſtquam ergò mineralia mea publico aëri ex ciſtâ expoſueram, inter quæ erat & Cadmia iſta, ſpatio 6. vel 7. dierum taliter evanuerunt muſcæ, ut jam vix unam aut alteram & rariſſimè quidem advertam; ſed expoſui præterea varias ſcutellas confectione Cadmiæ metallicæ & fornacum cum aquâ & lacte infectas, pro interficiendis muſcis, nec quantum mihi obſervare licuit, unicam muſcam inde guſtare vidi, advolarunt quidem, ſed in momento avolarunt, hinc mihi imaginor, ſolam illã evaporationem in aërem vicinũ mactaſſe muſcas, quia & ibi in Valle Joachimicâ tantùm hinc & inde mineram iſtam collocant, & ita omnes muſcas ex hypocauſtis abigunt, nunquam etiam ullam muſcam ſupra mineralia mea diu ambulantem hactenus obſervavi, ſed cum ego odorem aliàs valdè acutum habeam, nullam inde nauſeam, contrarietatem aut horrorem adverto, cum tamen Napellus me jam tùm duabus vicibus ſolo odore vix non mactaſſet, meum herbarium vivum, in quo napellus eſt, penes me tantùm habendo, & id pervolvendo. *Sub No. 20.* transmitto *Mineram Arſenici*, cujus ibi magna copia invenitur, attamen, uti authores ſcribunt, eam tàm pinguem non invenio. Hæc fodina alta eſt, ſatis ſicca & grave olens, cujus fœtorem quanquam non ſentirem, difficilem tamen reſpirationem cauſavit, intravi ſolus cum metallicis illis ordinariis, reliqui mei ſocii cum intrare nollent, me foràs exſpectarunt, aliàs illis, ut etiam inasſvetis,

quin

quin idem accidisset, nullus dubito: habeo enim pulmones, Deo sint laudes, tàm bonos, ut certò cum nullo eos mutare vellem, etiamsi id possibile esset, certum tamen est, arsenicalem illum vaporem mihi id causasse, cum eodem planè modo idem mihi contigerit Kuttenbergæ: Ibi enim cum derepentè ad fornaces, in quibus venæ cremantur (Röstofen) incautè accederem, & ibi videnda circumspicerem, quamvis nec spatio unius medii quandrantis horæ intus permanerem, tantam difficultatem respirandi sentire cæpi, ut per horam me colligere nullatenus potuerim, & suffocationem timuerim: Metallici, qui per aliquot annos in illâ fodinâ laborant, acquirunt tremores artuum & moriuntur, idem contingit illis, qui in fornace, in quâ hujus venæ flores conficiunt, laborant, cujus delineationem, proximè, ut spero, etiam transmittam, omnes laboratores ibi sunt, ut illos aliquo modo depingam, sicut sceleta viva, pallidi, sicci, oculos habent concavos, verbo, sunt tàm macilenti, ut cutis vix ossibus hæreat. Ad hujus fornacis caminum etiam accedere planè non potui, nec in fumo aut circa fumum salvâ respiratione permanere, ad ignem tamen & fornacem ignitam liberè accessi. Observarunt præterea ibi morantes laboratores, quod quoniam fornax hæc in medio silvæ sita est, ad illam viciniam, quam fumus tangit, nulli unquam cervi accedunt, ut ut circum circa non pauci degant, sed quàm primùm fumum olfaciunt, quantocius recedunt. Ex hâc minera posteà conficiunt *Arsenicum Crystallinum, uti sub No. 21.* quod est sine sulphure, *& Arsenicum flavum, uti sub No. 22.* quod est cum sulphure paratum. Duobus milliaribus ab istâ valle alius situs est pagus, qui vocatur *donum Dei*, est tam miserabilis locus, ut vix passer ibi degere possit, altus, in continuis nubibus & nebulis, nec herba, nec frutex, multò minùs arbor ibi invenitur; non habent hujus loci incolæ nisi tres partes anni, de æstate nihil sciunt, frigidus, summoperè præterea humidus, & quidem adeò, ut gramen (quod ibi relinquunt, quoniã aut usui nulli est, nec enim bestia ulla eo pascitur, aut si usui esset, siccari non potest) annuatim unum supra alterum putrescat: massa hæc putrida per totam illam viciniam ultra unam & mediam Orgiam profunda, nigerrima est & pingvis, sicut fimus vaccinus putrefactus, & quando quis subtus est, ut aliquando contingit, sic vena sit paulò profundior, maleolentem & nauseabundum spirat odorem. Sub eâdem massâ est terra lutosa & argillacea quasi, quam lavant, exque eâ Mineram Stanni extrahunt, instar arenæ

gravem & nigram, aliquando plurem, aliquando pauciorem, frequentissimè tamen ex terræ ℔ XX. circiter extrahunt ℥iij. vel ℥iiij. vocantque hoc stannum, Saigerzin/ & est valdè bonum stannum. Sub illâ terrâ est terra arenosa & firma, inanis & nihil in se continens; sunt in illâ viciniâ paludes ita tectæ gramine suo, ut pro firmâ terrâ habeantur, tantæ profunditatis, ut homo cum equo ibi submergi possit, quod aliquando contigisse, incolæ mihi narrarunt. Est quoque in illis cavernis magna copia stellionum (cavernæ ultra 4. vel 5. Orgias profundæ non sunt) quos vidi: De Salamandris quoque interrogavi & eas descripsi, & secundum meam descriptionem eas ibi etiam reperiri mihi asseruerunt, nullam tamen vidi, non autem nisi per dimidium diem ibi permanere potui. Homines illi continuò pervolvunt illam terram ex unâ parte in alteram, & semper inveniunt in eâ mineram stanni, ita ut terra illa jam tùm aliquoties fuerit revoluta, stanni, semper inventi, gratiâ. Ex hâc valle discessimus *Schlackenwaldum*, ubi integra vena *cumulati stanni* reperitur, cujus Mineræ particula est *sub No. 23.* Hæc vena caudam suam in profundum extendit (es fällt in die Tieffe) & quidem usque adeò, ut venæ cauda reperiri nunquam possit: Quò enim diligentius fodiunt, eò majorem & cumulatiorem venam semper inveniunt, & quod magis mirére, dum infrà fodiunt, supernè iterùm recrescit minera. Qualia ædificia, quantæ cavernæ & excavata spatia sint ibi sub terrâ istius fodinæ, nemo credit, qui non vidit, transivi quasdam cavernas ultra 50. aut 60. passus longas, & 30. aut 40. latas, altitudinem videre non potui, tàm horrendæ sunt: Placidissimè & distinctissimè intus Echo resonat & respondet; omnes fornicatim excavatæ, & sine fulcris quidem: majores adhuc cavernas esse, mihi asseruerunt, totam enim fodinam non vidi, quia ad illam totaliter visitandam requiruntur 3. integri dies, tàm magna est, & variis ædificiis substructa, non adeò humida, nisi ubi est machina hydraulica, memorabilis sanè; Dicunt intus morari Dæmonem quendam metallicum, qui sæpissimè apparet sub variâ figurâ, jam ut metallicus, jam ut magister metallicorum, jam ut juratus, jam in formâ muris, canis, & variorum animalium, aliquando auditur saltare, & ducere choreas, inflare tibiam, & millenas alias nugas illum ajunt incipere, cumque pro malo omine habeant, si illum audiant aut videant, summoperè omnes tumultus aut clamores aliasq; insolentias in fodinâ prohibent: ego cum desiderium haberem, illum videndi aut audiendi, incepi fistulare, & metallici me

per

per omnes Deos & Deas, quatenus ab hoc abstinerem, rogarunt, fortassis si respectum comitis non habuissent, non verbis, sed verberibus mihi silentium imperassent, cumque causam hujus indagarem, dixerunt, illum Dæmonem solere aliàs statim respondere fistulâ, saltu, aut risu potentissimo, & cum aliquoties damnum quibusdam inflixerit, illas præcipitando per scalas torquendo, tundendo, lampades exstinguendo, seducendo &c. illi ideò fidendum semper non esse. Apparet itaque, illum Dæmonem esse jocularium & nugatorium, ego verò nec quippiam audivi, nec vidi de illo in hâc fodinâ. Hìc non sicut in aliis fodinis jaculari solent, sed ignem substruunt, quia, cum patentissima sit, & spiracula plurima habeat, ignem benè substruere licet, deinde si jacularentur (jaculari autem vocant, quando foramine rotundo terebrâ in mineram incusso, id pulvere pyrio implent, & iterùm fortissimè ligno cum parvulo canali occludunt, hunc canalem etiam pulvere pyrio implent, candelam sulphuream longiorem penes accendunt, & ita mineram dissilire faciunt) valdè timendum esset, ne terra supra corrueret, & aut Metallicos aut venam obrueret. Vena enim in tali figurâ [figura: a, b, c, d] procedit, ubi, *a*, est superficies terræ, *b*, *c*, *d*, totus cumulus venæ, adeoque uti videtur etiam extra fodinam, terra manifestissimè se ad venam inclinat, etiam in unâ parte aliquid corruit, & fregit illis rotam machinæ hydraulicæ una cum ejus cavernâ (das Rad mit sampt der Rathstuben) quarum murum jam substruunt fortissimum, & in istâ viciniâ fodere sacrosanctè prohibent, nam in aliis locis sufficientissimam mineram habent, quia est integer cumulus, & quicquid decutitur, minera est. Hìc etiam est quædam *argenti* fodina, ex quâ est particula *sub No. 24.* non profunda ea est, valdè tamen humida, & terrâ luteâ repleta; conjicere licet, quondam magnas divitias ibi fuisse extractas, vel solo ædificio id denotante, in quo antiqui longissimum quendam cuniculum ad aquam tantùm educendam egerunt, à parvo tempore fodinam istam colere inceperunt, sub spe adhuc laborantes: Nam quantum hactenus extrahunt, non sufficit pro solutione metallicorum. Media hora *Schlackenwaldo* distat *Schönfeld*, qui locus participat in fodinâ stanni cum Schlackenvvaldo, & propter continuationem molendinarum ubi tunduntur venæ, (Puchwerck) & fornacum unus idemque locus quasi putatur: & quod admiratione videtur dignum, quod cum ejus situs in meram planitiem se diffundat, nihilominus tamen continuis nebulis, pruinis, frigore, aliisque

liisque Cœli injuriis perpetuis obnoxius,ita quidem ut ibi integro menſe & amplius hyemem longiorem habeant, quàm Schlackenvvaldi: hic erit aura temperata & ſerena, ibi ninget aut pluet, hìc totâ die à ſole torrentur, ibi nebula & pruina omnia devaſtabunt, hìc homines formoſi, ibi ſtrumoſi, præcipuè fœminæ; hinc equidem totam mutationem & diverſitatem inibi latentem Mercurium conjicio, & ſi quærerent, certò puto, illos Venam Mercurialem reperturos, quin imò aſſeverare auſim, poſt aliquot annos, ſi ita verſus Schönfeld in fodinâ Stanni continuaverint, derepentè Venam Mercurialem illis patefactum iri? *Sub No. 25.* eſt quidam *lapillus niger*, quem vocant Zinnkrauppen/ eſt *ſtannum rude*, idem ac gedigen Zinn/ paulò rariores ſunt, quàm minera prior *ſub No. 24.* vidi alium talem lapidem ad magnitudinem unius pugni, ſed tales rariſſimi ſunt; etiam Schlackenvvaldi per totum illum tractum, ubi aqua ex machinis, in quibus venæ pilis præferratis tunduntur, (Puchwerck/) fluit, lavant arenam, & iterùm quantitatem aliquam ſtanni nunc majorem, nunc minorem inveniunt. De reliquis notavi, totam Bohemiam & Moraviam plenam eſſe *Micâ* (Katzen-Silber) uti apparet *ſub No. 26.* de quâ ſcribit *Agric. in Berman.* qualem, licet nullius uſus ſit, tamen unà transmittere volui. Et hæc ſunt, quæ brevi hoc itinere annotare potui, proximè exſpecto alias mineras, quæ ſi rariores fuerint, etiam communicabo. Expecto etiam quasdam delineationes fodinarum & fornacis, in quâ conficiuntur flores Arſenici, quas pariter transmittam, unà cum modo, quo conficiuntur, & declaratione, quare unum cryſtallinum & alterum flavum ſit. Addam inſuper pleniorem relationem eorum, quæ pro nunc fortaſſis oblitus ſum, nec non quorum experientiam facere conſtitui. Exſpecto etiam aliam Minerã Antimonii, aliosq; Granatos, qui ſi figurâ à modò transmiſſis different, fideliſſimè eos communicabo. Optarem equidem etiam atque etiam, liceret ſequente æſtate denuò fodinas hascè viſitare, citra diſpendium meæ praxeos, abſque hoc enim ſi eſſet, tædioſum minimè foret, ſæpiùs atque ſæpiùs transvagare cavernas & viſitare mineras: neque enim intima terræ viſcera unquam abhorrerem, modò penitiùs contemplari naturæ opera poſſem. &c. Coronidis loco *duo Experimenta* à me facta communicare placet:

1. Cadmiam fornacum probavi, nec mures, nec glires eam attingunt: Cato dedi, qui vertigine correptus, aliquot diebus poſt periit.

2. Cad-

2. Cadmiam metallicam dedi cuidam cani, qui horrendiſſimè vomuit; non quidem periit, ſed tamen huc usque malè valet. Obſervavi inſuper quod

3. *Aqua Lapideſcens* in minera plumbi Tarnomontana, in confinibus Sileſiæ & Poloniæ *No. 29.* ſignata, creſcit ita ad inſtar bacilli longi teretis & quaſi per annulos diſtincti inque medio perforati; exhibetur ibi in obſtructionibus urinarum & in calculo.

4. Minera ♄ Tarnomontana, *No. 30.* ſignata, Argentum in ſe continet ſed paucum, adeoque valde parvum inde lucrum acquirunt &c.

5. *Sal Polonicus* in ſua fodina eſt mollis & levis, extra in momento ita dureſcit & graveſcit, ut unicum fruſtum quod in fodina ab unico homine tractabatur, extra eam vix quatuor boves movere poſſint. Obſervavi hæc præcedenti anno, quando cum S. Maj. Imperatrice Eleonora, Sponſam Regis Poloniæ comitante Cracoviam, eò proficiscebar.

D. Greiſelius è Viennâ Litt. ad D. Sachſium.

Observatio LXXIX.

D. JOHANNIS JÆNISCH.

MOLA QVINQVENNIS PROLAPSUM UTERI MENTIENS.

PLurimas easque raras circa molarum generationem & earum excluſionem paſſim apud autores fide dignos inveniri hiſtorias teſtem habemus ſat locupletem Schenckium in ſuis obſ. qui molas in utero per ipſos ſeptendecim annos commoraſſe annotavit, id quod etiam Zvvingerus *theatr. vit. hum. p. 331. & 357.* confirmat. Haud abſimilem, aliis tamen circumſtantiis & accidentibus, curioſo lectori hìc ſiſtam hiſtoriam: Uxor quædam in ſuburbio Vratislavienſi 34. annorum & decem liberorum totidemque ferè abortuum, nec non plurium molarum fœcunda parens, ante annos circiter duodecim fœtûs aliquot excluſit vitales, ob impurum autem & ichoroſum, quo & parens ipſa & hinc enatæ ſoboles ſcatebant, ſanguinem, plerique excoriatâ totius corporis cuticulâ, nondum abſoluto puerperio, diem ſuum obierunt, ut ex novem duas ſaltem conſervare potuerit ſoboles; poſtmodum negotio con-

cipiendi & pariendi natura defatigata aliquandiu vacare coacta eſt; quæ nullis tamen remediis, niſi anilibus ſuffulta tandem ad incitas redacta nil niſi molas concipere, & ſingulis menſibus per ſesqui annum, etiam abſente longo tempore marito, numero unam, duas, plures imò plurimas acerbiſſimis parturiendi doloribus nimioque ſanguinis profluvio excernere molita eſt. Tandem cordatiorum perſvaſu virum ob raram experientiam Clariſſimum, Dn. D. Johannem Agricolam, Reipub. hujus Proto-Phyſicum p.m. conſuluit, qui ſingulari ſuâ prudentiâ & generoſis medicamentis è lerna hac morborum eam eripuit priſtinæque & in culpatæ ſanitati reſtituit, ut menſibus ordinatè fluentibus poſtmodum denuo conciperet, ex difficili autem ſubſequenti decimo partu, prolapſu uteri ſatis periculoſo non corrigibili & moleſtiſſimo ſe laborare credidit & obſtetrix confirmavit, ut absque ligamentis huic malo aptis nec ſtare multo minus incedere valeret per quinque integros annos. Elapſo autem quinquennio tam ob errorem diætæ, quàm ſulphur ex accenſis carbonibus narcoticum, quibus hyberno tempore in foro publico intenſum frigus arcere cogebatur, (quæſtum namque in vendendis pomis habuit longo tempore) natura in deterius ruit, novisque menſium obſtructionibus, paſſionibus hyſtericis & lipothymiis affligitur, nunc meam opem implorare geſtit hæc miſera. Ipſam inviſens ſemianimem reperio, morbum cauſamq; indago, ex relatione adſtantium hujus individui naturam, morbos & accidentia præterita prolixè & graphicè depicta video, & originem huj9 mali ex impuro utero itidem provenire judico, interim ob urgentia ſymptomata cordialia hyſtericis nupta propino, his ſymptomata paulatim cedunt, ut ægra ipſa mecum colloqui valeat, cui ob adſtrictam alvum clyſterem applicandum ſvadebam, quem tamen cane pejus & angue fugiebat, coactus ergo tandem externè ſaltem fomentationes ex emollientibus & carminativis præprimis herbâ mercuriali toti abdomini ad pubem usque applicari, internè verò eſſentiam caſtorei & ſpiritum ſecundinæ (ob præſentis molæ ſuſpicionem) in ſyrupo de artemiſiâ propinari juſſi, quibus præſtitis elapſo bihorio acerbiſſimi iterum dolores & conatûs parturientium absque tamen lipothymiâ oborti breviqùe poſt *molam*, capitis infantis, ad inſtar, *peperit* tantæ tenacitatis, ut vix ſecuri dividi potuerit, absque tamen putredinis & hinc orti cadaveroſi odoris moleſtiâ, & quod magis miremur, ſine omni ſanguinis veſtigio. Hoc facto *prolapſus uteri quinquennis evanuit*, & molæ molem

non

FIG. I.
AD OBS. LXXX. LX
FIG. II.

non in utero ſed extra eum in vagina uterina circa exterius pudendi orificium tam diu latitaſſe eventus docuit, uteri ſitu inculpato invento. Continuatis poſtmodum per menſem medicamentis ſanguinem & uterum purificantibus per DEI gratiam illius ſanitatem reſtitui, ut hoc ipſo tempore, dum hæc ſcribo, bene ſe habens iterum gravida, ſine omni tamen periculoſorum accidentium futurorum ſuſpicione incedere valeat, undecimumque partum, DEO volente, animoſè exſpectet.

OBSERVATIO LXXX.

D. LAURENTII GISELERS.

MONSTRUM PENNÆ ANSERINÆ.

CUm epiſtola invitatoria medici invitati fuerint, ut de ſuo aliquid addant, quo Miſcellanea Curioſa vel amplificari vel illuſtrari queant, nolui ἀσύμβολος venire, ſed id quod in charta depictum vides ſimul mittere, non ut adeo publica luce dignum, ſed ſaltem ut forte quidam è Curioſis ſententiam de hoc *pennarum concremento* dicant. Extractum illud fuit in anſere pingui, & ad veru deſtinato. Cum enim illum exenterare vellet coqua, ſimul cum pinguedine circa uropygium intus hærente *plumarum* hoc *corpus* manu ſua abſque labore extrahit, nullo ſigno quod carni adhæſerit, aut dorſo, ſed promtè manum ſecutum eſt. Stupefacti, quod ignorabant, quid rei hoc ſit me acceſſunt, video naturales eſſe pennas ſanguine turgidas, atque ex adnatâ pinguedine emergentes, pennæ intus verſus ſuperiora ſpectabant, curvæ ob locum arctiorem, num verò mas vel fœmina fuerit anſer me latet.

D. Giſeler Litt. è Brunſvigâ Vratisl. datis ad D. Sachſium.

OBSERVATIO LXXXI.

D. SIMONIS SCHOLZI.

CALCULUS VESICÆ CUM ULCERE RENUM ET VESICÆ.

IOhannes Fricius Thorunienſis, juvenis annorum viginti ſeptem, à primâ ſtatim infantiâ de doloribus circa pubem, mejendi difficultate, & aliis

symptomatibus *caculum vesicæ* indicantibus per certa intervalla conquerebatur: quæ omnia crescentibus annis atrociora reddebantur. Adultior factus, apud mercatorem aliquot annos in patriâ serviendo consumsit: posteà *Regiomonti* & *Dantisci* mercaturæ operam dando, usque ad annum vigesimum sextum ætatis commoratus est, aliquoties interim & graviter iisdem in locis decumbens, *Anno millesimo sexcentesimo sexagesimo nono* ad nundinas autumnales, quæ Thorunii circa Festum Apostolorum Simonis & Judæ annuatim celebrantur, cum cive & mercatore Dantiscano, cui à servitiis erat, venit, sed ob dolores in Hypogastrio & circa inguina atrocissimos, qui illum, urbem vix intrantem, adorti sunt, ad matrem viduam, domino suo relicto, divertere coactus fuit. Ego tertia Novembris, anno dicto ad eum vocatus, præ doloribus in lecto vehementer jactantem & ejulantem offendi, insimulque humorem viscidum, crassum, fædissimique odoris summo cum dolore per canalem urinarium exeuntem animadverti. Ab illo tempore ipsi pro re natâ & pro diversis scopis diversa medicamenta præscripsi, quibus tamen *calculum in vesicâ latentem*, certisque signis cum *ulcere renum* se prodentem exturbare impossibile erat; neque ea nostra intentio fuit: statim enim ei tale prognosticum prædiximus: *Ulcus renum immedicabile* esse, *calculum* autem *vesicæ* nonnisi per circumspectum & peritum lithotomum *exscindi* posse; Sed ille lithotomiam admittere nolens, indies debilior factus *anno millesimo sexcentesimo septuagesimo, septima Junii* naturæ debitum persolvit. *Cadavere* adhuc eâ die *aperto* repertus est in *vesicâ exulceratâ & purulentâ lapis asper* sesquiunciam cum drachma ponderans, *cujus figuram* & colorem icon observationi adjuncta verè exhibet. Sub dextro *Epatis* lobo *ulcus* insigne latitabat, *ren* verò dextri lateris *totus ulcerosus* & puris plenus erat cum maximo fœtore, præ quo reliqua viscera ulterius explorare non potuimus. Simillimum huic mihique notum casum observavit *Excellentissimus D. Segerus*, collega meus colendus, qui jam *Observat: Anni primi Miscellaneis sub numero observ. 16.* insertus est: quem hic ut oculatum testem observationis præsentis honoris ergò nominare volui.

D. Scholz. Litt. ad D. Sachsium.

OBSER-

Observatio LXXXII.

D. SIMONIS SCHOLZI.

TUMOR INSIGNIS SUPRA VENTRICULI REGIONEM EXTERNE SUPPURATUS, ET FELICITER CURATUS.

A*Nno Christi millesimo sexcentesimo septuagesimo*; decima quarta Januarii vocatus sum rus ad Generosum Dn. *Henricum de Boly*, *Nobilem Gallum*, *S. R. M. Poloniæ Colonellum*, per aliquot jam septimanas periculosè decumbentem. Die decima quinta ad ipsum veniens, inveni admodùm debilem, utpotè cui dolor gravissimus jam ad suppurationem tendens noctes insomnes, appetitus verò prostratus totum corpus indies debilius reddebat. Ego ibidem per biduum commoratus, omnia signa conjunctim accuratè pensitavi, Generosumque Patientem benè sperare jussi, accersito ad ipsum chirurgo Graudentino, quartâ milliaris germanici parte ab ipsius pago habitante, qui intereà ex consilio meo cataplasma emolliens & digerens tumori diligenter applicavit, donec ipsi sequens Emplastrum cum cordialibus & vires reficientibus Thorunio transmissum est. Emplastrum tale erat:

℞. Emplastri de meliloto
mucilagin. ãa. ℥ij.

Dissolv. cum Olei Malvini Suff. qu. ducaturque super duas alutas ad præscriptam formam rotundam. Emplastrum hoc tumori impositum est. Medicamentum vitalem facultatem reficiens erat istiusmodi:

℞. Confect. cordial. (singul. descript. Dn. D. Meisneri nostri p. m.) ℥iß.

De quâ quotidiè manè cum jusculo drachmam assumebat. Pro ventriculo corroborando de sequentibus rotulis singulis diebus paulò ante prandium & horâ quartâ vespertinâ quindecim consumebat:

℞. Spec. aromat. rosat.
Diarrhod. Abb.
Confect. Alkerm. ãa. ʒij.

Sacchari Canariensis albi in ʒ. qu. aqu. rosar. dissoluti uncias sex. f. I. art. Rotulæ. Quibus ita per aliquot dies usurpatis, die undecima *tu-*

mor in apostema conversus, & hoc sub emplastro ruptum, puris magnam copiam (sed per vices quotidiè aliquid) emisit, ulcere per chirurgum ad aliquod septimanas aperto servato: donec tandem (omni materiâ pedetentim expurgatâ, opeque chirurgi illius & naturæ vulnere consolidato) Generosus Patiens pristinæ sanitati per Dei gratiam restitutus, feliciter evasit. Sed mediâ æstate Dantiscum profectus, rursùs dolorem in priori loco sentire cœpit, & tumorem animadvertit, tùm è consilio Medicorum istius loci tumor iterùm in apostema conversus apertus est, atque sic Generosus Patiens, pure sed non in priori copiâ, foràs emisso, vulnereque curato, jam optimè valet.

D. Simon Scholz, è Thorun. Litt. Vratislav. datis.

OBSERVATIO LXXXIII.

D. SIMONIS SCHOLZI.

TERROR PRÆGNANTIS FÆTUI LETHALIS.

CONjux mea prima charissima, jam demortua, prægnans, & quidem circa initium noni Mensis Anno *millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto*, die 4. Novembris, sana & vegeta inter cænam ad mensam cum me & cum domesticis meis sedens, cibumq; sumens, inopinato metu percellitur, audito signo campanæ incendium in urbe indicantis, scilicet in novâ civitate, ubi consulis domus tota conflagrata est. Tùm illa ab eo ipso temporis momento malè habere cœpit, motumque infantis per triduum nullum sensit, sequentibus verò diebus admodum debilem: obambulavit tamen & munia domestica pro viribus expediit, & licet variis fœtum & matrem roborantibus usa esset, die tamen undecima mensis istius, manè ipsam dolores gravissimi, partum præcedere soliti, adorti sunt, qui tandem circa horam decimam antemeridianam successit, & satis feliciter, filiolo quidem perfecto, sed post S. Baptismum tantùm bihorium vivente, in lucem edito: *cujus totum sinistrum latus* à capite usque ad calcem colore flammeo conspiciendum erat. Talia præstat sæpissimè terror in prægnantibus.

D. Simon. Scholz Litt. ad D. Sachsium.

OBSER-

Observatio LXXXIV.

D. SIMONIS SCHOLZI.

MOLA ALIQVOT OVORUM VITELLOS REPRÆSENTANS.

MErcatoris cujusdam Thorunienſis Novoppidani conjux, exiſtimans ſe eſſe gravidam, ſpe tandem fruſtrata, poſt tertium menſem enixa eſt *Molam*, cujus medium erat glanduloſum venulis ſeu ligamentis tenuibus, ſed tamen firmis, circumcirca refertum, quibus validiſſimè adhærebant *rotundæ parvæ glandulæ ovorum* gallinaceorum vitellis quoad colorem ſimillimæ, duriſſimæ tamen, & cultro diſſectæ ſcirrhoſum quid repræſentantes.

D. Simon Scholz Litt. è Thorunio Vratisl. datis. Confer. Schol. Anni I. Miſcell. obſ. 1.

Observatio LXXXV.

D. SIMONIS SCHOLZI.

SCIRRHUS ET PERFORATIO UTERI.

HOneſta quædam matrona, juvencula bis fœtum mortuum, opportuno tamen tempore enixa, tertiùm gravida tempore partus inſtante, doloribusque urgentibus, fœtum fruſtrà excludere allaborat. Ego prima Julii *Anni milleſimi ſexcenteſimi ſeptuageſimi* veſperi ad eam vocatus (Excellentiſſimus enim Dn. *D. Segerus*, collega & amicus meus honorandus, cùm ob propriam ægritudinem caſui huic præſens adeſſe non poterat) inveni ſatis adhuc vegetam, quærens de ſtatu ipſius, ab obſtetricibus reſponſum tale retuli: os uteri apertum eſſe, reliquave benè conſtituta, ſitum autem infantis malum, manu tantùm dextrâ extra vergente, capite verò & reliquis membris imperveſtigabilibus. Cum ipſi per totam noctem unà cum tribus obſtetricibus, parentibus & propinquis adeſſem, nonnullaque corroborantia & fœtus expulſionem promoventia præſcriberem, ægraque ſine faſtidio libenter aſſumeret, omnia tamen in eodem ſtatu permanſerunt, manu infantis

usque

usque ad scapulam ferè exertâ, & jam emortuâ immobili manente, puerperâque summè debili: donec tandem naturâ in totum deficiente, die secundâ Julii paulò ante primam pomeridianam animam placidè Deo reddidit. *Cadavere* ipsius statim post mortem *aperto*, inferiùs *uterum invenimus laceratum, & quasi ex ulcere perforatum, fœtu* masculino perfecto cum secundinis *extra uterum inter intestina latitante*, manu tantùm dextrâ partim in vaginâ uteri, partim extra uterum prominente: prætereà quoque *uterus* in fundo dissectus ad palmæ crassitiem *scirrhosâ duritie* tumidus apparuit. Funestum hunc & rarissimum casum ulteriori disquisitioni Experientissimorum Practicorum relinquo.

D. Scholz. Litt. ad D. Sachsium. Confer quæ de fœtu extra uterum invento adducta fuerunt in Anno I. Miscellan. Cur. obs. 110.

OBSERVATIO LXXXVI.
D. SIMONIS SCHOLZI.
PUELLUS TYMPANITICUS.

ANno *millesimo sexcentesimo quinquagesimo quinto*, Mense Martio, Nobilis cujusdam è vicinâ Cujaviâ conjux cum filiolo unius anni à colicis doloribus & flatibus per aliquot dies miserè afflicto Thorunium venit, consiliumque à p. m. *Excellentissimo D. Georgio Mochingero*, Physico tùm primario, petiit: Sed puellus ille paucarum horarum elapso spatio mortuus est. Tùm præfatus Dominus *Mochingerus* piè defunctum Excellentissimum *D. Christophorum Meisnerum Phys. Ord. & me*, ut sectioni unà cum illo interessemus, rogavit. Mirùm sanè dictu! quantum ventriculus distentus erat, in quo nihil præter flatus & aliquid viscidi humoris conspiciebatur, intestina autem omnia tàm pellucida transparebant, ut etiam multis in locis compuncta statim conciderent, ne guttulâ quidem humoris alicujus in illis apparente, reliquis visceribus se benè habentibus. Huic analogum exemplum recenset Ant. Benivenius *Exempl. Med. Obs. cap. 81.* ubi ex solo vento in Ludovico Nicolino Generosi equitis Othonis filio, mortem subsecutam scribit, quem affectum ibidem in Annotationibus Dodonæus *Tympaniti* similem fuisse scribit.

D. Simon. Scholz. Litt. Vrastisl. datis.

OBSER-

OBSERVATIO LXXXVII.

D. SIMONIS SCHOLZI.

CORPULENTIA ET PINGUEDO NIMIA SUBITÆ MORTIS CAUSA.

REverendus verbi divini Minister *Joh. Musonius Polonus*, vir staturâ procerâ, corporeque ob nimiam pinguedinem vasto atq; ad motum inepto, annos quinquaginta octo natus, per aliquot jam annos de difficili respiratione maximè inter eundum sæpissimè conquestus est, qui anteà frequenter hæmorrhagiam narium ferè usque ad deliquium animi patiebatur, & ex Erysipelate pedis utriusque ulcere laborabat. Hic è consilio nostro aliquoties medicamentis purgantibus usus est, ob metum hydropis, sed absque commodo: nam respiratio indies difficilior, facultasque vitalis debilior reddebatur, ut se tandem lecto committere cogeretur. Lecti & quietis pertæsus, aurâ liberiore frui gestiebat, persvasus sibi inde valetudinis aliquod emolumentum. Cum ipsum nullis rationibus à proposito abducere possem, ille denique *vigesima quinta Augusti, Anni millesimi sexcentesimi sexagesimi noni* matutino tempore Cathedram in Templo Mariano summâ cum difficultate conscendens, habitâque concione Polonicâ brevi, circa meridiem rhedâ cum filiâ virgine (viduus enim erat) se vehi jubet ad vicinum pagum, milliare Germanicum ab urbe distantem profecturus: Sed dum vix quartam milliaris partem perficeret, rhedâ descendens *subitò moritur. Cadaver* in civitatem curru illatum post concionem vespertinam *sectioni traditum* est: ubi post chirurgicam apertionem in abdomine supra musculosam carnem satis amplam & robustam, *adeps* coloris ad citrinum vergentis, *octo digitorum transversorum crassitiem* superans conspiciebatur; præterea in cavitate abdominis ichorosi humoris aliquid, in intestinis verò flatuum paulò major copia. Sed viscera omnia, in medio ventre Cor insigni pingvedine præditum cum Pulmonibus, in infimo Ventriculus, Epar, Lien, Renes & Vesica, optimè, ceu sanorum, erant constituta. Apparet hinc, viro huic nimiam *obesitatem mortem accelerasse.* Hoc nostrum effatum confirmant ex Avicenna Marcellus Donatus *Hist. Med. Mirab. Lib. 5. cap. 2.* ubi corporum monstrosæ crassitiei plura exempla

recenſet: Paul. Zachias *Quæſt. Med. Legal. Tom. 1. lib. 5. Tit. 2. Quæſt. 12.* & Dominicus Terillus *de cauſis mort. repentin. Sect. 6. cap. 3.* qui autores, ut citatis locis cum hac obſervatione noſtrâ conferantur, dignum æſtimo. Vide ſis etiam (ut intermiſceantur ſeriis ludicra) hiſtoriam apud Johannem Riolanum Fil. *Enchirid. Anat. lib. 2. cap. 4. in Conſid. Medic.* quam ibidem ex Nicolao Neandro hiſce verbis deſcribit: *Rabbi Eleazar & Rabbi Iſmael habuerunt ventres tàm groſſos, ut cum ſtarent erecti converſis faciebus & ventribus contiguis, duo validi boves potuerint inter eos tranſire neutrum contingendo.* Puellam autem illam exſuperantis pinguedinis, quam *Thomas Bartholinus cent. 3. Hiſt. Anat. rar. Hiſt. 88.* ex relatione Petri Schumacheri depingit, ego ipſe oculis meis vidi *Leidæ*, ſed quo anno, recordari non poſſum.

D. Scholz Litt. Vratisl. datis.

SCHOLION.

OBeſis quibus

Pinguis aqualiculus propenſo ſeſquipede extat

Annumerari poſſit ille Germanus, cujus Epitaphium tale Durlachi inveniri *Cruſius in Annal. Suev. Part. III. l. 12. c. 11.* refert: Anno 65. den 4. Nov. ſtarb Frantz Erhard der fromme / redliche und groſſe Stadtſchreiber / welches Cörper gar nahe 6. Centner gewogen. Puerum deſcribit *Theod. Keckringius in ſpicileg. Obſ. Anat. Obſ. 66.* qui præ pinguedine nimia extinctus fuit, non aliter ut candela non raro nimia pinguedine extinguitur, præſertim ſi flamma ellychnii debilior, quam ut affluentis ſevi ab ſumat copiam. Puellam è Cadſando Flandriæ oppido ortam pinguiſſimam ipſemet quoque Lipſiæ transvectam vidi in nundinis 1647. tum temporis duorum ſaltem annorum, quæque tunc pondus CXXV. librarum excedebat.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO LXXXVIII.

D. LAURENTII WOLFSTRIGEL.

TUMOR EX PROLAPSO EPATE.

IN *Noſocomii* noſtri *civici* Pædotrophio *Viennæ* ante menſes pluſculos infans natus cum *tumore circa umbilicum* ad pugni magnitudinem, coloris

loris lividi: Chirurgus, loci omphalocelen gangrænâ tactum ratus, medicamenta calidiora gangrænam & tandem sphacelum compescentia applicuit: inde auctâ adhuc inflammatione misellus expiravit. *Medicus Ordinarius, Excell. D. D. Ursinus,* collega plurimùm honorandus, vocato *chirurgo civico, Rechardo* nomine, aliàs sat dextro, *aperire cadaverculum* jussit, & inchoatâ sectione ad tumorem dictum, vixque cuspide cultelli adacto, jam hepatis substantia in conspectum prodiit: inde patebat, *tumorem ex prolapso hepate* (forsan à conformationis vitio) & non ex umbilici protuberantiâ ortum traxisse, divulsâ lineâ candidâ, quæ inter rectos musculos constituitur. Cum verò mihi à prædicto Domino Ordinario cadaverculum pro confectione sceleti, quod nostrum etiamnum exornat Theatrum Anatomicum, concessum esset, præter inflammationem hepatis ac dispositionem gangrænosam in mesenterio, observare mihi nil licuit, quod insoliti ac curiosi quidpiam in se contineret.

D. Wolffstrigel Litt. ad D. Sachsium è Viennâ Austriæ.

Observatio LXXXIX.

D. Laurent. Wolfstrigel.

Lapillorum copia per alvum excreta.

Mulier annos 40. nata, temperamenti Melancholico-Biliosi, habitus subfusci, sæpiùs doloribus Colico-Nephriticos æmulantibus infestabatur: elapsâ verò æstate in tantâ sævitie recrudescebant, ut iis ferendis vix par videretur ægrotans. Conquiruntur hinc inde remedia: tandem svasu cujusdam chirurgi enema ex emollientibus injicitur, quod paulò pòst summis doloribus & strepitu (*ex illisu lapillorum* ad fundum canthari) rejectum est. Examinatur alvina ac putida illuvies, ibique reperiuntur *lapilli No. 27. Octogoni,* coloris ex flavo fusci, nigris maculis insigniti, quorum quilibet gr. vj. ponderabat, & quales aliàs in vesiculâ fellis reperiri solent, quorum unus etiam à me *Excell. D.D. Jungio* pro transmissione traditus. Remisêre deinceps dolores, ac patiens per plusculum temporis sat benè habere visa est, usque dum tandem 20. Novembris anni currentis, subortis denuò suprà memoratis cruciatibus, circa vesperam ad ægrotantem accer-

ſor, ipſam inter ejulatus & clamores de dolore lumborum & lancinatione circa Hypochondrium dextrum, ubi locus inſertionis cholidochi ductus in duodenum eſt, conquerentem, cum pulſu celeri, urinâ ſaturâ flavedine tinctâ, reperio: totius etiam corporis color in flavum mutatus, qui ſemper (quod notandum) infeſtantibus hiſce doloribus comparere ſolet: Vomitus etiam materiæ viſcidæ copioſiſſimæ tùm prægreſſi erant, tùm ſequebantur. Ego *lapillos* rurſùs adeſſe pronuntio, qui viam ex veſiculâ fellis in duodenum affectarent, in quem finem Enema ex malacticis & carminativis, tùm & fotum & cataplaſma ex iisdem, tùm linimenta hujusmodi præſcribo. Internè oleum amygd. dulc. cum decoct. cicer. rubr. & fl. malv. exhibendum, pro viarum laxatione, præcipio. Rejicitur clyſter immanibus crutiatibus unà cum *tribus* rurſùs *lapillis*, commemoratis ſimilibus, & ſabulo copioſo inſtar croci flaveſcente & aquam tingente: repetitur clyſter; rurſus in examinatis ſcybalis *lapilli quinq;* reperiuntur, inter quos tres inæquales & aſperi, coloris fuſcioris ac ſuprà commemorati. Remiſére exin dolores: unde ad deturbandas Bilioſo-Tartareas reliquias Tincturam ſeri lactis cum fol. Senn. & Tamarind. & infuſione Rhabarb. ad aliquot dies exhibeo, ac tandem præſervationis loco Pil. ex Terebinth. ſucc. limo. lot. admixtis iis, quæ ♀rum ſolvunt, & eum ſimul ac bilem expurgant, adjunctâ convenienti victus ratione, præſcribo. Ex quibus meliusculè habere viſa eſt ægrotans, niſi quod (dum hæc ſcribo) rurſùs novo dolore corripitur, qui quidem colicum potiùs æmulatur, cum non circa lumbos & hypochondrium dextrum, ſed potiſſimùm verſus umbilicum perſentiatur, qui tamen, rejectis rurſùs ex applicato Enemate *tribus lapillis*, & aliquot oſſiculis Meſpilorum in inteſtinis jam fortè aliquamdiu ſtabulantibus, pacatus eſt: unde jam repetit tincturam ſuprà dictam. Reſtat nunc determinandum, *quæ Idea ac cauſa hujus affectus* tùm externa, tùm interna, antecedens nimirùm & continens? Quoad *primum*, videtur ratione modi afficiendi hunc *affectum Colicum Bilioſo-Petroſum* dici poſſe. Quoad *ſecundum* verò, ob victus rationem inordinatam & iram, quâ ſæpiùs excandeſcit patiens, fermentum ſtomachi vitiatum, inde fixiores alimentorum portiones ſalinas relinqui, quæ (ut vitia primæ concoctionis in ſecundâ non corriguntur) & anſam *coagulationi lapillorum in veſiculâ fellis* præbent, aſſiſtente non parùm ſucco Pancreatico in hâc Patiente acidiore, unde & Symptomatibus Hypochondriacis, flatibus, &c. obnoxia eſt, qui non tan-

tùm

tùm per ductum cholidochum, sed & in ipsâ massâ sanguineâ existens, volatiles Bilis partes coagulare potens est. Quod verò non in pluribus tales excretiones lapillorum observentur (quod quispiam objicere posset) cum plures, ut Hypochondriaci, succo Pancreatico acidiore scateant, (quod *Clarissimi le Boë Sylvii ac Regneri de Graaf* ejusdem olim Discipuli non improbabile inventum est) ratio esse videtur, quod præsupponam in hâc ægrotante cervicem vesiculæ fellis laxiorem naturâ esse, ut lapilli insinuare sese possint, usque dum tandem ad duodenum propellantur, quod absque dolore & distensione ductus arctioris contingere nequit, neque etiam tamen dubito, quin, si cadavera pleraque talium aperirentur, sæpissimè lapillos in eorum vesiculâ fellis (quod quidem rarum non est) reperiundos: nec difficile esset, horum effectuum causas, ad minutias usque, juxta dicta principia enodare, si hæc propositum ac institutum, quod mihi nunc est, non excederent.

OBSERVATIO XC.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

MANUUM TREMOR ET FESTUCARUM COLLECTIO IN FEBRIBUS ACUTIS NON SEMPER LETHALIS.

IN acutis febribus interdum affectus seu motus ex tremore & convulsione mixtus accidit, qui σπασμοτρομώδης appellari potest ac lethale signum esse censetur; nam delirium & convulsio ipsum utplurimùm sequitur, unde ægri moriuntur; idque *Hippocrates coac. prænot. aphor. 59.* asserit: *Et qui ad manum resiliunt, malè habere judicantur.* Verùm curavi non ita pridem sartorem meum febre acutâ laborantem, qui tertiâ die hoc affectu prehendebatur, & quod majus erat, festucas colligebat, de lecto floccos evellebat, quod ex sententiâ *Hippocratis l. progn. aphor. 23.* lethale habetur, virium summa aderat prostratio, extrema frigebant, & in principio morbi die septimo sibi mortem prædicebat, quam quoque certò instare omnes astantes putabant, ast tunc sudore critico accedente æger præter omnium spem convaluit. *Idem* olim civi Wettinensi adhuc viventi, de cujus vitâ quoque desperabam, & ante paucas septimanas Nobilissimæ cuidam mulieri contigisse, recordor.

De nullius igitur salute ex consilio *Trincavellii lib. 3. Consil. 62. p. 506.* desperandum, quia, teste *Averrhoë 7. colliget. c. 31. p. m. 166.* sæpe accidunt monstra in arte, quemadmodum in natura; & ut *Celsus lib. 2. c. 6.* ait; interdum deserti à Medicis convalescunt, & plures sanantur, de quibus Medicus desperat, & contrà moritur aliquis, de quo Medicus securus primò fuit: imò nonnullos cum signis coctionis mortuos esse, ex *Schenckii Observationibus p. 840.* patet.

E Litt. D. Mœllenbr. Hallâ Saxon. datis ad D. Sachs. Vratisl.

OBSERVATIO XCI.

D. VALENTINI ANDRE MOELLENBROCCI.

VENA E PULMONIBUS REJECTA.

INcredibile videtur sine evidenti vitæ periculo ob metum subsecuturæ hæmorrhagiæ aut hæmoptyseos venas ex pulmonibus rejici posse, sed observarunt id viri fide digni *Zacutus Lusitanus lib. 1. Prax. admir. Observ. 110. p. m. 26. Tulpius l. 2. Obs. c. 12 & 13.* & confirmat Dn. *Th. Bartholinus*, qui mihi instar omnium est, *centur. 3. histor. 98. p. 194.* referens, *Ramum venæ arteriosæ à Phthisico* rejectum parenchymate suo ita nudatum, ac si industrius Anatomicus separasset, Rostochio 1649. *D. Stephanum Scultetum ad D. Simonem Pauli* transmisisse: Et ego *Lipsiæ* anno 1648. Studiosum quendam Phthisicum nomine Hempeln curavi, quem aliquot diebus adhuc superstitem, *venam arteriosam* vidi *tussi rejicere.*

OBSERVATIO XCII.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

PILULÆ POST ANNUM VOMITU ADHUC INTEGRÆ REJECTÆ.

QUod *Guilhelmus Fabricius Hildan: Cent. 4. Observ. 33.* refert de Matronâ quadam, quæ sumto vomitorio frustum corii lardi fumo exiccati, quod ante duos annos deglutiverat, evomuit. Idem

Idem ferè accidiſſe memini civi cuidam Erffurtenſi, qui *pilulas ante annum* ad purgandos humores vitioſos *aſſumtas*, non tamen tunc temporis operantes, auro adhuc obductas *vomitu rejecit.*

Ex Litt. D. Mœllenbrocci Hallâ Saxon. datis ad D. Sachſ.

SCHOLION.

AFfinis eſt Hiſtoria Dn. *D. Theod.* KERCKRINGII notata in *ejus Obſervat. Anat. obſ. 6. p. 19.* de fabri cujusdam filio, qui anno 1666. menſe Octobri triginta circiter uvas integras non manſas aut fractas devoraverat nullo percepto incommodo per tres conſequentes menſes, poſt in frequentes incidit lipothymias, tandem dato leni cathartico & confortativo *ejecit decem ex uvis* jam *dictis adhuc pelliculâ ſuâ veſtitas, & ſucco plenas*, quo levatus onere convaluit.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO XCIII.

Dn. JOHANNIS PILAS.

ATHEROMA IN HUMERO TRIPLICI FOLLICULO.

ANno 1666. Legionis Vice-Præfectus ferè ſexagenarius, ſtrenuus olim in bello miles Cæſareanus, nomine La Branche, ante 12. annos erupit atheroma in humero ſiniſtro ad ſpinam vergens, quod tractu temporis in tantam excrevit molem, ut ovi anſerini magnitudinem excederet; remedia plurima adhibita non potuerunt, quo minùs in putrefactionem abiret, talem nimirum, ut ulcus ad baſin ſe extenderet, quo venæ eroſæ periculoſæ hæmorrhagiæ cauſa fuerunt, imò ſæpe ſæpiùs ad duas libras ſanguinis effluxit, quare animo linquebatur æger, ſvaſi itaque exciſionem, quam annuit Exc. D. Zvvelferus: præparato itaque corpore Medicamentis idoneis præſcripta diæta, venâ ſectâ illud adorior cauſtico, quod ſæpiùs applicatum, ultra quartam partem baſis non corroſit, quod mihi corpus aliquod durum & calloſum ſubeſſe indicavit, reliquum ergo cultro exſecui, unde tres venæ obtruncatæ, ingentem hæmorrhagiam cauſarunt, quæ non ſine labore ſiſtebatur; Vulnus, ut artis eſt, tractatum, ſpatio trium ſeptimanarum ſanatum fuit, partem abſciſſam inſpexi, quæ conſtitit ex diverſis involucris,

volucris, primum simile erat corio porcino, alterum primo non absimile, reliquum semiputridum, officula mansa, & quasi scobem, & malè olentem materiam in se continentem.

Dn. Pilas Viennæ communicavit Exc. Dn. D. Georg. Sebastiano Jung. Acad. Curioso ut Vratislaviam transmitterentur.

OBSERVATIO XCIV.

D. GEORG. SEGERI.

VITULUS BICEPS.

EXcellentissimus Dn. D. *Erndlius* anno 1658. Altorfi ante adventum meum vidit atque delineavit *monstrosum partum*, propè Altorfium in pago *à vaccâ* editum, & mox post partum extinctum, qui præterquam quod biceps fuerit, *cutis* quoque *rupturam* in utero factam ostendebat, per quam subjecta caro rubicunda oculis patebat. *Figuras* manu *Erndlii* delineatas hisce cape.

Fig. I. a. Cutis rupta.

Dn. Segerus Litt. è Thorunio datis ad D. Sachsium.

SCHOLION.

UT honoratissimi æquè ac desideratissimi Fautoris atque Amici, Exc. Dn. D. *Henrici Erndlii*, Phys. Dresdens. candidissimo nomini meum hîc apponerem, adeoque veluti manum manui, in tesseram antiqui animi porrigerem gratissima opportunitate factum, ut, dum vitulinum istud monstrum I. Pictorem, Danielem Dadschützki delineare curarem, ipsius in mentem veniret. *Leporini* cujusdam *monstri* olim à se visi & in rei memoriam ad vivum depicti: proinde ut iconem ejus leporis vitulo in eâdem tabula conjungeret Pictor, autor fui. Retulit autem is ipse, monstrum nominatum in agris Illm: *Comit: de Gelhorn*, Domini in Petersvvaldau, Rogau, Peiskersdorf. &c. &c. Petersvvaldensibus versus Bilitz inter culmos siligineos repertum, atque Eidem Illm. Comiti oblatum fuisse mense Julio Anni MDCL.

[Henric. Vollgnad. D.]

FIG·I·

AD·OB·XCIV

a

OBSERVATIO XCV.

D. PHIL. JAC. SACHS A LEVVENH.

EPILEPSIA PERIODICA.

NOn ſolùm exactiſſimis periodis febres intermittentes intervalla ſua dimetiuntur, & non minùs quàm fluxus refluxusque maris in macrocoſmo circa genuinam cauſam hominum ingenia fatigant, ſed etiam in morbis quibusdam Chronicis eodem myſterio non raro ludere ſolet natura. *In Anno I. Miſcell. Obſ. 51.* exhibuimus Hemicraniam Periodicam, Delirium Periodicum, *Salmuth. cent. 1. Obſ. 63.* nunc ſubjungemus Epilepſiam Periodicam non ad menſtrua Lunæ intervalla redeuntem, ſed ſingulis diebus aliquoties recurrentem. *Anno 1668. M. Nov.* ex Poloniâ Nobilis quidam juvenis 12. annorum cum fratre natu majore è Volſchinskiorum Nobili familiâ Vratislaviam ſtudiorum gratiâ venit, & in convictum Collegii Jeſuitarum recipitur. Poſt aliquot dies motibus convulſivis corripitur, qui ſingulis diebus circa horam ſeptimam manè, circa horam primam & ſextam pomeridianas, ſtato ſemper tempore redierunt, indies tamen ingraveſcentes. Principium affectus ſenſit provenire ex contorſione pollicis in dextro pede, unde poſtmodùm miſerrimè contortum & intortum fuit corpus, ſalvis manentibus ſenſibus per primos dies, poſtmodùm verò ingraveſcente malo in paroxyſmo omnes ſenſus deperditi. Cum in conſilium vocarer cauſam inveſtiganti relatum, utrumque parentem familiariſſimo Polonis morbo, plicâ ſcilicet, laboraſſe, in ſenio potiſſimùm, cum hic filius natu minimus conceptus fuiſſet. Unde non levis ſubiit ſuſpicio, corruptum à latente plicâ ſanguinem hoſcè motus ſuſcitare, nec fortè deſituros, niſi natura plicam iſtam ad exteriora expuliſſet. In hoc caſu hoc ſingulare animadverti, quod toties, quoties Antiepileptica Medicamenta aſſumerentur, Paroxyſmus anticiparet. Inprimis id obſervare licuit poſt exhibitum ſpiritum acidum ex ⊕♀. quem aliàs D. Zvvelff. pro ſingulari deprædicavit Antiepileptico; vix eo ad paucas guttul. deglutito, commota materia extra ordinarium Paroxyſmi tempus antevertens ſtatim contorto pedis pollice & incurvato corpore, convulſisque membris Paroxyſmus ſe manifeſtavit; cui rei fidem non adhibuiſſem ſanitatis

Præfecto hæc narranti, nisi ipsemet bis vel ter eundem Spir. exhibendo vidissem in momento excitatum fuisse Paroxysmum. Constitueram ad eradicandum hoc malum tùm tentare expulsionem plicæ, tùm ex mente *Exc. WILLISII in tr. de morb. convulf.* ligaturis strictioribus Paroxysmi vehementiam frœnare, aut quod *Exc. Nic. TULPIUS L.IV. Obs.2.* in Epilepsiâ à pollice pedis proveniente feliciter observavit, imponere cucurbitulas angusti oris articulo dolenti ad eliciendum venenum, admovere pollici ferrum candens, & inurere ibidem ulcus ad os usque penetrans: sed cum ipsius agnati morbum hunc ex fascino ortum falsò sibi persvaderent, & ægrum in Poloniam revocarent, curatio hæc methodica impedita fuit. Similem Epilepsiam periodicam narrat *Exc. D. Theod. KERCKRINGIUS Obs. Anat. 71. p. 142.* in puellâ 17. annor. quæ ægram ter singulis diebus aggressa est, nimirum horâ 7. matutina, 10. & sub noctem horâ octavâ, quæ tempora integro anni vertentis spatio servavit accuratissimè, sensitque morbum per dextrum crus ascendere.

OBSERVATIO XCVII.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB.

OCULORUM SPLENDORES EPILEPTICIS FUNESTI.

VErissimè *Hippocrates l. 1. Prædict. & l. 2. Coac. prænot. in Convulf.* quibus convulsis oculi intentè relucent, neque apud se ipsos sunt, & diutiùs ægrotant. Solent etenim istiusmodi ignitos splendores creberrimè succedere funestæ Epilepsiæ, uti exemplum à D. Treublero communicatum in Capitaneo Regiæ navis adducit *Exc. Bartholin: Cent. III. Hist. Obs. 45.* & de Laurâ fœminâ *Marcell. Donatus l. 2. Hist. Med. c. 8.* quæ per aliquot dies globulum igneum sibi videre visa est, qui posteà in maximam flammam excrevit, deinceps melancholicis & epilepticis symptomatibus per intervalla vexata fuit. V. quoque *Th. Barthol. in de Luc. Animal. L. 1. c. 6. p. 53. seq.* causam referunt ad lucidos spiritus animales condensatos, & vi ex nervis expressos. Similes casus in Praxi videre mihi contigit. Anno 1667. Joh. Georgius Hanck Vratislav. Chirurgus experientissimus & decennali Indiæ Oriental s peregrinatione

tione clarus, (adeò, ut teste *Arnold. Montano in descript. Imper. Iaponic. fol. 368.* Sickingodonne Cancellarius Regni Japonici in urbe Jedo, cum legationem Batavanam comitaretur, cum ipso verba fecerit) ex tot itineribus vario sub cœlo & aëre peractis valetudinarius per aliquot annos, inopinatò Epilepsiâ corripitur. Adhibita varia fuerunt remedia, & quidem eo cum successu, ut videretur malum esse debellatum. Sed dum per aliquot dies conquereretur de splendoribus igneis & globulis flammeis continuò ante oculos volitantibus, & visum depravantibus, tandem tàm vehementer ab Epilepsiâ correptus fuit, quæ nullam pausam faceret, nisi cum ipsa vita exstincta fuisset. *Eodem anno* fœmina quædam cachectica 46. annorum variis variorum morborum symptomatibus conflictata, demùm splendorum igneorum molestias continuò oculos fatigantes, accusavit: Ego prioris exempli optimè memor, malum exinde adstantibus pronuntiavi augurium, & instantes motus convulsivos, quos antè nunquam persenserat prædixi: qui etiam nondum elapso biduo supervenerunt tantâ cum vehementiâ, ut ægram in ipso Paroxysmo strangularent.

OBSERVATIO XCVII.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

GAMMARUS ALATUS, *seu* *PAPILIO ELEGANS ET RARUS SIGNATURAM GAMMARI HABENS.*

IN adjectâ tabulâ objicitur oculis cancer seu Gammarus alatus.

Etsi quidem hoc animal ex volucribus *insectorum* generibus est, *ex signaturâ* tamen ipsius capite, corpore & cauda adeò *similis* est *Gammaro*, ut nihil similius extra colorem, magnitudinem & substantiam esse possit. Nam *in capite* prius apparet, more aliorum cancrorum, frons aspera, & sub illa adhuc cornu aliud aculeatum. *Oculi* magni & rotundi, quorum media pars sese foràs protrudit: *Cornua* seu cirri ante illos extenduntur satis longè. *Pedes* solùm habet 6. qui tamen articulis sunt interstincti, etiam in anterioribus binis brachiis: *forcipes* majores sunt

denticulatæ, quæ omnia à naturâ accuratissimè *Gammarorum* more sunt efformata. *Cauda* ex quinque interstitiis est composita, ubi in extrema pinna niger aculeus conspicitur, maculæ lunatæ, quæ à latere naturaliter sunt depictæ (quibus hoc insectum ornatum est,) uti & annuli in caudâ sunt nigerrimi coloris. *Totum animal insectum* à latere, maximè in extremitatibus pinnularum, est hirsutum, & in infimâ parte ventris quasi plumigerum. *Alis* delicatissimis hoc insectum est præditum, ubi internæ alæ parùm longiores sunt reliquis, color in illis, & in toto corpore, dum erat adhuc vivus, conspiciebatur cinereus, qui tamen jucundè intermixtus erat roseo seu puniceo, ut versus solem maximè elucescebat, in primis in dorso, & in maculis delicatissimis alarum, color plus quàm in aliâ parte corporis conspiciebatur. Totum insectum aliàs erat imbecillum, & vix admotâ manu ex loco sese amovebat. Ex quibus rebus verò seu *erucis* hoc animal sese transformaverat, adhuc inscius sum; Hoc scio & observavi, quod in illis locis paludosis & fluminibus, nempè propè *Sokal*, (tunc temporis, quando cum Sereniss. Rege *JOANNE CASIMIRO*, Domino meo Clementissimo, totoque Exercitu ejus contra Tartaros & rebelles Co kos, castra nostra posita habuimus, mihi in salicibus humilioribus aquaticis hoc insectum demùm, & alia similia, in conspectum venit) infinita ibi copia Gammarorum inveniebatur, & ita copiosè, ut etiam totus Exercitus iis frui potuerit, quod omnibus, qui tunc temporis nobiscum erant, notum est.

Joh. Gœdartius in Metamorph. & Hist. Nat. cum comment. D. D. Joh. de Mey pag. mihi 147. Exper. 65. scribit, quod erucam ignavam seu pigram (ita autor imposuit nomen insecto) quæ ex salicum foliis nutrita fuerat, ac ex naturali viridi colore tandem in rubrum permutatam, observarit: Quis scit? an non papilio noster ex illa erucâ fuerit transformatus.

Ego Papilionem à nullo autore, quod sciam, adhuc descriptum inveni, relinquo ejus originem alicui alii scrutandam.

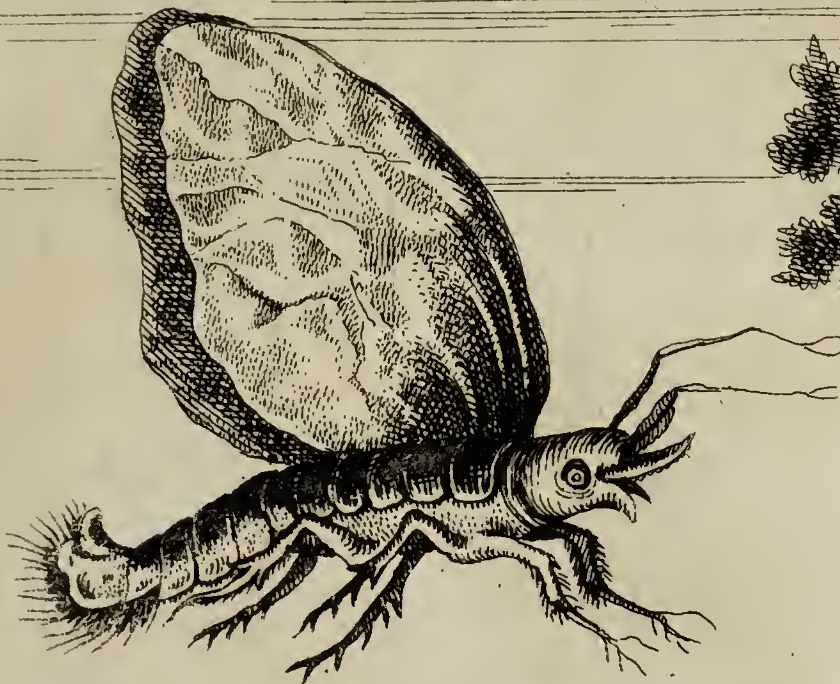
Papilionem in formâ Squillæ habet Ulyss. Aldrovandus *in suo musæo de insectis in Tab. 3. figur. 7.*

D. Mart. Bernhardi in Litt. è Warsovia ad D. Sachsium Vratisl.

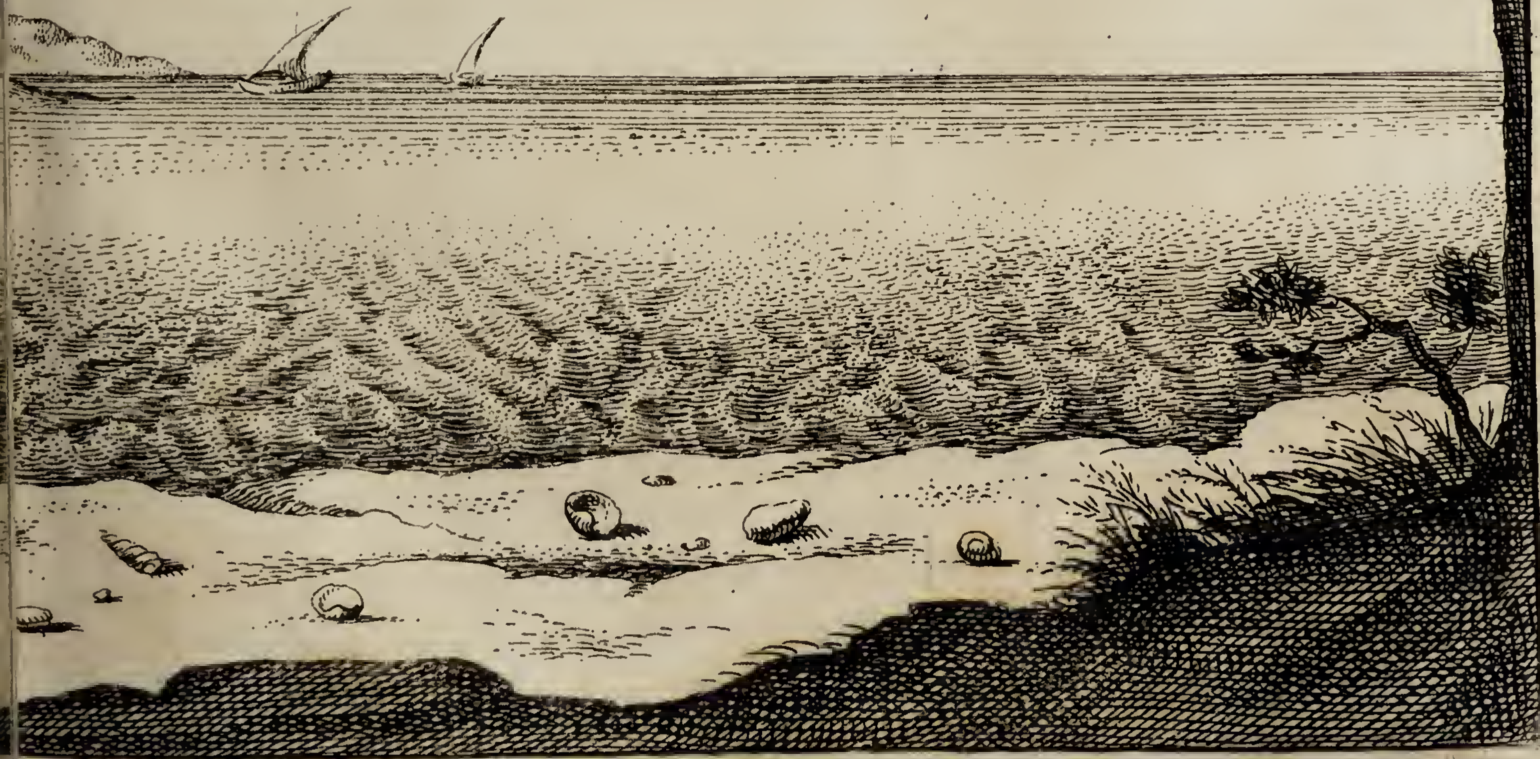
OBSER-

GAMARUS ALATUS

AD OBSERV. XCVII.

GAMMARUS VEGETABILIS IN PASTINACA
AD OBS. XCVIII.

OBSERVATIO XCVIII.

D. MARTINI BERNARDI A BERNIZ.

GAMMARUS TERRESTRIS ET VEGETABILIS.

Hunc in præsenti Tabula mittere placuit, qui latibulis terrestribus extra aquam extractus fuit. *Gammarum* istum paucis abhinc annis inveni in *Pomnichaw*, quò ad vitandam luem pestiferam nostra erat fuga. Ibi semel hospita illius loci vesperi *Radices* rubentes *Pastinacæ* tenuifoliæ seu sativæ C. B. (quæ à Matthiolo & Italis carotta rub. vocatur) purgabat, & more Polonico prius sub cineribus assatas, cum aceto, dissecto Raphano & Zinzibere, pro Hyemali tempore ad tabulam condiebat, tunc temporis primò *Gammarus* iste in conspectum mihi venit. Nam è naturâ aliàs rubra, nostris Gammaris fluviatilibus, omnibus membris, scil. capite, corpore, caudâ & reliquis partibus ita erat similis, ut ne Sculptor quidem effigiem ejus meliùs exprimere posset. Quod Exc. T. ex transmisso Schemate dignoscere poterit.

Lit. A. Denotat frontem.
B. est aculeus sub fronte.
C. appendices binæ à latere.
D. Oculi.
E. Cornua.
F. Caput.
H. Sura quasi falsa, caput à corpore dividens.
I. Cauda & in illâ 6. tabulæ, & interstitia 1. 2. 3. 4. 5. 6.
K. Pinnæ cum fibris.
L. Pedes.
M. Pedes seu brachia anteriores.
N. Forcipes grandiores.

OBSERVATIO XCIX.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

GAMMARUS LEPROSUS.

ANno 1660. vernali tempore intra prandium cum aliis *Gammaris* coctis, & in patinâ mensæ appositis, statim oculis sese objecit mihi monstrosus ille, qui in æneâ Tab. depictus est, cujus tota superficies tàm in ipsâ crustâ, quàm in aliis partibus, scil. caudâ & pedibus, *maculis albis* ita copiosè erat insperſa & fortiter impressa, aspectuque ita abominabilis, ut etiam assidentibus, tanquam animal venenosum, nauseam excitaret, omnesque ab illorum esu retraheret. Crusta in illo adhuc erat tenera & parùm mollis, aliàs totus ille Gammarus propter maculas suas erat monstrosus, ideò illum propriis manibus depinxi, & cum aliis rebus peregrinis & rarioribus (postquam benè exsiccatus erat in sole) reservavi. Tu Ex. vir, perspicaci tuo ingenio, qui talia enucleare soles, dabis in Gammarologiâ futurâ, quam augere desideras, rationes macularum istarum.

D. Bernhardi in Litt. è Warsovia datis ad D. Sachsium.

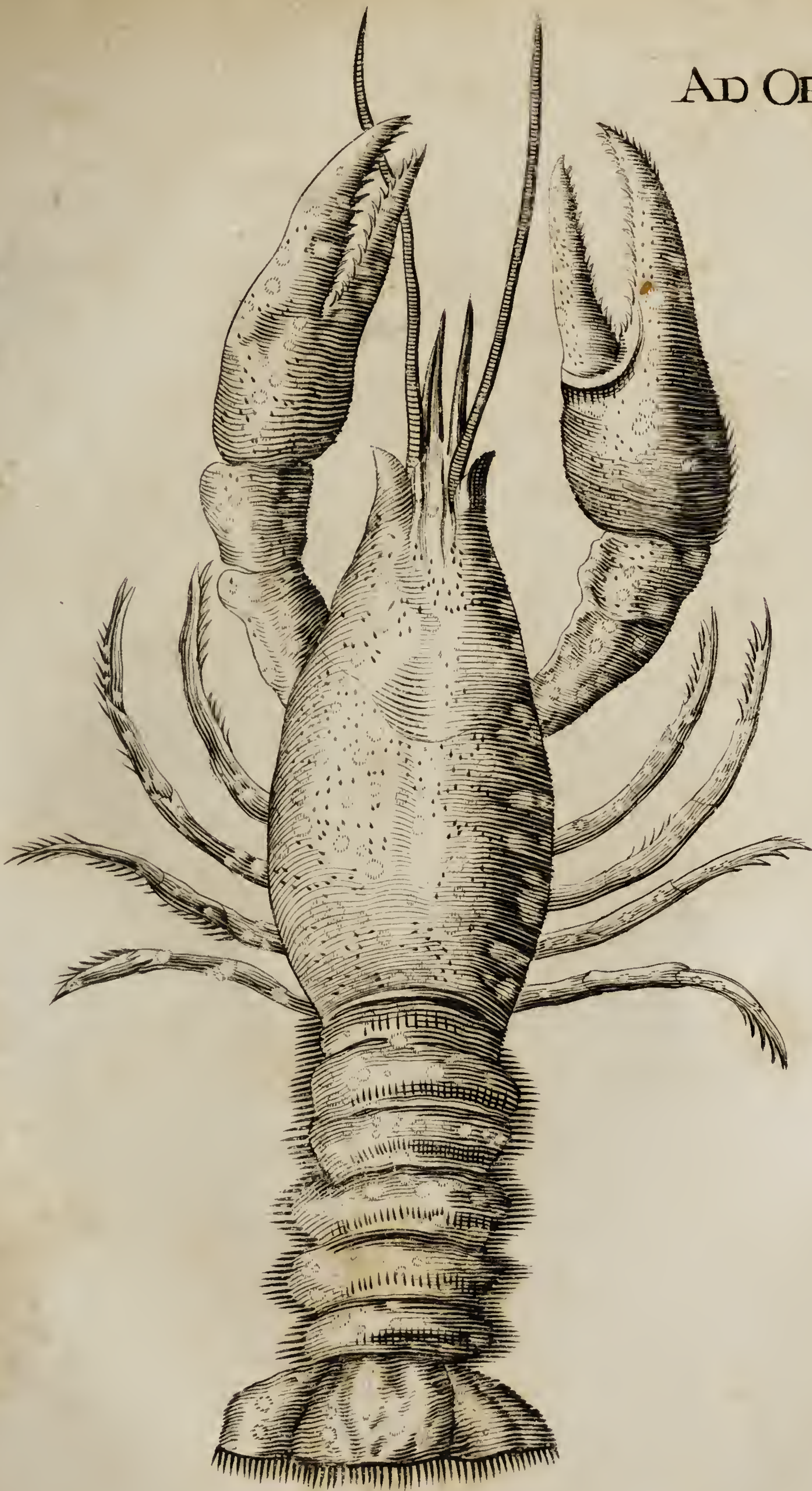
OBSERVATIO C.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

CHELA ASTACI MARINI MONSTROSA.

QUod Balænæ dorso, testis cancrorum & aliis crustaceis & testaceis animalibus, variæ plantæ marinæ adnasci solent, nihil est novi, & multi de hâc præter *Gammarolog. tuam L.1. cap. 9. p. 185. seq.* scripsére. Quod etiam in illis crustaceis seu testaceis, maximè conchiliis (quæ cum aliis adnatis rebus peregrinis inveniuntur,) sæpissimè conspicitur, quæ res in fundo maris per longum tempus sese agglutinant, ac testas & domicilia animalium ita cooperire solent, ut vix loculus in illis relictus inveniatur, qui non rebus alienis, scil. tubulis

AD OBS. XCIX.

CHELA·VARIIS·MARINIS·INCRUSTATA·AD OB

AD OBSERV. CI.
CHELA ASTACI MA
RINI MOS

bulis balenis, conchiliis parvis, corallis, plantis marinis, aliisque rebus tectus videatur. Poteſt hoc confirmari *monſtroſâ Chelâ Aſtaci Marini*, in tabulâ æneâ hic adjectâ, quæ à me *Pariſiis* in *Ponte novo*, cum aliis conchiliis curioſis Anno 1664. emta, hic ob oculos ſeſe quoque objiciet.

Nam No. 1. Conſpiciuntur *Tubuli* illi albi & parvi, in quibus vermes delitescere ſolent, de quibus Rondel. & Ul. Aldrovandus in *Lib. de Animal. Exang. & Teſtac. p. 523.*

2. Eſt *Tubulus alius* ex variis lapillis ab alio vermiculo compoſitus.

3. Sunt *Balani* & *Glandes maris*, qui & dactyli maris vocantur, de quibus etiam Ul. Aldrovandus *in Lib. de Animal. Exang. & Teſtac. p. 523.*

4. Eſt adnata *Conchula.*

Tota Chela, quæ per ſe aliàs eſt monſtroſa, & *quaſi tribus* humanis *digitis* dotata, in extremitatibus illorum (No. 5. 5. 5.) cum nigris maculis, (quæ ungves digitorum accuratiſſimè repræſentare poſſunt) conſpicitur. In altero verò appendice (No. 6. 7.) eſt quoddam tuberculum ſeu protuberantia, quæ *naſum hominis* cum adjecto *labello* naturaliter exprimit.

D. Bernhardi in Litt. è Warſovia ad D. Sachſium datis.

OBSERVATIO CI.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

CHELA ASTACI MARINI MONSTROSA ALIA.

DUm Anno 1664. Pariſiis eram, & ciſtam meam cum variis & multis raris Conchiliis, ratione reviſionis, in Telonio Magnif. Dominæ Leveq Patronæ & Amicæ meæ & filiorum meorum fideliſſimæ recommendaſſem, ita bona Domina videns me rebus naturalibus delectari, etiam *Chelam* hanc *monſtroſam* & *totam petrefactam*, ciſtæ meæ ex ſingulari erga me affectu, impoſuit, & reculis meis adjecit. Hæc verò absque capſulâ, papyro ſolùm circumvoluta, nec benè poſita, in longo itinere per terras & loca aſpera ob nimium motum ex unâ parte

parte fuit fracta, quod non parùm me turbavit. Color aliàs in illâ est ex luteo albescens, extremitates nigrescunt, reliqua hæc omnia ex transmissâ Icone in Tabulâ apparebunt.

D. Bernardi in Litt. Warsoviâ Vratisl. datis.

OBSERVATIO CII.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

CANCER MOLUCCANUS.

SIgnoc vel Siguenoc Indorum, Cancrum Molucanum, eò quod circa Insulas Molucas invenitur, sic dictum, à Clariss. viro D. Joh. de Laet Araneum Marinum vocatum, descriptum quidem, sed malè delineatum vide in Musæo Wormiano *Lib. 3. cap. V.* & Lib. Clariss. D. Joh. de Laet in descriptione Indiæ Occidentalis *Lib. 2. cap. 19.* N. Animal hoc crustatum, ejusque partem inferiorem & concavam Exc. T. mitto. Conspicitur etiam Vratislaviæ in Apothecâ in viâ S. Adalberti.

Figuræ Explicatio.

N. 1. Chelæ majores & crassiores.

2. Crura superiora bina exigua, quibus mandit, & omnia cum illis, tanquam manibus arripere & in os intrudere solet.

D. Bernhardi Litt. è Warsoviâ Vratisl. ad D. Sachsium datis.

OBSERVATIO CIII.

D. PAULI DE SORBAIT.

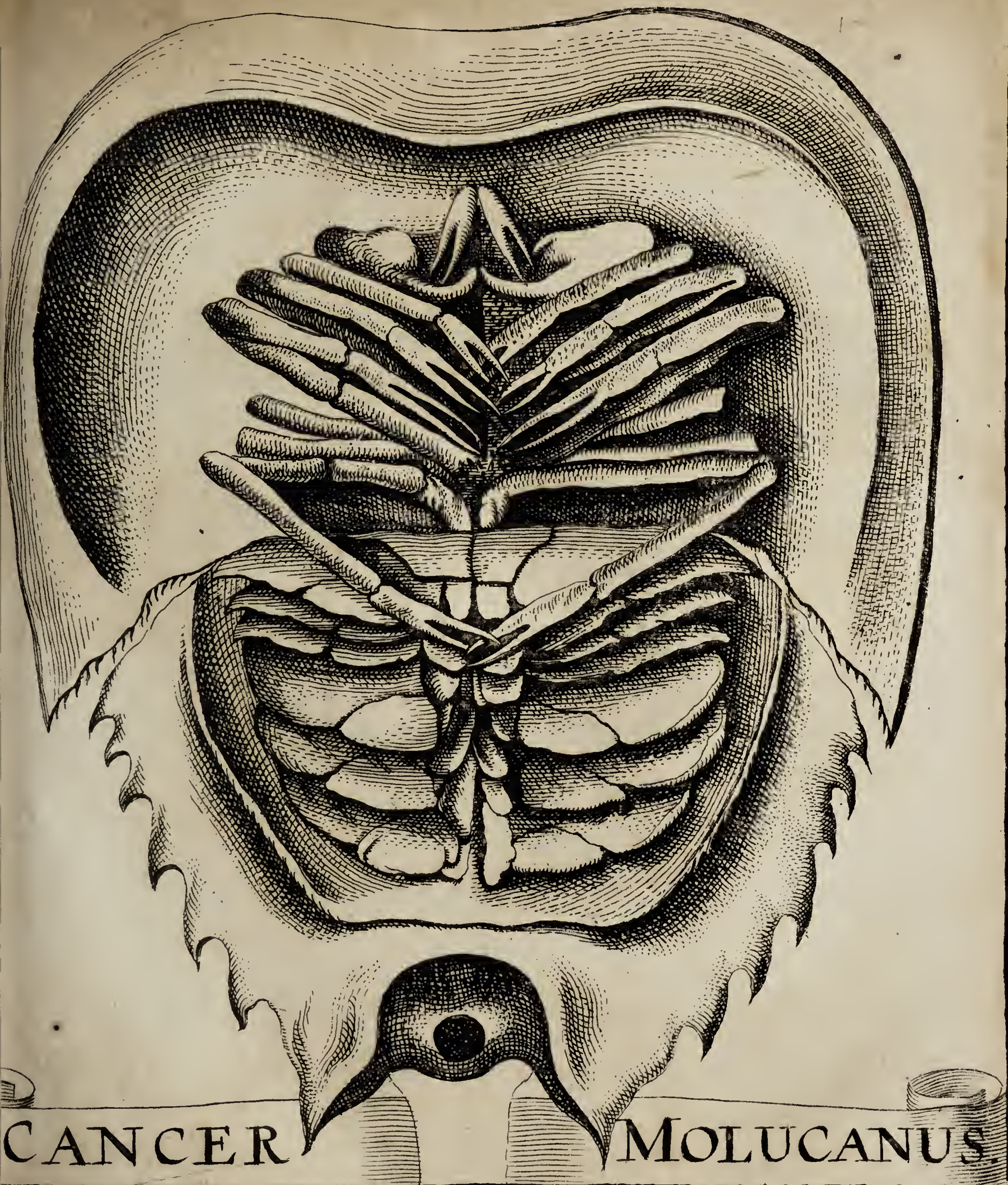
EX ABSCESSU BUFO.

OBservavi vinicolam post ingentem ex frigidâ & cœnosâ aquâ haustum in Bronchocelen incidisse, quæ plurimum excrevit, deinde ex *Abscessu* facto exivit *Bufo* vivus, quem meis ipse oculis vidi, fortasse seminalis virtus cum aqua ad colli membranas exsudans hujus generationis causa fuit.

D. Sorbait Litt. è Viennâ Vratisl. datis ad D. Sachsium.

Scholion.

AD OBS. CII.

CANCER MOLUCANUS.

SCHOLION.

EX abcessu pilos, ungues, castaneas & Animalcula viva miraque prodiisse narrat *CABROLIUS Obs. anat.* 27. pariter in mercatore castrensi abscessu femoris laborante, cum ope cauteriorum apertus esset, pus copiosum exivit, dein pili, globuli, ranulæ & pisa, quæ naturaliter non magicè educta fuisse opinatur *Borell. cent. II. obs. 86.* mirum enarrat casum ac vix credibilem, nisi à summo Principe in Acidulis Schvvalbacensibus fuisset narratus *Exc. Laur. STRAUS. in Resolut. Fœtus Mussipontan. p. 95.* Equitem scilicet laborasse *abscessu* grandi & magno in abdomine, qui tandem ruptus, præter pus dederit *juniorem felem*, cujus portenti causa vix reddi poterit. Idem *loco all.* recenset Bufonem intra Duacensis puellæ dorsum genitum, in quam eleganter lusit *Hieronym. Petrucius.*

Lecca fuit virgo: genuit sub tergore Ranam;
　Ranarum genitrix Lecca lacuna fuit.
Enecat exuctam tumefacta Rubeta parentem;
　Nata ferox matri parcere debueras.
Sic Matrem perimit Nero; non è virgine nata hæc,
　Nata tuo, Nero, de corde Rubeta fuit.
Agrippina suum scelus est confessa; Neronem
　Quæ peperit mater debuit illa mori.
Nullum impune malum patitur, Lex certa, Rubetam
　Quæ peperit virgo digna perire fuit.
　　[*D. P. J. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CIV.

D. PAULI DE SORBAIT.

EX VULNERE CAPITIS IMPOTENTIA AD VENEREM.

DOminus quidam Anonymus, sed notissimus accepto *in occipite vulnere*, recuperatâ sanitate omnem *veneris appetitum amisit*, ita ut nec libidinem sentiret, nec erectionem, nec seminis ejaculationem, vel exitum sentiret. Dicat adhuc aliquis caput ad coitum

& semen nihil conferre, falsamque esse Platonis sententiam asserentis in Timæo, semen à cerebro & medulla decidere, quæ plurium fuit sententia, quamvis non negemus semen, esse excrementum alimenti ultimi ab omnibus partibus decisum, sed maximè à capite.

[*D. Sorbait Litt. è Viennâ datis.*]

SCHOLION.

EX capitis tantum vulnere coitum defecisse in quodam Judæo se vidisse refert *Nicolus serm. 5. 6. c. 6. Avicen. fen. 20. 3. tr. 1. c. 13. Marcell. Don. l. IV. Hist. Med. memorab. c. 18. p. 407. Fabric. Hildan. c. 6. obs. 59.* impotentiam ad coitum vidit in viro, qui ante 8. annos baculo ad dextrum Bregma graviter percussus, auditum auris dextræ amiserat, opinaturque post ictum capitis materiam quandam præter naturam deorsum fluxisse, quæ nervos, imò & arterias quæ erectioni penis inserviunt, oppleverit. *Idem* in alio impotentiam ad coitum ex casu in dorsum expertus est, ut licet libidinem sentiret, tamen membrum erigere non valeret. Sunt qui causam deducant decisionem seminis à capite, *ut Marcell. Donat. l. 4. p. 408.* aliique; hoc impugnare tamen conatus *Casp. à REIES in Campo Elys. quæst. Med. quæst. LVI. §. 20. p. 703.* & cum dicta quæstione inquireret, utrum sectio venarum, quæ retro aures fit, sterilitatem Scythis induxerit, & varias variorum opiniones adduxisset, concludit *§. 27. & 28.* frequentem illam & immodicam detractionem sanguinis ex dictis venis, indeque refrigerationem capitis causam fuisse sterilitatis, quamvis non negandus sit occultus quidam aurium cum partibus genitalibus consensus, unde JCtus quidam teste *Andr. Laurent. l. 8. Anat. quæst. 4.* scripsit latronibus aures præscindendas esse, ne latrunculos generent.

[*D. P. J. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO CV.
D. PAULI de SORBAIT.
EX VESICATORIO VESICÆ INFLAMMATIO.

ILlustrissima quædam Domina post applicationem *vesicatorii ex Cantharidibus* nuchæ incidit *in Inflammationem vesicæ*, ardorem urinæ, & tandem

tandem in mictum sanguinis, quæ tandem curata fuit Emulf. ex sem. fœnic. malv. & amygd. dulc. Ejusmodi historiam describit *Galen. l. 6. de Loc. aff. c. 4. Theodos. ep. 47.* sine dubio ob antipathiam, quam habent cantharides cum vesica: Inter alia autem sem. fœniculi experientia cantharidum facit alexipharmacum.

[*D. Sorbait Litt. è Viennâ datis.*]

OBSERVATIO CVI.
D. PAULI de SORBAIT.
LAPIS in HEPATE.

EXcellentissima Comitissa de NADASTI, cum esset in procinctu partus, derepente extincta fuit: aperto ut fœtus baptizaretur ventre, repertus fuit *Lapis* magnitudinem ovi anserini referens, ponderis levissimi intus candicans, ac si ex contritis diadematibus coagmentatus fuisset, *lapis* autem hic adhærebat *tunicis* Hepatis. Similem plane historiam narrat *Beniven. in de abd. Morb. caus.*

[*D. Sorbait Litt. è Viennâ datis.*]

OBSERVATIO CVII.
D. PAULI de SORBAIT.
TUMOR LINGUÆ MIRACULOSUS.

NUper Ill. quidam Baro in more habuit venenatissima Linguæ jacula, non tantum in quemlibet, sed maximè in DEO devotos religiosos frequentissimè jaculari; in flagranti à pio honestæque vitæ religioso deprehensus fuit, cum infernale hoc pulsaret tintinnabulum: ad quem religiosus ait, quàm maledicta tua lingua jam dudum meruit pœnam, ex justâ Dei vindicta intra breve tempus experietur. Relicto & minimè commoto Barone, elapsis paucis diebus, *Tumor* exiguus ad *Linguæ latera* pullulare cœpit, qui *paulatim crescens carcinomatis*

inexpugnabilis naturam manifeſtavit, à quo tandem incurvata, convulſa & retracta ad fauces lingua, miſerrimè delictum pœnitenter confeſſus, ad ſtrictiſſimum Judicem ſuorum famulorum vindicem acerrimum, commigravit.

[*D. Sorbait Litt. è Viennâ Vratislav. miſſis.*]

OBSERVATIO CVIII.
Dn. JOANNIS PILAS.
ANEURISMA CURATUM.

DN. Matthæo Coſmerovio, ultra 60. annos nato, Typographo Aulico Cæſario, unà cum venæ ſectione Arteriotomia à minùs provido quodam facta, impetuoſa & copioſa ſecuta eſt hæmorragia, unde tandem ſatis magnum & turgidum remanſit, *aneuriſma*, quod brachio liberum motum ademit, & ita periculo minimè expers judicavit, præcipuè in tàm ſanguineo & cholerico ſubjecto, adhibitis tamen convenientibus remediis & faſciis affabrè concinnatis ſpatio trium ſeptimanarum fuit reſtitutus, ut ne minimum quidem veſtigium ſuperſit.

Dn. Pilas Viennæ communicavit D. Georg. Seb. Jung. ut Vratislaviam mitteretur.

OBSERVATIO CIX.
DN. JOANNIS PILAS.
VERMIS EX SPINA DORSI.

IN Juventute mea, annum nimirum agens octavum, ſœpius conquerebar de pungitivo dolore circa ſpinam dorſi; accerſitur à Parente meo Chirurgus, qui locum doloris inſpiciens lividum colorem, quaſi globulus plumbeus ſubeſſet, ſicuti videtur in iis, quibus ſclopeto ictis plumbum jam cutem attingens, exitum molitur, invenit; ubi pellis phlebotomo aperta, prolabitur vermis vivus, capite nigricante, co-

lore

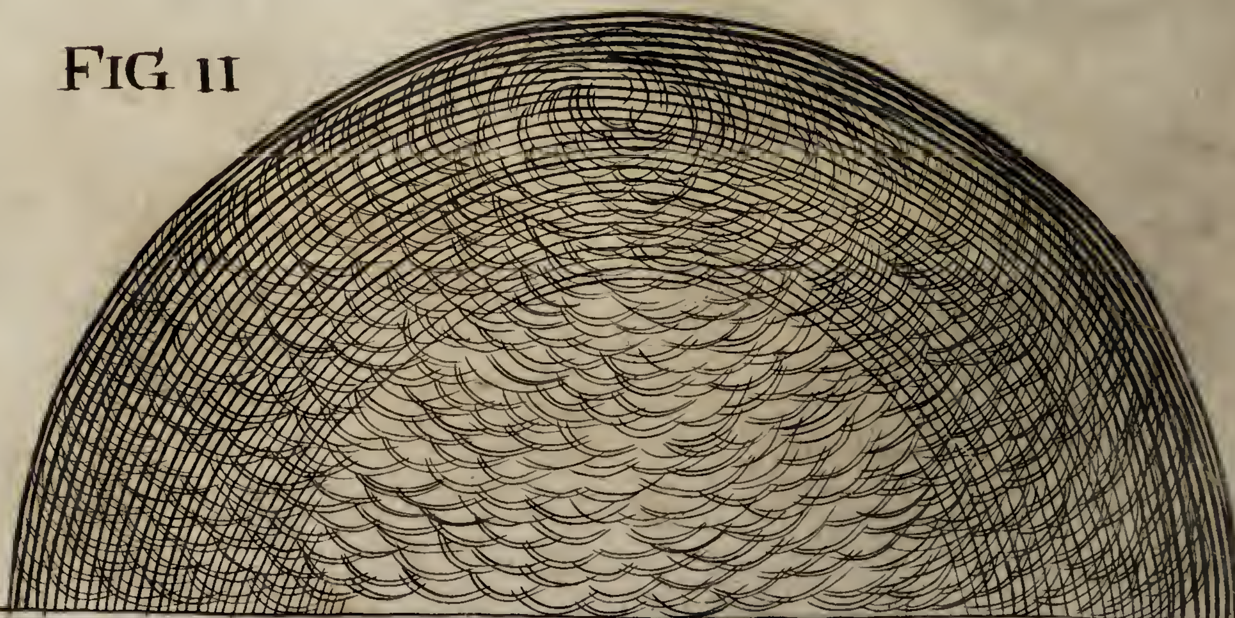
FIG·I

AD OBS·CX

PILÆ ALTITUDO PILÆ LAT

FIG II

lore cinericio, octo pedibus obscurè apparentibus, hac figura & magnitudine.

AD OBS. CIX.

D. Pilas Viennæ communicavit D. Georg. Sebast. Jungio.

OBSERVATIO CX.
D. HENRICI VOLLGNAD.
GLOBUS VITULINUS.

Sub finem anni præteriti 1670. Mercator quidam Coloniensis Vratislaviæ paucas hebdomadas commorabatur, qui inter cæteras suas pretiosas, ut vocant, Materias, venales *Globum* etiam sive *Pilam* Vitulinum, veluti rarum quid & insolens se convenientibus monstrabat. Globum istum bovinæ esse prosapiæ manifestè vel primus intuitus arguebat, quanquam dubium videbatur artisnè an naturæ opificium dicendus is esset. Undique Pilis erat obsitus flavis ex rutilo, seu fulvis (qualis color in hoc genere bobus admodum familiaris est si non proprius.) Quantumvis verò ex pilis ita affabrè contextus esset ut nusquam in toto sui ambitu sutura aut suturæ vestigium, etiam diligen-

tissimè inquirenti compareret; Initium tamen videbatur textura illorum cœpisse in infimo Globo, quodammodo hinc glabro, indeque porro velut cochleato gyro adscendere, donec in summitate in verticem angustum satis venustè intorqueretur. Manu Globus compressus non magis cedebat quam pila lusoria compactior. Acus longior transfixa per æqualem compagem penetrare percipiebatur; ut hinc satis superque liqueret, ejus interiora ex eâdem texturâ, è quâ extimum corticem, compilata esse. Eam ob causam Globum, postquam is aliquo pretio à prædicto mercatore emtus, apud me asservatur, dissecare pœnituit, quo minus adspectui gratia decorque periret. Æquat idem mole suâ facile caput infantis recens nati, ac pondere uncias quatuor cum duabus drachmis pendet; formæ verò non penitus rotundæ est, nam altitudinem superat latitudo, inque basi est depressior, atque in latere ob impressum quendam sinum inæqualior. Figuram ejus, quoad fieri potuit, ad vivum delineatam ex annexa Tabula conspicere est.

Cæterum de generatione & loco natali Globi istius mercatorem indigitatum taliter disserere audivimus: Est, *inquiebat*, globus iste excisus è ventriculo vituli grandioris in Hollandia, ubi (quemadmodum & alibi locorum) quoniam consveverunt vitulos ultra dimidium quandoque annum solo lacte nutrire, illos in stabulis coërcent, nec unquam in pascua dimittunt, illi intereà sic incarcerati, vel præ luxuriâ vel aviditate pastûs sociorum femora aliasque partes pilosas prælambendo deglabrant, pilosque deglutiunt, qui in ventriculo in talem molem excrescunt, unde tandem animalia morbosa fiunt, & nisi in tempore jugulentur, morte pereunt. Hæc ille.

OBSERVATIO CXI.

D. SALOMONIS REISELII.

UNICORNU CUM OBOLO ANTIPATHIA, VEL CUM MICA PANIS SYMPATHIA NULLA.

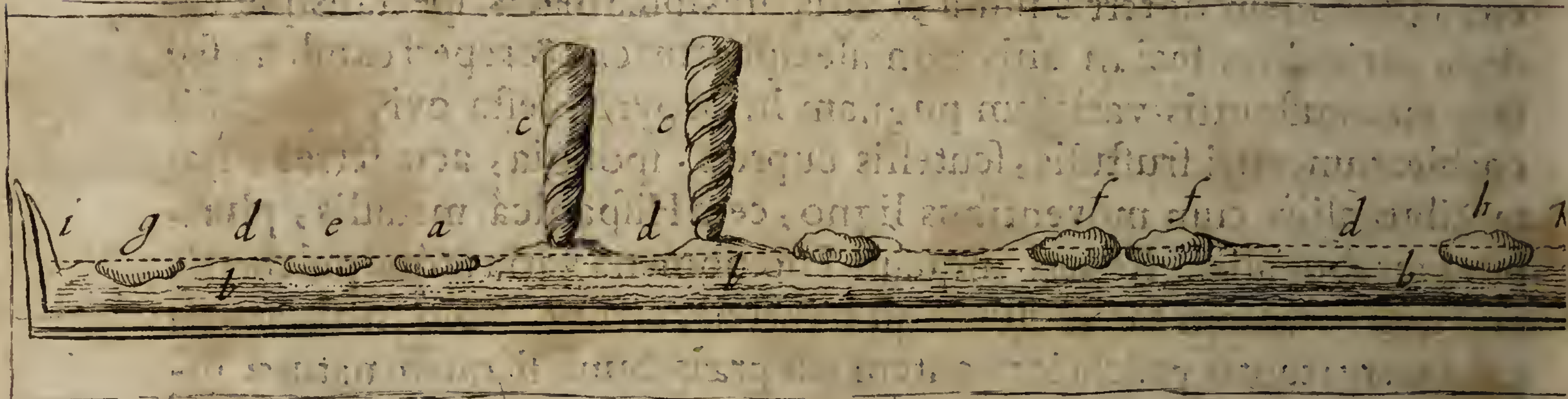
QUod *Unicornu obolum in aquâ* natantem fuget, micam panis attrahat, id *Frater Basilius Valentini in curru Triumphali Antimonii p.m.* 67. *& 68.* tanquam naturæ arcanum adscribit Magneticæ virtuti; Clarissimus verò & Naturalium experientissimus

D. Kerge-

D. Kergerus de Fermentatione sect. 1. c. 5. p. 40. ex illo transcriptum Electivæ & Sympaticæ attractioni attribut. Ego extra dubium positâ hujus rei veritate, manibus tamen oculatis hoc naturæ jucundum certamen spectaturus, vidi magnâ animi voluptate verum esse utrumque, sed ita ut unicornu aquam attingere debeat. Ex analogiâ concludens de cornu cervi idem forte futurum, tentavi & inveni eundem effectum: Conjiciens igitur idem de terris simul & aliis alexipharmacis, spectansque eadem, periculum feci in aliis non alexipharmacis, & reperi eandem, sed suis circumstantiis variatam pugnam in papyro, testa ovi, operculis cochlearum, vitri frustulis, scutellis cupreis, spongia, acu ferreâ, natantibus aliis, cum moventibus ligno, cerâ Hispanicâ, metallis, pluribusque rebus aliis. Reperi, inquam, Phœnomena varia atque pulcherrima, quæ quoniam facilè cuivis quærenti occurrunt, nolo in theatrum producere: tantò pulchriora autem sese præbebunt, si, quem naturæ lusus delectet, armatos virunculos & venatores contra armatos, feras, volatilia, tritones, balænas in conchis & naviculis opponat, quasi in navali pugnâ & venationibus. Unde certò constitit, non ex Sympathiâ, neque electivâ attractione, sed ex aliâ communi causâ has lites & amores progressos esse. Itaque altiùs scrutanti, fugæ hujus & accursus verior mihi causa visa est, *natantium corpusculorum gravitas* vel *levitas*, porositas vel compacta densitas, moventium propinquitas & longinquitas, indeque exorta aquæ vel depressi vel elevatio aut ascensio supra Horizontem suum in vase, ejusdemque aquæ ad latera vasis madida altior, ad sicca profundior adhæsio, quoniam aqua naturali suâ gravitate deorsum tendit, & fluendo inclinat, secumque fert natantia corpora, facilè descendit, difficile ascendit, item, quod sui continuitatem, & horizontem suum seu æquilibrium quærat servare, ceu terminos, quos ipsi Deus constituit.

Et ut exemplo, atque ipsâ oculari demonstratione res fiat clarior: Obolus *a* si innatat, deprimit aquam *bb* suâ gravitate, pellitur à tangenti & intrusô quovis corpore *c* (non solo Unicornu) quia aqua circa illud adhærens altior est horizonte *ddd* illius, quæ sub obolo depressa est, cum quâ obolus ex altiori ad inferiorem fluit locum facilè, ex inferiori ad altiorem non facilè ascendit. Accurrit obolus *a* obolo *e*, quia aqua circa utrumque depressior ad utrumque humiliorem defluit, continuitatem quærit, & si non in horizonte vasis, saltim in æquilibrio quietem invenit.

venit. Mica panis *f* contrà, circa quam altior est aqua horizonte, dum poris ipsius sese insinuat, accurrit facilè vel micæ vel corpori alii, circa quam æque altior est, & in æquilibrio quiescere vult. Accurrit tandem obolus *g* facilius ad latera vasis sicci, *i*, quia ibidem rotundata ad latus profundiùs adhæret: mica *h* verò ad madefacti *k* latera, quia utrinque altior Horizonte aqua citiùs sese conjungit.

Quæ ratio eadem est omnium reliquorum & Natantium & Moventium corporum, saltim quod angulis, cuspidibus, latitudine aliisque circumstantiis variata sint. Sed in re ludicrâ & ferè inutili prolixiorem esse otiosum fuerit. Sufficit agnita verior causa, ut moneamur in Physicis præsertim sæpè falsas assignari causas, & quasi per manus tradi, quæ accuratiùs inspicienti aliter apparent: & ut Prudentiæ elementum, μέμνασο ἀπιστεῖν renovetur. An verò rectè agnita & ad naturæ Leges demonstrata satis sit causa, prudentiorum Physicorum & Mathematicorum bilanci & normæ examinandam trado. Quam si tetigi, placebit vel in vili re ostensa veritas: sin minùs, vel hoc proderit, quòd hactenus creditam falsam indicaverim.

D. Reisel. ex Hanovia Litt. ad D. Sachsium Vratislav.

OBSERVATIO CXII.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB.

SINGULARIS SPICA HORDEI.

HOrdeum instar Zeæ plerumque unicâ Spicâ constat, quod tamen *in præsenti Tabula* exhibetur miro Naturæ luxuriantis impetu XV. *Spicis majoribus* apparentibus, & IX. *minoribus latentibus*, granis tamen

AD OBS. CXII.

tamen prægnantibus, *uno in culmo* ſeſe videndum præbuit. Accidit hoc Anno 1637. *in Sileſiâ* in Comitatu Glazenſi in Pago Mittelvvaldau, ad Cameram Imperialem ſpectante, propè pagum Bobiſchau in fundo ſterili & culturam diu non paſſo, ruſtico cuidam, nomine Georgius Wachsman, pertinente, qui calamus cum ſummâ admiratione luſtratus, erutus tandem, Viennam S. Cæſ. Maj. raritatis ergò transmiſſus, & æneâ Tabulâ depictus fuit, cujus delineationem paucis ante fatalem morbum diebus conceſſit ex Bibliothecâ inſtructiſſimâ *Conſultiſſ. Dn. Sebaſtianus Jæniſch Ducatus Vratisl. Cancellarius meritiſſimus*, Fautor meus maximè colendus. Credibile cauſam hujus fæcundæ ariſtæ fuiſſe multorum ſeminum hordei ibi deliteſcentium, aut ſi non antecedentibus annis ſeminatorum, vi ventorum aliunde delatorum concretionem in unum corpus, pari ratione, ut *FERRARA* in Florâ monſtrum florum per artem parare docet, ſi ſemina unius ſpeciei florum, ſed diverſorum colorum, cannæ ſtrictiori in terram reponantur, ut invicem mixta & confuſa Floræ quoddam Luxuriantis monſtrum & Iridem, non ex lachrymis reſolutæ nubis, ſed ex riſu gaudentis Naturæ exhibeant. Acceſſit, quod in inculto & fortè pinguiore agro ſolitaria *hordei ſpica* fœcundius & copioſius alimentum è terrâ attraxit.

Non dubitandum, Agricolarum ſolertiam *Arte* quâdam imitari poſſe Naturam, & nolentem quaſi cogi, ut *fertiliorem ſegetem* ager ferat. Sunt qui ſtercus equinum absque ſtramine, foſſæ injiciant, ſæpiùs aqua imprægnent, tegant tamen, ne aquâ pluviali nimium immiſſâ ſupernatet: quando per aliquot ſeptimanas optimè computruit, per cribrum ſubſtantiam ſtercoris optimam trajiciunt, & in lebete unicâ vice ebullire permittunt, tepefacto grana ſecalis, quod ſeminare cupiunt, injiciunt, ibique per triduum relinquunt, ut tumefiat: poſtmodum eximunt, ut parùm ſicceſcat, admiſcent ſtramen in tenues partes ſectum, & non copioſè ſeminant, quo etenim grana remotiùs à ſe in terrâ diſtant, eò feliciorem meſſem exſpectandam cenſent. Dn. *Monconnys* refert *Tom. II. Itiner Anglic. p. 61.* in conſeſſu Collegii *Experiment. Anglic.* Nobilem quendam retuliſſe *frumentum* viride adhuc abſciſſum, poſteà terræ injectum, unumquodque granum poſteà centum ſpicas produxiſſe, quanquam aliam adhuc cauſam fuiſſe opinatus fuerit ingenioſiſſimus *Oldenburgius*.

Mirum quoque, quod in *Ejusdem Societatis* congressu relatum *Idem DN. de MONCONNYS l. a. p. 47.* notaverit recensitum *frumentum* in Angliâ non seminari in isto loco, ubi creverat, sed necessarium, ut aliud ematur ex alio agro pro seminando. *Et pag. 56.* alius narravit in Helvetia *frumentum* asservari absque corruptione 80. 100. annos, si solummodò illud relinquatur in spicis. Tandem contra *frumenti morbum*, Uredinem (den Brand) certum remedium alius attulit *ib. p. 62.* si ros spicis illapsus dejiciatur cum chordâ tensa superinducta. In Provincia verò Chester in Anglia ne hac affectione frumentum afficiatur, antequam seminent frumentum, ejus grana per 24. hor. in aqua salsa, seu muria, mista cum bolo macerant, & statim posteà terræ mandant. *Anonymus* quidam è Magnatibus Galliæ qui Relationem edidit *ad Dn. Vobrunũ Nogent Gubernatorẽ Urbis Philippeville Itineris Anglici* paucis abhinc annis suscepti, auritus testis fuit, quod in splendidissimo *Societ. Regiæ consessu* (in quem à *Dn. de Morey* introductus fuerat) Nobilis quidam de variis *frumenti morbis* verba fecerit sat eruditè, & quod ultra centum miseriis sit subjectum, antequam demetatur, aut trituræ committatur: & quod interdum inusitatæ crassitiei granum spicis tanquam superfluum accedat, à nemine ferè observatum, quod multis epidemiis morbis, si ab incolis adhibeatur, occasionem præbere possit. *V. Dn. Job. Maclers Itiner. Angl. p. 399. 400.*

Terræ autem tàm nativa dispositio, quàm artificialis, si scilicet sterilitas *arte corrigatur*, multum præstare poterit ad Spicarum multitudinem ex uno grano prodeuntium. Ingeniosi *Angli* ut steriles in *Cornwalliæ* Provinciâ agros frumento locupletando aptos disponant, peregrinâ his oris utuntur stercoratione, quam recenset *Dn. de CHILDREY in Hist. Natural. Angl. p. m. 18.* Mense Majo, *inquit*, Agricolæ demetunt omnes herbas in agris natas, in quibus sementem facere cogitant, disponunt demessas in monticulos, ut citò à ventis & Sole siccentur; siccatas in cineres redigunt, & cum sabulo marino miscent, mixturam hanc paulò ante granorum injectionem agris inspergunt, & seminationi aptam reddunt, mirabiliter hoc calefacere ajunt radices frumenti, ut copiosius producatur: hanc cinerum & sabuli marini misturam adeò fœcundare terram, ut si in nimiâ copiâ aspergatur, unà cum frumento incredibilis herbarum numerus simul ex agro enascatur: hoc tamen observari, ubi in taliter disposito agro duplex facta fuerit messis, una quidem frumenti,

altera

altera avenæ; dein per 7. annos agrum iſtum incultum relinqui, & agricolam aliam in locum ſuos devolvere labores. *Cambdenus in deſcript. Cornwall. ſ. Danmon. p. 113.* breviter nimis & paucis verbis idem innuit: glebam, *inquit*, alga marina & limo quodam ſupra quam credi poſſit incolæ lætificant. *Idem Dn. de CHILDREY l. a. p. 37.* notat, Incolas Cornvvalliæ obſervaſſe ſabulum marinum multò magis conducere ad fœcundationem terræ propter adjunctam ſalſedinem, quàm ſabulum ex terrâ: & fertilius adhuc ſabulum, quod non circa littora maris, ſed ex profunditate ipſius extrahatur. Accedit etiam *fertilitas agris* ex fluviorum excurſionibus ſupra agros præcipuè, ſi aquæ ſint pinguiores, uti *idem Dn. de CHILDREY notavit in deſcript. Provinc. Stafford p. 200.* & Nili inundatio Ægyptum fœcundantis probat, de quâ præter alios *conſule* Equitem de SANDYS Anglum *in Itiner. ipſius Orient. 1669. edit. p. 205. ſeq.*

Tandem unà cum nobilioribus Scientiis dum Artes Mechanicas, & cum his *Agriculturam* quoque ſummæ perfectioni reddendam Curioſiſſimo hoc ſeculo intendant *Illuſtriſſ. Soc. Reg. Anglicæ Membra* in Menſe Jun. Anno MDCLXX. conſeſſu Londini habito examinarunt Epiſtolam Joh. EVELYN Equitis ad Venerabilem Epiſcopum Brunkerum, Reg. Maj. Cancellarium, & Præſidem Reg. Societatis ſcriptam, *de Hiſpanico* SEMBIADOR ſive novo *inſtrumento ad arandum* & æqualiter ſeminandum omnis generis grana, & occandum una eademque opera, cujus beneficio magna ſeminum quantitas ſata eſt, & lucrum annuatim, cujus Inſtrumenti inventor *Don Joſeph Locatello Eques*, Præfectus Carinthiæ & Vaſallus Domus Auſtriacæ. Eandem relationem, delineationem & uſum Inſtrumenti ex Hiſpanico Anglicè redditum exhibet Ampliſſ. *OLDENBURG. in Transact. Philoſ. Tom. IV. Anno 1670. Num. LX. p. 1055. & ſeq.*

OBSERVATIO CXIII.

D. JOH. PATERSONI HAIN.

AURUM VEGATABILE, VITES HUNGARIÆ AUREÆ.

GEneroſus Dn. *Zemere Lasko Vice-Comes Comitatus Zemlinenſis*, invenerat præterito anno 1670. in ſuâ Vineâ *Uvam*, in quâ omnes

acini erant *aurei*, & cuticulam Uvæ attriverat metallum, & erant acini per parva foraminula conſpicui, egregio ſpectaculo, quam curioſitati meæ deſtinaverat: ſed dum miles bona illius diripuiſſet, & Uva ſimul periit. *Dn. Leryfelner*, hujus Civitatis olim Judex, talem etiam *Uvam* habuit. Nunc dono exhibeo *Filum aureum*, quod in ſcaturiginis arenâ ruſticus invenit. *Auri Apyri* granum, quod 7. aureos pendet, obtulit mihi ante annum Celſiſſima Principiſſa Transſylvaniæ *Ragoziana* Senior. Apud Eandem *Granum* vidi Centum aureorum. Celſiſſimus Dn. *Franciſc. REDAI*, qui in Principem Transſylvaniæ electus erat, dono mihi dedit *Auri* drachmas tres, quod dum in fodinâ fuiſſet, *Butyri inſtar* dixit fuiſſe *pingue*, poſteaquam ſuperas evaſiſſet in auras, indruit auri ſolidi inſtar, & habet idem Aurum talia ſigna ſecum. *Acinum* habui, quem à me Illuſtr. Dn. *Lutomaẃsky Alexander Palatinus* modernus *Cracovienſis* accepit *ex uvâ* extractum, quem aurifaber examinando in Lapide Lydio invenit 27. Carattorum. *Dn. Wai Peter* Nobilis Hungarus *Granum* mihi dedit nuper, quod manu ſuâ *ex uvâ* exemit, quod 40. grana pendet optimi *auri*, informe tamen eſt. *Dn. Göci Paul* promiſerat mihi foliolum parvum *aureum* adnatum *capreolo aureo* naturali planè figurâ, ſed ille peſte ſublatus eſt, nec dum apud hæredes Claudiopoli hærentes aliquid impetrare potui, qui idem alia quoque Curioſa & egregia promiſerat. Generoſa *Dn. Zemerina, Pauli Zemére* Conjux in digito geſtabat *filum aureum* Annuli inſtar contortum, quod *ex Rapa enatum* affirmavit, & partem unam mihi dono obtulerat, quam transmiſi Perilluſtri *Dn. Tito Livio Borratini* Amico meo honorando Warſoviam. Sic *ruſticus* vendidit Aurifabro noſtrati *Circulos quinq; aureos* exactè formatos, in rivulo parvo in ſabulo inventos propè Bartpham: *filum* ſatis erat craſſum, pendebat aureos triginta, quod aurum tetigi ipſe manibus meis in præſentiâ Illuſtriſſimæ *Comitiſſæ Forgacianæ*. Prænominato *Dn. Palatino Cracovienſi* obtuli Cryſtallum duos digitos longum in parte ſuperiore clarum, ulterius impurum, ſed *ſabulo aureo* ditiſſimè aſperſum, quem adhuc in ſuo Gazophylacio ſervat. *D. Paterſon Litt. ad D. Sachſ. Vratisl. ex Eperienſi Hungariæ Superioris Urbe.*

SCHOLION.

A*Urum* vocamus *vegetabile* alio modo, quàm quo Chymici quidam appellare ſolent. Sunt ex iis quidam qui, omnia Metalla uni plantæ

aſſimilent. Marcus MARCI *in Idear. Operatric. Idea c. 1. p. 27.* opinionem Paracelſi recenſet, qui omnia Metalla & res minerales ſtatuit eſſe veluti partes heterogeneas ejusdem naturæ Metallicæ: Semen verò aquam mineralem ex Oceano telluri circumfluo infuſam in ſubterraneos ſpecus, in quibus veluti utero concepta perficiatur in Metallicam plantam: inde ſuos ramos undique proferre & latiſſimè fundi, & aliud Metallum trunco, aliud ramis, aliud radicibus aſſimilari, & eſſe quod cortici, medullæ, foliis, floribus, fructui, quin & ſemini proportione reſpondeat; adeoque quod omnia Metalla, resque Metallicæ omnes ſint veluti partes diſſimilares ejusdem plantæ: Mineralia *(p. 28.)* verò plantæ illius, non tàm partes, quàm excrementa, ſicuti fungorum genera in plantis, aut veluti ſucci ſponte profluentes, aut demùm ex illarum putrefactione geniti, cujusmodi fortè ſunt alumina & Salium & Vitrioli genera, in quæ metalla reſolvuntur. Sed contra hujus Plantæ Metallicæ naturam objicit prædictus *Dn. Marci*: Si hoc verum eſſet, ut omnia Metalla & res minerales eſſent de perfectione & naturâ ejusdem Metalliferæ Plantæ, neceſſarium, ut omnia Metalla ſingulis locis etiam provenirent: & ſi omnia Metalla partes eſſent heterogeneæ unius plantæ, inutilis eſſet ars, quæ transmutare docet ignobilia Metalla.

Aurum ergò *Vegetabile* eſt, quod *vel* inſtar Vegetabilium in ſurculos creſcit, *vel* cum plantis ſeſe immiſcet. Hinc *Idem p. 30.* refert, Aurum & argentum in ſubterraneis locis interdum inveniri, non aliter ac ſi igne liquata fuiſſent, alibi aurum ſimile arenæ & veluti granulatum, alibi in bracteas dilatatum, alibi arbori aut plantæ æmulum in aurea virgulta & aureos ramos frondeſcere, absque ullâ alterius Metalli permiſtione. Cauſam diverſitatis aſſignat *Idem Marc. Marci*, quod aurum quidem in ſuâ Metallicâ arbore (ſeu matrice) natum ab aquis Mineralibus diſſolutâ illius compage eliquatum alio diffluentibus aquis procul à nativo ſolo colligatur, & forma loci invitante in varias figuras coaguletur: Aut certè dicendum ſpecie vaporis in ſublime efferri, ibidemque ſenſim accumulari, aut à fumis in ſublime tolli, vapore quidem effugiente ob levitatem, auri verò atomis ob pondus ſenſim accumulatis, dum plurium ſimili modo evectorum confluxu juſtam magnitudinem, & ex formâ loci ſuam figuram conſequantur. *Aurum* ſanè reliquis omnibus Metallis licet præponderet, nec ut reliqua ſupernatet argento vivo, ſolo tamen Naturæ ſubterraneæ impulſu accidit, ut ex imis venarum latebris quandoque

ſublimetur, & glebas terrarum alicubi, vel planè etiam vites ſupra terram creſcentes permeet, & affatim perfumet, ut ait Exc. D. *Joh. Dan. Major Prof. Chilon. Acad. Curioſ. in de Lacte Lunæ c. III. §. 11.* Et *Aurum* in ſublime aſcendere experimento probari poterit *Robert Boylæi*, qui *Experim. Phyſic. Mechanic. 22. p. 201.* refert, aliquando ſe oſtendiſſe Amicis ſubſtantiam quandam Salinam, Sale Ammoniaco longè ſubtiliorem, quæ non tantùm facillimè ipſa aſcenderit, ſed ſecum etiam magnâ quantitate *ſolidum & grave auri non calcinati corpus* ſubtilium exhalationum ſpecie evexerit, quæ poſteà ſupernè affixæ Auri naturam ſe nondum exuiſſe manifeſtarint.

Confer præter exempla à *D. Paterſonio* allata, quæ notata fuerunt *Miſcellan. Ann. I. Obſ. 131.* quod verò Solare hoc Metallum ☉rem plantam, vitem, præ aliis amet, res eſſet altioris indaginis: & ſatis comprobat tractatus eruditiſſimus *D. Joh. Tackii Ph. & M. D.* Eloq. Prof. Gieſſ. tractatus editus de *Conſangvinitate Vini*, ☉ *& Sacchari* ad conficiendam Tincturam ☉i cardiacam. Ad illuſtrandam *Metallophytorum* naturam, opinor, multum faciet nuper è Pragâ Litteris ad me datis facta promiſſio de propediem mittenda *Obſerv. Phyſico-Metallurgicâ* ab Illuſtriſſ. Dn. Generalis Architecturæ militaris per Regnum Bohemiæ Præfecto, *Dn. Philippo TALDUCCI à Domo*, Viro in faciendis Experimentis & feliciter perficiendis ferè incomparabili, quâ Vegetabilium in Mineralia transmutatio, nec non jam Vegetabilium, jam Mineralium ab uno eodemque fermentali principio pro diverſâ diſpoſitione tantum productio ſat evidenter demonſtrabitur, & experimentis neceſſariis confirmabitur, de quâ re obiter quædam notavi in *Gammarol. l. 1. c. 9. §. 11. p. 187. & c. 13. §. 11. p. 270.*

De *Auro in fodinâ* adhuc *fluido à Paterſonio* hìc recenſito ſuffragium videtur ferre, quod *Robertus Boylæus*, fidus Naturæ Interpres, *in Chymiſta Sceptico Paradox. Chymic. Phyſ. p. 239.* refert, de vapore calido inter fodinas Hungaricas ex profundis ibidem ſpecubus erumpente, & aliquandiu poſt forma unctuoſa ac ſplendida parietibus adhærente, qui vapor intra montes coagulatus, collectus & ♎ inditus ſubtilem Spir. exhibuerit, ſibi verò in ſpecu relictus in Auri metallum foſſorum judicio abiiſſet. Rariſſimis his *de Auro Vegetante* annumerare licet *Argentum Vegetabile*, cujus aliquot Exempla quoque *Anno I. Miſcell. Obſ. 131. p. 293.* annotata fuerunt. Retulit non ita pridem Excell. *Dn. Chriſtianus à Pauliz*

Reg.

Reg. Maj. Polon. Joh. Casimiri Archiater meritissimus, *Litt. è Dantisco* datis, nuper Dantisci inter alias raritates sibi visas *in Musæo Dn. de NOYERS* Secretarii primarii Reginæ Poloniæ demortuæ (præter massam Auri à pyri, quod cum minera, mit dem Quartur / penderit ultra ℔. j. præter frustum Argenti cum hyacinthino colore, præter massam Argenti cum puris putis nativis argenti ramusculis) notabilem *Mineram argenteam Vegetabilem* pondere aliquot libras accedentem totam puram, (gediegen) elegantissimè arbusculis, plantis, & multis signaturis à Polydædala Natura exornatam, quam ipsi Rex Hispaniarum dono obtulerit, cujus delineationem sollicitavi, sed ob *Excell. Dn. à Pauliz* ad aliquot menses Hanoviam discessum impetrare non potui. Pariter possedit *Excell. Dn. Olaus WORMIUS* massam Argenti pondere ℥xij. dono *Dn. Stenonis BECK*, Thesaurarii Regii, quæ vitem ramis suis variè diffusam æmuletur, ut videatur Natura lusu vegetabilem vim hìc exseruisse, quæ vitem variè sarmentis suis intricatam effingeret, uti ipse *Wormius* narrat *L. 1. ſ. 3. Musei c. 2, f. 116.*

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CXIV.

D. JOHANNIS PATERSONI HAIN.

DIARRHÆA MALIGNA.

Quidam cum longo tempore diarrhæâ vexatus esset, nec quicquam aliud quàm aquam bibere auderet, is tum melius valere visus est. Si verò vel vinum vel cerevisiam biberet, statim alvus largiter solvebatur. Interim & vitro ♁ij à Chirurgis exhibito sæpe usus fuerat: Variis tentatis remediis præsertim syrupis, statim pejus se habuit, imò postea à levi causâ vel cibo aliquo minus salubri vehementer afflictus fuit. Cum autem Dominus Mareschallus Lubomyrsky ad thermas Ungarorum *Drusbacenses* abiret, transiretque *Sandecium* Civitatem Poloniæ, ubi tunc morabar, meque convenisset & consilium petiisset, Spiritum ex ⊖lo ♂tis destillatum huic ægro aliquoties exhibui, qui illi non parvam opem attulisse videbatur. Interim pharmacopola illum accessit, & persvasit, ut duas uncias mannæ ebiberet, fore ut statim sublevaretur, quod & me inscio fecit, nam evocatus eram tum temporis ad

quendam

quendam Nobilem. Epotâ mannâ alvus plus quam quinquagies soluta hominem eâdem die sustulit. Reliquit autem 10. Imperiales pro Chirurgo, fratri suo, ut post mortem cadaver incideretur, & causa investigaretur. Quod me præsente etiam factum, ubi omnia viscera salva reperta. Pulmonum tamen lobus dexter lividior, ventriculus autem in fundo plus quàm ducentas & amplius maculas rubicundas discretas instar petechiarum macularum habuit. In intestino recto fistulæ tres, de quibus ille jam per annum ferè conquestus fuit, vanam operam Chirurgorum & Medicorum implorans. Suspicio annon maculæ illæ malignæ fuerint? Nam intestina ita elota fuêre, ut nec excrementi quicquam apparuerit, nec in ventriculo quicquam nisi duo vel tria cochlearia cerevisiæ cum pane, quam ante dimidiam horam antequam moreretur, acceperat, repertũ & planè omnia naturaliter se habebant. An maculæ illæ in causâ fuerint, ut tam subitò vel potus vel cibus contrarius ingestus in fermentationem ageretur, & natura stimularetur ad exclusionem? Nam quantum memini, nec cibum, nec cocta, nec chylum reddidit, sed acriores humores & liquida multa ejicere solitus erat.

D. Paterson. Litt. ex Eperiens. urbe ad D. Sachsium.

OBSERVATIO CXV.

D. JOH. PATERSONI HAIN.

COCHLEA IN LUCII CAPITE REPERTA.

HAc occasione rarum aliquid transmittere volui, nimirum *Cochleam in Capite Lucii piscis inventam*; sed habet hoc infortunii, quod ille, qui eandem exemerat, incautè in saccũ intrusit, & conquassavit. Lucius fuit duarum Ulnarum ex Tibisco flumine huc allatus, inter reliquos qui in foro publico venduntur. Sanctè affirmavit idem ille, qui exemit, (nam accuratè in hoc inquisivi) quod in capite planè inventa fuerit, spatiumq; in quo jacuit, ibi expressum fuisse. Cum recentem attulisset conquassatam, *microscopio* à me fabrefacto, quod 20000. objecta auget diligenter inspexi, nihilque aliud, quam materiam quasi nigricantis & grumosi sanguinis inveni, nunc albicat hinc inde, & partim nigricat, quam ita conquassatum mitto. Aperta fuit superius non clausa. Magnitudinem & formam qualis fuerit mitto depictam. *D. Paterson*

ex

ex Eperienſi Urbe Vratislav. datis Litteris 4. Dec. 1670. ad D. Sachſium. Idem in aliis 29. Jan. 1671. datis ad Eundem: De Cochlea in capite Lucii piſcis inventa accuratè inquiſivi, dixit cum aperuiſſet cultro more ſolito tergum, ad caput perveniens cum cultrum manu fortius adigeret manuque rumperet reliquum, cochleam inter oculos inventam, ibique locum ſeu ſpatium locatæ cochleæ, quæ in cruſta vivum animal non habuit, ſed grumoſum ſanguinem, qualem etiam ſtatim poſteaquam conquaſſata eſſet, microſcopio deprehendi. Lucius ille mortuus ex Tibiſco huc allatus, ubi in copia capiuntur, ligno occiduntur, & frigore indurati hûc advehuntur. Nullum itaque hâc ratione dubium, quòd minimè in faucibus hæſerit, nam ſi hoc fuiſſet, Cochlea abſorpta fuiſſet, cùm longe majora deglutiat rapax piſcis.

D. Paterſon in Litt. Vratilaviam datis.

OBSERVATIO CXVI.

D. JOH. PATERSONI HAIN.

IN ONYCHE HELIX.

ANte dies aliquot hoc Ann. 1671. menſe Jan. fui apud mercator. *Sigiſmund. Zimmermannum*, cui afferebantur aliquot libræ Mayeris, in qua inveni *Onychen* egregiè efformatam. Sed hoc habuit præ cœteris ſingulare, quod in parte inferiore, quæ plana eſt, (ſuperior autem fuit gibba) mirabili naturæ magiſterio *efformata* fuerit *Helix* adeo accuratè cum umbris quaſi pictoreis, ut nec ars melius, nec manus pictorea & delineare & depingere poſſit: Planum in cera rubra

 expreſſum

expressum cum Helice, quantum fieri potuit accuratè, ubi, & magnitudo illius exhibetur; hac occasione mittitur.

D. Paterson in Litt. Vratislav. datis.

Observatio CXVII.

D. JOH. PATERSON HAIN.

EXPERIMENTA QUÆDAM CHYMICA.

Reliquias *Corallorum*, ex quibus Tincturam elicueram (vide *Miscellan. Curios. Annum I. obs. 150.*) in officina vitraria, per tres menses in igne reverberii detinui, nullum colorem rubeum acquirere voluerunt, uti Authores Chymici promittunt ferè omnes, sed retinuere suum quem habebant. *Fragmenta* quoque *Corallorum* reverberavi per dies 16. alba facta sunt, de rubedine nihil. *Antimonium Diaphoretic.* in officina vitraria etiam per dimidium annum torsi, sed rubedinis nihil. *Vitriolum* in phiola hermeticè clausum plus quàm per annum stetit, tandem vehementi igne nullus ruber color voluit apparere. Idem *in Sale Saturni* probavi. Ita ut mirari subeat *D. Marc. Marci in Philos. Veter. restituta* scribere: Religiosum quendam in vase clauso vitriolum per 16. menses detinuisse in Balneo maris, & per omnes colores tandem ad rubrum pervenisse, multaque præclara per hoc Vitriolum præstitisse: cum interim nec in vehementiori igne rubedinem contrahere voluerit, imò in aperto vase satis fortiter premi debeat, antequam rubeat. De *MERCURIO ANTIMONII* Venetiis mihi ante mensem scripsit *Rev. P. Wenceslaus de SS. Sacramento Provincial. Piar. Scholarum* dignissimus, Amicus meus multis nominibus honorandus, quod ibi videre contigerit illi oculari demonstratione, quod hactenus impossibile visum, nimirum ℥ij ☿m. exeuntem inter destillandum per ♉ absque ulla tœdiosa operatione & aliorum additamentorum machinatione ex solo regulo. Credo, quod hâc de re plura redux, si non processum ipsum quoque indicabit.

[*D. Paterson. Litt. ad D. Sachsium.*]

Observatio CXVIII.

D. Joh. Paterson Hain.

Antipathia ad Mercurium.

ADdo singularem *in me Antipathiam* observatam *cum Mercurio sive vivo, sive præparato.* Ante annos 12. tractare illum potui pro lubitu. Nunc, si inferatur in conclave, vel si veniam eò, ubi mihi propè esse potest, vel quod majus, si tracto illum, statim inter digitorum spatia pruritus & rubedo, & tumor, ut & in facie & maximè in ulna à parte domestica, cum aliquâ mutatione in corpore & tœdio. Annus est, ex quo Dn. Capitaneus Czorstinensis Litt. ad me miserat: rusticus, qui eas ferebat in sinu, gestabat interim indusium, quod *Unguento Mercuriali* propter pediculos inunxerat. Vix productis Litteris statim mihi intumuit, ut ovum gallinaceum superaret, manus, facies rubebat, pruriebat, intumescebat. Aliquando intra digitos epidermis recedit. Fermentari igitur sanguinem & ebullire oportet à Mercurialibus effluviis tum per os intromissis, quam per poros, nam longè me vehementiùs invadit & citius, si eundem tangam. Jam credo, si diutius in manu tenerem, vel intra corpus sumerem, me vitæ periculum incursurum.

D. Paterson Litt. ex Hungar. ad D. Sachsium Vratisl. datis.

Observatio CXIX.

D. Philippi Jacobi Sachs a Lewenheimb.

Vulnus capitis gravissimum, feliciter curatum.

CApiti *vulnera leviter* inflicta, segniter tractata, lethalia posse evadere, præter exempla apud *Valleriol. l. III. Obs. 1. Hildan. cent. 1. Obs. 21.* alioque notata confirmant cum experientia quotidiana *Hier. Fabric. ab Aquapend. L. II. Chir. c. 15.* & *Zacchias Quæst. Med. Legal. L. V. tit. 2. quæst. 9. §. 2.* è contra *gravissima capitis* vulnera, imo

 cum

cum ipsa substantiæ cerebri deperditione à prudenti Chirurgo curata fuisse, accedente Ægri Natura bene dispositâ, & obedientiâ, pluribus confirmari posset exemplis, qualia præter *Schenckium* recensent cerebri substantiam sine morte subsequente deperditam *Borell. c.1. Obs.88. Hildan. cent. I. obs. 13. Cent. IV. obs. 1. 2. 3. Cent. V. obs. 44. Petr. Joh. Lotichius l. 6. obs. c. 8. obs. 2.* & ex Chirurgis *Bertapalia de Fractur. Cran. c. 5. & 6. Fallop. de cur. vulner. c.45. Andr. à CRUCE L. I. Chirurg. tr. 2. c.14. Ambr. PARÆUS l. 9. c. 22.* & *l. 24. c. 19. Cabrolius obs. 16. 22. 34. Fr. ARCÆUS l. 1. de vulner. c.6. Theodoricus L. II. Chirurg. c. 2. aliiq;.* Ille, cui per bregma uncus ad cerebri medullam usque penitus adactus est, hujusque portiuncula foras progrediens exsecta est, convaluit *inquit Franc. SANCHEZ in Obs. in Oper. p.375.* Memini cum *Ipse* Patavii Anno MDCL. degerem *D. Petr. de MARCHETTIS Anat. & Chirurg. Prof.* egregium aliquoties Coronæ Studiosorum enarrasse casum Nautæ cujusdam al Portello, ut vocant, habitantem, cui graviter vulnerato ex osse frontis quotidie cerebri substantiam foras progredientem ad castaneæ nucis magnitudinem exemerit, ægrumque tandem feliciter sanitati restituerit. Hâc observatione *insigne capitis vulnus feliciter percuratum* exhibere placet *à Dn.* ANTONIO STADLENDER *Thorunensis Urbis in Borussia Chirurg.* maximè industrio & experto dexterrimè sanatum, quam historiam Germanico idiomate ad me Vratislaviam unà cum frusto exemti Cranii transmisit *Ephemeridibus Curiosis* inserendam. Anno 1670. Mense Junio Nobiles quidam *Poloni* bene poti altercantes acinacemque stringentes digladiabantur, quoniam alter in sinistro capitis summo latere per suturam coronalem usque ad frontem tale reportabat vulnus, ut non solùm cutis cum carne duos transversos digitos lata, uno ulnæ quadrante longa, sed & *magna cranii pars penitus dissecaretur*, quo facto læsus semianimis in terra aliquantisper prostratus jacuit, mox dein resiliens, manu caput tangens, partem cranii ferè abscissam & parumper cute adhuc hærentem detrahere voluit, sed in hoc furore frustum saltem cranii arripuit & in terram projecit, reliqua carnosa portio verò vulneri adaptata vino calido fovebatur priusquam vocatus Chirurgus accederet; Eo accedente vulneratus nec linguæ nec mentis compos, lipothymiis & vomitibus corripiebatur; dejectiones involuntariæ sequebantur, hæc autem omnia ex nimis arctâ ligaturâ, quâ dura mater compressa, & ex sanguine congrumato in pus converso tota cerebri œconomia turbata fuit; ubi

relaxata

relaxata fuit ligatura,& ſub fruſto illo dilaniato ſanguis congrumatus unà cum nonnullis relictis cranii oſſiculis per intervalla remotus,ſubtilia linteamina balſamo Joh.Andr.àCruce imbuta inſerebantur,emplaſtrum de betonica imponebatur,totumque caput calidis fomentis ſedulò defendebatur. Internè propinata fuit hæc potio: quæ

℞. Aq. beton. lil. convall. ãa. ℥iß. cordial. Herc. Sax. ℥ß.
Cinam. Cordial. ʒiij. Syr. betonic. pœon. ãa. ʒvj.
pulv. marchion. ℈iß. confect.alkerm. ℈ß. M. f. potio.

Cervix totumque caput Unguento alabaſtrino cum Slotani oleo florum permixto manè & veſperi tepidè inungebantur, his adhibitis loquela paulisper redibat cum balbutie tamen, ut vero vulnus à ſordibus melius purgaretur balſamo ſupra laudato (cui & aliquid mellis roſati admiſcebatur) tota dura mater cranio detecta ſubtili linteo balſamo imbuto involvebatur, donec hinc inde maculæ rubræ in cranii parietibus apparerent, tum portio illa carnoſa ferè abſciſſa non adeo ſublevabatur,ſed magis cranio iterum applicabatur, relicto tamen aliquo adhuc ſpatio, quo facto loquela indies magis redibat. Chirurgus poſtmodum alior-ſum vocatus hunc Clientem curæ ſui miniſtri committit, qui encheireſes antea monſtratas non accuratè obſervans fruſtum illud carnoſum & cranio ſuo privatum arctius ligatus duram matrem hâc ratione denuò comprimit,ut novâ collectâ materiâ,profligata antea ſymptomata recrudeſcerent, & jam plenariam ruinam ægro minari viderentur, dum vulneratus ſublatâ iterum loquelâ atrocioribus quàm antea vexaretur convulſionibus & vomitibus. Hinc ipſe Chirurgus denuo confeſtim revocatur, adveniens vulnus aperit, fruſtùm carnoſum ſublevat, materiam purulentam removet, potionem vulnerariam iterum propinat & enema inſimul applicat, ſequente die loquelã adeptus intra octiduum fideli adhibitâ curâ planè ægrum reſtituit. Elapſis autem aliquot menſibus *Idem Polonus* haud abſimile experiri cogitur fatũ, dum in oppoſitâ capitis parte ſimile priori recipit vulnus, ex quo iterum idem Chirurgus bene magnam cranii portionem extrahere coactus, per Dei autem benignam Clementiam,etiam hac vice,eundem ſanitati reſtituit,quâ etiam in hunc usque diem optimè fruitur.

Idem Dn. STADLENDER antecedenti obſervationi non minus aliam ſubjungit notatu digniſſimam, nimirum quod ter ad minimum *Apoſtemata in Epate* invenerit, apud illos, *quibus caput* inſigniter fuerat

vulneratum. Refert *in iisdem Litt.* quod ante quadriennium curandum susceperit Polonum, cui cum Instrumento isto bellico acuto, quo Poloni Schikan vocant, frontis ossi supra oculum sinistrum grave *vulnus inflictum cum Cranii fractura*, ut ipsa cerebri substantia egrederetur. Cum 14. die obiisset aperto capite invenit non solum fracturam in cranio, sed etiam fissuram in Dura matre, non aliter ac si tenuis pilus fuisset superinductus, per quam substantia cerebri videtur fuisse egressa. Dum abdomen fuit incisum, *in Epate Apostema insigne* maximi fœtoris invenit. Et hoc observandum, quod octiduũ ante hujus ægri obitum, ex vulneribus nullum pus amplius egressum sit, sed planè evanuerit. Pariter *Ambr. PARÆUS L. X. Chir. c. 12 & Petr. PIGRÆUS L. 4. Chir. c. 8.* attestantur, ex capitis vulneribus non solum in Epar transire Apostemata, sed etiam in ventriculum, intestina & mesenterium consenientibus *Pecquetto, Paulo BARBETTE*, & Chirurgo Batavo *de Mecherus* in Observation. suis.

OBSERVATIO CXX.

D. GEORGII SEGERI.

OBMUTESCENTIA EX CASU SINE ALIA LÆSIONE.

EX casu obmutescentiam, motus convulsivos, aliaque mala plurima oriri, non ita rarum est. Id tamen *rarum*, amitti aut *depravari ex casu loquelam, sine læsione aliquâ aliâ*, aut sine concursu alius alicujus Symptomatis. Tale *sequens*. J. G. Scabini Novoppidani Thorunii filiolus natu minimus Anno 1667. die 16. mensis Novembris, ætatis anno circiter quarto, optimè & sine omni difficultate verba jam exprimens, forte fortuna in hypocausto de scamno decidit in caput. Advolant ancillæ, erigunt puerum, placantque muneribus, ne parentes quicquam resciscant. Nulla tùm læsio animadversa, ipseque puer lætus atque ludendo terit tempus. Postridiè nulla quoque observatur alteratio. Ast tertio post die surgens puer, aliquantulum balbutiendo, cuncta, quæ desiderat, expetit, cætera sanus. Parentes meram subesse petulantiam rati, primùm quidem minis eum coërcent; ubi verò sequentibus diebus eum magis magisque balbutire audiunt, in insolitæ istius loquelæ causam acriùs inquirunt. Sic tandem de casu illo sexto pòst die certiores redditi, confestim me vocant, causam exponunt filiolumque

valdè

valdè balbutientem, cœteroquin ſanum, ſiſtunt. Ego, omnibus probè penſiculatis, radices atque herbas Cephalicas in vino decoctas, capiti calidè imponere, ſimul quoque doſin pulveris contra caſum ſub noctis initium propinare juſſi. Et cum ſequenti manè paulò commodiùs loqui videretur, ut ſudoriferum repetatur, & capitis fotus continuetur, præcepi. Atque hiſce quidem mediis, Deo benedicente, locutio concinna & fluida reſtituta ægro.

D. Segerus Litt. è Thorunio datis Vratisl.

Observatio CXXI.

D. GEORGII SEGERI.

EXCRESCENTIA FUNGOSA, UTERUM PROLAPSUM SIMULANS.

Uterum, non tantùm ad pudoris usque ſinum deſcendere, ſed & planè extra rimam ejus prolabi, & ſic majore modò, modò minore magnitudine foris propendere, adeò jam commune atque receptum eſt Practicorum dogma, ut vix unum offendas, qui de Mulierum morbis differens, prolapſûs ſeu procidentiæ uteri nullam fecerit mentionem. Imò ſi Divinum noſtrum *Coum* evolvamus, in ſcriptis quoque illius Affectus, iſtius haud obſcura offendemus veſtigia. Nam *lib. de Nat. Mul. cap. 5. pag. 564. & cap. 75. pag. 582. edit. Foës.* expreſſè uteri, extra pudenda prorſus prolapſi, atque velut Scrotum penduli, ſigna, cauſas atque curationem tradit. Quæ cuncta iisdem verbis repetit *Lib. II. de Morb. Mul. cap. 38. pag. 655. & cap. 40. pag. 656.* Et *Lib. de Sterilibus, ſeu iis, quæ Uterum non gerunt, cap. 28. pag. 687.* Ita quoque *Lib. de Superfœt. cap. 26. verſ. 3. pag. 267.* quomodo Uterus crebrò excidens reponendus, & quali decocto priùs abluendus ſit, docet. Imò verba illa, quæ *Lib. de Locis in Hom. cap. 59. verſ. 1. pag. 423.* de ſitu Uteri vitiato, breviter quidem, attamen nervoſè ſatis, profert, dum inquit: *Uteri quocunq; è ſede naturali moti fuerint, morbos afferunt, ſive foràs proceſſerint, ſive intrò ceſſerint;* de Uteri cùm prolapſu, tùm aſcenſu intelligenda eſſe, cur dubitemus? Sic igitur *Hippocratem*, Uterum extra pudenda prolabi poſſe ſtatuentem, ſecuti ſunt hactenus innumeri Medici. Et meritò quidem; Ipſa namque Experientia aſſenſum urget, dum Uterum p. n. extra abdomen

domen pensilem apparuisse, diligentia atque intemerata fides Observatorum annotavit. Certè *Roussetus* de Partu Cæs. sect. 4. cap. 5. & 6. Et *Casp. Bauhinus* in Append. ad Rouss. Parte 4. plurima collegerunt Exempla. Quibus meritò addenda, quæ leguntur apud *Paræum* Lib. 23. cap. 40. & 41. pag. 798. seq. *Jo. Gwintherium* de Medic. Vet. & Nova Comment. 1. Dial. 8. p. 771. *Fernel.* Physiol. Lib. 7. cap. 2. Op. Tom. 1. p. 188. A. & Pathol. Lib. 6. cap. 16. Tom. 2. p. 202. A. B. *Forest.* Obs. Med. Lib. 28. Obs. 35. & 36. *Panarol.* Jatrol. Pentec. 1. Obs. 23. p. 15. a. *Th. Barthol.* Hist. Anat. rar. Cent. 4. hist. 2. p. 213. *Poterium* Observat. & Curat. Cent. 3. cap. 91. p. 290. *Paulum Barbette* Chirurg. Part. 1. cap. 8. p. 36. *Petr. Estanoë* Obs. 11. annex. Obs. River. p. 355. *Velschium* Obs. Med. Episagm. 77. p. 51. aliosque. Cæterùm, licet Uterum extra Pudenda revera procidere posse statuam, non tamen nego, quod etiam sæpè excrescentiæ carneæ aliæque Uteri prolapsum ita mentiantur, ut & oculatissimis imponere possint. Talia namque exempla præter Cl. *Th. Barthol.* Hist. Anat. rar. Cent. 2. Hist. 58. p. 274. referunt quoque peritissimi Chirurgi Belgæ *Henr. van Roonhuysen* Observ. Chirurg. Part. 1. Obs. 2. Et *Job van Meeckren* Observ. Chirurg. cap. 51. p. 310. & seqq. & in Append. cap. 14. p. 491. Quibus haud absimilis est sequens historia, quam fide bonâ referam. Maria, Davidis Stils Scoti vidua, honesta & pia, atque Temperamento Melancholico prædita, Anno Christi 1666. ætatis circiter 47. Viduitatis 8. dum in Nundinis, quæ post Festum Sanctorum Simonis & Judæ hìc Thorunii celebrantur, rei suæ nimiam dat operam, & posthabito Mensium fluxu, quo tùm ordinariè corripiebatur, merces suas emtoribus, se verò frigidiori aëri exponi, primùm quidem in Hypogastrio leves quosdam sentit dolores, quos tamen ab externo frigore obortos esse ipsa suspicabatur. Dolores excepit exiguus in pudendo tumor, qui quotidiè crescens, ægram eò adegit, ut medicatricem in Consilium vocaverit. Hæc ubi balneis atque inunctionibus suis, per aliquot Septimanas continuatis, frustrà tractavit ægram, desperatâ tandem causâ, ut seposito pudore Chirurgus consulatur svasit. Sic igitur die 13. Januarii Anno 1667. vocatus, Chirurgus *Antonius Stattlender*, offendit extra pudoris sinum propendentem substantiam quandam sphacelosam, maximè fœtentem, & duos pugnos magnitudine superantem. Unde Affectus raritate atque gravitate permotus, Medicum sibi in subsidium dari petiit. Adjungitur ei ab Amicis Excellentissimus Senex Dn.

D. *Chri-*

D. Christophorus Meisnerus, jam ἐν ἁγίοις. Quo cum, ubi die 14. Jan. visitavit ægram, abrasit de prominente sphacelosâ substantiâ ultra libram, reliquum verò defensivis munivit. Subsequenti die 15. Jan. Excellentissimum Dn. D. *Simonem Schulzium* & *Me* ad se invitavit Beatus Meisnerus, atque comparentibus nobis casum in præsentiâ Chirurgi exposuit, nostramque sententiam inquisivit. Et quandoquidem B. Meisnerus illud, quod extra pudendum propendebat, nil nisi excrescentiam fungosam, Chirurgus verò Uterum inversum atque prolapsum esse contenderent, re pro & contra ventilatâ, ipsam placuit adire ægram, ipsumque affectum propriis lustrare oculis. Omnes igitur ad ægram nos contulimus, ubi mox sub hypocausti ingressum molestissimus nos excepit fœtor. Ægram verò ipsam deprehendimus nimis debilem, attamen sectionem omninò exoptantem. Detectâ tandem parte affectâ, in diversas mox ivimus partes, ambigentes, quid sphacelosum illud esset, quod extra pudoris sinum conspiciebatur. Nam B. Meisnerus Uterum, ob ligamenta imprimis latiora, ita excidere posse pernegans, illud pro fungosâ habuit excrescentiâ. Nos verò uterum inversum propendere arbitrati sumus. Neque nos ligamentorum uterinorum usus, de opinione nostrâ dimovere potuit, cum tantùm valeat in eorum constitutione naturali, non verò præternaturali, ubi aut rupta, aut saltem ob continuum humorum affluxum nimis laxata ac resoluta, officium suum minimè præstare possunt. Prout etiam in aliis procidentiis, & inprimis oculi, contingere solet. Confirmarunt præterea sententiam nostram exempla, à Rousseto, Bauhino aliisque suprà citatis annotata. Et tandem ipse Chirurgus haud leve pondus addidit, ubi nostro instinctu digitum intra sinum immisit, & undique ad latera colli Uterini cavitatem explorans, ubique sibi obstare substantiam membranosam, retulit. Unde Uteri fundum instar sacci inversum propendere collegimus. Quandoquidem autem totum illud, quod propendebat, sphacelo corruptum erat, sepositâ illâ controversiâ in eo omnes consensimus, ut substantia illa sphacelosa, sive uterus sit, sive non, quantocyus, & antequam vires omnino prosternantur, rescindatur, ne partes adhuc sinceræ inficiantur. Inprimis cum ipsa ægra idem perpetuis efflagitaret precibus. Quare facto ad sectionem debitô apparatu, & Chirurgô Johanne Kelnerô ad ferendas Antonio suppetias itidem vocatô, injecit iste vinculum parti sanæ, non longè à vesicæ urinariæ orificio, per quod nullô negotiô stylum in ipsam vesicam im-

misit. Vinculô colligatô, dum ægræ positus sectioni adaptatur, ista manus anxiè jactare, creberrimè expallescere, & sudore circa frontem diffluere cœpit. Unde Leipothymiam instare colligentes, mutatô consiliô sectionem distulimus, veriti, ne unà cum sphacelosâ excrescentiâ ipsam quoque auferamus animam. Relicto igitur vinculo, defensivis partem affectam munivit Chirurgus, atque ex ordinatione Beati Meisneri ægra diversis usa est corroborantibus. Nox subsecuta inquieta, propter dolores ab injecto vinculo excitatos. Die 16. Jan. ob ægræ imbecillitatem nihil tentatum. Die 17. Jan. cum viribus magis magisque decrescentibus, circa ligatam regionem magnos se pati dolores conquereretur ægra, & prætereà propè vinculum macula appareret nigra; ægra quoque per tussim purulentam materiam satis copiosè rejiceret, ita ut eam Phthisi ex ulcere Pulmonum contractâ laborare nemo ambigeret, & Artis honori & nostræ famæ consulentes, sectionem omninò differendam esse, usque dum vitia Pulmonum emendentur, & vires restaurentur, decrevimus. Vinculum igitur solvere jussimus, atque ut locum affectum debitè tractet, Chirurgum monuimus. Remotô vinculô sanguis undique stillabat, & simul quoque dolores remittebant. Subsequentibus autem diebus quotidiè plures particulas corruptas abstulit Chirurgus, ita ut excrescentia jam vix unum pugnum æquaret, & fœtor indies minueretur. Unde & nos ipsi quoq;, cùm abrasâ tantâ parte, nedum quidem adhuc in medio illius cavitas aliqua appareret, qualem tamen adesse debere credidimus, si de Utero prolapso tanta quantitas fuisset ablata, non jam pro corpore uterino, sed pro excrescentiâ quâdam fungosâ ac sphacelosâ, propendentem illam substantiam cum B. Meisnero habuimus. Neque etiam aliud ipse docuit eventus. Cùm enim ægra Phthisi consumta die 24. Martii animam Creatori suo reddidisset, abdomine reserato, Uterus illius omni ex parte sanus in pelvi, ceu debito & naturali suo loco, hæsit, nec, licet propendens substantia variè traheretur, quicquam movebatur. Sphacelosa autem illa substantia nil aliud, fuit, nisi excrescentia fungosa, ex Uteri collo majori, & hujus anticâ parte, propè Vesicæ orificium enata. Verbo: Ipsa Uterini colli substantia rugosa, spongiosa, & fungosa, à Mensium & corruptorum humorum affluxu ampliata atque dilatata.

D. Segerus è Litt. Thorun. Vratisl. datis.

OBSER-

OBSERVATIO CXXII.

D. GEORGII SEGERI.

LEIPOTHYMIA EX COLAPHO.

ALaparum lethalium exempla recensent, *Hippocr.* de Morb. Vulg. lib. 5. cap. 21. vers. 6. seq. p. 1154. edit. Foës. *Hor. Augen.* Epist. & Consult. Med. Tom. 1. Lib. 9. Ep. 2. p. 221. lin. 21. *Gv. Fabr. Hild.* Obs. Chir. Cent. 5. Obs. 85. p. 475. a. *Henr. ab Heer* Obs. 12. p. 160. *Melch. Sebizius* Prodr. Exam. Vuln. Part. 3. th. 90. seq, *Godofr. Welsch.* Rational. Vuln. leth. Judic. c. 14. aliique. Hic Thorunii A. F. Cerevisiarus, firmitate corporis excellens, cum Anno 1666. die 22. Maji Vesperi ancillæ actiones observaturus, suspensô gradu in cellam descendisset, & quàm egregiè illa cerevisiam è diversis vasis, quæ Tonnas jam vocant, pro se colligere potuerit, vidisset, pro suscepto hoc labore unicum ei inflixit colaphum. Ista humi prostrata, simul quoque linquebatur animô. Unde herus nimium consternatus, uxorem aliosque domesticos in subsidium accersere coactus fuit, qui tandem multô labore linquentem revocarunt animum. Ast herus ipse ex consternatione illâ calore p. n. per aliquot dies laborans, per DEI gratiam meâ operâ restitutus est.

D. Seger. Litt. è Thorunio Vratisl. missis.

SCHOLION.

NArrat *Ant. BENIVEN. de abdit. morb. caus. obs. 110.* ex *Alapa* juveni inter lites inflictâ, *Apoplexiam* accessisse, quæ paucis horis ægrum strangulaverit, unde quidam in ictum ipsum, quô materiam commotam fuisse opinati sunt, causam rejecerunt: alii in humidiorem locum, quô diutius obdormierat: nonnulli in lautiorem victum, quô usus fuerat. Recenset *Joh. Rudolph. Camerarius in memorab. Med. Cent. X. obs. 43.* ex propria observatione, ante paucos annos Uxorem acceptâ à marito *alapâ* repente concidisse & *exspirasse*; Medicus apertâ calvariâ & inspectô cerebrô ejusq; membranis reliquisq; vasis, maritum insontem judicasse. De Dano quodam robustissimo, qui hospitis jocum (apportatam scilicet felem, quam aversabatur) *mortiferâ alapâ* compensavit. Videatur *Th. BARTHO-*

LIN. Cent. VI. hist. 58. Hoc ipso anno 1671. mense April. *Vratislav.* Ancilla quædam servi cujusdam nimiam jocandi licentiam frænatura non quidem pugnô, sed cantharô parvô ligneo, quem fortè sorditiem detergendô lavabat, circa tempora percutit, qui scalas quidem descendit, in atrio tamen in terram concidit & exspirat: apertô capite interius nulla certa vestigia mortis causæ, inventa fuerunt, nisi quòd os temporis ex ictu aliquatenus versus interiora incurvatum fuerit. An vero Alapa & pugnus genuina mortis causa sit? egregiè suo more disquirit *Paul. ZACCHIAS Quæst. Medic. Legal. L. V. tit. 2. quæst. 10. §. 3. seq.*

[*D. Philip. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CXXIII.

D. DANIELIS LUDOVICI.

SAL TARTARI VOLATILE, à D. WEDELIO EXHIBITUM.

Curiosam & elegantissimam dissertationem de ⊖*le* ♀*ri volatili* edidit Autor hic celeberrimus. Ea, præter addita passim, (in specie circa finem) curiosa & speciosa alia, bimembris est. *Primùm* enim *circa subjectum*, seu ⊖ ♀ri ipsum, quod recipere conveniat, quòd minus, monet, v. g. non extremô igne ad virorem, non cum ⦶tro calcinatum, sed ex ☉ spiritus perfectè ☿ti elixiviatum, lentèque & totaliter exsiccatum, seu, si placet, lentâ digestione spongiosius redditum, uti & ipsæ vini fœces siccatæ, ritè tractatæ, ⊖ volatile copiosum fundunt.

Secundò Modos eliciendi ex ⊖le ♀ri ∽um volatilem varios proponit, *partim* communes, parùm de ⊖le volatili participantes, *partim* genuinis propinquiores: *illos* v. g. cum 🜄 simpl. cum bolo, cum carbonibus, modo Glauberiano: *hos*, cum silicibus, cum ∽u oleove proprio, (qui modus est Helmontianus) cum 🜄 alcoholisato, & denique successu feliciori & optatô, ad minimum analogô, cum alumine ⊖ ♀ri destillando, ita ut vel ♀ & ○ crudi ana recipiatur, vel ⊖ ♀ri cum ○ne crudo vel ustô, qui minus graveolens & melior est, & per ☊ vitream in 🜔 l. a. destilletur, virium multarum in variis affectibus, latiùs ibi recensitarum.

Scholion.

SCHOLION.

CUm ea ſit ignis natura, ut actione ſuâ quædam plus, quædam minus ſubtiliet, opus eſt, circa ☿tionem ⊖lium tùm homogeniô aliquô *ἀπύρωσιν* prohibente, tùm aliquô *ἀναθυμίασιν* promovente, quale exemplum communiter extat in ∽u aperitivo Penoti, ubi ſilices calcinati ad fluorem, cum Ochrâ ⊕li ipſâ, ſimul prohibendum, ⊕lum verò ad evaporationem facilitandam adduntur.

Maximè verò ∽us ⊖lis ♀ri exercuit Chimicos, cùm tantoperè deprædicetur ab Helmontio, ut, ſi non poſſimus adipiſci ipſum alcaheſt, ſaltem diſcamus reddere ⊖ ♀ri volatile.

Omne illud, quod requiri jam dicebatur ad ☿tionem ⊖lium, eſſe videtur in ○ne. Intentio eſt, heterogeneas & feculentas, ☍ſas, viſcidasque partes ⊖lis alcali vel incidere, vel attenuare, vel demùm eluere & deponere, quod omne præſtat alumen. Cavet hoc, ne fluat ⊖ ♀ri, & vi ſuâ attenuante inſigni terreſtres ⊖lis particulas ſecernit. Ut ⊕um cum ⊕lo permixtum ſtatim abſorbet, & ligat illius acorem, ut odor ♉tis ſtatim ſe prodat; ita commixtis cum ○ne alcalibus, terreſtreitas, quæ in illis ligat volatile, arripitur, & ⊖ votatile ſui fit juris, urinoſo forti ſtatim ſe prodens odore, unde ſimulac commixta ſunt, debent igni moderato ſubjici, & in recipiens amplum ∽us propelli.

D. WEDELIUS.

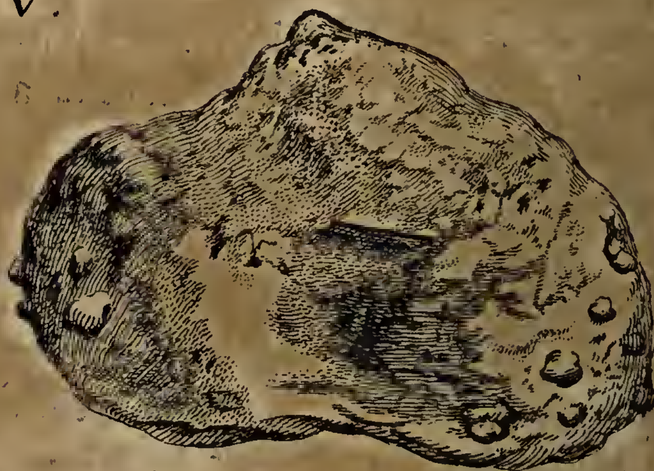
OBSERVATIO CXXIV.

D. JOH. ANTONII CLOZII.

CALCULUS VESICÆ INSIGNIS FELICITER EXCRETUS.

P. P. Anno 1670. d. 16. Maji venit ad me à pago Muſchenheim propè *Butisbacum* mulier 50. annorum, querens, ſe magnum circa inguina & in emiſſione urinæ ſentire dolorem, urina erat mucilaginoſa. Ego de *calculo veſicæ* judicare incipio, præſcribo ipſi lene purgans, pulverem Lithontripticum, & fomentum externum. Quid fit? cum continuaſſet uſum medicamentorum præſcriptorum per 6. dies, excernit calculum aſperum, & quod mirum, nullam per excretionem in meatu urinario ſenſit læſionem, cujus figuram depictam hîc

transmitto. Comprobavit casus hic eô ipsô, facilius, assertô Medicorum, in mulieribus, quàm viris, ob viarum propinquitatem, calculos vesicæ posse excerni. Ponderavit calculus ℥ß.

D. Clozius è Butzbaco in Litt. ad D. G. Wolfg. Wedelium.

SCHOLION.

COnsimile exemplum in fœminis faciliorem calculi exitum videre licet apud *BORELL. Cent. II. obs. 22.* ubi puella excrevit calculum ovi anserini magnitudine; & fœmina calculum instar ovi gallinacei apud *Th. Bartholin. Cent. I. hist. 71.*

OBSERVATIO CXXV.

D. GEORGII WOLFGANG. WEDELI.

PINGVEDO VIPERARUM OPHTHALMICA.

UBi Virus, ibi virtus. Benefica mater est Natura, ubi maximè noxia videtur obtulisse humano Generi, ibi summum reverâ offert remedium;

medium; quoque excellentiores virtutes simplici cuidam è Regno tri-corpore indidit, eò magis id munivit, & quasi obvelavit, ut arcerentur indigni, contrà rimantes ipsius arcana eò magis allicerentur, non aliter ac thesauri illic tutissimè reconduntur, ubi minima illorum præsentiæ datur suspicio. Exemplo sint *viperæ*, quarum dotes medicæ olim ignoratæ, nostrô potissimùm producuntur seculô, ut proverbio: *Sanguine viperinô pejus*, nullus in rei veritate ampliùs sit locus. Taceo illa, quæ jam publicè mundo sunt exposita, *Bezoardicum animale*, *Spinar. magisterium.* ⊖ *volatile*, ~*um*, ℅, taceo *coronam viperinam*, alibi recensendam, & alia. *Pinguedo viperarum*, ut oculos nitore suô & puritate mirè delectat, ita præter alios usus *singulare* constituit *Ophthalmicum*. Meminit hujus tribus verbis *Crollius Basil. Chim. p. m. 314.* sed utendi modum non exponit, multò minùs virtutes. *Duplex* est ille *usus*; eâ enim *vel* extima oculi vestis, i. e. palpebra, illinitur, id quod pro visus confortatione & humorum dissipatione locum habet, *vel*, quod melius & præsentius, cum pennâ scriptoriâ mundâ, inferius obtusè resectâ, gutta una vel altera in ipsum oculum derivatur. Medicamentum est divinum & secretissimum in affectibus oculorum plerisque, inprimis verò, ubi *unguiculus* unus vel plures, ein Stifftlein/ se prodit, idque *vel* simpliciter, uti dictum, adhibitum, vel prius leniter calefactum. Demulcet acrimoniam, lenit, abstergit, consolidat, ut nihil suprà. Hâc ipsâ sæpissimè unguiculos & tubercula brevissimo tempore abegi, rubedinem discussi, & aliis affectibus opem tuli. *Vulneratis oculis* præsentaneo est auxilio, à variolis residuis in oculo maculis, nubeculis & unguibus unicè medetur. *Hoc* autem inprimis peculiare & *curiosum est*, quoties instillatur oculo, brevi pòst tempore instar butyri albi, purisvè effluit materia, *vel*, quod humores acescentes & acres h. m. quasi salino pinguedinis fermento, præcipitantur, *vel*, quod eadem omnem amurcam, sine mordicatione, abstergit & educit. Possem plurima citare experimenta, nisi crederem, tàm apricam veritatem luce meridianâ emicare clariorem. Usu mihi commendata est, sæpiùs jam dictis *Unguiculis*, *in Ophthalmiâ*, tùm alibi, tùm post Dysenteriam in JCto exortâ, *insuffusione* ipsâ, *in ulceribus oculorum*, maximè post variolas, *in vulnere* per fusi accumen, eine Spindel/ facto, restitutô humore aqueô, sed ob nimiam læsionem sine exacto visu. Dedi illam insuper internè *binis Phthisicis*, alterutri Studioso, cum successu. Cum enim pinguedine canis quidam restituti sint tabidi,

cur

cur non balſamica viperarum pinguedo præſtaret idem? Prodeſt in hoc morbo & externè ſpinæ dorſali inuncta, laudatô eô nomine jam olim *Cardano*. Conſolidat etiam vulnera alia, ſed cum experimenta plura hanc in rem, v. g. *circa reſtitutionem oculi humerum*, circa vulnera nervorum, &c. mediter, hiſcè hâc vicè finio.

D. Wedel. è Gothâ Litt. ad D. Sachſium.

OBSERVATIO CXXVI.

D. GEORG. WOLFGANGI WEDELI.

FEL VIPERARUM OPHTHALMICUM.

UT *vel* lucii piſcis cum modico ſacchari mixtum, præmiſſis præmittendis, & veſicatoriô ſimul applicatô, feliciter Cataractas incipientes abigit, experientiâ *Sculteti Armam. Chirurg. tab. 33. p. 40.* ita longè præſentiùs id expedit *fel viperarum*, quô ſimili modô adhibito, incipientem ſuffuſionem in Viro Reverendo diſcuſſi. Sæpiùs quoque idem miſcui cum eſſentiâ ♀is, cum vino Malvatico factâ, deſcripta ab *Angel. Sala in ſept. plan. terreſtr. p. 211.* Sicque Ophthalmicum admirandarum virium his viperæ novis virtutibus adauxi, feliciterque eôdem in ejusmodi oculorum affectibus utor.

Aurea *Galeni* eſt ſententia *4. de compoſ. Med. ſec. loc. c. 4.* ubi ſcribit de pharmacis ad ſuffuſiones compoſitis, promiſſiones horum magnificas eſſe, effectus verò aliquando nullos, aliquando valdè exiguos. Id ægri toto die experiuntur, variis fruſtrà ab agyrtis divexati. Sin verò ex methodo abſtergentia ejusmodi acriuſcula, innoxia tamen, adhibeantur, non rarò votô ſuô damnantur. Pollet *fel viperarum* ⊖le volatili diſcutiente, ſic ⊖ viperar. ipſum, ▽â purâ reſolutum, ter de die inſtillatum, facie ſupinâ aliquandiu detentâ commendat *Severin. Vid.* Güldenklee *l. 1. ep. 23.* Saccharum Canarienſe, de naturâ ſalinâ participans, additum, mucoſitatem aliqualem fellis temperat, & propriâ abſterſione vires auget. Hoc ſolo fœmina quædam circa Magdeburgum, ante aliquot annos magnum quæſtum fecit, inſufflando pulverem ſubtiliſſimum Sacchari in oculos ſuffuſione laborantes, & continuato remedio ægros plurimos reſtituens. Veneris laudes *A. Sala l. c.* ſatis ſuperq; deprædicat. Præter verò hæc Medica, alia quoq; obſervanda ſunt circa ſuffuſionẽ,

quo

quo de elegantiſſimus extat locus apud *Senecam Ep. 94. 1. Remedio opus,* ſcribit, *quo purgetur acies, & officientem ſibi moram effugiat. 2. Oculos ægros Medicus non tantùm curat, ſed etiam monet. Non eſt, inquit, quod protinùs imbecillam aciem committas improbo lumini: à tenebris primò ad umbroſa procede, deinde plus aude, & paulatim claram lucem pati adſveſce. Non eſt, quod poſt cibum ſtudeas, non eſt, quod plenis oculis ac tumentibus imperes. Afflatum & vim frigoris in os incurrentis evita: alia ejusmodi, quæ non minùs, quàm Medicamenta proficiunt.*

D. Wedel. Litt. è Gotha ad D. Sachſium Vratislav.

OBSERVATIO CXXVII.

D. GEORG. VVOLFGANG. VVEDELI.

HEPAR VIPERÆ ANTIDYSENTERICUM ET PARTUM FACILITANS.

SUmmè illud & pro ſpecifico laudat *Dn. D. Michaëlis p. m.* in dyſenteriâ epidemiâ, in *MSS. Pract.* Feci periculum aliquoties, & ob vim morbi quidem fruſtrà id in aliquibus adhibui, ubi ſcilicet urgentia affectus & copioſiſſimæ ſedes aliud poſtularent, virgo tamen quædam dyſenterica, ut poſtliminiò Ephemerides meæ ſuggerunt, cum nullis aliis juvaretur, adhibitô *hepate hôc*, cum aliis permixtô, manifeſtum ſenſit levamen. Debet verò tunc eſſe â fellea veſicula ſeparatum, cum fella ſtimulent. Sed ſi pro partu difficili allevando propinare idem ſit animus, conſultius eſt, ut cum felle conjunctum exſiccetur, & in uſum trahatur. Cum enim fel anguillæ, Helmontianô experimentô, tàm ſecundis partum promoveat ſucceſſibus, idem ab hepate hoc experiri cum manifeſto juvamento licebit.

D. Wedel in Litt. è Gotha Vratisl. datis.

OBSERVATIO CXXVIII.

D. GEORG. VVOLFGANGI VVEDELII.

USUS NOVUS CATECHU, SEU TERRÆ JAPONICÆ.

ANte aliquot annos ex Indiâ ad nos ferri cœpit exoticum Medicamentum, ſub nomine *terræ Japonicæ*, ſeu *Catechu*, cujus primus ferè

 mentio-

mentionem fecit *Schröderus in append. ad Pharmacop.* Quid verò sit idem, tres potissimùm diversæ sententiæ sunt, *1. pro verâ terrâ* habetur à nonnullis, quæ in Japoniâ effodiatur, instar terræ Lemniæ vel Silesiacæ Sigillatæ apud nos, idque tùm ex nomine, tùm terreno gustu demonstrabile putatur. *2. Alii* verò eandem habent *pro succo quodam expresso*, & coagmentato, ut Opium, &c. & pro his militat (α) stramen, lignorum particulæ, aliaque interdum inibi reperta. (β) quòd à dissolutione resinosum quid evaporatione manifestè restet, non terreum, licet non æquè semper feces sine terrenis arenulis admistis sint. *3. Alii* denique idem *pro composito habent*, ut Dnn. Lipsienses in Taxâ nuper editâ scribunt, idque ⊖licæ prosapiæ esse magni nominis Chimici asserere non verentur, & pro hâc sententiâ non minimum facit figura globosæ æmula, ab arte dubio procul impressa. Quicquid sit, ab autopsiâ & mercatoribus Indiarum, decisio certior exspectatur, neque enim adhuc dum aliquot docti viri, qui in Indiâ utrâque aliquandiu commorati sunt, notitiam illius indagarunt habentque. A posteriori verò ejus vires in Medicinâ non leves experientia demonstrat, dabitque curiosis plures. Nos triplici potissimùm usu vires has hâc vice commendabimus, præter ea, quæ *Schröderus* allegat.

D. Wedel. in Litt. è Gotha.

OBSERVATIO CXXIX.

D. GEORG. WOLFG. WEDELI.

USUS CATECHU IN URINÆ PROFLUVIO CONTINUO.

MAgnifici viri filiola 2. annorum, ab incunabulis solam aquam bibens, à Cerevisiâ vinoque penitùs abhorrens, ante biennium *Urinæ* quâdam *incontinentiâ* laborabat, urinâ sæpiùs urgente & fluente, cum dolore & intertrigine pudendorum. Dedi pro leniendâ, temperandâ, & ad naturalem statum reducendâ excretione *1.* ℞. rad. alth. ppt. ℥ij. troch. alkek. c. op. ʒj. Sacch. ad p. o. M. F. Pulv. S. Lindpulver. *2.* malvat. Juniperinum, cum ~u nephritico factum, & Anodynis temperatum, de quo aliàs. *3.* Ad Umbilicum Ol. cer. succin. cum aliis calefacientibus remixta. *4.* pro intertrigine pudendorum: ℞. ung. ros. ℥ß. nihil. alb. Sacch. ♄ per ≂ á. ʒß. ol. momord. parum

rum m. præter inspergenda ficciora. ℨ. balneum ordinavi ex lenientibus & consolidantibus, malv. bismalv. rosf. rub. Chamæm. &c. Sed omnia hæc in similibus affectibus prodesse solita levi effectu se commendabant, indies magis producto affectu. Cum igitur majori adstrictione opus esse videretur pro Renum laxo tono roborando, dedi tandem *Catechu ppt.* aliquot doses, in aquâ pro potu miscendas, unde diuturnum & obstinatum malum opinione, & parentum & Medici ipsius citiùs cessit.

Eundem in finem, in simillimo, sed graviori casu, ubi nempè præter memorata, in locis intertriginosis vermes generarentur & apparerent molestissimi, idem medicamentum ceu divinum auxilium adhibuit D. *D. Weitzius*, Amicus & Collega honoratissimus.

D. Wedel. in Lut. è Gotha datis.

OBSERVATIO CXXX.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELI.

TINCTURA CATECHU STYPTICA.

ADhiberi potest hoc medicamentum vel per se in pulvere ad ℈ß. ℈j. ʒß. vel extractum in Tincturam, quod facillimum est expeditu. ℞. terr. Japon. q. v. pulverisetur (ubi ob bituminosam resinam adhæret sæpè mortario, ut alia id generis) affunde 🜄 rectificatiss. partem sextuplam vel octuplam, digere, & exsurget tinctura elegantissima, quæ absque filtratione decantatur & adservatur. Dos. gtt. 30. 40. 60. Hinc videtur in se continere aliquid oleosum, seu 🜍eum & resinosum, contra morem terrarum, quod Spiritui vini auscultat, & facilè postmodùm in extracti formam l. a. redigi potest.

Sunt qui statuunt, illam pro Tinct. ♂ Zvvelfferi habendam, de quo tamen Zvvelfferi scripta dubium legenti statim demant. Hoc mirum est, quod cum omnibus ferè liquoribus, qui non planè aquei sunt, miscetur, cum Tinct. bez. c. elix. ⊕li Tinct. ♂, aliis, est quasi ☿ius, cui miscetur, cum illo combinatur ut naturam miscendi assumere videatur. Vires sunt, Stypticæ & roborantes. Vidi inde effectus Opio ipsi invidiam creantes. Fœmina civis cujusdam nostri 1669. pro purgante, nescio cujus svasu, sumsit folia & radicem asari infusa, (eorumque non levem quantitatem)

licet gravidam se putaret, unde ita purgata est, ut & hypercatharsin passa fuerit, & sequentibus diebus quævis ingesta revomeret, idque tribus continuis septimanis, reliquis cibis tandem, præter panem, retentis. Adhibita artis lege Theriacalia, Stomachica, Tonica & Topica, Opiata, omnia frustrà. Itaque præbeo aliquid Tincturæ hujus, mirum dictu quasi incantamento emansit vomitus, & dehinc omnia manserunt in ventriculo. Idem successit in aliis, & in ipsâ dysenteriâ, tùm cum aliis remixtam, tùm in potu utiliter eandem dedimus.

D. Wedel. in Litt. è Gotha Vratisl. datis.

OBSERVATIO CXXXI.
D. GEORG. VVOLFGANG. VVEDELI.
USUS CATECHU IN HERNIA VARICOSA.

L. L. Studiosus 24. ann. cum ante aliquot annos laborasset hæmorrhoidibus, Spleneticus, in sinistro latere in vasis spermaticis, ubi ex peritonei processu in scrotum inseruntur, tumorem varicosum mediocrem duos jam annos passus est, duriusculum & dolorificum, præsertim, si stare diutiùs cogitur. Adhibitis resolventibus & aperientibus externis & internis mollior redditus est tumor, à frigore jam recedens, contractis sc. vasis, quod etiam decumbenti contingit, tandem datô pulvere terræ Japonicæ pptæ, tàm solô, quàm cum ♃iô ♂tiali cachecticô remixtô, optimum præ reliquis sensit levamen, imminui scilicet eundem referens, & melius habere. Non dubito, si continuaverit, ut est affectus Chronicus & pars corporis remotior, plenariè propediem ipsum restitutum iri.

D. Wedel in Litt. è Gotha Vratislaviam.

OBSERVATIO CXXXII.
D. GODOFREDI CHRISTIANI VVINCLERI.
VULNUS OCULI CURATUM, HUMOR AQVEUS RESTITUTUS.

ANno 1660. die 30. Junii, vitrarii aulici filius, eidem opificio addictus, fenestram reparans, ab alio puero ex nequitiâ fragmento vitri,

vitri, longitudine digiti minimi, latitudine dimidii transversi digiti, *vulneratur punctim in oculo sinistro*, & quidem in tunicâ uveâ, ita ut transsecta esset tertia pupillæ pars versus exteriorem & minorem oculi angulũ; effluxit materia albicans instar Margaritarum, (ut referebat) quæ nihil aliud, *quàm humor aqueus* fuit. Corrugata erat tàm adnata, quàm cornea tunica. Principio statim repellens sequens præscripsi: ℞. Album, Ov. ▽. ros. ãa. ℥iß. Agitentur & conquassentur probè, adde Bol. arm. ppt. ʒß. M. imponatur frigidè. Crastinô die cum nulla inflammatio adesset, sed omnia tranquilla & sedata, sequens ordinavi: ℞ Sief alb. Rhas. sin. op. ʒiß. Thur. ppt. ʒß. Camph. ℈ß. ▽. ros. ℥iij. M. pro Collyrio. Quod optimè contulit. Cum verò è corpore impuro Symptomata metum incuterent, die 2. Julii purgationem institui hoc pulvere: ℞. Sp. Bened. Lax. Diat. c. rh. ãa. ℈j. Cryftall. ♀ ℈ß. Diagryd. gr. j. M. F. Pulv. Dejecit 10. cum Euphoriâ. Interim collyriô præscriptô usus est usque ad 6. Julii, ubi sequens magis exsiccans & conglutinans præscripsi: ℞. Myrrh. Sarcocoll. lact. nutr. Boli armen. Thut. ppt. & ▽. Plantag. probè lot. ʒj. Pulv. Osteocoll. gr. vj. Mell. ros. q. s. F. instar Linim. Quô per spatium 10. dierum usurpatô, vulnus egregiè coaluit, imò *regeneratus* fuit aliquâ ex parte *humor aqueus*, cujus testimonium exhibebat tunica oculi repletior, & non ita corrugata, ut anteà. Cum sic curationi Colophonem impositum putassem, ipsi Diætam optimam commendans, ille hoc negligens, se cerevisiâ nimium quantum ingurgitavit, & ita temulentus præceps cecidit (salv. ven.) in cloacam, non quidem profundam, tamen straminibus multis refertam, ita ut vulnus de novo apertum esset puncturâ culmi, vel, ut ille dicebat, festucæ Ligneæ acutæ. Inflammatio statim, ac major quàm in principio subsecuta, quod non tantùm oculus sed & partes circumjacentes valdè intumuerint, imò metus suppurationis adesset. Priora remedia repetii, sed non tanto successu, ut anteà. Mihi interim peregrè abeundum erat ad Nobilem quendam ægrotantem, domum rediens omnia exasperata inveni: præscripsi unguentum Angeli Salæ de cerussa ℥ij. Non possum satis deprædicare ejus vires, nam saltem circumferentia oculi secundum Authoris monitum sæpiùs illinita, & dolor & inflammatio sedatus, oculusque ad pristinam figuram redactus. Tamen ad revulsionem materiæ purgationem priorem exhibui, quâ septies dejecit, & sequens Collyrium applicui: ℞. Sief. alb. Rhas. s. o. ʒiß. Thut. ppt. ʒß. Thur. subtiliss. pulveris. ℈j. Camph. ℈ß.

 Croc.

Croc. gr. iij. ▽.plantag. rof. ãa ℥ij. M. Quo vulnus iterùm coaluit, ita ut eum rurſûs dimiſerim. Sed die 5. Auguſt. neſcio quâ de causâ Eryſipelate illâ parte faciei, ubi erat oculus affectus, laborare cœpit, quod etiam oculus ſimul intumeſceret, & vulnus iterùm dehiſceret. Dedi ſtatim ſudoriferum ad diſcuſſionem materiæ, ultimumque Collyrium rurſûs adhibui, cujus uſu tandem perfectè ſanatus eſt, ut ſaltem ab illâ parte, ubi cicatrix erat, quæ tamen admodùm exigua, viſus impediretur.

D. Wincler. è Brega Sileſ. datis Vratisl. Litt.

OBSERVATIO CXXXIII.

D. GODOFR. CHRISTIANI VVINCLERI.

MATERIA ALBA IN CORDE.

CUm Myrtilleti ſtudio Medico vacarem, & inopinatò quidam è *Sereniſſimi Electoris* Satrapis octiduô ſpatiô à febre quâdam Symptomaticâ jugularetur, *Exenteratio* à Sereniſſimo Principe Electore demandata eſt Archiatro, cujus operationi & ego interfui, & ſequentia notatu digna memoriæ infixi. *Abdomine ſecto*, omnia ſalva & juſto loco poſita invenimus, ubi Sternon verò à coſtis ſeparatum, & Pleura diſſecta, ſtatim animadvertere licuit: utrumque *Lobum* Pulmonum valdè flaccidum, *dorſo cum Pleurâ firmiter adnatum*: Lobis in ſuperiore parte diſſectis & manibus compreſſis, nihil erat conſpicuum, niſi ſpuma; ſed circa medium aliâ ſectione per transverſum adminiſtrata, iterùm Lobis compreſſis ſubitò multæ parvæ vomicæ inſtar apicum digitorum eruperunt, quibus uterque Lobus ad infimam usque partem, quâ Diaphragma appropinquat, refertiſſimus erat. *Corde aperto*, in ſiniſtro ejus ventriculo invenimus *maſſam quandam fibroſam, pingvedinem referentem*, nullâ parte adnatam, ſed liberam Ovi Columbini magnitudine. Hujus materiæ facit mentionem *Clar. Dn. D. Wepferus* in accuratiſſimo *Tract. de Apoplexiâ p. 124. & ſeq. & p. 196. & ſeq.* qui illo tempore nondum lucem viderat. Sed nullus dubito, quin eandem materiam in arteriis inveniſſemus, ſi modo inquiſitio debita facta eſſet, de quâ intermiſſâ adhuc doleo. Interim hoc miratu dignum, Nobilem illum nunquam de ullâ pectoris anguſtiâ ſive tuſſi conqueſtum, ſed exercitio equeſtri, armorum & cho-

& chorearum quotidiè vacabat, cum tamen pulmonum minima saltem pars in superiore parte sana esset.

D. Wincler. in Litt. è Brega Siles. Vratisl. ad D. Sachs. datis.

Confer quæ Anno I. Miscell. obs. 28. de materia alba circa Cor notata.

OBSERVATIO CXXXIV.
D. SIMONIS SCHOLZI.
TUMOR ABDOMINIS INVETERATUS CASU EX ALTO FORTUITO FELICITER CURATUS.

MAtrona quædam è præcipuis civitatis, *Jacobi Streuvigii*, Consulis Thorunensis Conjux, ferè sexagenaria, insigni abdominis tumore nullis medicamentis cedere volente, per multos annos gravida, Maritoque adhuc Juveni, viro literato, diuturnitate temporis molesta, vitam miseram ducere coacta fuit: Quanquam enim munia domestica obire, atque extra ædes, licet non sine molestiâ, exspatiari quibat, tumoris tamen gravitate & deformitate deterrita maximam temporis partem domi consumsit. Hæc quôdam tempore ædium subterraneam partem, cellam scilicet Cerevisiariam, per scalas descendere volens, fortè fortuna *de scalis super tumorem cecidit*, qui *è casu* illo internè ruptus, mulierem à molesto morbo (humore scilicet copioso per pudenda post ruptionem pedetentim effluente) liberavit. Vicit illa tandem vivendo maritum Juniorem, & fortasse illius restitutio huic mortem attulit. Si post mulieris hujus decessum Propinqui Cadaveris sectionem admisissent, fortè quædam consideratione digna intra abdomen reperta fuissent: cujus rei testimonium Civitas hæc nostra magnâ ex parte exhibebit.

E Thorunio D. Scholz. ad D. Sachsium.

SCHOLION.

SApienter suo more *Senec. 6. de Benef. c. 8. pr.* Multos *fortuita sanant*; nec ideò remedia sunt; in flumen alicui cecidisse frigore magnô causa sanitatis fuit, quomodo quorundam *flagellis Quartana* discussa est, & metus repentinus animum in aliam curam avertendo suspectas horas fefellit. Non prodesse voluit Phereo Jasoni is, qui *gladio vomicam* ejus

aperuit;

aperuit, quem ſanare Medici non poterant, inquit *Cicero de Nat. Deor. l. 3. cap. 28. §. 2.* Multi enim cum obeſſe vellent, profuerunt. De eodem eadem *Plin. l. 7. c. 50.* repetit. *Paralyſi* complures annos laborans Joh. Berla Civis Arelatenſis & deſperatus habitus, obortô incendiô ex *terrore* & irâ ſanitati fuit reſtitutus; *Valleriol. l. II. Obſ. Med. 4. Maniacus* caſu perruptô Craniô & aquâ effuſâ curatus fuit. *Rondelet. l. 1. de cur. morb. c. 41.* Gallus *Epilepticus* Patavium tendens ſanitatis cauſâ in itinere à latronibus ſuſceptô vulnere in fronte graviſſimô hôc ſolô beneficiô curatus fuit. *Marcell. Donat. l. 2. Med. Hiſt. c. 4. Cœcus* pariter acceptô vulnere viſum recepit. *Camerar. Cent. VII. Memorab. §. 4. Luxatum brachium* poſt annum, ex præcipiti lapſu & terræ alliſu in locum articuli, reſtitutum fuit. *Th. Barth. Cent. I. hiſt. 74.* Deſperati *hydropici* non rarò caſu fuerunt curati. *Hydropicus* adactô *cultrô* malitioſè in ventrem evaſit hydrope. *Fr. Sanchez. in Obſ. Op. p. 370. V. etiam Rouſſet. de part. ſect. 3. c. 3.* Refert *Franc. PONA in Rational. Prax. Veronæ edita*, quod virgo quædam *Aſcitica* tuberoſiſſimi ventris, poſt fruſtrà tentata remedia, cubile conſcenſura ſuper fictile vas *lapſa ſit* colliſô ventre, unde lotium per 2. horas ſine intermiſſione reddiderit, expellente naturâ per incognitos ductus ſerum totum, ægrâque convaleſcente. Sic Pariſiis dum *Hydropicus* quidam improviſò ardentem carbonem pedi impingeret, veſicâ excitatâ omne ſerum poſteà per eandem eductum fuit. *Harsdorff. in Theatr. Comic. Hiſt. 172. §. 2.* De *Gallico morbo* ſingulari *caſu curatô* bina habet exempla *Joh. Baptiſta SITONUS* in *Jatroſoph. Miſcell. Tract. 24. p. 20.* Quidam, *inquit*, è Sitonorum familiâ cum *profundum enſe* amplumque vulnus accepiſſet, *Gallicâ lue confirmatâ* laborans, inſigni puris & materiæ peccantis per vulnus emiſſâ quantitate, factâ conſolidatione, non ex vulnere ſolùm, ſed etiam ex morbo Gallico perfectè convaluit. *Et pag. 22.* propè Ticinum Anno 1621. mulier *Iſchiatica* fruſtrà tentatis remediis cum poſteà ex impuro Concubitu Bubonem Gallicum contraxiſſet, adapertô bubone non ſolùm exivit virus Gallicum, ſed Iſchiadis quoque cauſa per idem foramen educta eſt, & perfectè ſanata. *Vomicas pectoris ruptas* violentô *riſu*, vitam prolongaſſe jucundæ binæ teſtantur hiſtoriæ ſequentes. *Primam* recenſet *D. Melander Tom. I. Joco-Ser. §. 285.* dum etenim videret ægrotus herus, quod Simia cani pediculos eximeret, & ad impediendum fœtorem, ex poſterioribus canis effumantem, chartâ ea obturaret, in tàm inſignem effuſus eſt riſum, ut vomica rumperetur. *Alteram* ante bienni-

um mihi narravit *Vratilaviæ*, Medicus è Poloniâ ex Urbe ejusdem nominis Palatinatus Calisiensis, quam eâ fide, quâ narrata fuit in præsentiâ Reverendiss. Abbatis ad B. Mar. Virgin. in Arenâ, & quorundam aliorum Religiosorum recenseo: Nimirum paucis ab hinc annis Palatinum quendam Poloniæ graviter morbô pressum plurimos Medicos ad consilium hinc inde evocasse. Solent autem in Poloniâ Medici ut plurimùm habitum quasi Ecclesiasticum portare & togati incedere. Æditus quidam (ne deesset huic Comædiæ subsecuturæ histrio) cum videret tot togatos viros, à Religioso, quem comitatus fuerat, inquirit, an tot viri essent Personæ Ecclesiasticæ? negat Religiosus, sed esse viros sanitati præfectos, qui non solum sint honorandi, & opiparè tractandi, sed etiam finitâ consultatione, lautô stipendiô remunerandi. Hæc verba æditu um titillant, ut Saul inter Prophetas haberi velit, rogat Religiosum, ut mutuò datâ togâ Medici personam fingere possit. Annuit tandem Religiosus visurus fabulæ hujus Catastrophē. Altero die cùm in præsentiâ ægroti Medici ad instituendas deliberationes convenirent, Medicus ille personatus unà Choro Medicorum se immiscet, qui putant, hunc Medicum ignotum demùm accessisse. Præmittunt consultationi explorationem signorum, aliàs cuculus suâ voce statim se prodidisset. Urina inspicienda dum à Principali usque ad hunc Pseudo-Medicum infimum transit, larvatus hic Medicus non solùm diu oculis & nasô, sed ipsô ore urinam explorat, totam scilicet absorbendo. Attoniti hærent Apollinis filii visô hoc spectaculô, dum fictitius ille Midas Medicus auriculas asini proderet, & dum exposcunt judicium de sapore: nimis fœces dolii redolet hæc potio, exclamat. Ægrotus improvisô hoc factô & responsô excitatus tantô *cachinnô* latera commovit, ut *vomica rumperetur*, & periculum vitæ hoc jucundô casu evitaret. Unde & huic Thyrsigero quamvis non vero Baccho parile cum reliquis Medicis Honorarium persolvit. Solent ergò non rarò casus inopinati feliciorem manum adhibere, quàm remedia consiliô & experientiâ probatissima.

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CXXXV.
D. SIMONIS SCHOLZI.
LAC EX MAMILLA JUVENIS DESTILLANS.

QUamvis Hippocrates libro de Glandulis Viros Lac non habere statuat, id tamen de ordinario Naturæ cursu intelligendum: *extraordinariè* autem *lac non solùm in mammis virginum & mulierum* menstruis carentium, sed etiam *in virorum* quorundam mamillis effectum & productum fuisse, testes sunt Schenckius *Observ. Medicin. Lib. 2. Titul. de mamill. Obs. 11.* Marcellus Donatus *Lib. 6. Hist. Medic. mirab. cap. 2.* Valesc. Tarant. *Med. Obs. Exempl. rar. à Dodon. Collect. p. m. 214.* De viro lactente suum puerum. *Jonston. Thaumatogr. Natur. Class. 10. cap. 5. Artic. 2.* Thom. Bartholin. *Cistæ Medic. Locul. 23.* & *Histor. Anatom. rar. Cent. 1. Hist. 27.* Item *Anatom. Reform. Lib. 2. cap. 1.* Vesal. *de Corp. Human. Fabric. lib. 5. cap. 18.* Paul Zacchias *Quæst. Medico-Legal. Lib. 1. Tit. 3. Quæst. 1.* Jul. Cæsar Baricell. *Hortul. Genial. p. m. 323.* Et mihi in Academiâ Prussorum Regiomontanâ studiis incumbenti, Anno Christi *Millesimo Sexcentesimo quadragesimo primo*, notus fuit *Studiosus* quidam Medicinæ annorum viginti duorum, jam Doctoris titulo gaudens, adhucque vivens, cui ferè per anni spatium *è sinistræ mammæ papillâ lacteus liquor* quotidiè sine ullo dolore & acrimoniâ spontè exstillabat, ceu ipse oculis meis vidi, meque id vidisse verè affirmare possum: Hic liquor aliquando ita viscosus & crassus erat, ut indusio papillam adglutinaret, post cujus tandem cessationem papilla ista alterâ minor reddita est.

D. Sim. Scholz. Litt. è Thorunio Vratisl. datis.

SCHOLION.

NOn solùm fœminæ prægnantes Lac habent, sed & *virgines, viriq;*. *De virginibus* eleganter *Joh. Bettus in de Nat. Sangv. cap. 1. S. 1. §. 4. p. 6.* Ignoscat virginum verecundia, inquit, si ipsas illæsa pudicitia, & nonnisi ab iniquâ nimis vulgi opinione vitiatas, fœtum, quem non pepererunt, lactare posse contendam: nisi enim in antecessum delituisset *Lac* in earum naturis, nunquam laxorum Uberum distentione ac suctione in mammas illud evocari concessum fuisset; neque

neque enim postmodùm fit organorum alteratio ad *conficiendum Lac*, sed tantùm *ad reponendum* in nativis Utribus extra corporis molem recedentibus, eidemque quasi appensis, ne, dum unà cum sanguine circumagitur diutiùs, dulcedinem amittat. Exempla Lactantium Virginum notarunt præter Schenck. Christoph. à Vega *Comm. l. 5. Hipp. §. 39.* Roder. à Castro *l. IV. Medic. Polit. c. 12.* Petr. Castellus *de Angela Messanensi*, Kornman. *de Virgin. c. 9.* Th. Barthol. *Hist. Anat. rar. c. 1. h. 27.* & in Virgine Cane Lac notavit Libav. Cist. Hornung. *Ep 47. f.* in ancillâ pudicâ. Salmuth. *Cent. 1. Obs. 92.* Pariter mulieribus ætate provectioribus suctu frequentiore Lac profluxit tantâ copiâ, ut infanti alendo sat esset: narrat namque Bodin. *Theatr. Nat. l. 3. p. 429.* in Oppido Hami-Veromanduorum Infantem cum aviam vetulam siccissimam mortuâ matre suxisset, tandem Lac emulsisse, eoque abundè nutritum; qualia exempla quoque videre licet de fœminâ quinquagenariâ, quæ sine conceptione Lac habuit apud Loys. *BOURGEOIS in de Obstetric. Offic. part. 1. c. 1. p. 26.* & de alia ultra 50. annos, quæ aridis ab 11. annis mammis infantem lactavit copiosô superveniente Lacte. Henr. ab HEER. *Obs. 14. f.* Idem de viris quoque pronunciandum, quorum plura exempla in notatâ observatione allegata, quibus adde *Borell. Cent. 1. Obs. 49.* Laurenberg. *Acerr. Phil. Cent. 3. c. 82.* Abensina, inquit, Th. Barthol. *Anat. Ref. l. 2. c. 1. p. 215.* è viro tantum Lactis emulctum vidit, ut caseus sit confectus: talem in Angliâ hospitem habuit *Rhodius*; & Calabrum novit *Santorellus*, qui mortuâ uxore, cum non posset nutricem conducere, suô lacte prolem aluit; & vidit similem natione Flandrum *Joh. Walæus* 40. æt. annum habentem. De Lusitano ex Manuel. Faria *Epitom. Rer. Portugall. l. 4. c. 17.* refert Casp. à Reies *Campo Elys. Quæst. Med. quæst. 47. §. 9.* qui proprios filios uberibus suis satis copiosè lactavit: & de *Augustini Niphi* filio Domitio, quem Pater ipse *Comm. l. 3. de Animal. c. 20.* testatur Lac habuisse in uberibus, nec suctu frequentiori, nec eduliis provocatum, sed suâ sponte. De *hisce viris* ita loquitur *Bettus l. a. §. 6.* non solùm fœminarum peculiare est istud generandi Lactis privilegium, maribus quandoque indultum ex accidentali organorum formatione, compertum est: utrique enim sexui ex æquo inest, licet rariùs in his inveniatur, repositorium capax, ita scilicet instituente Naturâ, quia nulli omninò usui, stante rerum ordine, inservit.

[*D. P. J. Sachs à Lewenb.*]

OBSERVATIO CXXXVI.

D. SIMONIS SCHOLZI.

CALCULORUM IN INTESTINIS PROGNATORUM ET CUM FECIBUS EXCLUSORUM HISTORIA.

CAlculos *non solùm in Renibus & Vesica* (quod lippis & tonsoribus notum) sed etiam *in omnibus ferè corporis* partibus gigni, experientia hucusque docuit, Clarissimique Medici verissimis exemplis sufficienter demonstrarunt, quæ hìc recensere supersedebo: illorum tantùm mentionem faciam, quos in intestinis repertos fide digni Autores observarunt, è quibus primum locum teneat Galenus *Lib. 1. de Loc. Affect. cap. 5. & Lib. 6. cap. 2.* qui tamen non propriâ experientiâ edoctus, sed ex aliorum narratione dubitans ista ibidem allegat. Inter reliquos sunt Fernelius *Lib. 6. de part. morb. & Symptom. cap. 9.* Hollerius *lib. 1. de Morb. intern. cap. 48. in Schol.* Hieronym. Capivacc. *Lib. 3. Pr. cap. 13.* Mercurial. *lib. 2. de Excrem. cap. 4. & lib. 2. Var. Lect. cap. 2.* Forest. *lib. 14. Observ. 16. in Schol.* Marcell. Donat. *Hist. Med. Mirab. Lib. 4. cap. 30.* Ambros. Paræus *lib. 24. cap. 19.* Joh. Crato *in Epist. à Scholzio Collect. Epist. 140.* P. Sal. Divers. *Annot. in Cap. 79. Altimar.* Sennert. *Instit. Med. Lib. 2. Part. 2. cap. 9. & Medic. Pract. Lib. 3. Part. 2. sect. 1. cap. 5.* Item *Sect. 2. cap. 10.* Untzer. *de Nephrit. lib. 1. cap. 5.* Greg. Horstius *Epist. Medic. lib. 1. sect. 9.* Ant. Beniven. *Observ. Med. cap. 19.* Riverius *Observ. ab aliis Communic. cap. 4. p. m. 351.* Joh. Georg. Schenckius *Lithogenes. Patholog. Hist. cap. 13.* Quibus pro fundamentô præmissis, superstruimus *bina Exempla* verissima duarum personarum in hâc Urbe adhuc viventium, qui sæpissimè cum *excrementis intestinorum calculos* excernunt: *Unum* exemplum exhibet vir quidam magni nominis quadraginta novem annorum, aliàs sanus, & qui munia sua sine impedimento exequitur, debilioris tamen ventriculi, nonnunquam etiam arenulas cum minutissimis calculis inter mingendum percipiens: Hic quotidiè & ferè cum singulis *dejectionibus alvinis calculos* nonnunquam friabiles, nonnunquam duriusculos, parvos tamen, sæpeque plurimos sine dolore & molestiâ (quod etiam *Fernelius* observavit) per multos annos excernere consvevit. *Alterum exemplum* est Matronæ cujusdam honestæ ferè quinquagenariæ satis adhuc

vegetæ,

vegetæ, cui idem per aliquot annos, verùm non tàm frequenter obtigit: Sed hæc articulari morbô, Nephriticôque dolore per certa intervalla infestatur. Utrinque id beneficiô naturæ valentis fieri reor, superfluum tartarum post Sangvificationem congestum opportunè sequestrantis & expellentis, qui si in Renibus vel vesicâ urinariâ ita abundanter congereretur, quanta incommoda corporibus illis inferret?

D. Simon. Scholz. in Litt. ad D. Sachsium.

Confer hujus ipsius Anni II. Obs. 89.

OBSERVATIO CXXXVII.

D. SIMONIS SCHOLZI.

EX IMAGINATIONE MORS.

HEnricus ab Heer *Libro Observ. Medic.* Oppido rararum in Spa & Leodii animadversarum, *Observ. 6.* recenset tria Exempla personarum imaginationis suæ vitiô è vivis sublatarum: in quorum lectionem cùm nuper forte fortuna inciderem, revocavi mihi in memoriam *casum simillimum* ante aliquot annos in Urbe hâc nostrâ Thorunii observatum. *Anno millesimo sexcentesimo sexagesimo quarto*, Magnifici cujusdam Præ-Consulis Thorunensis filia unica, tum ante annum Magnifico itidem Præconsuli in eâdem Urbe, (quorum uterque adhuc vivit) nupta, cùm tempore graviditatis sibi post partum moriendum esse firmissimè imaginaretur, hôc argumentô nixa, quoniam mater mox à partu illius ipsâ superstite vivere desierit, die sextâ Novembris mulier sana, juvencula, & liberaliter hucusque educata, felici cum successu peperit filiolam sanam, quæ adhuc in vivis est. Hæc paucis à partu horis, satis vegeta existens, nullâ ex causâ, Epilepticis insultibus, qui usque ad mortem sine intermissione miseram gravissimè torserunt, correpta, omnibus quamvis selectissimis & expertissimis remediis à *Beato Excellentissimo D. Meisnero* & me frustrà adhibitis, die nonâ dicti mensis naturæ debitum persolvit: cujus mortis causam (omnibus Circumstantiis, ante, in & post partum ritè expensis) nullam aliam, quàm unicam

 eamque

eamque *magnam imaginationem* invenire potuimus: quæ etiam absque omni dubio, ex metu mortis Epilepsiam induxit.

D. Scholz. Litt. Vratislaviam datis.

Ob imaginationem morbi Studiosum quendam fuisse extinctum refert *Th. Campanella in Medic. L. VI. c. 1. artic. 2.*

OBSERVATIO CXXXVIII.

D. SIMON. SCHOLZI.

MIRA IMAGINATIONIS VIS IN SOMNIANTE.

VAlentinus Reich, Præconsularis Minister, annos aliquot supra triginta natus, vir robustus, sanus & vegetus, nocte quâdam sub initium Decembris *Anni millesimi sexcentesimi septuagesimi* dormiens, vidit per somnium hominem quendam procerâ staturâ, Polonicâ veste indutum sibi obviam venientem, & lapidem in manu dextrâ tenentem, propiusque ad eum accedendo, lapidem in pectus ejus vibrantem, & super ventriculi regionem percutientem, quo somnio ille expergefactus percipit dolorem in pectoris mediâ parte supra ventriculum, accensâque candelâ, animadvertit in dicto loco maculam nigram, orbicularem magnitudine pugni, inde perterrefactus, animô angitur. Post Solis ortum accersitô Chirurgô *Antoniô Statlender*, somnium narravit, simulque maculam illam monstravit, qui, Sphacelum metuens, locum affectum scarificavit, postea Emplastra discutientia & resolventia applicavit, tum pedetentim macula illa colorem mutare cœpit, dieque quintâ planè evanuit, viro illô adhuc dum sanô & munia sua obeunte. Quem casum mihi, ut verissimum, dictus *Chirurgus* bonâ fide ipse retulit. Quid hìc aliud statuendum, quàm quod ex forti impressione cum terrore conjunctâ, humores vitiosi in corpore commoti locum affectum subitò occuparint? Siquidem patiens affirmavit, faciem istius hominis animo ipsius ita esse impressam, ut eum inter plurimos alios dignoscere adhuc non dubitaret. Alias miras imaginatricis facultatis affectiones collegit Marcellus Donatus, quem benevolus Lector videat *Lib. 2. Hist. Med. Mirab. cap. 2.*

OBSER-

OBSERVATIO CXXXIX.

D. MARTINI BERNHARDI à BERNIZ.

CALCULUS MONSTROSUS IN FOEMINA VIDUA.

Quod *calculi* non solùm in viris, sed & in fœminis aliquando concrescere soleant, sæpissimè experientia ipsa, & exemplum hoc recens nobis testari potest.

Fœmina quædam *vidua*, ætate plus quam 40. annorum, continuis doloribus cum urinæ stillicidio & aliis molestiis fuit tentata, ex quibus Symptomatibus *calculi vesicæ* suspicionem habuit, ideò sese famati *Lithotomi* & *Chirurgi Regii Supremi D. Friderici Wred* (qui in arte suâ nemini est secundus) curationi commisit. Is ex certis suis indiciis priùs habitis, singulari arte & industriâ, & absque magno incommodo & dolore, *Lapidem* extraordinariâ figurâ, ex orificio cervicis vesicæ extraxit, bonamque istam fœminam à suo incommodo doloroso liberavit, quæ etiam adhuc sana in hunc diem hìc Warsoviæ vivit. *Lapis extractus* ex omni parte & loco, *virili membro cum glande, præputio, scroto* & in illo interstincta sutura ita *erat similis*, & omnes, qui illum huc usque viderunt, in admirationem sint deducti, propter lepidam lapidis formam. Ego ipsemet, cum Magnif. *D. Wred* mihi illum primâ vice in Camerâ Regiâ monstraret, Lapidem tanquam rem extraordinariam *Ser. Regi Joh. Casimiro*, Domino meo Clementissimo ostendi, qui illum etiam vidit, & non sine admiratione manibus tractavit. Quod imaginatio in illa fœminâ ad hanc figuram cooperata sit. Sunt, qui hoc omninò credant. Forma autem & magnitudo hujus Lapidis (qui coloris quasi Cinamomei est, parùm rubescentis) in adjectâ tabulâ in fig. 1. conspicitur.

D. Bernhardi in Litt. Vratislav. datis è Warsovia.

OBSER-

OBSERVATIO CXL.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

CALCULUS VESICÆ INGENTIS MOLIS IN PATRE QUODAM SOC. JES.

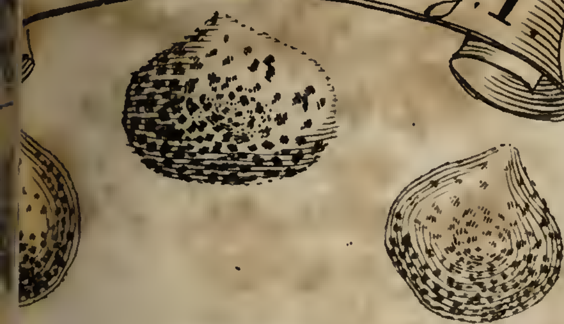
S*Erenissimæ Reginæ Cæciliæ Renatæ* Confessionarius, Rev. Pat. *Schönhovius*, Soc. Jes. sexagenario mâjor, à multis annis intolerabili dolore ardoris & stillicidii urinæ, aliisque gravissimis Symptomatibus, ita cruciatus & viribus exhaustus fuit, ut potiùs mori, quàm ulteriùs ita vivere & pati sæpissimè desiderarit, proinde post Medicamenta innumera prius adhibita & tentata, Consiliô antè cum aliis Medicis habitô, sese tandem *Magnif. D. Friderici Wred*, (cujus in præcedente Obs. mentio facta est) sectioni subjecit: ubi peractâ illâ, *Lapis stupendæ magnitudinis*, coloris obscuri rubescentis, fuit inventus, longitudine, formâ ac crassitie talis, qualis in depictâ *tabula No. 2.* ostenditur. Quem ex relatione Domini Lithotomi ab anno trigesimo, ortum suum habuisse, & in hanc magnitudinem excrevisse, ex certis suis notis & argumentis, quæ habere se dicebat, intellexi. Quoniam verò post ipsam peractam operationem vesica ex unâ parte inventa fuit cancrosa, brevi pòst irruente gravi gangrænâ, obiit. *Lapis* exemtus & purgatus, in Spiritu aliquo acido resolutus, & spagiricô more in liquorem potabilem redactus, tanquam Medicina interna contra Calculum *Illustr. & Excel. Domini Palatini Polocensis* Filiolo, puero septem annorum, quotidiè in certâ dosi & in vehiculo idoneo fuit adhibitus, qui & ab eo jam totus consumtus est.

OBSERVATIO CXLI.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

SEPTEM LAPIDES IN PALATINIDE POLOCENSI, PUERO 7. ANNORUM.

E*Odem anno*, quando præcedens Operatio cum dicto Patre Soc. Jes. fuit instituta ab eodem famato *Lithotomo*, felicissimô successu, in illo

AD OBS.CXL.

illô ipso Nobilissimô puerô 7. annorum (Filiolô dicti Palatini Polocensi) peracta fuit sectio. Causa hujus erant *tres lapides, magnitudine avellanarum*, quos prænominatus Lithotomus priùs ex meatu urinario extraxerat, quoniam verò inde nulla subsecuta fuit melioratio, sed dolores & ardores urinæ, cum summâ difficultate & molestiâ perseverabant, à parentibus operatio fuit concessa. (Vid. Fig. I.) Ubi 4. *Lapides* granulati & coloris lutei *ex vesicâ* fuerunt extracti, (vid. Fig. II.) vulnus tandem suô tempore à Domino Lithotomo (non sine magno honore, propter felicissimè peractam operationem) fuit sanatum & occlusum. Juvenis hic Palatinides, jam sanus, & à calculo quasi pro tempore liber, præservationis causâ consumsit illum lapidem, spagiricô more resolutum, de quo in præcedenti Histor. facta jam est mentio.

D. Bernhard. Litt. è Warsoviâ Vratisl. datis.

OBSERVATIO CXLII.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB.

CALCULUS E SCROTO PROLAPSUS.

V*Esicæ calculum* per Epigastrium fuisse eductum, notavit *Fr. SANCHEZ. in Obs. Med. Oper. p. 370.* pariter post gravissimos dolores *è vesica pueri* Scanici quadrimi Anno 1628. calculum *in scrotum* fuisse *protrusum*, exinde suppuratione factâ eundem foris rejectum, remanente fistulâ per quam Urina continuò exsudavit, refert *Th. BARTHOL. Cent. IV. hist. 8.* Non absimilem casum *Silesia* paucis ab hinc annis exhibuit in viro robustissimo, cujus *ingens calculus* à Naturâ *per scrotum* fuit protrusus. Ad majorem verò hujus historiæ fidem *Instrumentum Publicum* Magistratus Teschnensis sigillô firmatum adducere placet, quod integram historiam luculenter exponit, & ex Bibliothecâ rarissimâ *Nostitiana* Generos. *L. Baron. Othonis à Nostiz* Capitanei Ducatuum Suidnic. & Jarovienf. sumtibus comparata, (in quâ *Calculus* iste *humanus* unà cum aliis Naturæ Artisque mirandis asservatur) communicatum:

Nos Consul & Senatores Ducalis *Urbis Teschnensis in Silesia* superiore per præsentes Litteras attestamur & notum facimus, quod in-

ſra nominatô die Generoſ. Dn. Dn. CASPARUS à BORECK Baro in Tvvorckau & Roſtropiz, Dominus in Ropiz & Brodiſcht, S.Cæſ. Maj. Conſiliarius & Capitaneus Ducatus Teſchnenſis ad nos miſerit quendam ſuorum ſubditorum ex pago Ropiz nomine *Michael* Leinweber / ætatis 45. annorum, qui ingentem *Calculum* excrevit, pondere 12. lotones (ſive ℥vj) æquantem, ex balneatoris noſtri relatione. Modum excretionis nobis poſt inſtitutum examen in pleno conſeſſu in curia ſequentem fide dignum enarravit. Ante biennium ſe ſenſiſſe primum *calculum* iſtum & moleſtiam, cum urina fuiſſet excernenda; ex illô tempore ſemper dolorem gravativum in pube perſeveraſſe, potiſſimem tamen Anno 1664. brevi tempore ante meſſem dolorem intenſiorem factum, adeo quidem, ut Scrotum ipſum intumuerit, ut omnes opinarentur Herniam acceſſiſſe; unde ſingulis diebus cum adipe urſino bis inunctionem inſtituit, unde & tumor aliquatenus remiſit. Poſt meſſem duabus ſeptimanis, antequam calculus egrederetur, intenſiſſimos ſenſit dolores, parum de cibis aſſumſit præter panem & butyrum, rariſſimè etiam cereviſiâ uſus eſt, niſi aquâ limpidiſſimâ, durantibus doloribus, in ſcroto abſceſſus factus eſt cum foramine quantitatem nucis juglandis æquante, & per tres ſeptimanas in eodem permanſit ſtatu, tandem cum poſt meridiem Urinam emittere tentaret, *calculus per foramen* illud *perrupit*, & dum in terram delaberetur, fruſtulô exinde diffractô diſrupit, ægrô ob doloris vehementiam lipothymiâ correptô, cui tamen Uxor adſtans ſuppetias tulit. *Foramen in ſcroto* cum pinguedine caponis inunxit, & ad huc unguentô ex pice & adipe veteri ſanationem tentat; foramen quidem non penitus clauſum, ſed ferè adhuc piſi magnitudinem æquat. Urina ut à principio morbi, ſic etiam nunc quoque per ordinarium penis canalem prorumpit, nec dolorem ullum amplius ſentit. *Ad inſtantiam Generoſ. Dn. Capitanei pro majori confirmatione hoc atteſtatum Urbis noſtræ Sigillô munivimus Teſchini actum 23. Mart. 1665.*

(L. S.)

CAlculum hunc ex Bibliotheca Noſtitiana ad aliquot dies inſpiciendum & delineandum procuravit *Strenuus & Nobiliſſ. Dn. Chriſtoph. Erneſtus de SOMMERFELD in Gruna & Alzenau, Statuum Ducat. Suidn. & Jaucav. Orator, Fautor meus eximius*, quem hic in præſenti *Tabula* quoad *magnitudinem* & *figuram* depingere curavimus, & quidem pro diverſo

AD OBS. CXLII.

diverso positu? Cortex exterior induratam calcem repræsentat, coloris subgrisei, interna substantia, quæ, ubi disruptus est calculus, optimè videri potest, quasi silicea, ut attritus sonum edat instar silicis, coloris maculosi. Ponderavit ℥iv. Medicas; frustum verò, quod dissiliendo ablatum est & . liò translatum ex proportione ad minimum conjecturari licet ℥ß. vel ʒvj. ponderasse.

OBSERVATIO CXLIII.

D. FRANCISCI MATTHÆI HERTODII.

LAPIS CHYMICUS.

PAnnifex Socius hujus Urbis, cùm ad Autumni principium anni præteriti, febre quartanâ duplici corriperetur, neglectis mediis, circa Solstitium hyemale ab eâdem per copiosas Urinas vindicatus est. Verùm cùm eædem plus solitô, & quidem continuis quinque Septimanis indies auctæ affligerent, & jam ad libras 16. & ultra crescerent, ubi tamen cibi potusque quantitas Libras 5. quotidiè non transcenderet, meam implorat opem. Considerans diuturnum hoc urinæ profluvium, non esse opus naturæ, sed Symptomaticum, ægrumque sensim ac paulatim ad tabem disponere. Indicatione à solis adstringentibus & roborantibus sumptâ, *Lapide* mihi à famoso quodam Empyrico secretè communicatô (cujus efficaciam in diversis morbis, ipsoque Butleriano Lapide excellentiorem deprædicavit) per novendium, & quidem singulis diebus ad granum unum in vino simplici, vel Malvatico exhibito, feliciter restitui. Conficitur autem *hic Lapis* ex parte unâ Mercurii Saturni (sic enim nominavit Author, cùm tamen nil aliud sit, quàm extractio Lythargyrii acetô destillatô facta, & filtrata, cumque Spiritu Salis præcipitata) posteà lentô igne sine edulcoratione. Huic præcipitato exsiccato affunde duas partes fortis solutionis Martis cum Spiritu Salis factæ, per retortam abstrahendo omnem humiditatem, coagulatur in *Lapidem* rubicundum fixum. Eôdem lapide in plurimis aliis morbis maximè in dissolutis pari modô adhibitô, non contemnendos effectus vidi: plura experientur alii. Ego hunc Lapidem magis commendarem, si vetus ille Saturnus, aceti locô cum Sapientum Azoth, (quod

de immaturis uvis, seu immaturo metallo speciali modô confectum est) præparatus adderetur, & locô simplicis solutionis Martialis, præfervidus illius cruor adderetur: Philosophis loquor, qui utrumque hunc Planetam intimiùs examinare norunt, maximè Martem, quem qui ignorat, non norit Artem.

D. Hertod. è Bruna Moravor. Vratisl. datis Litt.

OBSERVATIO CXLIV.

D. FRANCISCI MATTHÆI HERTODII.

PANIS ANTIPATHIA.

PAne solô non vivet homo, *Matth.* 4,4. alioquin dudum aridis faucibus animam egisset Civis quidam Nicolspurgensis, *Käsmanhueber* nomine, qui per totum vitæ suæ spacium *panem* sese delibasse non meminit, utpote totô genere Naturæ suæ contrarium, quamvis subinde famelicus esset, ac alter Ægon ille Theocriti, qui solus gluttiebat octoginta placentas; Contigit tamen, cum febre *quartanâ Chronicâ* afficeretur, medicamenta omnia respuens, panem, aliàs Naturæ suæ inimicum, appetere cœpit, eôdemque caninâ quasi fame paulò antequam Paroxysmus invadere solitus erat, copiosè devoratô, ob omni ulteriore febre judicatus est: Et panis cor hominis confirmet, *Psal.* 103. Qui etsi in hodiernum diem vivit sanus, & incolumis, ab eo tamen tempore iterùm *ab omnigeno panis esu* abhorrere & nauseare cœpit. Mirabitur aliquis panem aliàs naturæ adversum, eundem hic appetitum fuisse, & febrem curasse; cujus curam cum Th. Willisio *tr. de Febribus* factam dicerem ob particulas ab eodem pane ingesto procedentes, sangvinique permistas, ipsum in novam fermentationem compulisse, eundemque ita alterasse, & exagitasse, ut succô alibili coctô, ejusque recrementis continuè evaporatis nulla materia excrementitia congregari, aut turgescentiæ febriles iniri potuerint; quomodo Corticem Peruvianum sæpè sæpiùs febrem quartanam tollere arbitror.

D. Hertod. in Litt. è Bruna Moravor datis.

Scholion.

SCHOLION.

QVod in præsenti observatione *de Panis Antipathia* narratum fuit, convenire videtur cum fœmina illa, de qua *Joh. FABER Lynceus Exposit. in Hist. Mexican. fol. 541.* narrat, quod adeo à *casei odore* abhorruerit, ut si cultrô, quô caseus sectus fuisset, inscia panem divisisset, in lipothymiam incideret: *ea* tamen *gravida* facta bis terve adeò *casei odore oblectata* fuit, ut absentem etiam, velut præsens semper odoraretur, & quod mirum magis, avidissimè tum temporis semel atque iterum *eundem comederet.* Quod illi quartana, huic Pica temporarium usum & esum conciliavit.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO CXLV.

D. FRANCISCI MATTHÆI HERTODII.

APHONIA VISIS CANCRIS.

ETiam mutum esse, subinde commodo est; vixisset namque diutiùs Cicero & Demosthenes, atque lætiùs obiissent, si muti fuissent: Sed aliter sentit Sacerdos quidam mihi notissimus, (cujus nomen ob certas causas subticeo) hic cum *Eccles. 5.* inquit: dedit enim mihi Dominus præmio linguam, quâ laudabo ipsum. Hic sæpiusculè *in conviviis* per tempus aliquod *mutus* evadit: In cujus causâ inquirendâ dum curiosiùs se ipsum examinaret, & cibos mensæ appositos, num fortè aliquis Naturæ contrarius foret, deprehendit cancros, (etsi eorundem esu natura ejus summè gauderet) horum tamen adhuc calentium odore maximè offendi, seque exinde mutum reddi, donec iidem refrigerentur. Hujus causam vix aliò, quàm in matrem prægnantem conjicere licebit; ut enim ex intenso prægnantium appetitu mox fœtus simili figurâ pingitur; sic credendum, ipsam matrem gestationis aut conceptionis tempore abhorruisse præsentem, & sensu perceptibilem cancrorum coctorum adhuc calentium odorem, unde charactere & sigillô Spiritibus matris violenter impressô, idem & in fœtum transplantatum est; & cum dubio procul una etiam abominatio illius odoris excellenti, & vehementi matrem passione (Paralysi linguæ Spuriæ non absimili effecerit)

 sic

sic pro modulo sigilli impressi in filio captivi ad tempus trahuntur spiritus, & ad modum alicujus Paralysis ligantur.

D. Hertod in Litt. è Bruna Morav. datis.

Confer de Risu Sardoo Historiam *ad aspectum carnis suillæ* fumatæ Anno I. Miscellan. Obs. 134. p. 299.

OBSERVATIO CXLVI.

D. JOHANNIS FERDINANDI HERTODI A TODTENFELD.

EMPYEMA SCABIE SOLUTUM.

ITa de Individuo ab interitu conservando sollicita est Natura, ut insolita etiam atque extrema, ne succumbat, tentet. Observavi cum Excell. *Dn. D. Dominico de Marchettis*, dum adhuc Patavii studiis Medicis incumberem, quendam ex gravi & periculosâ Pleuritide factum *Empyicum*: Hic cum dolore gravativo, vix non opprimente, difficillimam duxit respirationem. Ad quam tollendam ea adhibita fuére, quæ pus maturare, abstergere, evacuare & simul vires corroborare apta nata sunt, sed frustraneo cum effectu: ut tandem ipse etiam Patiens metu mortis subitaneæ sectionem (quam aliàs felici cum successu adhibitam novit) avidè & instantaneè sollicitaret; Quæ operatio cum sequenti die operâ Chirurgicâ, pluribus in consilium convocatis Medicis, peragi debuisset, ecce de manè Patientem visitantes, invenimus turpissimâ & purulentâ per totum corpus *scabie* repletum, ab omni verò respiratione difficili, & dolore gravativô liberum, imò sanissimum.

Habui & ego Brunæ fimbriarium quendam ex Pleuritide Empyicum, qui pus in pectore contentum per secessum excernebat: Is adhibitô frequentiore usu Terebinthinæ feliciter curatus, humaniter de facto mihi gratias agit.

D. Joh. Ferd. Hertod Litt. Olomutio Vratislaviam datis.

OBSER-

Observatio CXLVII.

D. JOHANNIS FERDINANDI HERTODII.

VERMES CAPITIS.

Puella quædam in districtu Olomucensi, cum longô tempore diris capitis doloribus vexaretur, qui ad aurem dextram, maxillam totam, & dentes ejusdem lateris sese extenderent, ac insomnis per plures dies & noctes ad insaniam usque maneret, faciem totam inunxit Oleo Chammomillæ, & aliquot guttas ejusdem olei in aurem immisit, quâ inunctione dolor aliquô modô fuit consopitus, ut somnum utcunque caperet. Manè dum os aquâ frigidâ elueret, superveniente sternutatione *per nares vermem* in pelvim rejecit bombyci non absimilem, multipedem, dimidii digiti longum, moxque ab omni dolore liberata est. Vixit vermis aliquot horis, à pluribus visus & consideratus.

Joh. Ferd. Hertod. ex Olomutio ad D. Sachsium.

SCHOLION.

UT *in omnibus* ferè *corporis partibus* stabulantur *vermes*, sic non raro *in cerebro ipso* inventos Practici viderunt, qui dein *per nares projecti* fuerunt, quorum exempla habet *Forest. l. 21. obs. 28. Fernel. l. 5. Pathol. c. 7. Holler. l. 1. Prax. in schol. c. 54. Hildan. c. 1. obs. 16. Borell. cent. 2. obs. 70.* Ancilla quædam acerbe capite dolens sanata fuit *verme è naribus* prorumpente longitudine medii digiti. *Tulpius l. 4. c. 11. obs.* Et de verme admirando per nares egresso integrum discursum edidit *Fulvius ANGELINUS* Cæsenatensis Ravennæ una cum *Vincent. Alsarii à Cruce* ea de re Commentariolo. Alii *vermes non projecti* fuerunt per nares sed *in ipso Cerebo reperti*, quorum exempla videri poterunt apud *Zacut. l. 1. Pr. obs. 6. Hildan. c. 1. obs. 8. Forest. l. 9. obs. 2. in schol.* ubi 4. habet exempla. *Fr. Hildesheim spicileg. de morb. Cerebr. l. 1. p. 41. Conradin. de febr. malign. c. 11. Th. à Vega Comm. super Gal. l. 1. de Loc. aff. c. 5. &c.* His addam quæ *Cl. D. Laur. SCHOLZIUS à Rosenan Vratisl. in MSS.* suis *penes me servatis* de *vermibus capitis* annotavit. Audivi, *scribit*, in Italia dum degerem ab Exc. *Gratiola* fuisse quendam, quem curaverit, qui ex ventriculo evomuit *vermem* satis *magnum*, alatum & pilosum, asserebatque, se curasse ali-

um quendam qui *à Cerebro per aures vermes* emitteret. *D. Bernhardinus Petrella* dixit se vidisse in Patria sua Medicum quendam curantem multos infirmos hôc modô: nam cum quamplurimi morerentur 1. 2. 3. & ad summum 4. die, lateretque causa mortis Medicus ille aperuit corpora, & invenit *in Capite* eorum *vermem unum magnum pilosum*, qui causa mortis fuit. Longâ habitâ experientiâ nihil melius invenit pro Antidoto, quàm vinum malvaticum, ut omnes, qui hôc morbi genere laborarent, malvaticum bibentes, præservati fuerint. *Hæc D. Scholzius.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CXLVIII.
D. LAURENTII GISELERS.
CURA CANCRI. VERMES IN ULCERATO CANCRO.

NUper mulierem sexagenariam, uti conjicio, militis cujusdam nostrorum præsidiariorum uxorem curandam suscepi, cujus dextra *Mammilla* tota *à Cancro exesa* est, ulcus purulentum sordidumque valde est, quibusdam tamen admotis dolor omnis quiescit purisque copia minuitur. Aquam applicari jussi, quam inter alia etiam plumbum ingreditur, quod mirè Cancris medetur, & bene ab illa habuit. Nunc utitur ex rustici cujusdam consilio stercore anserinô recenti cum butyro in Linimenti formam coctô, nec malè cedit opus; asserit rusticus ad mortificandum, & ne latiùs serpat hoc mirè conferre, videbimus quid dies ferat. Hoc non reticebo *ex Ulcerato Cancro quinq; vermiculos vivos partim, partim mortuos* prodiisse, unus eorum diem & noctē vivens celeriter cucurrit, quod *Kircheri* & *Aurel. Severini* sententiam & observata multum confirmat. Memini quoque ante 20. & plures annos in Patria mea quæ Osteroda est trans Hercyniam sylvam, Ancillam in colli dextrâ parte ad humerum & mammam usque ulceratum Cancrum passam, quæ curata tandem proprii stercoris (honos sit verbo) in cerevisia calida assumptione, quod abominabile licet sit remedium, ratione tamen non caret.

D. Giseler è Brunswigâ Litt. Vratislav. datis ad D. Sachsium.

OBSER-

Observatio CXLIX.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI.

ACETI ET ACIDORUM USUS NIMIUS FOETUI NOXIUS.

Nobilis quædam fœmina Uterum gerens totô gestationis tempore nullum cibum nisi acidum, prout ipsa retulit, expetiit, potus verò locô continuò acetum avidis hausit faucibus. Exclusit postea fœtum absque Epidermide, cætera perfectum & valentem quidem, qui tamen paulò post ob dolores à defectu cuticulæ caussatos fatis cedere coactus est. Idem de Ludovico Hungariæ Rege apud Curæum *part. 1. Annal. Silef. circa ann. 1506.* legitur, cujus mater, an eôdem in acida flagrarit appetitu, incertum est.

L. Garmann. Litt. è Chemnitio Vratislaviam.

Observatio CL.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI.

TERROR TERTIANÆ ET QUARTANÆ REMEDIUM.

Epilepsiam terrori aliquando cessisse Th. Bartholin. *Cent. 3. Hist. Anat. p. 83.* annotavit. Podagricis eundem aliquando profuisse alibi relatum. Quod & febricitantibus non rarò conducat, bigam exemplorum subjungam.

Nobilis quædam fœmina *Tertianâ* correpta & in ipso Paroxysmo constituta, à bombardæ improvisa explosione ita *terrebatur*, ut animi deliquiô correpta pro mortua haberetur. Vocatus Pulsum explorans fortem eundem adhuc invenio. Adhibitis igitur refectivis ad se rediit, calore febrili oppidò evanescente, nec postmodùm redeunte. Altera Virgo Nobilis per aliquot menses quartanaria, cum ab aliis invitata cymbam intraret morbi tædium excussura, cymba derepentè mergebatur, ut omnes aquâ & morte simul corripi viderentur. Periculô verò ereptæ, quartanaria nullô postmodùm Paroxysmô tentata convaluit.

L. Garmann. Litt. è Chemnitio ad D. Sachsium.

OBSERVATIO CLI.
D. CASPARIS THEOPHILI BIERLINGII.
MELANCHOLIÆ ANNIVERSARIÆ IN MANIAM DEGENERANTIS ADMIRANDA SPECIES.

MElancholicos in actionibus gestibusque diversimodè agere, & modò tristitiam fovere, modò iracundiam alere, modò alias & nonnunquam ridiculas imaginationes sibi imprimere, easque tenacissimè defendendas suscipere, ex historiarum & observationum libris notum, imò notissimum. Unde *Platerus* & *Rudius* causam hujus mali, melancholicum humorem, inexplicabilis cujusdam malignitatis, & quasi venenositatis participem esse, mirandis & incredibilibus imaginationibus adducti, rentur. Habet enim Humor iste occultioris quid in se, quod & veteres agnoverunt, & horribilia & mirabilia effecta id ipsum arguunt. *Petræus lib. 1. diss. harmon. 4. P. 6. p. 57.* Muliercula quædam persvasum habebat, se Regi desponsatam esse. *Marcell. Donatus de Hist. Med. mir. lib. 2. c. 1.* *Quidam* quæcunque, quibus uti opus erat, quam maxima expetebat. *Seneca.* *Alius* propria membra devoravit. *Smyrnæus libr. 2. Hist. Gothor.* *Quidam* se sanctum esse Spiritum affirmavit. *Borell. Obs. Med. Phys. c. 1. Obs. 37.* *Non nemo* se tàm vastô nasô esse credebat, ut nullum sibi patere satis ostium ingressuro arbitraretur. *Julius Alexandrin. lib. 5. de Medico.* *Quidam* putavit se esse mortuum. *Levin. Lemnius lib. 2. de Complexion. p. 181.* *Alius* Imperatorem se dici & esse contendit seriò; *alius*, qui mitram gestavit, summum Pontificem, itaque Crucis signô hominibus benedixit. *Pascasius Justus de aleâ libr. 1.* *Quidam* se anserem esse putavit. *Salmuth. Cent. 3. Obs. p. 156.* Et centena alia. Sic nascebatur *quidam Nobilis*, cui nomen erat Flamminéo, ad radicem Montium Rhetiæ, cum annatâ mentis quâdam imbecillitate, quæ judicii imbecillitas sensim crescentibus annis magis magisque Parentibus innotuit, cum vario modo primis puerilis ætatis annis gesticulari, indeque delirare, sine tamen febri, cœperit. Admiratu tamen in hoccè patiente dignum videbatur, quod Melancholica, quæ risu incipiebant, deliria cum tristitiâ & metu plerumque, non tamen semper (ut inferiùs dicetur,) per totum hyemale tempus continuarent, appropinquante

pinquante autem Vere (unde *Hippocrates* maniam inter morbos vernales recenſet) in *maniacum* planè tandem furorem degenerarent, qui circa dies potiſſimùm caniculares augebatur, quô tempore tàm vehementer ſævire incipiebat, ut nullus illi obvius fieri poſſet, quin ab eodem cùm jurgiis, tùm fuſtibus invaderetur. Noctes agebat inſomnes, & illô tempore perpetuo clamori & diſcurſui indulgebat, cantilenasque varias & obſcœnas maximâ cum delectatione ſæpè ſæpiùs repetebat. Quemadmodum quidam ſub canicula quotannis vas teſtaceum ſe credebat, finitô menſe, ad mentem ſanam & ſolita officia reverſus eſt. *Thom. Barthol. Hiſt. c. 1. p. 217.* In Maniaco hoccè furore tàm prodigus præterea erat, ut pro re vili tertiam bonorum partem conceſſiſſet. Sicut quoque Illuſtriſſimus ille, qui ferè omnia ſua aliis donabat, cujus *Henric. ab Heer Obſ. 27. p. 295.* meminit. Verùm, ut dictum, quanto furore in hac anni parte capiebatur, tantâ, accedente Brumâ, triſtitiâ, metu & ſilentiô detinebatur, ut ex eodem, fornaci perpetuò affixo, per totam ſeptimanam vix ullum elici potuiſſet verbum. Sic Melancholici cujusdam, qui loqui nolebat, mentionem facit *Thom. Bartol. Hiſt. 18. Cent. 3. p. 67.* Et quemadmodum anteà neminem ſive fortiſſimum metuebat, ita tunc vel à mure terrorem permaximum ſibi incuti patiebatur. Quin etiam prout paroxyſmus maniacus protrahebatur, & nonnunquam per certum hyemalis temporis ſpatium adhuc durabat, ita & melancholici delirii & ſilentii acceſſio magis durabat, atque ad æſtatis tempus usque quandoque prorogabatur, ita ut certum non ſemper obſervaret tempus, ſed Paroxyſmus nunc cum majori, nunc minori, tum furore cum triſtitiâ accederet. In illâ tamen triſtitiâ, quod apud hujusmodi mente captos plerumque obſervavi, ſummè fallax erat ac invidus, oculisque horrendis homines aſpiciebat. Plura tentata, quibus Maniaco-Melancholicus iſte, niſi reſtitui, furor & Symptomata ſaltem mitigari poſſent, à plurimis Medicis fuére remedia, in caſſum tamen omnia. Et quamvis per fortiora Cathartica exhibita & porrectum Helleborum circa Solſtitium hybernum & Æquinoctium, ut & ſanguinis largiorem detractionem parùm juvaretur, ut mitior evaderet, tamen hiſce negligentius continuatis, vel ob ægri in recuſandis remediis pertinaciam, vel in victu indies commiſſa errata (ſummè enim fortioris vini potu delectabatur, quô tamen evidenter maniacus Paroxyſmus provocabatur) ſolitô redibat more. Hinc inſaniam & apoplexiam à nimiâ vini mera-

cioris ingurgitatione excitatam fuisse memorat *Vallef. Comm. in lib. 5. Epid. Hipp. p. 430.* De ipsius igitur curâ, & congenitæ hujus amentiæ correctione tandem desperarunt Medici, antiquô illô adagiô adducti: Chi nasce pazzo, non guarisce mai, sicque eundem deseruerunt. Sed quid fit? Matrimonium paulò pòst ex quorundam instinctu contrahebat, & postquam in consortio conjugali cum maximè strenuâ uxore aliquandiu perseverasset, alvô uxoris tumefactâ prægnans judicata fuit, non sine gaudio miseri hujus dementis, qui se non minùs, quàm alii strenuum præstitisse virum putabat: nam novies solitô itinere Luna Orbem peragraverat, quando doloribus prehensa prolem in lucem produxit masculini generis, indeque satis fœcunda exstitit, ac plures hæredes utriusque sexus peperit sine ullô paterni affectus contagiô. Quô factô, affectus hic remittere ac mitigari cœpit, cùm non minùs efficaciter in hocce negotio collaborasset. Melancholicis Venerem conducere, *Oribas. Sympos. lib. 1. c. 6.* dicit. Et *Aretaus lib. 1. c. 5.* asserit: Juvenem quendam usu puellæ à Melancholiâ convaluisse. Sic Marianus castratione curatus fuit. *River. Obs. comm. p. 77.* Maniam ex semine retento recenset *Forestus lib. 10. Obs. 24.* Notum enim, quantum per emissionem seminis crebriorem de spiritibus, atque optimâ sanguinis portione consumitur, unde calor corporis totius evadit mitis, & quò frequentiꝰ id accidit, eò magis Sanguis & Spiritus, & per consequens corpus refrigerantur & exsiccantur. Quapropter ab ipso tempore maniacis ac furiosis deliriis ampliùs parùm vel minimè fuit afflictus. Verùm enim verò sedatâ Maniâ, Melancholia ex veneris usu altiores hôc pactô egit radices: indies enim magis magisque incrementum sumsit. Libidinosi enim homines tùm alia varia corporis damna, quæ inter alios compendiô recenset ex Ruffo *Ætius tetrab. lib. 3. c. 8.* tùm seorsim capitis sensuumque plerorumque omnium debilitatem, & corporis quendam fœtorem contrahunt. Hinc etiam, experientiâ tester, homines absolutô coitu tristitiâ afficiuntur. Semen enim, secundum *Sennert. lib. 8. c. 2. Epit. Natur. Scient. p. 679.* caloris & Spirituum in toto corpore quasi compendium est. Per strenuum igitur & superfluum Veneris exercitium illi simul evacuantur, sanguis Spiritibus exhaustus relinquitur, minusque subtilis & mobilis tristitiam auget.

D. Bierlingius è Litt. Magdeburgo datis Vratislaviam.

Observatio CLII.

D. CASPARIS THEOPHILI BIERLINGI.

DIARRHÆA CHYLOSA CUM ATROPHIA PROPTER LACTEARUM MESENTERICARUM OBSTRUCTIONEM.

LIcet in ſpecie & propriè Diarrhæa illum ventris fluxum deſignet, quô humores ſinceriores defluunt ſine ſanguine & chylo, hìc tamen illam vocem cum *Melchiore Sebizio in Speculo ſuo Medicinali Practic. part. 4. ſect. 2. c. 15.* generaliter ſumimus, ita, ut in genere denotet quodvis alvi profluvium, qualecunque id tandem ſit, à quâcunque materiâ proveniat, à quôcunque loco, & quôcunque etiam modô illud fiat. Diverſi humores in Diarrhæa evacuari ſolent, unde etiam diverſis nominibus ſalutatur. Dicitur enim Diarrhæa bilioſa, melancholica, pituitoſa, ſeroſa ſive aquoſa, ſanguinea, colliquativa, puerorum dentientium, verminantium, ut & *chyloſa*, quæ, licet ad cæliacam affectionem ſoleat referri, quia tamen plerumque, & præprimis hoc in caſu, non merus & purus Chylus, ſed excrementis mixtus, evacuabatur, non immeritô Diarrhææ Chyloſæ titulus ipſi imponi poteſt. Erat enim filiolus Domini Caroli à Pflug annum natus cum dimidio febri inordinatâ, nimiâ appetentiâ, ſecretione per alvum ſuperfluâ cum materiæ albæ permixtione, & ſubſequenti macie inſigni, diu & per aliquot menſes vexatus, ita ut, omni diligentiâ licet adhibitâ, æger vix oſſibus hæreret, vix præter animam reſidui quicquam haberet, vivæ mortis imago eſſet, & delicatam adhuc animã ob morbi vehementiam tandem efflaret. Hujus Cœliacæ affectionis, ſive potiùs *Diarrhææ Chyloſæ*, cauſam *Fernelius* aliique, venarum Meſeraicarum, Lienis aut Epatis obſtructioni adſcribunt. *Pecquetius* rectiùs Lactearum Meſeraicarum (quas inſignis ſuperioribus annis Anatomicus Aſellius à ſe detectas Poſteritati commendavit) quin & Thoracici illius ductûs à ſe primò inventi, ſtatuit obturationem, verba ejus ita ſonant in novâ *de Thoracicis Lacteis diſſert. Anatom. exper. 1. p. 109. Chyloſa Diarrhœa, quâ ſcilicet mixtim cum recrementis excernitur Chylus, oriri poteſt (ſicut Riolanus Pater in peculiari ſanandi Methodo c. 48. ſapienter indicat) ex Obſtructo Meſenterio: nam licet ſaniſſimum hepar congruentiſſimum*

 accendat

accendat ad optimam Chylosin, aut Chymosin potiùs calorem Ventriculo, si tamen vel obstructum fuerit Mesenterium, vel humoris viscositas intimam intestinorum tunicam lubricans, obturaverit Lactearum infundibula, certum est prohibitum ingredi Chylum pariter secretum iri cum ciborum fæcibus; id ipsum necesse est, obstructis Thoracicis Lacteis, contingere. Et paulò pòst: *Quod si multiplex fuerit Lactearum obstructio, & adversus aperientium remediorum vim pertinax, Atrophiam sequi necesse est, interdicti alimenti penuriâ; unde nec reparantur sanguinis impensæ, nec corporis tabescentis substantia resarcitur.* Prædictas obstructiones ob lactis potissimùm impuritates & viscositatem ortas fuisse arbitror, quæ in exilibus illis canalibus lacteis ad caseosam duritiem & quasi coagulationem tetendit, hincque ex obturatione horum vasorum Chylus ad receptaculum & sic deinceps consequenter ad massam sanguineam interceptus fuit, tàm maciem, quàm Chyli necessariò per alvum unà cum recrementis fluxum excitans. Symptomata, fames nimirùm, sine dubio ob defectum nutritionis in partibus, quæ sui restaurationem desiderarunt, nec propter obstructionem illam receperunt, oriebatur. Putamus enim, salvô tamen aliorum judiciô, naturalem appetitum excitari à bono ventriculi temperamento & animâ, omnium actionum nostri corporis gubernatrice, quæ defectum materiæ nutritivæ percipit, & ita per appetitum illam postulat. Ab Experientiâ omnium rerum Magistrâ informati sumus, post morbos majorem plerumque percipi appetitum ob virium debilitatem, quas Natura recreare iterùm tentat. Illi, qui exercitiis gaudent, & laboribus mechanicis delectantur, majori fame & appetitu vexantur, quàm qui otiô & quieti dediti sunt, eandem ob causam. Vermes in intestinis stabulantes absumunt Chylum, hinc nulla vel pauca partium nutritio, & per consequens major appetitus. Igitur cum *Ferdinand. Roderic. p. 64.* exclamamus: *Fames certissima indigentiæ & absolutæ coctionis prius ingesti Cibi certissimum signum.* Spiritus acidi & acres appetitum quidem excitant, si autem quantitate peccent, destruunt appetitum, cum Ventriculi temperamentum evertant. In justâ autem dosi assumti, vel ante, vel cum cibis, appetitum adaugent; ratio, quia ante cibos accepti reliquias in ventriculo contentas dissolvunt, ut defectus eò meliùs percipiatur, cum cibis autem ingesti, pars concoctionis existunt, cibos citiùs dissolvunt, concoctionem, augendo fermentum, accelerant, & ita per accidens appetitus & sensus absumtionis causa evadunt. Distin-

guendum

guendum igitur inter causam coctionis & causam appetitus, quam animam salutamus. Alterum Symptoma febris inordinata à viscerum & vasorum obstructione, ut & Tartari copia istas obstructiones generantis, inæqualiter effumantis quasi, & ebullientis, calidosque vapores in totum corpus mittentis, originem trahebat. Intermittere tandem circa hunc affectum, cum Chyli receptaculi in præcedentibus mentio facta, nequeo, quin animi sensum aperiam, & causam explicem, quæ per tot secula tot Autores decepit, nimirùm ob Anatomes imperfectam adhuc cognitionem, & præcipuè magnæ illius in centro Mesenterii contentæ Glandulæ, cujus usus & finis antequam à Clariss. Pecqueto consignaretur, multos Autores latuit, dum hi receptaculum istud Chyli post mortem adhuc repletum & dissectum plerumque abscessum Mesenterii fecêre: Vix enim Observationes reperies, in quibus non aliquoties tales Mesenterii abscessus recensentur. Non quidem mihi mens est, Mesenterii abscessus totaliter in dubium revocare, sed solummodò mihi persvasi, multoties receptaculum Chyli pro abscessu Mesenterii ab Autoribus habitum fuisse. Nobilissimi antè dicti filioli parentes, cum nutricem certas ob causas mutassent, semper suspicati sunt, (licet Medici fundamentalibus rationibus illis aliud persvadere conarentur,) morbum infantis per fascinum introductum esse. Novitate quidem caret, Ariduram ex incantatione provenisse, quale exemplum *Hieronymus Jordanus de eo, quod divinum est, p.109.* recenset. Frequentius verò Atrophiam ex fascino incurrit corpus infantile, quod oculum vocant malum, linguamve malam. Hinc usus etiam muliercularum obtinuit, ut vitiò vertant illis, qui elegantioris notæ puerulos attentius vel intuentes, vel commendantes nimium, non addant: Deus te servet! persvasæ, nisi illam illis benè precandi formulam addiderint, facilè sic futurum, ut fascino possint lædi. Quæ consvetudo apud illas adeò invaluit, ut simul ac audierint viderintve, infantulum non ita pridem floridum, ac per omnia sanum, nunc ægrotare, & contabescere, de fascino protinus cogitare ausint. Ut igitur ampliùs ancipiti curâ non distraherentur, extinctus filius anno 1665. die 15. Mensis Augusti Halis Saxonum aciei cultri anatomici subjiciebatur. Dissectò cadaveris abdomine, ecce monstrosa illicò Epatis, pro ætatis ratione, apparuit magnitudo, quæ vix in adulto offenditur: Totam enim abdominis cavitatem occupabat, & substantia ejus præterea scirrhosa reperiebatur. Vesicula fellea

erat

erat insignis, indicis longitudinem æquans. Lienis similis ut Epatis erat constitutio; puncticulis enim tartareis perduris undique erat refertus. Glandulæ per totum Mesenterium dispersæ scirrhosæ inveniebantur, causæque mortis manifestè conspiciebantur.

D. Bierling. Litt. è Magdeburgo Vratislaviam.

OBSERVATIO CLIII.

D. CASPARIS THEOPHILI BIERLINGI.

SUFFOCATIO A DEGLUTITO PHASEOLO.

Quàm plurimos *ex deglutitis variis*, & per asperam arteriam delapsis subitò exstinctos, nonnullos etiam per aliquot temporis spatium servatos adhuc fuisse, testes sunt exempla hinc inde ab Autoribus annotata. Anacreon Poëta acinô uvæ passæ suffocatus, & Fabius Senator potô in lactis haustu pilô strangulatus fertur. Hadrianus Pontifex à muscâ involante suffocatus est. *Senn. l. 2. Med. Pract. p. 349.* Suffocationis ex esu linguæ bubulæ mentionem facit *Thom. Barth. Cist. Med. p. 524. & Cent. 1. Histor. p. 23.* Item ex pyro crudo improvidè deglutito. *Rhod. Obs. p. 92.* Historiam recenset *Barth. Hist. c. 1. p. 217.* quod nucleus in Pulmonibus per duos annos detentus, rejectus fuerit. Plura de rebus præter naturam in asperam arteriam illapsis. *vid. apud Sennert. lib. 2. & 3. Med. Pract.* ubi historiam cujusdam Studiosi ex Paræo narrat, qui ramulum graminis deglutiverat, & posteà integer per intercostale spatium magno cum vitæ periculo eruperat, verba ita sonant: *Non potuit enim eò penetrare, inquit Paræus, nisi anteà Pulmonum succingentis membranæ & intercostalium musculorum pertusâ substantiâ, hactenus Paræus.* Concludit inde *Sennertus* probabiliter potiùs, graminis illum ramulum in asperam arteriam illapsum fuisse. Et tandem se expressè sententiam hanc profiteri, ex his patet; *res interdum quasdam sine suffocatione per asperam arteriam in ipsum Pulmonem delabi posse.* Meminit & alterius historiæ *lib. 2. Med. Pract. p. 143.* huic ferè similis; nimirùm, inciderat cuidam in asperam arteriam *nucleus cerasorum*, unde tussis vehementissima mox fuit suborta cum aliquâ compressione in alterutro latere, cùm tamen ad tempus cessasset tussis, in opinionem venit patienti, catarrhum extitisse

tisse ad pectus fluentem, verùm perdurante ad intervallum tussi nucleum tandem vehementissimô conatu pituitâ, obductum per asperam arteriam rejecit. *Similia in Pulmonibus* sive eorum bronchiis ad tempus reservari posse, lapides aliaque in illis inventa nos edocent. Medicus quidam, cum aliquos ex fossoribus Metallicis mortuos aperuisset, *in Pulmonibus* ea ipsa metalla reperit concreta, in quibus effodiendis vivi laboraverant. *Senn. de Cons. & diff. c. 9 p. 113.* Ossa in Pulmonibus reperit Columbus; Animalia Avenzoar, Alsaravius; Vermes, *Thom. Cornel. Consentinus Progymnasm. Phys. p. 90. Senn. lib. 1. Med. Pract. p. 133.* Calculos, Dodonæus *Med. Obs. c. 23. Kentmann. in libell. de Calcul. Thom. Barth. hist. c. 1. p. 53. Borell. Obs. Med. Phys. p. 7. Salmuth. c. 1. Obs. p. 5. Rhod. Obs. cent. 2. p. 67. Trallianus, Æginetа.* In Asthmatici cadavere in pulmonum substantiâ *lapidem* perdurum nucis juglandis magnitudine; item arenulas plurimas cum aliquot lapillis invenit *Hildan Cent. 2. Obs. 29.* Ex allatis patet, res quasdam sufficienter posse in pulmones illabi, ibique detineri. Nec rimæ angustia hic obtrudenda: satis enim ampliari potest, in quem finem musculis variis munita est. Istud autem admiratione plenum, res ipsas illapsas per intervalla saltem nonnunquam tussim excitasse, sine tamen suffocationis periculo, quod cum experientiâ confirmetur, ulteriori non opus indagine: in plures enim ramos aspera arteria propagatur, unde unius obstructionem non subitò inevitabilem suffocationem inferre posse censeo, verùm quidem concedo augeri periculum, prout res illapsæ plures occupant ramos, vel pro ratione magnitudinis, quâ tùm vasa vehementer comprimunt, cùm distendunt. Sic *puer* quidam sex annorum, in Alpibus Rhæticis natus, tempore verno quotannis tussi ex catarrhis prehendebatur, idque per paroxysmos cum repentino suffocationis metu. In montibus enim illis Rhæticis perpetuâ fermè nive canescentibus puer natus fuit & educatus, ubi aër naturâ frigidior incolas illos, ceu causa communis, ratione loci intemperati ad rheumatismos disponit. Hic cum Coætaneis suis ludens, inter discurrendum *phaseolum* grandiusculum, quem incautè ore tenebat, deglutivit, cum aliquali dolore & spirandi difficultate non tamen magnâ superveniente, quem mater digitis, quoniam circa rimam Laryngis hærere imaginabatur, hincque levem illam spirandi difficultatem prænunciabat, evellere tentavit, idque violentius paulò, unguibus enim internam faucium tunicam sauciavit. Vomitoria quoque à Chirurgo quo-

dam exhibita fuére ad ſanguinis excretionem usque. Cœterùm dum in caſſum ita puerum affligerent, ſpirandi difficultas ceſſavit, & ſuffocationis periculum illicò ſublatũ fuit: Puer enim deinde ad ſe rediens prioris mali, donec ſolitô rurſùm prehenderetur Paroxyſmô, nil quicquam ſenſit: Veruntamen ſolitô, ut dictũ, Paroxyſmô redeunte, *derepentè ſuffocatus fuit.* Progreſſu enim temporis phaſeolus ab affluente humiditate de die in diem magis tumefactus ramos totaliter compreſſit, vel etiam redeunti catarrho vias intercluſit, ut reſpiratio & ſimul vita ſubitò ſublata fuerit.

D. Bierling. Litt. è Magdeburgo Vratislaviam.

OBSERVATIO CLIV.

CASPARIS THEOPHILI BIERLINGI.

FEBRIS TERTIANA PURA INTERMITTENS PER EMISSIONEM VERMIS SUPRA JUNCTURAM SCAPULÆ ET CLAVICULÆ, REMITTENS.

VErmes diverſorum generum diverſis in febribus evacuatos legimus. *Horſt. ſect. 18. Epiſt. Medic. p. 498.* Vermis in quartanâ, & alterius ſtriati in febri tertianâ notha meminit. Sic Lumbricus latus in febri putridâ evacuatus fuit, ut idem *d. l. p. 500.* notavit. Anno 1597. priusquam lues Serveſtam infeſtare inciperet, febres graſſabantur malignæ Epidemicæ. In adultis quidem plerumque cum Petechiis: in Junioribus autem cum vermibus, qui & ipsô poſtmodùm peſtis tempore, à multis pueris per os, & inteſtina rejiciebantur. *Salmuth. Cent. 3. Obſ. p. 137.* Vermes è capitibus febri Ungaricâ mortuis proruperunt. *Conradin. c. 11. de febrib. malignis. Volcher. Coiter in append. Obſ. Chir. & Anatom.* In Matronæ cujusdam peſtilenti hæmitritæô extinctæ capite apertô, vermiculi cum cimicum copiâ reperti ſunt. *Cornel. Gemm. in append. Oper. Coſmocrit.* Juvenis quidam in febri acutâ duos tresve vermes ad formam granorum pini rejecit. *Valeſc. de Taranta lib 4. c. 30.* In febri quâdam malignâ vermes excretos vidit, *Foreſt. lib. 6. Obſ. Med. 4. & 5. Zacut. Luſitan. Lib. 2. Prax. admir. Obſ. 42. & lib. 4. Med. Princ. hiſt. 46. quæſt. 42.* in peſte ſæviſſimâ, quæ totam Luſitaniam, & in eâ Olyſſiponem depopulata, principiô morbi omnibus vermium rotundorum

nigro-

nigrorum copiam per nares emanasse observavit. Sic anno 1664. 5. die Mensis Junii St. N. Juvenis quidam Berbenni in valle Telina, 18. annorum, temperamenti sanguinei, quartô Paroxysmô febris tertianæ exquisitæ sudoriferum aliquod fortes operationes edens à me accepit. Finitô largiter effluente sudore, dolorem aliquem in sinistro latere supra articulationem capitis humeri & claviculæ percepit, ab insultibus febrilibus liber evadens. Hinc ad scalpturam motus tumorem excitavit inflammatorium, qui in principio materiam subtilem transudare permittebat, posteà de die in diem crescens, præterlapsis quindecim diebus ad magnitudinem nucis pistaciæ attollebatur. Ruptô hoc tumore quidam vermis paulisper prominebat, qui ligatus subtili vinculô extractusque, nigrum depressumque caput habebat, valdè in cute hærens, in utroque latere quatuor pedes nigros ventrem versus decrescentes. Reliquum corporis figuram parvæ vesiculæ cineritii coloris repræsentabat, quæ leviter compressa exstillabat primò liquorem ichorosum, deinde subsequentè sanguine nigrô & impurô. Vermes pro verâ febrium causâ & præsertim malignarum agnoscit Athanasius Kircherus *in Scrutinio pestis c. 8. sect. 1. ut & in arte magnâ lucis & umbræ lib. 10. part. 2. pragmat. 2.* non solùm in variis rebus, sed etiam in sangvine febrientium vermes per Microscopium observavit. Ejusdem sententiæ sunt Christian. Langius in Præfat. Scrutin. pestis, & in Disputat. de Morbillis; Augustus Hauptmannus, aliique. Vermes in sangvine quoque observavit *Borell. Obs. Med. Phys. c. III. Observ. 4. p. 198.* ut & in venis *Rhod. Observ. Cent. 3. p. 180.* Sic Marchioni de Beveren, cùm Anno 1658. Lutetiæ, duobus diebus ante obitum vena secaretur, vermem ex illâ spithamæ longitudinis extraxerunt. Franckfurtische Herbst-Relation selbigen Jahres p. 95. Hinc vermium diversa genera in sanguine generari posse, nemini impossibile videri debet, præsertim si consideret diversas plantas, diversaque animalia, quibus ad sustentationem vitæ homo vescitur. Ex illis verò certos vermes generari quotidiana Experientia & Sennert. de Consens. & diss. ut & in suis Hypomnematibus Physicis hinc inde satis abundè monstrant. Semen igitur illorum sive analogum quid seminis, si cum antè dictis cibariis assumatur, neque in intestinis, factâ in ventriculo fermentatione & concoctione, sequestretur, per venas lacteas Asellii sanguini communicatur, & vel in ipsâ sangvinis massâ, vel etiam per circulationem ad alias partes detrusum & sui juris factum, iterùm sese exserit, suaque pro natura vermem iterùm generat, qui varia vel

in aliis partibus, quò pervenit, Symptomata & affectus producere aptus natus est. An verò omnes febres à vermibus excitentur? Et an in nostro hoc casu febris à verme isto ad scapulas detruso originem duxerit? Sive, an propter evacuationem copiosi sudoris illa cessaverit, & semen istius vermis, vel etiam vermis ipse, minimus adhuc, cùm materia sudoris per accidens ad prædictum locum pervenerit, ibique hærens à copiosis humiditatibus separatus ob nutrimentum assumtum grandior factus, cutem eroserit? judicium meum suspendam, aliisque Eruditis judicandum relinquam.

D. Bierling. Litt. è Magdeburg. ad D. Sachsium.

OBSERVATIO CLV.

D. CASPARIS THEOPHILI BIERLINGI.

SERPENS VACCAM EMULGENS.

SErpentes lacte & vinô delectari Franz. *Hist. animal. p. 714.* annotavit. Serpentes (quibus volupe admodùm est lacte vesci) chylum vomitu rejectum aut recens mactati animalis ventriculum exemptum æquè avidè ac ipsum lac absorbere observatur Gvalt. Charlet. *Exerc. Phys. anat. p. 31.* Sic in Alpibus vallis Telinæ, ubi æstatis tempore vaccæ pascuntur, erat serpens, qui singulis diebus ex uberibus certæ cujusdam vaccæ lac sugebat. Prædictam vaccam ad usum humanum non emulgebant, sed soli serpenti relinquebant, ne ille alias inficeret: Vacca verò à serpentis suctione nullam noxam percipiebat, donec tandem ex improviso serpens à vaccâ calcitrabatur, quô factô morsum lethalem uberibus vaccæ serpens infligebat: superveniebat enim gangræna, quæ vaccam vitâ privabat. Serpens verò posteà non amplius sub oculorum conspectum veniebat.

D. Bierling. Litt. è Magdeburg. Vratislavium.

SCHOLION.

UTi serpens vaccæ ubera adamavit, sic notatu dignam refert historiam *Ludovica BOURGOISE in de Obstetric. Offic. Part. I. c. 49. p. m. 169.* de fœmina rustica duobus milliaribus ab Argentorato Germaniæ

Urbe

Urbe habitante, quæ dum ſub dio in agro filium lactans obdormiviſſet, & lactens infans papillas ore dimiſiſſet, *ſerpens* adrepens *dulcedine* lactis illectus, eas ſugere cœpit, nec poſtea ullis remediis *ab ubere* fœminæ dimoveri potuit; vim adhibere noluerunt, ne irâ excandeſcens venenum mammæ infunderet. Perterrefacta fœmina coacta fuit *ſerpentem* per X. menſes *Mammæ adhærentem* portare, qui lactis nutrimentô tantam nactus eſt magnitudinem, ut faſcia cogeretur abominabile pondus portare. Denique incantatoris cujusdam verbis & vi magicâ coactus eſt hic ſerpens Mammarum relinquere domicilium, & in ſylvas redire. Quod verò *de fœmina Hiſpana* Madriti factum *Relationes publicæ* hujus Anni MDCLXXI. menſe Julio retulerunt, illud *ſupra naturale eſt* & Nemeſis divina: ferunt, cum ad mariti preces faſtuoſa mulier filium recens natum lactare nollet, ſed blaſphemè pronuntiaret, libentius ſe velle dæmoni mammas exſugendas tradere: ſubito *ſerpentem* ex rimis parietis prorepiſſe, *mulieris mammam* admordiſſe, nec niſi ſectâ mammâ dimoveri potuiſſe: ſerpens verò cùm pariter alteri mammæ adhæreret, & conſilium daretur ut & illa demeteretur, vocem fuiſſe exauditam: Juſta Dei ſunt Judicia.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CLVI.

ANOYMI CURIOSI OBSERVATIONES QUÆDAM CIRCA ANIMALIA.

REquirit N. Cl. T. à me communicationem *Obſervationum ex Anatome Piſcium, Avium,* &c. ſed nondum ſunt talia ad debitam perfectionem producta, ut vel mihi ipſi, vel aliis longè Doctioribus placere aut oſtendi queant. Interim puto elici poſſe ſingularia ad judicium de circulatione ſangvinis & lymphæ, & de ductibus Chili. *Diaphragmatis* uſus in homine & quadrupedibus reſpirationi ſervit: ſed omnes aves licet reſpirent, carent Diaphragmate, nec membranæ lymphaticæ, ex mente *Harveii* (cui tunc lymphatica vaſa ignota fuerunt,) ejus vicem ſupplent. Piſces tamen omnes, quos benè multos ſecui, habent craſſum Diaphragma non ad reſpirationem. Ingens eſt varietas *ventriculorum* in avibus piſcibusque, mirumque, quo-

modo pisces absque calore & acido fermento Stomachi, (quod nunquam gustu percipere valui) dissolvant ossa deglutitorum piscium, quia pisces ea prius dentibus non comminuunt.

De *vesicâ aërea* cunctorum piscium puto, quod cum corpore piscis crescat, per rarefactionem aquæ, non per attractionem ab extra. Multis piscibus ut & ranis deest *lingva*, carent *odoratu*, uti plurimæ aves, quibus callosa est lingua, carent *gustu*; talpæ *oculi* sub cute latent. Multas de vitâ & vitalibus membris eorum, quæ sanguine carent, corde cerebrôque, habeo conjecturas, quas rixosô seculô exponere non expedit: per Microscopia inquirant alii, quibus plus otii est. *Anonymus in Litt. ex principali quadam Urbe Vratisl. datis ad D. Sachsium.*

SCHOLION.

BEnevole *Lector*, *Anonymi* cujusdam *Curiosi* Germani aliquot Observationes notatu dignissimas subjungimus, is cum professione Medicus non sit, quamvis in Physicis, Medicis, Chymicis exercitatissimus, & publicis officiis distractus, ne ipsi extra Medicinæ cancellos viventi, nonnulli insultarent, nomen suum occultare desideravit, quod tanti amici precibus concedere coacti fuimus, ut plurium curiositatum communicationem hoc officii genere extorquere possimus.

Ad Respirationem Animalium pertinent, quæ Exc. *Dn.D. Malachias* FRUSTON *Anglus, Prof. Cantabrig. in Diatrib. de Respir. usu primario, Londin. 1670.* edito notavit, *p. m. 149. Aves* respirant quidem, *inquit*, etsi Diaphragmate destituantur, carnosô scilicet sive musculosô, quale plerisque aliis animalibus: Eorum etiam pulmones perforati ab *Harveio* inventi: Verùm aves nactæ sunt quidpiam hujus septi succedaneum, membranas nempè, quæ musculorum ventris adminiculô respirationi inserviant, officium musculosi Diaphragmatis obeuntes. Eadem Natura *Piscibus* pulmonum locô *Branchias* largita est, ut & aquam aëris, quin & illam aëre quoque imprægnatam, absque quo si sit, vitalis esse desinat. *Idem pag. 96.* branchias & vesiculas, pulmonum locô, *piscibus* à Naturâ datas esse, censuit olim Aristot. Constant verò *branchiæ* ex radiosis quibusdam semicirculis, quorum alii aliis incumbunt: Vasa sangvifera usque ad radiorum apices excurrunt, osseum operculum adjungitur aqua jam admissa, atque ab osseô operculô compressa, radios illos coarctat, adeòque & vascula per illos propagata comprimit; quô

fit.

fit,ut ſubigatur ſanguis in illis contentus, atque ad motum cieatur. *Dn. D. Gualter NEEDHAM* promittit, quod, cùm à *Cl. D. MALPIGHIO* de reſpiratione piſcium nihil ſatis explicitè ſcriptum ſit, Reipubl. Anatomicorum non inutilem laborem ſe præſtiturum, ſi illorum animalium ἀγγειοτομίαν exhibeat, & comminuendi ſanguinis methodum,quatenus in ipſis etiam reperitur, per minutisſima exponat. *Joh. SCHWAMMERDAM ſect. II. de Reſpirat. c. 4. p. 83. §. 2.* Diaphragmatis locum in *Pennatis & avibus* ait ſupplere *veſiculas* quasdam in abdomine abſconditas, quas aër intret, idque mediantibus pulmonibus, quos tamen ob arctam connexionem haut expandi videamus: *& §. 3. in Serpentibus* planè aliô modô, quàm in pennatis reſpirationem procedere, quia eorum pulmones in veſiculam oblongam tenuiſſimamque deſinant.

Piſcibus aquam *aëre* imprægnatam neceſſariam eſſe ad vitam probare poterit *experimentum*, quod illuſt. *Dn. de MONCONNYS* oculatus teſtis vidit exhibitum Anno 1663. *in Conſeſſu Illuſtriſſ. Societatis Reg. Anglicæ* (V. *Eund. Moncon. T. II. Itinerar. Angl. p. 26.*) facta ſcilicet fuit ex vaſe aquâ plenô vitreô aëris extractio, in aquâ natabat *piſcis*, qui ad menſuram extracti aëris levior factus fuit, & de gravitate remiſit; elevabatur in ſuperficiem aquæ, ubi moriebatur: exemtus videbatur ventre tàm planô, quaſi torculari fuiſſet preſſus, & ubi venter apertus fuit, veſica non amplius inflata viſa eſt, ſed rupta; dimidiâ horâ poſt apertionem cor adhuc motum ſyſtoles & diaſtoles habuit, eâ regulâ ac ſi viveret. Quando aër extrahebatur ex aquâ, videbatur aqua quaſi ebullire, aut aër inſtar nebulæ aſcendere. Et *pag. 47. Idem Dn. MONCONNYS* notavit *in Eodem Conſeſſu* in ſecto carpione inventum fuiſſe motum cordis æqualem motui palato, quod linguam vocant, & quod intra duas veſicas duos habeat conductus, per quos aër intret in alterum. Eæ veſiculæ deſcribuntur & depinguntur *à Dnn. Medicis Collegii privati Amſtelodamenſ.* (quorum *Obſervat. ſelectiores Animal. Caſp. Commelin. Amſtelod. 1667. in 12.* edidit) Ita enim *Illi d. l. p. 40.* In Carpione 1666. 19. Jan. ſecto vidimus *duas veſiculas*, quæ primâ fronte quaſi diſtinctæ apparent, inter ſe tamen communionem habent, & flatus ex unâ in aliam tranſit, idque hôc modô: per fiſtulam in faucibus digitum latum ſub dentibus ortam, & in veſiculam inferiorem terminantem, & ſtilum tenuem admittentem flatus in veſiculam inferiorem ingreditur, & ex inferiori in ſuperiorem; hinc læsâ unâ veſicâ flatus ex alterâ etiam egreditur.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSER-

Observatio CLVII.

ANONYMI CURIOSI

CONJECTURÆ DE NOVA VIA SERI AD RENES DELABENTIS.

REvelo N. Cl. T. me hactenus opinari, quod urinæ materia non tantum per vasa emulgentia feratur in renes, sed etiam, & quidem potissimum *per vesiculas seu vasa circa adipem renum*, quæ ex Mesenterio & ex propinquo *Pecquetti* receptaculo chyli transvehunt per adipem serum urinosum ad renes. Fundamenta hæc sunt:

1. Ex compressione adipis effluit talis salsus liquor, licet quidam ex Dn. Anglis, quibus mentem meam aperui, adhuc negent, se per Anatomen tales ductus reperisse.

2. Me movet, quod post usum Terebinthinæ post 2. horas odor deprehendatur in urina, qui tamen non est in sangvine eô tempore ex vena educto.

3. Impossibile mihi videtur in Bibonibus tantam copiam seri, quantum est urinæ, tam celeriter ferri per ductum thoracicum, & sanguini per totum corpus misceri, quia non videmus arterias aut venas tantopere tunc augeri; nec probabile est serum illud per arteriam descendentem solummodo ad renes vehi, cum non doceatur renes tantâ vi attrahente pollere.

4. In Diabete incredibile mihi videtur prius in arteriis fuisse, & cor corpusque pervasisse, tam crassam, purulentam fibrosamque materiam. Nam in Diabete ex tali impuro sanguine longè alia & atrociora deberent oriri symptomata, quæ non existunt actu.

5. Acus per urinas ejectas & alia *(vide hujus Anni Obs. 3.)* scimus, quæ per arterias ivisse absonum est.

6. Ipse usus Diureticorum valdè calidorum, ut Bals. Peruv. Spir. Tereb. &c. docet potius urinas ita pelli, quàm sanguinem inflammari.

7. Anatome viri ex Diabete & calculo mortui docuit, quod externa renum tunica planè lacerata, & minutis arenulis obsita fuerit, plus quàm ipsa pelvis. Hæc Theoretica Practicis majorem rimandi ansam præbere poterunt. *Anonym. Curiosi in Litt. ad D. Sachsium Vratislav.*

OBSER-

OBSERVATIO CLVIII.
ANONYMI CURIOSI
CONJECTURÆ DE CURATIONE CALCULI VESICÆ.

PEtrus GASSENDUS refert Illuſtr. PEIRESCIUM Parlamenti Præſidem, ſed in Phyſicis atque Medicina inſignem, ſibi calculoſo expetiiſſe à Medicis, ſed non obtinuiſſe *liquorem, qui veſicæ injectus, comminueret Calculum.* Miror, quod Curioſi tam ſalubre remedium nondum indagarint, cum ea, quæ per os aſſumuntur ad hunc ſcopum, per digeſtiones corporis valde alterari opus ſit, antequam ad veſicam veniant & ita vires facilè perdant. Exiſtimo autem, poſſe parari talem clyſterem calculum communientem, ſed ſalvô meliore judiciô, puto per experimenta in vitro, cum his conditionibus quærendum liquorem,

1. Qui calidæ Urinæ in vitro mixtus eam non coagulet, neque efficiat ſedimentum craſſum.

2. Qui calculos injectos abſque acri fermentatione diſſolvat.

3. Qui humidæ veſicæ porcinæ injectus, eam non corrodat in mucilaginem, quod faciunt acida.

4. Neque adurat eam, quod alkalia fortia efficiunt.

5. Neque corrugat vel adſtringat ſphincterem.

Non profero tentamina mea, ne Politicus interſtrepam Medicis. Attamen ſi id perfectè nequeat inveniri, faciliùs æſtimo, parare liquorem, qui canalem & ſphincterem laxet, ut abſque noxâ per inflatum aërem ita diſtendi abſque ruptura queat, ut calculo exitum paret. Sed quia talibus non indigeo, ſed potius Antiarthriticis, aliis indaganda relinquo.

[*Anonym. in Litt. ad D. Sachſium.*]

SCHOLION.

COnſentiunt ferè omnes Rationales Medici calculum veſicæ medicamentis internis diſſolvi non poſſe; quæ etenim de Indica planta Cacho ſcribit *MONARD. L.III. Simpl. ex Nov. Orb. c. de Cacho,* quod non ſolum renum ſed & veſicæ calculos comminuat, incerta adhuc ſunt, non minùs, quæ de alia planta apud Malacenſes, & præcipuè in oris

Choromandel pronascente refert *Petr.* TEXERA *in Relat. Regum Pers. l. 1. c. 33.* cujus radices ore mansæ, ita ut illius succo dentes proluantur & madescant, talem vim obtineant, ut quodvis saxum, etsi durissimum intra os sumtum, in pulverem dissolvat, tantâ facilitate, ut nullô modô dentes aut dolore afficiantur, aut ullam molestiam sentiant. Et plures Authores adducit Casp. à REIES *in Campo Elys. quæst. Medic. quæst. 87. §. 15.* qui unô ore affirmant, vesicæ calculum medicamentis atteri non posse. Pro certo tamen relatum, paucis ab hinc annis *Parisiis* Empiricum *Liquorem* quendam non corrosivum, sed benignum invenisse, in quem qualescunque lapides projecti soluti fuerint, & quem *adsolvendum calculum vesicæ pro injectione* feliciter adhibuerit: nulli verò hoc secretum revelasse, nisi medico cuidam, qui ipsum gravi morbo detentum ab orci faucibus eripuerit. Forte tam felices erunt Posteri, ut per crebra experimenta tandem certa & tuta hujusmodi inveniri possit injectio, quæ sine vesicæ noxa calculum dissolutum educeret, & periculosam non rara lithotomiam, imo feralem, impediret.

[*D. P. J. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CLIX.

ANONYMI CURIOSI.

CONJECTURÆ DE VITA ET MORTE ANIMALIUM.

NUllatenus credo *vitam animalium in flamma* consistere, quamvis fingatur blandissima, & vel in corde residere, vel cum sanguine per arterias vagari dicatur à multis Celeberrimis Viris, quorum nomina non exprimo. Mitius sentiunt ajentes, animalium vitam consistere in vapore sanguinis actu calidô, tenuissimô, sulphureô-salinô, ætheris æmulô, quem ideo, ceu Ætherem, flammam culinarem in statu sanitatis, non recipere, modestè opinor, multô minùs semper *flammare*. Sed hæc foret tantum vita animalium sanguine calidô & pulmonibus præditorum, ubi per respirationem fuligines calidas extrudi videmus. Et ita ab hac vitæ specie excluderentur pisces, quorum sanguis in frigida aqua magis viget, imo omnia ostru coderma, cochleæ, aliaque insecta sanguine carentia. Itaque his alia vitæ species, vel particula tribuenda. Nam omnis vita est actus animæ. Non excutio

sublimia

ſublimia de anima rationali, æthereæ lucis activitate, de Spiritu Univerſi, nec atomos Epicuri nec Carteſii vortices ex quorum motu & craſi dicitur oriri vita. Nam talia remota Medico nil certè indicant, quid agendum ſit ad vitæ conſervationem. Notum eſt, quomodo moderni ſanguinem & lympham diſcernant, ſed utriusque temperiem ad ſanitatem perfectorum animalium requirant. Itaque ſequi videtur exſangvia animalia moveri & vivere ſuccô lymphæ analogô, adeoque carere poſſe membris ſanguificis, corde, epate, liene. Ita modeſtè opinor, poſſemus adducere aliqua, quod Medicinæ ad vitia lymphæ in homine; rectè petantur ex nonnullis exſanguibus animalibus: ſic gammari & cochleæ proſunt tabidis, cantharides lympham educunt non ſanguinem, nec adipem.

Porro non ineptè videtur mihi ſenſiſſe Illuſtris Verulamius, quamvis tantum Politicus & Cancellarius Angliæ, dum docet *Spiritus vitales in ſanguine eſſe demulcendos* & leniendos, ne nimis prædentur, hoc eſt, ne nimis acres, vaſa corrodant, aut evolent, ad quod ipſe opiata & nitroſa laudat, caute uſurpanda, plus tamen diætæ, jejuniis & tranquillitati animi meritò tribuit. Unde modeſtè opinor, quod Spir. Vin. Terebinth. & ſimiles inflammabiles, acrique ſale præditi, functiones vitales quidem impetuoſas & validiores (vulgò) reddere poſſint, ſed *ad vitam longam* magis proſint temperata blanda balſamica, quæ roborantia dici ſolent. Talia accuratius eſſent proponenda à Medicis, & Diæta connectenda.

Quomodo in agone ſeu *lucta mortis* ſpiritus vitales ad Tempus, ſi non plenè refocillari debeant, neglectum ferè hactenus eſt, quia videntes Medici juxta Hippocr. ſigna lethalia, deſerunt ægros, ne ſe, artem & medicamenta proſtituant, & ne cognatorum vituperia audiant. Sed non deſerendi ægri, quin omnia adhibenda, quibus vita prolongari poteſt, novi namque plures ſemimortuos à Medicis deſertos, per exilia remedia reſtauratos. Dicam hîc ingenuè, quod ſentio, ut melius à peritioribus, ſed ſine bile, edocear.

In Corde quod eſt ultimum moriens, *extinguuntur ſpiritus vitales variis modis:*

1. *Nimiô æſtu ſanguinis, ſive* ex maligna venenata qualitate, *ſive* ex nimiâ quantitate, quando vehementi motu corporis, vel affectibus ani-

mi commotus in fervorem ſanguis, cor obruit. Hos juvat venæſectio, potiones refrigerantes, atque epithemata pectoris.

2. Alii *moriuntur, dum ad cor non affluit* pro circulatione continuanda,

1. *Vel novus chylus*, idque *vel* ex defectu ciborum, *aut* eorum expulſione per dyſenteriam aut vomitus, *aut* vitiô vaſorum meſenterii, *aut* ſi chylus per ductus debitos non transmittatur ad cor: nam ſi absque novo chylo prior ſanguis ſolus ſæpe circuletur, abſumitur. His prodeſſet transfuſio ſanguinis humani vel vitulini in venas, novum illud inventum. Nam de liquoribus alimentoſis infundendis, parum in agone ſpero.

2. Si *Sanguis*, qui per venas revehi debet *grumeſcit & coagulatur*, idque variè ex variis morbis: in Tabe, maraſmo, febribus præfervidis, lympha ſeu ſerum utile deficit in ſanguine, unde incraſſatur & nimis acris fit. Hos in agone (nil de morbi cauſa dico) ſublevat ad tempus balneum calidum, quod coagulationem diluit & humectat. In aliis morbis qui Tartarei dicuntur, ut Scorbuto &c. viſcidus fit ſanguis carens ſpirituoſis tenuibus partibus, unde incraſſatur vel putreſcit. Tales ægri incipiunt mori ab extremis membris, pedibus, manibus, imo & capite, ſic paulatim deſinente pulſu & circulatione membra frigeſcunt. Hi ſublevantur quoque per balnea calida, & per potiones ſpirituoſas coagulationem impedientes. In talibus mortuis arteriæ ſunt flaccidæ, ſed venæ turgent. Laudatur à Chymicis Spiritus ardens ex Saturno, ut inſigne ſolatium morientium (cum quo celebre ☉ potabile fecit Fr. Antonius Anglus, teſte Schrœd. in Pharmacop.) ſed certa experimenta nondum novi.

3. Multis *Cordis motus obruitur* per catarrhos ſuffocativos, quatenus pulmones (per quos ſanguinis circulatio ex uno cordis ventriculo in alium peragitur,) & vaſa reſpirationis per viſciditatem frigidam *obſtruuntur*, idque *fit vel* 1. *vitio excrementorum cerebri*, 2. *vel ſalivalis materia*, vel 3. *vitio œſophagi.*

1. *Cerebrum mucoſum* excrementum præſertim in morbis frigidis copioſius generat, idque glutinoſius ſeu craſſius fit, ubi ſpiritus animales debilitantur, idque ſi ægri ſupinè decumbunt, ſive in dorſo (quod adſtantes vehementer errare permittunt, & cauſam mortis, vel diuturnæ miſerrimæ luctæ præbent) ad laryngem & pulmones ruit. Facile remedium aliquoties vidi, ſi ita in latus ponantur ægri, ut pituita per os

effluat,

effluat, præsertim si collo calidum pulmentum, & capiti atque cervici calida arena imponatur. Quia Apoplectici ex tali pituitâ ventriculos cerebri opplente moriuntur, uti *Ann. I. Misc. Obs. 74.* dicitur, & dudum ab Highmoro, proditum est, parum prosunt cucurbitæ ad cranium, & vesicatoria ad cervicem adhibita. Si Errhina & Apophlegmatismi non sufficiunt, modestè opinor, profuturum si famulus per nares exsugat & extrahat viscidam materiam, & subinde elevatum caput ægri, levi manu concutiat, ad promovendum materiæ descensum.

2. *Salivalis Materia* à Natura destinata est ad humectationem asperæ arteriæ & pulmonum, ne per attractum aërem arescant, nec non ad os humectandum, ut fiat deglutitio ciborum, prout hosce ductus detexit Cl. Steno, aliique. Quando *saliva* hæc, quæ tenuis esse debet, vitio chyli (uti in Scorbuto & Obstruct. Mesenterii) vel ob morbos pectoris, uti in pleuritide, peripneumonia, asthmate, refrigeratione ab extra &c. fit viscida, tartarea ut vocant & subinde acris, tunc larynx & pulmones obstruuntur sicuti per catarrhos. Sed quia hoc non adeo repente fit, remedium petendum erit ex potionibus diureticis validioribus. *In agone* ubi cum sibili jam exilis erat via respirationis, scio viro profuisse septuagenario, perito alias Chimico, calida pulmenta & arenam, collo & pectori admota, & haustulum Spir. vini tepidi cum ol. amygdal.

3. Interdum *ex ventriculo* humores *vel* vapores per Oesophagum ascendunt, *vel* exhalant per trachæã, ut larynx & lingua incrustetur crasso glutine, quod salivam inficit, & impedit respirationem. Hîc prosunt liquores nitrosi, & abstersiones manu chirurgi. Nihil hic dico de *morte*, quando sanguis vitalis effunditur per vulnera externa vel corrosiones vasorum internè. Plura & accuratiora his periti & profesti Medici observare & adhibere poterunt.

Anonym. Curios. in Litt. Vratisl. ad D. Sachsium datis.

SCHOLION.

QUanquam *de Vita* inter viventes maxima lis sit & variæ opiniones Neoticorum de ratione vitæ, & *in quo* consistat, afferri possent, sufficit hâc vice pauca verba adducere *Joh. MAYOWI Colleg. Oxon. Socii in tract. de Respirat. Oxonii 1669. edit.* quando *pag. 49. inquit : Vita* in spirituum animalium distributione consistit, quibus supplendis cordis pulsatione sanguinisque ad cerebrum affluxu opus est: & videtur respiratio

ad cordis motum præcipuè conducere: ad quemvis verò motum muſculorum Nitrum aëreum neceſſarium eſt, ita ut ſine eodem neque cordis pulſatio fieri poſſit. Quid autem ſit *nitrum aëreum* explicat *Idem ib. p. 43.* veriſimile eſt, *inquit*, tenuiores eſſe & nitroſas particulas, quibus abundat aër, quæ per pulmones ſanguini communicantur: nam ad vitam quamcunque nitrum hoc aëreum neceſſarium eſt, ut ne plantæ quidem in terra eôdem privatâ creſcant, quæ tamen ſi aëri expoſita, ſale hôc fæcundante denuo imprægnetur, plantis demum alendis rurſus idonea fit. Nitrum hoc aëreum partibus ſanguinis ſulphureis commixtum, fermentationem quandam debitam efficit. Quod plurimi *per flammam vitæ modum* exponant, videri poterit ex ſeq. locis allatis: *Dn. D. Joh. Marcus MARCI à Kronland in Philoſoph. veter. reſtitut. part. IV. ſect. 6. p. 471. vitam humanam* tribus modis ſumi dicit, *primò* pro ipſo eſſe viventis ſeu conjunctione animæ cum corpore; *ſecundò* pro potentia proxima ad agendum vitaliter; *tertiò* pro ipſa actione vitali. Vitam definit eſſe permanſionem caloris cum humido: calorem ignis naturam habere, unde & ſimiles ſui conſervationis & corruptionis cauſas: ut *flamma* in oleo perennat, quouſque pabulum ex eo habere poteſt; ita hæc vitalis flamma in ſuo humido per continuam ſui ex eodem regenerationem: quâ prohibitâ confeſtim mors adeſt, hoc eſt privatio caloris in humido. Unde dupliciter *vita deficit*, *tum* quia ex parte ſubjecti ſeu humidi prohibetur ejusdem nutritio, *tum* quia vi ab eodem dimovetur. Quousque humidum, quale à principio fuit, manet, ſuique converſione ignem vitalem alere eſt idoneum, *ſanitas* adeſſe dicitur: *ægrotare* verò, ubi ab illa functione deficere cœpit, quam mutationē inducunt res non-naturales dictæ, potiſſimum cibus & potus, pro quibus ſuam eſſentiam deſumit ipſum humidū, proque illorum ratione degeneret à ſe ipſo; propterea quòd ideæ peregrinæ ex alimentis eidem aſſociantur, ipſumque Archeū transplantant, ad quarum normam deinceps operatur, humidô radicali continuò deficiente à ſui puritate, ut pabulum eſſe nequeat. *Idem Marc. Marci in Idear. Operatric. Ideâ c. 8. Litt. pp. 3.* cum pronunciaſſet hominem ex tribus quaſi principiis conſtare, nimirum corpore elementari variis organis diſtinctô, dein humore quôdam balſamicô primigeniô, & oleaginoſô, demum calidô innatô; dicit tria hæc ex analogia quôdam *ad lucernam ardentem* eſſe æſtimanda, ut ipſum corpus ſolidum ellychnii ſeu lucernæ ſit locô, in quo pretioſum opobalſamum, & liquor vitæ oleaginoſus

leaginoſus continetur pabulum ætheri ignis jugiter ardentis; qui ignis inviſibili modô flagrans thronus ſit animæ, in quo cum flamma exaltatur, cum ipſa omnia penetret, & movens vitam influat. *Moveri* hanc *flammam ſurſum* & *deorſum*, prius quia caloris eſt ſurſum aſcendere, *poſterius* quia celerrimâ indiget refectione. Ut duo motus, ſic duo corruptionis modi: *motus deorſum* prohibetur pabulô deficiente, quæ caloris deſtructio marcor dicitur: *motus ſurſum* deſtruitur, *vel* quia nimis ſurſum tendit & fit ab inſigni calore Solis, balnei, medicamenti, abſorbetur enim velut minor flamma à majore: *vel* quia prohibetur aſcenſus *aut* nimiâ frigiditate aëris ambientis, *aut* immoderatâ ventilatione motui obſiſtente, *aut* ex multa fuligine, tranſpiratione interclusâ. *IDEM Litt. PP. 1.* dicit, ut calor conſervetur, in quo vita ipſaque anima continetur, *reſpirationem* eſſe neceſſariam. Calorem autem duobus modis corrumpi *extinctu* à contrariis, & *marcore* à copia caloris exuberantis. Ne ergo calor invaleſcens, abſumtô pabulô deficeret, refrigerium à natura ei procuratum. Quæ *minus caloris* habent, ut *inſecta* & *exangues* animantes ſolô aëris, aut aquæ contactu, aut inſuper eôdem, per ſubtiliſſimam membranam ſub præcinctu ad interiora ſubeunte, refrigerantur. Quæ *ſanguine prædita* & calidiora majoris refrigerii indiga, *alia* quidem pulmones habent, quibus dilatatis ceu follibus aërem copioſum introſorbent; *alia* branchiis aquam receptando illius frigiditate calorem efferveſcentem contemperant: remiſſo calori aqua, intenſiori aër apponitur ſuâ frigiditate. &c.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CLX.
D. THOMÆ BARTHOLINI.
MOLA VOLATILIS.

MOlæ ſingularis iconem mitto, avem quadrupedem exactè referentis. Ejus Sceleton in Muſæo ſuo ſervat vir Illuſtris Dn. Georgius Roſencranzius, Præſes Regius Soranus; rerum Naturalium curioſiſſimus, & magnus Artis noſtræ fautor. Familiaris eſt hæc mola in Belgiâ, ubi vulgò *Suygers* vocatur, quaſi ſanguiſuga,

guisuga, fœtui infesta sugillando. Similis illi, quam Lemnius describit *lib. 1. de Occult. Nat. Mir. c. 8.* In nostrâ Urbe nonnullæ sunt Matronæ, quæ molam hanc volatilem ediderunt, sed occultant, ne facilè innotescat. Post fœtum prodit, & cubiculi angulos pervolitando inquietat

mulieres, quæ omni studiô persequuntur feram, ut enectam comburant, credunt enim, nisi comprehensa comburatur, eam laborare in eo, ut iterum uteri latebras intret, quas, si repetierit, mori puerperam. Observatum quoque aliquando, embryonis pedem ab hâc commorsum in Utero. Monstrum esse non dubito, & numero monstrorum quoque accenset Licetus *l. 2. de Monstr. c. 3.* sed id mirùm videtur, quomodo semina parentum in eam materiam in Utero transmutari possint, unde aviculæ & insecta nascantur. Vos Naturæ amasii ulteriùs in rem hanc inquirite, ego enim ad alia propero, quæ in eâdem RosenCranzianâ familiâ nuper occurrerunt.

Scholion.

SCHOLION.

SUprà *in Scholio Obs. I. Anni I.* enarratum *vel solitariè, vel unà* cum fœtibus *ex Utero* varia exclusa fuisse *animalia*, glires, pisciculos, ranas, mures, serpentes, astacos, rubetas, & harpas; illis exemplis addere non inconveniens & huic molæ volatili apprimè conveniens, quod recenset *Salmuth. Cent. 1. Obs. 66.* Comitissam quandam à Mansfeldt gravidam conquestam fuisse, se persentire quiddam in utero depascens: filiolam tandem enixa est ab uno latere prorsùs depastam: obstetrix dum secundinam extrahere tentat, mordetur illius digitus, tandem extrahit *animal* quoddam *rostrô præditum avem vivam*, nudam tamen & implumem, quæ ultrò citròque discurrens pulvinari tandem obruta fuit. Adstipulatur *Matth. de Gradibus* antiquus Medicus *p. 2. c. 29. de Molâ volatili*: non vidi quidem, *inquit*, sed audivi de *animali* in matrice generato cum aliis, quod, cum exivit matricem, volavit. Eandem sub Harpyæ nomine latiùs describit *Alex. Benedict. l. 25. c. 36. de curand. morb. mulier.* Alia exempla *de tænia per uterum* exclusa ex *Gattinaria*, *de bufone* ex *Lycosth.* & *Bodino*, de *mure* crassiore caudâ carente ex *Jouberto de Eror. popul.* de *Eruca* ex *Wiero* de præstig. Dæmon. *de talpis* in utero natis *ex Andr. Laurent. l. 2. Anat. quæst. 8.* de *lacertis* ex *Philip. Geringo de acidis fontibus*, de *serpentibus* fœtus in utero depascentibus *ex Aldrovando de monstris fol. 654.* de *aculeatis Echinis* ex *Rondeletio*, &c. (ut omnis speciei belluas, terrestres, aquaticas in tanto Naturæ lusu mirâ metamorphosi ex uteri muliebris spurcissimâ putridâque colluvie productas invenire liceat) collegit *Casp. à Reies in Campo Elys. Quæst. Med. quæst. 36. §. 23. & seq. p. 432.* Ridiculum, quod *Savanorola in Pract. c. 21.* asserit, si fera aliqua ex utero in Nobili concipiatur, nobiles feras, aquilam scilicet vel accipitrem unà gigni: sin in rusticâ, rusticas quoque feras, bubonem vel lacertam simul in lucem edi, quasi natura in monstris edendis respectum habeat ad Nobilitatis gradus. *Joh. Marcus Marci in Ideâ Operatric. Id. c. 8. litt. Ss. 3.* dicit: in *utero fœminæ* nihil repugnat concipi & perfici, aut piscem, aut aliud animal sive ejusmodi semen coitu, sive aliâ ratione ad uterum perveniat: potest enim formâ piscis aut animalis inesse illi parti, quæ à corpore in semen eliquatur, quia nimirùm illius signaturæ nequeunt aboleri per illas mutationes, quibus alimentum in chylum & sanguinem excoquitur. Sub Theodosio Juniore muliercula

 peperit

peperit animal, piſcem, quod oculis carebat ac palpebris, manibus, branchiis ac lumbis, cauda autem piſcis: in quibusdam locis mulieres cùm bibiſſent aquam, in quâ ſemen erat echini, echinos pepererunt. Eô modô ortum habuiſſe illa animalcula credendum ex Utero incluſa, de quibus *Schenck. l. 4. Obſ. 230.* mures, ſc. talpas, feles, lepuſculos, tineas, polypos, ſanguiſugas &c. *Idem ibid. Litt. Tt. 2.* cum de monſtris aves referentibus diſſeruiſſet, & homines beſtiales hominem exuentes facilè modum inventuros ſtatuiſſet, quò avibus (majoribus) miſceri poſſint; ſubjungit: eſto, demus coitu non miſceri, quid tamen prohibet cum alimentis ſuperſtitem avium formam inſeri naturæ humanæ, quâ ratione piſces, ranas, ſerpentes &c. in naturam humanam irrepſiſſe diximus, & major hominis ſimilitudo videtur eſſe ad avem, quàm ad piſcem. *Caſp. à Rejes l. a. §. 31.* aut corruptos humores, aut devoratum animalium ſemen in utero contentum; atque ibi propter ineptitudinem & moram in peſſimam ſubſtantiam degenerans, cauſam putat eſſe, ut apta ad horrendas animalium formas materia evadat. Ergò id efficit ſeminis corruptio; aliqui *imaginationem* addunt. *Hæc ille.* Et ſanè, ſi *imaginatio* excluderetur, unde ratio dari poſſit, quod fœmina in bello Marſico, teſte *Plinio l. 7. c. 3. Elephantem*, & Helveta mulier *Leonem* maſculum *Delrio L. II. Diſquiſ. Magic. quæſt. 14.* ediderit. Hôc ipsô annô *Litt. è Leutſchoviâ* Hungaror. prò certo mihi retulit *Dn. D. Spilenbergerus* paucis abhinc annis *Neuſoli in Hungariâ* fœminam *Leonem vivum* peperiſſe, quem nunquam niſi pictum viderit aut ſculptum; dolendum fuiſſe, quod mulierecularum cura ſtatim fuiſſet è vivis ſublatus & combuſtus, ne altiori indagine luſtrari potuiſſet. Recordor pariter, quod in *Camerâ Anatomicâ Dresdæ* Palatio Electorali annexâ Anno 1648. 22. Jun. viderim & pugillaribus meis, poſtmodùm Itinerario meo, annotaverim præter varia Sceleta Leonum, Alcis, Camelorum, Canum, Simiarum, Luporum, Equorum, Vulpium, Urorum &c. in vitreâ capſulâ incluſum exſiccatumque monſtratum fuiſſe *Abortum* à fœminâ paucos ante annos tùm editum *Elephantem figurâ repræſentantem*, dimidiæ ſpithamæ longum. Mirum verò quomodo tantô temporis intervallô in Utero detineantur iſta animalia cum fætu, cùm conſtet vermes materiæ pravitatem percipientes ſtatim incipientibus morbis vel vivos rejici, vel mortuos à pravitate illâ interfectos. Et cùm ſemen in utero depravatum & corruptum, cur iſta animalia non citiùs vel viva pravitatem illam fugientes, vel mortua

ab

ab illa enecti excluduntur. *Vide*, quæ hâc de re latiùs disserit *Salmuth. Cent. 1. Obs. 63.*

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Lewenheimb.*]

Observatio CLXI.

D. THOMÆ BARTHOLINI

ARTERIA CRURALI LÆSA MORS AD 14. DIES DILATA.

MAlô fatô ejusdem Illustris viri *Georgii Rosencrantzii* filius, *Owenus Rosencranz*, ab alio Nobili in crure sinistro vulneratus nuperrimè, ingenti hæmorrhagiâ penè statim occubuisset, nisi sedulâ chirurgorum operâ vulnus obligatũ fuisset. Tanta tamen sanguinis copia ex vulnere profluxit, ut convulsionib9 imminentibus extrema videretur pati. Dilatata verò mors fuit ad quartum decimum diem, quô superveniente febre, virium defectu & crebrioribus convulsionibus expiravit placidissimè. Sectioni cruris à chirurgo regio Philippo institutæ, præsentes observavimus, vulnus cruris penetrasse musculum fascialem seu sartorium, ad *arteriæ cruralis* divaricationem primam, *quam amplô foramine læserat*, unde ingens illa hæmorrhagia, sursumque ad regionem Perinæi desiisse. Observata in vicinia musculorum tricipitis & lividi cavitas ampla, ovi magnitudine, gangrænam minitans, sanguine purulentô conspersa. Ipsum verò hiatum *arteriæ cruralis*, quem in divaricatione gladius infelix effecerat, grumosus sanguis obturarat, quæ causa fuit, quòd universi sanguinis effluxus inhibitus fuerit, ne, sicut plerumque fieri solet, mors repentina sequeretur. Magnâ dexteritate chirurgorum turundas longiusculas & stilos immittentium cautum fuit, ne abrasô grumosô sanguine, exitus superstiti sanguini aperiretur. Occurrunt in praxi alia, quæ annotare singula non vacat.

D. Bartholin. Litt. è Hafniâ Vratislav. datis.

Observatio CLXII.
D. Thomæ Bartholini.
Diabetes spuria.

D. *Petrus Bullichius*, olim Sereniſſimi Regis noſtri, Divi Friderici Tertii Archiater, nunc Regiæ Urbis Præſes & Conſiliarius Regis, *Diabeten* patitur cum dolore poſt Nephriticos cruciatus ſingulis menſibus recurrentem, quodque mireris, inſtante Plenilunio XII. menſuras aquæ mingit, quanquam vix tertiam partem unius menſuræ bibat, neque tamen ulla ſequitur colliquatio aut corporis emaciatio, quod vegetum & plenum permanet. In urinæ deſtillatione expertus eſt dolorem ſibi augeri, quando calor fornacis eſt intenſior. Suaſi lac chalybeatum, vel decoctum hordei chalybeatum, conſiliô Augenii. Ille aurum extinctum maluit. Per alvum quoque fœcibus permixtæ arenulæ exeunt, & ex lotio copioſo arenulæ in pannis reſudant, ut maſſam ſanguineam Tartarô abundare credere cogar. Tentavit curam transplantatoriam exiguo cum emolumento. Exhibuit cani ſal urinæ propriæ, unde canis mortuus pilis cadentibus. Quid de caſu hoc & Symptomate raro judices, non gravaberis perſcribere. Dignus æger eſt, ſeniô & meritis æſtimandus, meliore ſanitate & Doctiorum curâ.

D. Bartholin. Litt. è Hafniâ Danor. Vratislaviam.

Observatio CLXIII.
D. Thomæ Bartholini.
Ex lacte coagulato caseus in ventriculo.

Phthiſicus quidam Batavus in urbe noſtrâ conſiliô communi lacte utebatur. Hinc inflatio ventris, cui ſedandæ Spiritum Salis commendavit Empiricus. Inde oborto *Vomitu excrevit caſeum* magnitudine pollicis benè efformatum, odore & conſiſtentia verum caſeum referentem. Ex Spiritu Salis lac in ventriculo fuiſſe concretum,

rectè suspicatur D. Fridericus Hammericus, Regiæ classis Medicus, qui illi Medicinam posteà adhibuit, mihique casei frustulum monstravit. Probè igitur monet Timæus *lib. 5. cas. 21.* Spiritum Salis & Vitrioli tutò non exhiberi lactantibus pueris, quia coagulatur lac in ventriculo.

D. Bartholin. Litt. è Hafniâ Vratilav. datis.

SCHOLION.

SIcuti in narratâ Historiâ *caseus vomitu* fuit *excretus*, sic non minus mirabilem Historiam narrat *Dn. de MONCONNYS in Itinerar. Anglic. Tom. II. pag. 56.* in Angliâ sibi recensitam: nimirum Medicus Anglus è Galliâ redux spatio 17. dierum nil præter caseum & aquam vitæ assumere potuit unà cum biscocto: è navi excedens assumsit clysterem, qui eduxit maximam quantitatem cochlearum.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CLXIV.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

OPOBALSAMI NOTÆ ET SUCCEDANEUM.

THeriaces & *Mithridatii* dispensationi in officinis Urbis nostræ nuperrimè officii ratione interfuimus. Natæ mihi exinde sub manibus *Dissertationes duæ de Theriaca Danica*, in quibus aggressus sum rem arduam, ut scilicet demonstrem *succedanea* omnia & omnes species, quæ pomposas compositiones conficiunt, ex patria terra desumi posse, nec opus esse Orientem adorare. De *Opobalsami* vicario sollicitus, varia experimenta tentavi in Balsamis, quæ ex Indiâ Occidentali ad nos deferuntur, ut certiùs constaret, quodnam ex istis proximè ad Opobalsamum Syriacum accederet, ejusque notis à *Dioscoride*, *Plinio*, *Avicenna*, *Ruellio* aliisque signatis responderet. Exposui illa experimenta in publicis *Dissertationibus*, nec præter rem fecero, si exinde hic repetam ea, quæ ad augenda *Vestra Miscellanea Curiosa*, quæ experimentis illustrantur, facere possunt. *In nigro Balsamo Peruviano*, quod pro Opobalsamo in Theriacâ substituimus, præter notas in Receptario Florentino signatas, observavi, quòd in lacte tepido fundum statim petat, ubi nigra gutta conglobata permanens enatare non potest. In aquâ calidâ

eôdem modô se gerit, & in laneâ veste rubrâ maculam relinquit. Ferrô in unctum flammam non concipit, ut crassiorum esse partium videatur. Aliis signis Balsamum hoc pro vero, nulloque adulterio vitiato nobis commendavit Pharmacopæus urbis nostræ *Heerfordius*, cum ad Theriacam admitteretur. Nec enim posse ullô aliô oleô adulterari, quia misceri se non patitur cum oleis aut aliis pinguibus, nisi in frigida consistentia, præsentibus in officina ad oculum nobis id monstravit: Manus volâ agitatum nec oleo, nec aquæ conjungitur. Solum oleum Betulæ admittit, cum quo facilè commiscetur, ut si impostoribus placitum sit, adulterari ita possit; Sed odore & gravi & fœtidô se prodit, quem non rarò in nigro Balsamo Peruviano advertas. Cum Saccharo quoque jungitur soluto, sed in aquâ frigidâ Balsamum separatur. Idem super carbones evaporans, relinquit in vasis fundo crassamentum quoddam instar Colophoniæ, nigrum tamen ex nigrô Balsamô, rufum instar talci aurei ex albô Balsamô. *Album* verò *Balsamum*, sive *Tolutanum* sit Monardi, sive arboris Ietaibæ Pisonis & Marcgravii, omnibus ferè notis veterum verumque Opobalsamum exprimere observavi. Odore, nigrô Peruviandô svavius, nec tâm potenti sensu nares feriens. Guttæ hujus in aquâ calente se amplissimè diffundunt in superficie, ad fundum non merguntur, refrigeratæ per spatulam nullô negotiô junctis particulis glutinosis extrahuntur. In lacte tepido eâdem ratione se dilatant, lacque coagulant, & separatæ inde eximuntur. Ferrô inunctus hic *Balsami albi succus* claram flammam citò concipit, sicut oleum Terebinthinæ. In pannô coccineô statim imbibitur, sed facilè eraditur. Præstantior igitur est nigrô, adeò ut, si copia hujus nobis esset, libentius pro vero Opobalsamo in Theriacâ supponeremus. Particulam *veri Opobalsami* nobis in Theriaces dispensatione obtulit *Beckerus* Pharmacopæus noster, sed quæ albo priori dignitate cedit. Odor gratus illi, non validus. In aquâ calidâ per guttas immissum, petit fundum, ibique velut clavo affixum manet, aliquæ tamen particulæ supernatant, olei instar. Sapor est amariusculus, Caryophillis similis, color inter flavum candidumque medius, substantiâ lævis. In lacte mergitur, sed singulis guttis in fundo residentibus, totidem guttæ supernatantes respondent, flavæ, pellucidæ, nonnihil dilatatæ, sine lactis coagulatione. In petia lanea coccinea adhæret, & lentè eximitur, maculâ relictâ. His aliisque experimentis varia balsamorum genera ex Indiis allata examinavimus, sed per omnia veterum notis non re-

spondent.

ſpondent. Hinc quia veri Opobalſami copia haberi non poteſt, & reliqua Balſama Occidentalis Indiæ vel Mangonio corrumpuntur, vel Opobalſamo vero non reſpondent, exiſtimavi Europæorum Opobalſamum ſeu *Oleum Succini* rectificatum vices omnium ſupplere poſſe. Rationibus variis eruditè id probavit olim Döringius Veſter. Ego per experimenta demonſtravi in Officinis noſtris, quantâ affinitate ad Balſami Orientalis vel Tolutani naturam accederet. In aquâ tepidâ immiſſum oleum ſuccini noſtri, inſtar Opobalſami & albi Balſami Occidentalis, fundum non petit, ſed ſupernatat in ſuperficie amplô ſpatiô ſe diffundens. In lacte quoque lacteſcit, ſive ita unitur, ut colore ab illo diſcerni nequeat, per ſuperficiem latè dilatatum, ipſumque lac coagulat. In uno deficit, quod colligi iterùm & integrũ extrahi non poſſit, cùm refrixerit aqua vel lac. Hæc fuſiùs in editis Diſſertationibus proſequutus ſum.

D. Bartholin. in Litter. ex Hafnia Vratisl. datis ad D. Sachſium.

SCHOLION.

N*Otas veri Balſami* pronunciarunt Regiæ Societatis membra in præſentia *Dn. de MONCONNYS* Londini (*v. Ejus Itiner. Tom. II. p. 62.*) quod aquæ non ſupernatet, ſed cum ea ſe miſceat, & tingat inſtar lactis, & ſi gutta in pannum cadat, aqua ſimplici eluatur.

OBSERVATIO CLXV.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

FEBRIS EX IMAGINATIONE.

IN febribus quantum valeat imaginatio, vulgò notum. Exemplô nuperô illuſtrabo. Mulier quædam Hafnienſis, cùm diu febris quartanæ tædiô laboraſſet, conſilium ingenioſum cepit, transferre febrem in ſaxum quoddam, quod mediô inter Hafniam & Congium itinere eminet. Igitur ſcriptis literis officioſis, incluſô vinculô coccineô, favoris indiciô, mittit hominem, qui ſalute præmiſſâ officioſè rogaret, ut febrem ad ſe reciperet. Servus mandata exſequitur, vinculôque eleganti ſaxum exornat, & prælectis literis diſcedit. Hinc illa meliùs habere cœpit, à febre immunis. Alia ancilla Nobilis Matronæ febricitantis

cùm

cùm vel jocô vel feriô officiô offerret Dominæ duobus folidis fe redemturam febrem, ftatim febricitare occœpit, falvâ Dominâ.

D. Bartholin. in Litt. ad D. Sachſium miſſis.

SCHOLION.

PArili frequentique fatis fuperftitione mulierculæ noftræ infantes fuæ curæ commiffos inftruere folent, ut ab aliis variolis infectis pro aliquot obolis variolas certô numerô emant, exiftimantes illos certâ imaginatione illos, qui emerunt hafce ingratas merces, & proventu pauciore infeftari, & citiùs & tutiùs liberari.

[*D Henr. Vollgnad.*]

Quantum *Imaginatio* valeat *ad curandos morbos* teftatur hiftoria Portæ, qui Neapoli follicitatus ut remedium parturienti præfcriberet, pulverem & quifquilias formulæ (in qua Aq. capillor. ♀. fcripferat) involvit, ne à vento deportaretur, quas ubi ægra affumfit forti imaginatione & opinione feliciter filium enixa eft. *V. Joh. FABER in Not. ad Hiſt. Mexic. f. 497.* Obfervavimus, inquit *Reiner. SOLENANDER ſect. V. Conſil. 15. §. 17.* quosdam chartulas in quibus Medicamentorum formulæ (Receptæ dictæ) confcriptæ erant, comediffe, & fanitati reftitutos effe, tantum poteft apud plerosque concepta in re aliquâ opinio vel fiducia.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CLXVI.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

IN COECITATE INOPINATO RESTITUTUS VISUS.

ANni proximè ad exitum currentis die Novembris tertiô, adfui Nobiliffimæ Virgini, filiæ *Generoſi Georgii Marſuyn*, natæ XXV. annos; quæ *cœca* erat. Palpebris claufis oculi intorti deorfum ad angulos internos decumbebant, nihil prorfus videntes. Gutta ferena videbatur ex cerebri narcofi, vel humiditate ejus partis, unde nervi oculorum motorii & viforii oriuntur, ut & Paralyfis oculorum. Præter voluntatem fubinde oculos movebat, fed leviter. Concuffum fuit eâ parte cerebrum à januâ cadente. Ipfum quoque cranium inæquale,

quale, ſinum oſtendit circa ſuturam lambdoideam. Antequam hôc oculorum vitiô comprehenſa eſt, copiosô ſerô ſtillarunt oculi, pusque ex naribus fluxit, ut de cerebri abſceſſu ſuſpicionem dederit. Cum prorſùs viſû privetur, metusque ſit imminentis vel Apoplexiæ vel Epilepſiæ, D. Henricus à Moinichen Regius Medicus, qui curæ ejus præerat, me unà cum celeberrimis Viris, D. Simone Paulli & D. Olao Borrichio, ad conſilium vocavit. Communi conſenſu ad evacuandos humores ſeroſos cerebrum inundantes, caputque exſiccandum & roborandum præſcriptæ Pilulæ Cephalicæ, Lucis, Cochiæ, Panchymagogicæ Crollii, cum reſinâ Jalappæ: Emplaſtrum de Betonica raſo bregmati impoſitum, & ſubinde Pilulæ de Succino Cratonis exhibitæ, aliaque hiſce indicationibus inſervientia. Poſt uſum horum medicamentorum commotus aliquandô uterus, ad vomitum concitavit ægram, quô concuſſô cerebrô, medicamentis præſcriptis roboratô, oculi converti ſenſim, exſiccatis ſcilicet liquoribus nervos laxantibus, cœperunt, pupillæ ad rectam lineam erectæ, palpebræ aperiri, & mox obſcurè, tandem *clariùs objecta diſcernere*, magnâ omnium admiratione, qui perpetuam cœcitatem ipſi ægræ prædixerant.

D. Bartholin. Litt. è Hafnia Vratislaviam ad D. Sachſium datis.

OBSERVATIO CLXVII.

D. OLAI BORRICHII.

DIABETES SPURIA.

VIr Ampliſſimus Civitatis noſtræ hôc annô, id eſt, ætatis ſuæ 66to, ſenſim in *Diabeticum* prolapſus eſt affectum, non quidem illum exquiſitum (neque enim hauſtum potum vel ſubitò reddit, vel nihil planè immutatum) ſed, ſi ita appellare fas eſt, ſpurium. Enim verò, cum vivat ſobriè & temperanter, quôvis tamen menſe, plerumque bis, rarò ſemel tantùm hôc malô affligitur. Oritur autem malum frequentiùs Lunâ plenâ, & tribus quidem primis diebus cum doloribus intolerandis ſtillicidium urinæ perdurat, ſed exiguâ admodùm copiâ profluente: reliquô triduô reſolvitur veſicæ ſphincter, continuatque involuntarium & copioſiſſimum aquoſi planè & decoloris liquoris profluvium, multis hinc inde ramentis albis urinæ immixtis: & hoc quidem

triduô utcunque gravissimi adsint in urethrâ, vesicâ, renibus dolores, tolerabilius tamen malum est primô triduô, quod urina intereà continuò destillandô secedat, & multum secum acrimoniæ salinæ avehat. His *tribus diebus septuaginta duæ* circiter *libræ urinæ* evacuantur, cum intereà *vix unam libram ebiberit*, & ne totô quidem antecedente mense 40. libras liquoris hauserit. Septimô morbi die, urina sensim ad colorem suum redit, clauditur Sphincter, & decimô die Nobilissimus æger ad negotia publica paulatim revertitur. Has jam diu leges sibi finxit difficillimum malum, nunc paulò mitiùs agit, & paulò inconstantiùs, adhuc tamen crudeliter. In hâc historiâ duo mihi admiranda occurrunt, acerrimo judicio tuo expediunda: unum, unde immensa illa urinæ copia, in exactissima ægri diæta, & potu parcissimo? alterum, cur ægri corpus intereà nullô modô flaccescat; durat vividus faciei color, musculi omnes pleni, lacerti robusti, venæ tensæ. Scio tentare nodos hos solvere tùm Opt. *Sennertum*, tùm *Servium* in Moniali Romanâ, sed, ne quid dissimulem, evidentiorem adhuc rationem ardenter desidero.

D. Olaus Borricchius in Litt. è Hafniâ Vratislaviam datis ad D. Sachsium.
Confer Anni II. Obs. 162.

OBSERVATIO CLXVIII.
D. OLAI BORRICHII.
PLUMBUM PER URINAM EXCRETUM.

CLaudius Sohn, curator annonæ aulicæ, vir quadragenario proximus, incidit ex intervallo in nephriticos dolores, quibus durantibus, cùm ante biennium advocarer, Medicinam ægrô facturus, ille haustô pharmacô cùm redderet urinam, *grandinem* simul *plumbeum* justæ magnitudinis, unâ cum calculo *per Urethram*, exclusit. Rogatus à me, ecquid plumbum improvisò devorasset, respondit, ante triduum manducatas sibi aviculas, grandinibus plumbeis interfectas, & proinde coqui incuriâ relictum in avibus plumbum à se haut dubiè haustum fuisse. Non dissimilia hoc ipsô mense contigêre *Jacobo* Kißcrow/fabro argentario Regio, qui ex calculi doloribus aliquamdiu cruciatus sensit die quôdam in vesicâ pungens quiddam & lacerans.

Cumque

Cumque urinam reddere instituerct, *in ipsâ Urethrâ* dolores notavit exquisitissimos; inspicit locum dolentem, & pòst paulò cum urinâ defluentem *ex Urethrâ* videt *aciculam æneam*, capite acutiori primùm exeunte; quam in ipso parturiendi limine ipse eximit manu, & mihi mox advenienti obstupefactus tradit. Credibile est cum pane haustam fuisse. Hic de viis solliciti sumus, per quas & grando plumbea, & acicula in vesicam penetravit. Novos ductus ab Anatomes industriis cultoribus expectamus. Similia jam antè observavit Schenckius, sed mirum, in illâ Anatomes luce nihil hactenus detectum, quod rem difficilem enucleet.

D. Borrich. in Litt. Hafniâ Vratislav. datis ad D. Sachsium.
Confer Anni hujus IIdi Obs. 3.

Observatio CLXIX.

D. ERASMI BARTHOLINI.

CRYSTALLUS ISLANDICUS.

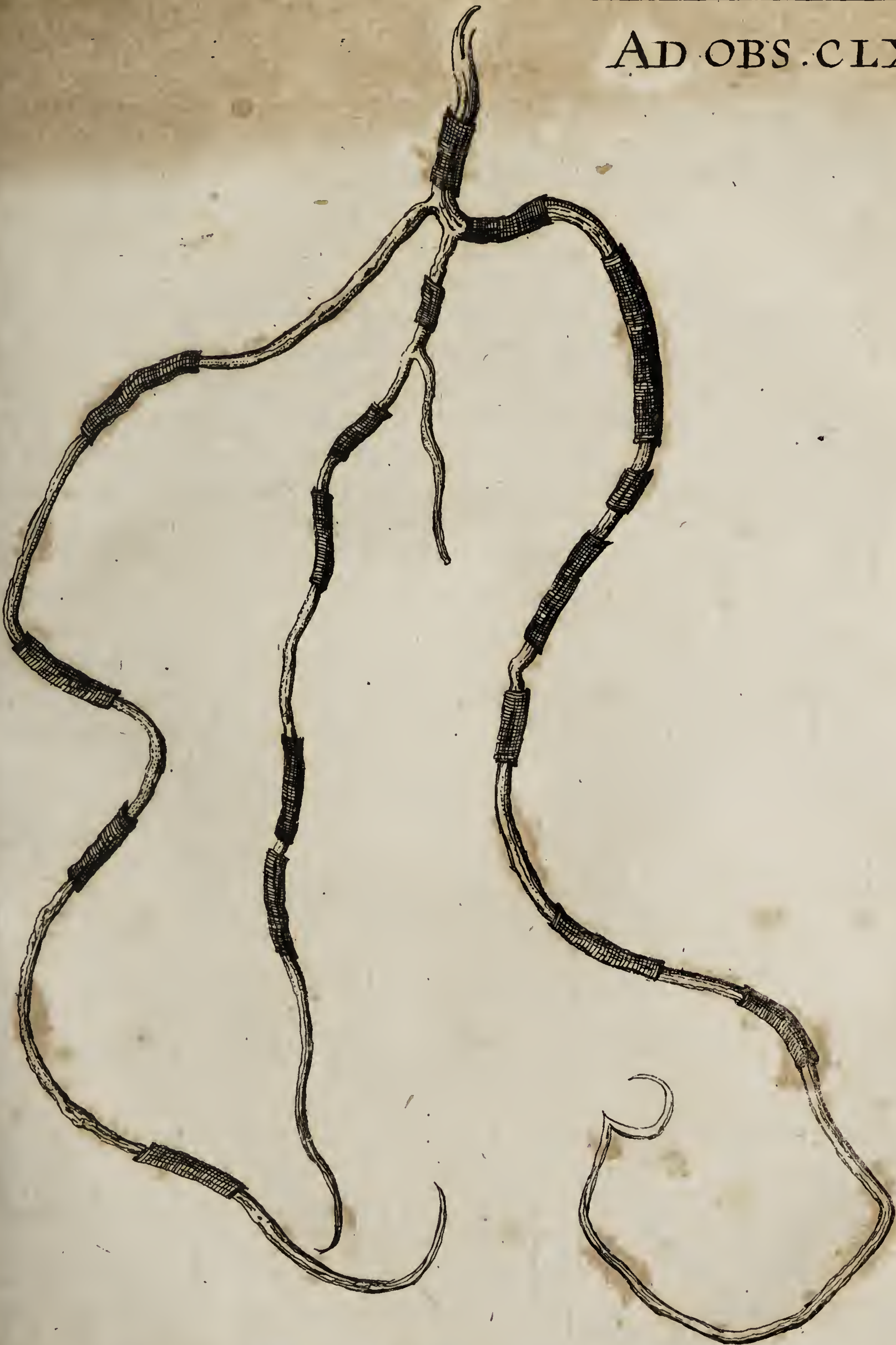
PRoximè elapsis annis, novum Naturæ miraculum contemplatus in Crystallo Islandico, occasionem me dedisse aliis animadverto Refractionum naturam exactius investigandi, & num plura dentur corpora diaphana, in quibus Refractio illa nostra reperiatur. Optassem sanè eximium Naturæ interpretem Robertum Boylæum, hâc parte examinasse Crystallina ista corpora, quorum meminit *Part. 2. de Fluid. & Firm. Sect. 66.* his verbis: *Et me quod attinet, cùm olim opportunè mihi acciderit in loco quodam commorari, ubi ex humo arida, in tractu terræ admodùm eminenti effodi curare poteram Crystallina aliquot corpora, quorum lævia latera & anguli tàm exquisitè figurata erant, ac si ab artifice in gemmis secandis perito fuissent elaborata:* Hæc enim corpora & figurâ & locô convenire videntur, cum Crystallo nostro, de quo plura edocebunt edita experimenta Crystalli istius Disdiaclasti, Hauniæ Anno 1669.

OBSERVATIO CLXX.
D. ERASMI BARTHOLINI.
PLANTA SUBTERRANEA EX SCAPULO.

JAm herbarum claritatem, in admirationem curæ priſcorum diligentiæque, plurimorum animos cum ſemper egiſſe ſciam, non fraudabo *Curioſos* obſervatione *Plantæ alicujus Subterraneæ*, quam ante aliquot annos notavi adhærentem feralibus capulis. Forte effoderant capulum, in quo viri alicujus præclari & celebris cadaver, ante viginti & octo annos humo mandatum erat Rœskildiæ in Templo Divi Lucii Cathedrali. Præſens tùm animadverti veſtigia nigra & numeroſa *ramulorum*, qui *per latera capuli*, à putredine adhuc ſuperſtitis, reptaverant, quique tùm deciderant tantâ copiâ, ut haut difficile mihi fuerit attendere, eſſe hoſce ramulos ferè inſtar ſarmentorum, quæ ex ſe alios ſpargerent, cacuminum teneritate, caules, quales hâc effigie indicantur, cortice nigrô, qui exſiccatus facilè à fibris interioribus ſepararetur. Vidi quoque per commiſſuras aſſerum, diuturnitate temporis hiantes, ſerpere hoſcè ramulos, ſcandentes in operculum usque capuli, eique, cum elevari juſſiſſem, adeò tenaciter adhærere, ut laborem famulis augerent. Diu anceps nihil penè aliud, quàm rei difficultatem intellexi. Quippe, an in medio Templi defoſſum cadaver ligneô ſervatum loculô, terrâ & vaſtiſſimô tectô cippô, poſtremò, viginti octô annorum ſpatiô intactum ibi conditum, plantæ hujus generationi aliquid conferre potuerit, præſertim, cùm nihil ex terrâ exſtare animadverſum fuerit, meritò forſan dubitare licuit. In aperto conditorio nihil niſi Sceleton ex cadavere offendi, nec non barbam; in quâ hoc quoque admirationem implevit, quod pili ex curtis in prolixos aucti diffuſi erant, colore fulvo, qui in vivente nigreſcebant. Quæ, cum in aliis cadaveribus quoque ſint obſervata, nunc propoſitum non eſt conſectari. Quod ſi ſcrupuloſiùs iſta examinandi mihi fuiſſet conceſſa oportunitas, deprehendiſſem forſan, quâ radice nata hæc eſſent. Sed cùm defunctorum corpora, ſicut alia ad lubitum tractare non patiatur ſuperſtitio vulgi, hæc ſunt felicioribus relinquenda. Experiri quoque poſſunt horum curioſi, num quadripartitis varietatibus anni faciem mutent, nam menſe Januariô hæc mihi

ſunt

AD OBS. CLXX.

ſunt indicata. A Veſpilone autem cum expiſcarer, quid in hoc genere obſervaſſet, regeſſit ſæpè offendiſſe ſe hujusmodi ramulos circa conditoria, ſed nihil prætereà dignum cognitione animadvertiſſe. Quod ſi conjecturâ hîc aliquid aſſequi liceret, ſtatuerem ex lupulo ſeu lupo Salictario hæc quaſi ſarmenta proveniſſe. Eſt enim plerisque apud nôs familiare in capulis, lupuli Salictarii florum thyrſos foliaceos cadaveribus ſubjicere, ex cujus ſemine, putredine cadaveris humectatô, & ſolô lœtiore, licet intra clauſos aſſeres cinctô, ſe porrigere poſſunt ejusmodi propagines, quæ multis anfractibus prolixæ, ſicuti in aëre arborum ſtipites, ſic in ipsâ terrâ, libertate conceſſâ, amplexentur obvia quæque. Sarmenta animadverti imitari hoſce ramulos in longitudinem porrectos, quæ, ne ex terrâ exſtarent, prohiberet profunditas. Putaveram initiô ex lariceis aſſeribus plantam hanc pullulantem perennaſſe in hoc tempus, apparuit enim hoc capulum ex larice ſtructum quaſi recens adhuc, quamvis in alio exteriori, eôdemque ex robore, quô interior hic cingebatur, putreſcendi ratio diverſa fuerat: quippe quod ætate ſic erat conſumtum, ut nihil niſi ferramenta ſupereſſent. Sed cum majoribus difficultatibus obnoxia ſit hæc ſententia, priori adhærere viſum eſt, donec plura experimenta, hiſce initiis, admirationem augeant vel tollant. Mihi ſuffecerit hâc vice, vel nudâ relatione hujus phænomeni defunctum eſſe.

OBSERVATIO CLXXI.

L. AUGUSTINI HERMANNI.

SECTIO FOEMINÆ, QUÆ RES INSOLITAS EXCREVERAT.

UXor *Aurifabri* quinquagenaria, macra & fuſca, cætera ſana, plauſtrô vehitur ad vineas, eôdemque ex iis revehitur; acutiſſimos ſubitò ſentit in abdomine & circa inguina dolores, defertur in lectum, nulla dolorum intermiſſio, nulla remiſſio, per quatuor annos affixa lecto jacet, *excernit* intereà temporis *per alvum*, præcedentibus doloribus immaniſſimis, res varias, ut *fila ſerica rubra, nigra, oſſicula varia, lapillos, ariſtas, ligna*; Habetur pro incantatâ; Ultimis

mis septimanis vocatur vir Nobiliss. Excellent. *D. Eccardus Leichner, P.P. & Physicus Erfurtensis Reipublicæ Ordinarius*, videt illa excreta: Suspicatur præterea *Prolapsum Uteri*, applicat medicamenta, lenit dolores valdè: sed illis recrudescentibus tandem illa tabe consumta moritur. Vocantur Chirurgi ad cadaveris sectionem, nullus venit, abhorrent, metuunt infectionem, petunt pretium magnum. Tandem *ego* præsentibus *Nobiliss. D. Leichnerô, Medicô Xenodochiali*, & quôdam Medicinæ Studiosô, cadaver aperio, primô statim locô video os pubis valdè protensum & crassum, substantiâ tophaceâ quasi incrustatum. Vesicam invenio Sphacelô correptam, nigram, constrictam, & admodùm duram, quæ aperta, tota erat exulcerata, & continebat calculũ magnitudine ovi gallinacei, rotundum, album & echinatum. Extra vesicam in Urethrâ alium tango digitis *calculum*, qui exemtus *ovô columbinô* erat paulò major, cætera priori similis. Relictâ vesicâ me conferebam ad uterum, cujus ligamentum latum dextri lateris erat ruptum, adeoque uterus inclinabat valde situ ferè transversô. In intestinis & ventriculo nihil inveniebam, nec ullum incantationis vestigium. Quæstio jam est, an hæc fœmina fuerit incantata, & an Calculus ab incantatione possit esse? Item unde hæc uteri subsidentia?

L. Hermannus Erfurtô Vratislav. ad D. Sachsium.

OBSERVATIO CLXXII.

L. AUGUSTINI HERMANNI.

MASSÆ MEMBRANOSÆ EX PERINEO EXCISIO.

Virgo triginta ferè annorum, procerioris staturæ, florida, vivida & sana, ante annum & quod excurrit, onus humeris per gradus portat, falluntur pedes, præcipiti casu à summo ad imum ruit, jacet cruribus alterô anteriùs, alterô retrò flexis; dolorem sentit in abdomine, surgit, dolor paulò post cessat, nihil mali timet: post spatium trimestre quid fit? quoties erectô stat atque incedit corpore; durum & magnitudine *Ovi gallinacei tumorem* sentit *in Interfœmineo*, cum obscuro dolore, & quamvis hunc tumorem sedendo reprimat, in abdomen, stanti tamen vel eunti relabitur. Clàm habet, nec rem aperit sororibus; interim per semestre tumor ad capitis excrescit magnitudinem, eunti pariter

AD OBS. CLXXII.

rit r & sedenti fit molestus: exonerat tamen absque molestia vesicam & alvum; quanquam hæc posterior tardiùs faciat officium, sed tarditate huic familiæ propriâ, singulis quoque mensibus debitum atque ordinarium Lunæ solvit tributum, sed parciùs longè, quàm anteà. Suspicantur tandem quid Sorores, quærunt ex ipsâ, illa negat omnia, donec in balneo res fit manifesta. Accersunt itaque Lithotomum, qui primò Topicis tumorem tentat discutere, nec omninò incassum. Concidit valdè, remanet tamen pars dimidia dura, nullis cedens Medicamentis per aliquot septimanas applicatis. Vocatur Medicus, qui convenit cum Lithotomo de sectione, instituitur sine morâ, sed nescio, quô timore non absolvitur, *particula* saltem *exscinditur*, nec tumor imminuitur, vulnus curatur. Illa sanitatis avida alteram urget sectionem. Medicus non redit. Convocatur Collegium Medicum, consultat, reiterandam sectionem adprobat, feliciter absolvitur, exscinditur massa membranosa, nec tamen admodùm dolorifica, in cavitate suâ ovi columbini magnitudine continens cartilaginem, ponderans libras duas. Vulnus iterùm curatur: sed indies nova succrescit materia, forsitan ad pristinam magnitudinem reditura: Notandum tamen, quòd post sectionem alteram menstrua in debitâ iterùm copiâ fluant.

Quæritur: Quænam sit pars primariò læsa: An Uterus, an vesica, an intestinum rectum?

L. Hermannus communicavit Dn. D. Petri Erfurti, indeq; Vratislav.

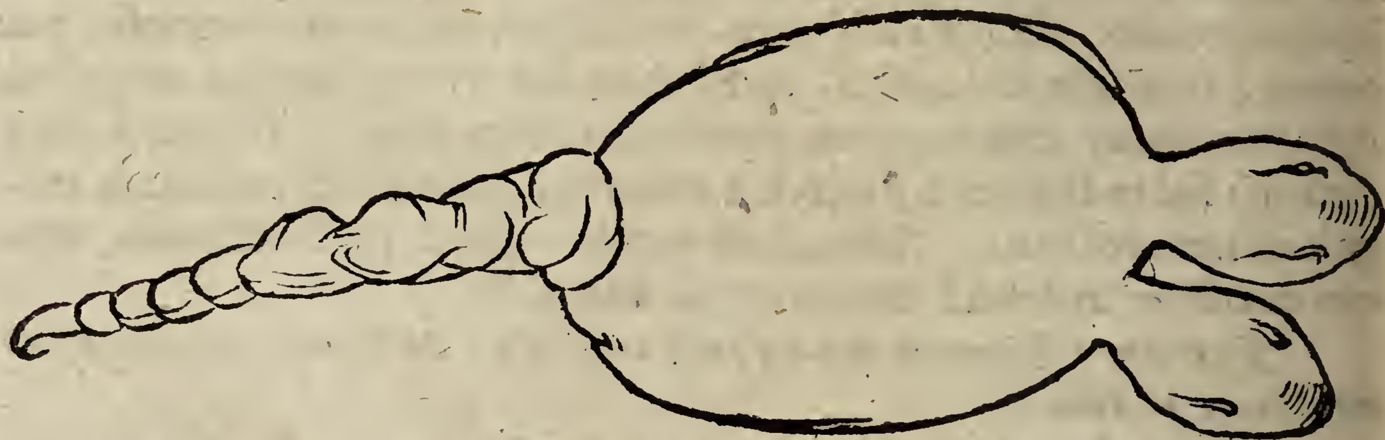
OBSERVATIO CLXXIII.

L. AUGUSTINI HERMANNI.

HUMORES ACRES ET FLATUS PRO VERME VENTRICULI HABITI.

Vir dealbator, cognomine dictus *Machelett*, Sexagenariô major, macer & pallidus, à quatuor annis circa Hypochondrium dextrum varios sensit dolores, passus quoque vomitus, singultus, ructus, non potuit solidos assumere cibos, sed jusculis saltem contentus fuit: Aromata acriora, ut & dulcia omnia valdè lædebant eum, acida verò modò grata, modò molesta erant. Variorum hominum implora-vit

imploravit opem, & primò quidem (ut ſolent plebeji) agyrtarum, circumforaneorum, vetularum, poſteà balneatorum, pharmacopæorum, barbitonſorum, tandem etiam Medicorum. A plerisque præter purgantia valida nihil accipiebat, hinc malum indies magis magisque ingraveſcebat. Inprimis conquerebatur de verme vivo in ventriculo hoſpitante, & per intervalla per Oeſophagum unguibus uncis & caudâ mobili ſurſum reptante, cum ſummâ cordis anxietate, ſæpè ſuperveniente Lipothymiâ. Dicebat tamen ſe poſſe adſcenſum vermis interdum impedire, ſi ſcilicet manibus pectus comprimeret: Tunc enim decideret iterùm in ventriculum. *Imprimebat* ſibi *vermen* iſtum *ſub idea Lacertæ* bicipitis, cum corpore ovali & caudâ tortuosâ, ejusque *figuram* tribus ante mortem diebus in chartâ rudi carbone delineabat, præſente Chirurgô, hôc

modô, (vid. Tabulam) petens ſimul atque obſecrans, ut corpus in commodum aliorum poſt mortem aperiretur: die 12. Aprilis 1671. circa horam octavam veſpertinam diem obit fatalem. Res ſtatim ad me per chirurgum defertur, ejusque ultimum petitum refertur. Alterô die cum aliquot Medicinæ Studioſis & Chirurgo me confero ad locum, invenio ibi non cadaver, ſed Sceleton. Apertô abdomine & thorace primò invenio Hepar adſpectu quidem ſanum, ſed concavâ ſui parte cum ventriculo in regione Pylori ad latitudinem duorum digitorum arctiſſimè connexum atque concretum, quod non potui à ventriculo ſeparare, quin ejus læſa fuiſſet ſubſtantia: factô itaque in ventriculo foramine, cum ſtrepitu & ſibilo fætidiſſimi prorumpebant flatus. Porrò injectis tàm ſupra ventriculi ſiniſtrum, quàm infra dextrum orificium ligaturis, totum exſcindo, & factâ in ejus dorſo ſeu parte ſupernâ à Pyloro ad ſiniſtrum orificium transversâ ſectione, nihil in ejus cavitate vivi invenio, ſed ſaltem

ſaltem liquamen ſubcruentum & ſumme fœtidum: Præterea ille durior circulus, quibusdam Sphincter Pylori dictus, totus erat exulceratus, & variis excreſcentiis atris, lividis, glanduloſis, & maximè fœtidis obſeſſus, quæ omnem præcluſerant exitum alimentis è ventriculo ad inteſtina: Vix enim tenuis ſtylus penetrabat ad duodenum. Veſicula fellis ſolitô erat major, turgebatque bile. Pancreas erat ſiccum & duriuſculum. Inteſtina omnia inflata & inania, inprimis tamen illa conduplicatio inteſtini coli intra lienem & renem ſiniſtrum maximoperè flatibus erat diſtenta, ut & inteſtinum cœcum ad pugni magnitudinem. Lien nigricabat, ejusque vaſa erant varicoſa. Pulmones quoties acie cultelli vulnerabantur, fundebant liquorem lacti ſimillimum, ſuccedente paulò pòſt ſanguine ſatis rubicundô. Omnis aberat exulceratio. Pericardium aquâ copioſâ ſatis diſtentum. In renibus & veſicâ nihil obſervavi.

Quæritur: Quidnam ſub Ideâ Lacertæ fefellerit ægrotum? Nos conjicimus, flatus fuiſſe.

L. Hermann. communicavit Erfurti D. Petri à quo Vratislaviam.

OBSERVATIO CLXXIV.

D. JOH. JACOBI WEPFERI.

MONSTRUM PER NUCHAM RESPIRANS.

DUm nuper apud *Illuſtr. Dn. Comitem à Montfort* fui, narravit mihi Obſtetrix ad lacum Acronium *in pago LangenArgen monſtrum fœmininum* 9. Mart. natum, collô, fronte, ſyncipite, maximam partem occipite deſtitutum, quod ſpiritum non per os, ſed *foramen in nuchâ patulum* ducebat; reſcivi demùm 14. Mart. jam abituriens, & 5. poſt ſepelitionem die, aliàs ſectione diligentiùs interiora perluſtraſſem.

In Litter. ad D. El. Rudolph. Camerar. Tubingam. à quo Vratislaviam.

OBSERVATIO CLXXV.

D. JOHANNIS WOLFGANGI MÖGLING.

DIABETES PER TOTAM VITAM DURANS.

RArissimum affectum esse *Diabetem Galenus* noster ait *de loc. affect.* At in hâc ipsâ raritate ejus singulare hoc est, absque incommodo notatu digno *per totam vitam* eum perferre; Sicut apud nos *uxor molitoris* in proximo pago, quæ ab incunabulis ferè enormiter & quantitate vix credibili bibendo, tantundemque statim per urinam emittendo adhuc vivit per viginti & quod excedit annos, optimè colorata, satisque valida, quamvis parumper macilenta. In puellari ætate aliquot mensuras aquæ, multumque vini singulis diebus hausit, & adhuc cum minimùm sex mensuris majoribus quotidianis sitim sopire vix potest, cum tamen nunc pro proportione non bibat, quàm anteà. Causam dicunt, quod pater illius ex stulto amore infanti adhuc vinum non permisit tantùm, sed etiam ultrò imperando obtulit: inde incendium renum natum esse putant, quæ tamen sufficiens causa esse non videtur, nisi accedat viarum laxitas, & aliæ causæ forsan adhuc incognitæ. Ad remittendum calorem & placandam sitim ante paucos annos me connivente (non consulente, cùm noverim diuretica magis nocere, quàm prodesse) usa est acidulis Taynacensibus, sed earum, quæ aliis præscribitur, quantitate duplâ vel triplâ fauces aridas proluere vix potuit, omnium cum admiratione. Par exemplum vix legi, nisi quod Do. Jonæus c. 32. Obs. recenset; & Fernelius se novisse quendam, qui quotidie horæ spatiô tepentis aquæ medicatæ libras sexdecim exsorbebat, ac qualem sumserat, talem protinùs emejebat, scribit.

D. Mögling Litt. ad D. Camerarium Tubingam, indeq; Vratislaviam.

OBSERVATIO CLXXVI.

D. ELIÆ RUDOLPHI CAMERARII.

ISCHURIA AD 22. DIES NON LETHALIS.

NOvi virum, eumque affinitate aliquâ mihi junctum, Fautorem meum, dum vixit, singularem, eô tempore sexagenarium, qui *ob*

tumorem

tumore vel abſceſsū in cello *veſicæ natū, per 21. dies ne guttulam* quidem *urinæ* emiſit; Cum *Exc. Dn. D. Cloſen Conſil. & Archiatr. Durlac.* Fautore ac Fratre meo honoratiſſimo ego vocatus ſum, vigeſimâ primâ die per *Chirurg. Durlacenſem Chriſtoph.* Böckhlern/ catheterem, quem attuli, immiſimus, ſed ad veſicam penetrare non potuit, ſubſequentibus guttulis paucis ſanguinis, indeque materiæ purulentæ. Mane, die 22. pòſt puris non ita multi emiſſionem ſucceſſit urina, in majori quidem copia, ſed non pro tàm diuturnæ retentionis proportione, præſertim in viro, qui à potu abſtinere non potuit, neque etiam veſica, anteà multum diſtenta deprehendebatur. Nos judicavimus partem ſeri abiiſſe per unam vel alteram ſedem quotidianam; Per DEI gratiam convaluit hic vir, ac aliquot annos ſupervixit; Aſthmate tandem cum catarrho diem obiit ante annum.

D. Camerar. in Litter. ad Dn. Præſidem Suinfurtum indeq; Vratislav. Confer Anni II. Obſ. 30.

OBSERVATIO CLXXVII.
D. SALOMONIS REISELII.
EXPERIMENTUM CIRCA CONGELATIONEM.

ISaac *Heræus* Pharmacopæus Aulicus Hanovienſis, chimicorum laborum diligentiſſimus, qui poſt Fridericum Greiffium Tubingenſem ſecundus Theriacam Quercetani cœleſtem feliciſſimè Anno 1668. diſpenſavit; ille ſanguinem decollati Anno 1669. per alembicum deſtillavit, & aquam extractam in duobus vitris (ſingulô uncias quatuor capiente) bene tectis conſervavit in officinâ aëri expoſitam, eamque per hiemem rigidiſſimam ſequentis anni, limpidam & claram adhuc, nec congelatam invenit. Quod miratus cum medio Januar. ejuſdem anni ſeptuageſimi alterum ex his vitris tereret manibus, iterumque reponeret, ſtatim congelatam ſenſit, alterô adhuc intactô clarô remanente, cujus rationem Prudentiores divinent. An propter antiperiſtaſin? an ob commotas aquæ diverſas Atomos?

D. Reiſel. in Litt. è Hanovia ad D. Sachſium.

OBSERVATIO CLXXVIII.

D. SALOMONIS REISELI.

URINA DIU INCORRUPTA PERMANENS.

I*Saacus Heræus* Pharmacop. Hanov. vidit puerum Hanoviæ, qui cætera sanus ab annis duobus ventrem, ut pueri rarò partem affectam distinguere solent, doluit & *urinam* emisit totam cruentam, quæ aliquando *retenta* in vitro *per decem integras septimanas* colorem non mutavit, neque fœtorem adsumsit, qui tandem consumtus ætatis annô septimô mortuus est. Apertô cadavere renum sinister totus arenulis albis refertus, limosôque, viscosô & calcariô serô impletus, insuper calculis duobus instar zinziberis majoris gravidus, pependit tres libræ quadrantes cum uncia plus unâ.

D. Reiselius è Hanovia datis Litt. Vratisl.

OBSERVATIO CLXXIX.

Dn. D. JOH. JACOBI WENCESLAI DOBRZENSKY A NEGROPONTE.

MORS REPENTINA EX MORBO CADUCO.

ANno Dni. 1659. Mense Octobri, dum essem *in Italiâ Ducatus Parmensis Oppido Calestano* dicto, contigit, quod Dna. loci Illustrissima *Comitissa Tarasconiana*, profectæ jam ætatis, at fortis & robustâ mihi conquereretur, se nocte, & manè dum surgeret, semper opprimi, & quasi suffocari, aliàs totam diem bonam agebat, nisi quod observatum fuerit aliquoties non à longo tempore eandem *morbô Comitiali* laborasse. Ego examino omnia, unde oppressio illa oriri posset, tandem quæro, quô situ soleat decumbere, fatetur illa, se pronam ordinariè solere noctem transigere, damno eidem similem decubitum, utpote periculosum: promittit illa obedientiam. At quid fit: Imus sani omnes cubitum, manè summô conclamatur ab Illustr. ejusdem Domino Marito, Illustrissimam Comitissam fato cessisse, Aocurrunt Illustrissimi Filii, vocor ego, lustramus corpus defunctæ, invenimus situ pronô,

capite

capite in pulvillum directô, obversô ſpumante ore, probabile, morbô comitiali ſuperveniente, taliquе ſitu inventam, ſuffocatam fuiſſe.

D. Dobrz. Litt. Pragâ Vratislav. ad D. Sachs datis.

OBSERVATIO CLXXX.

D. JOH. JACOBI VVENCESL. DOBRZENSKY A NEGROPONTE.

PARTUS IMPEDITUS OB ABSCESSUM UTERI.

ANno Domini 1670. Menſe Auguſto in viciniâ meâ uxor militis cujusdam laborabat 5. aut 6. diebus *doloribus partus*, infans primis diebus vivus perſentiebatur, tandem nulla ſigna vitæ edens, & matrem jam doloribus fractam è vivis ſubſequi fecit. Rogor, ut ex charitate Chriſtianâ eandem aperiri faciam. Mitto, qui aperiant, brevi ipſe ſubſequor. Apertô uterô tantus fœtor emanavit, ut etſi in atrio domus res facta fuerit, præ abſurdiſſimo tamen fætore nemo ſat longô tempore accedere potuerit, tandem exemptô jam mortuô infante, *collum uteri abſceſſu turgidum* reperi, ſaniemque inde emanantem teterrimô fætore nares percellentem.

Hoc autem obſervatu dignum *circa fœtum* reperi. Infantem benè formatum, & ut judicare licuit, aliàs ſanum fuiſſe, & dum inſtabat hora exitus, ipſummet conatum fuiſſe viam quærere, per quam exiret, cumque eadem ob tumores eidem non patuiſſet, tamen tantos impetus fortitudinis propriæ exeruiſſe, ut magnam partem cranii in parte dextrâ ad intra ſibi compreſſerit, ex quo clarè eluceſcit non ſolùm vim expultricem Uteri facere ad protrudendum fœtum, ſed & ipſum infantem allaborare ad ſui è carcere illo tenebrarum ad lucem liberationem.

D. Dobrzensky Litt. Pragâ Vratislaviam datis.

OBSERVATIO CLXXXI.

D. JOH. JACOBI VVENCESL. DOBRZENSKY A NEGROPONTE.

CALCULI PULMONUM ET VENTRICULI.

ANno 1665. dum corpus Illuſtrimi *Dni. Baronis Przihorzowsky* ex ulcere colli veſicæ defuncti aperiretur, præter opinionem apertis *pulmonibus* eosdem hinc inde plurimis *calculis* milii magnitudinem æquantibus refertos invenimus, copiamque illorum ad duo cochlearia capacia collegimus, ille aliàs nunquam de ullo dolore aut difficultate pulmonum conqueſtus. Mirum illorum præſentiam nullum notabile accidens Illuſtriſſimo Patienti unquam occaſionaſſe.

Cum è contra alia quædam fœmina ſutoris uxor non longô pòſt tempore me acceſſerit, & mihi *duos calculos amygdalæ magnitudinem*, figuram & colorem repræſentantes, monſtraverit, quos dicebat poſt diuturnos *ventriculi dolores* anxietates in appetentias tandem vomitivi uſu ſe ejeciſſe, ex eoque tempore ab omnibus moleſtiis liberatam fuiſſe.

Oritur dubium, cur re extraneâ in pulmonibus hærente ejusdem tamen non tàm facilè perſentiatur difficultas, cum aliàs ubivis minimâ re contrariâ poſitâ, Natura ſuas turbationes excitet? An ergò pulmones non ita ſenſu præditi, ut alia membra, & vero ſimile videtur, cum & Phthiſici, in quibus pulmones conſumuntur, de nullo planè dolore pulmonum, niſi tuſſis moleſta ſit conquerantur, & ſvaviter dies ſuos finiant.

D. Dobrz. Litt. Vratisl. datis.

SCHOLION.

LApillos pulmonum ex pituita indurata, ſive ex Ichoribus, aut grumô ſanguinis aut reliquiis puris vi caloris induratos in religioſo Juvene è Soc. Jeſu hæmoptorico pluribus annis redditos obſervavit *Carol. PISO de morb. ex ſeroſ. colluv. ſ. III. c. 4. Obſ. 46. p. 195.* vidit 95. calculos tuſſi rejectos *Zacut. l. 1. Prax. Obſ. 96.* & calculum nuce avellanæ majorem tuſſi rejectum *Joh. Prævotius apud RHODIUM Cent. II. Obſ. 3.* nucis juglandis quantitate in pulmonibus invenit *HILDAN. Cent. II. Obſ. 29.* nec non infinitos alios, grandes, pumici albo non abſimilis in fecina tuſſi ejaculatos narrat *Idem HILDAN. Cent. VI. Obſ. 29.* Præteritô

teritô annô Vratislaviæ Bibliopola quidam contumaciſſima urgebatur tuſſi & aſthmate, quod generoſis & appropriatis remediis debellare non potui, donec poſt aliquot ſeptimanas *materiam* quandam *lapideam* calci ſimilem cum ſputo aliquantisper cruento (quod vi pulmonibus extruſa fuerat) oboli magnitudine ejecerit, unde tuſſis poſtmodum indies mitior facta eſt. Præceſſerat iter tempore ſicciſſimô, & credibile pulverem copioſè attractum in ramulis aſperæ arteriæ coagulatum huic malo originem dediſſe. *Dn. D. Chriſtianus LANGE Prof.* quondam *Lipſienſ.* celeberrimus, invenit in cadavere olitoris, quem temeraria bigamia capite damnaverat in demonſtratione *pulmonum tàm in arteriæ venoſæ, quàm venæ arterioſæ ramulis* partim jam ſolidè duratos, partim adhuc aſpera ſcabritudine Tartariſatos *Lapillos*, uti eos recenſet *in Diſput. Curioſ. Med. II. §. 6.* Confer *Exc. Barthol. Cent. I. hiſt. 33. P. Paco Obſ. Anat. 9.* & *Phil. Salmuth. cent. I. Obſ. 7.*

Quoad *Lapides ventriculi* refert *D. Laur. SCHOLZIUS in MSS. ſuis* cum Patavii degeret ſe audiviſſe ab *Exc. D. COMASCO Profeſſ.* ibidem, quod in triremi mancipium quoddam *per vomitum* excuſſerit *Lapidem* magnum, duriſſimum, oblongum, & ob id ab omnibus cruciatibus & ſtomachi doloribus fuiſſe liberatum. *D. HÆFERUS Aulæ Cæſar. Medicus* Hornæ in Auſtria inferiore mulierem, quæ 40. annos *ventriculi* dolore, tumore, nauſeâ, inappetentiâ decubuiſſet, poſt mortem aperuit, *in* cujus *ventriculi fundo lapilli* inventi nullô cohærentes vinculô, ſed granorum inſtar pomi granati ſe mutuò amplectentes, tàm copioſos, ut binas volæ manus implerent, qui diu aſſervati, tandem friabiles facti, & in Sal luteum reſoluti fuerunt. *V. Hæfer. in Hercule Medic. Tom. I. L. III. c. 1. p. 120.* *Lapillos* in *ventriculo* Generoſi *Comitis Georgi de Oppersdorff in Sileſia* inventos deſcriptos exhibui in *Gammarolog. Curioſ. Part. I. c. 14. p. 291.* & delineatos *ibid. Tab. IX.*

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO CLXXXII.

D. JOH. JAC. WENCESLAI DOBRZENSKY A NEGROPONTE.

MORS EX USU HELLEBORI ALBI.

ANno Dni. 1670. in Autumno contigit Præfectam Domus Illuſtr. cujusdam hìc Familiæ adiiſſe vetulam quandam, herbas venditantem,

tantem, eandem flagitans, quatenus illi purgans aliquod dare vellet, obedit illa, proque uno grosso aliquot frustula *Hellebori albi* extradit, docetque modum sumtionis, nempè infundendo radicibus per noctem vinum, idque vinum ebibendo. Sumit mane ægra, vomit, purgat, nullô rei, quam sumsit, consciô; Tandem præter opinionem Apoplexiâ tangitur, fit tumultus in domo, vocor ego, applicantur varia, nulla spes convalescentiæ apparet, tandem venitur in cognitionem rei, per ejusdem sororem, quæ ægræ, dum venenum emisset, adfuerat, & radicum in ollulâ commonstrationem, fiunt omnia possibilia, ad excitandam ægram, tandem spacio 24. horarum, nihil ullis Pharmacis proficientibus, cum consternatione omnium, moritur.

[*D. Dobrz. è Pragâ Vratisl. datis Litteris.*]

SCHOLION.

ALex. BENEVENIUS *c. 51. de Abdit.* narrat similiter Zenobium quendam quartanâ laborantem sumtô *helleborô albô* post *6.* horæ spatium violentâ morte sublatum fuisse, *& c. 52.* alium sumtô *helleborô albô* sanguinem rejecisse, & tandem subsecutô vomitu frigidô mortuum fuisse. Alium, qui ex ejusdem usu fere suffocatus fuerat, restituit *Forest. L. XXX. Obs. 9.* Ex vino rad. helleb. albi infuso lipothymiis & sudore frigidô succedente mortem contigisse *Gabelchover. Cent. II. Obs. 79.* attestatur. Solent unguentarii & seplasiarii impunè vendere easdem radices, vocant Niesesäcklein/quas quia levissimô pretiô vendunt, mortes à plebejis sæpiusculè devorantur; sed non rarò, si non ipsam mortem, tamen symptomata enormia, inappetentiam, cardialgias sæpissimè excitatas fuisse, in Praxi me observasse memini, ut severiore Magistratus scuticâ coërcenda esset licentia divendendi remedia talia deleteria. Rarissimum namque *an* per consuetudinem, *an* per Idiosyncrasiam Thrasiam Pharmacopolam & pastores in Græcia integros manipulos *hellebori albi absq; noxa* devorasse, memorante *Theophrasto l. IX. Hist. plant. c. 18.* & de Eudemio Chio *Camerar. Cent. X. Memorab. §. 24. p. 31.* qui *Ellebori albi* 22. potiones unâ die accepit, nec tamen per vomitum & alvum purgatus fuit, quod ita se paraverat longâ assuetudine crescente paulatim Ellebori mole. Quomodo *helleborô albô* tela olim venenata facta fuerint, cujus venenum ubi recenti sanguini in vulnere permixtum, lethale fiat, vide experimenta facta in præsentia S. Cæs. Maj. Ferdinandi I.

ex

ex Craton. Epist. 139. à D. Laur. Scholz. collect. *Camerar. Cent. X. Obs. 79. memorab.* & in causas cur sanguini non carni noceant inquirit *Casp. REIES in Campo Elys. quæst. 63. §. 45. 46.*

[D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.]

OBSERVATIO CLXXXIII.

D. JOH. JAC. WENCESL. DOBRZENSKY A NEGROPONTE.

PERLARUM MATURATIONIS HISTORIA.

HOc præsente Anno 1671. morabatur hîc *Pragæ Hebræus* externus, qui conquisitis & coëmtis hinc inde *Margaritis immaturis*, sive nullum candorem aut lustrum habentibus, cujuscunque magnitudinis & figuræ, easdem perfectioni suæ reddebat, taliterque, quæstum suum obibat. Invitavi illum ad me, ubi mihi immaturas, maturiores, & tandem arte suâ plenè splendore nativô illustres commonstravit Margaritas, fassusque ingenuè est, se illas facillimô modô, & naturali quidem absque ullis ingredientibus ad perfectionem redigere. Ego unicô, quô apud me fuit, colloquiô, sicuti & ex relatione fidi cujusdam Amici tantum deprehendi, eundem ope aquæ fluviatilis easdem maturare, quô autem modô id faceret, ad sequentem congressum id mihi proponendum reliqueram. Intereà me ægrotô, intellexi Hebræum illum ipsummet mortem sibi acciviffe, pharmacô sibimet ipsi propinatô, die Pascha nostrum antecedente, nil post ipsum repertum scriptorum, nil notatorum inventæ multæ Margaritæ, pendentes in filis in capitello vitreo cucurbitæ imposito, in qua liquor aqueus, & hæc in furno arenæ situata, calore carbonum foveri videbantur, cæterùm nil à Judæis ipsi cohabitantibus in genere illo resciri potuit. Doleo certè, me diligentiùs curiositati huic assequendæ non invigilasse.

D. Dobrz. Litt. Pragâ Vratisl. datis.

SCHOLION.

DOlendum sane hoc secretum cum exspirante Judæo simul exspirasse. Interim ex *Joh. Prævotii Secret. Remed.* Ducis Mantuæ experi-

mentum afferam, quod ad flavas *perlas occidentales perficiendas* adhibuit; nimirum uniones suspenduntur in convenienti vase vitreo, cujus operculum foramine pervium sit ad perlarum suspensiones, ita ut fundum non tangant, sintque in medio vasis pendulæ; ponendus autem in fundo vasis Mercurius Hispanicus purgatus, tum obturatô undique vitreô vase fiat lenta ♎tio per tepidissimos cineres, donec uniones satis albi appareant. *IDEM Præst. in Secret. Remed. p. 183.* flavas factas, dealbandas docet, si sumantur marmor, & albiss. ossa vituli usta pulveris. in subtilissimum pulverem & pollinem, in quem uniones reponendæ, & in pelle alba repositæ cum eâdem pelle fricandæ, sic albissimas evadere. *Ludovic. MASCARDI Nobil. Veronens. & Academicus Philarmonicus in Museo l. III. c. 16.* notat, *Perlas*, quando annosæ fiant, pondus amittere & colorem album, unde illæ fricandæ sint cum oryza medium rupta, & cum Sale, hac ratione pristinum acquirant splendorem.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CLXXXIV.

D. PAULI AMMANNI.

LOCHIORUM FLUXUS PER NARES.

Mulliebria purgamenta (sive menstrualia sive puerperialia fuerint) *non subsistere, utile*, prædixit Hippocrates *in 522ª Coacâ*, quod in *præced. 516ª* sic explicuit: *Quæ ex partu & abortu copiosè, celeriter cum impetu ferri, i. e. fluere solent, si subsistunt, molestiam exhibent*, quæ molestia consistit in rigore, Præcordiorum dolore, è quibus (uti habet prædictio Coaca 522ma) comitiales morbi oriuntur, nisi videlicet postmodùm decenter fluant.

Veritatem harum prædictionum propriô q. coriô stabilivit Lipsiæ Mens. Jul. Anno 1670. paupercula quædam meretrix, Dessavia Anhaltina, hæc fœtum furtô conceptum, depositura, cogebatur ob fortunam summè tenuem sub Dio Lucinam vocare, quæ ipsi quoque optatas tulit suppetias, filium optimè formatum in lucem mittendô. Ast, dum enititur, ob externum, eumque udum aërem (qui in canicularibus quoque utero infensus) Lochia retinebantur, quô factô, Symptomata ex suprà citatis prædictionibus coacis, ipsam misérculam statim invade-

invadebant. Interim providentiâ Magiſtratûs oppidani deferebatur in Noſocomium, in quo cum de Lochiis ſuppreſſis conquereretur, atque meô conſiliô uteretur, ſtatim curationem direxi eò, ut Lochiorum fluxus viâ ordinariâ promoverentur, ordinatis ad hunc ſcopum facientibus medicamentis: Verum enim verò irritô omnia conatu: Die tertiâ poſt partum, circa medium noctis, incipiebant *Lochia* erumpere *per* largiſſimam *hæmorrhagiam* narium, quæ duravit usque ad meridiem diei quartæ, quô fluxu etiam perfectè purgata, atque reſtituta fuit citra aliorum medicamentorum uſum.

D. Ammannus Lipſiâ datis Vratisl. Litt. ad D. Sachſium.

OBSERVATIO CLXXXV.

D. PAULI AMMANNI.

IMPOTENTIA AB OBSTRUCTIONE VASORUM SPERMATICORUM, ET SEMINIS EGRESSUS PER FORAMINA QUÆDAM IN PARTE DEXTRA EPIGASTRICA.

VIdi Anno 1656. *Wurzenæ* in Grammatophylacio Rev. Capituli Wurzenenſis ſcribam quendam, virum annorum 38. ſi ritè recordor, gracilis atque cachecticæ conſtitionis. Is *Dn. D. Gottfredo Welſchio &c.* aperiebat affectum ſatis mirabilem, ſatis etiam periculoſum, ratione facultatis Generatricis, & inſimul conſilium ejusdem anxiè efflagitabat.

Conquerebatur autem de *Impotentiâ coëundi*, non à flaccidô verpô, vel vitiô conformationis, oriundâ, quandoquidem urgebatur vehementiſſimis membri Erectionibus, ſed potiùs, quòd erectum penem, *nulla ſubſequi* voluerit *ſeminis emiſſio.* Pertulit hanc paſſionem per integrum annum, in caſſum ſemper ſolicitando venerem, quô ipſô tempore non parvam etiam virium jacturam perpeſſus fuit, adeò, ut ipſi Maraſmo via jam ſtrata videretur.

Natura, ſeminis copiâ procul dubio gravata, alium intereà quærit exitum, in parte dextrâ Epigaſtricâ, tria foramina, inſtar minimi fonticuli, excitando, per quæ laudabile ſemen, quoties volebat, veluti

lac è papillâ exprimebat. An ulla cura potuisset adhiberi huic morbo, tunc disputabatur, & plurimi stabant pro negativâ, quod eventus etiam docuit, quandoquidem paulò pòst tabe correptus, obiit.

Clarum ex hoc casu fit, quod naturæ omnium hominum, nullô utantur Doctore, Hipp. *lib. de alimentis p. m. 596.* præsertim in excogitandis viis, pro excretione retentorum; & Helmontius calculum meretur, quando *in lib. de Vict. Rat. p. m. 364. §. 19.* ita scriptum reliquit: Natura in homine est sapientior quôvis Medicô, magisque gnara suæ utilitatis atque damni, quàm cuncta scholarum ingenia.

D. Amman. Litt. Lipsiâ Vratislav. datis ad D. Sachsium.

OBSERVATIO CLXXXVI.

D. PAULI AMMANNI.

SUPERFOETATIO FALSA, QUAM MENTITUS EST MOTUS AQUARUM HYDROPICARUM.

IN *Medicinâ statam ac certam doctrinam fieri, impossibile*, dixit olim *Hipp. de locis in homine p. m. 393.* Hinc vix improbandi, qui Medicinam, præsertim ratione Praxeos circa morbos internos, vocarunt Stochasticam, quod multis rationibus præstitit Hornius Lugdunensis in *Comment. ad Botall. de Medici & Ægri munere p. m. 7.* Testantur hoc insuper casus circa negotium partûs humani, qualem quoque nunc subjungam.

Edidit Anno 1657. intra primum ab Urbe Lips. Lapidem, *in pago* Marck-Kemberg/ mulier cujusdam rustici, filium, &, (uti posteà colligere licebat ex eventu) in hoc ipso puerperio reddita fuit hydropica, forsan propter suppressas purgationes puerperii, nec ipsâ, nec maritô istud animadvertente. Quid fit? Elapsô trimestri abdomen hujus paganæ in fastigiatum attollitur tumorem, non secus, atque solet fieri in ingravidatione, quô tumore conspectô ab obstetrice, manu leviter abdomen comprimit, & ex obscuro aquarum hydropicarum motu decepta, exclamabat, restitare adhuc fœtum in utero superfœtatione conceptum, & statim Medicum cum Chirurgis accersi jubet; interim moritur hydropica mulier. Ne autem putatitius fœtus vitæ periculum aliquod pateretur, os gravidæ (ceu putabatur) impositâ clavi apertum

tenuerunt.

tenuerunt. Simulac verò corpus hydropicæ diſſectum, ſtatim poſt primam inciſionem tàm fœtidâ humorum colluvie proſiliit, adeò ut adſtantes abire coacti fuerint. Tàm certum ſignum eſt, rei cujusdam in abdomine motus, vel pro ingravidatione vel *ſuperfœtatione* concludenda! Siquidem *Tumor* iſte *abdominis non ab expanſione uteri, ſed à collectione Seri* hydropici proveniebat, qui ante ſectionem obſtetrici tantoperè impoſuit.

Hinc contra Hippocratem *l. de Sept. Part. T. 2. p. 168.* concludo, 1. Mulieribus fidem de partu vel ſuperfœtatione omninò eſſe denegandam. 2. Contra communem: Signa ingravidationis certa, nobis nondum conſtare. Si enim motus in dubium vocatur, uti facit hoc la commare del Scipione Mercurio *p. m. 124.* quid certitudinis ampliùs reſtabit? 3. Falſum & aniculare eſſe, os gravidæ apertum tenere clavi impoſitâ, ne fœtus in utero ſuffocetur. Vid. Horn. Lugdun, *in Microtechne p. m. 172.*

D. Amman. Litt. Lipſiâ Vratislav. datis.

OBSERVATIO CLXXXVII.

D. PAULI AMMANNI.

CURATIO FEBRIS MALIGNÆ, VIPERARUM VIVARUM DEGLUTIONE.

MIrabilem viperarum eſſe naturam, & maximam adhuc partem nobis incognitam, non ita pridem Nobiliſſimus *Franciſcus Redi* ex Obſervationibus ſingularibus, Orbi erudito notum fecit. Addam hiſce morbi hiſtoriam non omninò incongruam, ab *Illuſtr. & Nobiliſſ. Dn. Haub.* à M. *Sereniſſ. Saxon. Electori à Conſiliis* intimioribus, mihi ante aliquot menſes communicatam. Apud *Salmurienſes* in Galliæ Ducatu Andegavino Anno 1670. corripiebatur *Nobiliſſ. Dn. Craft* B. à B. febre quâdam malignâ, quæ omnium ferè Medicorum ibi celebrium, operæ illuſit, adeò ut ipſe Patiens prognoſtico relinqueretur. Alius Medicus ex viciniâ fuit advocatus, Empiricus vel Methodicus an fuerit, accuratè non ſcio, is quoque conclamatum, & de vitâ Nobiliſſ. ægrotantis jam actum eſſe conſpiciebat: nihilominùs

in morbo extremo ad extremum remedium confugiendum esse, ipsi veniebat in mentem, propterea adstantibus ab eo svasum, ut, si vellent adhuc experiri medicamentum aliquod, deberent procurare tres *viperas* easque *vivas*, quas Dn. Patiens vivas quoque deglutiret; experientiâ namque constare, viperas veneno resistere. Obstupescunt! sed obtemperant, atque summâ cum molestiâ, agonizanti ferè, tres viperas vivas deglutiendas præbent, quæ intra trihorium integram assuxerunt veneni vel Malignitatis labem, adeò, ut posteà per secessum excretæ, præ insigni Tumore, quasi rumpi viderentur, quô factô sensim convaluit Nobiliss. C. B. à B. & per Dei gratiam peregrinationis metam prosecutus est. Si dubitare quis vellet de historiæ veritate, ei autentica testimonia, si fuerit opus, dehinc exhibebo.

D. Amman in Litt. Lipsia Vratilav. datis.

OBSERVATIO CLXXXVIII.

VINCENTII FABRICII POËMATION.

PESTIS VENERE CURATA.

POëmation hoc continet stupendum & admirabilem casum, qui in Hollandia tempore pestis Anno 1636. contigit, quando ancilla quædam Batava *peste laborans*, tribusque in locis corporis carbunculos habens, cum juvene tamen amasio in horto, quò delata fuerat, singulis noctibus *concubuit*, & illæsô Sponsô *convaluit*. Hôc mirô casu perculsus *Vincentius Fabricius* Poëmation sequens *ad Nobilissimum & incomparabilem Virum* CLAUDIUM SALMASIUM scripsit, quod quidem Anno 1636. *Hamburgi* sumtibus Tobiæ Gundermanni, Typis Jacobi Rebenlein prodiit, sed ob raritatem Historiæ & elegantiam carminis *à D. PETRI* Erfordia transmissum fuit, dignumque judicatum, ut *Miscellaneis Curiosis* insereretur.

Maxime SALMASI, si te tua Gallia tandem
Restituit miti cœlo, Batavæque ruinæ.
Subduxit fortuna caput, dum Leida nefandis
Cladibus obruitur, vastamque vagata per urbem
Dira lues mortem divulgat mille figuris,
Et centum manes urnâ confundit in unâ

Ingenium

Ingenium crudele necis : si salvus oberras
Ante Ararim patrium, seu Te lætissimus amnis
Sequana præreptum fatô, ripâque salubri
Detinet, ut quondam, clamabo munere tantô,
Compensare nefas superos, leviusque videri,
Quod Batavos pressit dicam Te sospite damnum.
Heu mihi, quàm fœdè cœli inclementia pulchris
Mœnibus incubuit! Heu quantô turbine fatum
Incidit in populos, raptamque à sedibus Urbem
Eruit! Attonitæ, gratâque à sede revulsæ
Excessére Deæ. Passa est languescere Phœbi
Ira Deum lauros veteres, mœstamque Lycéi
Prætendi foribus taxum. Per funera Pallas
Ingreditur, speratque fugam : sed Palladis ales
Funestæ bubo ferali præsidet arci,
Carmineque invisô miserum post omnia genti
Dividit augurium. Nec jam bacchatur in unâ
Urbe furor tabis, plenâ diffunditur irâ
Vis Superum : jam mille rogis Hollandia densat
Funera : jam totis cumulata cadavera campis
Vix recipit tellus : succumbitur undique morti.
Nec tamen intereà, dum formidanda reponit
Crudeles Libitina vices, scenamque tremendam
Instruit, & rabido præbet spectacula Diti,
Dedidicit præcox solitum fortuna jocari,
Insanosvè rogis aufert venus improba ludos,
Obluctata Diis ; mœstisque illudere fatis
Obvia, & immiti componere tristia risu.
Infelix Ægle, cum toto corpore pestem
Proderet, invenit, qui vellet amare cadaver,
Blanditiasque suas, & persvadentia verba
Inter busta loqui. Ne tanti nescia facti
Posteritas scelus esse putet, tacuisse furorem
Eximii juvenis, me tandem tradere famæ
Insolitos ignes, sumtosque ex morte calores,
Et facinus Cytheræa tuum, & ludibria gnati.

impulit

Impulit Aonius complecti versibus ardor.
Tu faveas perculso, & non audita canenti
Maxime Salmasi: si nondum desiit esse
Fabricius quôcunque locô, tantique Penates
Ut quondam gratô venientem poste receptent.
Certabat Batavis Ægle formosa puellis
Moribus & vultu: sed vili in plebe relictam
Fortunæ pressabat onus: nec honoribus ullis
Conspicuos referebat avos: sed paupere cultu
Excludebat opes, centumque in corpore dotes
Servitiô, & tristi famulandi sorte premebat.
Non oculos tamen effugit, laudemque juventæ
Ille decor frontis, paupertatique pusillus
Intervenit amor. Non ulla fidelius ardet
Fœta opibus, fastuque suo: licet undique collo
Illudant gemmæ, rutiletque in vestibus ostrum,
Et moveat tenerum lasciva superbia corpus
Mille modis, fiatque gradu manifesta libido.
Egregius Coridon & Thyrsis viderat Æglen.
Thyrsidis ardori facilis concesserat Ægle
Et votis: movet oris honos, & vividus ævi
Sanguis, & insigni volitans à fronte venusta
Cæsaries, florensque novâ lanugine mentum.
Ille quidem ambibat magnis ardoribus Æglen
Fidus amans, totôque undabat pectore flammâ.
Nec leviter redamat, rudibusvè caloribus illa
Respondet juveni: sed quô conspectiùs ambos
Ureret, immani documentô explorat utrumque,
Conjungitque illum feralibus ignibus ignem
Immitis Lachesis. Teneris contagia membris
Dividit, & totô extendit se corpore Pestis,
Affligitque Æglen: arent fervoribus ora,
Quique rubor teneras formosô flore puellæ
Tinxerat ante genas, atroces ducere flammas
Incipit: acceptum venæ sensére venenum.
Irrequieta tenent lethales corda calores,

perten-

Pertentantque caput. Totam juraveris Ætnam
Invasisse artûs. Steropen tractare cerebrum,
Forcipeque immani præcordia vertere Bronten.
Jamque ejecta domô secretô secubat hortô,
Non semel infelix: & morbô tristior omni
Illa fuga est: cingit miseram mœstissimus horror,
Vastitiesque loci: tabi fatisque relicta
Nequicquam Comites dominamque inclamat, & altâ
Poscens voce Deos, aversos sensit utrosque,
Et precibus surdos: pavitant ad jussa ministræ,
Languentemque procul spectant. Sic forte viator
Eunestum Triviæ sacrum cum conspicit, horret,
Divertitque viam: rapidô sic fulmine læsum
Horrificat mentes, devitaturque bidental.
Thyrsis adest, animumque in mille pericula durat
Fortis, & infestis queritur convitia Parcis
Testaturque Deos: si pœnas sumere certum est,
Sufficio in pœnas: dilectis parcite membris,
Inque virum transferte iras, fatisque malignis
Hoc mactate caput. Summâ mercede puellam
Compensare juvat, & vitam morte pacisci.
Talia jactantem quantumvis languida virgo
Increpat, & damnat votum juvenile, precesque
Opponit precibus. Pallenti brachia collo
Induit, attrectatque lubens morientia membra
Thyrsis, & avelli negat imperterritus illis:
Nec timet ille luem: sed basia mixta veneno
Sumit, lethalesque halitus innoxius haurit,
Confunditque suis. Tangit pia dextera virus,
Et meditatur opem: flagrantiaque ulcera mollit,
Effingitque manu. Venus ipsa jacente puellâ
Suscitat ardorem, mediisque ex ignibus ignes
Præcipitat, morbique incendia miscet amori.
Sentit amans juvenis gliscentem pectore flammam,
Permittitque sibi postrema auferre puellæ
Gaudia, præsentisque ardens discrimina lethi

Amplexu benè credit emi : moderatius Hero
Jactet amatorem : quantumvis æquore vastô
Sustinuit tentare viam, jactansque profundis
Fluctibus, & trepidæ protendens brachia amicæ
Oscula Leander tantâ mercede redemit.
Thyrsis amans famam cœpti majoris habebit:
Donec erit teneris petulantia grata puellis,
Et sine fronte venus; juvenesque audere parati
Vim placidam, & lecto confundere vota calenti:
Ægle passa virum tepidis amplexibus æstum
Digerit, & morbô nondum defuncta venustum
Discit opus: facilis Clotho miserata puellam
Sustinuit fusum: tristes venus ipsa sorores
Exorat complere colos, repetitaque pensis
Nectere pensa novis. Vidit ridere coactam
Thyrsis, & invisas lusu transmittere febres.
Ipsa favet morbo, & mavult ægrota videri
Parcarum secura, necemque evincit amando
Grataturque sibi, cupidisque incincta lacertis
Thyrsidis, infandos sentit cessare calores,
Et sic sanari jactat debere puellas:
Feralemque luem, quam non lenire Machaon
Ipse, nec innumeras miscens Epidaurius herbas
Possit, in amplexu juvenis mitescere jurat.
Sic nos Eurydicem vitam sumsisse priorem
Credimus, & blandâ victam dulcedine tabem
Complexu cessisse viri: quem pectine sacrô
Instructum, facilique lyrâ penetralibus Orci
Fama est, Elysioque ausum succedere lucô.
Nec satis est Æglen mœstô consurgere lectô
Munere festivi juvenis, lepidôque refectam
Officiô veneris: geminant miracula Parcæ.
Thyrsida Diî tutantur. Habet quod Belgica mundo
Ostentet, seros jubeatque stupere nepotes.
Et nunc ille suam tutis amplexibus Æglen
Detinet: illa faces præfert, optataque fronti

flammea

Flammea prætendi patitur ; geniumque calentem
Provocat, & sublimi Hymenæum voce lacessit.
Ipsa Venus, comitesque Deæ, formosaque proles
Exiguo cum fratre Jocus nubentibus adstant,
Spectatumque Deos Cœlô descendere cogunt
Attonitos monstris audacibus : emicat inter
Plaudentes juvenes generosô vertice Thyrsis,
Conscius ingentis cœpti, dextrâque rubentem
Pulchrius, oblitamque mali deducit amicam.
Tisiphone procul infaustis evincta colubris
Invidiæ manifesta sedet, pectusque dolore
Rumpit, & insanâ vellens de fronte cerastas
Inquinat horrendô feralia pectora tabô,
Sanguineamque vomit saniem : sed pronubo Cypris
Indomitam & frustrà jactantem à vertice virus
Corripit, & rabidam cœco demittit averno.
Ferte rosas juvenes, & spargite floribus Æglen:
Thyrsida formosæ myrtô decorate puellæ,
Innexique manus festæ solemnia lucis
Instaurate choris, & blandô ducite cantu.
Me si fata volent, melioribus ire per altam
Auspiciis Cyrrham, Musisque faventibus uti
Et geniô, forsan famam sperare jubebo
Thyrsida, diceturque æternis versibus Æglen.
Intereà quantô disponant ordine fata
Salmasi, Superos mecum mirare potentes.
Sic lætas tibi fata vices, immotaque donent
Gaudia, & æternis æquent cum laudibus annos.

OBSERVATIO CLXXXIX.

D. EHRENFRID HAGENDORN.

VERMICULI IN FUNGIS CYNOSBATUM INVENTI.

DIssecui olim fungos Cynosbatum (Schlaffkunzen) ad usus meos, in quibus inveni vermiculos teretes albicantesque, quos per ann-

decursum in scatulâ asservavi sine fungis istis alioque nutrimento usque vivos, levique attactu sese moventes. Miratus sum oppidò, quomodo tam diu superesse potuerint. Non dubito opinari ex iisdem in liquorem redactis singulare confici posse somniferum, aliàs ipsi fungo adscribi solitum.

D. Hagendorn è Gorlicio ad D. Sachs. datis Litteris.

OBSERVATIO CXC.

D. EHRENFRID HAGENDORN.

VERMICULI ALATI IN ROREMARINO REPERTI.

OMnem fermè plantam peculiarem producere vermem, autor est curiosissimus Kircherus *de Pest.* Id quod & mihi sæpe numerò observare licuit in variis plantis, præsertim verò in rore marinô, qui curioso ostendit vermiculos ex toto virides, matremque colore æmulantes cum signo quodam in tergo ex nigro viridiusculo & quadrato, alis præterea stipatos, miræ conformationis, odoremque plantæ proprium spirantes. Ex iisdem collectis contusisque per affusionem spiritus rorismarini confeci essentiam coloris Smaragdini odorisque fragrantissimi.

D. Hagendorn ad D. Sachs. datis Litteris.

SCHOLION.

QUomodo *Francisc. CORVINUS* Botanicus Romanus in diversissimæ speciei *herbis* singulari studio in singulis singularem invenerit *vermem*, quem intra phialam vitream inclusum ejusdem herbæ foliis enutritum, viderit tandem assumtis alis in alatum degenerasse insectum pro diversitate herbarum diversam speciem figurâ & colorum varietate repræsentans, vide *Athan. KIRCHERUM in mundo subterr. L.XII. s. 1. c. 9. f. 347.* ubi quoque modum describit *quomodo ex herbis vermes* producantur. Confer *Gammarolog. Curios. Part. I. c. 13. §. 12. p. 271. & seq.*

[D. Philip. Jacob. Sachs à Lewenheimb.]

OBSER-

OBSERVATIO CXCI.
D. EHRENFRID HAGENDORN.
FOETOR IN FOEMINA PERDITISSIMUS.

PEr annos bene multos novi viduam quandam, quæ alioquin optimè ſana, tantum de ſe edit *fœtorem*, ut ad aliquot paſſus non ſine ſummâ percipi queat moleſtiâ. Quæcunque etiam manibus contrectat, vel veſtimentis attingit, ejusmodi experiuntur fœtorem plus quàm cadaveroſum.

D. Hagendorn Litt. è Gorlicio Vratislav. datis.

SCHOLION.

NOrunt mecum viri plurimi noſtræ Urbis, Litteratum quendam, qui tantum *de corpore* ſuo *fœtorem* emiſit, ut cùm aliquot ante annos Theriaca miſceretur, & tot odorata ingredientia unà cum oleis deſtillatis opobalſamo ſuccedaneis piſtillô agitarentur, attamen fœtor in hypocauſto odoratis prævaleret, & nares adſtantium graveolentiâ cadaverosâ feriret. *Sulphureum odorem* ex propriis brachiis obſervavit *CARDAN.* uti ſcribit *in vita propr. c. 37.* qualis etiam ex pueri capite exhalavit Romæ *Alex. TASSONUS meditat. l. 5. quæſt. 36.* & in Puero hydropico *ſulphureus* obſervatus Baſileæ *Rhod. cent. III. obſ. 8.* De *medico* quodam *Aſiano* notat *GALEN. l. 6. Epid. com. 4. §. 9.* quod tam *putidum* ſub alis hircum aluerit, ut nullus vir elegantior ejus acceſſum ferre potuerit, niſi odoratis quibusdam aſperſionibus virorem hunc priùs mitigaſſet. In hunc optimè quadraſſet elegans *Epig. 55. L. VI. MARTIALIS in Coracinum fœtentem* ſcriptum:

Quod ſemper caſiâque, cinnamâque,
Et nidô niger alitis ſuperbæ
Fragras plumbea Niceroniana,
Rides nos, *Coracine*, nil olentes,
Malo, quam bene olére, nil olére.

In *fœmina* verò *fœtorem* in annotata Obſervatione enarratum IDEM *MARTIAL. L. VI. Epigr. 93.* acclamaſſet:

Tam *malè* Thais *olet*, quam non fullonis avari
Testa vetus, mediâ sed modò fracta viâ.
Non ab amore recens hircus, non ora Leonis,
Non detracta cani Transtiberina cutis.
Pullus abortivo nec cum putrescit in ovo
Amphora corrupto nec vitiata garo. &c.

tandem concludit:

Cum benè se tutam per fraudes mille putavit,
Omnia cum fecit, Thaida Thais olet.

Contra *Alex. Magni corpus odorem gratissimum* efflasse, quod fortasse fervido & igneo ejus corporis temperamento fuerit adscribendum, (an ex adulatione affictum?) testatur *Plutarch. in Alex. Magn. & l. 1. Conviv. quæst. quæst. 6.* De aliorum *animalium grato odore* ex cute exspirante vide *Anni I. Miscell. obs. 97. Scholion.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO CXCII.

D. EHRENFRID HAGENDORN.

HÆMORRHOIDES IN VIRO SINGULIS STILLANTES MENSIBUS.

NOvi fabrum murarium nunc demortuum, quem ab anno ætatis vicesimo ad sexagesimum usque, *fluxus hæmorrhoidalis singulis* fatigavit *mensibus*, perinde ac catamenia apud fœmellam statô redire consveverunt tempore. Retulit etiam, se iisdem affligi Symptomatibus, quibus menstruatæ; retentas, vel nimium fluentes, iisdem quoque promoveri, vel sisti, quibus fœmellarum, remediis.

D. Hagendorn Litt. è Gorlicio Vratislaviam datis.

OBSERVATIO CXCIII.

D. GEORGII WOLFGANG. WEDELII.

TERTIANÆ HYSTERICÆ.

NObilis fœmina 18. annor: ab abortu vix respirans, durante adhuc sanguinis fluxu, corripiebatur æstate præteritâ 1670. tertianâ intermittente

termittente, quæ ob mira adjuncta Symptomata memoranda venit. Incipiebat Paroxysmus, præter horrorem & dorsi dolorem, typo suo modò anticipans, modò postponens, cum *tussi leviculâ*, quâ continuante exoriebantur *ructus continui creberrimi*, ita ut singulis quasi momentis explođerentur, & horæ spatiô ferè trecentos numeraverim, pòst cum æstu hæc excipiebat *delirium maximum*, cum *motibus convulsivis capitis, pedum, brachii, maxillæ, tensione abdominis & Lypothymiis*. A Paroxysmo, qui ad 8. 9. 12. horas extendebatur, ut omnes tertianarii alii, optimè habebat. Præmissô, post fluxum sanguinis, purgante, morbus feliciter & brevi cessit medicamentis antifebrilibus cum uterinis, maximè cinnabari nativâ, castor. & ex parte opiatis permixtis, non omissis extra Paroxysmum spleneticis & aperientibus ♂libus.

Binis ab hâc restitutâ mensibus, *altera matrona* honesta, vidua 35. annor. sæpissimè aliàs affectibus Hypochondriacis & Hystericis pluribus, fluore albô, suffocatione, Hysteralgiâ &c. conflictata, itidem tertianâ corripiebatur. Hìc eadem Symptomata, quæ priorem Nobilem exercuerant, non tamen adeò formidabilia sese exerebant, semper sc. cum Paroxysmo hysterica, communiter dicta, Symptomata experiebatur, suffocationem, tensionem præcordiorum & abdominis summam, ructus, lipothymias, convulsiones, loquendi impotentiam. Quartus Paroxysmus, ut solet, erat fortissimus. Iisdem medicamentis, pro individui habitu variatis, sine purgatione, quippe quam vires prostratæ prohibebant, septimâ, ut prædictum erat, feliciter morbus terminabatur, ἐπισημασία. Missô circa Symptomata ipsa, an nempè hysterica dicenda sint, discursu, hoc solùm obiter addere lubet, me ructus frequentiùs etiam aliàs in Epilepsiâ observasse, deinde, de quo alibi forsan latiùs, Symptomatibus his, ut talibus, feliciter opposui ~um ⊖ ✻ci ♂lem, cum aq. Lil. Conv. spirituosâ maritatum. *Tertianam Scorbuticam*, semper cum maculis instar Petechiarum paroxysmantem, tandem viperinis debellatam, in Studioso Westphalo olim adnotavi, cum in Academiâ Praxin exercerem.

D. Wedel Litt. è Gothâ Vratislaviam ad D. Sachsium datis.

OBSER-

Observatio CXCIV.

D. GEORG. VVOLFGANGI VVEDELII.

COR IN DEXTRO LATERE PULSANS.

UT pluribus curiosis ansam præbet ventilatio cordis, v. g. illud sensu carere, juxta *Harvæum Exerc. 51. de gen. animal.* sanguinis esse fontem, quod præter recentiores ipse *Aristot. l. 1. H. A. c. 17.* alibique, & *Plato in Timæo p. 543.* confirmant, sedem vitæ, ipsis sacris testibus *Proverb. c. 4. v. 23.* de quibus aliisque latus differendi sese offerret campus. Ita potissimùm hoc rarum est, illud *situm mutasse*, & *latus* thoracis *dextrum pulsasse*, quod in viro quadragenario, & Reginâ matre Christianissimi Regis Ludovici XIII. vidit *Riolanus animadvers. in Bauhin.* Vidimus cum miraculo idem in Typographo *Wolffg. Christoph. Cramero*, cui *cor in dextro latere* semper *palpitat*, licuitque cum aliis multis sæpiùs percipere tactu veritatem.

D. Wedel in Litt. è Gothâ Vratisl. ad D. Sachsium.

Observatio CXCV.

D. GEORG. VVOLFGANG. VVEDELII.

AMULETUM CONTRA HÆMORRHOIDES COECAS, MARISCAS, CONDYLOMATA CERTISSIMUM.

QUæ de *Amuletis* vulgò scribuntur, rarò admodùm explent Autorum effata, si ad experientiæ amussim judicentur, ut ferè omni exciderint præconiô. Laudetur *Hartmanno* in Epilepsiâ Sambucus in salice crescens; extollat radicem Rheumaticam *Dodonæus*, maneant *Dioscoridi* & *Scaligero* vermes Dipsaci in Quartanâ: stet sua laus in Hæmorrhoidum dolore Linariæ, Scrophulariæ, aliisque in peste & variis morbis Periaptis. Hoc *Amuletum* firmo stat talo, & sine ullâ superstitione, temporisque vel loci observatione Medicum juxta ægrumque exhilarat. Quoties à partu difficili Mariscæ infelices vexant & torquent puerperas? Quàm urgent sæpe dolore etiam fluentes hæmorrhoi-

morrhoides? Quot dantur Hypochondriaci, quibus eò derivatur mali ſentina? Omnes in hoc inveniunt auxilium. Linariæ pinguedine non rarò exaſperati dolores, (neque enim pinguia ſemper patiuntur tubercula hæc) Crocus Metall. Magiſt. Bni, Antimon. diaph. album Græcum, cum aliis remixta pigrè ſe utplurimum gerunt. Soli tot ſeculis ignorato huic amuleto manum dat moleſtiſſimum malum. Neque enim ullus autor vel gry quidem de illo meminit. Et ne lectorem curioſô hôc medicamentô excludam diutiùs, *Fabariam* ſeu *Telephium* illud eſſe, publicè jam propono. Sin obſervationes deſiderentur, ut fides fiat laudibus, ex plurimis hæc ſint locô pignoris. *Sereniſſima perſona, matronæ* plurimæ illud expertæ, poſt exantlatum partum novos dolores ab his tuberculis paſſæ: *Vir primarius*, cùm hypochondriacis plurimis conflictaretur Symptomatibus, fluentibus Hæmorrhoidibus tubercula experiebatur ſummè dolorifica, reliquis omnibus, ipsâque linariâ incaſſum tentatâ, unicâ nocte ab appenſô amuletô nil de illis ſenſit reliquum. *Vir Reverendus* iisdem divexatus, ad ſtuporem levamen percepit. Taceo plures, qui ſedere nequiverunt, nec ſtare, fruſtra macerati à variis unguentis, linimentis & aliis externis. *Appenditur* verò *radix Telephii recens*, (vel aliquot ſaltim nodi, prout nodi ipſi plures vel pauciores in ano protuberant) cum filo in dorſo inter Scapulas. Simul cum marceſcente radice, tabeſcit & evaneſcit omne tuberculum. Uſus aliàs externus hujus plantæ ab officinis hactenus ferè excluſus, tùm à maculis à lue venerea relictis, *teſte Solenandro in Conſil.* tùm in venenis extrahendis non eſt contemnendus.

D. Wedel in Litt. è Gotha Vratisl. ad D. Sachſium miſſis.

OBSERVATIO CXCVI.

D. GEORG. WOLFGANGI WEDELI.

⊕ *CALE, LAPIS PRUNELLÆ ABSQUE ♀E.*

Mirus luſus eſt ⊖lium volatilium & fixorum, ægrè invicem jungendorum. Propelluntur à fixis ſeu alcalibus volatilia, abſorbentibus ſc. acidum, quo ceu compede ligabantur; additô hôc iterùm, ad ſenſum fixantur denuò eadem, iterumque additis lixiviis

 evolant.

evolant. Nemo miratus est hactenus, injectum ⦶tro candenti 🜍ur ardere, utpote per se totô die accensum lucens: illud verò mirabile est, *Sal ✳cum* eidem injectū flammam similiter ciere. Processus est facilis: ℞. ⦶ puriss. p. iv. fluat leni igne in ✠lo, tunc ℞. ⊖ ✳ci pulverisat. pj. vel semis saltem. Inde parum per vices cum cochleari, ut detonentur omnia, funde in mortarium æneum, ut frigefiat. Ita depuratum candet ⦶, ut nunquam ferè à 🜍e. Laudat ⦶ cum ✳co fusum maximè *Deodatus l. 1. Panth. Hyg. p. 147.* ubi recipi jubet ⦶ ℔j, ✳ci depurati ℥iv. vel ℥v. & fundere secundum artem. Sed eô modô mixta simul facile in periculum conjicient artificem. Dicit remedium præsentissimum in Prunellâ. Nec minùs in febribus aliisque morbis utilissimè datur, ubi lapis Prunellæ aliàs commendatur. Sed de his aliisque consimilibus latiùs in *Diatribe nostrâ curiosâ de ⊖le ✳co propediem edendâ.*

D. Wedel in Litt. ad D. Sachsium è Gothâ.

OBSERVATIO CXCVII.

D. GEORG. VVOLFGANG. VVEDELI,

LIPOTHYMIÆ, SYNCOPES, PALPITATIONIS CORDIS CAUSA NOVA.

IN Chimicis liquores varii secum confusi non invicem semper se subeunt, sed prout particulæ variis figuris, motibusque & proportionibus inter se invicem præditæ, & consequenter symbolicæ vel asymbolicæ existunt, ita vel se destruunt mutuò, vel amicabili coitu junguntur, vel in aliud ens mutantur. Hôc modô elegans experimentum fecit *Olaus Borrichius* apud *Bartholin. in Epist. de Hepat. defunct. p. 83.* qui sanguini canis arterioso in quinque diversis vasculis positò quinque diversos liquores miscuit, 🜄, oleum, ⊖lis ☿ri, solutionem Aluminis, Spir. Vin. & ∽tum ⊖ ✳ci, & accuratè inde productos effectus adnotavit. Certum est, à subeuntibus sanguinem humoribus variè alterari in corpore ipsius crasin, variosque inde resultare morbos. Et inter alia producta non leve est *grumescentia sanguinis*, quæ si contingat, accedente nimirùm sanguini concentrante fixanteque tali liquore vel vapore, certissimum est, turbari Oeconomiam ipsius, & dari Lipothymias, & Syncopes, si in gradu majori id fiat; sin minori, expultrix cordis ad motum

motum illegitimum irritatur, palpitationem tremoremvè inducit. [Huc ſpectat concentratus fixusque leviter ſanguis *Harvæi Ex. de G.A. 50 p. 193.* Tunc talia, quæ coagulationem hanc impediunt, ſummè proſunt, hinc *Corállia, Ocul.* ♋. *Perlæ, Zinabaris,* & *Lap. Pezoar* ipſe proſunt, item *ſuccus citri,* & commendata *Höfero Mixtura ſimplex,* aliaque. Illud enim mirum eſt, & peculiarem diſcurſum requirit, quod acida ſanguinem fluxilem & tenuem coagulent, craſſum verò & coagulationi deditum reſolvant. Hinc & externè in dictis cordis infirmitatibus acetum & acida ſummè proſunt, 1. quia propter ⊖lia volatilia ſubitò penetrant ad cor. 2. Unà ſtimulant naturam, quæ inde ad ſe redit. 3. Quia reſolvunt ſanguinem, quibus non inconcinnè additur à nonnullis, 4. Quia abeuntes Spiritus quaſi figunt. Poſſent hæc omnia latiùs deduci, ſi tractatum, non Obſervationem ſcribere animus eſſet. Hæc tamen adhuc addenda. Vir illuſtris Hypochondriacus tùm aliis olim Symptomatibus, vertigine præſertim, afflictus, tùm hactenus aliquoties *palpitationem cordis* paſſus eſt tantam, ut ad 50. aut 72. horas non rarò duraverit. Imminente malô, ſi leviter in ſtrictiſſimâ diætâ, vel minimum exceſſerit (aliàs potiùs proficuis, quàm noxiis cibis,) ſentit cor quaſi conſtringi, ab elatis ex Hypochondriis humoribus. Quis dubitet, à conflictu humorum & miaſmate inde in ſanguinem diducto, coagulationem illi attentari, unde cor palpitat. Bini alii Hypochondriaci, alter juvenis, alter ruſticus vir 35. annor. dolore Hypochondriorum vexati, Syncopen aliquoties de ſubitò experti, cum ἐφιδρῶσει, pallore & ferè ἀσφυξίᾳ ſolis reſolventibus & præcipitantibus talibus reſtituti hactenus nil tale patiuntur.

Aſſerti noſtri veritatem dilucidant fibræ ſanguinis, quæ juxta *Platonem* in ſanguinem diductæ & ſparſæ ſunt, ut mediocrem tenuitatis & craſſitudinis habitum conſequatur, neque propter caliditatem, cùm ipſe ſit lubricus, ex raro corpore defluat, neque, ſi craſſior ſit, ad motum fiat ineptior, atque ægrè per venas fluat & refluat. Harum ſi natura conſideretur, quod, (quæ etiam Platonis verba ſunt) à bile, aliisque humoribus cum puro ſanguine mixtis ex ordine facilè dimoveantur, tùm ex hypotheſi Sylvianâ, varios morbos, tùm hunc ipſum tremorem, quem *Plato* nominetenus attingit, oriri poſſe manifeſtum eſt. Vide locum integrum elegantiſſimum in *Platonis Timæo p. 549.*

D. Wedel in Litt. è Gothâ ad D. Sachſium.

Observatio CXCVIII.

D. GEORG. VVOLFGANG. VVEDELI.

DIABETES A POTU SUCCI BETULÆ LETHALIS.

VIr magni nominis 1669. à ſcabie anteà medicamentis ordinariis liberatus, vere ineunte 1670. pro præſervatione, inſciô Medicô, bibit per vices ultra 15. menſuras *ſucci betulæ*, etiam tandem ferè corrupti. Inde in corpore cacochymico (quod in non levi gradu habebat) & ſcorbutico turbati humores à natura irritata omnes ad renes & veſicam affectabant viam. Sitis urgebat maxima, calor auctô morbô accedebat fortis, & quotidiè triplô ſextuplôque ferè demum majorem potu excernere cogebatur urinam, cum odaxiſmo partium. Omnibus ſpecificis internis & externis, ♂libus, ipſisque opiatis incaſſum adhibitis, convulſivis accedentibus motibus moriebatur. Ut *Diabetes* vulgò Siphonem notat, per quam aqua citò *διαβαίνεται, tranſcendit*: ita affectus hic nominis ſui originem re ipsâ ſatis ſuperque comprobat, nec minùs ſiti immensâ, nullâque potatione ſedandâ, moleſtus eſt, unde Dipſacus audit, ut aliorum nominum, quod v. g. hydrops ad matulam, lienteria urinalis &c. audit, taceamus. Viſcerum æſtus maximus illi conjungitur, & incendium tale Pathognomonicum ſignum *Diabetis* idcircò rectè dicitur à *Riolano l. contr. Chim.* Rarior quidem habetur affectus, ſin tamen obſervata autorum colligamus, exempla plura videre licet, præter *Galenum*, apud *Eraſt. Conſil. Med. 5. p. 187. Lomm. Obſ. Med. l. 2. p. 190. Cardan. Curat. admir. 27. Ruland. Cur. Empir. 98. Cent. 2. Dodon. Obſ. c. 42.* item apud *Tulpium Bartholinum, Rolfincium, Hollerium* &c. Sed cauſa ipſa indagatu eſt longè difficilior, neque enim vel ſolus calor viſcerum, vel aër ambiens attractus, ut quibusdam viſum fuit, & in corpore in aquam reſolutus, aliæque vulgares ſufficiunt; Verùm dubio procul adeſt colliquatio humorum & partium in corpore, ſive ab aceſcente ſanguine (vid. *Willis Tr. de Urin. p. 346.*) ſive ab aliis cauſis inducta. Viam videntur propinquiorem concedere ipſæ lumbares lacteæ, per quas ad Renes, p. n. ipſorum attractione aucta, ſtatim fluit materia, & quidem ob alterationem ibi nullam factam, ſine ſubſtantiæ mutatione.

Succum

Succum itaque *betulæ* addidisse humoribus stimulum, extra controversiam est, ipseque æger confessione suâ id dolebat. Est enim Diureticum impropriè dictum, quod Helmontii suffragiô ad calculum curandum facit, quô nomine Serenissimi quidam Principes nuperis annis ex eô, locô aquæ simplicis, cerevisiam parari mandarunt, utile Nephriticis alimentum medicamentosum.

Ab ipsis *Acidulis Diabeten* observatam vid. apud *Hildan. Observ. 53. c. 5.*

D. Wedel Litt. è. Gotha Vratislaviam datis.

OBSERVATIO CXCIX.

D. SALOMONIS REISELI.

LEPUS MONSTROSUS.

SI *leporem* hominibus eorumque affectibus adjungere concessum fuerit, possem monstrare imaginem *leporis bicorporis* cum octo pedibus, quatuor auribus, facie duplici instar Jani alicujus, quem Illustriss. *Comes Hanoviæ Dn. meus* Clementissimus, *Dn. Fridericus CASIMIRUS* inter rariora sua servat, & ex hæreditate Beatiss. *Dn. Fratris Joh. PHILIPPI* habet, cum hâc inscriptione: Anno 1621. *Lepus* hic prope Ulmam in Erasmi Geutschens horto inventus fuit. Fertur de eo, fessum unâ facie vertisse corpus & pedes, iisque mutatis æquè commodè & novis quasi viribus, cucurrisse.

D. Reisel è Hanovia Vratislaviam datis Litter.

Confer supra Obs. 94. Anni IIdi.

OBSERVATIO CC.

D. GEORG. SEBASTIANI JUNG.

MONSTRUM LEPORINUM.

MItto *iconem monstri* cujusdam *Leporini*, cujus effigiem in Arce *Lib. Baronis à Preuner* in Austria sæpe videre contigit. Unicum caput cum auribus arrectis tribus, corpus bigeminum cum 8. pedibus, quorum duo cum anteriore corporis unâ

parte versus superiora elevati. Captus hic Lepus Anno 1583. in venatione mense April. Turkenheimi ad Sarckam, & statim Principi Palatino *Johanni Casimiro* Fridelshemium transmissus.

D. Georg. S. Jung. è Viennâ Vratislaviam ad D. Sachsium.

OBSERVATIO CCI.

D. GODOFREDI SCHUBERTI,

APHONIA EX VARIOLIS.

PUella 3. Annorum Hans Grafes Pilearii in platea Oppoliensi *Brega* filia *muta* facta est *ex variolis* ob neglectam in principio medicamentorum convenientium adhibitionem, DEô tamen auxiliante, discutientibus

ſcutientibus & aliis remediis intra 10. dies *obmuteſcentia ſoluta* & loquela reſtituta eſt; ſed quia reliquiæ materiæ malignæ è corpore non penitus evacuatæ, parentes verò ſolâ loquelæ reſtitutione contenti fuerunt, illa ſubinde febriculâ & convulſionibus tentata fuit.

D. Schubertus è Bregâ ad D. Henr. Volgnadium Vratisl. datis Litter.

OBSERVATIO CCII.
D. GODOFREDI SCHUBERTI.
PLEURITIS PERIODICA.

IN Caſparo Thiel Ludimoderatore *Bregæ* obſervavi *Pleuritin periodicam*, quæ ſingulis ſeptimanis VII. per biennium hactenus recurrit, quia verò nunquam ultra 4. diē duravit, ideo remedia ordinaria pauca fuerunt adhibita. Nunc cùm malum quò ſæpiùs, eò graviùs repetat, venæſectio & ſpecificis aliis tum curatio, tum præſervatio inſtituta, unde expectandus terminus recidivæ an periodicus rurſus futurus.

D. Schubert. è Brega ad D. Vollgnadium datis Litteris.

OBSERVATIO CCIII.
D. GEORG. CHRISTOPHORI PETRI.
CONCEPTIO HERMAPHRODITICA SEU ANDROGYNEA.

FOrtunius *Affaytatus*, *Phyſicus* atque Theologus *Italus* inſignis in ſuis *conſiderationibus Phyſicis atq; Aſtronomicis*, Paulo III. Pontif. Max. inſcriptis, & Venetiis, Anno 1549. impreſſis, *de conceptu Androgyneo cap. 2.* hæc habet: Merlinus Britannus divinus vates, anno à Chriſto nato 446. ex eâ matre natus eſt, quam conſtabat ſine viro concepiſſe, cum forte, ſe cum viro jacere ſomniaret; id *Sabellicus* ſcriptor hiſtoriarum diligentiſſimus, aliique Hiſtorici & Chronologi, præſertim apud Anglos, literis prodiderunt. Averrhoës aſſerit, hujusmodi caſum ſuô tempore accidiſſe, hoc eſt, virginem ſine virili concubitu concepiſſe & peperiſſe. Divus quoque Thomas ait, ſuô ſeculô idem eveniſſe. Noſtrates etiam paucis abhinc annis teſtantur, idem Cremonæ contigiſſe,

Vivunt-

Vivuntque adhuc dum obstetrices boni nominis, tùm probatissimæ quædam matronæ, cum quibus hac de re sæpè longos ipse sermones feci, quæ jurant, se huic spectaculo interfuisse.

Allegatus Autor *cap. 5.* suam hac de re sententiam fert, dum dicit: Dari *hermaphroditos utriusq; sexûs* munus egregiè absolventes, & alterum tantummodo sexum foris ostendentes: fæminea genitalia exteriùs conspicua esse, virilia intus latere, semine prolificô prædita, & per certum seminis ductum, quotiescunque opus sit, semen ad matricem deferre, vehementi aviditate illud excipientem: illudque penetrare illæsâ etiam virgineâ membranâ in loca ad generationem accommodata: illicque residere, & ita conceptionem fieri, eôdem modô, ac si cum viro rem habuisset: & hoc plerumque solere per somnum usu venire, quô tempore sagax natura ad venerem excitandam varia simulacra confingere facilè potest. Servatis igitur naturæ legibus, satis constare arbitratur, mulierem sine viro foris adhibito concipere posse: quâ in re providæ & almæ naturæ gratias ingentes agendas esse censet, quæ nullô pactô genus nostrum perdi aut exstingui voluerit: etiamsi viri non invenirentur, aut fœminas prorsùs odissent. Immò omnia procurasse naturam statuit, ut humanum genus tueretur & conservaret, illudque homine etiam invitô latiùs propagaret.

Rarus hic Tractatus plurima alia paradoxa in se continet non ubivis obvia: Speciosas etiam rationes complectitur, *cur magnes se ad polum vertat*, in quibus eruendis hactenus plurimi desudarunt. *An* autem *Lectori Curioso author hic in omnibus satisfaciat, in medio relinquitur.*

D. Petri in Litt. Erfurtô Vratislaviam ad D. Sachs. datis.

SCHOLION.

ARistot. l. 4. de Gen. Anim. c. 4. judicat, *de Hermaphroditis:* quibus gemina sunt pudenda unum ratum, alterum irritum habent. Non verum hoc *Aristot.* decretum esse statuit *Joh. Faber Lynceus in Not. ad Hist. Mexic. f. 547.* certorum, *inquit*, mihi fide testimoniorum constat, fuisse egregia statura & venusta facie juvenem, qui modò gladium cingebat, modò colum tractabet, & agi patique posset. Nisi *Aristotel.* intelligat, qui fœcundum virile profundit semen concipere non posse, aut vice versâ, quæ gravida sit in alia fœmina generare non posse. Contrarium, *ait*, ferè foveo Aristot. sententiam. Exenteravit *Theophil. Molitor Lynceus* in Fabri æde murem majorem, Rattum, qui *hermaphroditus* erat & prægnans,

gnans, novem masculos uterô conclusos gessit, non majores, quàm aliqua magna formica, vivos omnes, & in quibus cor pulsare visum est: erant huic omnia fœminam constituentia genitalia, & semen præparantia, conficientia testes, ac deferentia vasa unà cum matrice: alterâ ex parte aderant omnia vasa semen facientia & jaculantia masculina cum ipso veretro, testibus, vesiculis semine densô & optimè concoctô onustis. *Hactenus Faber.* Memorat *WOLFIUS in memorabil. Tom. II. Centenar. XVI. f. 510.* fuisse *Hermaphroditum Hieronym. Montano* Gallo satis cognitum, qui sexus muliebris putabatur, viro nupserat, cui filios aliquot & filias pepererat, sed nihilominus ancillas compresserat, & in his generare solitus fuerat. Licet itaque rarum, ut *Hermaphroditus* utroque sexu & incubum & succubum cum aliis agere possit, & utrôque fœcunditatem exhibere; ut tamen solus sibi ipsi utrôque sexu sufficere possit, res videtur esse valde difficilis, quæ & credi & probari satis possit.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CCIV.

D. CASPARIS THEOPHILI BIERLINGI.

URINÆ EFFLUXUS AD RADICEM PENIS.

URina sæpissimè non per ordinariam viam, sc. canalem penis, sed per alia & quidem extraordinaria nonnunquam loca emittitur. Urinæ per alvum ejectionem propter vesicæ sphincteris scirrhum recenset Horst. *S. 19. Epist. Med. p. 514.* Similes Observationes Rhod. *Obs. Cent. 2. p. 116.* & Anton. Beniven. *de abdit. morb. & sanit. caus. c. 7.* annotarunt. Urinæ per scrotum evacuatæ historiam habet Thom. Barth. *hist. c. 4. p. 422.* Puer per foramen accidentarium non procul à perinæo à calculo factum minxit. *Salm. Cent. 1. Obs. Med. Obs. 60. p. 39.* Monachus quidam ex suppressione urinæ non multis diebus pòst illam per inguina, femora, nates, vicinaque loca emisit. Eustach. Rudius *lib. 2. c. 53.* Urinæ excretio per foramen prope testiculos. Amat. Lusit. *Cent. 2. cur. 21.* Quidam subtus circa glandis radicem urinam & semen emisit. Plater. *in Obs. c. 792.* Puella quædam paulò supra vulvam urinam reddidit. Anton. Beniven. *de abd. morb. & sanit. caus. c. 90.* Cuidam ex umbilico urina effluxit sine collectione

aquæ in abdomine. Fernel. *lib. 6. de part. morb. & Sympt. c. 13.* Thom. Barth. *hist. cent. 1. p. 115.* Urina per Perinæum. Dodonæus *ad c. 78. Beniv. de abd. morb. & sanit. caus.* Urina per femur, Fallop. *de vulner. c. 12.* Urina per vulnus circa sedem, *Galen. 1. de loc. affect. c. 1.* Urina in puella quædam ex aure dextrâ. *Plater. l. 3. Obs. p. 735.* Urina ex inguine profluens. Thom, Barth. *hist. 49. c. 1. p. 74.* Sic urinæ fluxum ad radicem Penis in puero notavi, factis cuniculis ab urinâ viam aliam non inveniente propter ligaturam fortem in medio penis corpore, quo nimirùm ab incautâ in lectum mictione liber esset. Mittit itaque *per foramen* istud *urinam* absque difficultate atque ullâ noxâ. Penis tamen citra ligaturam glandulam versus putrefactus abscessit, ita ut ad veneris exercitium in posterum ineptus planè sit.

D. Bierling. è Magdeburgo Vratisl. datis Litteris.

OBSERVATIO CCV.

CASPARIS THEOPHILI BIERLINGI.

SCORPIO COCTUS INNOXIE DEVORATUS.

VEnenata animalia sine ullo damno nonnunquam devorari, ex autoribus constat. Quidam devorant sine noxâ serpentes. Galenus *de Theriac. ad Pisonem.* Plinius *lib. 6. c. 29.* Borell. *Obs. Med. Phys. p. 134. & 350.* Sic viperæ multis in locis in deliciis habentur, & earum esus nonnullos morbos curat, ut videri licet apud Sennert. *de Febr. p. 445.* Thom. Barthol. *Epist. Medic. p. 134.* Bald. Anglum Abbatium *de viperis p. 24. 59. 62. 73. 87. 88. 95. 112. 114. 139.* &c. Aetium *lib. 2. c. 170.* Paulum Æginetam *c. 13. lib. 5.* Galenum *lib. 2. ad Glaucon. & de Aliment. lib. 3. c. 3.* Aretæum *lib. 8. c. 13.* Plinium *lib. 7. c. 2.* Jacob. Weeder. *Antid. special. lib. 1. c. 19.* La selva di varie lettioni di Pietra Messia *p. 252.* Matthiol. *Epist. nuncupat.* Kircher. *Mund. subterr. p. 2. p. 132. Sachs. in seq. Gammarol. Cur. part. I. c. 20. p. 458. & ibid. in Epist. Excell. Dn. D. Joh. Theod. Schenckii Prof. Jenens. ad D. Sachs. pag. 943.* Balthas. Bonifac. *lib. 17. c. 9.* Quidam Scorpiones absque noxâ deglutivit. Thom. Barth. *hist. 95. cent. 4. p. 418.* Sic *rusticus* quidam in valle Telina Anno 1663. mense Julio illis, qui vineam laborabant, prandium præparabat ex farinâ in

aquâ

aquâ ebulliente coctâ, quod ferculi genus ab illis Polenta vocatur. Accidit autem, ut quidam *Scorpio* in farinâ latitans simul misceretur coqueretur que, rusticus comestâ istius polentæ particulâ percepit, se scorpionem per medium intercidisse, & simul mediam ejus partem devorasse. Hic improbus exinde sibi mortem certo certius imaginabatur: ne verò solus moreretur, reliquis, nihil dicendo, alteram partem polentæ unà cum alterâ medietate scorpionis dedit, qui ex inadvertentiâ illam simul ingesserunt, sed etiam absque ullo damno. Rusticus hoc videns, factum posteà narravit.

D. Bierling. è Magdeburgo ad D. Sachs. datis Litt.

SCHOLION.

SCorpiones & *Araneum* citra noxam à Patavino fatuo deglutitum fuisse narrat *Joh. Rhodius Cent. III. Obs. 91.* ubi pariter refert *Dn. Offredum* vidisse Aureliis mendicum tetra fœdaque corporis animalcula & *araneos* sine valetudinis detrimento vorantem. *Borell. c. III. Obs. 19.* vidit Heroinam Anglam, quæ *araneis* inter cibos delectata fuit innoxiè, alius tamen ebibitô *araneô* malè valuit, donec illum vomitu post aliquot menses reddiderit. *Phil. Salmuth. Cent. 2. Obs. 22.* bis observavit *scorpiones* in aqua extinctos, absque noxa tamen aquam illam fuisse ebibitam, non minùs aquam & lac, in quibus aranei immersi, vidit sine noxa assumtum, cum calidis autem cibis sumtos damnum intulisse, unde ob diversas has operationes in causas ibidem inquirit. De *Scorpionibus* innoxiè haustis lubet elegantem locum *Joh. FABRI Lyncei* asscribere ex *Not. in Recch. f. 781.* Ego ante biennium, *inquit*, æstivô tempore sitiente sub canicula cùm siti vexatus gelidam ex æreo urceo aquam avidissimè haurirem, *scorpionem* simul *in os* mihi illapsum magnum sanè, sed mortuum, persensi: quem ubi exspui, nihil propterea animô turbatus, aquam nec revomui, nec antidotum sumsi, cum certus quasi securusquè essem tantillum animal aut minime aquam venenô suô, quod pungendo potius, quam eandem diluendo, emittit, polluisse aut sufficiens hautquaquam fuisse, per tantam putealis aquæ copiam dispersum, ut interemire me potuisset. Existimo tamen, si verè aqua illa venenata fuisset, nihil aut parum saltem, animi mei confidentiam mihi suffragari valuisse. Eoque minus timore perculsus fui, quod olim, dum Ol. sorpion. Matthiol. componeremus, vidissem rusticos nostros, qui viperarum & scorpionum

venationi dant operam, aliquot centena ſcorpionum vivorum manibus ſuis apprehendendo digitisque revolvendo, non aliter nobis numeraſſe, atque ſi tot nummos aureos contrectaſſent. Parum abfuit, quin in hanc devenerim ſententiam, venenum abſolutum nullum dari, ſed relatione ſolummodo habitâ ad objectum, & ejus quidem naturam modumque inficiendi imperſcrutabilem nobis ferme eſſe &c. *Hæc Faber.*

[*D. P. J. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CCVI.

CASP. THEOPHILI BIERLINGI.

SALAMANDRA COCTA INNOXIE COMESTA.

A porcis ſine omni detrimento Salamandram devorari, *Franz. Hiſt. Animal. p. 294.* meminit. Sic *fœmina* quædam levis animi in valle Telina *Salamandram* in pulmentô coxit, quod deinde marito, ut eò citius ultimum obiret diem, ad comedendum apportavit; ſed & ille pulmentum absque ullo ſuperveniente malo vel ſymptomate manducavit. Hinc experientiâ conſtat, animalia venenata non unò eodemque modô, neque totô corpore, ſingulisque partibus noxam hominibus inferre. Viperæ & ſerpentes morſu; Scorpiones ictu; bufones mictione nocent. Si ſtudium adhibeatur, ut antè dictô modô virus ſuum communicare non poſſint, non ita damnoſa & venenata ſunt.

D. Bierling. è Magdeburg. datis Litter. Vratislaviam.

OBSERVATIO CCVII.

CASPARIS THEOPHILI BIERLINGI.

ANTIPATHIÆ VARIÆ.

HOmines reperiri, qui innatum odium contra aliquas res alunt, neque illas ſine notabili alteratione ſufferre poſſunt, quotidiana monſtrat experientia. Matrona quædam viſâ *ranâ*, vel coaxatu ejus auditô, animô linquebatur. Henr. ab Heer *Obſ. p. 319. & 320.*

& 320. Quidam visâ *anguillâ* lipothymiâ gravi corripiebatur. *Id. d. l. p. 322.* Alius præsente *cattô* in Lipothymiam incidebat. Matthiol. *in Dioscorid. lib. 6. c. 25.* Quædam puella auditô *campanæ sonô* animô linquebatur. Henric. ab Heer *Obs. p. 330.* Monachus quidam Venetus ex Dominicanorum ordine, cum *Rosæ* odorem perciperet, aut ex longinquo rosam videret, illicò in animi deliquium & syncopen incidebat, & tanquam mortuus humi prostratus jacebat, ideòque de medicorum consilio domi se continebat rosis florentibus. Amat. Lusitan: *Cent. 2. curat. 63.* Quidam *brassicam* abominabatur. Scalig. *Exercit. 153. sect. 10.* Refert *Bruyerinus de re cibariâ,* Joannem à Guerceto Parisiensem, Regium Secretarium Max. Gallorum Regis Francisci I. solô *malorum* odore atque aspectu adeò turbatum fuisse, ut statim è convivio discederet, si mala apponerentur. Quod si verò propius naribus admoverentur, repentè illi è naribus sanguinem copiosè erupisse. *Ibidem* alium memorat, qui *aspectum galli gallinacei* sustinere non potuerit. Quidam lignum *Sassafras* tolerare non poterat. Joh. Daniel. Horst. *Manud. ad Med. p. 122.* Ex solô *aceti* odore Lipothymiâ & Syncope. Greg. Horst. *lib. 3. Epist. Medic. p. 193.* Quidam *caput vituli* mensæ appositum aspicere non potuit. Mœb. *fund. physiol. p. 161.* Quidam à gravi morbo liberatus, panem neque videre, neque nominari toleravit. Fabr. Hildan. *Cent. 2. Obs. Chir. 41.* *Casei* aversatio miranda. Rhod. *Obs. Cent. 2. p. 97.* Abstinentia *ab omni animali* sanguine præditô. Salmuth. *Cent. 2. Obs. p. 110.* *Antipathiam mulierum* recenset *Herberstein in descriptione Moscoviæ.* Antipathia *gladii nudi Theatr. Sympath. Digbæi p. 138.* Sic *lanius* quidam nomine *Heferling Lango-Salza Thuringus mucronem cultri* abhorret, & si suem jugulare vult, cultrô acie præditô linteolum involvit, clausisque oculis illi jugulum incidit. Reliqui cultri, quibus interiora posteà præparat, mucronibus carent. *Alius* eodem in loco *animalia volatilia* assata tolerare non potest, imprimis verò anseres assatos. *Obstetrix* ibidem, Barbara Zimmermannia *carnem assatam* calidam neque edere, neque illius odorem sufferre potest. Si verò frigefacta est, illam absque nauseâ comedit. *Magister* quidam eximiæ eruditionis, qui jam Wittebergæ aliis inservit, usque ad octavum suæ ætatis annum nullam *carnem* gustare potuit. Fœmina quædam Leucopetræ sexaginta annorum ab infantiâ usque ad hoc tempus *carnem gallinaceam* edere non potest. Plura Antipathiæ exempla videri poterunt *in Gammarologia Curiosâ D. Sachsi Collegæ nostri* circa medicamenta diversa *lib. II. sect. 1. c. 4. p. 583.* *Antipathias*

circa esum, carnis volatilium, piscium, ovorum, olerum, fructuum, butyri, & casei, circa auditum, circa olfactum, circa visum &c. à pag. 584. usq; 593.
D. Bierling. Litt. è Magdeb. datis Vratislav.

OBSERVATIO CCVIII.

CASP. THEOPHILI BIERLINGI.

STERILITAS PROPTER OBSTRUCTUM UTERI COLLUM A CARNEA EXCRESCENTIA.

DAri sterilitatem conjugalem, quæ secundum Gilb. Jacchæum *Inst. Med. lib. 3. p. 249.* mulieris justæ ætatis & utentis virô, concipiendi impotentia est, abundè constat è factis. Istum naturæ defectum animadvertas, si Saram *Genes. 16. vers. 2.* Hannam, *Samuel. 1. vers. 5.* Elisabetham, *Luc. 1. v. 7.* & plures alias adeas *Genes. 30. v. 1. Judic. 13. v. 2.* hujus verò mali causa, fons & origo diversa est. Fieri enim interdum à Diabolo infensissimo Dei ejusque ordinationum omnium & hominum hoste, hujusque instrumentis, sagis nimirùm, talem conjugii turbationem, videre licet ex *Delrio*, *Hieron. Jordano*, de eo, quod divinum est *Hildebrando* in Theurgia, & *Bodino* in Dæmon. *lib. 1. c. 6.* Sic olim quoque mulieres castrabantur & incidebantur, veluti infert ex Johanne Brod. *Miscell. lib. 5. c. 3.* Rittershus. *ad* §. *5. Inst. d. Publ. Jud.* Item ex Alciat. *in L. 128. de V. S. & 4. antiq. Lect. c. 10.* Kornmann. *d. Jur. Virginit. c. 116. p. 298.* Itter. *Synops. Philosoph. Moral. l. 3. c. 3.* Schenck. *Schol. part. p. 13.* & Joann. Wier. *de Præstig. Dæmon. p. 288.* Quomodo nimirùm pater quidam filiæ suæ lascivienti uterum per porcorum castratorem excidi curaverit. Riolanus *Anat. c. 35. p. 539.* asserit Dalechampium *in not. ad lib. 17. Athen.* Veterem fœminarum castrationem sic interpretatum esse, quod quemadmodum infibulatis naturalibus equæ, quas concipere & parere nolunt, custodiuntur, per ferreos nempè circulos ordine trajectos, quibus illæ ipsæ libidinis partes occluduntur; ita uxores olim conservatæ fuerint. Posset hanc sententiam insuper confirmare, quod recensente eodem Riolano *Anat. c. 35. p. 539.* moris erat apud nigrorum nationem, quæ hymeni, utpotè fragili, labilique sepimento minùs confisa, validioribus certioribus præsidiis filiarum virginalia munire assolebat. Etenim puellis, ubi primùm natæ erant, pudenda consuebant, sed ita, ut urinæ liberior meatus

non

non interciperetur: Illæ autem ubi, adoleverant, sic consutæ nuptum dabantur, sponsoque ea relinquebatur, ac incumbebat cura, ut ferrô conglutinata cervicis labra secaret divideretque. *Aliæ* tanta corporis infirmitate correptæ sunt, ut debitum præstare nequeant; *aliæ* ita arctæ, ut mulieres fieri non possint. Non curamus autem hic, an ista muliebrium locorum obseratio ex naturalibus causis oriatur, vel per medicamenta & morbum, an à Dæmone præstigiis causetur; item an arctitudo sit in ossibus, an in carnositate. Impotentiam clitoridis justô major eminentia excitat, quæ copiosô spiritu influens conjunctioni conjugali obstaculum affert. *Riolanus.* Est quoddam genus *sterilium*, quæ concipere quidē possunt, tamen non possunt deinde retinere propter crassitiem aut humiditatem, aut ob exiguitatem uterorum, aut quod omnino dilatari pro fœtuum magnitudine non possunt. Vallesf. *Comm. in l. 2. Epid. Hipp. s. 3. p. 163. l. D.* Omentum quando intercedit fundum vesicæ & uteri, os uteri comprimi, & mulieribus sterilitas adferri putatur. *Barth. Anat. reform. l. 1. c. 8. p. 44.* Duæ ob uterum humidiorem steriles curatæ fuerunt. *Henr. ab Heer Obs. 14. p. 177.* Conceptionis impeditæ ex tumore uteri, item à scirrho in utero, mentionem facit Guil. Fabric. *Cent. 1. Obs. 65.* Sic anno 1662. 30. Maji Lipsiæ *subjectum fœmininum* cultrô anatomicô explorabatur, quod ob nimiam lasciviam & adulterium commissum decollatum erat. Illius desiderium neque à marito, neque ab aliis satiari, vel ab ullo ingravidari poterat. In dextro latere arteria spermatica bifida reperiebatur. *Extra collum uteri* pendebat *excrescentia carnea* circa interius colli orificium adnata, longitudine digitum minorem, crassitie verò lumbricum fermè æquans, quæ *uteri collum exactè clandebat*, & locô obstaculi erat, ut nullum semen uterum ingredi potuerit.

D. Bierling è Magdeburgo Vratisl. datis Litteris.

OBSERVATIO CCIX.

CASPAR. THEOPHILI BIERLINGI.

PICA GRAVIDARUM.

DE *Picâ muliebri* morbo, qui miseras fœminas miserè & variè afficit, extat Epistola erudita *Langii.* Referimus inde præcipua quædam: *Mulier* quædam carne mariti vesci tántô laboravit desideriô,

ſiderio, ut eum etiam noctu occiderit. *Alia* de calce ſacerdotis mordicus dentibus fruſtum evulſit, nihil illius clamorem expaveſcens, quo Deorum hominumque fidem & ſubſidium ille implorabat. *Quædam* uterum ferens deſiderio humeri piſtoris cujusdam denudati flagravit. *Gravida* quædam morſum cervicis Juvenis cujusdam appetivit, & abortum penè feciſſet, ni momordiſſet. Ludov. Vives *in Comm. ad lib. 27. Auguſt. de civitat. Dei c. 25. Mulier quædam* prægnans circiter libras 20. piperis comedit, primò absque noxâ, poſt partum verò remanſit ei fluxus Menſtruorum Cholericorum ſubtilium, quô exulcerata eſt ejus Matrix, & mortua eſt. Nicol. Florentin. *ſerm. 5. tr. 4. c. 36.* Sed deſinimus plura id genus exempla recenſere, cùm quotidiana vita & experientia innumera, & ſubinde nova & inaudita ſuppeditet. Sic *mulier quædam* ruſtica tempore ingravidationis panem ſimilagineum emebat, illùmque apud reſtionem in vas unguentarium intingebat, & tàm avidè comedebat, ac ſi vinô Malvaticô madefactum eſſet. *Alia* totô ingravidationis tempore ſolâ pulte ex milio famem explebat. *Mulier* quædam Dresdæ primâ vice gravida, nomine Rebecca, duodecim vivis Mullis capita mordicus auferebat, illaque devorabat. *Alia* ibidem cyprinum pondere fermè unius libræ vivum à capite usque ad caudam edebat.

D. Bierling. Litt. è Magdeburg. Vratisl. datis.

Confer Anni I. Miſcellan. Obſ. 84. Schol.

OBSERVATIO CCX.

D. JOH. JACOBI WALDSCHMIDT.

EX VENA SANGUIS ALBUS EDUCTUS.

FErmentum febrile malignum miram habet vim deſtruendi ſuccum nutrititium totamque corrumpendi maſſam ſanguineam. Vocatus *Selgenſtadium* ad Canonicum quendam febri malignâ correptum, inveni ſanguinem ternis venæſectionibus ante meum adventum extractum à Chirurgô, in quo ne veſtigium quidem ſanguinis apparebat, dixiſſes potius albumen ovi ſeri gelatinam, vel ut medicè loquar, ſaniem, quod & in aliis obſervavi, quorum tamen nemô evaſit, ſiquidem

& hic

& hic Canonicus eâ ipsâ nocte ante meum abitum commissus sacerdotibus placidè obdormivit.

D. Waldschmid ex Hanoviâ ad D. Sachs. datis Litter.

Confer Anni I. Miscell. Obs. 28. Scholion.

OBSERVATIO CCXI.

D. JOH. JACOBI VVALDSCHMID.

MONSTRUM HUMANUM ABOMINANDUM.

HOc ipso Anno M DC LXXI. d. 25. Mart. in pago Comitatus Isenburgici filius natus fuit (quem tribus à partu horis ad alium quendam ægrum evocatus attonitus lustravi) qui *inter os & nares* habet prominentem *membri virilis glandem*, magnitudine nucis juglandis, exactè à labiis & cute pilosâ inclusam, quibus ploratu diductis offert sese *erecta virga* palato firmiter adnata, totam cavitatem in fauces usque perreptans, vivit ad hoc usque tempus, quô hæc scribo (26. Apr. 1671.) sed nihil comedit ob deglutiendi impotentiam, & miserrimè ab infelici matre lacte sensim instillatô servatur, meô quidem judiciô brevi moriturus, desidero post mortem accuratiùs inquirere num testes subsint, quod ex deglutiendi difficultate colligo. Iconem misissem, nisi fœditate aspectus hujus monstri deterritus fuissem.

D. Waldschmid in Litt. è Hanoviâ Vratislav. ad D. Sachs. datis.

SCHOLION.

COnvenit cum hoc monstro Puella 1639. sine cerebro in Norvvegia nata, vitalis sed vix horæ mediæ spatiô vivens, quæ in ore gessit pudenda virilis sexus, de qua videndus *Exc. BARTHOLIN. Cent. 1. hist. 83.*

OBSERVATIO CCXII.

D. JOH. JACOBI VVALDSCHMID.

DYSENTERIA PERICULOSA ACIDULIS SCHVVALBACENSIBUS CURATA.

GRassante æstate præteritâ Dysenteriâ Epidemicâ, honesta quædam matrona fluxu illô cruentô corripiebatur, adeò periculosô, ut ad-

hibitis etiam expertiſſimis medicamentis ne minimum quidem cohiberi poſſet, petebat inſtanter ad fallendam ſitim & reficiendas vires Acidulas Schvvalbacenſes, quas nolebam concedere ob rationes ſatis notas, tum etiam alterius cujusdam ægri exemplô edoctus, qui me refragante clam illas biberat, & fluxu irritatô intra paucos dies moriebatur: ne tamen crudelis viderer in ægros, in conſilium vocavi Medicinæ illud decus & Practicum celeberrimum *D. Geilfuſium*, virum ut in omnibus, ſic in præſcribendis acidulis expertiſſimum, is Schvvalbachio reſcribebat, *in Dyſenteria ſerosâ cum cautelâ* concedi poſſe, ſubſequente nimirum mictione frequenti. Itaque unum vel alterum vitrum conceſſi tanto cum ſucceſſu, ut largiori ortâ mictione fluxus ſiſteretur, & ægra neglectis omnibus aliis medicamentis, ſolis his aquis per Dei gratiam reſtitueretur.

D. Waldſchmid in Litt. Hanov. Vratislav. datis.

OBSERVATIO CCXIII.

D. JOH. JACOBI VVALDSCHMID.

DYSENTERIA OB ULCUS PEDIS CURATUM.

VIr quidam quadragenarius diu domi detentus fuerat *ulcere pedis* dextri, mali pertæſus illud conſolidare curavit, quô factô ſtatim incidit *in Dyſenteriam* lethalem, tantô cum egeſtorum fœtore, ut vix illum inviſere potui. Paulò ante obitum excernebat ſanguinem putridum, coagulatum, parenchyma diſruptum repræſentantem. Vidi & in ſeptuagenario ex ulceribus pedibus intempeſtivè ſanatis epilepſiam, ex ſcabie ſicca retropulsa æſthma, & hydropem in Judæo, ex ſcabie humida pruriginoſa malas deformante, & à matre Ungv. exſiccativô curata ſubitaneam dyſpnæam & paulò pòſt ſuffocationem in infante 15. menſium.

D. Waldſchmid. Litt. Hanoviâ Vratisl. datis.

OBSER-

Observatio CCXIV.

D. JOH. JACOBI VVALDSCHMID.

VESICATORII USUS IN MALIGNIS.

NUnquam me fefellit *Veficatoriorum* ufus in morbis malignis. Nuper fæviente *Febri malignâ* in pago Glozenberg applicare jufferam duo veficatoria carpis manuum viri triginta annorum graviter decumbentis, paulò pòft intumuére manus cum inflammatione & livore, fed evidenti cum levamine, & fymptomatum febris malignæ remiffione, intra paucos dies fponte ceffarunt tumor, livor, inflammatio, ægerque convaluit.

D. Waldfchmid in Litt. Vratislaviam datis.

Observatio CCXV.

D. SALOMONIS REISELI.

ARTHRITIS PER EXCISIONEM VERRUCÆ MITIGATA.

QUidam *Hanovienfis pagi FILWEL* Incola adhuc in vivis, *Arthritide* diu afflictus fub monte pollicis pedis *nodum* feu *verrucam* accepit, quam tonfor ebrius cum forfice ovinâ non jubenti improvisò abfcidit, unde gypfeus humor, hinc fanguis ichorofus effluxit, infignis verò dolor & lipothymia acceffit. Ex hac apertione tandem hæc utilitas fecuta eft, ut quidem non dolor omnis emanferit, is tamen multò levior jam invadat, & dum vulnufculum illud adhuc apertum manet, accedens *paroxysmus*, effluxâ tali materiâ albidâ, *mitefcat*, & crus à diuturnis & atrociffimis doloribus incurvatum, atque ligneâ furcâ ante fuffulciendum, nunc liberè extendi & absque fuftentaculo poffit moveri. Hæc narravit mihi oculatus teftis *Ifaac Heræus Pharmacop. Hanovienf.* curiofus artis noftræ minifter & filius, cujus parens aulicus medicus fuit Guftroviæ, quique anteceffloris fui *Joh. Angeli Salæ* multa fcripta & fecreta hæredibus reliquit.

D. Reifel. è Hanovia Litt. ad D. Sachs.

SCHOLION.

QUid *de cura Podagræ* ad me perſcripſerit Nobiliſſ. Dn. *ANONYMUS Curioſus* in ſuperioribus obſervat. allegatus, lubet ex ipſius Litter. ad me datis, occaſione hujus *mitigatæ Arthriditis* ſubjungere. Avidiſſimè, *inquit*, legi *Miſcellaneorum Academiæ veſtræ librum*, & inter dolores Podagricos cum lenimento dolorum legi, quamvis malo meo nihil medicaminis invenerim, niſi longum lactis uſum, quem aliis, non mihi ſalutarem, relinquo. Legi varios, varia contra *Arthritidem* docentes, ſed pleraque ab expertis Podagricis vana, nonnulla quoque licet primâ ſpecie læta, tandem magis noxia eſſe percepi. Novi quidem aliqua, quæ obeſis Podagricis ſummè proſunt, ſed macilento mihi obſunt. In diæta fugio acida, & nimium uſum carnis, atque omnia quæ urinoſas in ſanguine partes exaſperare, aut reſtagnationem cauſari valent, nam ad ſudores difficulter moveor. Id quoque ſentio, quod bilis debilior (quia non ſum ſanguine fervidô præditus) non imprægnet chylum eô Sale volatili, ut maſſa ciborum decenter fermentata, purum ſanguinis & lymphæ liquorem præbeat, absque crudâ viſciditate (quam Tartarum vulgo appellant) facilè in morbos articulorum degenerante. Ideò utiliter ſumo Extract. Zedoar. Enul. Centaur. Saſſafr. & alia in tenui potu cereviſiæ. De ſalutari uſu *Terebinth.* & reſinarum aliis ſpecificis mixtarum multa dicere jam non vacat. *Veſicatoria* ad genua præſertim, & ubi ſpaſmus concurrit, valdè & celeriter tollunt noxiam materiam, ſed ne quid nimis. In defectu *Thermarum*, quas aliis omnibus expertus præfero, uſurpo cum fructu *Balnea ſimplicia*, quæ arefactiones & contracturas impediunt. Audio in ANGLIA quendam ſolis *balneis medicatis* feliciter ſanare podagricos, quod jam curo plenius indagari. *Hæc laudatiſſimus Nobiliſſ. Vir.*

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO CCXV.

D. SALOMONIS REISELI.

MARITUS PRO UXORE GRAVIDA PICA LABORANS.

SIngularem caſum virorum judicio an opprobrio exponendum adducam; ſed riſum teneatis amici. Cum *Buxovillæ in Alſatia* adhuc degerem,

degerem, sæpe audivi *de Fabro* jam sene, quod *uxoris* suæ, quando *gravida* facta fuerit, *personam egerit*, dum *maritus pro uxore vomeret* & *picâ laboraret*. Quod de illo *vix Bohn* nominatô vix bonâ fide credidissem, nisi ipsius quoque filius, maritus jam factus cum præsens adhuc eram, talia qualia pater seu pateretur seu ageret. Rarum etiam in hoc sexum masculinum degenerare, quem tamen ad generandum natura primarium fecit: & mirum, quod non & hic pater suum non degenerem filium, aut filius nepotem, quem generavit, pepererit. Causam in marito possem quidem conjicere, in effluvia sympathica si & ipsa vomuisset: cur verò ille sine illâ vomuerit, obscurior est ratio. Videtur fidem huic historiæ facere majorem similis ferè affectus, quem fortuitum quidem plerumque, & non sine joco dictum judicant plurimi, ego verò in aliquibus viris, etiam ex propriâ ipsorum observatione, perpetuum & constans vidi, quod *quoties uxor* esset *gravida*, *toties dentium dolore laborarit maritus*.

D. Reiselius è Hanoviâ Vratislaviam datis Litteris.

SCHOLION.

OPportunè puto hic inseri posse, quæ *PRIMEROSIUS L. II. de Error. Vulgi in Medicin. c. 13. p. m. 66.* ad explicandum similem casum adducit: Ridendus mihi videtur error, quod *vir* credatur ægrotare, *iisq; affici symptomatibus*, quibus ipsa *mulier prægnans* solet, illudque experientiâ confirmatum volunt plurimi. Habui ægrum febre laborantem cum urina valde accensa & turbida, qui ægrotationis suæ nullam causam agnoscebat, quam uxoris suæ graviditatem. Nullibi terrarum, quam in Anglia id observatum memini me audivisse aut legisse unquam. *Pergit* deinde *prædictus PRIMEROSIUS* mulieres præcipuè corpore cacochymicô primis gestationis mensibus perferre vomitus, cibi fastidia, picam, malaciam, tormina &c. ob suppressa menstrua; unde cum vir causas ejusmodi affectuum in se non habeat, sed sola uxor, ipsam solam ægrotare rationi conveniens sit. Et si maritus eô tempore ægrotet cum uxor gravida, non ab uxore infectus putandus erit, sed ex peculiari corporis vitio id patitur: non novum etenim virum & uxorem simul posse ægrotare. Si graviditas esset morbus contagiosus, cur viros, quos natura immunes ab hoc labore fecit, inficeret, & non alias mulieres. Si ex graviditate uxoris id pateretur, cur ipsa eô tempore incolumis permaneret, cum causæ naturales prius agant in proximum, quam in remotum, adeoque mulier

tales noxios humores secum ferens, prius ipsa graviùs ægrotaret. Nec admittenda, quæ de sympathia, antipathia, contagio, fascinatione aliisque nugis afferuntur. *Concludit tandem:* malè cum viris ageretur, si quoties uxoribus supprimuntur menses, toties non ipsæ, sed illi laborarent.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO CCXVII.

D. SALOMONIS REISELI.

EBRIETAS SUBITO DISCUSSA.

Cùm Anno MDCLV. *Ottenvillæ* degerem, civis quidam ibidem habitans, *ebrius* noctu domum rediturus in fimetum ad genua usque incidit, postmodum *in frigidam* salientis fontis descendit abstersurus tibialia & caligas, ne hisce sordibus offenderet uxorem. Hujus aquæ frigore perfusus statim sensit *evanuisse vini narcosin*, ut planè sobrius domum redierit. Hoc pariter amico meo *Argentinæ* contigit, qui *ebrius* in fluvium *Breusch* descendens, periculum & frigus sentiens crapulam subitò sensit discussam. Hi *frigoris sensu ab ebrietate liberati*, sic *alius terrore*. Nam ebrius quidam L. H. per jocum gladio vulneraverat amicum, hic cum ob obortam gravem hæmorrhagiam, & vitæ periculum terreretur, planè sobrius factus est.

D. Reisel. in Litt. Hanaviâ Vratisl. datis.

OBSERVATIO CCXVIII.

D. SALOMONIS REISELI.

ASCITES HYDROPS THERMIS WISBADENSIBUS CURATA.

Cùm Anno MDCLVII. alicubi recensuissem historiam *Ascitici*, qui unicâ insessione *Thermarum* simul *bibitarum* liberatus fuerat, præsentes medici eam dubiam mihi reddiderunt, ut opus fuerit ejus rei testimonium expetere. Quod etiam ex *Thermis Wisbadensibus* 14. Aug. 1657. factum ab ipsô convalescente & adhuc vivente sartore *Nicolao KOCH* & à vicinis ejus confirmatum. Cùm Anno

1637.

1637. à Vere usque ad Septembrem febri laboraſſet & in magnum tumorem incidiſſet, de *Biberach* villa ad *Rhenum* ſita usq; *Wisbaden* vehi ſe curavit, thermis uſurus. Conſilium ipſi datum, ut *Thermas biberet*, earúmque vi purgatrice forte à tumore poſſit liberari. Moriger his dictis circa ſeptimam balneo inſidet, ollulâ quartam menſuræ partem capiente *calidas* ex canali haurit, & quinquies ebibit, quievit per octavam horæ partem, bibit interim quinquies continuatis intervallis, donec 4. menſuras exhauſerit: alvô hinc apertâ nullos amplius dolores ſenſit, tumor reſidere & digitos movere incepit. Conſtituit itaque felicitate curæ lætabundus tamdiu bibere, donec omnis tumor eſſet ſolutus. Continuatis quinque quartis, ſolutâque ſimul alvô ſine torminibus, circa primam pomeridianam ejusdem diei centum quartas menſuræ exhauſit, additâ joci gratiâ, unicâ adhuc quartâ; & thermis egredi voluit, niſi ab imbecillitate impeditus fuiſſet, cordialibus, cibo & potu prius reficiendus. Ab eo tempore vivit ſanus, robuſtus, annorum 70. natus.

D. Reiſel. in Litt. ad D. Sachſium, è Hannoviâ Vratislaviam datis.

SCHOLION.

QUod *Thermæ Wisbadenſes* potæ in narrato ægro in ſananda hydrope præſtiterunt, illud in Monacho quodam Bruxellenſi 75. annorum *Spadanæ aquæ*, quas ille æſtivô tempore bibens prope fontem diebus 30. ſenſit ſenſim ac ſine ſenſu ventrem detumeſcere, ſanus redit, & dum victu pravô per hiemem in eandem reincidit affectionem, adventante ſemper vere easdem aquas repetit cum fructu. *v. Zacut. l. II. Prax. Admir. Obſ. 55.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CCXIX.

D. SALOMONIS REISELI.

HYDROPS URINA HIRCI SANATA.

NOvi puellam ſexennem *Aſcite* aut verius *Anaſarca*, prætumidô quidem ventre, ſed & facie artubusque præ tumore translucidis, correptam, poſt biennium rediit affectus cum orthopnœa deſperata: huic adhibui hydragoga, diuretica, & diaphoretica, tandem ex alieno conſilio cum per paucos dies *urinam Hirci*

bibiſſet,

bibisset, magnô juvamine vidi *Hydropem* declinasse Anno MDCLV. Hinc patet excreta quoque naturæ benignitate fœcunda esse, & Hircinā sale suô copiosô simul ac urinam humanam serosos & excrementitios humores educere, quæ simpliciora interdum tutiora, quam quæ vel Indus vel Arabs corrupta & effœta mittit.

D. Reisel. in Litt. è Hanoviâ Vratisl. ad D. Sachs.

SCHOLION.

DE *Medicamentis facile parabilibus* & inquilinis quædam notata fuerunt *Anni II. Obs. 2. in scholio. Urina birci* maximè præ reliquis commendatur tanquam diuretica ad urinæ expulsionem, unde bibitur vel calidè uti ex hirco egeritur, vel *ad Hydropem* aqua inde destillata, *inquit Joh. SCHROEDER. in Pharmacop. L. V. de Animal. class. 1. p. 11.* Sic ex *Galeno* adducit locum *Joh. David. RULANDUS in singul. Pharmacop. ex Stercor. & Urin. theca 9. p. m. 91. de urina capr.* Quidam, *inquit*, sanavit *Hydropisni* frigidam *Hyposarcam*, dando quôlibet mane cochlear *urinæ capræ* nigræ, in qua decocta sit spica nardi. Idem repetit *Dioscorid. L. II. c. 47. & Hieron. Reusner. Not. in Jodoci WILLICHI urinar. probationes p. 302.* ubi etiam *humana urina* pota ad incipientem *aquam intercutem* commendatur. In *hydrope* pro *Clysteribus* feliciter *urinam humanam* adhibuit Exc. *D. Petr. à CASTRO* Practicus paucis ab hinc annis primum *in Hispania*, post *Veronæ* & *Mantuæ* felicissimus. Pro puero *hydropico* præscripsit enema quod ℞. Juris pulli ℥iv.
Urinæ puer. ℥iij.
Fermenti ʒj.
Salis ℈j. m.

Idem in *Tympanitide* adhibuit *enema*, quod ℞. Decoct. carminat. Lenitiv. *urin. puer.* aā. ℥iij. hier. picr. Gal. ℥j. Elect. Lenit. ʒiij. Mell. rosat. Ol. comm. aā. ℥j. Sal. ʒj. m.

Quod imitatus est Exc. *D. Joh. MICHAEL Prof. & Practicus felicissimus Lipsiensis*, qui in *Collegiis suis MSS.* valdè *ad hydropem* commendat Clysteres ex *sola urinâ puerorum*.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSER-

OBSERVATIO CCXX.

D. SALOMONIS REISELI.

GENEROSISSIMUS MORBUS SIMPLICI REMEDIO SANATUS.

VIxit *Pharmacopæus* SAARPONTI nomine *Henric. KUHN* ſub Illuſtriſſ. Dn. *Comite Naſſovio,* cujus tum *Archiater* ſtipendia merebar, is ab ineunte pueritia ultra 20. ætatis annum *calculi veſicæ* doloribus cum multo vomitu, quando urgerent, infeſtatus fuit, ita ut etiam catethere immiſſô inventus calculus exſecandus, ipſeque æger jam ad ſcamnum ligatus hæreret. Dilata tamen propter aliam ſpem iſta operatio, & oblatus ipſi à peregrino quodam *pulvis ſeminis cujusdam,* quod fœnugreci ſemini ſimile fuit viſum. Poſt ejus uſum multos excrevit lapillos, piſi magnitudine arenulasque frequentes, & vixit à doloribus immunis per 10. & plures annos usque ad Annum ſeculi hujus ſexageſimum, & quantum ſcio ad hunc usque diem. Semen hoc dignoſci non potuit, & cùm ad explorandam herbam matrem, terræ mandaretur, non progerminavit, unde ejus virtus apud nos adhuc incerta eſt. Auderem verò propter nuperum & multiplex mihi allatum experimentum viliſſimi alicujus & plane ſimilis ſeminis nominare iſtam ſingularem & ſalutarem medicinam, niſi mallem his meis oculis priùs divinas illas vires adſpicere.

D. Reiſel. in Litt. Hanov. datis ad D. Sachſ.

OBSERVATIO CCXXI.

D. JOH. GEORGII VOLCAMERI.

MIRUS EMBRYONIS PUTREFACTI PARTUS.

ANno *quadrageſimô* hujus ſeculi *ſeptimô, lanii* noſtratis uxor in puerperio, à quadam hecuba, nimiùm in arte medicâ ſibi tribuenti, minùs dextrè fuit tractata. Illi enim cùm uterus, propter fortiorē enitendi conatum, in vaginam deſcendiſſet, indidit hæc linteola ol. calendulæ, Verbaſci & Hypericonis imbuta : inde effectum, ut uterus illuc quaſi agglutinatus, rurſùs aſcendere non potuerit. Juncta iterum

rùm ſuo marito, fœmina concepit quidem, ſed propter vitiatum uteri ſitum, malè habere paulatim cœpit, eamque ego conſilii gratiâ advocatus, juxta cum *Davide Hermanno*, inſigni quondam chirurgo, obſervavi, *uterum in vaginâ gerere* reclinatum, nihil verò, præter balneum aquæ dulcis ordinavimus. Gravida per quatuor ferè menſes ſummis affecta fuit incommodis, tandemque labium pudendi dextrum ſenſim intumuit, tumore etiam ad ſuppurationem perveniente. Fœminæ, quæ adfuére, juratæ, cum aperiſſent *apoſtema*, illicò ex ea magna puris copia *cum oſſiculis* aliquibus *embryonis* exivit. Ego cum dicto *Hermanno* ſuſceptâ denuo curâ, & ope emollientium vaginæ ſubditorum uterum in priſtinum repoſuimus locum, quæ plurium deinceps liberorum mater fuit effecta.

In hoc caſu ſingulari, *an* uteri orificium poſt conceptum ſe in latus inclinarit, & putrefactum embryonem per vaginam transmiſerit; *an* verò corrupta iſta maſſa ipſum uteri latus perforârit, & per membranam vaginæ penetrârit, hincque in labium ſeſe receperit, judicatu difficile eſt. Priorem agnoviſſe videtur *Ill. Veslingius in ſuis obſervat. & epiſtolis fol. 169.*

D. Volcamer in Litt. è Noribergâ Vratislav. ad D. Sachſ.

OBSERVATIO CCXXII.

D. JOH. GEORG. VOLCAMERI.

VENÆ SECTIO IN ÆTATE SENILI FELICITER CELEBRATA.

PLurimi medicorum arti plus, quàm naturæ viribus fidentes, certis regulis Medicinam alligare ſtudent, ſed illis ſatis infirmis, & voto minùs reſpondentibus. *Citra decimum quintum ætatis annum, & ultra ſexageſimum venæ ſectionem illi prohibere audent*, transgreſſoresq; crimine homicidii notant. Nos verò annô, ſupra *milleſimum ſexcenteſimum, ſexageſimô tertiô*, vetulæ cuidam, nomine *Annæ Morreriæ*, frumentarii alicujus viduæ, *octoginta & novem annos* egreſſæ, feliciter *ſanguinem* emiſimus, cognatâ illius. *Marg. Morreria, ſeptuaginta octo annorum*, poſt adminiſtratam cognatæ ſanguinis exceptionem, & ipſâ ejusdem auxilii genere, non minùs felici ſucceſſu, uſâ, præſente *Georgiô Rebboldô Chirurgô*, & filiô ſuô, *Dn. Wolffgang. Morrerô*, etiamnum inter vivos agente. Similis ſucceſſus obſervatus eſt in urinâ ſanguinolentâ, quam nullum corrigere

potuit

potuit medicamentum, expertus est *Amplissimus & Præstrenuus* nostræ Reipubl. *Senator*, Duumvir quondam gravissimus, *Dn. Il. Gr.* octuaginta duos annos egressus, qui emissô ante meridiẽ sanguine, illicò post prandium se voti compotem factum, cum maximis gratiis testatus est, venam secante *Friderico Kühnio*, Chirurgô nostræ Urbis primariô. *Güttheterus Junior octo*, ut & virgo *Helena Göpneria, undecim* annorum, *de venæ sectionis* in tempore adhibitæ successu non minùs sibi gratulabantur. Vivit in nostrâ jam urbe virguncula, Nob. & Præstrenui Dn. *Johan. Gothofredi Glandorffii* filiola, quæ annum ætatis *secundum cum dimidio* attingens, febre correpta ardente, ex utroque brachio, unô interjectô die, sanguinem emisit, & febris istius mortem jam minitantis sævitiam evitavit: Consultore *Nob. Lipsdorffiô.*

D. Volcamer è Noribergâ Litt. Vratislaviam.

OBSERVATIO CCXXIII.
D. JOH. GEORG. VOLCAMERI.
HÆMORRHAGIA FELICITER CURATA.

Quantum periculi immineat sanguinem, ceu unicum vitæ thesaurum, ex quacunque corporis parte nimis copiosè effundentibus, non est loci hujus, longâ verborum serie diducere. Quid verò in tàm veloci & dubio casu extremum metuenti vale, auxilii supersit, norunt illi, qui præcipitem talem ausi sunt sufflaminare fluxum, quamvis irritô sæpiùs ausu. Decubuit ad bimestre temporis spatium quidam è Mercatoribus nostris, nomine *Anschicker*, *continuâ* quidem, sed non vehementi *narium hæmorrhagiâ* laborans: Hic sedulâ licet curâ à suo tractatus Medicô, opem tamen nullam sensit. Accitus & ego, aquosiori sanguine, nec non totius corporis habitu conspirante scorbaticum judicavi patientem. De quâ re monitus corporis hujus Medicus, varia quidem, huicque fini accommodata usurpavit remedia, nil tamen effectum: Tandem usu syrupi scelotyrbici nostri Dispensatorii, cum aq. Scolopendr. Capill. ♀. & lupuli, ad mentem *Sal. Alberti, de Scorb.* §. 253. aã. dissoluti, intra biduum fluxus ille remisit.

Alius, *Antonius Götz*, nimis largô tantum non occubuit *sanguinis per nares fluxu*. Huic, cum, præterquam quod in frigidiore cubiculo mo-

raretur, etiam nucham aquâ è fonte allatâ liberiùs perfunderent domestici, non attendentes nervorum inibi principium, ob actuale frigus extremo objectum iri discrimini, sperniolam quoque propinarent, extrema absurdô ausu ligarent, venam secarent, naribus utrinque turundis ex fungis obturatis, & nullô non ad eripiendum è faucibus orci decumbentem tentatô remediô; nihil tamen auxilii allatum est, nisi quod maximâ interea cruoris per guttur ad Oesophagum delapsi partem deglutiit æger, adeò, ut non saltem sanguinem vomeret, sed & nigræ dejectiones sequerentur, quæ plerisque hepar vel lienem diffluxisse, (die Leber oder Miltz sey ihme zerfahren) opinionem induxit Medicis Anatomiæ penitus ignaris, quicquid ignarū asserit vulgus, ignorante suô consensu comprobare festinantibus. In tantâ rerum perturbatione, cùm ubertatem sanguinis per screatum excerni animadverterem, ex capite hanc judicavi cataractam delabi, & injectô per Siphonem in ambas nares decoctô aliquô adstringente, venularum laxitatem coarctavi, unde ocyùs fluxus fuit restinctus, ac liber ab omni incommodo per annum benè se habuit Æger. Nimia ista aquæ frigidioris in nucham aspersio, quod metuebam, & futurum ominabar, (plethoricus autem fuit) paralysin dextri lateris sequenti annô adduxit, & redeunte, elapsis aliquot mensibus, eôdem in sinistrâ regionē consimili affectu occubuit.

Decoctum in nares immissum.

℞ Rad. Symphyti,
Bistortæ,
Filipendulæ,
Tormentill. ā. ℥ß.
Fol. Acetos.
Scordii
Beton.
Saniculæ, aā mß.
Comar. Hyperic. mj.
Ras. Santal. rubr. ℥j.
Fl. Ros. finiss. mj.
F. decoctio in s. q. aq. can.
ad ℥vj. cotæ, adde
Ol. ovorum ℥ß. MS. In die Nasen zu sprützen.

D. Volcamer è Noriberg. Litt. Vratislaviam.

OBSER-

OBSERVATIO CCXXIV.

D. JOH. GEORGII VOLCAMERI.

INFELIX BILIS PER CREBRIORES VOMITUS REJECTIO.

R*Everendus* admodùm *Dominus Wolfgangus Heckelius*, Paſtor *Henfenfeldenſis*, annorum triginta unius poſt quandam excandeſcentiam faſtidium carnium, ita, ne intueri quidem eas potuerit, incurrit; limpidæ priùs aquæ,dein ciborum etiam omnium ſubſecutô vomitu. Medicus calculum ſubeſſe ratus, ordinatô balneô efficere nil potuit, niſi quod potiùs cum virium omnium proſtratione, brachiorum pedumque extrema purpurei coloris tincturâ fecit deformari. Vomitui continuò ſe aſſociavit crebra narium hæmorrhagia, quæ neq; venæ ſectione, neque aliis tolli potuit remediis: & quamvis intereà, redeunte aliquali ciborum quorumvis, exceptis carnibus, appetitu, vomitus ceſſarent; poſt triduum tamen omnia aſſumta alimenta immutata retentâ ſingulorum formâ,denuò per vomitum regurgitarunt. Quando diurnô tempore vomuit Æger, nocturnô profluvium ventris expertus eſt, & aquoſa dejecit: hinc fame quaſi caninâ torquebatur, usque dum qualicunque frueretur cibô, unde ſedatâ fame obdormivit. Menſibus aliquot tali cum cruciatu peractis, cum vomitu per nares ad 24. horas, uberrimè ſanguinem reddidit, nihil proficientibus vel venæ ſectione, vel omnis generis topicis adhibitis, unde nimia conſecuta eſt virium jactura. Quæ deinde cum vomitu revertebantur narium profluvia, non fuêre ſanguinis, ſed ſeri cum cruore miſti. Ad nos portatô ægrô, exercitatus licet, & in Arte ſummè verſatus Medicus alius conſultus, cùm per ſudorem, motum hunc non naturalem compeſcere conaretur, nullis diaphoreticis, nullius ope balnei elicere illum potuit. Accedebant horripilationes de die, noctu verò totius corporis æſtus increvit, ſupervenientibus etiam deliriis, acribusque articulorum doloribus. Fuêre, qui incantatione, quod omnia Medicamenta irritô prorſùs effectu fuerint exhibita, laborare Ægrum judicarunt. Tandem ego, ad curam accitus, cum acetoſa ſaltem, non amarulenta, evomi animadverterem, obſervatis & aliis, quæ apparebant, circumſtantiis, inferius ventriculi orificium, frequenti vomitione nimis fuiſſe debili-

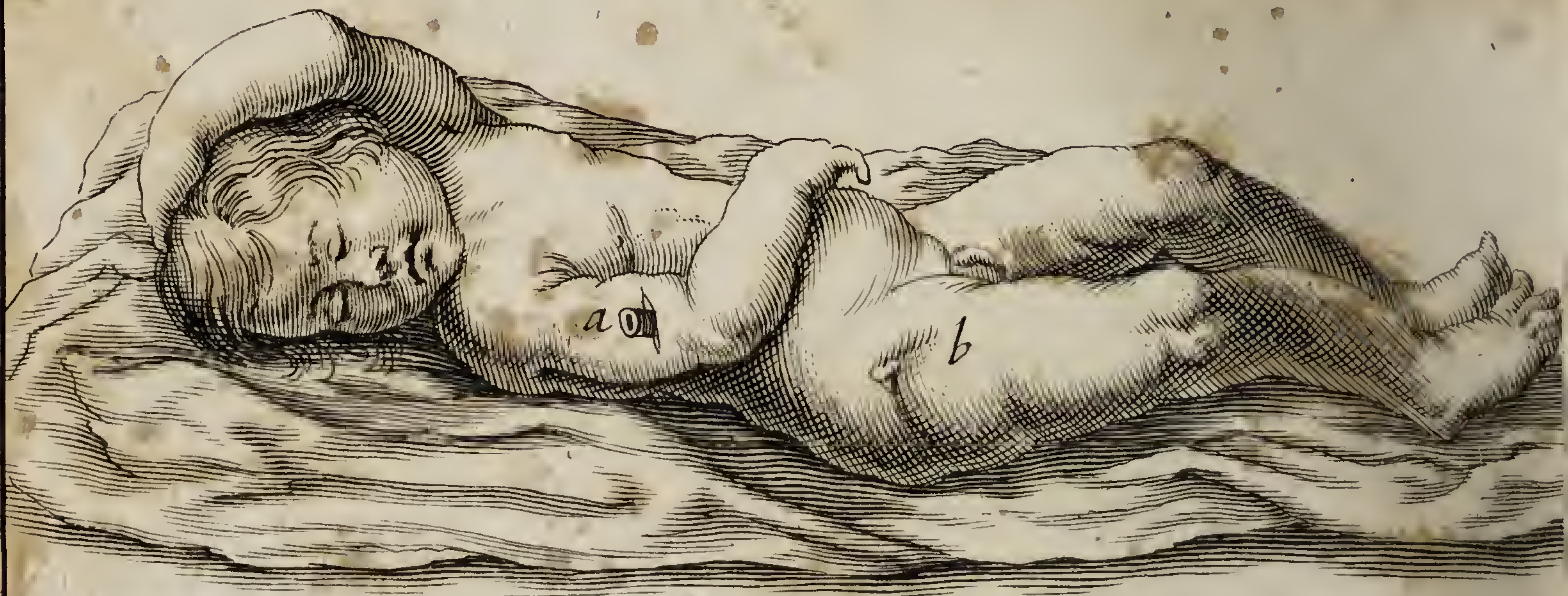
tatum asserui, per quod omnis illa bilis ex poro cholidocho in duodenum subinde scaturiens, (quæ aliàs cum acido Salino, quod Pancreas per ductum Wirsurgianum eructat, pro fermento massæ alimentari ex pyloro paulatim egredienti inservit) crebrô vomitu fuerit penitùs ejecta, nihilque ejus supersit: jam verò per vomitum, acidum illud salsum, quod restat, donec & illud cum vitæ termino desineret, evomeretur. Quicquid proinde, pro roborando Stomacho, quicquid pro bile denuò reficiendâ suscepimus laboris, naturâ licet interdum conatibus nostris, per unum vel alterum diem nonnihil abblandiente, nihilominùs præternaturalis istius motus vehementia in vomitu illo lethali omnes nostros elusit conatus, usque dum injuriæ impetuosi hujus affectus, indies incrementa capientis, non ampliùs ferendæ sufficiens Æger, suam DEO animam placidè reddidisset.

SCHOLION.

Bilem, qui pro excremento prorsùs inutili habent, Naturam imprudentiæ mihi arguere videntur, utpotè quæ illam ad intestinorum & chylificationis principium ordinarit, & propinquiora ad eam removendam ex corpore loca habuisset, ut ne rectô per porum cholidochum tramite alimentari ex ventriculo egredienti massæ se jungeret. Annè autem dicam apud Helmontianos merebitur ille, qui bilem pro Alcali, succum verò Pancreaticum acido-salinum pro acido substituet? Hæc duo, sicut in Oleo Tartari, aceto ex destillatione remanenti affuso videmus, fermentum constituunt. Talem verò assumtæ alimentaris massæ in ventriculo effervescentiam contingere, ubi potiùs quiete isti digestioni necessariâ opus est, non est verosimile. Annon magis in longis intestinorum anfractibus eam commodiorem habituram locum, & opportunam magis occasionem, ubi flatibus exinde prodeuntibus liber à Pyloro transitus denegatur, credendum est? Ibi enim separatus per fermentationem chylus à vasis, quæ tenuibus adhærent intestinis, lacteis absorbetur, & ad receptaculum in lumbis delitescens transfertur. Quod si autem per inferius ventriculi orificium flatuosi quid transierit, eructabitur. Ructus hic, sive fuerit nidorosus, sive acidus, abundantiam bilis, vel succi pancreatici arguet: alterutrius verò corruptio vel in quantitate aut qualitate excessus qualiscunque, unde fermentatio proba

impe-

AD OBS. CCXXV.

impeditur, quid possit in morbis excitandis, indaganti non impervium futurum est.

D. Volcamer. in Litter. è Noribergâ Vratislaviam.

OBSERVATIO CCXXV.
D. JOH. GEORGII VOLCAMERI.
ADMIRANDA ET TERRIBILIS CONVULSIO.

JUvenis annorum decem, *Calcearii Fürthensis, Adami Bös filius*, jam tertiô ætatis annô epilepticis insultibus vexari cœpit, iique annis labentibus adeò indies increverunt, ut aliquot ante obitum mensibus brachia cum pedibus illis *convulsionibus* penitùs in gyrum agerentur, ipsaque *ossa tàm humeri, quàm tibiæ sinistræ partis confringerentur*, quibus ejus loci Chirurgus, *Lorenzius Gabriel Will* restituendis & aptè devinciendis, sedulam quidem navavit operam, humerumque juxta cum tibia, spleniis & ferulis ritè colligavit: sed reversus convulsivus ille impetus, nil conferentibus qualibuscunque ligaturis, extrorsùm denuò ita emovit, circumrotavit & effregit modò, vix dum commissa ista ossa, ut nullô ampliùs ingeniô composita servari potuerint. Unde factum, ut misellus hic homo, miserâ sic transactâ ætate, ac tanto ampliùs sufferendo morbo impar, viribus scilicet paulatim exhaustis, ob repetitos frequentiores crudelis hujus suis hostis insultus, vehementissimâ tandem convulsione aliquâ, & quæ *os humeri fractum*, eâ parte, quâ cubitum attingit, per cutem transegit, mortuus sit. In tantâ tamen miseriâ de nullo dolore conquestus Æger, nec vel minimum vociferatus est, adeò ut sensu quasi omni orbatus, ac mente sibi non satis constare visus sit, præsertim cùm totô morbi decursu nihil quidem cibi petierit, nec tamen oblatum respuerit, sed assumserit. *Fig. 1. a.*

Defuncti cadaver sequenti post obitum die, *XXX. April.* hujus *anni 71. Fürthæ* dissectum fuit, omnia viscera inculpata apparuére, & magna bilis vesica, viridi suô colore vicina Stomachô intestina infecit. Apertô brachiô sinistrô, conspectum id *os humeri* fuit *effractum*, & sinistrorsùm ex cute prominens. *Os femoris* ejusdem regionis extrorsùm violenter à suo capite divulsum trochenterem acutum, suôque cuspide cutem perforantem habuit. *Appendix inferior* femoris sinistri, atque interior, *F. 2.* *F. 1. b.* *F. 3. c.*

terior, quâ genu efformat, vastô se satis tubere manifestavit. *Tibia* tandem introrsum reflexa & curvata cum fibula sua *in medio violenter fracta*,
F. 4. F. 5. visa fuit, atque illius ossis cavitas omnino ita obliterata, ut nec medullæ aliàs in ea continere solitæ, vestigium animadverteretur. Sectioni manus cum *Willio* accommodavit in Chirurgia utraque exercitatus juvenis, *Georgius Brotmannus*, præsentibus inter cæteros *Bambergensis Præfecti, Domini Majeri* filiô, & *Theodoricô* Dauchwitz / *Pharmacopæô Fürtensi*.

D. Volcamer in Litter. è Noribergâ ad D. Sachs.

OBSERVATIO CCXXVI.

D. JOH. GEORG. VOLCAMERI.

EX SINU VIRGINEO CANUNCULÆ PROPENDENTES EXSECTÆ.

VIrgo, ætatis 45. in naturalibus suis, magnô tentari cœpit dolore, unde illi *ex rima canuncula*, duobus funiculis adhærens, propendit, quæ insignem patienti incussit metum, dimissâ, cujus artibus ante nimiùm attribuit, vetulâ, meô consiliô se Chirurgi nostratis dexteritati submisit. Sectione semiputris illa massa ablata, summum exhalavit fœtorem, quæ calidæ injecta aquæ testiculum vasis suis annexum præsentavit. Dolore illô interim nil minùs sæviente, atque eruptionem molis majoris minitante, Dux fui & Autor, ut Chirurgus coalitum hymenis prævio stilô laxaret, quò facilior urgenti moli pateret exitus. Subsequitur & alter testis, æquè fœtens, vi interim excretrice nonnihil acquiescente. Dum huic incumbimus curæ, tumor in collo paulò infra pharyngem cum exquisito satis dolore, febre concomitante hecticâ, tussique continuâ, ad juglandis magnitudinem exoritur. Omnis cibi appetitus evanuit, somnusque noctis tempore cessavit. Tandem adapertus & ille, similem tetri odoris mephitim expirabat, & ad inferioris affectus constitutionem se conformabat, ut meliùs se circa uterum habente Ægrâ, benigniùs & colli ulcus se præbuerit; novô inferiùs emergente incommodô, reincruduit & malum superiùs. Divinâ tandem Numinis Gratiâ convenientibus remediis utrumque malum expugnatum, ulcusque consolidatum fuit, virgine etiamnùm

benè

benè vivente & valente, gracilique ejus corporis habitu, in ſatis obeſum mutatô.

D. Volcamer in Litt. è Noribergâ Vratislaviam miſſis.

Observatio CCXXVII.

D. JOH. GEORG. VOLCAMERI.

INSOLITA CALCULI IN CORPORE TRANSEUNTIS VIA.

FOEmina hujus *Urbis*, Reverendi cujusdam *Antiſtitis filia*, anno 64. de ſumma deglutiendi difficultate conqueri cœpit, cum vehementi in collo dolore. Huic ſperma ceti cum ol. Amygd. dulc. camphorâ & Syr. ex viol. &c. commiſtum, ad minoris cochlearis capacitatem noctu aſſumere præcepi: dolor nonnihil remiſit. Alterô mane repetiit eandem miſturam, non ita diu poſteà quidpiam *à collo ad dextrum ſub diaphragmate latus*, tanquam globum ſclopetarium veloci motu tranſire ſenſit. Emplaſtrum trinpharmacum ad bidui tempus inibi impoſitum habuit. Exinde pari velocitate *dolor* ille *ad pubem deſcendit*, ibique moratus, donec poſt inunctiones & cataplaſmata *tres calculos* piſa ſuperantes, ex veſicâ ejecit, nullô hactenus ſubſecutô incommodô.

D. Volcamer in Litt. è Noriberg. Vratislaviam datis.

Observatio CCXXVIII.

D. JOH. GEORG. VOLCAMERI.

MARGARITÆ VERÆ ET PERFECTÆ IN GERMANIA INVENTÆ.

VIR *Clariſſimus* Dominus *Carolus Georgius Eyſen Noribergenſis, Medicinæ Candidatus*, cùm variis diſcurſibus animum reficeremus, inter cætera *concharum* mentionem fecit, in quibus *margaritæ veræ* Occidentalibus non inferiores invenirentur, verbisque fidem addidit. Obtulit enim talis conchæ ſobolem, quinque nimirùm earum, milii granum exæquantes, mirè ſplendidas & ſextam piſi magnitudinem attingentem, coctum colore ſuô oculum carpionis referentem, quæ ſuam nondum aſſecuta videtur maturitatem. Inveniſſe illas ſe

retulit propè *Vinariam* in *Stagno* Kuchenteich dicto. Anno 1670. 20. Septembris.

D. Volcmar Litt. ad D. Sachs. Vratislaviam.

SCHOLION.

EX omnibus *Margaritis* sinus Persici Perlæ omnium præstantissimæ celebrantur, præcipuè illæ, quæ inter Ormus Insulam & Bassoram, circa Baroyn, Cariffa, Julfa, (unde Lusitanis Perlæ Aliofar dictæ à portu Persiæ Julfar. *Boot. de Gemm. l. 2. c. 36. f.*) & Camaron: quibus cedunt illæ, quæ in Insulis Zeilan & promontorio Comorin, Sumatram, Borneo & Indiis Occidentalibus, utpotè quæ tantam superficiei polituram non habent, reperiuntur. *Dn. de CHAPEZEAU*, qui referente *Ampl. Oldenburgiô in Transact. Anglic. Tom. II. n. XXIII. p. 429.* Gallicè Tractat. scripsit *des Ioyaux & des Principales Richesses de l' Occident.* is Perlas nobilissimas censet in Sinu Persico ad Insulam Baharem, item ad littora Arabiæ felicis circa Catif. in Insula Zeilan circa Manar, & circa Japoniam. In Indiis Occidentalibus asserit capi in Oceano Septentrionali circa insulas S. Margaritæ, Cubagua S. Marthæ, & versus continentem circa Comanam & Comanagoten, & in Oceano Australi versus Panama. Sæpiùs ait 5. aut 6. *Perlas* reperiri in unâ conchâ. Inveniuntur tamen etiam in Europâ uniones, uti *in Histor. Gemmar. Anselm. à Boot l. II. c. 37. p. 169.* videre licet, qui *Perlarum* feraces nominat Scotiam, Silesiam, Bohemiam, Lotharingiam, Voitlandiam, Frisiam, loca tamen specialiora non recenset. Nec addidit à *JOH. FABRO Lynceo* recensitos *Uniones* in *ILSA fluvio* propè Passavium Germaniæ Urbem vetustissimam inventos, de quibus *Faber in Not. ad Recchi Hist. Mexican. f. 758.* Retulit huic *Fabro* Dn. *Joh. Carol. L. B. à Kirchberg Canonic. & Official. Ecclesiæ Cathedralis Passavii*, quod in fluviolo *Ilsâ*, ob subjectum solum nigricante semper aquâ conspicuo, ad determinatum ac trium solummodò milliar. spatium *conchæ margaritiferæ* nascantur, quæ *uniones* in candore, lævore, magnitudine, & orbe aliquando etiam orientalibus vix inferiores, producunt. Cum ante complusculos annos sedem ibi exercitus quidam fixisset, tàm nobilis prædæ avidissimi milites conchas per totum illum fluvii tractum expiscati sunt, ut vix paucæ superfuerint: nunc tamen aquam *concharum* earundem copiâ denuò abundare, quod à seminio relicto & temporis progressu ad maturitatem perducto evenisse, probabile. Locus

cus tàm religiosè custoditur, ut nemini hìc sit licitum piscari, præterquam Episcopo aut Administratori. In *Ostreis* circa *Angliæ* littus ad Provinciam Cornwalliæ *Perlæ* pariter inveniuntur, quæ tamen bonitate & rotunditate multùm cedunt Orientalibus. *Dn. de CHILDREY in Histor. Nat. Angl. in Cornwall. p. m. 16.* Et in quibusdam Provinciæ de Caernaron locis testacea quædam rore nutriri, & Perlas producere, affirmat *ibid. p. 248.* Qui *Author p. 304.* quoque asserit in fluvio Scotiæ *Done* esse testaceum quoddam, quod appellant *Cheval-moule*, in quo crescant *Perlæ* non cedentes nobilissimis inter Orientales.

Occasione harum unionum elegantem Observationem subjungere placet *Clar. NICOL. CABEI*, qui *Comm. in Meteorol. l. 1. §. 50. f. 292.* ad Usus Medicos *Matrem Perlarum* ipsis *Margaritis* præferre audet, nec sine rationibus. Puto ego, *inquit*, & mecum peritiores omnes Chymici, *uniones* quid esse magis imperfectum ipsâ *conchâ*, ut verè *Plin.* ipsis solam raritatem pretium fecisse asserat. Inde periti Chymici Q. E. Margarit. Sal & alia medicamenta ad vires reficiendas accommodatissima libentiùs ex Conchâ, Matrice, Matreque purgata, quàm ex ipsismet unionibus forment, scilicet ex parte internâ, translucida, & hoc felicissimô eventu. Unde *D. MICHAEL DÖRINGIUS Cent. 1. Epist. Medic. ep. 4. Op. f. 2003.* (quæ Epist. operâ *Exc. D. Sponii* Medici Lugdun. nuper cum *novâ Edit. Oper. Sennert.* prodierunt) *mater perlarum* si earundem cum ipsis *Perlis* virium, quis nolit sumtuum facere compendium.

Magnæ *Perlæ*, *Uniones* dicuntur, quod rarò sui parem habeant: magnæ circa promontorium Comorin pendentes 100. frumenti grana, & circa Insulam Borneo licet non elegantes 160. grana tritici ponderant. In Coronâ Rudolphi Imper. *una* fuit, quæ pyri muscatellini magnitudine fuit omni decore absolutissima. In thesauro Lauretano in Italiâ præter maximam copiam rarissimarum & maximarum *Margaritarum unam* cernere licet, quæ exactè repræsentat fœminam ulnis tenentem infantem. *Dn. de Momonnys Itiner. Italic. secundo, Tom. II. p. 434.* qui *idem in Tom. III. f. itiner. Hispanic. p. 33.* Toleti in grandi Templo in reliquario vidit Mariam in rupe sedentem, quæ rupes ex puris lapidibus pretiosis facta, inter quos Adamas instar ovi Columbini, & *Perlæ* instar minorum avellanarum.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO CCXXIX.

D. GEORG. ABRAHAM MERCLIN.

FORAMEN IN VENTRICULO DEMORTUI REPERTUM.

ANno 1654. d. 4. Auguſt. *in aperto* ad exenterationem pro ſepulturâ *Cadavere Domini Land-Commendatoris* Laudatiſſ. Ordinis Teutonici, Balliviæ Franconiæ, *Dn. G. W. ab Elckershauſen, dicti* Klüppel / quamprimùm inteſtina, illis & omnibus viſceribus adhuc omninò integris, & à cultro ſectorio intactis, ſunt detecta & denudata, illorum ſuperficiei externæ, cum liquidiori quadam, quàm infrà notamus, amurcâ innatabant, & ſe in conſpectum dabant pelliculæ crebriores, quaſi exuſtæ prunorum coctorum, quæ pridiè ſub noctem comederat moribundus: id quod mihi non immeritò anſam dedit penitiùs indagandi: Undenàm putamina hæc hìc conſpici poſſent, ventriculô, & inteſtinis adhuc ſolidis & illæſis. Et en! rimanti, magnitudine nucis avellanæ, & cui facilè pollicis extremum intrudi poterat, fætidiſſimâ ſcatens amurcâ *foramen* ipſius *ventriculi*, in ſede elatiori, ſub ſterno ipſo, nimirùm eô locô, ubi memini hunc Dominum, cætera omninò adhuc benè valentem, ſemper conqueri me audiviſſe *de continuo*, non quidem adeò magno, ſed tamen ſatis *moleſto aliquo dolore*, à benè multis retrò annis ſe affligente. Arguentibus autem Naſutulis nonnullis, quod impoſſibile eſſet, hominem cum foramine in ventriculo vivere potuiſſe; nec me non cavillantibus, qui hoc aſſerere non erubeſcerem, reſpondi: hoc ipſum illud eſſe, unde, præter cætera obierit Æger, nec opus eſſe, credere, illum cum hoc foramine diu ſupervixiſſe: ſed ſimul ulcus iſtud ſeu *apoſtema*, forſan longô tempore ibi, cùm tot annorum moleſtia hærens, & à dicta amurca tùm demùm eroſum, in foramen hoc dehiſceret, ſimul ægrum exſpiraſſe: quâ in opinione me poſtmodùm etiam confirmavit *Helmont.* dum in illius *ignoto hoſpit. morb.* fortè fortuna evoluto, inter alia hujus argumenti plura, ſcriptum inveni: *partium internarum mortificationem obitûs diem non multis paſſibus anticipare.*

D. Merclein è Noribergâ Vratislaviam.

OBSER-

OBSERVATIO CCXXX.

D. GEORGII VVOLFGANG VVEDELI.

PARALYSIS A GIBBERE.

ASsertum aliàs commune est, solùm à subitaneâ vertebrarum dorsi dislocatione oriri Paralysin, non item à lenta & pedetentim factâ, ubi scil. sensim quoque cedit medulla, nec contorquetur. *Vid. Sennert. lib. 1. prax. p. 2. c. 27. p. 518.* Exemplum verò tale vidi in *infante coriarii* duorum cum dimidio annorum. Hic 1668. à vertebrâ spinali ante aliquot menses per casum læsâ *gibberis* initium sensit; Cùm verò Parentes consuluissent carnificem, prima protuberantia novæ alius circa tertiam & quartam vertebram accessione, Mense Novembri, aucta fuit, & hinc compressis nervis in utroque pede *Paralysis* successit, præcedente per aliquot dies febrili continuô calore. Notandum verò nil planè adhibitum esse à carnifice, quàm linimentum quoddam ex pinguedinibus constans. Consultus 1669. d. 21. Maji, continuatô medicamentorum usu, quantum infantilis permisit renitentia, id Dei gratiâ effeci, ut mense Jan. 1670. attrahere iterùm pedes, hinc mense Februar. movere eosdem, & Martiô sequente liberrimè ambulare denuò didicerit, dolentibus semper ante restitutionem motus partibus.

Medicamenta, cum aliis variè sæpè maritata, quasi in compendio h. l. memoranda, fuerunt internè 1. ∼ ✱ci & ♀i volatilis. 2. purgans ex pulv. laxat. veget. 3. infusum ex Nervinis, Pæon. Chamædr. Chamæp. Stæch. arab. Anthos, Saffafras, &c. 4. Cinnabarina. Externè 1. Ol. Laurinum solum, & gibbo & nervis debitum. 2. Liniment. ex ungvt. nervin., pingved. Castor., Ol. Laurin. Spic., Laterni., Lumbric. &c. 3. Balneum ex formicis & nervinis, Chamædr., Salv., Siderit., Serpill. 4. Urticationes etiam sedulò adhibitæ. Hinc restitutus plenariè, jam præter gibbum leviorem optimè degit.

D. Wedel è Gothâ Vratislav. datis. ad D. Sachsium.

OBSERVATIO CCXXXI.

D. GEORGI VVOLFGANG. VVEDELII.

PARALYSIS UNIVERSALIS.

ALius Juvenis 16. annor., filius militis & civis h. l. cùm priùs ulceribus fœdis in naſo laboraſſet, cum tumore ad os usque propendente, ab iis curatus, poſt dimidium annum cum nauſea, inappetentia, dormiendi perpetuo ardore, cum dolore item cervicis, quem tumor levis poſtmodùm accedens auxit, & febre tandem continua ſimul & ſemel *in Paralyſin Univerſalem* incidit, quâ per integrum, & amplius, annum, ab 1666. ad 1667. immobilis ferè decubuit. Manum ſiniſtram leviſſimè ſolùm, unô vel alterô digitô ſalvô, movere poterat, cœtera planè non. Si pes adigeretur verſus ſuperiora, quod vi ſemper moliendum erat. (aliàs enim rigidi utrique exiſtebant,) circa genu in modum convulſionis ἄνω tendebatur. Senſus tamen partium levior, & calor aderat, cum appetitu optimo. Injuſſa ſæpè prodibant excrementa ob reſolutionem ſphincteris ani; cum atrophia partium ſumma, ſudoribus perfluebat corpus.

Cum curandus offerretur hic æger κεκρατημένος, reputans illud Avicennæ, ſæpè monſtra fieri in medicina, & prognoſticô munitus eâdem jam dictâ methodô aggreſſus ſum. Miſerrimum erat ſpectaculum, non erigere caput, nec erectum ſuſtinere, multò minùs ſedere poterat, nec vivere, nec mori. Teſtes hujus *Dn. D. Kiſnerus Francofurtenſis*, & *Dn. D. Witte Suſatinus*, Practici celeberrimi, qui ſæpiùs mecum illum viſitarunt. Initiô dedi Elixir Cephalicum cum ♁ Ol. cephal. paratum, ♁um magnanim. compoſ. Laurembergii, infuſum nervinum ſuprà citatum, urticationes, inunctiones ſpinalis medullæ, & præſertim tumoris illius circa cervicem. Sudorifera & purgantia ſtudioſè vitavi, deniqueus ✳ci & urinæ utramque abſolverunt paginam. Externè præter balneum formicarum cataplaſma ex ſymphyto appoſitum ſæpiùs fuit. His benedicente Deô O. M. intra aliquot menſium ſpatium convaluit, ſingulis novâ ſpe erectus æger, ob novum partis alicujus reſtitutum motum, ſemper præcedente dolore & tremore.

D. Wedel è Gothâ Vratiſlaviam datis Litteris.

OBSER-

OBSERVATIO CCXXXII.

D. GEORG. WOLFGANG WEDELI.

PARALYSIS PEDIS FLUENTIBUS MENSIBUS SUBITANEA.

ANno 1668. fœmina, antehac passionibus capitis & nonnunquam epilepticis tentata, derepentè, *tempore menstrui fluxus, sinistri pedis Paralysi*, id est, ἀναισθησία, ἀκινησία καὶ ψυχρότητι corripiebatur, & concidebat. Eô ipsô momentô vocatus volatilem CC. ♁um internè cum pulvere cephalico & aliis dedi, externè verò △ apopl. mul. cum ♁ ✻ci remixtum illinere jussi, non omissis urticationibus, quô effectum, ut alterô statim die pedem movere, tertiô ambulare iterum potuerit.

Ne excrescat nimis hæc tractatio, paucis solùm id annotare lubet, (relictis hâc vice, quæ dici hanc in rem possint, aliis:) 1. infusa nervina ejusmodi & volatilia, poros nervorum de obstruentia & penetrantia, quàm optimè dari in Paralysi. 2. Sudorifera & purgantia, quibus addi possunt clysteres, non æquè promiscuè prodesse Paralyticis. 3. Consideratione dignum est, quod plerumque hanc resolutionem nervorum, inprimis majorem, præcedat febris, quod videtur contrarium asserto Hippocratico, febrim Apoplexiæ vel Paralysi supervenientem, illam solvere. Exemplum parallelum, febris apoplexiam accessione suâ non terminantis, sed lethiferæ *vid. apud Holler. Obs. 29.* 4. Ineunte vere, ut alios morbos chronicos, ita hunc affectum meliùs & citiùs debellari posse.

D. Wedel è Gothâ Vratislav. datis Litt.

OBSERVATIO CCXXXIII.

D. GEORG. WOLFGANG. WEDELII.

PHTHISICUS DISSECTUS.

A*Lbertus Müllerus, Typotheta* 24. annor. cum 1666. mense Decembri cursu fatigatus & calefactus bibisset cerevisiam absinthiô medicatam, aliàs homo biliosissimus, diebus seqq. præter motum fortiorem

rem ſtrenuè potui litans, ſenſit dolorem thoracis circa ſterni dextram partem, qui ad caput extendebatur, cum tuſſi & excretione materiæ flavæ purulentæ, & reſpiratione difficili. Data ſunt medicamenta pectoralia & antiphthiſica varia, leniti dolores, abſterſa materia, ſed vi morbi vere anni ſequentis obiit. Hunc, cum ab itinere Jenam redux mortuum intelligerem, comitantibus aliquot Philiatris aperuimus 1667. d. 16. April. invenimus diſſectô ſternô *Pulmonem dextrum* totum *ſcirrhoſum*, fiſtuloſisque ulceribus ſcatentem, adnatum pleuræ, diaphragmati, & mediante hoc hepati. Siniſter quidem aliquantò erat integrior & ſpongioſior, nihilominùs communicata & cum ipso erat ulceroſa colluvies, (fœtor verò omnis aberat) & adnatus quoque hic Lobus erat pleuræ. *Cor* erat flaccidum, & venæ exteriores, ejusdem Parenchyma ambientes, turgebant ſanguine. *Aqua in Pericardio* flaveſcens & pauca. *Sanguis* in utroque ventriculo nigerrimus. *Hepar* totum adnatum Diaphragmati, ex pallore flavo rubeſcens, nigris interſtinctum maculis, ex parte etiam adnexum coſtis. *Lien* pariter adnatus, colore quidem probô, magnitudine eximiâ, in rotundum declinante. *Veſicula bilis* parva; quod, qui hominem noveramus, mirabamur. *Ventriculus* & *inteſtina* integriorem conſtitutionem præ ſe ferebant. Totum denique corpus exſuccum, exſangue, aridum, σκελετῶδες.

D. Wedel è Gothâ ad D. Sachſ.

Observatio CCXXXIV.

D. GEORG. VVOLFGANG VVEDEL.

MACULÆ SCORBUTICÆ IN SINISTRO HYPOCHONDRIO.

ANno 1669. d. 21. Jan. *Textor* hôc locô natione Saxo, cùm olim jam affectu Hypochondriacô fortiter laboraſſet, denuò querebatur, ſe dolorem in ſiniſtro Hypochondrio gravativum pati, cum *maculis quaſi Pulicaribus ſcorbuticis*, quas per aliquot dies in ſolo iſto climate obſervarat. Adhibitis aperientibus ♂libus dolor ex ſiniſtro in dextrum converſus latus, ſed continuatô uſu brevi ille unà cum maculis evanuit.

Obiter

Obiter h. l. citare lubet locum ex *Strabone l. 16. Geograph. p. 537.* utpote rariorem, ex quo patet, olim jam Arabiæ ἐπιχώρων fuisse scorbutum; ibi enim cum recensuisset Ælium Gallum Romani Exercitus Imperatorem in Arabiâ, Syllæi perfidiâ, per longos anfractus & avia cœnosis stagnis periculosa ductum, εἰς γοῦν, subjungit, τὴν λευκὴν κώμην κατῆρεν, ἤδη στομακάκκῃ τε καὶ σκελοτύρβῃ πειραζομένης τῆς στρατιᾶς ἐπιχωρίοις πάθεσι, τῶν μὲν περὶ τὸ στόμα, τῶν δε περὶ τὰ σκέλη παράλυσίν τινα δηλούντων, ἔκ τε τῶν ὑδρείων καὶ τῶν βοτανῶν. *Proinde ad Album Pagum pervenit, jam exercitu oris & crurum vitiis (qui morbi sunt ei Regioni familiares) tactô, stomacaccen & scelotyrben dicunt: quorum illa circa os, hæc circa crura resolutio quædam est, ob aquas & herbas proveniens.* Confer *Plin. l. 25. Hist. Nat. c. 3.*

D. Wedel è Gotha ad D. Sachs. Vratislav.

OBSERVATIO CCXXXV.

D. GEORG. WOLFGANG WEDEL.

TESTIS SUPPURATIO A CONTUSIONE.

Vir doctissimus 1670. d. 15. Maji, cum centum & ultra Imperiales in capsulâ, (im Schubsack) equô impetuosè vectus gestaret, marsupiô inter femora reclinatô, continuâ succussatione adeò læsit genitalia, ut per totam noctem immanem *testiculorum*, maximè verò dextri, senserit dolorem, ad ipsum umbilicum & renum regionem protensum. Intumuit tùm *dexter testis*, doloribus per leniter repellentia & paregorica discutientia sopitis. Cataplasma ex ebulo, Agrimon. Chamæm: &c. cum vino & aceti modico externè appositum, internè quoque calori accedenti, & siti contrà itum. Sequentibus diebus cum symptomata reliqua omnia essent sopita, impositum Empl. de Hyoscyamo cum mirabili Oldenburgensi dicto remixtum, non omissis defensivis ex Lithargyrio, quibus id quidem effectum, ut flaccesceret tumor, & aliquomodo detumesceret ultra pugni majoris contracti magnitudinem adauctus dexter testiculus. Sed cum materia copiosior dolore & calore attracta esset, quàm ut posset dissipari, sicque tumor ad suppurationem tenderet, neque tamen pinguedine leporis aliisque ruptoriis aperi-

retur, appositum unguentum Escaroticum, cùm ferrum renueret æger, hinc pro separatione Ungvt. populneum, unde eô ipsô die apertus tumor fudit materiam. Interim partes reliquæ solicitè defensæ sunt, & ulceri Emplr. stictiçum cum aliis mundificantibus adhibitum, quod hinc sensim consolidatum est, posteaquam testis satis, & infra ferè magnitudinem alterius detumuerat.

D. Wedel è Gotha Vratislav.

OBSERVATIO CCXXXVI.

D. GEORG. WOLFGANG WEDELII.

TESTICULUS UNUS.

Est in viciniâ præfecti cujusdam N. filiolus, cui *unicum* tantùm *testem* scrotum tegit. Studiosum item Misnicum novi, qui *unicô* pariter *teste* virilitatem probabat, libidine tamen nulli inferior.

D. Wedel è Gotha Vratislaviam.

SCHOLION.

Numerô bini sunt *testes*, rarò *unus* tantùm & magnus, ut Syllæ & Cottæ, teste *Arrianô*, rariùs *tres*, ut in *Agathocle* Siciliæ Tyranno (*Cæl. Rhodig. l. 24. c. 4.*) & familiis nonnullis Italiæ *Colcorum* Bergomi inprimis, aliorumque Parisiis notante *FERNELIO L. I. Pathol. c. 8.* Idem in Germania Illustrissimæ familiæ proprium asserit *Th. BARTHOLIN. Anat. Reform. L. I. c. 22.* in quodam monacho *tres Testiculos* notavit *MONTUUS in Anasceve morb. l. IV. c. 37.* in Typographi filio *Holler. Scholiastes ad L. I. c. 62.* in adolescente Antverpiano *Forest. l. 27. obs. 11. in schol.* Nova exempla *unici testis*, ut & *trium testiculorum* adducit *BORELL. Cent. II. obs. 60.* V. quoque *Casp. à REIES in Campo Elys. Quæst. q. 48. §. 3.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSER-

OBSERVATIO CCXXXVII.

D. GEORG. VVOLFGANG. VVEDEL.

PULSUS INTERMITTENS.

UT ut juxta *Celsum*, *Pulsum* mille res varient, nihilominùs nisi Medicus venam contrectet, tutò illum mederi non posse, non Senecæ solùm, sed omnium Medicorum est assertum. Præ aliis autem differentiis maximè observandus est *Pulsus intermittens*. Quando arteria ὀδαμῶς κινῆται, *non movetur* & micare desinit, quô ipsô morborum artifex non rarò terretur, sæpiùs fallitur, vel minimùm dubius hærere cogitur, unde non videtur de nihilo accuratiùs in hujus scrutari naturam, quod optimè eô ipsô fit, si *Pulsus intermittentis divisio* notetur. *I.* enim Pulsus *penitùs intermittit APPARENTER*, cùm ob profundiorem situm arteria ictum cum manu tangente non communicat, quod in carnosis quandoque contingit, ubi cauto opus est, ut semper in tali casu, ne ægrum vel sanissimum moriturum prædicemus, & inde non levis pudor postmodùm oriatur. *II. Pulsus intermittens* datur *NATURALIS*, qui ob ἰδιοσυγκρασίαν à primô ortu talis est.

Vivit h. l. locum tenens vir septuagenarius, cui cùm primùm medicinam facerem, & *Pulsum* tangerem, *intermittentem* illum & semper in vibratione deficientem deprehendi; Cumque ex eò quærerem, quomodo aliàs in statu sanitatis pulsus habuisset, respondit, se à primo ortu semper eôdem môdo pulsum suum deprehendisse, quod hactenus multoties in eodem cum admiratione observavi, constanter ita se habere. Exempla plura vid. tùm apud alios, tùm in specie *Rolfinc. Ord. & Meth. Comment.* ὡς ἐν γένει p. 208. *III. PRÆTERNATURALITER Pulsus intermittit* sæpiùs, idque nostrâ experientiâ *tribus* potissimùm *in affectibus*, *1.* Aliquoties in *PLEURITICIS* observavi interpolari Pulsum, modò quartâ, modò septimâ, modò nonâ vice intermittentem. Anno 1670. mense Januariô cerevisiæ coctor & Poligraphus Sil. simul *Pleuritide* decumbebant, uterque Pulsum exhibebat intermittentem, feliciter nihilominùs evadentes. *2. In febribus malignis Pulsus* itidem sæpenumerô *intermittit*, præsertim cum malignitas ad cor tendit. Fœmina cauponæ 1669. febre conflictata Petechiali sentiebat recedere desubitò maculas, *Pulsus intermittebat*, anxietas in

 respira-

respiratione urgebat, pessimum alias signum, sed propinato ⊖lino volatili & Alexipharmaco C.C. Spiritu albo, desubito omnia cessabant symptomata, & feliciter terminabatur non longè inde morbus, quod in aliis quoque similiter vidi. vid. hanc in rem latiùs Wier. *obs. p. 65. seqq.* 3. in *Hypochondriacis* & *Scorbuticis* Paroxysmis solenniter apud quosdam *intercidit Pulsus*, commixtis cum sanguine acidis ponticis & austeris particulis, quæ coagulationem intendunt, grumos pariunt, & consequenter œconomiam sanguinis, & cordis turbant, quod præter alios in coriario observavi, cui cum tumeret pes sinister, & gangrænam scorbuticam minaretur, cum anxietate præcordiorum & dolore gravativo hypochondrii sinistri, Pulsus semper modò quintâ, modò sextâ intercidebat micatione. Et sanè optimè per grumescentiam sanguinis, quicquid p. n. in Pulsu interpolationem procurat, explicari posse videtur, cum nempè fibræ sanguinis τῆς μίξεως διαχώρησιν patiuntur, & à sanguine secedunt, quo de vid. Obs. sup. adductam. Nuperrimè ante paucas septimanas in tabellione cachectico, primum *intermittentem*, hinc caprizantem *Pulsum* notavi, qui aliàs canibus admodùm est familiaris. Potest denuò huc referri *IV.* interceptio Pulsus *artificialis*, ut apud Galenum *l. 6. de plac. Hipp. & Plat.* Empiricus Theriacam probaturus puerum sine Pulsu produxit. Nam vinculis interclusæ arteriæ pulsu omni micationeque orbantur, quod probè notandum in illis, quibus ob fracturam vel alias causas membra ligantur.

D. Wedel è Gotha Vratislaviam.

OBSERVATIO CCXXXVIII.

D. GEORG. WOLFGANG. WEDELI.

OPIATA IN AFFECTU ILIACO.

ALius LL. Studiosus, Viri Consultissimi filius 23. annor. in inguine olim ob saltum parumper vel disrupit, vel laxavit peritoneū, unde tumorem herniosum contraxit, qui tamen non facilè in conspectum prodit, nisi in diæta excedat, tunc enim induratus ille prodiens, aliquoties 1669. levem *iliacam* dedit passionem, facilè carminativis & resolventibus cedentem. Cum verò 1670. mense Majo, ab errore externo

ingratus hoſpes denuò ſe conſpiciendum præberet; ipſe verò nihilominùs in aëre frigidiori ſub funebri onere, viribus majore (eſt enim texturæ rarioris) gravatus eſſet, malum nocte ſequente valdè exacerbatum eſt. Advocatus inveni 1. tumorem hernioſum inſtar ovi gallinacei in inguine durum. 2. Summam alvi Stypticitatem. 3. Tormina ventris, & tumoris dolores maximos & ineffabiles. 4. ἀναῤῥοπίαν humorum, ita ut poſt frequentiſſimos vomitus ipſe etiam ſanguis excerneretur, cum lethali aliàs dicto ſingultu. Adhibebam 1. individuo huic ſæpiùs feliciter data carminativa cum anodynis lenioribus remixta. 2. Juſſi applicari Clyſterem emollientem & reſolventem: ℞. rad. Lil. alb. ℥ij. fol. pariet. ℞l. malvæ, branc. urſin. a. mj. fl. chamæm. Rom. melil. a. piij. bacc. laur. ℥ß. Coq. in f. q. aq. f. Col. ℞. ℔j. elect. lenit. ℥j. ol. chamæm. Lil. alb. a. ℥ß. ⊖ ♀ri ℈j. Vitell. ov. nj. M. F. l. a. Clyſter. Reſiduum hujus applicatum tumori hernioſo duro, ut & plantæ emollientes aliæ cum lacte coctæ, & linimenta paregorica alia. Inde quatuor ſedes, ſed à meridie redibant vomitus & ſingultus cum virium debilitate, ſiccitate oris, inſtante ſæpiùs lipothymiâ. Adhibita Stomachica, Cinamomea, cydoniata, theriacalia, cum ▽tibus cordialibus aliis, exteriùs quoque applicatum cataplaſma theriacale ad Stomachum, &c. Omnia verò hæc incaſſum tentabantur, viribus vacillantibus, & ob vomitum continuantem urgente affectu. Fretus itaque στοχασμῷ meô propinabam *Laudanum opiatum* ad gr. ij. cum paucis aliis inſtar boli remixtum. Dictum factum emanſit vomitus, & ſingultus ſenſim deminutus ceſſavit. Hinc manè ſequente, die morbi tertiô datæ pilulæ purgantes ex animâ & corpore laxativi vegetabilis conſtantes, adeoque feliciter & opinione adſtantium citiùs reſtitutus eſt æger.

Eâdem methodô nuperrimè ruſticum, enterocele prægrandi laborantem reſtitui. Vide hanc in rem *Diatrib. noſtr. de Opio c. 12.*

D. Wedel in Litt. è Gothâ Vratislaviam.

OBSERVATIO CCXXXIX.

D. EHRENFRID HAGENDORN.

COLUMELLÆ ABSENTIA À NATIVITATE.

BEatiſſ. Dn. D. *Johann Hagendorn*, Patruelis meus longè deſideratiſſimus, in praxi ampliſſima obſervavit *abſentiam Columellæ* in

 puellâ

puellâ quâdam à nativitate, quæ nihil inde incommodi passa est, cœterùm sana.

D. Hagendorn è Gorlicio Litter. ad D. Sachs. Vratislaviam.

SCHOLION.

C*Olumellam duplicem*, imo potiùs *divisam* vidi in puello, qui labiô leporinô ita deformatus erat, ut simul palatum ad imas usque fauces fissum conspiceretur.

[*D. Henr. Vollgnadius.*]

OBSERVATIO CCXL.

D. EHRENFRID HAGENDORN.

CRYSTALLI BENZOES.

COnfeci olim pro usibus meis Magisterium Benzoes, & Spiritum Vini, quem pro extractione ejus adhibueram, particulis quibusdam Benzoinis adhuc prægnantem seposui. Decurrente unius mensis spatiô fortè intueor eundem; & inveni in fundo *Sal Crystallinum* odoris Benzoini, saporisque acerrimi. In cujus rei fidem aliquot grana transmitto.

D. Hagendorn è Gorlicio Vratislaviam.

OBSERVATIO CCXLI.

D. EHRENF. HAGENDORN.

OVA DUPLICI VITELLO PRÆDITA.

GOrlicii asservatur apud virum optimè mihi notum Gallina, aliquoties quæ peperit ova duplici vitellô prædita, tantæque magnitudinis, ut anserum æquarent ova.

D. Hagendorn. è Gorlicio Vratisl. ad D. Sachs. Confer Anni I. Obs. 36. & 140. & Anni II. Obs. 250.

OBSER-

OBSERVATIO CCXLII.

D. EHRENF. HAGENDORN.

NUCLEUS IN ASPERAM ARTERIAM ILLAPSUS, ET PER TUSSIM ITERUM EXCRETUS.

COmedit annis ſuperioribus ancilla quædam pruna Ungarica, quæ inter comedendum ad riſum commota infeliciter nucleum in aſperam illabi arteriam ſentiens, jam jam ſuffocari fuit viſa. Secutæ vomitiones ſanguine tinctæ cum dyſpnœa ingenti, voceque rauca & debili. Data ſunt vomitoria, expectorantiaque; ſed absque ſucceſſu. Tandem exhibitô medicamine quôdam validiſſimè tuſſim concitante, iterùm fuit redditus circa partem ejus mucronatam nonnihil alteratus, incolumi poſthâc ægrotante.

D. Hagendorn è Gorlicio Litter. datis ad D. Sachſium Vratislaviam.

SCHOLION.

EXc. D. DANIEL SENNERTUS Cent. I. Epiſt. 18. (quæ Epiſt. ut ante narratum binis centuriis novæ Editioni in fol. Lugdun. annexæ ſunt operâ Cl. D. CAROLI SPONII) ad Döringium ſcribit: putasne quod *Nucleus Ceraſi* in pulmonem delabi poſſit, atque ibi una atque alterâ ſeptimanâ hærere, antequam iterum rejiciatur? Ego impoſſibile non puto, atque id nuper, niſi plane fallor, obſervavi. Reſpondet Exc. D. DöRINGIUS Epiſt. 19. Bimembris tua quæſtio, bimembre poſtulat reſponſum. Ajo, quod in altum ſublatâ Epiglottide, nucleus intra aſperam arteriam quidem deferri, quin tamen ſuffocationis periculum inducat, fieri vix poſſit. Videmus, quantum periculi vel guttula ſaltem aliqua ἀθρόως eò delata, vel micula panis eò delapſa minetur. Per injuriam in arteriam à pilula impulsa, acinô uvæ &c. exempla colligit Schenck. Quod ſi tamen nucleus illa in ſuperiore parte arteriæ non diu hæſit, ſed vel propter arteriæ amplitudinem, & propriam lubricitatem præproperè ad arteriæ divaricationes deſcendit, vel propter pulſationes in dorſo factas, in pulmonem detruſus fuerit, quin aliquando ibi hærere potuerit, priusquam rejiceretur, diffiteri nolim, videmus enim vermes, calculos, veſicas in pulmonibus genitas ſatis diu

ibi

ibi latere posse. Exc. D. SENNERTUS in Respons. Epist. XX. integram observationem subjungit, quæ Hagendornianæ maximè analoga est. Vir quidam, inquit, cum forte cerasa, scala nixus ab arbore decerperet & comederet, atque scala vacillaret, perterrefactus subitò in strangulationis periculum conjicitur, atque ille ipse nucleum cerasi strangulationis causam esse existimat & tussis, Chirurgum, qui illum eximat accersit, verum cum Chirurgus nucleum nullum deprehenderet, & suffocationis periculum cessaret, tussis vero remaneret, putabant hæc symptomata saltem à catarrho exorta, cum catarrhis fuerit obnoxius, & mane tempestate pluviâ deambulasset. Duravit ista tussis tres septimanas, & per intervalla ægrum valdè afflixit, qui dolorem etiam quendam gravativum in dextro latere deprehendit. Tandem cùm vehementer noctu per integram horam tussivisset, nucleum cerasi pituitæ adhærescentem rejecit, atque ita à tussi & dolore pectoris liberatus est. Ego suffocationes illas à rebus illapsis tum demum accidere puto, cum res illapsæ in capite & orificio asperæ arteriæ hærent: illapsas verò in amplum spatium arteriæ, argumento sunt illa, quæ per tussim rejiciuntur: si enim sine suffocatione rejici possunt, cur non etiam sine suffocatione illabi possint? *Hactenus Sennertus.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CCXLIII.

D. EHRENF. HAGENDORN.

EXENTERATIO CHIRURGI CUJUSDAM GORLICENSIS CALCULOSI.

CHirurgus quidam Reipubl. Gorl. primarius per annos oppidò plures calculô vesicæ conflictatus, tandem atrocissimis enervatus doloribus obiit. Sectô cadavere inveni, 1. Pulmonum in utroque latere cum costis coalitum. 2. Calculos novem in Cysti fellea, totam occupantes capsulam, coloris & odoris fellei, levissimi tamen ponderis. 3. In uretere sinistro mox sub pelvi calculus aderat alius, magnitudine amygdalæ dulcis. 4. Vesica urinaria exhibuit calculum sat grandem, ruffum, siliceum, pondere uncias novem cum ℨj. 5. Ventriculus cum intestino tenui refertus erat liquore nigricante,

copi-

copiosô, acidum ſpirante, & pelvim inſtar aquæ fortis erodente. Ipſa etiam urina, excrementa alvina, ſaliva, anhelitusque acidiſſimum ſpirabant ex abundanti & p. n. acido ventriculi, infelici calculorum coagulatione.

D. Hagendorn è Gorlicio.

OBSERVATIO CCXLIV.
D. EHRENFRID HAGENDORN.
SANGUIS IN EPILEPSIA V. S. EMISSUS MACULOSUS.

FIlius pellionis cujusdam apud Gorlicenſes aliquando pice calidâ per totum conſperſus vultum, incidit in Epilepſiam, tùm temporis iterùm ſanatam. Ante annum repetitis rediit eadem Paroxyſmis, ipsô vultu in iisdem exiſtente rubicundiſſimô, intermiſtis maculis quibusdam variegati coloris cum levi tumore. Exhibui generoſa antiepileptica, quibus etiam auſcultavit, atque ad tempus ceſſavit. Recidivante verò eâdem, ſuaſi *ſectionem jugularium*, quæ tantùm profecit, ut per hoccè tempus Paroxyſmus emanſerit penitùs. Ubi hoc ſingulare, quod *ſanguis* V.S. emiſſus exhibuerit *in ſuperficie maculas ejusdem coloris*, quales in vultu tempore Paroxyſmi efflorué re.

D. Hagendorn è Gorlicio.

OBSERVATIO CCXLV.
D. EHRENF. HAGENDORN.
CONVULSIONES MIRÆ.

VIdua quædam *Gorlicenſ.* in tertiana uterina accepit à medicatrice quâdam purgans ℥iatum cum melle, ſaporis fallendi gratiâ, remiſtum. Unde præmodùm purgata, ſenſit vaporem quendam inſtar vermiculi per totum corpus vagantem, ſequentibus mox *convulſivis* artuum motibus, qui toties affixerunt, quoties

ties ægra obdormisceret; expergefactâ verò eâdem, & ipsæ cessarunt. Curata tamen à me feliciter, & sine recidiva per anti-hysterica cum anti-spasmodicis mista; ubi Spir. C. C. rectif. c. Tinctur. Castorei, item Specificum cephal. *D. Mich.* c. ZZ. nativ. & magist. Castorei, maximè proficua sum expertus.

D. Hagendorn è Gorlicio Vratisl.

OBSERVATIO CCXLVI.

D. EHRENF. HAGENDORN.

GLANDULÆ CATENATIM IN FEBRE MALIGNA PER ALVUM REJECTÆ.

CORripitur superiori Autumnô Juvenis quidam febre Epidemicâ tùm grassante cum hæmorrhagiâ narium, dyspnœa, Lipothymia creberrima &c. exhibitis Bezoarticis, meliùs quodammodò visus est habere, persistente tamen lipothymiâ. Dedi laxativum quoddam pro diuturna alvi obstructione; unde glandulas 12. instar nucis myristicæ catenatim sibi connexas (wie ein Rosenkrantz oder Pater noster) extùs flavescentes, intùs adiposas per alvum rejecit. Abhinc lipothymia cœpit remittere, ægerque, datis Bezoarticis cum Corallinis, etiam vires recuperare.

D. Hagendorn è Gorlicio Vratislaviam.

OBSERVATIO CCXLVII.

D. EHRENF. HAGENDORN.

CEPHALALGIA STATA AFFLIGENS HORA, PEDILUVIO SANATA.

ANnus est, & quod excurrit, cùm vidua quædam conquereretur de Cephalalgia, singulis auroris circa quartam matutinam tantâ cum atrocitate invadente, ut suturæ capitis, factô etiam à me attactu, quasi hiarent. Universalibus, Anodynis &c. illusit omnibus. Hinc mutatô consiliô suasi pediluvium; unde factum est, ut aura frigidissima

cum

cum totius horrore, à capite ad pedes descenderet, ægraque bis vel ter idem administrando, planè convalesceret.

D. Hagendorn è Gorlicio Vratisl. ad D. Sachs.

Confer Anni I. Miscell. Obs. 51. de Hemicrania Periodica.

OBSERVATIO CCXLVIII.

D. EHRENFRID HAGENDORN.

SPHACELUS A FORTI LIGATURA.

PAtitur puer quidam rusticus 9. annorum in agro Gorlicensi fracturam sinistræ manus in medio cubiti & radii. *Ligatur* ab imperito æditu o istius loci nimis arctè; unde subsequente aurorâ rubore nigricante in manu subortô, cum sanguinis eruptione circa apices digitorum manus cœpit *gangrænescere* cum infelici ejusdem *Sphacelo*, factaque hinc amputatione. Quia malum d. 25. Maji anni currentis subortum, hinc puerum adhuc sub manibus habemus.

D. Hagendorn è Gorlicio Vratislaviam.

OBSERVATIO CCXLIX.

D. EHRENF. HAGENDORN.

MACULÆ QUOTANNIS STATO TEMPORE EFFLORESCENTES.

CUravi annô superiori adolescentem quendam, qui per 6. vel plures annos maculis rubicundis, oblongis, elatis & prurientibus, singulâ æstate redeuntibus, & juxta motum Lunæ nunc apparentibus, nunc evanescentibus, deturparetur. Data sunt feliciter sanguinem purificantia cum laxantibus per aliquot continuata dies, succedente pulvere meô Renovativô, ut voco, aliquot usurpando vicibus. Componitur ex ♁ diaphoret. alcool. Spinar. Viperar. & ZZ. ♁ ≏atissimo. Ita non amplius visæ sunt efflorescere.

D. Hagendorn è Gorlicio Vratislaviam.

OBSERVATIO CCL.
D. GEORG. SEBASTIANI JUNG.
OVUM OVO PRÆGNANS.

DUm ancilla mea 19. Junii currentis Anni 1671. ova quædam butyro incoquenda frangeret, inter cætera unum quoque aperuit, in cujus albumine præter vitellum pulcherrimi coloris perexiguum aliud latitabat ovum, exteriùs testâ seu cortice candidô ac durô aliorum ovorum more munitum, interiùs albumine & exiguô vitellô binis signatô chalazis præditum, adeoque exceptâ magnitudine ab ordinariis nihil discrepans. Ejusmodi Ovi meminit Harvejus exercit. XI. de gener. animal. f. 38. & Th. Barthol. in Epist. Cent. 3. Epist. 42. & Cent. 4. Epist. 63. cujus & alia de Ovo prægnanti historia in primo Ephemeridum Germanicarum Anno Observ. 36. extat.

Admiratione plenum est, quod narrat idem Barthol. hist. Anatom. rar. Cent. 1. hist. 4. de muliere quâdam Norwegiensi, quæ anteà sæpiùs humanos fætus enixa Anno 1638. rursùs gravida facta maximis doloribus bina ova peperit gallinaceis simillima, quorum unum ex illis fractum, alterum verò in D. Olai Wormii Musæo adservatum cunctis exhibetur visendum: tàm simile gallinaceo, quàm Ovum ovo, nisi, quod non ita candidum sit propter temporis diuturnitatem, & contrectantium manus.

Aliam quoque historiam adfert præfatus Author loc. cit. hist. 99. de Gallo annoso in Arce Regiâ Haffniensi ovum reddente minus ovô gallinæ, sed columbinô majus, oblongiusculum, candidâ durâque testâ & liquoribus solitis pellucidum. Hoc à copiosissimis seminis vaporibus ex testiculis ad intestina per vicinos poros patulos exhalantibus conceptum fuisse, ac per annum redditum suspicatur, quum in hoc gallo Anatomiæ ab eodem subjecto rectum intestinum in fine fuerit tumidiusculum, ubi increverat ovum.

Omnem ferè fidem superat, mihi tamen sæpissimè pro verissimo narratum illud de Cane Oviparo, qui cùm escam quandam à rusticâ singulari artificiô pro gallinis suis, ut ova majora & copiosiora parerent, præparatam devoraret, dominum suum in itinere insequens ali-

quot

quot ova unū poſt alterum pluribus conſpicientibus per alvum excludere viſus eſt: unde multum debilitatus, eſcâ verò illâ excretâ, priſtino vigori reſtitutus fuit. Quæ tamen ova potiùs maſſa quædam oviformis ex materiâ illâ eſculentâ in inteſtinis coagmentata (præcipuè, cùm de intrinſeca eorum conſtitutione, qualisnam illa fuerit, non conſtet) quàm vera ova fuiſſe videntur, ſi ruſtica illa à Magiæ ſuſpicione immunis credenda. Ovi illius prægnantis ſuprà memorati geneſin quod concernit, eadem dubia valdè eſt: quantum tamen conjecturâ aſſequi licet, probabile videtur, vitellum illum exiguum nondum perfectam in ovario magnitudinem ac maturitatem adeptum, abruptô forſan violentiori motu, vel alia quavis de cauſa pedunculô, per infundibulum in uterum deſcendiſſe, ibidemque in ejusdem revolutionibus & cellulis albumine, chalazis, membranis ac denique cortice pro maſſæ illius magnitudine obductum fuiſſe, delabente poſteà majori ac maturiori ex racemo ovarii vitellô, cui deinde albumen copioſè in uteri plicis hærens aſſociatum, ſimulque cum albumine illô ovum hoccè exiguum iisdem membranis, unoque cortice concluſum fuit. Aut forſan majorem illum, vitellum in deſcenſu ſuo minorem quoque ob viciniam ſecum rapuiſſe, ac binos hos vitellos unô albumine ac membranis involutos fuiſſe, minorem verò ex majoris ovi albumine ſibi quoque albumen aſſociaſſe, imò membranis corticeque propriô fuiſſe veſtitum, quod tamen magis difficile videtur, cùm ſæpius duo & aliquando tres (Harvejô teſte) reperiantur vitelli, unicum tamen ſolummodò ſit ovum.

D. Jung è Viennâ Vratislav. ad D. Sachs.

OBSERVATIO CCLI.

D. JOH. JACOB. WEPFERI.

ANATOMIA ALIQVOT CASTORUM.

CAſtor à Piſcatoribus in Rheno non procul à confluentiâ *Limagi, Urſæ, Arolæ* & *Rheni*, menſe Nov. 1667. mediis in undis natans, remis percuſſus, & craniô in fragmenta comminutô, enectus & captus fuit, quem *Dominò Joh. Martino Mejero* Pharmacopæò noſtrati venum dederunt. Mole erat vaſtus: pondere triginta libras ſuperavit. Forma, color, pili, caput, dentes inciſores & molares, pedes

anteriores & posteriores, atque cauda quasi squamosa prorsus ita se habebant, prout à *Gesnero, Aldrovando* & *Jonstono* describuntur, nisi quod cauda in extremo limbo hirsuta ac brevissimis & asperiusculis pilis prædita fuerit. Primùm *castor* fæmella videbatur: nam in inguine apparuit Rima oblonga & rugosa; ad cujus latera intus utrinque sinus unus ingrediebatur corpus insigne latitudine palmi unius, longitudine palmi cum dimidio, crassitie unciarum duarum & ampliùs alicubi. Detracta *cuti*, quæ maximam partem non secus ac in homine & suibus pertinaciter subjectis musculis & pinguedine adhærebat, pressis in inguine partibus prodiit ex rimæ parte superiore penis osseus, præputiô tectus; nihil verò, quod testiculis simile esset, uspiam apparuit. Deinde in conspectum venerunt corpora illa magna seu protuberantiæ in quæ utrinque sinus unus ex rimâ desiit: non erant corpus uniforme; pars enim protuberantiæ superior firmior & durior, & quasi corpus ex multis glandulis duris, quarum quædam nucem juglandem magnitudine æquarunt, conglomeratum & compositum videbatur; pars inferior vesica erat ovalis longitudine ovi anserini, sed compressior magis, quàm exactè rotunda. *Pressô* corpore *glandulosô* prodiit *substantia* veluti *cerosa*, gravem & acutum *castorei* fœtorem redolens, friabilis: *pressâ* verò *vesicâ* emanavit *humor albicans*, oleaginosus, viscidus & lentus, fœtidissimus, caseum putrem redolens: hujus humoris quilibet folliculus ad uncias tres circiter continebat: cerosæ verò substantiæ vix unciam ambo corpora conglomerata suppeditabant. Incisis secundum longitudinem vesicis intus læves, sed monticulosæ multisque minutis foraminulis præditæ visæ sunt, ex quibus, foris vesicâ compressâ, exsudavit humor, colore, odore & consistentiâ prorsùs similis contento humori. Apertô abdomine *testiculi* in conspectum venerunt, quos cum *Exc. Dom. D. Emanuele Hurtero Cognoto*, & *Collega* gratissimo, nullô modô spinæ affixos, sed anterius ossis pubis regioni internæ, ubi sinus superficiarius circa locum processus peritonæi insculptus erat, incumbentes vidimus, nimirùm utrinque dimidia pars testiculi cum Epididymo in sinu recondebatur, indeque facilè auferebatur: quia nec peritonæum transire à nobis credebantur, nec sinubus illis haud profundis accreverant testiculi. *Testiculi* autem præ animalis mole, parvi erant, vix ovi columbini magnitudine accedentes, albi, læves, figurâ ovali, sed compressâ, qua intestinâ respiciebant, unicâ densâ & nerveâ tunicâ vestiti, intùs nivei quasi, & substan-

ſubſtantia quaſi ex fibrillis densè compactis præditi : nullô ceroſô nec oleaginoſô imprægnati, nec fœtorem caſtorei acrem redolentes, nec ita comparati, ut fraus aliqua committi aut adulterari ullô ingeniô poſſent. Ad teſticulos viâ ſolemni vaſa præparantia, copioſâ pinguedine circumdata deſcendebant: ab illis verò & Epididymis *vaſa ejaculatoria* primùm aliquouſque anfractuoſa, poſteà rectiora verſus collum veſicæ poſticum & *Proſtatas* procedebant. *Veſica* compreſſa urina per Urethram peni attenſam proſiliit. *Uteri* ne minimum veſtigium apparuit, adeò ut de ſexu hujus caſtoris maſculô ne minimum quidem ampliùs ambigere potuerimus. Totum *abdomen*, quod admodùm diſtentum fuerat, maximam partem ventriculus & inteſtina impleverunt. *Inteſtina tenuia* ulnas novem noſtrates longitudine ſuperarunt. *Colon* cum recto duas ulnas longum erat. *Cæcum* è ſiniſtro latere emergebat, quod non memini me in aliô animali obſervaſſe, ubi colo proximum ulnâ longiùs, vaſtiſſimumque fuerat, & ventriculum cibô plenum mentiebatur, impletum excrementis & flatibus, extremitas verò gracilis longitudine & figurâ parvi digiti, in quo excrementum craſſum exſuccum ſubnigrum latuit. In *colo* & *recto* ſcibala dura ſiccaque continebantur. *Pancreas* duodeno & jejuno duarum ſpitamarum longitudine tenue ſubrubicundum affixum: vaſis verò ſplenicis ſubſtratum magis albicans & craſſius videbatur. *Lien* admodum gracilis fuit, vix digitum latus, ſpithamam longus, pennæ anſerinæ craſſitie, pallidus, tener. *Renes* ambo plani, in ambitu inſtar cultri acuminati; ubi craſſiſſimi vix digitum craſſi fuerunt: *Carunculæ papillares*, in quibus ſulci longi & recti admodùm conſpicui, magnæ & longæ erant. *Epar* in ſex lobos dividebatur: ex ſingulis *ductus bilarii* emergentes ductui Cholidocho majori inſerebantur. *Veſicula fellea* bile liquidâ impleta erat. *Diaphragma* robuſtum & admodum nerveum apparuit. *Pulmones* valdè leves, albicantes, intermixtâ paucâ rubedine, videbantur, *Cor* accedebat ad magnitudinem canis majoris: *dexter ventriculus* à ſanguine fluido & aquoſo diſtendebatur. *Cartilaginem Enſiformem* habuit latiſſimam, concavam, figura cochlearis, quô infantes cibantur, in ambitu cartilagineam, in medio oſſeam. *Ventriculi* ſtructura admirabilis omnino fuit, quam penſiculatiùs cum *Cl. D. D. Hurtero & Cl. D. Heinrico Sampſonio Anglo*, ſolertiſſimo rerum naturalium indagatore, tunc apud nos vivente, ſcrutatus ſum. Ampliſſimus erat, ſuillo aut canino perſimilis, niſi quod ſulcus profundiuſculus.

usculus quasi medium dividebat, ac si duos ventriculos obtinuisset. Deinde in parte sinistra laterali, prope stomachum, seu orificium sinistrum ventriculi, portionem rubentem, carnosam, palmo longiorem, palmum latam, ovalem conspexi; ratus primùm aliquid morbosi & inflammationem esse, quoniam rubedo hæc altior reliquæ tunicæ fuerat. In summitate à pyloro ad stomachum secundum longitudinem incidi: totus, quantus fuerat, segmentis ex corticibus & radicibus arborum, quibus pauca frustula corticum pomorum & pyrorum permixta, adimplebatur: piscium verò vel cancrorum ne minimum quidem vestigium apparuit, nec contenta pisculenti quidpiam redolebant, qualis fœtor in lutræ sectione non semel nares feriit. Ablatis maximam partem istis segmentis, in fundo *ventriculi* aqua stagnabat; detersô *ventriculô*, nihilominùs parietes interni mucô quôdam obliti permanserant. Ubi sulcus foris apparuit, ibi intùs conspiciebatur prominentia quædam nervea, quæ tamen non tàm alta fuerat, nec ita ventriculum dividebat, ut duo ventriculi constituendi forent. Eò loci, ubi portio carnosa rubicunda foris videbatur, intùs foramina seu *oscula* quàm plurima in conspectum venerunt, maximam partem rotunda & lentem admittentia, quædam semilunata, inprimis superiora & stomacho viciniora. *Interna ventriculi tunica* blandâ manu circa hæc foramina seu oscula sublata, aut unô alterôvè osculô incisô, sub quolibet plura minora oscula apparuerunt in extimum incisum patentia: pressâ foris portione rubicunda ex osculis mucus albus, perspicuus, lentus, castoreum redolens exstillavit, qui lacti calefacto affusus illud mediocriter coagulavit: *flatu* in unum alterumvè osculum *immissô* particula rubicundæ substantiæ foris intumuit: *stylô* verò *intrusô*, quod facilè internâ tunicâ sublatâ contigit, ejus globulus in externa & recta osculo opposita parte substantiæ rubræ tangebatur. Membrana, portionem hanc rubentem integentem, sublata, protinùs apparuit, illam musculum esse, fibris rectis præditum, quæ exterioribus gulæ fibris parallelæ fuerunt. *Musculô* hôc quasi membraneô secundum longitudinem incisô, corpuscula convexa ceu glandulæ minutæ, in apricum venerunt: totô musculô cautè ablatô cum stupore corpuscula convexa, oblonga, subrubra, minutissimis vasis sanguiferis decorata, tritici semine & latiora & longiora, ceu in acie locata vidimus: illa ceu acinulos pomi granati cortice denudati, seu semina Maizi sive frumenti turcici scapo accreta, sed pulchriore prorsùs ordine sita intuebamur,

nam nullum alterô eminentius, nullum à linea recta deflectebat, aut mole unum alterum superabat; posita autem erant secundum fibrarum rectitudinem. Mucô expressô quædam subsiderunt, non secus ac variolæ maturescentes deprimuntur & rugosæ fiunt: stylô verò intrusô, aut inflata, denuò convexa condebant, adeò ut inde facilè intelligere potuerimus, corpuscula ista convexa nihil aliud esse, quàm extremitatem canalium, ductuum seu alveolorũ ab osculis internis ad hanc musculosam portionem externam desinentem; quod posteà separatis his corpusculis convexis apertiùs constitit, nam vidimus breves canaliculos esse eosque membraneos, mediantibus fibrillis junctos, in quibus mucus reconditus, non secus ac mel in favis & præsepiolis apum asservatos. Nimirùm, quia *castoris* alimentum exsuccum, & coctu difficillimum est, sapientissimus & summè admirandus in suis operibus rerum conditor T.O.M. ipsi pulcherrima ista & affabrè facta structura benignissimè prospexit, ut nunquam deesset fermentum, quod ad solvendum & comminuendum alimentum durum & asperum par foret. Cœterarum partium structuram ceu minùs ad institutum tunc facientium, contemplari supersedi.

Dum *mense Dec.* 1670. *Illustrissimo Domino Comiti Francisco Christophoro de Furstenberg* medendo inservirem, oblatum fuit *castoreum* recenter à coquo excisum, aliudque à venatore separatum: dum utrumque attentiùs perlustro & cultrô examino, deprehendo vesicam seu folliculum liquore impletum & corpus solidius, propriè à Pharmacopæis *castoreum* appellatum, communi & fibrosâ membranâ involuta esse, quâ ablatâ inveni vesicam & corpus, à me glandulosum creditum, diversas planè partes esse, & quamlibet propriis involucris præditam, nullumque inter ipsas nisi viciniæ commercium existere, & insuper utramque peculiarem ad contenta excernenda ductum nactam esse: quamobrem ut castore potirer, quem sectione accuratiore examinarem, nullo labori, nullis sumtibus peperci.

Commodè *d. 19. Febr.* 1671. *castor* obvenit *Messkirchii*, dum rursus apud *Illustrissimum Dominum Comitem* morarer, quem à venatore quodam comparavi. Prope *Guttenstaig*, juxta *ripas Danubii* ibidem alicubi verticosi, & per loca aspera & inculta inter montium præcipitia decurrentis, tendiculâ ferreâ captus fuit. Venator tendiculam ferream catenæ ferreæ alligatã prope ripam fluminis occultavit, iis in locis, quos *Fibrum* transiturum ex vestigiis cognoverat. Incidit *castor* pede anteriore in tendicu-

lam, inciſoribus ſemet ab illa liberare annitebatur, unde non parùm obtundebantur, dumque à tendicula prehenſus omnem vim abhibet, ut libertate potiatur, ſemet in fluviũ præcipitavit & ſuffocatus fuit. Quoniam tunc opportunum & exoptatiſſimum ocium nactus eſſem, *caſtorem* diligentiſſimè & pro viribus perluſtrandum & examinandum duxi, quod feci præſentibus & ſpectatorib. viris *Exc. Dn. D. Andrea Nezió Phyſicô Uberlinganô, Dn. D. Joh. Chriſtoph. Heinzmannô Phyſicô Meſskirchanô, Dn. D. Joh. Conradô Stenzeliô* Amicis & fautoribus honorandis. *Caſtor* iſte ætate & mole longè minor erat primô, quem venator vix annuum credidit, & pondere non quindecim libras exceſſit: longus pedes duos, latus pedem unum. *Caput* compreſſum habuit: *oculos* parvos, ſubnigros: *aures* minutas rotundas; naſum ſimum; *dentes inciſores* prominentes latos, ſuperiores duos flavos, infariores magis rubros; *Collum* breve, craſſum; *Pedes anteriores* digitis quinque præditi erant, & unguibus rotundis, ſed obtuſis muniti; *poſteriores* digiti jungebantur membranâ craſſâ nigrâ ac obtinebant ungues latos ſubnigros, ſimiles ſimiarum unguibus. *Pilus* omnis mollis, in *dorſo* verò firmior, craſſior & fuſcus; *in ventre* & pectore mollior, brevior & albicans. *Cauda* palmis duobus longior, lata uncias tres, craſſitie parvi digiti, nigra & quaſi ſquamoſa, non verè talis, nam cutis nigra inciſa & quaſi cancellata erat, conſiſtentiæ quaſi cartilagineæ: hac venator ajebat *Fibros* inter natandum validè aquam percutere, jucundô ſtrepitu & ſpectaculô: in extremitate tenuior, nec ut in primo hirſuta fuerat. Pelli maximè in natibus, lumbis & abdomine immediato *pinguedo* ſubjecta erat, unde cum labore detrahebatur; promtiùs in dorſo, pectore & artubus abſcedebat, cui *panniculi carnoſi* portiones affixæ, nihilominùs perſtiterunt. *Inguina* non denudavi pelle, ulteriori examini partes illas ſervaturus, quarum nimirùm causâ præcipuè hanc ſectionem inſtitueram. *Pectore apertô* occurrit *Pulmo* dextri lateris inflatus atrô rubeſcens: ſiniſtri lateris minùs inflatus & flaccidior ex albo rubeſcens: inciſâ aſperâ arteriâ nullam aquam ex Pulmonibus exprimere potui, fortiùs illis manu conſtrictis prodiit ſpuma albicans, adeò ut in flumine ſuffocata nihil prorſùs per laryngem intra aſperam arteriam liquoris admiſiſſe videretur: utrinque quidẽ in cavo pectoris aqua loturæ carnium ſimilis, ſcilicet in dextro latere ad uncias quatuor, in ſiniſtro circiter uncias tres cruoris iſtius limpidioris inveniebantur, quem potiùs ex vaſis ſangviferis in animali cum violen-

tiſſimâ

tissimâ morte luctante expressum existimo, quam Pulmones transiisse, simulque sanguinis aliquid secum rapuisse, & pectori infusum fuisse: nam in asperæ arteriæ vel trunco vel ramis, nec aqua pura, nec sanguine tincta extra vasa apparuit. *Cor* magnitudini canis mediocris æquale fuit, cui *ventriculus* dexter prorsus rugosus quasi assutus erat, nigricans, non multum sanguinis fluidi continens, illô maximam partem in dextrum pulmonem effusô, unde intumuit, & adeò rubuit: *finister ventriculus* carnosus, densus, lævis, minus sanguinis etiam fluidi, continens: *Ambæ auriculæ* erant rugosæ: *foramen ovale* clausum. *Diaphragma* in medio longè latèque nerveum & robustum fuerat. *Cartilago Ensiformis* pollice latior erat, concava, in ambitu cartilaginea. *Ventriculus* multum minor erat, quàm in primo castore, in medio quoque sulco præditus, & ceu in duos divisus. Eminens illa rubedo prope Stomachum longa erat uncias tres cum semisse, lata uncias duas cum semisse, alta unciam unam: ablata tenuissimô velamine apparuit musculus seu membrana musculosa, crassitie dorsi mediocris cultri, fibris rectis prædita, quæ à fine gulæ deorsum vergebant: nam incipiebat à fine gulæ, ambiebat superiorem ventriculi partem, ut versus anteriorem extenderetur quidem, magis tamen sinistrorsum declinabat, ita tamen ut non totum stomachum circumdaret: & licet continua vel saltem contigua videretur cum gula, leviter separatâ ejus extremitate, integrâ unciâ, tùm ipsa, tùm partes subjectæ à gula distabant: continua autem erat cum ventriculi tunica media: Remotâ membranâ musculosâ, protinùs in propatulum venerunt apices seu *extremitates canaliculorum cœcæ*, Maizi seminibus & acinis granatorum similes, pulcherrimô ordine & serie locatæ, albicantes & molles. Apices à se invicem & canaliculos ipsos blandè separavi: in summitate & progressu jungebantur fibrillis tenerrimis & facilè solubilibus: canaliculi seu loculamenta longa erant, unciam dimidiam circiter; ad latera & in fundo prope insertionem in ventriculum minutis vasis sangviferis pingebantur quasi & vestiebantur: quidam canaliculorum recta versus ventriculi tunicam pergebant, qui obliquè mediis aliis canaliculis aut propè fundum inserebantur, unde quidam ibi ampliores & majores evaserunt, antequàm ventriculi tunicam attigerunt. Ventriculô in summitate à Stomacho ad pylorum incisô, inveni ipsum meris corticum & lignorum segmentis infarctum: nec vestigium, nec fœtorem vel piscium, vel cancrorum animadvertere potuimus, quamvis juxta flumen piscosum admodùm victitarit.

tarit. Asseverabat tunc venator se in nullo fibrorum, quamvis plurimos tendiculâ ceperit, quidquam pisculenti unquam in illorum ventriculis invenisse. *Ventriculô* à contentis mundatô, interior tunica mucosa levi attritu abscedebat, forsan quia jam dies tertius præterierat, ex quo captus fuerat. Propè Stomachum in sinistra & antica parte intus quàm plurima foraminula & oscula vidi, quinquaginta obiter numerandò conspexi, quædam rotunda, quædam semilunata erant, multa in extremitate circulô albô ceu limbô prædita, quædam obliquè inserebantur, unde, dum integra erant, stylum ægriùs admittebant, nec quicquam è ventriculo canaliculos subire potuit: nam pressâ foras totâ illorum acie solummodò mucus albicans aut gryseus turbidiusculus, *castorei* odore præditus, copiosus admodùm, absque ulla vel minima segmenti alicujus particula, exsudavit. Unô alterovè osculô in ventriculo intus incisô protinus plura, scilicet 4. 5. & plura foramina in osculum illud desinentia apparuerunt, & per osculum citra obstaculum stylum usque ad extremitatem cœcam canaliculi adigere potui. Plures canaliculorum secundum longitudinem ad extremitates incidi, intus pleni mucô erant, ceu in favis apiariis locali melle, quô detersô apparuit superficies asperiuscula instar panni sericei tonsi: vidi quoque illorum superficiem internam vasis capillaribus aspersam. Canaliculorum tunica tenuis quidem est, sed non adeò facilè laceratur. Videtur membrana musculosa canaliculos foras involvens, comprimere & constringere, ac mucum in illis genitum in cavum ventriculi, necessitate exigente, adigere, & vi quâdam trudere. Postquam attentè canaliculos perlustravi, illos abscidi: fundus seu pars ventriculi, cui accreverant, eorumque radices fungorum genus referebant, quod Bauhin. Porosum, alii vaginosum & spongiosum, nostrates Morochen appellant, foraminulis non amplius exactum illum ordinem servantibus, qui in extremitatibus cœcis observabatur, ob canaliculorum variam & plerumque obliquam insertionem in tubulos majores: & plerique illorum adhuc largè fundebant mucum turbidum cruore leviter tinctum sauciis vasculis capillaribus, quamvis iteratis compressionibus omnis exhaustus videretur succus in illis reconditus. *Gula* præ intestinis, ceu carnosior, visa fuit musculus fistulosus quasi, maximè ob tunicam ejus exteriorem: *interna*, ubi in Stomachum desinebat, prominuit, limbumque constituit, à

quo

quo apiculi albi pendebant in orbem, similes illis, qui in lingua bubula elixa conspiciuntur. Ejusdem generis apiculos in gulæ quoque parte à limbo remotiore ab interna tunica dependentes plures vidi, deorsum spectantes, qui ingressum in ventriculum facilitare, at regressum remorari videbantur: hanc internam quoque tunicam cum ventriculo non continuam cognovi, cùm illam integris ventriculi membranis separare potuerim. In *Pyloro* tunica nervosa ventriculi prominuit, limbum seu circulum, seu valvulam circularem constituit, quæ egressum admittere, regressum vel impedire, vel difficilem reddere videbatur: crassior quoque & densior & rugosa ac sulcis rectis prædita fuerat, ac si Pylorus sphincteris munus quoque obiret. Ante Pylorum *in duodeno* sinum observavi, in quo propter circulum Pylori materia sursum regurgitans stagnare potuisset. *Intestina gracilia* ulnas octo longitudine superarunt: *Colon* cum recto duas ulnas æquavit: *Cæcum* itidem in sinistro latere colo adnatum vastissimum fuit, imò amplius colo, desinens in cacumen angustum. *Colon* pulchrè in cellas dividebatur, quas firmabat linea alba nervea: Continebat fæces molliores, *rectum verò* in scibala induratas: excrementa ex segmentis constabant, fœtoris expertia. *Ilei* portionem, *cæcum, colon & rectum* ex corpore exempta & mundata inflanda curavi, atque in umbra exsiccavi. Inciso *Ileô* ad coli medium usque: *In coli* principio incidi primùm *valvulam* Ileo appositam, nerveam, circularem, & regressum in Ileon impedientem: deinde amplissimam cavitatem seu spatium largissimum, in quo non procul ab Ilei ostio in sinistro latere amplissimum orificium in *cæcum* patens, cui præerat valvula nervea insignis, foràs in cavitatem spectans, ingressum fæcum largiorem & impetuosum remorans: in ejus parte inferiore dextri lateris aliud *ostium* apparuit *in colon* desinens, in quo itidem valvula nervea circularis sita erat deorsum vergens, & descensum fæcum concedens. Denique observavi tot *valvulas in colo* nerveas & membraneas, quot cellæ fuerant: omnes semilunares erant, plerumque duæ sibi oppositæ circulum faciebant, quædam non quidem directè oppositæ, at non procul distabant, quo minùs circulum facerent. Quia inflatio per rectum fiebat magis valvulæ coli in altum tollebantur. Quamvis *Colon* satis superque mundatum videretur, nihilominùs plurima frustula segmentorum in colo & cæco comparebant. *Intestinum rectum* in pelvi amplum admodùm fuit, cui foris undique adhæsit musculus fibris rectis præditus unciarum

trium longitudine, qui oriebatur ab osse pubis à lateribus ossis Ilei & Osse sacro, validus, nimirùm ani levator, quem robustum & undique intestinum hoc ambientem esse decuit ad retrahendum anum longiùs fortè prolabentem in excretione scibalorum valdè aridorum. Sub hoc musculo propè podicem *Sphincter* erat circularibus fibris dotatus. *Intestini recti tunica exterior* fibris rectis validissimis prædita erat, ut ipsum non secus ac gulam musculum fistulosum nuncupare ausim: *Interna* verò *tunica* admodùm rugosa & plicatilis fuit, & levi attritu ab externa vicina abscedebat: estque illa ipsa quæ in ani procidentia aliàs protuberare videtur, & sine periculo gangræna affecta, etiam in homine, ferro tolli potuit, & non rarò difficilioris & dolorificæ valdè excretionis causa est, si tumeat. *Pancreas* consistentiâ, colore & situ se habebat, ut in priore fibro: ejus *ductum* monstravi obiter. Nulla vasorum lacteorum vestigia supererant: *Receptaculum Chyli* & *ductum thoracicum* propterea inquirere supersedi. *Vena cava* & *porta* sanguine turgebant, quem venator ajebat semper actu frigidum esse, penes authorem sit fides! *Lien* admodùm parvus fuit, longus tres uncias, latus digitum parvum, gracilis admodùm sc. vix crassitie dorsi mediocris cultri, pallidè rubescens, mollis, videbatur potiùs tænia ventriculo quasi assuta. *Hepar* molle, rubicundum, pro animalis proportione magnum, in lobos, ut in præcedenti, divisum. *Vesicula bilaria* moli hepatis non respondens, parva, semiplena bile fluida: *ductus bilarius* ad unciam unam extra hepar exporrigebatur. In cuti integra in pube relicta videbantur duo ostia insignia, superiùs sub osse pubis, est rima; inferius sub cauda *podex* est: inter hæc ostia in utroque latere in cuti depili utrinque apparuerunt duo foramina, quæ stylum, sed non profundè admiserunt, ex quibus pili aliquot rigidi & nigriusculi excreverunt, unciales longitudine. In parte rimæ superiore reconditur *penis*: sub illo rima, mediante membrana intergerina, in duas partes dividitur, quarum quælibet in sinum desinit lateralem. Pelle remotâ in inguine solummodò relictis foraminibus lateralibus & rimæ parte inferiore, ubi membrana dividebatur, in conspectum venerunt *Vesicæ* liquore unctuoso plenæ, *Castoreum*, Testiculi foras abdomen siti, & penis, quæ ordine nunc explicanda sunt.

Vesica seu *Folliculus* & *Castoreum* propriè & verè sic dictum, una communi membrana fibrosa & quasi musculosa in quolibet latere tege-

ban-

bantur: membrana hæc oriebatur sub osse pubis: involvebat utrumque corpus & sub vesica seu Folliculo obliterabatur; prædita erat fibris rectis & obliquis, non videbatur ob ortum & insertionem portio panniculi carnosi, sed peculiaris musculus membraneus, inserviens non solùm involucri loco his partibus, verùm etiam illarum compressioni. Pinguedine & membrana hâc musculosâ utrinque remotâ, apertiùs in conspectum venerunt *Testiculi* processibus peritonæi inclusi, *Castoreum* & *Vesicæ* sc. in quolibet latere tres distinctæ partes. *Vesica* & *Castoreum* manifestè distinguebantur: quælibet enim pars tenui adhuc membranâ investiebatur, per quam vasa capillaria sanguifera plurima dispergebantur, quæ soboles vasorum vicinorum hypogastricorum & Iliacorum. *Vesicæ* figura fructui amygdalæ cortice viridi tecto similis est: longa uncias duas, lata unciam unam, crassa unciam dimidiam: colore ex albo rubescens: superficies externa asperiuscula. Sublatâ tenui membranâ tota superficies incrustabatur *glandulis* minutis densè conglomeratis & tenuissimis fibrillis cohærentibus, quibus segregatis tota superficies quasi verrucis ex albo rubescentibus occupata videbatur. *Glandulæ* istæ, quas *verrucales* mihi appellare liceat, tenacissimè membranæ vesicæ adhærebat, non secus ac verrucæ cuti: inter verrucas istas vasa capillaria serpebant plura: quælibet quoque verrucarum in minutissimas alias glandulas citra lacerationem dividi poterat, apparentibus intra interstitia quoque vasis capillaribus, verùm ad superficiem vesicæ externam pertingere non licuit. Juxta *collum vesicæ* seu *folliculi* in parte ima sita erat glandula phaseoli magnitudine, quæ primò aspectu globosa erat: quâ compressâ ex inferiore foramine prodiit substantia alba instar vermiculi, consistentiâ casei recentis, crassitie pennæ columbinæ, quamvis foramen non multùm majus puncto lachrymali apparuerit, redolebatque *castoreum*. Pressâ vesicâ prodiit ex vicino foramine liquor oleaginosus citrinus odore gravi castorei, imò casei putridi. Ambo hæc foramina sita sunt in spatio intermedio inter rimam & anum. Quælibet harum vesicarum continuit drachmam cum dimidia liquoris oleaginosi, cui caseosi aliquid permixtum erat: liquor vase exceptus instar olei congelati protinùs concrevit: chartæ illitus & igni admotus strepitum diu edidit, antequam flammam concepit, ac si multum vel aquæ, vel salis ipsi permixtum esset: consumtô verò illô, quod minùs inflammabile erat, luculentiùs arsit, quàm charta nuda incensa. Exiguo

in

in vesica incisô foramine, inflata admodùm intumescebat, flatu per naturale foramen non erumpente: In superficie vesicæ inflatæ *glandulæ verrucales* ampliùs sejungebantur, non tamen à flatu intumescebant, nec vel minima immutatio in *castoreo vicino* contigit. Vesicam hinc totam secundum longitudinem incidi, quâ mundatâ intus à liquore vidi totam succingi à tenui membrana instar amnii, rugosa & plicatili, quæ ab inflatione non talis evasit; nam in altera opposita vesica, quam non inflaveram, similem membranam succingentem inveni: apparuerunt quoque plurima minutissima oscula, quorum quædam semen milii, quædam lentem & mediocrem stylum admiserunt: foris pressis glandulis verrucalibus ex osculis plerisque humor oleaginosus citrinus, ex quibusdam quoque caseosus in cavitatem vesicæ erupit: cuilibet enim glandulæ osculum, quandoque duo subjecta erant. Intus per membranam tenuem transparuerunt quoque vasa capillaria sanguifera plurima: insuper superficies interna ob verrucarum radices admodùm inæqualis & monticulosa fuit. *Collum vesicæ* intùs angustum erat & rugosum, sulcisque rectis præditum, quod foris aliquousque stylum lubenter admisit, intus verò coarctatum ægriùs transitum concessit. *Glandula* illa *globosa* collo vesicæ hujus adjacens, phaseoli magnitudine, postquam illam à contentis planè evacuavi, apparuit quoque ex conglomeratarum numero esse. His perlustratis *Vesicam*, illæsô castoreô, exemi, quod facilè præstare potui: nam propriis membranis distinguebantur & vesicæ collum peculiarem exitum sortitum est, desinens in cutim glabram osculô à rima unciam dimidiam distante. *Vesicâ* inversâ & super digitum extensâ oscula instar caliculorum apparuerunt, cincta limbo membraneo, ex quibus pressis verrucis adhuc prodiit liquor oleaginosus, ex quibusdam etiam caseosus. Vesicæ superiori parti accumbebat *castoreum:* Primò intuitu corpus glandulosum conglomeratum esse videbatur: longum erat uncias tres, latum unciam cum dimidia ubi latissimum, in extremitatibus unciam latum, ubi crassissimum vix unciam altum erat. Figura simile erat pyro oblongo siccato, quæ nos Langbirnen vocamus, quorumque frequens usus est in diarrhæa & dysenteria ob vim adstrictoriam; rotundum sed in parte antica & postica compressum. Superficies ejus quoque cerebro anfractuoso comparari poterat. Color ejus gryseus striis sanguineis & rubicundis intermixtis. Superficiem *Castorei* vestiebat membrana nervea plurimis vasis sanguiferis capilla-

pillaribus dotata, quam in recenti facilè, in paulò exſiccato ægrius, & nonniſi in aquâ maceratam ſeparare poteram: inter ſeparandum inveni illam non ſolùm anfractus inter ſe colligare mediantibus fibris tenerrimis, ſed etiam ipſos anfractus ubique etiam in profundiſſimis ſulcis undique obtegere. Anfractibus & gyris ſegregatis & diſruptis digitò fibris ampliùs explicatis inter ſulcos profundiores vaſa capillaria inſignia & copioſa ſerpere vidi. Remota membrana nervea occurrit alia aſpectu pulcherrima, multis minutiſſimis quaſi ſquamulis prædita, quæ luci oppoſitæ inſtar argenti relucebant, maximè elatæ & diductæ, aliàs decubuæ & depreſſæ ſquamulæ livebant, imò pro variâ lucis admiſſione & ſitu alios atque alios colores, ut colla columbarum, oſtentabant. Membrana hæc argentea ubique uda erat à lympha tenuiſſima & limpidiſſima. In rimâ orificium pollicem admittens in cavitatem *Caſtorei* patuit: digitô igitur inditô, anfractus, ceu rugas, omnes explicare valui: itaque penna anſerina indita & in lateribus orificiô primùm digitis compreſſô inflavi, protinùs omnes anfractus ampliùs explicabantur, & totum *caſtoreum* inſtar veſicæ ſecundum omnes dimenſiones expandebatur, & poſteà Orificiô cum filo coarctatô inſtar veſicæ rotundæ, inque ſuperficie planæ perſtitit: ſic manifeſtè didici, *Caſtoreum*, quod anteà corpus glanduloſum opinabar, nihil aliud eſſe, quàm veſicam aut burſam aliquam rugoſam & plicatam, variosque in anfractus & gyros redactam à membrana ejus exteriore nervea. *Burſa iſta* hâc ratione explicata unciarum quatuor capax erat: nondum verò flatu diſtenta, ſinum quidem obtinuit, ſed vix drachmæ duæ vel tres in illo recondi potuiſſent. Poſtquam abundè hanc burſam foris contemplatus eſſem, mediam diſcidi: In ejus cavitate continebatur ſubſtantia veluti ceroſa ſubflava, friabilis odore gravi & acri prædita, diviſa in fruſtula, quorum alia piſi, alia majore magnitudine occurrebant. Interna ejus ſuperficies eadem ſubſtantia oblita fuit, & paries ochra tinctus videbatur: intus quoque membrana ſquamoſa fuit, unde ſubſtantia illa ſubflava hiſcebat quaſi: adhæſit autem ſquamulis ſeu villis pertinaciter, ut omnem cultri manubriô auferre & abradere nequierim citra villorum avulſionem: quibus avulſis foramina ceu acu inflicta in membrana relinquebantur. Manifeſtè apparebat, ſubſtantiam illam ceream ab atomis ſeu minutiſſimis particulis parietem incruſtantibus, attrituque ſeparatis ortum & incrementa ſua ducere. In altero *Caſtoreo* nondum explicato

nec inflato, in orificio in rimam desinente hæsit frustulum substantiæ cerosæ avellanâ majus: illô secundum longitudinem incisô interna superficies quoque anfractuosa & gyrosa apparuit. In utroque latere cæterum vesicæ istæ & *Castoreum* pari se ratione habebant, nullaque inter illas differentia apparuit: tùm quoque observavi utrinque vesicam & castoreum ob cutim, qua mediante cohærent, ita separari posse, ut ex uno ortu connexi maneant, cuti ligamenti seu vinculi intermedii beneficium præstante: neutiquam verò geminos folliculos utriusque lateris una membrana concludi posse. *Pondus* utriusque *Castorei cum vesicis* ambabus vix Unciarum quatuor fuit, quamvis omnia frustula conquisiverim, quæ ad ipsius molem, prout à venatoribus venundatur, pertinere credebam. *Testiculos* præter exspectationem in hoc *Castore* sub osse pubis, prope castoreum tunicæ vaginali inclusos reperii: nulla in inguine scroti aut testiculorum illic latentium indicia foris vel visu vel tactu se monstrabant: & quamvis *Castoreo* vicini, nullam tamen inter illos & *Castoreum* communio intercedebat sive mediata, sive immediata. Vasa sanguifera per tunicam vaginalem seu peritonæi processum manifestè transparebant, tàm deferentia, quàm capillaria superficiem eorum permeantia. *Testiculi* leviter pressi in cavum abdominis retrocesserunt ac perstiterunt in sinu super osse pubis peritonæô intùs insculptô, processu ejus collabente, adeò ut nisi dextrè id fieret, pari facilitate extrudi nequiret. Testiculis supernè inserebantur *vasa deferentia* vulgò dicta, pyramidalia, varicosa & miris anastomosibus hinc inde coalescentia: illis incumbebant *Epidydimi* & *Parastatæ*: internæ testiculorum parti parastatis inserebantur, mediante membranâ tenui, *musculi cremasteres*, præ mole illorum exiguâ, insignes & semicavi, membranâ tendines nervosos involvente, ac si musculi illi validi satis retractioni testiculorum intra abdomen inservirent. *Testiculi* parvi admodùm, albissimi, densi, oblongi, ovô columbinô minores fuerunt: ambo scrupulos quatuor pendebant, dum recentes erant: exsiccati exactè referebant acinum uvæ passæ rugosum & subfuscum: amborum pondus tunc solummodò duodecim granorum erat: Videbantur nihil nisi cuticula rugosa pulpæ expers: nec recentes, nec arefacti *Castoreum* redolebant, imò insipidi & inodori erant: nullôque ingeniô adulterari potuissent, quia fraus protinùs patuisset illi, qui semel fibri testiculum vel obiter vidisset. Epididymorum, Parastatarum & Vasorum Ejaculatoriorum

rum capreolis cautè solutis, vidi unum ductum continuum esse: hoc vas sub osse pubis æquali magnitudine, rectum, rotundum, nerveum, sub osse pubis usque ad vesicæ collum incedebat, post vesicam verò quadruplô crassius evaserat, pennamq; anserinam adæquabat crassitie, minùs durum & solidum existebat: Inserebantur utrinque ad latera colli vesicæ. Ut accuratè hæc omnia perlustrare possem *Vesicam* per Urethram inflandam curavi: *Vesica* admodùm intumuit, & globosa evasit: portio Urethræ ab orificio interno unciæ longitudine, antequam peni subtendebatur, pollicem distenta æquavit: *Urethra* autem veretro concreta neutiquam ad hanc molem extendebatur. Portionem pollicis magnitudine collum appellare liceat. Collo igitur Unciæ distantia ab orificio interno ad latera inserebantur: In parte inter insertionem vasorum ejaculatoriorum media inserebantur Prostatæ, quarum mira facies, nam circa insertionem unciam dimidiam latæ expanduntur in duo cornua longa versus vasa ejaculatoria cucullum referentes, albæ, molles: sub collo crassitie mediocris pennæ, in extremitate graciliores, quibus utrinque adhæsit glandula seminis cannabini magnitudine, pellucida. *Inter cornua Prostatarum* & *vasa Ejaculatoria* utrinque situm erat *corpus laciniatum* ex vesiculis & glandulis compositum, albicans, vasis capillaribus sanguiferis exornatum: *Vesiculas seminales* credidi. Collô hôc vesicæ incisô anteriùs, intus in parte posticâ & inferiore vidi carunculam fastigiatam pisi magnitudine, ita prominet, ut sinum infrà habeat, in quem catheter intrusus facilè impingat. In medio carunculæ supernè osculum apparuit, & duo alia ad latera, utrinque sc. unum. Pressis *vasis ejaculatoriis* ex osculis lateralibus prodiit *semen* album crassiusculum: Coarctatis verò vesiculis seminalibus ne guttula quidem exstillavit: Pressis Prostatis vel ambabus vel alterutrô cornu solô ex osculo medio exiit humor tenuis subflavus turbidus. Incisis secundum longitudinẽ *Vasis ejaculatoriis* cava erant, continentia adhuc semen albũ coctũ: Apertis *Prostatis*, quodlibet cornuum sulcum oblongũ & profundum obtinuit, qui ante insertionem coierunt. Vesiculis verò secundũ longitudinẽ & decussatim cæsis, nihil præter lymphã tenuem elabentẽ vidi: Certè nihil, quod semini vasorũ ejaculatoriorũ simile esset. *Renes* minùs convexi erant, quam in aliis animalibus, sed plani & compressi, in ambitu acuminati: longi uncias duas cũ semisse, lati unciã cum dimidia, ubi crassissimi vix unciales fuerant. *Pelvi* apertâ pulchrè superficiẽ ejus vasis capillaribus pictã vidi: *caruncula* atrò rubescentes amplæque ex canalibus prominebant: Coarctatâ pelvi in

Ureteres videbantur in illis sulci recti, longi: *Ureteres* validi erant & nervei: intra duplicaturam vesicæ ultra unciam procedebant antequam & quidem obliquè in vesicam hiarent. *Vesica* ferè vacua fuit, continuit urinam paucam turbidam: erat crassa, rugosa, plicis rectis prædita, pyri mediocris magnitudine: inflata in molem insignem excrevit. *Vasa Emulgentia* venæ sc. & arteriæ amplæ fuerunt. *In pelvi* ad latera intestini recti & vesicæ reperi glandulas duas ovales magnitudine avellanæ, pulposas, continentes mucum viscidum: in ambitu porosas ac si acu vulnuscula inflicta fuissent: cui usui inservirent, divinare nequii, cùm partes vicinæ jam à me alia inquirente laceratæ fuissent: Fortè recto hunc mucum impertiunt, qui semper tali abundat. *Penis* recondebatur in sinu peculiari & superno rimæ: tegebatur *glans* albicans rugosa *præputiô* albô & itidem rugosô, inferius habens frænum: ex *Urethrâ* propendebant duo corpuscula laciniata atrô rubentia, *nymphis* fæmellarum similia. Pars ejus anterior osseá unciæ longitudine, tegitur cuti laxa rugosa sulcis rectis prædita, asperiuscula & multis maculis nigris ordine quodam positis conspersâ: Posterior ejus pars mollis erat, composita ex duobus corporibus fungosis & Urethrâ: *corpora fungosa* tegebantur membrana dura nervea: ortum ducebant ab osse pubis circulo nervo lato, intus atrô rubescente: corpora fungosa se habebant prorsùs, ut ab *Arantio* describuntur, nimirùm medullæ arundinaceæ similia erant: unum ab altero distinguebatur sepimentô nerveô: circa radicem penis inveni *vasa sanguifera* insignia, quæ aliquousque versus ejus latera exporrigebantur, & corpora fungosa intrabant: Ibi quoque reperi *musculos levatores* virgæ. *Ossiculum* firmum & durum erat, album, nullô modô cartilagineum, anteriùs globosum. *In capite* quoque quædam notatu digna obvenerunt. *Musculus temporalis* crassus & robustus admodùm fuit: ob illum os jugulô arcuatum, ejus portione rectâ foras protensâ. *Sinus* pro recipienda apophysi maxillæ inferioris ab occipite dimidia uncia distabat, unde retrorsùm quoque laxari potuisset, secus ac in homine fit. In ima parte *orbitæ oculi* tres monticuli prominebant, in quos dentium molarium radices desinebant: Juxta monticulos istos incedebant *nervi optici*. *Dentes molares* sedecim habuit: in quolibet latere maxillarum tàm superiorum quàm inferiorum quatuor: *molarium* inferiorum situs obliquè antrorsùm vergebat, superiorum obliquè retrorsùm: In maxilla superio-

periore posteriores non attingebant duos posticos inferiores, in inferiore anteriores non attingebant duos superiores. Inter incisores & molares inveni spatium edentulum uncia longius. *Incisores* in maxillâ superiore breviores sunt pallidiores coloris sulphurei: *inferiores* longiores & rubri: ambo lati & æqualiter acuti: *Inferiores* subeunt superiores, non acumina se tangunt: unde in *incisoribus* superioribus sinus insculptus est, quo inferiores excipiunt, quod in avibus quoque quibusdam rapacibus videtur, sc. in aquilis, falconibus, etiam in Psitacis: hinc *castoris* à carne denudatum *cranium* circa os rostrum quasi harum avium referebat. Non procul ab incisoribus duo foramina semiuncialia in *palato* erant. *Aurium* canalis sursum erectus erat: ubi osseus esse desiit, *tympanum* conspiciebatur. *Suturarum* miram varietatem observavi: *Sagittalis* ad nasum extendebatur: *Coronalis* ante oculorum orbitam ad duo illa foramina oblonga ossis palati pertingebant: præter has plures aliæ conspicuæ fuerunt. *Ossa cranii* densa & valida, mediocriter crassa erant. *Lingua* admodum crassa, totum os opplevit. Quilibet oculorum septem musculos obtinuit. Reliquas partes, quia Religiosorum fercula futura erant, non perlustravi. *Nobilissimus* & *Excell. Dominus D. Maximilianus Heinricus Egermejerus, Medicinæ Professor* in perantiquâ & inclyta Archiducali & Imperatoriâ *Academiâ Friburgensi Brisgoiæ* optimè meritus, postquam ipsum primæ Fibri secti historiæ participem fecissem, scripsit ad me d. 8. Jul. 1669. in *castore* à se dissecto, ablatis jam castoreô & folliculô, circa stomachum quoque Prominentiam illam rubicundam animadvertisse, ac remotis membranâ tenui nervosâ & crassiore rubicundâ vidisse tubulorum extremitates cæcas, pulchrô ordine sitas, ceu glandulas conglomeratas: apertô ventriculô per plura oscula majora & minora, compressô foris ventriculô in prominentia illa, exiisse mucum album & gryseum, lentum, *Castoreum* redolentem, subsalsum copiosè: Oscula intus ægrè stylum admisisse, foris verò in apice tubulorum inflictô vulnere stylum citra obstaculum per tubulos in cavum ventriculi transiisse: se quoque observasse cœcum vastissimum, fœcibus impletum. A *viro Excellentissimo* & *Studii Anatomici* amantissimo datâ occasione plura exspectanda sunt.

D. Wepferus è Schafhusiâ Helvetor. ad D. Sachsium datis Litteris.

SCHOLION.

I. FAbula est, *castorem se redimere* eâ corporis *parte*, propter quam maximè expetuntur, & *Plin. H.N. l.8. c.30.* narrante, sibi ipsis *partes genitales*, periculô urgente, amputare, & ne capti prosint, *Solino c.23.* referente, devorare, pridem veteres scripserunt, sc. *Dioscorid.l. 2. c. 23.* cui adstipulatur *Plin. H. N.32. c.3. à Sextio* Medicinæ diligentissimo monitus. Plures quoque ex Recentioribus id præstiterunt, quod quoq; te *Exc. Domine* fecisse *Gammarologia l. 1.c. 2.§.3.p.19.* deprehendi. Veritati quoque litat *castor secundus* tendicula captus, qui, si invidia apud *Fibros* locum haberet, sique rerum medicarum conscii essent, venatorem & me prævenisset, & venatorem lucro mulctasset, & longæ exspectationi meæ illusisset. Amborum verò historia abundè docet, *amputationem si non impossibilem*, semper *tamen periculosam* fore, & tantum abesse, ut illa vitam redimerent, quin potius mortem acceleraturi sint: cùm non solùm testiculi, sed & castorea cum folliculis auferenda morsu essent, quod citra hæmorrhagiam largam, propter amplam harum partium basin & vasa sanguifera insignia his in locis abscondita, non fieret, quæ eò funestior foret, quia sanguis fluidus admodùm in fibris, & misellis venatu petitis catagmatica denegantur. Licet non negarim brutis masculis & fæmellis *sine magna cura testiculos* exscindi, & nihilominùs evadere: Imò castratores quidam his in oris nunc oberrant, qui adultis aliquot viris & juvenibus statim post exsectos testiculos obambulandi necessitatem imperarunt, citra noxam: ajunt se hoc audere ob præstantissimum quoddam & exoticum *balsamum*, quod mox à sectione vulneri fervidissimo infundunt. Nuperrimè à Chirurgo, qui ipsos in secando juvarat, intellexi hoc *balsamum* nihil nisi sevum suillum liquefactum esse, quod largissimè recenti vulneri instillent. *Castorem* ita in sua viscera sævire, & sibimet hanc petitam prædam avellere, fortè debetur venatoribus, qui primi hanc fabulam concinnarunt, vel quia viderunt *castores* fugâ fessos inguina lingere, vel quia *castoreum* ceu rem pretiosam clanculùm suffurati sunt, & Dominis hoc amputationis ludibriô fucum fecerunt, quod ab hoc hominum genere alienum non esse novi: nam non rarò memini cervi lachrymas dolosè ab illis surreptas, & Pharmacopolis venditas fuisse.

II. *Testiculi masculi* veri erant in utroque *Fibro*, tùm illi, qui intra abdomen in primo, tùm illi, qui foras in secundo sub osse pubis à me reperie-

reperiebantur, quod abundè omnia probant, quæ in illorum descriptione retuli, quæ, ut repetam, supervacaneum duco.

III. Castoreum falsò Testiculorum nomine venit, & hoc asserentes, immeritò temeritatis rei fiunt *à Domino Charasio in Hist. Animal. Plant. & Mineral. Theriacam* ingredientium *in Ephemerid. Erudit. T. IV. Ann. 1668. vers. Lat. p. 172.* Exc. *D. Frid. Nitzschii.* Quod pridem quoque *Rondeletius* apud *Gesner. de castor.* affirmavit, quia nulla ad mentulam via ipsi innotuit: & amplius probat utriusque *castoris* sectio, ex qua abundè constat, neque *castoreum*, neque folliculos quicquam ad generationem conferre, proinde hôc nomine indigna esse. Vocantur quidem ambo *castorea à Dioscorid. l. c.* & ab aliis Medicinæ Proceribus *Testiculi*, sed παχυλῶς rudi pinguique Minervâ, ut Nobilissimus *Dom. Melchior Sebizius* venerandus Senex nonagenariô major, Præceptor & Hospes olim meus summè colendus, quem adhuc in vivis esse, nuperrimè intellexi, scribit *de Aliment. Facult. l. 3. c. 16. p. 1044.* Ubi plura assertionis hujus argumenta exstant, quæ evincunt *castoreo* testiculorum nomen non deberi. Quod etiam censet Jan. Saracen. in not. ad Diosc.

IV. Castoreum nostrum est verum castoreum veterum, quô non solùm ad affectus illos tollendos, quibus prodesse scripserunt, tutô uti, sed & Theriacæ permiscere possumus: quia si Veterum Autoritate standum est, omnes notæ in nostro *castoreo* deprehenduntur, quæ inprimis *à Dioscoride* traduntur. Nam ex uno nexu pendentia separari possunt, naturalibus tunicis perpetuò distincta: τὸ ἐντὸς ἔχον, aut ut *Jan. Saracen. in notis* legendum putat ἔχοντας κηρώδεις, intus habentia veluti cerosum, graveolens, gustu virosum, acre, mordax, friabile: Ob sinus adulterari possunt inditô armoniacô sale, & melleus in folliculo humor seorsim & separatus à castoreo asservari potest. Non autem magnifacienda videtur *castorei* parvitas, quam *Matthiol. in comment.* exigit, quem nunquam *castorem* secuisse fortè non falsò suspicor: nam in adultioribus magnum satis visum à *Rondoletio*, *Gesnero*: & non temnendæ magnitudinis erat in primo *Fibro*.

Notæ quæ apud *Plin. H. N. l. 32. c. 3.* emendatione in plurimis indigent: sunt enim quædam falsæ: quædam confusæ, quædam imperfectæ: negat vesicas esse, quæ tamen φύσας seu folliculos appellat *Diosc.* observante id *Doct. Jan. Saracen. in notis*, & non solùm receptaculum liquidioris humoris folliculum esse, sed & ipsum *castoreum*

storeum separatis fibris anfractus colligantibus vesicam seu *Bursam* evadere sectione secundâ constitit. Ratio cur non sint vesicæ, nihil infert: Quid enim has partes prohiberet esse vesicas, quia geminæ? Mox tamen ipse illas nominat *Folliculos*. Inter probationes falsi ex unò nexu dependentes ait, quod inter notas veri ponit *Diosc.* Sale Armoniacô corrumpi correxit *Gesnerus* noster optimè meritus, Gummi Ammoniacum ex Diosc. substituens. *Aldrovand. l. 2. c. 12. p. 288. de Quadrup. digit. vivip.* castoreum nostrum quoque in dubium vocat, sed ut mihi videtur infeliciter: nam facilè illum nunquam castorem dissecuisse ex tota controversia patet, ibique contra *Gesnerum* etiam negat in Italia *castores* reperiri, ut mirandum non sit, illum cespitare: Si enim *Sextii* testiculos parvos spinæ falsò adhærentes *castoreum* constituere velit, totô cœlô aberrabit, nec in æternum ipsis notas *Dioscoridis* & veriores & classiores *Plinii* ex *Dioscoride* malè surreptas ipsis adaptare poterit.

V. *Quid beneficii cerosa substantia castoreo inclusa*, & liquor in folliculo contentus *fibro conferat?* obscurum esse & incertum fateor: id definire posset ab iis, qui vivaria variorum animalium obtinent. *Rondoletius* apud *Gesner.* memorat, *castores* admotô ore sæpè has partes lambere & exsugere; quod credibile est: nam mucus in tubulis ventriculi castoreum redolet, non quod exsuctum oscula tubulorum subeat, sed quia mucus chylo permixtus totam massam sanguineam inficit, à qua denuò in his tubulis segregatur. Unde *Gesnerus* noster diligentissimus & *Nob. D. Sebiz. l. c.* carnem ejus insvavem & virosam scribunt, & antequam alimenti locô apponatur, elixatione mitigandam esse. Quod cum à *Dom.* quodam *Carthusiano* in præparatione primi castoris negligeretur, primùm nauseam, hinc vomitum & febrim Ephemeram peperit. *In lepore fœmella* non ita pridem secta in perinæo quoque sinus duos laterales reperi, in quibus substantia quasi cerea recondebatur, quæ in compendio omnem nidorem leporis in se continebat, & acri fœtore nares pupugit: in sinum utrinque excernebatur ex glandula conglomerata dura, in apice ostiolô prædita: nam illa pressa exibat similis substantia: ob glandulas istas laterales & clitoridem unciali cartilagine, præputiôque præditam, masculum putassem, nisi apertô abdomine, inventô uterô, fœmellam certò vidissem. Forsan hæc vulgo imponunt, ut putet, lepores sexum mutare. In eodem lepore adhuc à cæde calente reperi in centro *mesenterii abscessum* cruentum myriadibus *vivorum vermium* scatentem, qui

ascaridum

aſcaridum inſtar, ruptô abſceſſu, omnes partes imi ventris perreptabant & in ſangnuine natabant.

VI. Ambo *caſtores* non niſi *cortices comediſſe* contenta monſtrabant. Imò non niſi his vivere venatores ajunt. *Illuſtriſſimus Dominus Comes Franciſcus Carolus de Furſtenberg Wartembergæ* duos ex nido nuper ſublatos enutriendos curavit, qui fame mori maluiſſent, quàm vel piſcibus, vel carnibus veſci: adeò ut τὸ πλεῖςον ἐν ὕδασι σὺν ἰχθύσι καὶ καρκίνοις τρεφόμενον, non probet piſces & cancros devorare, ſed ἀμφίβιον multum in aquis degere, in qua plura animalia non carnivora vivunt. Lutram idem Illuſtriſſimus Dominus aluit planè cicurem factam, quam ſæpè manibus tractavi, & cum canibus ludentem vidi, quæ nonniſi carnibus & piſcibus delectabatur, & objectos bolos non patiebatur ſibi à canibus majoribus quoque eripi. Ad fontem Danubii *Lutram* captã ſecui, quæ fœdum & piſculentum odorem non ſolùm ex ventriculo, ſed etiam inteſtinis & totô corpore ſecta ſpirabat, quamvis recentiſſimè enecta fuerit. Tetriùs alia aliquot diebus poſt mortem fœtebat.

VII. Tubili juxta Stomachum in ventriculum hiantes & mucô illô ipſum irrorantes altiorem indaginem merentur. Vix credo aliquid laudabiliter præſtari hîc poſſe ſine examine ventriculorum plurium & diverſorum animalium etiam ruminantium ac piſcium: audivi *Exc. Dominum Willis* id tentaturum. d. 8. Maj. 1671. *Pullum ciconiæ* ſecui. Gulam, ventriculum & inteſtina cohærentia exemi: Gula propè Stomachum nodoſa protuberabat, ac videbatur minor quidam ventriculus majori impoſitus, rubebat: ablatâ membranâ ſuberat muſculus membraneus fibris rectis præditus: ſub illo occurrit alius fibris transverſis inſtructus: hôc remotô alius iterùm rectas fibras habens, omnibus his muſculis membraneis remotis, ut in *caſtore*, in conſpectum venerunt acinuli ſeu extremitates thecularum, pulchrô ordine locatæ, minutis capillaribus vaſis ſangviferis pictæ quaſi & decoratæ: undique gulam ambiebant ad unciæ altitudinem. Inciſâ gulâ quousque ſc. nodus hic ipſam ambiebat, innumera oſcula minuta intuebar, cribrum dixiſſes: preſſis foras acinulis copioſè emanavit mucus gryſeus, turbidiuſculus: ſeparatis acinulis inveni tubulorum extremitates cœcas eſſe: Tubuli iſti $\frac{1}{4}$ unciæ longitudine, craſſitie pennæ columbinæ, foris exornabantur vaſis capillaribus, ut favus melle, ſic illi mucô adimplebantur: acinuli magnitudini ſeminis cannabini accedebant. Gulæ reliqua pars fibris ſeu ſulcis rectis prædita

 erat,

erat, ingluvie carebat. Unde facilè patuit, mucum hunc non à ventriculo suppeditari, nec ab ingluvie, quâ destituebatur: Credibilius mihi videbatur sanguinem materiam suppeditare: quod idem in castore evenire existimo, cùm oscula nihil ex ventriculo intra tubulos admittant, aliàs mucus certò certius à minutioribus segmentis conspurcatus fuisset. Ventriculus amplus admodùm fuit, constabat ex membrana peritonæi, duobus robustissimis musculis sibi oppositis: nam unus anterius, alter posterius ipsi incumbebat; ex membrana musculis substrata & pellicula. Impletus erat crabronibus, muscis chrysalidibus, chelis & lapillis cancrorum, pilis, fibris radicum plantarum aliisque rebus absurdis. Internam pelliculam facilè à membranâ musculis substrata, illosque succingente separare potui: ambæ ubi se respiciebant instar panni sericei tonsi apparebant, sahen aus wie Sammet/albæ, tenui serosô humore irroratæ, quasi ipsi summum numen non solùm de fermento ex gula advehendô, sed quoque propiore prospexisset. Alia notatu digna hic prætereunda observavi, nimirùm vitelli ovi intestini portioni adhærentem folliculum, prout ab *Exc. D. Nic. Stenone* inventum primum fuerat: Item Ureteres ad latera lumborum descendentes, & intestini recti lateribus in parte posticâ insertos: ipsum *intestinum rectum* in fine in amplam cavitatem intus rugosam expansum, aliaque. *Animalium Ruminantium ventriculi* probè examinati & expensi fortè majorem lucem his tubulis accenderent, & procul dubio totũ chylosis negotium luculentiùs illustrarent.

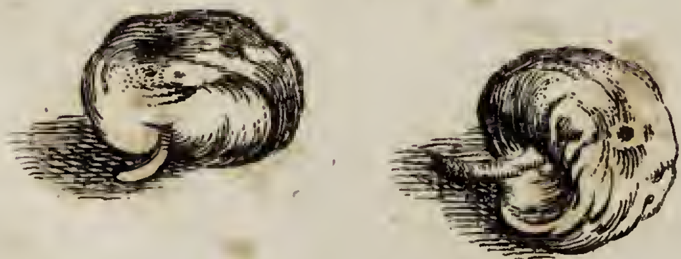
VIII. Ingeniosissimo Domino Th. Kerckringio primo inventori plurium *valvularum conniventium in colo*, assurgendum esse, secundi *castoris* sectio probat. In Ileo quidem & Jejuno non observavi, prout à viro Industrio *Spicil. Anat. Obs. 39.* vidit, ansam tamen dedit diligentiùs in posterum & in illas inquirendi: hæc quoque videntur fæcum regressum impedire, nec fortè clysteres ultra intestinum rectum ascendent, nisi in motu ipsorũ inverso, quô in herniosa clysteres & fœces per os rejecta, sine vitæ detrimentô, vidi. Fortè immoderatus clysterum usus Filiolæ apud Ampl. *D. Tulp. Obs. l. 3. c. 16.* mortem acceleravit, non tàm evacuando, quàm tonum harum valvularum & coli labefactando: nisi enim abdomen distensum flatibus fuisset, Pharmacopolæ Uxor non clysteribus imprudenter ad ultimum fortè vitæ articulum perrexisset.

IX. Castorei vires mirè & plerumque non vanè deprædicantur in affectibus cerebri illiusque appendicum, nervorum, frigidis: quibus do-

AD OBS. CCLII.

FIG: II.

FIG. I.

ctiff. *D. Willis in Pathol. nov. cerebri* non immeritò Passiones Hystericas accenset. Fortè vis *castorei* ad hos affectus debellandos sita est in sale volatili, unde reconditissima penetrare, incidere, dissolvere & dissipare valet. Effectus ejus, quos Magnus *Bartholin. Histor. Anat. Cent. 2. Hist. 17.* recenset, prodigiosi sunt; sc. cete noxium genus à navibus in mare immissum arcere: & homines profundô maris submergere; quod Exemplô egregii urinatoris & natandi peritissimi, qui castoreum secum portavit, & subitò abyssum petiit, probat.

X. *Intestinum cæcum* non flatuum solùm, sed & fœcum diverticulum fuit: Secus ac putavit Exc. *D. Simon Pauli Quadripart. Bot. Cl. 2. de M. Coton. & Class. 3. Centaur. Min. Tit. de Castoris* indole, quæ singularis à rerum naturalium scriptoribus laudatur, verba facere, ceu de re mihi non compertâ, supersedeo. Hæc de castore sufficiant.

D. Wepfer in prædictis Litteris.

OBSERVATIO CCLII.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB.

POMA HYBERNA SILESIACA.

TRaditio non levis in *Germania* diversis in locis reperiri *Arbores*, quæ in ipsa nocte *Nativitatis Christi* & flore, & subsequente statim florem partu, fructu scilicet testimonium perhibeant insolitæ & miraculosæ *Nativitatis. In Comitatu Hassiæ Catzenelenbogen* refert *Abrah. SAUER. in parvô Theatro Urbium*, non procul à pagô *Drebern* ad Rhenum reperiri *Arborem*, quæ *nocte Nativitatis Christi* in rigidissimo Decembri quotannis *poma* ferat, attestante hoc totâ viciniâ, & prædicti pagi incolis, quæ Landgravio Hassiæ sint offerenda. Idem attestatur *Mart. ZEILERUS in Itiner. German. Part. 1. c. 22. fol. m. 485.* vocat pagum *Tribur* im Odenwaldt/ additque, si fertilis subsecuturus sit Annus, quod *poma* majora fiant, *instar fabæ*, sed tanquam *vera poma* flore, pediculis, colore conspicua, aliis verò annis *pisi magnitudinem* non superare: Intra horæ spatium arborem & florem & fructum habere dictâ nocte, & quidē Calendariô stili veteris, uti incolæ diligenter observarint, ordinariô verò æstatis tempore eandem *poma silvestria* producere, justæ & ordinariæ magnitudinis. Relat. hanc seriò sibi confirmasse refert *Zeiler. l. a.* & tanquam

αὐτόπτην testem narrasse Generosum quendam Baronem, qui dum 25. Decemb. cum quibusdam Consiliariis Moguntinis & Hasso-Darmstadianis illuc transiisset, *Poma* ista minuscula ipsemet cum dictis viæ comitibus observasset. Eundem Generos. *Baronem* nominat *Zeiler. in Manual. tit. de Arbor. p. 45.* fuisse nimirum hunc testem *Dn. Dn. Balthas. Göller, Baronem in Schwanenberg & Wasen, Gubernatorem Grazii in Stiriâ,* qui de his Pomis natalitiis narrationem ipsi tanquam verissimam retulisset.

Joh. OLORINUS in Centur. Arbor. mirabil. cap. 1. p. 2. ex *Strigenitii Concionibus Natalit. fol. 175.* refert in *Franconia* in Episcopatu *Herbipolitano* duas reperiri *arbores,* quæ tempore *Natalitiorum* genuina *Poma* producant, magnitudine nucis juglandis, alterô die nil amplius de iis reperiri: circa mediam noctem gemmas protrudere insequente statim flore, & fructum circa matutinum tempus reperiri: Sic *Weida* in *Vogtlandiâ Arborem* esse, quæ ordinariô tempore *Poma Borstorffiana* ferat, tempore natalitiorum floreat, & maturos fructus exhibeat. Opinionem vulgi esse, arbores has eâ nocte, cum Salvator noster Bethlehemi natus fuerit, jam dum floruisse, adeòque ab eo tempore hunc mirandum partũ continuare. *Hæc Olorinus.* Quid de his *Voigtlandiæ Pomis* notaverit *Dn. D. Henric. VOLLGNADIUS Collega curiosus & sedulus in colligendis Miscellaneis curiosis meus collaborator,* lubet ipsius Relationem subjungere: Pagus est in *Voigtlandiâ* unô milliari à *Gera* civitate situs celebris ab arbore quâdam *Poma* ferente nocte natalitiâ. Fidem huic rei memini conciliasse non exiguam venatorum quendam Magistrum ibi ob demandatam vicinarum sylvarum præfecturam habitantem: is circa annum 1657. similia *Poma* non pauca ipso *Nativitatis Festo* supra nives collecta, *Serenissimo Principi Saxo-Altenburgico* FRIDERICO WILHELMO beatiss. memoriæ in scatula pro re impensè mira transmiserat *Altenburgum,* quæ deinceps in nonnullas alias aulas multâ cum admiratione distributa fuerunt. Effigiem eorum ex archetypo ad vivum delineatum, hic rursus ære incidere curavimus. (v. Fig. 1.) cui nihil deficit præter colorem, qui in una parte flavus, in altera ruber erat. Hæc *Poma* quanquam mihi deinceps *Altenburgi* viventi à *Serenissimo Principis* Chirurgo monstrarentur, adduci tamen non potui, ut fabulæ de *his Pomis* dissseminatæ quicquam fidei tribuerem, nisi in gratiam referentis. Factum deinde Anno MDCLX. cum forte fortuna in eôdem *Festo natalitio* in prædicto pago iter faciens hospitarer, sicque occasionem adipiscerer accuratius in relatio-

relationis veritatem inquirendi, venatorem præsentem, qui in suprà memorati locum suffectus erat, adivi de pomorum statu percontaturus. Tunc ille subridens, fabulam esse fatetur, quam antecessor ejus dissemi- naverat, & cum me in Templi ruinas bellô & vetustate diruti deduxisset, monstravit *malum silvestrem* annosam, inquiens, ecce arborem tàm miraculosam insolitos fructus ferentem. Contingit, *pergebat ille*, ut aliquando diluculô Natalitiorum apparente, *ejusmodi Poma sub arbore* in Nivibus reperiantur, sed quæ non in ista nocte prognata sunt aut maturuerunt, verùm quæ non ante ibi quæsita fuerant. Solent etenim, quod vulgo rusticorum notum est, *Pomi sylvestres* fructus nonnunquam globatim ex eodem ramusculo fructus proferre, quæ ob id ad debitam magnitudinem excrescere non possunt, nihilominùs ob defectum nutrimenti lentorem potiùs, quàm maturitatem adipiscuntur, neque verò cum reliquis maturis debitô tempore decidunt, immò in ramis hærent, donec frigore & ventis (quæ circa Natalitia Festa increbescunt) deturbentur, unde superstitiosum, vulgus dum festo Nativitatis aliquando talia Poma in nivibus reperit, eâdem nocte quoque nata esse credit. *Hactenus Dn. D. Vellgnadius.* Missis his *Natalitiis Pomis* ad *Hyberna Poma SILESIÆ* me confero. Observata illa Poma fuerunt mense Decembri diversis in locis *in Superiore SILESIA* Anno M DC LXXI. & cum stupore quodam cum ramulis decerpta hinc inde transmissa, imò non solùm *Vratislaviam*, sed *Viennam* quoque *in Aulam Cæsaream.* Contigit ut Nob. Dn. *Nestorius à Creuzenfeld summus Teloniorum in Silesia Cæsareus Collector* tùm temporis in Ducatus cognomine Urbe *Teschen* degeret, qui Naturalium Curiositatum avidissimus varios surculos cum *Pomis hybernis* decerpsit, & accuratè omnia inquirens, *tùm surculorum*, tùm *pomorum bonam* partem secum *Vratislaviam* reportans mihi dono offerret. Asseruit talia *Poma* inventa fuisse in duabus arboribus in pago *Baranowiz* unô milliari *à Sora* distante, & *Dn. de Wurben* subjecto: dein *Freistadi 2. à Teschen* milliar. in 3. arboribus: potissimùm tamen in 5. arboribus in *montibus Carpathiis* gelidissimis ventis perviis propè Urbem *Teschen*, ubi in maxima copia inventa fuerunt. Cortices arborum visi quasi conglaciati, interiora tamen, unà cum medulla vivida & succolenta inventa fuerunt. Ex surculorum summitatibus prodeunt, & sine pediculo quasi ligno insident poma, nunc temporis corrugata, quæ pleraque pisum magnitudine adæquant, oblata tamen duo vel

tria, quæ nucem avellanam accedunt, instar genuinorum pomorum externè flavescentia dimidia ex parte, ab altera rubescentia. Incisa Poma majora initiô pulposa inventa fuerunt, saporis subdulcis, cum arillis nigris maturitatis signo. Eorum delineationem exhibere placuit Fig. II. De horum Pomorum extraordinario proventu varia facta fuerunt judicia. Quidam *malorum* Aruspices Prognosticon inde subsecuturæ Pestis ex his *malis* divinare voluerunt, sed

Mala hyberna ægris nulla dedére *mala*.

Pariter ut *Unzer. in Cataptro Loimode lib. 1. c. 21. p. 130.* rosarum, violarum, aliorumque florum sub Autumni tempus novam progerminationem inter signa futuræ pestis refert, quæ tamen Signa absolutè semper vera non sunt: nam ob inæqualitatem anni temporum & alias circumstantias præteritô Annô quibusdam in locis cerasi arbores bis floruisse Vere & Autumnô compertum *in Silesia*, nullâ subsequente lue pestiferâ. Refert *Dn. de CHILDREY in Histor. Naturali Angl. p. 93. in descript. Provinciæ de Surrey*, esse ibidem prope *Croydon* Torrentem, qui, quoties aquam fundit, & fluit, toties pestem & mortem portendere ab accolis observatum sit: sed in veras causas inquirit idem *Dn. de Childrey*, nimirùm aquas quasdam & scaturigenes nunc fluere, cursu non singulis annis consuetô, ob diversitatem anni temporum, præcipuè si constitutio maximè humida sit & pluviosa, & ejusmodi Annos ex observatione *Hipp.* aptos ad generandos morbos censet, quod si contingat, ut Anni tempora simul sint calida & humida, tunc maxima ex parte morbos oriri malignos & pestilentiales: Scaturigines verò illæ non semper signa infallibilia pestis & morborum contagiosorum sunt, cùm aquam fundunt, quia non omnes anni humidi habent conjunctos calores.

Si tandem ad genuinas causas, unde horum *Pomorum* proventus factus sit, deveniendum (*salvô aliorum Sapientum majore & prudentiore judiciô*) pronuntiare ausim, *nihil præternaturale* hîc à Natura factum: *aut* enim præteriti anni vernô tempore erucæ copiosissimæ arbores depascentes & devastantes impediverunt fructuum proventum; hinc succedente Autumnô calidô & humidô arbores quasi revirescentes novôque balsamo vegetatæ fructus hos protulerunt intempestivos & monstrosos, qui nisi omni fronde decussâ arboribus & foliis spoliatis videri prius non potuerunt: *aut* quod adhuc magis credendum, minora ista poma cum aliis legitimô quidem tempore eruperunt, ast quod fortè glo-

batim

batim & in copia protrusa fuerint, ob defectum necessarii alimenti justum augmentum capere non potuerunt, & imperfecta remanserunt.

OBSERVATIO CCLIII.

D. JOHANNIS SCULTETI,

ANDRIA.

E*Masculatam fœminam*, non caridum luxu aut desidiâ pronatam, *Andriam*, non illam Terentii ex Insula Lesbo ortam, sed rusticâ gente in Superiori Bavaria editam exhibeo, cujus lepidum exemplar *Marius Grapaldus lib. 2. Lexic. cap. 5.* voce ἀνὴρ in Latinè reddito Epigrammate exhibet:

Cùm mea me genitrix gravidâ gestaret in alvo
Quid pareret, fertur consuluisse Deos.
Mas est, Phœbus ait, Mars *fœmina*, Junoque *neutrum*;
Cumque forem natus, *Hermaphroditus* eram,
Quærenti lethum, Juno sic ait, occidet armis,
Mars cruce, Phœbus aquis, sors rata quæque fuit.
Arbor obumbrat aquas, ascendo, decidit ensis,
Quem tuleram casu, labor & ipse super:
Pes hæsit ramis, caput incidit omne, talique
Fœmina, vir, neutrum: flumina, tela, crucem.

Andria autem nostra rustica, Martha Lechna nomine, patriam habuit pagum superioris Bavariæ peramœnum *Ilmünster*, qui ferè medium itineris inter *Ingolstadium & Monachium* peregrinantibus exhibet, à præterlabente fluvio *Ilne*, & Cœnobio, quod circa annum R. S. DCCLV. ibidem exstructum Bavariæ Annales referunt, ita indigitatam, quam corruptô idiomate incolarum dialectus nunc Jdelmünster vocat. Parentem habet *Johannem* Lechna mercenarium, matrem verò ob motum pedibus negatum ægerrimè inque summa penuria decumbentem. Amor Judicis in egenam hanc decimum quartum annum ætatis nunc agentem literis hisce commendatitiis pro viri posse munivit:

DEmnach Mir Vorweiser dessen mein Unterthan Hans Lechna unterthänig zuvernehmen geben/ daß er unter seinen fünff Kindern ein mühesam und armseliges/welches in gleichen Mann und Weib/nicht weniger dessen

Ehe-

Ehewirthin wegen zugestandenen Unglücks an beyden Füssen contract: Sintemal er aber wegen grosser Wehemuth zu Curirung dessen keine Mittel / auch mit seiner Hand-Arbeit / als Tagwöhlen / jedlich zuerhalten nicht weiß / sondern ihnen kaum die Lebens-Mittel schaffen kan / dahero gedrungen / gute / fromme / treuhertzige Christen umb das würdige Allmosen umb Gottes willen anzuruffen und zu bitten / hat er mich ihme dessen Attestation und Urkund zuertheilen unterthänig gebeten und angelanget / welches Ich der Warheit zu Steur / wie es auch der Augenschein bezeugt / nicht verweigern wollen: demnach an alle und jede / was Dignitäten und Standes sie seyn / welche mit diesem Urkund ersuchet werden / mein gebühr- dienstwilliges und freundliches Ersuchen / Sie wollen gedachtem Lechna auß Christlichem Mitleiden die Barmhertzigkeit erweisen / und ihme mit ihrer Gabe dem würdigen Allmosen befohlen seyn lassen: Solches wird Gott der Allmächtige seiner Verheissung nach hie zeitlich und dort ewig belohnen / der arme Mensch auch mit seinem Gebet gegen Gott fürbittend nicht in Vergessenheit stellen. Der Warheit zu Steur habe Ich auff berührten Hansen Lechna / sein gebührendes Ersuchen und Bitten ihme diesen Schein verfertiget / zugestellet / und geben. Actum Ilmünster 20. Novembr. Anno 1670.

(L.S.) **Ulrich Wirdt /**
Richter allda.

Hac ratione ostiatim victum quæritante Martha annô hôc P. C. N. & Inc. M DC LXXI. 5. Iduum Jun. quô die Romæ antiquitus Vestalia celebrabantur, ædes meas adiit, pro obtinendo Viatico: lectis literis salvi commeatus, copiam videndi ut faceret hanc naturæ aberrationem petii, quæ antequam inspiciendam se præberet, unà cum fratre suo Jacobo Lechna fassa est, se à primis ungviculis & dum sacra initi fœderis cum ea celebrarentur, Hermaphrodisias suspicione detentam à potiori membri genitalis efficaciori signo, evirati Caspari impositione fuisse indigitatam: succrescentibus verò annis cùm & pudenda muliebris signaculi longiorem rimam evidentiùs ostenderent, circa decimum ætatis annum, alterum, quod in ipso S. Baptismatis fonte insimul Marthæ nomen acceperat, pro diluendo sexus dubio reassumere parentes anxiè laborarunt: Bavaro hinc Dialecto nostra Marthel vocata, Monachium-

Facies glandis

posterior *anterior*

FIG. II.

AD OBSERV. CCLIII.

FIG. I.

nachiumque deducta est, atque censuræ & inspectioni prudentissimæ sagacioris Experientiæ Gratiosi Ordinis Medici ibidem commissa fuit, horum suasu Marthæ nomen in hunc usque diem retinuit, atque virili exutô, habitu, ob perpetuum urinæ stillicidium, muliebrem utpotè laxiorem vestitum induit. Pendulas verò *testes* cùm scroto vidimus juxta adumbratæ *figuræ lit. A. A.* quas justâ figurâ & proportione efformatas deprehendimus, supra quas brevior ac natura in viris finxit, *præputii* ac *penis* effigies *B B.* imminebat, siquidem præputii involucrum medii glandis caput *C. C.* quadantenus obvelabat, nec omninò obtegebat: erat autem *glans penis* turbinata, ut in aliis viris, cujus basis reliquo membri virilis corpori, abbreviato nimium, circuli instar, sive in modum coronæ adhærebat, molli admodùm acutie prædita: nec deerat χαλινὸν, κύων sive *κηνόδεσμον* in glandis inferiori parte, quod quidam ex nervorum extremitatibus conflatum, pro contractione præputii factum, frenum esse autumant D. Hoc suberat discrimininis, quod eviratæ hujus penis in summæ glandis medio apice non fuerat pro more perforatus, ac in maritali sexu, sed in superna membri parte *rimam* obtinuerat satis longam & profundam *E. E.* quæ se infra præputii partem pubi substratam ad dimidii pollicis transversi longitudinem extendebat: diducta *rimæ alæ* pudendorum muliebrium conspiciebantur, quin & bini meatus *F. G.* horum prior & superior styli mediocris magnitudinem admittebat, perpetuo urinæ stillicidiô squalens, inferior & longè minor satis difficulter & cum dolore non ita exquisitè pervestigari potuit: dicta rima, quæ mentulæ huic non in apicis medio, sed potiùs in superna parte sita conspiciebatur, diductô altius præputiô, pollicis extimô articulô longior erat; tenellæ lanuginis vestigia in pube pubertatis imminentis indicia dabant. Penis de hinc malè conformatæ ex brevitate nimia membri (quia præter glandis solius corpusculum tenellum nil de coli extensa parte residuum cernebatur, quamvis alias pro membrorum proportione conformatum deprehendamus, & parvi staturâ quandoque magnô eôque pendulô membrô conspiciantur) judicium, quibus altè in mente hærebat, hi corporis proceritatem, macilentiam, vocem & vires viriles, promissiores comas, mammas ad latera minutas, & pudenda, non tamen ut in viris promissa adeò, cum appensis testiculis scrotô obductis intuebantur, rimam elongatam cum binis ductibus altiùs evolutis parùm habentes: qui verò altiùs rem ad rationis trutinam examinabant

Tribades cum *Cœlio Aureliano*; & ad nequitiis attrectantes subigatrices comici referendam censebant. *Hos* curiosior Genitalium observatio in quæstionem intricatam satis adeò deduxit, ut de futuræ aut imprægnationis aut prolificationis munere sciscitarentur: *alios* movit *Galeni* authoritas *Comm. in 7. Aphor. 44.* γυνὴ ἀμφιδέξιος οὐ γίνεται, mulierem non fieri æquimanum, cum eidem nil virile insit, ex Divi Senis authoritate: *alii* pro ratione roboris genitalium dimicantes, virili potiùs habitu incedendum duxerunt: inter utrorumque diverticula alii mediâ incedentes viâ utrumque veneris exercitium Marthæ nostræ attribuerunt, quoniam juxta Suidam ὅτι αἰσχρῶς καὶ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα, adeò ut meritò quærendum,

Num Dea fœmineum jam negligit Hermaphroditum,
Amplexu teneri sollicitata viri.

Favet horum sententiæ historia *Keckermanni* de milite Ungarico, qui in utrisque castris & Marti & Veneri litando assiduè strenuum se gerebat, tandem effœminatus puerperii vices subivit. Ut taceam binos Monachos, de quorum altero ταυτόγραμμα illud,

Mas, Mulier, Monachus, Mundi Mirabile Monstrum.

Sic *Andriam Scoticam* herilem filiam in uno lecto accumbentem stuprasse Anno M CCCC LXI. *Boëthius* author est. Et hæc de *Andria* nostra dixisse sufficiant.

D. Joh. Scultetus in Litt. ad D. Sachs. è Noriberga Vratislaviam. Confer Miscellaneor. Anni IIdi Observ. 203. Schol.

OBSERVATIO CCLIV.

D. SIMONIS ALOYSII TUDECIS, DE MONTE GALEA.

UTERUS EX DIFFICILI PARTU PERRUPTUS.

ANNO M DC LXX. die XXIII. Augusti Pragæ *Catharina Wolrabin*, Temperamenti frigidi & humidi, ætatis XXXV. Annorum, quatuor jam antea proles robustas feliciter peperit, tandem de dolore uteri subinde querebatur, colore pallida, macies indies

indies incrementum ſumſit, tuſſis ſicca moleſtabat, cum quinta prole ad nonum menſem naturale pariendi tempus pervenit, *quatuor diebus laborioſô partu* miſerè torquebatur, fœtus dextram manum exporrectam habuit, nec ultra ab Obſtetrice adjuvari, nec à conatu Matris protrudi potuit, quintâ tandem die fœtu jam extinctô, & illa expiravit. Maritus tàm laborioſi partûs cauſam ſcire cupiens, ut eam perveſtigarem rogavit, apertô itaque leniter abdomine, *Puer robuſtus extra uterum* omnis involucris ſolutus, *pedibus* in ſiniſtrum Hypochondrium extenſis *Lienem contingens*, capite cum manu exporrectâ, *intra Oſſa pubis & cervicem uteri hærebat.*

Chirurgo adſtanti, ut fœtum ſuaviter eximat, dico, quô exemptô, manus livida unà cum parte capitis, quæ exitum tentabat, ob vehementem facultatis expultricis conatum, in acutum redacta, deprehenſa. *Uterus in parte ſiniſtrâ* unà cum ſecundinis à conatu pueri pedibus *disruptus:* in parte verò dextrâ, *tumor* quidam *durus* in convexum usque ad cervicem Uteri inſtar globi ſe extendebat, *in Concavo* hujus, *ulcus nigrum* gangrænoſum illum tumorem cauſans, qui fœtui viam præcluſit, repertum eſt. Sectus per medium tumor, craſſitiem quatuor transverſorum digitorum ſuperabat. Hæc cauſa detenti fœtus.

D. Tudecius è Praga per D. Dobrzenskium miſit Vratislaviam.
Confer Miſcellan. IIdi Anni Obſ. 85. & 180.

OBSERVATIO CCLV.
D. JOH. DANIELIS MAJORIS.
EPULIS ET VERRUCA LINGUÆ FELICITER CURATÆ.

Mulieri 50. Annorum, & ampliùs, habitus macilenti, poſtquam ante novennium ex maxilla ſiniſtra inferiore dentem quendã molarem erui ſibi paſſa fuerat, ſed ab Odonthulco imprudentiùs tractatæ, poſt aliquod tempus circa ſedem evulſi dentis Hyperſarcoſis enaſcitur, parva primùm, ſed ſenſim ad nucis caſtaneæ magnitudinem excreſcens, Agyrtam conſuluit; qui fruſtum tantùm aliquod perperam ipſi abſcidit. Unde quia radicem *tumoris* planè non feriit, nec Medicamentis, aliisvè præſidiis, ad exſtirpandã eam aut mortifi-

candam usus est, contigit, ut post inducias aliquas caro illa anomala multò ulteriùs, quàm antè, excresceret, & cute super ipsam extensâ mobili, ex gingivis, cum Faciei deformitate maxima, sed sine Febre, Ovi gallinacei magnitudine propenderet. Nec loqui ob eam sine difficultate, nec deglutire, nisi mollissima liquidaque, Mulier poterat, mœrore & suffocationis metu haut leviter consumta. A gingivis enim tumor ille, eximiæ duritiei, indolorificus tamen, nec præcisè cancro annumerandus, colore pallidæ carnis, exorsus, dorsum, ut sic dixerim, rotundum aut gibbosum nactus fuerat, dentibus subtùs in eum se recipientibus, utpotè quorum eminentiis figura Hypersarcoseos, paulatim augmenta sumentis, se accommodarat. Reliqua ejus pars, instar Lobi rotundi, crassi, parumque crenati, linguæ incumbens, ipsam affatim in palati latus oppositum urgebat, donec subfinem Mensis Maji, currentis Anni hujus 1671. suasu Nobilissimi cujusdam Consiliarii in vicina *Aula Gottorpica*, opem meam tandem petiit, quidvis pati promta, modò non sectionem genæ aut carnis ustionem. Erosionem carnis per Septica tentandam equidem simulo; sed solatium statim, in raro hoc casu, pusillanimi Fæminæ superaddo, ex ligaturarum usu & adstrictione majore indies auxilium per DEI Gratiam promittens. Quibus facilè approbatis Chirurgum Academicum ejusque socerum, Chirurgum veteranum, sed cui tale exemplum nunquam anteà contigerat, convoco. Chordâ ab ipsis, tentandi studiô, immissa aliquoties resilit, ob dorsum gibbosum & lubricum *Tumoris*. Quare juxta longitudinem radicis ejus, Gingivis parallelam, cultellô falciformi, sulcum ducente, opus exstitit. Quem etiam Ægra patiens suô tempore admisit, purgata priùs modicè, per Electuariũ Lenitivum, ope Rob Ribium purgantis & Tincturæ Tartari, leniter acuatum; & posterô die phlebotomô tractata. Hinc chorda dupliciter inducta hæsit ad arbitrium, quantumvis non sine dolore; & similis alia, tertiaq; novendii spaciô, adhibita est, nõ insuper habitô interim usu internô Medicaminum cordialium temperatiorũ, putredinalem, acorem sanguinis infringentium, ac vulnerariorum: externè verò collutionum oris leniter adstringentium & balsamicarum, ad palatũ à saniosa Saliva & fœtida repurgandum. Sicque tertius, quartus & quintus dies inter dolores & ejulatus transiit, chordâ sensim arctiùs adductâ. Sextô & sequentibus caro luxurians incepit non parùm flaccescere. Septimô aut octavô fœtor etiam ingravescebat: quamrem judicabamus boni ominis. Nonô

aut

aut decimô itaque chordæ duæ adhibitæ sunt, setacea una, argentea altera; & ambæ simul fortiter adductæ, ut adstringendo videlicet, simul secarent. Sicque bonum factum: Hypersarcosin suam, fibris tenacissimis implexam, cum dente vicino carioso, mulier gaudiô penè perculsa, exspuit; aut exspuere conabatur carnem peregrinam, oris amplitudine majorem, & (flaccidam jam) drachmas quinque pendentem, remanente in gingivis frustillo, fabæ magnitudine; quod trium dierum ligaturis posteà etiam facilè cedebat. Vestigia carnium Oleô Vitrioli congruè inusta sunt. Dico, inusta. Nam quod ignis alioquin agit in materia combustibili, id salium causticorum acutissimæ cuspides præstant in corpore lacerabili ac molli. Ratione videlicet, atque per modum serræ, omnia discerpendo: sed hoc obiter.

Ob argumenti affinitatem aliam observatiunculam medicam subnectam. Finitâ, cum DEO, curatione istâ, sequente mense Juliô Generosissima quædam fœmina, Ranzovia, natalibus Reventlovia, *tuberculum in media lingva limbo sinistro*, pisi magnitudine, duriusculum, candicans exhibet, itidem exstirpandum. Setam tenuissimam similiter obduximus, &c. Quartô die verruca etiam ista decidit, vestigiô ejus per Oleum Vitrioli inunctô.

Epulidem aliquandiu pòst, immersione in Spir. Vini, Chirurgi servarunt, memores, quod Anno 1669. d. 19. Februarii, cor taxi (integerrimum adhuc) liquori conservativo immerseram, quem ipsis dicebam, Spiritum Vini esse. Sed est Spiritus Vini, Spiritu Salis leniter acuatus, & infectus admistô Eleosaccharô Terebinthinæ ac Lavendulæ.

SCHOLION.

CUm constare debeat, in Instrumentis medendi chirurgicis, (sicut in Pharmacevticis aliàs) speculationem mereri non solùm, quid agant; hujusmodi empiriam enim plebeji quivis, bonâ memoriâ instructi, possunt assequi; sed etiam, quô modô agant; itaque postquam institui, virtutes Mechanicas, intactâ ab aliis methodô, Organis & Machinis chirurgicis applicatas, alio tempore ex professo dare, de ligaturis in præsens existimo, illas per modum quendam compositum Trochleæ & Cunei egisse, ita, ut ratione circumgyrationis spectent ad Trochleam; ratione pressionis verò & stricti incubitûs dicendæ sint cunei, in spiram acti. Reliqui motus Mechanici, juxta Cartesium in Epistolis & Libello

peculiari nedum edito, vocantur motus ſerræ, Mallei, vectis cum Hypomochlio, cochleæ, plani inclinati, &c.

[*D. J. D. Major. Kilonio Holſat. in litteris ad D. Sachſ. à Lewenh.*]

OBSERVATIO CCLVI.

D. CÆSONIS GRAMMI.

FOETUS IN UTERO PUTREFACTUS, ET PER PARTES USU VINI MEDICATI EXCLUSUS.

Fœmina 37. annorum, quæ in priori conjugio 4. vel 5. pepererat liberos, alteri marito nuptæ incipit ſenſim abdomen intumeſcere: quia verò nihilominùs ſanguis ſtatis menſium periodis fluebat, (quanquam multò, quàm anteà parcius) an uterum gereret, ipſamet anceps hærebat; niſi quod poſteà evidens fœtus in utero motus, quem ſatis validum ſentiebat, ipſi ſcrupulum hunc eximeret. Sanguinis tamen fluxu etiam poſt motum perſeverante, meum ſuper hac re conſiliū coràm expetiit. Ego verò tàm propriâ, quàm celeberrimorū Medicorum Obſervationibus (quas Jo. Schenckius Obſ. Medic. l. 4. Obſ. 20. collegit) edoctus, nonnunquam fœminas præſertim plethoricas etiam totô uteri geſtationis tempore, idque citra offenſam matris & fœtus, menſtruū fluxum pati ediſſerebam, ſimulque autor eram, quia magnâ eam ſanguinis mole premi videbam, ut venæ ſectionem in brachio inſtitueret ad revellendum ab utero ſanguinem, ne fœtus nimiâ ejus quantitate ſuffocaretur, & ſedulò, quod ipſi præſcribebam, ex modicè aſtringentibus & fœtum roborantibus compoſitum medicamentū in uſum vocaret: imò ſi neq; ſic ſanguis ſiſteretur, ut V. S. in brachio iteraret. Verùm cùm ſanguis compeſci non poſſet, quin per uterum ſeſe exoneraret, & motus inſuper fœtus planè evaneſceret, tempusq; pariendi juxta ipſius calculum elapſum jam eſſet, fœtū jam mortuū eſſe ſuſpicabatur. Quam ipſius opinionem cum manifeſtiſſima putredo per corpus ipſius ſeſe diffundens, tetrumq; ſpirans odorem, & præcipuè in anima præter modum & ſolitum fœtente ſeſe exſerens, & pondus uteri, quô plumbi inſtar ſeſe gravari querebatur, non obſcurè confirmarent: propinabam ei, quia vires integræ id ferebant, vinum medicatum ex pellentibus, artemiſiâ præſertim rubrâ, ſabinâ, myrrhâ, caſtoreô, crocô & purgantibus conſtans, quod cum per aliquot dies biberet mulier, oſſa fœtus mutilata (quæ inter cranii fruſtula, os humeri & femoris dignoſci poterant) parteſq; carneæ planè putridæ ex utero fuére rejectæ;

ctæ: quibus ego visis, præsertim cum vires paterentur, usum vini continuandum suasi, & tantum eô obtinui, ut exclusô tandem per partes fœtu, uterus & abdomen ad pristinam redierint parvitatem, mulierque sanitati sit restituta.

E Kilonio Cimbria Vratisl. ad D. Sachsium.

OBSERVATIO CCLVII.

D. CÆSONIS GRAMMI.

FONTICULI NATURALES IN ABDOMINE ET THORACE.

NAturam optimam medendi magistram esse, & sæpe intentô quasi digitô Artificibus monstrare vias, per quas commodissimè velit ac possit ab humoribus superfluis, acribus & salsis liberari: præter cætera evincunt ulcuscula ista, quæ ipsa Natura nonnunquam in externa corporis parte excavat, quæ proinde *Fonticuli naturales* appellantur, & contradistinguuntur *Artificialibus*, quos naturæ ductum imitati Artifices ope cauteriorum vel actualium, vel potentialium efformare solent. Non solùm verò hoc remedii genus Natura Arti monstravit, sed & ipsa indigitavit loca, in quibus ulcuscula ista suppetias sibi ferre possint, quando non in artubus tantùm, sed & capite, thorace, abdomine ipsamet ulcera talia excitavit. Cujus vestigiis presse insistentes veteres Medici, in morbis Sympathicis omni parti mandanti, etiam regioni ventriculi, hepatis & uteri (uti ex *Avicenn. lib. 3. fen. 1. tract. 1. c. 33. & Rhas. l. 9. rei med. c. 1.* videre est) fonticulos iussérunt. Hodiè verò nos quidem in abdomine & thorace ob gestandi incommoditatem fonticulos non paramus; Natura tamen nondum desinit in istis locis ulcera talia producere, uti id subjuncta exempla testantur. A consiliis fui Matronæ sexagenariæ, cui ruptô peritonæô intestina ita in inguina delapsa erant, ut fasciis ea ligare, & suspensa tenere cogeretur: ex qua hernia hoc quoq; ipsi accedebat incommodi, quod alvus non ita promtè, quàm anteà excerneret, & ab assumtis medicamentis nô nisi tertiô die subduceretur, procul dubiô, quod feces ob sitũ intestinorũ arctiùs sibi incumbentium mutatũ tardiùs descenderent. Ob hanc alvi non satis excerentis segnitiem cum non possent non impuritates in venas lacteas

simul

ſimul abripi, & ad totum corpus redundare; hiſce tamen, exitum, ut credo, officioſa natura recludere voluit, dum in externa abdominis regione tria reſerarit ulcera, ſeu *Fonticulos naturales*, qui ſingulis diebus tàm manè, quàm veſperi tantum fundebant, quantum aliàs fonticuli ſolent artificiales. Et quamvis initiô ægra moleſtiarum pertæſa, occludere ea ſatageret emplaſtris; ſtatim tamen, ſi vel unum coiret, de anxietate & ad vomitum propenſione querebatur, quæ non remittebant, niſi ulcuſculô iterùm recluſô: proinde æquô animô in ſpontanea hac naturæ evacuatione acquieſcebat. In conſilium adhibitus fui à viro honorato, cui in ſiniſtra thoracis parte ſub mammilla eo in loco, quem ſcribendo arctè ad menſam premere ſolebat, tumor exortus fuit, qui ad ſuppurationem perductus, & debitô modô tractatus non niſi admodùm difficulter occludi potuit. Cum verò tandem à chirurgis consolidaretur, anguſtiam pectoris ſpirandique difficultatem patiebatur æger, adeò quidem, ut denuò ulcus iſtud recludere opus fuerit: quod redapertum in fiſtulam abiit coſtæ cuidam longitudine ſemidigiti incumbentem, & fontanellæ vices gerentem cum maximo ægri levamine.

D. Gram è Kilonio Vratislav. ad D. Sachſium.

OBSERVATIO CCLVIII.

D. CASPARIS FELDNERI.

PLEURITIS LETHALIS A FRIGIDIORE CEREVISIÆ HORDEACEÆ POTU IN VIRO, QVI PAULO ANTE CURA LACTIS ERAT USUS.

SArtor quidam hujus Urbis, in conficiendis veſtimentis aliàs ſatis celebris, quinquagenarius præter propter, temperamenti bilioſi, à multis jam annis laboraverat Arthritide Scorbuticâ artus ſuperiores & inferiores occupante, & graviſſimis interdum paroxyſmis affligente, ut ſæpè morti proximus, nil niſi eam ardentiſſimè expeteret. Ex periculoſo iterùm paroxyſmo, & quidem ultimo, aliquô modô convaleſcens deſideratur à viro quodam Illuſtri pro parando novo veſtitu, ad quē curru advectus, expeditis quoad fieri potuit, quæ expedienda erant, conqueri illi cœpit de miſerrimo ſuo ſtatu, in quem à contumaci iſto malo erat reductus, & à quo, ut liberetur, vix ulla ſupereſſet ſpes. Ad quod

quod vir Illustris boni animi eum esse jubet, nec de salute sua desperare, quam integram iterùm acquireret, si noviter inventæ *curæ Lacteæ*, tantoperè decantatæ, se subjiceret, omniaque, quæ ibi præcipiuntur, strictè observaret: Nec esset, quod de legitimo modo utendi sit sollicitus, hunc enim benè delineatum ipsummet se communicaturum. Sartor gaudiô cumulatus acceptâ hujus curæ delineatione gratias humillimas agit, & statim domum reversus, comparatis sibi iis, quæ ad curam necessaria videbantur, nempè juvencâ rubrâ, cui vitulus non ita pridem erat ademptus, præmissâ etiam purgatione per extractum Rhabarbari factâ, eam sine mora aggreditur, & ad integri anni spatium continuat, omnia strictissimè observans, inprimis rigidam diætam huic curæ propriam. Cedunt omnia feliciter; sex enim menses vix erant elapsi, ex quo iterùm incedere reique domesticæ præesse incipit, indies etiam se melius meliusque habens, annô totô nondum ferè completô, bonam atque perfectam recuperat salutem, nisi quod nonnulli manuum digiti, à prædicto morbo anteà graviter exagitati, remanserint contorti & immobiles. Absolutâ curâ ad alios cibos iterùm revertens usum lactis non penitùs abrogabat, sed quôvis manè unum vel alterum bibebat poculum, tantundem etiam quôvis vespere, cœnâ enim abstinebat. In prandio pane triticeô & lacticiniis delectabatur, ut & carnibus facilioris concoctionis, pullis sc. & carne agninâ, nec non jusculis ex iis confectis, hisce tamen omnibus nullô modô conditis, sed leviter saltem salitis. Vinô parcissimè utebatur, cerevisia, quam bibebat, erat quasi secundaria. Ut ad scopum veniam: Excurrunt quinque præterpropter menses, quod Sartor noster optimè se habet, circa finem verò Maji præteriti vocatus ad quendam Nobilem duo pocula Cerevisiæ Zerpstensis ebibit, domumque repetens, depositô thorace, nudus aëri, existenti tunc admodùm frigido, quinque horarum spatiô se exponit. Vix media labitur nox, ex quo torporem totius corporis, calorem præternaturalem & punctiones in utroque latere sentire incipit, hæc tamen omnia leviter ferens, (aliquam enim levem Arthritidis recidivam tantùm metuebat, facilè tollendam per repetitam lactis curam) sine usu ullius medicaminis ad tertium insequentem perseveravit diem, quô omnibus exacerbatis, maximè dolore punctoriô, meum consilium expetit. Statim ad egrediendum me accingo, & ad ædes ejus propero, quas cùm intro, offendi eum difficillimè respirantem, sæpiùs tussientem, nonnunquam modicum sanguinis exscreantem,

antem,& de insigni sinistri lateris dolore conquerentem,pulsum,factâ ejus exploratione, inveni durum & velocem. His signis conciliatis facillimè conjeci & pronunciavi, morbum quô detentus sit ægrotus, esse *veram Pleuritidem* seu inflammationem Pleuræ, tunicæ musculos intercostales succingentis, provenientem à coagulato sanguine in vasis intercostalibus subsistente, adeoque circulationem ejus debitam impediente. Tali coagulationi in nostro Patiente ansam dederant frigidior cerevisiæ istius hordeaceæ potus, & denudati corporis expositio aëri frigidiori, constipationem pororum citissimè producenti. Horum enim unum vel alterum, adeoque magis si conjunctim accidunt, satis potens est, ut sanguinis promoveat coagulationem, inprimis si multâ bile abundet, & teneræ quasi sit consistentiæ,quam in hoc subjecto ob prægressam lactis curam non sine ratione augurabar. Quod enim tali curâ usus fuerat, ipse mihi paulò antè, cum uxorem, puerperam, ex febri quadam putrida per benedictionem Divinam restituebam, referebat, ne minimâ omissâ circumstantiâ, & eô planè modô, quô anteà recensui. Omnibus igitur ritè perpensis,ut & eo, quod jam tertius elapsus esset dies,ex quo incepisset decumbere, ratus curationem nullô modô differendam esse, tales incepi curativas intentiones: ut sc. sanguis, quantum fieri possit ventiletur, ejusque coagulatio omnibus modis præcaveatur, & id quod jam coagulatum esset, dissolvatur. Eapropter statim proposui venæ sectionem, quippè, quæ educendo certam portionem sanguinis reliquæ massæ faciliorem & celeriorem motum conciliat,& eô ipsô revera sanguinem ventilat: Hâc etiam præmissâ omnia medicamenta posteà assumenda, sive sint sudorifera, sive alia, certiorem, citiorem & feliciorem nanciscuntur effectum. Hanc verò admittere & ægrotus & uxor ejus denegabant ob imminentem noctem (erat enim jam octava vespertina, cum vocabar) quare coactus eam in crastinum differre, præscripsi saltem bolum quendam sudoriferum,ex ♁. diaphoretico, oculis ♋. mandibulis lucii piscis, modicâ quantitate Laudani Opiati gr. ß. vix excedente, & ℈j. Diascordii Fracast. conflatum, utque eô assumtô cum aliquot ℥. aquæ Card.ben. blandum expectet sudorem præcepi. Manè sequenti reversus percepi, quod hanc noctem quietiorem habuerit, quàm præteritas, manu autem pulsui admotâ, deprehendi, quod ab hesterno ne minimum differret, urinâ etiam inspectâ observavi eam admodùm tinctam & turbidam.

Jussi ut Chirurgus vocetur & vena brachii in latere affecto aperiatur, indeq; sanguis ad ℥iiij. extrahatur; loco verò dolenti applicetur unguentum pleuriticum Mynſ. & de althæa comp. præmissâ illinitione quâdam levi cum Spiritu Vini, croco ♂. vero saturato, cujus descriptionem vide apud Polimannum, & qui sæpè solus externè sufficit ad tales dolores compescendos. Internè statim à venæ sectione deglutiendum dedi pomum Borsdorffianum cum ℈ij. olibani sub cineribus assatum cum ℥ unâ vel alterâ aquæ card. ben. quam avidè appetebat. Sudore blandè subsequutô mox se melius habere cœpit remittente dolore & cessante tussi. A meridie iterùm inviso ægrotum jam hilariorem & meliorem de convalescentia sua concipientem spem, sed inspectô sanguine nihil boni augurari potui, ferè enim totus congelatus erat, & ad crassitiem pollicis veram gelatinam ex pedibus suillis factam quoad colorem & consistentiam referebat. Præscripsi potiunculam ex incidentibus & coagulatum sanguinem dissolventibus, v. g. ex succo taraxaci recenti, aq. destillatâ card. mar. petrosilin. fœnicul. & Syrupo pap. rhæad. cum Sp. ⊖. ammoniaci & paucâ quantitate Laudani Op. ut & Pulverem quendam dissolventem ex sanguine hirci juxta Helmontium præparato, ovis Struthion. oculis ♋. & ♃. fixo, de quo præcepi, ut quavis vice ʒß sumeret, & quidem ter de die, de potione verò unum vel alterum cochlear, & hoc sæpius, seseque semper sub lecto contineret, quò sudor facilitaretur. Quia verò valdè sitiebat, ordinabam ei locô potûs ordinarii leve Decoctum florum pap. rhæad. exsiccatorum cum aq. scabiosæ factum & paucâ portione Syrupi violac. edulcoratum. Aquam cardui ben. etiam concedebam, sed tepidè bibendam. Frigidam indesinenter à famulitio & reliquis adstantibus flagitabat, se enim in instanti pristinam sic recuperaturum sanitatem dicebat, quod tamen ne fieret maximè prohibui. Jam memoratorum Medicamentorum usum continuabat admodùm feliciter ad tertium insequentẽ diem, ubi de novo, nescio quô errore commissô, sed uti mihi facilè persuadebã, ex potu frigidæ illi me insciô concesso, (nam hoc erat unicum, quod semper expetebat) circa vesperam atrocissimis ex altero latere tentatur doloribus, superveniente febre intensissimâ, quæ caput cerebrumque occupans totam noctem inquietissimam reddidit. Sequenti die vocor summô manè, veniens omnia in pessimo & ferè desperato statu deprehendo, pulsus erat durior quàm in principio, cum tamen præcedentibus diebus sat æqualis & naturali ferè similis apparebat. In his

angustiis me videns, generosum istum medium, V.S. puta, adhuc semel repetendum censui, quapropter ex altero latera sanguinis ℥iij. extrahi curavi, non neglectô temperatô quodam sudoriferô & cardiacô ex auro præparatô, quod immediatè post V.S. decumbenti propinavi: Sed omnia in cassum, nam circa tertiam vespertinam ædes sartoris repetens video, quod natura ferè tota succumbat & sanguis in cordis confiniis jam stagnare incipiat: Dixi mortem instare, quæ etiam placidè circa mediam noctem subsecuta est. Sed quod maximè mirandum, & in quem finem solum hæc observatio à me in chartam est conjecta, est, quod sanguis alterâ vice emissus statim coagulari inceperit, & brevi post in gelatinam aliquô modô pellucidam abierit, nisi quod in ima ejus parte obscura quædam rubedo, crassitiem dorsi cultri vix exæquans, observata fuerit. Non equidem me latet, quod Pleuriticorum sanguis, ut & illorum, qui febri istâ symptomaticâ vernali, cujus *Nobiliss. Anglus Thom. Sydenham in methodo sua curandi febres* mentionem facit, corripiuntur, per V.S. extractus ex aliqua parte purulentus appareat & gelatinosum quid superficie tenus exhibeat, hoc, dico, non me latet, ejusmodi enim sanguines ipse sæpe vidi, & meis manibus tractavi, sed quod sanguis ferè totus gelatinam pellucidam repræsentaverit, non observavi. Et hoc est, quod unicè attribuo teneriori viri hujus sanguinis constitutioni, in omnibus lactentium sanguini haut absimili, & ob id ipsum ad congelandum valdè pronæ, quam meô judiciô sibi comparaverat *ex continuo lactis potu.*

OBSERVATIO CCLIX.

D. GODOFREDI SCHUBART.

EX CASU EPILEPSIÆ CUM SYMPTOMATIBUS RARIORIBUS.

JUvenis 17. annorum, Textoris cujusdam discipulus, ante biennium per scalam 20. graduum præcipitem graviter decidit super hypochondrium dextrum, subsequente dolore & tumore; vocatus barbitonsor, inunxit locum dolentem, & superposuit emplastrum, paucos post dies sequitur vomitus grumosi sanguinis copiosus & frequens: adstantes ob metum periculi vomitum sistunt, paucorum dierum intervallô, ab una

vel

vel altera bucca panis fermentati, corripitur *motu convulsivô* totius corporis, sat gravi, sensibus tamen illæsis; varia mox adhibita curationis, tùm præservationis gratiâ, sed, quod notandum, à spirituosis & aliis specificis odoriferis internis & externis, calci pedum licet applicatis, motus isti convulsivi ita exacerbati sunt, ut miser homo posthac nullum odorem seu suavem seu fœtidum, etiam è longinquo, sine convulsione, perferre potuerit. Ex minima enim mica panis fermentati degustata vel saltim olfactu percepta, ab esu carnium tam assatarum quam elixarum, lotione pedum ex aqua calida, jusculis, medicamentis, &c. Paroxysmô nunc graviore, nunc leviore, prout læsio major vel minor, correptus fuit. Breviter nullô cibô vel potu ultra annum usus est, exceptô pane azymô, melle, lacte crudô, passulis minoribus & majoribus; & sic nunquam vel rarissimè ab interna causa proxima in ventriculo hærente, sed semper & solummodò ab externis ingestis vel applicatis, iste motus convulsivus excitatus est. Quamprimùm enim panem fermentatum deglutiret, singultus obortus, quia materia putrida in ventriculi fundo tanquam parte nervosâ latens, à fermento panis, seu vaporoso, commota, unde statim à deglutitione illâ pars singultu correpta, mox hujus materiæ vapores per nervos cerebro communicati, hinc ad principium Medullæ Spinalis protrusi, universum corpus motu convulsivô prehensum. Percussô enim vel affectô cerebrô ventriculus turbatur, & vomitus fiunt, maximè in Hemicrania: Quid mirum, si vicissim ventriculô affectô, cerebrum totumque nervosum genus compatiatur. Oblatus mihi iste juvenis elapsô annô sub finem Mensis Augusti, ubi cum ex unica micâ panis hoc triste spectaculum viderem, & quod Medicamenta ob metum convulsionum nec acceptare, multò minùs tolerare posset, Prognostico derelinquendum ipsum statui, urgentibus verò consanguineis ultrò, divina adjuvante gratia, desumta indicatione à juvantibus ac lædentibus, remedium singulare in forma ⊖ inveni, virtutis incidentis, attenuantis & discutientis, & causâ proximâ (*nam sublatâ causâ, tollitur effectus*) quod ipsum absque metu & exacerbatione Paroxysmi Convulsivi, condimenti locô cibis, (ast insciô Patiente) immistum, quotidiè assumsit, & sanè divino cum effectu. Sunt enim ⊖ia medicata, introducta locô Decoctorum longorum, & videntur quibusdam unius esse valoris & efficaciæ. Guilielm. Fabric. ⊖ia quidem illepida vocat, quod non nisi corrugatâ fronte hauriantur: Sed rectè Quercetan. in

Pharmacop. Rediv. ablegat dubitantem ad experientiam; quæ habetur in diversitate ⊖ium; item ad sensus externos, saporem, odorem, &c. quibus constabit ⊖ia plurima plerumque conservare virtutem simplicium suorum: hinc dantur sudorifera, diuretica, cephalica, stomachica, deobstruentia, anodyna, &c. &c. Post usum prædicti ⊖ nulla ampliùs convulsio secuta, sed spatiô 14. dierum præcedente pruritu artuum, ibidem scabiosus factus, hinc continuavit hoc medicamentum ad 6. Septimanas, donec, fortè satis præparatâ materiâ, natura exsuscitata, eam per vomitum & alvum ejecit, quâ excretâ, laxativô reliquias per vices eduxi. Ex eo ita convaluit, ut non solummodò pristinam artem textoriam denuo reassumere, sed & liberè sine metu recidivæ convulsionis pane fermentatô, carnibus, &c. &c. & iis omnibus, quæ antè cane pejus & angue fugerat, innoxiè frui & vesci potuerit.

D. Schubert. in Litt. ad D. Vollgnadium.

OBSERVATIO CCLX.

D. GODOFREDI SCHUBART.

POST FEBREM PUPILLARUM ENORMIS INTUMESCENTIA.

HOnesta Matrona Anno 1665. post annorum nonnullorum sterilitatem, ex diutina mensium suppressione, nauseâ, vomitu, appetitu insolitô, pedum & abdominis tumore, motu, ast non sine aliquali fluctuatione &c. præmissô examine, unà cum obstetrice prægnantem se esse credit, circa solitum tempus omnia ad instantem partum præparat, ast frustrà. Elapsô enim legitimô tempore partus, respiratio difficilior, Phlogosis, sudor frigidus, manuū tremor, anxietas & palpitatio cordis, dejectiones liquidæ, &c. insecutæ. Cum meum deniq; requireret consiliū & auxiliū, consideratis omnibus, prædicta symptomata ex cacochymia serosa, ab aliquot annis per sedentariam vitam, circa viscera & uterum collectâ, conceptionem falsam hactenus repræsentans, provenire statui. Præmissô itaque lenitivô & V.S. Humores serosi Apozemate sensim & per Epicrasin educti, interjectis roborantibus & aliis, quæ varietas symptomatum urgentium sæpè indicavit;

dicavit: hinc quodammodò reconvalescens ægra, ab ulteriore usu medicamentorum abstinuit. Insequente annô 1666. mense Juniô, incidit in febrem continuam, cum dolore capitis continuo graviqúe, & Diarrhæa periculosa, ex qua maximè debilitata, tandē præter spem Deô auxiliante, convaluit. Mox desinente Febre, incepére *pupillæ oculorum* amborum, ast sine notabili læsione visus, *supra modum & magnitudinem naturalem dilatari* & intumescere, paulò pòst per intervalla, præcedente pruritu molestissimô ex levi frictione serosi humoris, spatiô 24. horarum frequenter ℔. 1, nonnunquam plus, aliquando minus effluxit. Novam igitur affectus hujus curationem aggressi sumus interna & externa cum optima victus ratione, decoctum lignorum, frictiones & alia adhibuimus, quibus cum nihil profecerimus, fonticulus inustus est, quô quidem effluxus copiosus seri proxima ex parte derivatus & cohibitus, ast illa intumescentia, aspectu ferè horribilis, pupillarum huc usque permansit. Vulgare est, non solùm ob imperfectas crises, per metastasin humorum, in febribus, præprimis continuis, nonnunquam graves morbos succedere, ut Paralyses, abscessus, hydropas, &c. &c. Sicut eôdem annô similiter observavi, quod cuidam febre continuâ laboranti gravissimo cum dolore capitis, suffusio oculi dextri successerit, qui nisi maturè sibi consuluisset, in gravius & incurabile malum incidisset. Sic non raró & propter æstum inextinguibilem & exsiccationem febrilem, observatæ hecticæ, &c. In descripto casu, intumescentiam pupillarum, partim ab exsiccatione febrili tunicæ uveæ citra humoris aquei consumtionem, (aliàs visus etiam imminutus vel abolitus fuisset) partim à Metastasi humorum serosorum, accidisse certum & rarum: Cum aliàs ejusmodi humores gravitate suâ potiùs partes inferiores soleant petere, & vi naturæ deorsum ad pedes detrudi.

D. Schubart in Litt. ad D. Vollgnadium.

ANNO

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM III.
DE OSSICULO EXCRETO.

IN Observationis III. de *Officulo excreto* Scholio sub finem recensita fuit *historia de cerasi nucleo* per *urinam* excreto: non minus mirabilis relatio *D. Frider. Lachmund Phys. Hildesiens.* in de *Admirand. Fossil. Hildes. Sect. III. c. 22. p. m. 70.* de fœmina quinquagenaria Anno *1666.* Sarstedæ in Saxonia Inf. quæ de dolore capitis conquesta, tandem tumorem cum inflammatione in dextra gena passa est, qui tumor *1667.* apertus primùm sanguinem & pus fudit, post materiam duram, *lapidosam*, cineream, tuberculosam, quæ aperta exhibuit *cerasi Officulum cortice lapideô & tuberculosô obductum*, mirumque quomodo eò à Natura protrusum fuerit *cerasi officulum.*

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenh.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM XXXVI.
DE PUERO CEREBRO CARENTE.

C*Asp. à Reyes* in *Campo Elysio* Jucund. *Quæst. q. 31. §. 6.* cum recensuisset quædam animalia hominesque relatos *cerebrô caruisse §. 10. subjungit*, hæc nil probare aliquem sine cerebro vivere posse, cum sit pars corporis humani valdè præcipua, sine qua tota hominis Oeconomia pereat, spirituum animalium generatio deficiat, ad quorum defectum sensus, motus & respiratio intercidat: & *§. 11. Zacuti* testimonium tanquam Judæi, qui multas inauditas Chimæras sibi finxerit, in dubium vocat. Nihilominùs tamen *Theod. Kerckring. Spicileg. Anat. Obs. 46. p. 102. oves* plusculas quasi fatuas, ut nec edendi,

nec

nec bibendi ſtimulos ſentirent, apertô craniô *nihil de cerebro habuiſſe*, ſed inibi aquæ tantillum repertum fuiſſe atteſtatur; quin & ipſe *puerum* ſecuit hydrocephaliâ mortuum, cujus ſuturæ capitis magnô ſpatiô hiantes demonſtrarunt intus *non cerebrum*, ſed cerebri locô aquam mucoſam repertam, qui puer 5. menſes cum dimidio vixerat. Expectamus propediem *è Schafhuſio* promiſſam ab *Exc. WEPFERO* Obſerv. *puellæ ſine cerebro natæ Hiſtoriam tertio Anno* inſerendam.

[*D. P. J. Sachs à Lewenh.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II. OBSERVATIONEM LIV.
DE FUNGO MONSTROSO.

INterea dum Magnifici ac inter Nobiles Medicos ex merito Regii, Excellentiſſimi *Dn. D. Bernhardi* Obſervatio cum Scholio *de Fungis*, concinnandi Indicis ergo perlegitur, ubi p. 107. mentionem facit Phalli Batavici, peropportune offeruntur à quodam Pharmaceuticæ artis ſectatore perinduſtrio perque ſolerti Chriſtiano Kisling, modò è vicinis Hirſchbergam montibus Riphæis reduce, exemplaria quædam *Fungorum* illorum *peniformium*, diverſæ ætatis, quorum icones ad vivum depictæ, hìc æri inciſæ in annexa tabula ut apponerentur, Lectori, *Junii* aut ſi alibi exſtiterint, delineationibus deſtituto minimè ingratum fore exiſtimatum eſt.

Fig. I. Exhibat *Fungum* modò è terrâ protuberantem, in formâ *Globi*, qui diſciſſus inaniis erat repletus, & pulpæ locô intra externum corticem & membranam interiorem ad lati digiti minoris ferè craſſitiem ſuccum glutinoſum inſtar pellucidæ gelatinæ, quam intertextæ fibrillæ ſuffulciebant, continebat. a. fundi planitiem externam; b.b. verò duas radiculas ſubtiliſſimas denotant.

Fig. II. Repræſentat adoleſcentis fungi faciem. Facetè ſatis de hujus incremento referebat idem Kislingius, ſocium ſuum, *globoſum* in Fig. I. delineatum *Fungum* marſupiô recondiſſe, quô minùs inter eundum in manibus moleſtus eſſet, cùmque emenſô aliquô ſpatiô eundem

 extra-

extrahere inde, cumque contemplari cuperet ille, jam in aliam formam transiisse fungum cum admiratione & risu deprehendit.

Fig. III. Fungum adultum delineat, cum Scapho suo & glande pileatum. Scaphus, quemadmodum suum ovum, erat candidus plurimis griseis & nonnullis subflavis interstinctus punctulis: per mediū dissectus medullam habebat nullam, intra duos tamen cortices pulpam spongiosam, Sambuci medullæ similem, sed eâ rariorem. Glans s. pileus erat undique cancellatus, viroris subfusci: cancelli vero singuli madore squalebant nonnihil glutinoso; quemadmodum & globus jam à Scapho utrinque perforatus & parumper elongatus.

Odoris hi Fungi erant acutissimi penetrantissimi, spirantes de se dulcedinem flagrantissimam, sed nescio dicere quam abominabilem aut virosam, certè fracidissimam. Similem ante plures annos me percepisse memini odorem, quamvis non tantô excessu nares ferientem, ex fracedine oculorum cancri, & deinde etiam matris perlarum more solitô præparatorum, h. e. in pollinem cum aqua destillata super porphyrite redactorum, postquam nonnulla eorum portio aliquandiu ex oblivione aut incuria in patella reposita stetisset. Idem Kislingius retulit rhizotomum, qui se in montes illos deduxerat, fungos hosce nominasse Gicht-Morcheln (*i. e. fungos podagricos*), seriò confirmans, si quis per scaphum, tanquam per siphonem, potum hauriret, eundem à Podagra liberum evadere. Inventi verò hi fungi sunt in montis peralti altiore convallio, ab arce antiquissima pariter ac celebratissima, *Kynast* dicta, & Generosissimæ Familiæ Gutschiorum, Schof cognominatæ, hereditaria, dimidiô circiter milliari dissitô, in loco umbroso atque uliginoso. Hosce fungos in Bohemia frequentiùs provenire, immò inde huc fortè translatos esse ab eodem rhizotomo relatum est.

[*D. Henr. Vollgnadius.*]

ANNO-

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM LXV.
DE CALCE PODAGRICORUM.

GYpſea hæc articulis Arthriticorum affluens materia commodè *Calx* nominari poteſt. Refert *Braſſavola com. Sect. 4. §. 79.* quod à juncturis cujusdam ægrotantis *calcem* talem ad ℥j. eximens, aqua ſubegerit, qui parieti cum lapide aliquo illinitus lapidem tenaciſſimè ſuſtinuerit, & mox ipſe in lapideam duritiem concreverit. *Theod. Kerckring. verò Spicileg. Anat. Obſ. 28. calcem* talem *Podagric.* Anatomiæ Spagyricæ ſubjecit; dedit *Spiritum* quendam inter *Spir.* Tartar.& Sal. Armoniac. quodammodo medium, acidiorem illô, hôc mitiorem: *Oleum* ab oleo ♀ vix colore, fœtore & conſiſtentiâ ſimili potuit diſtingui, *Sal* ex capite mortuo extractum à Sale Tartar. parùm abluſit, niſi quod ſapore quôdam extraneô infectum viſum fuerit.

[*Philip. Jacob. Sachs à Lewenheimb. D.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM LXIX.
DE OPIO.

LEgatus Gallicus ad Regem Angliæ, quando Dn. *Monconnys* fuit in Anglia, ægrotavit, is ut poſſet dormire *integras Uncias Opii* aſſumere coactus fuit. *Monconnys Itiner. Angl. Tom. II. p. 61.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM LXXII.
DE TRIBUS MAMMIS.

AN *Mammæ* in Animalibus debeant numerô fœtus respondere? Hanc enodasse *libellô de semine genitali*, qui interiit *Scalig.* profitetur; falsum tamen pronuntiat axioma esse, *in* suis *Comment.* Sus sæpè 16. habet fœtus, nec tamen tot *mammis* scatet; mulier interdum ternas parit proles, imò septem, ut in familia *Porcellorum* Patavii factum, duabus tamen mammis gaudet. Attamen vivit *Romæ* fœmina honesta & juvenis, quæ cum marito suo plures filios filiasque, sed singulos omnes procreavit, quæ tamen à Natura *quatuor* dotata est *Mammis*, quæ omnes Lac habent. *Joh. Faber. Bamberg. Not. in Recch. f. 475.* De alia Muliere 4. *Mammis* instructa *Benedict. CABROLIUS Observat. Anat.* 7.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenheimb.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM LXXIIX.

IN fine Obs. 78. de *Sale Polonico* notatum fuit, quod levius sub terra pondus habeat. Idem confirmat Dn. *P. Adalbert. TYLKOWSKY in Meteorol. Curios. Part. IV. c. 4. p. m. 164.* tanquam αὐτόπτης testis: Sal, *inquit*, fossilis, qui largô proventu è fodinis minoris Poloniæ (circa *Cracoviam*) instar grandium saxorum eruitur, quamdiu sub terra est, minus sub pondere habet: supra terram gravior est. Causam refert in aëris illius subterranei densitatem, ita & lapis infra aquam, utpotè in densiori medio minus premat: fortè tamen etiam evenire, ut aëris recentis afflatu rigescat, unde densior & ex eo Sal gravior evadat. *De* harum

Salis

Salis gemmæ fodinarum in Polonia natura exactam relationem à Nobili Germano (qui ante aliquot annos ipsemet in eas fodinas descendit ad 200. filorum s. orgiarum profunditatem & in iis circumduci se passus est trium horarum spatiô) communicatam *Ampliss. Oldenburg.* inseruit Transact. *Philos. Tom. IV. 18. Jul. 1670.* consessu habitô *Num. LXI. p. 1099.*

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Lewenheimb.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM XCIV.
DE VITULO BICIPITI.

Vitulus monstrosus *biceps* mense Aprili 1624. propè Romam in villa quadam Illustriss. *Dn. Marcelli Sacchetti* natus, detractâ pelle delineatus exhibetur *à JOH. FABRO Lynceo in Not. ad Recchum f. 626.* ejus alterum caput paulò fuit elongatius, pes verò alter & coxa retractior, utriusque capitis aspera arteria in unum truncum coaluit, pulmones cor amplexantes tres internè in utroque latere lobi: cor inter pulmones utrinque ambientes unicum, sed pro animalis proportione majus &c. *Aliud vitulinum biceps caput idem Faber f. 628.* delineat ex *Principis ab Aqua Sparta CÆSII Muséo*, ubi ex una cervice duo enata sunt capita, aut ut veriùs dicendum, ex una cervice ac simplici calvaria gemina rostra cum 4. suis oculis, sed duabus solummodò auribus, quo tempore hoc monstrum natum, latet. *Aldrovandus* copiosus est in *monstris vitulinis* depingendis & describendis; & Cæsiano similem figuram *Aldrov. l. 1. de Quadrup. Bisulc.* affert ex *Evagrio in Hist. Eccles.* qui circa Nisibin Persiæ Urbem natum scribit.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM CX.
DE GLOBIS VITULINIS.

Quæ in *Obſervatione* propoſita de Generatione *Globorum vitulinorum* ex relatione mercatoris cujusdam recenſuimus, num omnia cum veritate, ſive modum, ſive locum generationis illorum ſpectes, conſentirent, ambiguum me admodùm reddiderunt. Proinde etſi de *pilo vaccino* litigare animus non ſit, talem apud me concipere conjecturam cœpi, ut *modum* generationis exiſtimarem fieri, quando pili devorati cum parte coaguli (reſtantis pòſt diſtributionem prioris chyli in ventriculo) & parte butyroſæ ſubſtantiæ lactis novo ſive ſuctu ſive paſtu hauſti, conglutinati inter ſe compinguntur, & circumvolutatione in ventriculo in talem figuram efformantur. Quem ad ſenſum etiam Wierus *l. 4. c. 16. p. m. 446. a.* de generatione horum *globorum*: paucis ſaltem mutatis, quæ ibi videri poſſunt, differit; conſentiente eodem *Cardanô* apud *Schenck. in Lithogeneſ. Append.* eatenus, quatenus *pilas* illas ex motu rotunditatem acquirere adſtruit, quamvis quoad materiam illarum diſſentiat, dicatque eſſe eam *ciborum recrementa, pituitæ medio coacta.* Deinde magis *circa locum* generationis ſ. matricem horum *globorum* hæſi, ut crederem illos in ventriculo, quarto nempè, ſive propriè ſic dicto, compilari, h. e. rudimentum & exordium capere. (ut inteſtina taceam, in quibus inveniri tales globos *Wierus* aſſeverat, & fortaſſe ibidem generari etiam putavit.)

Anſam dubitandi præbuit opinio quorundam virorum doctorum, exiſtimantium, ut plurimùm res p. n. in partibus animalium genitas, figuram ſuam ex conformatione partis, in qua generantur, mutuare; ventriculi autem vitulini figuram potius in longitudinem, quàm ad rotunditatem vergere, nimis vulgò notum. Itaque potiùs primum ventriculum, ollam, ni fallor, à *Severino* nominatum, matricem iſtorum globorum ſtatui, tùm quia ejus conformatio ad rotunditatem globis conciliandam aptior, tùm ejus capacitas (in lactente vitulo) anguſtior, tùm ejus actio, quâ ingeſtâ, ruminandi cauſa, continuò circumagitat, (quod

in

in ventriculo quarto haut fit) complicationi pilorum commodior videbatur, quandoquidem veterinarii affirmant pabulum eructatum, si inter ruminandum animali eripiatur, rotundum, certè conglobatum esse. Nec enim obstat experientiam testari, vitulos quam diu lactent, nihil in ventriculum primum admittere, sed eum semper vacuum reperiri, siquidē is solùm liquida non recipit, quemadmodum ad ventriculum quartum solida nunquam perveniunt. Nec, puto, autoritas *Wieri* contra me quicquam valebit, qui l. c. adstruit *in ventriculo* talismodi *globos* generatos repertos esse substantiâ limosâ albidâ obductos, quā vel lac vel chylū vel succum pituitosum existimat; quandoquidem illi opponi possit, non ideò necessum esse, ut *globi* illi in eo loco generati sint, ubi inventi fuerunt: videlicet alius in ventriculo vituli, pugni magnitudine, alius in colo juvencæ bubulæ pomi aurantii vel citrini exactè, præter colorem, æmulo. An verò absurdus videbor, si admisero posse fieri, ut tales *pilæ* sive *globi* è primo eructati in quartum ventriculum, & inde in intestina protrudantur, videlicet in statu p. n. animalis? Hæc dum meditarer, ad manus veniunt *in Nardi Antonii Recchi* Animalia *Expositiones Joh. Fabri Lyncei*, à quo tùm in mea concepta opinione confirmor, tùm etiam magis informor. Docet enim *idem* sagacissimus naturæ indagator experimentalis *I. p. 624.* œsophagum ruminantium *duobus* præditum esse *foraminibus*, quorum *alterum* in ventrem majorem, *alterum* in tertium ventriculum omasum sive librum, Italis *Centopelle* dictum, fertur. Horum posterius circa finem œsophagi, hoc, prope superius orificium ventriculi, puta quarti, locatū, duobus oblongis & teretibus labiis obserari, eaque, quia carnosa & membranosa sunt, facilè cedere ciborum crassiorum ponderi, aditumque largiri in saccum majorem sive ventriculum primum: Lac verò & liquida super illa labia, tanquam canalem declivem, promtè & immediatè decurrere ad tertiū, & ex hoc illicò ad quartum, decliviorem ventrem, ut vix guttula in priores ventres delabi possit. *II. p. 634.* asserit, se *Tophos* non in secundo, ut *Plinius* voluit, sed in primo tàm vaccini generis, quàm cornigerorum aliorum domesticorum animalium stomacho, italis *la Trippa* dicto, reperiri, idque *se* in varia eorundem sectione animadvertisse. Cumque ibidem *idem* Philosophus brevibus totam rem comprehendat, lectu ejus dignissima verba hîc adscribere operæ pretium erit: Cum lactentes, *inquit*, tàm hœdi quàm vituli sese matresque suas sæpiùs lambant, plurimum *pilorum* cum lacte & absque ipso deglutiunt: quod si rariores illi ac pauculi pili fuerint, cum lacte ad quartum ventri-

ventriculum delabuntur, in colato quoque coagulo reperiuntur: Ubi verò plusculi conglobantur, in primum rectà descendunt ventriculum, quos ego avellanæ nucis magnitudine, tàm in solum lac sugentibus, quàm simul jam fœnô vesci incipientibus, in hoc eodem sacculo sive *primo ventriculo & non alio* inveni. His magis magisque alii pili aggeruntur, donec massam eam rotundam, perpetuò in Stomacho illo mansuram efforment; quæ nunquam cum cibo postmodùm ruminando adscendit, nec ullum gravedinis interea aut molestiæ ipsi sensum procreat. Est autem substantia hæc discissu difficilis, & rariori pileorum ex pilis texturæ ac compositioni simillima, quò verò major ejus quantitas, diutiusque in animantis ventre hospitata est, eò difficiliùs acutissimô etiam cultrô discinditur ac separatur. Hæc ille.

Cæterùm quemadmodum discrepare nonnihil videntur *Pilæ* à Wiero l. c. descriptæ à nostro *Globo*, *tùm colore*, nigræ namque istæ fuerunt: quemadmodum & illa *Cardani*, & dubio procul *Tophi* prælaudato *Fabro* à *Ferdinando Imperat.* donati, noster verò Fulvus; *tùm* externô *cortice*, Wieri enim pila altera, pelliculâ limosâ albâ, in corium deinde nigrum mutata, altera cortice (dubio procul pariter pelliceô) obducta fuit: Sic ab his Cardani *globus* discrepavit, qui ferrugineus colore apparuit, levissimus ac lenissimus, lapidis instar, licet non esset lapis, proindeque *ovi* ipsum nomine insignire placuit. Ex hac denominatione fortasse enatum Germanorum Proverbium, ab Exc. Dn. *D. Sachsio à Lewenheimb*, Fautore meo Colendissimo, *in Gammarologia sua Curiosissima p. 279.* notatum, quô aliquid insolens indicaturi dicunt, die Ochsen legen Eyre.

Apparet hinc, *Wierum* præter meritum reprehendisse Plinium, quod hujusmodi Pilam nigricantem in Juvencarum ventre seu Utero repertam modò *Tophum*, modò *Capillum* nominaverit, cùm pro dispositione alluentis humoris diversô cortice, videlicet aliquando pelliceô, aliquando lapideô aut Tophaceô, certè ovorum putamini persimili, induci ex dictis liqueat. Ovi verò talis s. Tophi ex Juvenca integri & per medium dissecti elegantissimam iconem exhibet Ferrante Imperato in *Hist. Nat. l. 28. p. 790.* cum hac inscriptione: *Balla generata nel ventre vaccino di peli involti e converta di substanza tophacea.*

Quantum denique *Tophi* tales, Plinii commendatione, ægrè parturientibus conferant, prælaudatus *Faber* neque alius neque propriâ

expe-

experientiâ edoctum se esse, multò minùs rationem intelligere fatetur; nisi Sali, quô omnes universim pili abundant, effectus ille adscribendus sit; proinde innuere videtur potiùs cineres cremati Tophi in vino aliovè liquore adhibendos esse, quam pulverem ipsius Tophi. Quod verò terram non debeat attingere, Tophus in Medicum usum adhibendus, ridiculum planè, imò superstitiosum meritò existimat.

D. Henr. Vollgnadius.

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM CXXXVII.
EX IMAGINATIONE MORS.

KErckring. *Spicileg. Anat. Obs. 41.* Simile exemplum habet de fœmina Catharina Petri in Pago *Quadijck Holland.* Septentrionalis habitante; hæc cum eleemosynam mendicæ denegasset, mendica ipsi intra 6. menses mortem prædixit: quæ cum sæpè fatalem terminum sibi proponeret, ad *imaginem* illius cohorresceret, *auctâ* indies *imaginatione*, indeque infirmitate, eô ipsô die mortua est.

[*Phil. Jac. Sachs à Lewenh. D.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM CLVII.
DE NOVIS VIIS URINARIIS.

DE *Novis Viis Urinariis* mentio quoque fit recentissima in *Transact. Anglic. Tom. IV. Num. LXVII. p. 2049. 30. Oct. 1670. his verbis*: Cum non ita dudum functio mihi oblata fuisset ut investigarem *Viam Urinæ* in animalibus, in eum finem, canem coëgi ebibere bonam quantitatem aquæ, & deinceps curavi præligari Ureteres,

res, & vesicam evacuari. Post duas horas inveni vesicam vacuam, & ureteres supra ligamento non erant tumidi. Quamobrem stupefactus, credidi causam posse esse nimiam refrigerationem internarum partium, quæ interea temporis exposita aëri fuerant, cùm sectio per crucem facta esset, pro communiter recepta consuetudine. Huic inconvenientiæ evitandæ, ego experimentum in alio cane sic reiteravi; in utroque latere parvam feci incisionem, sufficientem inveniendis & præligandis ureteribus, ac eliminandæ urinæ ex vesica, per compressionem cum manu. Hôc factô incisionem consui iterum, & cani potandam dedi largam quantitatem aquæ, sinens eum ferme tres horas in minimè violento positu, quoad ligamenta permittere valebant. Postmodum ambis incisuris apertis & vesicâ manu compressâ effluxit egregia quantitas urinæ, & ureteres apparuerunt parumper turgidi supra ligaturam. Hæc operatio perfecta est multâ atque accuratâ sedulitate; quandoquidem eam etiam requirit investigatio viarum urinæ. Sœpius repetivissem id, modo non obstrictus fuissem festinationi discessus ex loco in quo degebam. Nec dum otium est, quô idem experiri possem: Exhortor vero Te, *Domine*, ut incites nonnullos Vestrorum Anatomicorum, ut inter alias perscrutationes, se huic inquisitioni applicent.

Vide etiam Transact. Num. LXV. p. 2033.

ANNO-

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM CXCVI.

SImilem, magisque compositam Præparationem *Nitri*, communicavit mihi Vir omni laude potior, mihique nunquam sine veneratione nominandus, Exc. Dn. D. *Christophorus Ausfeld*, Archiater & Physicus tunc Saxo-Altenburgicus bene meritissimus, per litteras, anno 1668. mense Martiô ad me datas, his verbis: *Præterea Tibi communicabo non contemnendam Præparationem Nitri, mihi pro insigni medicamento* ANTEFEBRILI *in intermittentibus omnibus, exceptis Quartanis nuper exhibitum; quod medicamentum ritè administratum hactenus aliquoties bono cum successu adhibui.*

℞. ⦶ ℥iiij, Boracis ʒiß, ✱ci ʒj., fl. ♎. ℈j.
Nitrô in crucibulô liquefacto, reliqua per vices adjiciantur; omnibus sic ritè conjunctis, mixtura effundatur in patinam aut tabulam ex aurichalco, &c.

[*D. Henr. Vollgnadius.*

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM CCXXIII.
DE COHIBENDA HÆMORRHAGIA.

AD hanc Historiam *Ipsemet* Exc. Dn. *D. Joh. Georg. VOLCAMERUS Noriberg. Reip.* Æsculapius in adjunctis *Litteris* sequentem subjungit notam: Hæmorrhagiæ curatæ exempla adducere animus fuit, quod Scorbuticis frequenter contingant, quibus Topica non conducent. Mentio insimul facta in Anno Imo Vestrar. Observat. f. 89. 90. curatæ feliciter narium hæmorrhagiæ beneficiô pulv.

Excell. Hertodii; fuére & alii Consiliorum Authores Celeberrimi, qui longâ & rationum & experimentorum serie curationem Hæmorrhagiæ narium fuére polliciti, cum brevissimam eam censuerint methodum, quæ in adstringenda vel obturanda venula laxiore occupatur. Multi pedibus manibusque frigidæ immissis velox experti fuére auxilium, tenuiore & calidiore sanguine in extremis contemperatô & incrassatô. Certius verò subsidium non vidi, nisi injectionem decocti Adstringentis per siphonem in nasum calidiuscule usurpatam, cujus etiam beneficiô non saltem largiorem fluxum uteri cohibui, sed etiam sterilibus plerisque fœcunditatem restitui.

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM CCXXIV.
DE INFELICI BILIS REJECTIONE.

CUm *Excell.* Dn. *D. Joh. Georg. VOLCAMERUS* in adjunctis *Litteris Noribergâ Vratislaviam* datis ingeniosè *BILIS Naturam* explicasset, placet ad illustrationem majorem transmissæ observationis ipsius verba subjungere: Quæ in observatione, *inquit*, de infelici Bilis per vomitum rejectione audentius pronuntiavi, dum *Bilem* non saltem excrementum corporis esse, sed magis necessariam, tot usibus in facultate naturali promovendis, nemo mihi vitio vertet. Hactenus enim videre non potui, unde in ventriculo fermentum suam ducat originem: pars enim est prorsus membranacea, nil nisi crassitie à vesica discrepans: interius insuper aliquô lentore obducitur, ut assumtam alimentarem massam promtiùs exprimere possit, quam visciditatem acor fermenti subinde in eo generati absumeret. Hanc toties abradi observamus vi acriore purgantium, manifestô periculô ipsi stomacho insidiantium. Accedit, si cibus fermentationem in ventriculo admitteret, ardor stomachi exoriretur, quod usu frequentissimum apud illos, qui varietate nimia cibi potusque delectari solent. Quin ipse stomachus pro Promocondo Naturæ inservit, ut paulatim massam aliquandiu digestam exprimat, ne continuò cibum appetere cogeretur animal. Sic & ipse

ventri-

ventriculus vulnere non lethaliter afficitur, & quamvis venulæ quædam lacteæ ipsi adhæreant, non tam pro deferendo quam adferendo ipsi Chylo inservirent. BILIS verò summam, quæ est in fermentatione, necessitatem quis non videt? Sedem paulò ante pylori egressum sub Epate habet, *ut* in promovendis jam digestis alimentis ei ancilletur; *ut* succo pancreatico per porum cholidochum juncta fermentum contribuat; *ut* ope effervescentiæ istius purum illud, chylosum quod est, separetur ab impuro, fœcibus scilicet sensim ad Intestina crassa prolabentibus. In longis hisce Intestinorum tenuium anfractibus, quibus venæ lacteæ annectuntur, fermentatio commodiorem locum invenit; quæ *tribus* quasi *claustris* coërcita, *supernè*, ne flatibus inde emergentibus liberior exitus pateat: *in gula* orificio ventriculi superiore & *inferiore* ne continuis ructibus ansam porrigeret. Hæc quoq; intestina post interitum animalis semper inflata, à fermento quodā inibi relicto, observantur, collapsô licet & compressô stomachô. Longa eorundem ambages in diuturniorem fermentationis moram & circulationem faciunt, unde conveniens massæ separatio. Hæc in Intestinis fermentatio si fuerit abolita, quod in plerisque Febribus, ardentibus præcipuè, usu venire solet, boli isti ex stomacho subinde expressi, nullam subeunt alterationem, sed paulatim exsiccantur, & prodeunt rotundiformia excrementa σκύβαλα dicta, alvus continuò adstricta fœcibus transitum denegat. Redeunte paulatim fermentatione flatus oriri solent, qui deinceps prodromi censentur fœcum propediem subsequentium. Si depravatur, acidū minus bilioso correspondebit, inde diarrhœa; vel si bilis aut succus acidus corrumpitur, Dysenteria, Icterus, & alii morbi inde suum ortum ducent. Sed hæc omnia interea pro paradoxis haberi poterunt, usque dum certius quid determinare persuaserint Doctiorum Virorum cogitationes crebrô rerum usu & experientiis confirmatiores. *Hactenus Vir Excellentiss.*

ANNOTATIO
AD ANNI II. OBSERVATIONEM CCXXIX.
DE FORAMINE VENTRICULI.

HUic Observationi ab *Exc. D. MERCLINO Seniore* communicatæ, calculum suum subjungit *Exc.* D. VOLCAMERUS *in Litt. è Noriberga*

berga Vratislaviam ad *D. Sachsium* datis, quando *inquit:* in hac historia ejus fortunæ partem mihi quoque accessisse memini, dum circa ægrotum virum alias in Urbe nostra satis conspicuum occuparer, qui maximis in dorso doloribus diu multumque divexatus, tandem nigra vomuit, de tertio vel quarto die vomitus repetens, interdum tres mensuras id quod exiit, adæquabat. Primus ille vomitus membranaceam cruentam particulam secum eduxit, unde mihi de perforato propè lienem ventriculo exorta fuit suspicio. Fuére in re Anatomica malè informati apud quos irrisionem merui posthabitis utriusque cultrivori Bohemi unius, alterius Borussi historiis malè de stomachi perforatione sentirent. Vitali tandem aurâ privati illius ægroti cadaver ubi apertum, infima corporis regio omni labe carebat: In pectore verò sinister pulmo totus corruptus & putrefactus citra qualemcunque fœtorem apparuit. Lobus ille spinæ dorsi firmiter adhæsit, atq; per œsophagum, paulò supra superius ventriculi orificum, ruptum, liquorem illum nigricantem in ventriculum congessit, unde per intervalla vomitu ista saburra prodiit.

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM CCLIII.
DE ANDRIA.

QUam ex *Cl. Dn. D. Joh. Sculteti* relatione exhibuimus *Andriam*; illius descriptionem fusiùs tradiderunt alii *Duumviri Noribergenses* in aliis Litteris, quorum narrationem (unâ cum *Tab. ænea supra Andriæ* delineatæ *Fig. II.* conjuncta) nunc subjungere placet. Ita namque *Exc. Dn. D. Joh. Georg. VOLCAMERUS in Litt. 1671. 19. Jul. Noribergâ* ad me *Vratislaviam* datis: Mitto iconem cujusdam *Pueri circa genitalia malè formati:* Scrotum ipsi intra crura sub inguine convenientis formæ propendebat: exinde canalis quasi nullus sursùm adhærebat cuti, sub pube *glans* prominebat nullô tecta præputiô, antrorsum consimilis cum aliis figuræ. Ventrem verò versus ubi adhæsit, *diffissa*, diduci potuit: extremum digiti apicem longi-

longitudine suâ vix æquabat, connata deinceps pone præputium, glandem vulgarem è quercu referebat. Defectum naturalis magnitudinis quivis potiùs, quàm utriusque sexûs effigiem in istâ genitalium formatione observare potuit.

Altera relatio communicata à *Dn. D. Georg. Abrahamo MERCLINO Juniore Medico Noribergensi*, quæ quòd seriùs aliquantum advenerit, ipsis Observationibus inseri non potuit, explicat tamen magis magisque Andriæ statum. *Sic* autem *ille*: Quàm multifariàm ac mirabiliter in minimis, in maximis sæpè ludat natura rebus, præter Medicorum Annales quotidiana experientia passim abundè docet. Ludit quoque haut rarò in nobilissimis etiam nobilissimi ipsius humani corporis partibus, sed & vix unquam frequentiùs, quam in *generationi* dicatis *organis*, adeò ut ejus arcanarum & occultarum virium ratio non semper subtiliùs quærenda, sed effectus solummodò cum admiratione spectandus, fatendumque sit cum incomparabili *Th. Bartholino, de insolitis partûs humani viis, cap. ult. sub fin.* Multa in corporibus humanis quotidiè fieri, quorum vim naturamque perspicere non possumus. Hujusmodi naturæ lusum dicam, an errorem? notare contigit *Anni* hujus M DC LXXI. *mense Junii* in *genitalibus* cujusdam, vulgò, sed, ut opinor, minùs rectè putati Hermaphroditi, quem *puerum*, si ita loqui liceret, *fœmellatum* aliqui vocarunt, XIII. circiter annos natum in pago propè Bavarorum Monachium sito, infimæ sortis patre *Joh. Lehnâ*, mercenariô. Sacrum lavacrum nomen ei primum dedit Caspari; at quod mutarunt, qui de fœmineo Sexu aliquid eum participare primitùs observarunt, hincque nominarunt *Martel*, quo & *Martam* & *Martinum* subintelligere voluerunt, quô etiamnum audit nomine. Muliebri incedit habitu, licet ad masculinum, quàm fœmininum longè manifestiùs inclinet sexum, *an* ut ex vesica continuò scaturientis urinæ molestiam faciliùs eò ferret, aut promtiùs declinaret? *an* ut in curiosorum animis majus se videndi excitaret desiderium? *an* quod parùm curans, quâ indutus sit veste, quæcunque suppetit, posthabitô omni delectu assumat? *Noribergam* venit, non ob aliam, quàm ostiatim stipem quærendi causam, intercessionalibus Literis ab illo illius pagi præfectô instructus, qui pietate erga pauperculum motus testimonium simul ejus infirmitatis ac indigentiæ impertivit. Mas est: Maris enim generationi externa dicata exhibet organa omnia. Testes, scroto inclusi ad naturalem aliàs eorum conditionem ritè se habent, nisi

quod

quod minus, quàm par eſt, propendeant, ac paulò latiores compreſſioresque ſint, & pubis oſſi arctiùs adhæreant. *Penis* præputiô quidem, ſed retrò ductô, & glande, ſed denudatâ, inſtructus, in hoc inſuper diſcrepat, quod longitudine vix digiti manus articulum ſuperet, ſupra cujus regionem pubes quoque ſparſim pullulare jam incipit. Mammæ quoque tantum abeſt, ut ſororientur, ut potiùs admodùm graciles & puerorũ mammillis ſimillimæ conſpiciantur. Fœmineum autem nil prorſus habet, niſi quod penis foramen, per quod è veſica urina conſueta Naturæ Lege profluit, peramplum ſit, ſublongum, *vulvæ ad inſtar*, labiis, quæ deduci poſſunt, & internis quibusdam carunculis conſpicuæ formatum, ſatis craſſum admittens ſtylum, è quo urina ſubinde ſtillat, adeò ùt ne momentum quidem continere eam queat: Proluitque hinc ſubuculam, & adſitam cutem ita irrigat, ut ſuâ acredine eam adurat, inſpicientis nares graviter offendentem. Quam urinæ incontinentiam ex ſola foraminis amplitudine, hincque ritè ac ſtrictè ſe conſtringentis ineptitudine deducerem.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

EPISTO-

EPISTOLA FRANCISCI REDI NOBILIS ARETINI,

Ad aliquas OPPOSITIONES factas in ſuas Obſervationes circa VIPERAS

Scripta
ad
DN. ABBATEM BOURDELOT,
Dominum de Condé & de S. Leger,
&
DN. ALEXANDRUM MORUM,

Anno M DC LXX. menſe Auguſtô,
Ex ITALICA in LATINAM translata.

DOMINI.

EX Dominationum Vestrarum benignitate ad manus meas pervenit Liber, cujus titulus: *Nova Experimenta circa viperas*, eruditè congestus à congregatione virorum Nobilitate & virtute præcellentium, qui in Ædibus Dn. de CHARAS ad hunc scopum paucis abhinc mensibus convenerant. Legi ipsum sæpiusculè cum summa satisfactione & delectatione animi mei, quod iidem Egregii Eruditi dignati fuerint laboribus suis illustribus confirmare veritatem illarum observationum, quas egomet quoque circa viperas usque ad Annum 1664. tentaveram: Et certè debitorem me agnosco tantæ ingenuitatis, & lubentissimè confiteor, quod quantum splendorem invenerit simplex ille & incultus liber, ille omnis ipsi accesserit propter testimonia honoratissima, quibus Gallia ipsum decoravit, ubi abundantissimè florent, & vigentissimè florebunt, semper optimæ Scientiæ & Artes honoratæ ab illis, qui easdem in aliis Europæ partibus profitentur. Rogo itaque Dominationes Vestras, ut mihi concedant hanc gratiam, ut possim exhibere meas sinceras & ex intimo corde profectas cogitationes, & simul manifestare maximum honorem, quô dictum librum prosequor, cujus authoritas apud me tantâ veneratione colitur, ut postquam observaverim pauca quædam, quæ directè contraria essent meis experimentis, sæpiùs de me ipso dubitaverim & crediderim, quod tantū non somniaverim, quando ea vel tentaverim, vel scripserim. Et sciunt Litterati aliquot Viri, Amici mei, qui sæpiùs meis laboribus & experimentis interfuerunt, quod irriserint hanc meam opinionē, & jocando mecum, mihi confirmaverint, quod hæ experientiæ haut in somno obtigissent: nihilominus absque uno vel altero respectu habito, volui easdem iterare & reiterare, cum tanta quidem & exactissima diligentia, ut mihi & ipsi veritati maximam inferrem injuriam, si jam non liberrimè confiterer Domin. VV. quod singulæ Observationes quater vel quinquies, quæ iisdem Eruditis in Gallia non veræ comparuerunt, mihi in Italia verissimæ comprobatæ sint & infallibiles: & contrà non veritati consonæ inventæ illæ, quæ in Gallia tentatæ fuerunt, & meis contrariæ. Et si Dom. VV. fortè curiositati ductæ scire desiderant, quænam illæ sint, brevem hìc earum faciam enarrationē, quod certus sim, non futurum hoc ingratū veritatis cultoribus, & in specie *Authoribus* Libri *Novarum Experientiarum*, qui non alium scribendi

ſibi præfixerunt ſcopum, quàm deſiderium aut confirmandi, aut inveniendi veritatem in materia hac maximè curioſa, quam tot ſapientes viri tractare, & de ea ſcribere adamarunt.

In Epiſtola mea continente *Obſervationes circa viperas*, inſcripta Illuſtriſſ. Dn. Laurent. Magalotti, dum loquerer de veneno ſerpentulorum horum, quale illud ſit, & in qua corporis parte inveniatur, affirmabam (quod & adhuc affirmo) venenum illud viperinũ non eſſe aliquid aliud, quàm certum liquorem flaveſcentem, qui ſtagnat in iſtis vaginis contegentibus dentes viperæ majores; & quod ille liquor non ſolùm venenoſus, quando è vipera viva ejaculatur, dum mordet, ſed etiã quando colligitur ex vipera mortua, & per aliquot dies etiam mortua, modò adeò adaptetur, ut in ipſa vulnera penetret, ibiq; remaneat. Ulterius adjungebam, quod ille ipſe liquor ebibitus, & in Stomachum ſuſceptus, nec mortem nec damnum inferat. Et hæc erat mea opinio, quam confirmarunt mihi infinitæ experientiæ à me ſuſceptæ, cum tali exacta & accurata diligentia, quam mihi concedebat tenuitas ingenii & talentorum meorum.

Sed Authores Libri *Novar. Exper.* liberrimè ſcribunt, quod iſte flaveſcens liquor à me ſuprà memoratus non ſit venenoſus, ſed quod ſit pura puta & innoxia ſaliva. Inde pro indubitata, veriſſima & experimentis comprobata re affirmant, viperam totô ſuô corpore nec membrô aliquô poſſidere humorem aliquem, qui diſpoſitus ſit, ut venenô inficiat: ſed venenum conſiſtere in ſola imaginatione viperæ irritatæ & in iram accenſæ per ideam vindictæ, quam ſibi in capite figuravit, cujus mediô commoti ſpiritus per motum violentum exploſi per nervos & per fibras verſus cavitates dentium: per quas cavitates, ubi deportati ſint iſti ſpiritus, inficiunt ſanguinem animalis per apertionem vulneris factam ex morſu per ipſarum dentes. Summatim concludunt, quod ſi vipera non ſit excandeſcens & irata, & non habeat iſtam imaginationem vindicatricem, quod ipſarum morſus non inficiant, ſed ſint innocentiſſimi, & non apportent damnum aliquod illis, qui vulnerati ſunt. Hæc namque ipſorum verba ſunt:

Conſiderationes iſtæ pag. 33. innixæ pluribus aliis experimentis, quæ nos tentavimus, & quæ poſteà ſubjiciam, me commoverunt, ut iſtis glandulis nomen dederim ſalivalium, & attribuerim ſcaturiginem ſucci illius flavi, contra quem adeò debacchati ſunt, cujus natura ipſis adeò malè perſpecta, qui tamen nihil aliud eſt, quàm pura & maximè innoxia ſaliva. Spero quod illi,

qui operam insumere velint, ut post mea tentamina examinent curiosè glandulas istas, & succum hunc gingivarum, calculum suum mihi sint collaturi.

Et pag. 92. Et ne ulteriùs inhæreamus principiis istis tàm infirmô talô stantibus, & malè fundatis, nobis patrocinatur, ingens numerus experimentorum, quorum fundamentis innitimur & pronuntiamus: quod hic succus flavus nihil aliud est, quàm pura & simplex saliva, cujus usum jam denotavimus; & quod hic succus nihil contribuit ad venenum morsus; siquidem gustu exploratus & deglutitus, quod pluribus vicibus à nobis tentatum fuit, nec homini, nec animalibus ullum infert damnum, immò quod instillatus incisionibus in carnem factis, iisque affrictus optimè, adeoq; sanguini immistus, nullam tamen noxam exhibet. Nec obstat judicium Viri cujusdam Clarissimi & Experientissimi, ut in omnibus rebus, sic potissimùm in iis, quæ viperæ naturam concernunt, qui affirmat, quod plurima tentaverit experimenta nostris directè opposita; unde maximum æstimium de Ingenii capacitate & candore hujus celebris viri, nos impulit, ut majorem curam tentaminibus adhibuerimus, ut confirmemur per infinitum ferè numerum experientiarum, quæ semper fuerunt conformes veritati, quam hic defendendam suscepimus, & cujus testimonia evidentissima & infallibilia apportabimus.

Et p. 96. Concludimus denique, quod imaginatio viperæ postquam irritata fuerit ab idéa vindictæ, quam sibi formavit, motum concitet spiritibus qui non potest exprimi, & eos pellit cum violentia per nervos & fibras versus cavitatem dentium tanquam in infundibulum, qui deinde importantur sanguini animalium per aperturam vulneris à dentibus factam, ut producant illos effectus, quorum rationem conamur reddere.

Et p. 97. Quicquid sit, oportet ut in eo consentiamus, quod ista irritatio in imaginatione aut spiritibus viperæ hærens, sit principalis causa activitatis & penetrationis veneni, & quod absque illa non producerentur illi effectus tàm vehementes, quàm sunt illi, de quibus varia adduximus exempla.

Et pag. 122. Hæc experimenta, dico, probabunt ex una parte, quod flavus ille succus nihil contribuat ad producendum venenum; ab altera verò parte, quod spiritus irritati, unà cum auxilio vulnerum, à dentibus grandioribus inflictorum, sint unica & vera causa.

Hæ ipsorum opiniones confirmantur ab ipsis per quædã experimenta, quæ maximè in eo consistunt, quod instillaverint aliquantulum de liquore isto flavo vulneri pulli columbini, canis, & aliquot pullorum gallina-

linaceorum; qui exinde non mortui, & quod curaverint, ut morderetur Columba junior à vipera, nec irritata, nec adirata, quæ ne minimum exinde senserit damnum.

Fecimus experimentum, inquiunt, (pag. 102.) *cum Columba, huic vulnus infleximus sub alis, & sub femore; in uno momento, utrique vulneri instillavimus de flavo liquore extracto ex gingivis duarum irritatarum viperarum, tandem cutim consuimus rursùs, ut liquor benè includeretur, & ligavimus utraque vulnera, ut impediretur liquoris egressus. Affirmare possumus, quod columba exinde ne minimum experta sit incommodum, & invenimus, quod supra vulnus femori inflicto, guttula hæserit succi istius coagulati in forma rotunda, ejusdem coloris, qualis ille fuerat anteà instillatus & circumcirca sanguinem circa vulneris labia siccum reperimus, & quod statim posteà unum alterumq; vulnus siccatum & suâ sponte consolidatum fuerit.*

Fecimus aliud exemplum cum hoc liquore in fele vulnerata eam ob causam in femore, sed nec illa noxam sensit: idem experti sumus diversis vicibus in pullis, & aliis columbis, sed semper simili cum eventu, & quod exinde nullum illis damnum acciderit. Eadem experientia tribus vicibus diversô tempore repetita fuit, idemq; bis in uno die in cane, quem in hunc finem vulneramus circa fundum auris, unde non poterat vulnus lambere, nihilominùs nullum sensit malum.

Possumus adhuc addere hîc experimentum aliud, quô demonstratur effectus mortalis spirituum excandescentium, sine ulla communicatione liquoris istius flavi. Curavimus ut una eademque vipera aliquoties morderet frustum panis, comprimendo ipsi maxillas singulis vicibus versus frustum illud, & hoc toties à nobis repetitum, ut non solùm liquor ille totus exhauriretur, sed etiam ut sanguis ex gingivis succederet: eôdem tempore viperam irritavimus, inde eandem mordere coëgimus columbam in partem corporis maximè pulposam; observavimus quidem, quod venenum morsus non tàm promtè succederet, quandoquidem columba non moreretur, nisi post horam cum dimidia à morsu: sed cognovimus pariter, quod dentes viperæ erant quasi obstructi cum mica panis ex ejus commorsione, & quod hoc impediverat, quo minùs profundius sese insinuassent, & quod ore semi obstructô per poros dentis magna pars spirituum irritatorum non potuerit transire, unde ex hac causa mors columbæ non tàm citò supervenit, sed quod nihilominùs mors successit absq; ulla participatione liquoris flavi, quandoquidem ille penitùs fuerat exhaustus.

Et p. 122. Morsus factus à vipera non irritata, cui maxillæ tenebantur, & cujus dentes imprimebantur compressione supra corpus columbæ, cui aderat quoque liquor flavus, nullum tamen successit malum accidens.

Huic experimento non possum opponere aliud, nisi plurima illa, quæ Anno 1664. tentaveram, & recitaveram in suprà citatis meis *Obs. circa viperas*, & adhuc similiter illas, quas postmodùm adducam, à me hactenus tentatas non eô desideriô, ut primas saltem confirmarem, sed potiùs, ut eas in lucem veritatis deducerem. Et ne opus sit repetere sæpiùs easdem res, adducam initiò generales aliquas Observationes à me factas tùm temporis, quando circa viperas occupatus fui.

Vipera occidit facilius columbam, pullum gallinaceum, Gallum Indicum, Sciurum, glirem, & alia, tùm aves, tùm animalia minora, quàm bestias grandiores, ut sunt vervex, dama, equus, taurus, imò majora ista & pelle durissimâ instructa sæpissimè non occidit.

Secundum magnitudinem animalis, & secundum locum, quem vipera feriit, sequitur mors citiùs aut tardiùs, & in specie si locus vulneratus habeat rariorem aut densiorem texturam venarum vel arteriarum; aut si ipsæ venæ & arteriæ sint subtiles vel crassiores. Quod si ex vulnere multum sanguinis prosilit, accidit aliquando, ut ex eo animal non solùm non moriatur, sed nec grave patiatur incommodum.

Accidit quoque non rarò, quod animal à vipera commorsum patiatur sævissima symptomata à veneno, quæ ipsum ferè ad mortem dedùcunt, nihilominus tamen non moritur, sed sanatur sine auxilio medicamentorum & per solam operationem naturæ.

Moriuntur citiùs quædam animalia ab ipsa vipera vulnerata, quàm illa, in quorum vulnera per artem intrusus fuit liquor ille flavescens, sicuti ille, qui per artem exemtus fuit ex vaginis dentium ipsius viperæ.

Necessarium est, ut artificium singulare adhibeatur in imprimendo vulneri eundem liquorem prædictum, nam si vulnus nimis est angustum, difficulter in illud penetrat, & si grandiusculum impossibile, ut non exeat sanguis, & cum sanguine regreditur liquor, & foràs educat simul venenum. Habebam itaque insignem apparatum viperarum, quas ex Regno Neapolitano afferre curaveram, unde mense Majô hujus præsentis Anni 1670. postquam feriissem decem pullos palumbinos in femora, venenô ipsos inficiebam cum hoc flavo liquore eô ipsô momentô ex ore viperæ vivæ extractô, & omnes istæ columbæ spatiô quædam

unius horæ, aliæ intra mediam horam, aliæ duas moriebantur. Repetii Experimentum in decem pullis gallinaceis vulneratis in femore, & accidit idem quod acciderat in palumbinis pullis.

Præcidebam caput 12. viperis, & postquam omnia capita erant præcisa, & penitùs mortua, extraxi indè venenum, & curavi ut penetraret in vulnera octo turturum, qui in spatio dimidiæ horæ omnes interibant.

Mense Juniô cum interfecissem multas alias viperas, & ex vaginis dentium & ex palato exemissem omnem liquorem flavum & viscosum, qui inerat, ungebam cum ipso & oblinebam aliquas virgulas scoparum, quas acutâ cuspide præparabam in modum minoris sagittæ, & subitò cum ipsis pungebam decem pullos columbinos in parte magis carnosa pectoris, relinquebam infixas & absconditas in vulnere istas venenatas virgulas, & columbæ non supervivebant duas vel tres horas. Sed ne quis posset dubium movere, num mortuæ illæ fuerint ratione simplicis vulneris exasperatis per continuas puncturas istorum virgultorum, eundem ludum cum aliis quatuor columbis repetebam, sed non cum virgulis liquore istô venenosô intinctis, quæ non moriebantur, licet vulnera ista saniosa & purulenta fierent.

Sumebam octo capita viperarum, quæ 6. horis ante detruncata fuerant, & postquam omnimodè desiissent vivere, mordere curavi per plures vices octo turtures in femore, quorum me unicus quidem evadebat.

Caput præscindere curavi quindecim viperis, & reposui hæc capita in vas vitreum benè coopertum, coacervata simul, ut humida manerent, & non siccarentur: post spatium 4. dierum ferii cum istis capitibus quinque minores gallos & quinque pullos palumbinos in coxas, & omnes brevissimâ morâ moriebantur. Id ipsum quoque contingebat cum aliis capitibus viperarum, quæ interfectæ ante sex dies probabiliter deposuisse debebant omnem iram, & choleram & omnes cogitationes vindictæ. Et ut penitus removeatur omnis objectio, quæ circa hoc posset proferri, non intermittam recensere Dominationibus Vestris, quod circa principiū Augusti, dum sponte, ex proprio morbo aut passione essent mortuæ duæ viperæ, quæ solæ mihi remanserant in scatula, curavi ut ipsæ morderent duos turtures, qui & ipsi sicut primi non integræ horæ spatiô peribant.

Dicam

Dicam quod adhuc majus eſt: Collegeram in vitreo vaſe omnem omninò liquorem venenoſum extractum ex capitibus 250. viperarũ, eum in finem ut variè & commodô tempore poſſem eô experimenta facere; ſed multis occupationibus diſtractus neglexi, ut illa complerem: unde liquor iſte primum factus eſt inſtar glutinis colore ſuccini æmulus, poſtea transactis 30. diebus exſiccatus fuit, & friabilis factus, ut facilè potuerit pulveriſari. Poſtquam pulveriſatus fuit, volui probare, num iſte pulvis vulneri immiſſus conſervaret eandem facultatem venenô inficiendi; & certè, moriebantur ſpatiô breviſſimô omnes illi pulli gallinacei & palumbini, & turtures, in quorum vulnera aliquid de hoc pulvere immiſeram.

Hoc experimentum ubi tentaſſem, dubitandi anſam præbuit, num illud venenum ſagittarum Regis Macaſſer in Inſula Celebes, quæ vulgò vocantur Sagittæ di Bantam in Java Majore, ſint venenum extractum ex ore viperæ, aut alterius ſerpentis ſpecie viperis non diſſimili, & adhuc naturæ malignioris ob diverſitatem climatis. Parum abeſt, quin hoc credam, & poſſem hoc confirmare, quod legerim in Plin. quod Scythæ ſuas ſagittas venenô infecerint cum viperino veneno. *Scythæ*, inquit, *Sagittas tingunt viperinâ ſanie & humanô ſangvine: irremediabile id ſcelus, mortem illicò levi tactu affert*; & Plinius hoc extraxit fortè ex Ariſt. qui in libro cui tit. *Mirabil. Auſcultat.* deſcribit paulò pòſt enchiriſin, qualem non auderem pro vera affirmare, aut quod tantæ cautelæ & conditiones neceſſariæ eſſent. Et quis penitùs cognovit, quales fuerint Sagittæ Herculis, de quibus fabulantur, quod & ipſæ fuerint imprægnatæ cum ſanguine hydræ, ñumnè & ipſæ fuerint intinctæ in talem peſtem viperinam? Hoc credit Diodor. Siculus, quando ſcribit τοῦ ἀκίδος τὴν ἐκ τοῦ ἐχίδνης ἰὸν ἀνειλεφυίας. Et Ovid. l. 9. Metamorph.

Hydræ nomen imponit viperæ:

Pars quota Lerneæ ſerpens eris unus Echidnæ.

& poſteà:

—— —— —— Capit inſcius heros

Induiturque humeris Lerneæ virus Echidnæ.

Cui adhuc adjungendum, quod Philoctetes hæres arcûs & ſagittarum Herculis, dum cum navibus Græcorum in bellum Trojanum proficiſceretur, & ſe imprudenter vulneraſſet (ut narrat *Servius* Grammaticus *in L. 3. Æneid*) cum quadam ex his ſagittis in pedem; propter immanitatem

tatem doloris, & propter fœtorem intolerabilem vulneris, in terra derelictus fuerit à Græcis in Insula Stalimene. Inde Sophocles alludendo fortè ad speciem veneni cùm modô & phrasi Poëtica recenset, quod Philoctetes in India derelictus fuerit, propterea quod à vipera esset vulneratus.

Ω τέκνον, ὦ παῖ πατρὸς ἐξ Ἀχιλλέως
Ο δ' ἐγὼ ἐγώ σοι κεῖνος, ὃν κλύεις ἴσως
Τῶν Ἡρακλείων ὄντα δεσπότην ὅπλων,
Ο τοῦ Ποίαντος παῖς Φιλοκτήτης ὃν οἱ
Δισσοὶ στρατηγοὶ χὠ Κεφαλλήνων ἄναξ
Ἔρριψαν αἰσχρῶς ὧδ' ἔρημον, ἀγρίᾳ
Νόσῳ καταφθίνοντα, τῆς ἀνδροφθόρου
Πληγέντ' ἐχίδνης ἀγρίῳ χαράγματι. h. e.
O fili, o puer ex Patre Achille
Ille ego tibi sum, quem aridis forte
Herculeorum esse dominum telorum
Pæantis filius Philoctetes. Quem
Duo exercitus & Cephallenorum rex
Projecerunt turpiter hìc desertum, ferô
Morbô marcescentem, homines-occidentis
Percussum viperæ crudeli morsu. & mox:
Θᾶσσον ἂν τὴν πλείστον, ἐχθίστης ἐμοὶ
Κλύοιμ' ἐχίδνης, ἥ μ' ἔθηκεν ὧδ' ἄπουν, h. e.
Celerius sane multò inimicissimam mihi
Audiam viperam, quæ me huc posuit claudum.

Cicero ipsemet in *L. II. Tuscul. & L. de Fato*, & multi alii scriptores sequuntur hanc sententiam, quod Philoctetes à vipera fuerit commorsus, & ferè omnes fortassis oculos converterunt non solùm ad hunc locum Sophoclis, sed etiam ad illum, quem anteà protulit Homerus *in 16. libr. Iliad.*

Et quamvis contra hanc levem, futilem, & frivolam conjecturam posset mihi quis in memoriam revocare, quod venenum viperinum sint blanditiæ quædam respectu illius, quod de sagittis Herculis scriptum est in libris Poëtarum, in quibus legitur, quod non solùm habuerint vim occidendi sine ulla exceptione, licet vulnus fuerit

parvum vel magnum, ſicuti accidit centauro Chironi & Neſſo; ſed etiam quod ſanguis illorum vulnerum tàm peſtifer evaſerit, ut qualecunque corpus vivum attingens, venenô infecerit cum tam abominabili violentia, ut carnes ab oſſibus diſcederent. Et hoc ipſe Hercules probavit maximô ſuô damnô, cum in tinctô in ſanguinem Neſſi, unde ſuprà commemoratus Ovidius:

Victa malis poſtquam eſt patientia, reppulit aras
Implevitque ſuis nemoroſam vocibus Oeten,
Nec mora, letiferam conatur ſcindere veſtem:
Qua trahitur, trahit illa cutim (fœdumque relatu)
Aut hæret membris fruſtrà tentata revelli,
Aut laceros artus, & grandia detegit oſſa.

Et hæc eſt fabula Poëtica, & huic fabulæ credo innititur relatio de ſagittis Macaſſar, de quibus narratur, quod perimant hominem illô ipsô momentô, quô licet leviſſimam ſuſceperit puncturam, & quod ſimiliter ſpatiô dimidiæ horæ reddantur carnes demortui ſic contritæ & corruptæ, ut ipſæ oſſibus ſecedant, & quidem in varias particulas, ſpirantes tàm peſtilentem vaporem, ut ſi attingat vulnus ſaltem ſimplex, & non venenatum, nihilominùs mortaliter inficiat, & ſine ulla exceptione, ut ei remedeatur. Poſſum affirmare Dominat. V. quod multa experimenta fecerim cum iſtis ſagittis Indorum, ſed non inveni illas in Hetruria tàm perfidæ & violentæ naturæ, ſicuti dictum fuit. Canes, quos cum ipſis vulneraveram, exſpirarunt ex iis quidam intra 6. horas, alii 7. horis, alii 12. hor. alii denique 24. Carnes tamen ipſorum non putrefactæ fuerunt, nec in partes diſceſſerunt, neque ipſorum ſanguis, neque ex ipſis exhalans vapor ullô modô mortem acceleravit aliis animalibus vulneratis: ſed ſæpiùs obſervavi, ſi quis intentionem habeat, ut velit interficere cum his ſagittis, non ſufficere, ut faciant ſimplicem inciſuram carnis, ſed opus eſſe quôdam artificiô, ut fixæ & abſconditæ per aliquod tempus hæreant in vulnere (quod etiam accidit cum pulvere liquoris flavi ex viperis:) Unde illi barbari fabricant ex ligno cuſpides ſagittarum illarum, venenô imprægnant, & poſteà conjungunt haſtæ tali modô, ut poſtquam vulneraverint, remaneant nihilominùs cuſpides in vulnere omnibus vicibus, aut rumpatur priùs haſta, ut nullô modô à cujuscunque manu poſſit extrahi, ſicut accidit in obſidione Hieroſolymitana Godofredo & Ruperto Heroibus Flandris, de quibus inſignis ille Epicus Florentinus: Soſpin-

Sospingeva il monton, quando è percosso
Al sig. de' Fiamminghi il lato manco
si che travia s' allenta, e vuol poi trarne
Lo strale, e resta il ferro entro la carne. i. e.
Retrorsum jaculabatur aries, quando est percussum
Domino Flandrorum sinistrum latus
Adeo, ut ex via deflecteret, quò extraheret
Telum, & restat ferrum intra carnem,

Necessarium itaque, ut istæ sagittæ per aliquot temporis spatium remaneant in carne, si quis cupiat, ut perimant; unde non capio, quomodo vulgus sibi possit imaginari venenô infici posse gladii laminam. Scio equidem, quod cum flavo liquore viperarum aliisque rebus, quæ creduntur venenosæ esse, aliquoties superficialiter tantùm inunxerim lancettam, & cum ipsa punxerim & inciderim venam alicujus animalis, & tamen nunquam exinde mors subsecuta est. Caveant sibi homines, qui suspicionibus indulgent, à turundis & stuppis chirurgorum magis, cum venenatio lancettarum, & alterius ferri difficilior sit, ut possit mortem inferre. Hinc fabulam sapere auguror, quanquam casus sit diversus, quod vetula Parisatis Regina Persarum, sicuti scribunt, potuerit venenô inficere Socram per aulæ Magistrum, vel per Præscissorem, qui ab una parte cultellum venenô infecerat, & cum ipso dissecans avem, Reginæ Juveni comedendam obtulerat illam partem, quam cultellus venenatus infecerat, reliquam à veneno liberam partem verò sibi servaverat. De venenis quod solô & momentaneô contactu aut saltem propter viciniam vitam eripiant, nunquam ea videre potui, quæ aliàs referuntur, quod diversis vicibus venenata fuerint subsequente effectu lethali, stapedes & sellæ equorum & scamna. Credat, qui volet, ego in hanc sententiam non descendo. Et dum aliquis è recentioribus authoribus enarrat pro re certissima prodigiosum accidens certorum serpentum nascentium in regionibus Orientalibus, penes ipsum maneat dictorum fides, ita verò ille: *Postquam feci mentionem serpentum, judico non ingratum, si adducam effectum ipsorum prodigiosum. Si fortè accidat, ut isti serpentes transeant pannum aut indusium, in sole siccatum produci solet in renibus illorum, qui hôc pannô utuntur, certa species serpentum, qui paulatim succrescentes totum ambiunt corpus, & quando cauda illorum attingit caput, ut circulus uniatur, tunc mors est inevitabilis, unde*

ad evitandum hoc damnum ipsos interimunt cum rasoriis & cum lancettis ne nimium crescant. Inveni suprà tres personas, qui vulnerati fuerant à sagittis Herculis, nempè Chironem Nessum & Philoctetem. Primi duo subitò moriebantur, tertius post morbum sat longum mortem evadebat. Si hujus differentiæ rationes essent explicandæ, sive historia sit, sive fabula, dicerem, quod Nessus & Chiron morerentur, quia fuerunt vulnerati tùm, quando Hercules adhuc vivebat, cum sagittis recenter infectis: insuper, quod Nessus fuerit transfixus per pectus, sicut ait Ovidius:

Jamque tenens ripam missos cum tolleret arcus,
Conjugis agnovit vocem, Nessoque paranti
Fallere depositum, quo te fiducia, clamat,
Vana pedum violentè rapit? tibi, Nesse biformis
Dicimus, exaudi, nec res intercipe nostras.
Si te nulla mei reverentia movit; at orbes
Concubitus vetitos poterant inhibere paterni.
Haut tamen effugies, quamvis ope fidis equinâ:
Vulnere non pedibus te consequar, ultima dicta
Re probat, & missâ fugientia terga sagittâ
Trajicit, extabat ferrum de pectore aduncum:
Quod simul evulsum est, sanguis per utrumque foramen,
Emicuit, mistus Lernæi tabe veneni.

Sed Philoctetes vulneratus fuit multò tempore post obitum Herculis: unde credibile est, quod istæ sagittæ multum perdiderint de insigni venenositate, non aliter ac virus deperdit pulvis totius flavi liquoris viperini, pariter vires longitudine temporis deficiunt sagittis ex Macassar, quæ quamvis venenum inferant & interficiant, si quis ab ipsis vulneratus fuerit, attamen ne ninimum damnum apportant, si quis ipsorum toxicum deglutiverit, aut in stomachum assumserit. Probavi experimentum in duobus canibus, quibus exhibui bina frusta carnis, aspersi pulvere rasuræ ex talibus sagittis; & probavi hoc pariter in pluribus pullis gallinaceis, quibus aquam bibendam exhibui, cui per longum temporis spatium erat ista rasura infusa, & optimè rursùs expolitæ & lavatæ eædem sagittæ.

Sed

Sed omitto longam istam digressionem, & redeo ad principalē narrationem. Ex suprà relatis probatis experimentis, & repetitione sæpè sæpiusque comprobatis cognoscere poterunt Dominat. V. quod venenum viperæ Italicæ non consistat in idea imaginaria iræ ad vindictam excitatæ, sed potiùs quod liquor iste flavus, qui excernitur è vaginis dentium majorum: qui liquor si per accidens è vaginis dispergatur per os & palatum viperæ, venenatam potest reddere salivā, quæ humectat fauces ipsius viperæ. Utilissimum existimarem, ut Eruditissimi Authores Libri *Novar. Experient. Gallic.* nova tentarent experimenta. Quod si illa invenirent conformata iis, quæ jam typis devulgarūt, & quod reipsa & verè meis sint contraria, tunc unitis suffragiis fateri possemus, quod veritas à nobis inventa fuerit, ad hanc usque horam occulta, nimirùm, quod venenum viperarum Gallicarum consistat in idea imaginaria iræ ad vindictam excitatæ, & quod venenum viperæ Italicæ sedem suam habeat in isto liquore flavo toties à me commemorato.

Sed si contrariô modô experientiæ in Gallia factæ non continuarent, ut veritas iis perpetuò assisteret, tunc affirmandum esset, quod viperæ Gallicæ non minùs, quàm Italicæ sint unius naturæ, & quod unum idemque habeant venenum.

Igitur si certo certius in Italia venenum viperinum consistit in flavo isto liquore, non mendacium erit, si id affirmem; quod si vipera inter mordendum perdiderit omnem illum liquorem in istis vaginis residentem, & illum adhuc, qui à vicinis partibus subministrari posset, non esset mendacium, inquam, si affirmem, quod subsequentes morsus non sint futuri lethales, quod ego à plurimis annis affirmavi, & nunc constanter quoq; confirmo, licet à suprà citatis Authoribus sit negatū, qui produnt, quod unica vipera irritata & bile turgens valeat occidere, quotquot animalia ab illa admorsa fuerint, innitentes uni Experientiæ, quando ex unius solius viperæ morsu quinq; pullos Columbinos viderint occubuisse: *Speramus* (pag. 122.) *quod inter alia experimenta, illa de quinque columbis, ex quibus una post alteram commorsa per unam eandemq; viperam singulis vicibus irritatam, & ex quibus ultimò demorsa primò moriebatur, quando vipera maximè erat irritata, & quando maximè erat exhausta liquore suô flavô, &c.*

Equidem credo veritatem facti, verùm ad confirmationem

illius, desiderarem, ut illi viri porrò curassent, ut commorsi fuissent plures alii pulli, & plura alia animalia, diversa & diversæ magnitudinis ab eadem ipsa vipera, quæ illos quinque pullos interemerat, ut vidissent, num sanè illud Cholericũ & iratum, venenum præditum foret infinitâ virtute, sicut ego deprehendi, dum declarationi hujus rei operam darem. Etenim sub principium mensis Maji elegi viperam fœminam è maximis & robustissimis, eamque incitavi, ut morderet decem pullos gallinaceos, unum post alium, in coxa dextra, quorum primus, secundus & tertius velut in instante moriebantur; quartus videbatur solùm malè habere, quintus verò & reliqui omnes non solum non moriebantur, sed nec ullatenus mali quid patiebantur: Et tamen singulis vicibus, quoties vipera mordebat, ipsam vehementissimè incitavi contra ipsius voluntatem vexatione ad iram & furorem. Mense Juniô repetivi Experientiam in quinque anatibus domesticis, ab unicâ viperâ demorsis, quæ eadem immediatè unô impulsu post mordebat tres pullos turtures: Anas prima vulnerata mortua est post tres horas; secunda post quinque horas: sed reliquæ evaserunt. Illud equidem certè verum, quod mortuus primus pullus turtur, non verò pariter duo reliqui postumi. Ex duodecim palumbis unâ vice moriebantur solùm quatuor: sed sequente die ex duodecim aliis moriebantur ferè sex. Ex quinque cuniculis mortui sunt tres, & ex tribus agnis ultimi duo evaserunt, mortuô primô post decem horas, quàm fuerat morsus.

Nimium forem molestus *Dominat. Vestr.* si reliqua omnia universa experimenta recensere vellem; quare digrediar à commemoratione ejus, quod scripseram in *meis observationibus*, illum liquorem flavum non ex vesicula fellis mitti ad vesicas dentium: proponebam ibidem considerandum, num fortè possit ille eructari eò per aliquos ductus salivales, qui illorum principio insererentur; quod tantò magis visum est credibile, quoniam in omnibus viperis infra fundum illarum vesicularum semper inveni duas glandulas, quales à nemine, quantum scio, observatæ fuerunt aut descriptæ. Supra quod inventum Autores novarum Experientiarum affirmant, tales glandulas à me nominatas se nunquam potuisse videre; verùm locô earum se invenisse duas alias, quas illi vocant salivales, de quibus sequentibus verbis scribunt:

P. 29.

P. 29. Credebam initiò ad imitationem Dn. Redi, quod vipera possit habere vesiculas salivales, quales posteà quoque inventæ fuerunt in homine & in aliis animalibus; ita quidem ut post plurimas inquisitiones summa cum patientia & satis firma suspensione capitum viperinorum, tandem denique visu obtinui glandulas illas dispositas, ad formandum & emittendum succum illum ad gingivas. Et postquam de his optimè persuasus fuissem, monstravi easdem aliquot Eruditissimis Medicis, qui nuperrimè annô præteritô penes me congregati fuerant. Illi Medici ipsimet voluerunt in hoc negotio magis sese informare, itaque examinantes probè illas particulas, quas ipsis monstraveram, non solùm veritatem dictorum invenerunt, sed etiam viderunt parva alia vasa in frequentiori numero, quàm antè non apparuerant, ex quibus alia, quæ sunt arteriæ & venæ, glandulas supergrediuntur, alia, quæ sunt vasa lymphatica, infrà descendunt. Unde judicarunt, quod audacter & pro certo possem affirmare & describere glandulas illas, quas salivares nominabam, & quas mecum conspexerunt: quamvis Dominus Redi non ausus sit, de iis affirmativè loqui, quia ipsas non detexerat, & quod illa non fuissent descriptæ ab ullo Authore vel ipsis, vel mihi noto.

Et pag. 32. Quod attinet parvas glandulas, quas Dn. Redi observavit in fundo vesicularum, quæ succum hunc continent, possum asserere, quod ipsas summa cum dexteritate inquisiverim, & quod quidem invenerim in iis apparentiam glandularum, sed postquam fuissent apertæ, nihil aliud ibidem vidi, quàm parvos dentes ibidem inclusos, & qui sunt ex numero illorum, quos nominavi dentes expectationis (sapientiæ aliàs dictos), *adeò ut nihil glandulosi in iis invenerim, aut quod formâ, substantiâ, aut qualitate glandulas accedat, quas jam describam, &c.*

Ego nullatenus miror, quod scriptores isti non repererint glandulas à me nominatas, quando non inquisiverunt intra vaginas dentium & intra earum fundum: Idcircò nunquam pronunciavi illas (glandulas) reperiri interius, quamvis dixerim, illas situatas esse infra fundum istarum vaginarum: in genuina enim Dialecto Hetrusca aliud significat (*nel fondo*) *in fundo*, aliud (sotto l' fundo) *infra fundum* hærere.

Quamobrem quando quæsiverunt ibi, ubi determinavi illas (glandulas) inveniri, facilè illas detexerunt, & sunt illæ ipsæ, quas describunt, nec aliæ glandulæ spectabiles sese produnt in capitibus viperarum. Neque ullatenus poteram scribere, (glandulas) esse collocatas in fundo vaginarum, cum opinarer, liquorem flavum derivari in ipsas

ipsas vaginas, postquam fluxisset per ductus salivales; saltim videbantur mihi oriri posse (vaginæ) ex illis duabus glandulis, à me visis, aut cum iis connecti, oportebat ergò eas necessariò dissitas esse paululùm à vaginis, non verò in fundo ipsarum hærere. An verò istæ glandulæ hôc fungantur officiô atque usu, in præsenti de eo nolo unicum proferre verbum. Ut ut sit, res est nimiùm levis, ut plura de ea confabulemur.

Confiteor, Dominat. V. quod periculosæ experientiæ circa viperas me tantô fastidiô confecerint, tantamque abominationem illarum mihi creaverint, ut firmiter mecum statuerim, quod nollem posthac cum illis ullum negotium exercere, nisi ad id tentandum me movisset desiderium, quod nuper cogitatio menti meæ obtulit, ut explorarem per experimentum, an Sal volatile viperinum, chimicâ enchirisi præparatum & acquisitum, illâ præsentaneâ & infallibili virtute sanandi morsus viperinos præditum sit, quemadmodum scriptores dicti affirmant; quandoquidem ejusmodi genius mihi contigit, ut rebus, quæ priùs mihi experimentô non inclaruerunt, parùm fidere sim solitus, etiamsi eas temerè tanquam falsas non statim rejiciam: potiùs, quoniam desidero scire, an sint veræ, ideò aggredior tentamina per experientiam, nec in una sola, aut in paucis aliquibus admodùm quiesco, sed cupio plures atque plures videre, semperque mihimet timeo, semperque vereor, ne aberrem, uti sæpè mihi contigit, quando uni soli præcipitanter factæ Experientiæ fidere volui. Et ut veritatem proferam, mense Juniô parum abfuit, quin egomet mihi imposuissem in probatione experimenti, quod modò Dominat. V. referam, posteà finem impositurus tædio, quod fortè hâcce meâ Epistolâ moveo.

Cum legissem in Libro novarum Experientiarum, quod caput viperæ comestum ab animali ab alia vipera vulnerato, certissimè illud sanaret, & vitam ei servaret; atque videretur mihi res utilis, grata & mirabilis, desideravi ejus facere tentamen, ut possem idem constanter affirmare, non obstante, quod iidem egregii viri fecissent duo experimenta.

P. 105. Constitutum erat eôdem tempore, ut veritatem probaremus, num vipera comesta ab animali, quod illa priùs momorderat, sanaret illum morsum: unde curavimus torrere aliquantulum caput viperæ, cui adhuc adhærebat circumferentia ad latum digitum colli adhuc recenter à corpore sepa-

ſeparati, deinceps curavimus mordere tribus vicibus canem in aurem per viperam benè irritatam, adeò ut ſanguis ad omnes tres puncturas efflueret: ipſi initiô projecimus caput & collum, quæ erant toſta & adhuc calentia: canis qui erat famelicus, & qui non ſenſerat ſtatim effectus trium horum morſuum, apprehendebat ſtatim caput, cum dentibus conterebat, & deglutiebat: expectavimus inde ſat longum ſpatium, ut videremus, an tres illi morſus prævalerent comeſtioni capitis & colli devorati; ſed canis liberabatur per aliquem livorem, & per parvum tumorem circa regionem commorſam excitatum, quæ tamen omnia ſpatiô trium vel quatuor dierum diſparebant.

Curavimus adhuc ut tribus ictibus morderetur alius canis eodem in loco, & omittentes toſtionem capitis viperini, quod ipſum momorderat, caput ipſi projecimus, putantes, quod illud devoraturus ſit, tanquam qui per pluſculas horas nihil comediſſet: ſed canis averſabatur nauſeabundus, nec idem attingebat: Hâc de cauſâ conſilium inivimus, ut caput iſtud in mortario tereretur, & poſteà per vim ipſi intruderetur, quod etiam factum eſt, & punctura ipſi benè fricatæ fuerunt cum ſanguine illius viperæ: eventum expectavimus, qui fuit talis, quod crudum hoc caput & contritum adjumento ſimul ſanguinis viperini (ſi cui ita viſum ſit) morſui applicatum eosdem effectus produxerit, quales præcedens, quod leviter erat toſtum, ſiquidem canis per eadem ſaltem incommoda, uti præcedenti factum, liberabatur, & poſteà integræ ſanitati reſtituebatur, ut videretur nunquam demorſus fuiſſe. Si hæc duo Experimenta à nobis tentata fuiſſent, antequam Nobilis ille Exterus eſſet à vipera commorſus, minori curâ & labore ipſius ſaluti proſpicere potuiſſemus.

Et paulò ante ſcripſerant: *Probavimus, quod ubi curavimus mordere circa regionem aurium magis denſam per viperam valdè irritatam felem juvenem ſed macram, quæ comedebat ova, uterum & inteſtina viperæ, morſus itaque non erat tantæ efficaciæ, & apparebat ſaltem parvus tumor, & parvus livor ea in parte, ubi morſus erat factus.*

Et p. 138. Eſt res certiſſima, quod caput viperæ toſtum & deglutitum morſum penitus ſanet: partes quædam corporis, Cor & Epar ejusdem ſunt efficaciæ; ratio & experientia confirmarunt experimentum, unde in periculoſa occaſione ad hanc Medicinam confugiendum.

Et pag. 140. Putamus ſolum, quod Epar deglutitum vires habeat, ut poſſit ſanare morſum viperæ, eâ ratione, ut cor, caro, & aliæ partes, de quibus ſermonem inſtituimus, & quod poſſit multum accelerare partum fœminarum, eô modô, ut Epata Anguillarum.

Accinxi ergò me ad operam imitando eosdem viros,& postquam comedendum dedissem caput viperæ semicoctum catellô catenæ alligatô, curavi eum illicò vulnerari in auricula dextra ab alia vipera; Verùm canis non mortuus est, nec videbatur aliud malum pati, quàm quod staret attonitus, hirriens, & tristis quatuor aut quinque horarum spatiô. Repetii consultò idem Experimentum in alio cane, qui cum coactus deglutivisset caput viperæ crudum, & in mortario contritum, non dedit indicium magni veneni, habuitque paucissimum & quasi nullum incommodum. Proinde constituebam nunc numerare hoc experimentum inter res comprobatas & veras, quando natum mihi dubium me compulit, ut curarem duorum aliorum catellorum admorderi auriculas, qui etiamsi non devorassent antidotum, caput scilicet viperinum, nihilominùs mori noluerunt. Eapropter auctâ apud me suspicione afferri jubeo caput viperæ crudum, & dextrè infarcio gulæ junioris galli; eidem curavi admorderi sinistram coxam à vipera, subitòque concidit in terram, & mortuus est sp[ati]ô paulò majore unius octavæ partis horæ. Hinc magis increvit suspicio, atque circa decimam matutinam dedi caponi devoranda duo capita viperina cruda, & posteà circa duodecimam curavi, ut deglutiret duo alia, & sine interposita mora temporis curavi, ut à vipera semel tantùm admorderetur coxa, & capo mortuus est extemplò, non inveniens remedium convalescendi ex alexipharmaco illorum quatuor capitum: Sequenti die præparavi duobus catellis jusculum sapidum ex capitibus viperarum leviter elixis, sed noluerunt devorare, faciebatque multum negotii violenta ejus infusio. Paulò post canis minor mordebatur in coxa propè inguina, ac major in lingua, & uterque moriebatur. Pari ratione moriebantur octo pulli gallinacei, duo feles catuli, duo lepusculi, & sex turtures etiam vulnerati à viperis, & non solùm medicati harum capitibus tàm crudis, quàm coctis, sed etiam lavatis vulneribus sanguine viperinô. Recordor etiam, sex illos turteres non fuisse demorsos à viperis vivis, sed à capitibus viperarum demortuarum, & quidem ante duos dies mortuarum. Insuper perstiti per tres dies continuos infarciendo similiter duabus columbis carnem viperinam, nec alium potum ipsis dedi, quàm jusculum illarum carnium, & tamen non potuerunt evadere mortem, postquam essent à vipera vulneratæ.

Et hæc causa est, quod mihi haut placet, ut facilè inducar, ut cre-

credam, quasi in Hetruria carnes viperinæ non ferant auxilium, nec Medicam præservationem, ad minimum saltem notabilem, in animalibus demorsis à viperis. Itaque appello ad Doctrinam, Experientiam & autoritatem illorum nobilissimorum Ingeniorum, quibus lubentissimè submitto has & omnes alias meas meditationes, & cum quibus nunquam velim controversias agere. Etenim vererer, ne accideret illud, quod Marcus Tullius de Catone dicere solebat, scilicet, quod minùs fastidiosum esset respondere autoritati Catonis, quàm ejus argumentis fortissimis. Quod restat, precor impensius Dominat. V. ut nolint respuere inconcinnitatem harum litterarum, exinde enim cognoscent, quod hæc scripserim magis occupatus, quàm otiosus; sed solummodò æstiment puritatem veritatis, quam sine omni affectu profiteri constitui.

OBSERVATIONES *DOMINI* FRANCISCI REDI NOBILIS ARETINI, CIRCA ILLAS GUTTULAS ET FILA EX VITRO, QUÆ RUPTA IN QUACUNQUE SUI PARTE PENITUS ATQUE PENITUS COMMINUUNTUR.

EX MS. ITALICO LATINITATE DONATÆ.

I.

OBservavi *omne genus vitri* aut crystalli, ex quacunque constet massa aut colore, s. albo, s. rubro, s. cœruleo, s. flavo &c. aptum esse ad confectionem illarum *Guttularum* aut *Filorum*.

II. Sufficere pro confectione illorum, ut *vitrum cum dexteritate* projiciatur in aquam: nec referre, aqua ista frigida sit aut tepida: etiamsi appareat, quod aquâ existente tepidâ *Guttulæ* fiant meliores & faciliori negotiô.

III. *Instillari* jussi vitrum *in vinum* rubrum, in vinum album, in oleum, in acetum, in omphacium, in aquam salsam, in aquam arenâ turbidam, in aquam admodùm saccharatam, in aquam sale nitrô impregnatam, in aquam alumine impregnatam, in aquam vitriolo impregnatam; & *guttulæ* ac *fila* bellè ceciderunt, quemadmodum in aqua pura, & comminutæ sunt eâdem ratione; quantumvis minima quædam

dam differentia in particulis comminutis sit, cum videantur mihi *guttulæ* in aqua factæ cumminui in minutias subtiliores, quam illæ *guttularum* factarum in aliquo modò enumeratorum liquorum.

IV. Quando conficiuntur *guttulæ* in aqua & prædictis liquoribus, non toties, quoties projicitur vitrum fusum, illæ omnes suam perfectionem assequuntur, quoniam quandoque rumpuntur, & sæpiùs sponte in minutias abeunt in ipso liquore, antequam inde extrahantur. *Quædam* dissiliunt pariter eô momentô in minutias, quô extrahuntur è liquore: *Quædam* rumpuntur paulò pòst, quàm sunt extractæ: *Aliæ* perseverant aliquot horas, aut aliquot dies: *Aliæ* in menses durant: Et memini equidem, è nonnullis Hamburgi confectis, mihique à *Serenissimo Magno Duce* donatis, unam inopinatò dissiliisse.

V. Curavi fieri *guttulas* aut *cucurbitulas* (Zuchette) diversæ magnitudinis & crassitiei in aqua pura; ita ut quædam maximarum accederent pondere 18. ad 19. denarios. Tàm magnæ, quàm parvæ eôdem pollent effectu, nisi quod major exoritur violentia & rumor, dum magnæ, quàm dum parvæ, rumpuntur.

IV. Tàm magnis *guttulis*, quàm parvis curavi fieri caudulas diversæ longitudinis; & quævis *guttula* comminuebatur, cum frangeretur in extremitate caudulæ, etiamlibet longissimæ; dummodò caudula ista non supra modum subtilis esset, verum ad minimum tam crassa, & magis quàm filum, quô literæ obsignantur. Quædam illarum *guttularum* habens caudulam 26. digitos transversos longam, se comminuebat ruptâ caudâ, ad vigesimum secundum digitum: Alia se comminuebat ad decimum octavum digitum, & alia ad decimum sextum, alia atque ad decimum quintum.

VII. Cauda harum *guttularum* aut *lacrumarum* aut *cucurbitarum*, uti dicuntur, haut vacua est, uti quidam autores crediderunt & scripserunt, sed est solida & plena, quemadmodum totum reliquum.

VIII. Jussi vitrum fusum projicere *in ceram flavam* liquatam ad ignem, & *Guttulæ* in ea optimè ceciderunt, & majore facilitate, quàm in ullo alio liquore. Sanè quidem verum est, hasce *guttulas*, quando franguntur, diffindi in particulas majores, nec acquirere tàm subtilem diminutionem, qualem faciunt aliæ *Guttulæ* confectæ in aliis antè recensitis liquoribus: *Fila* quoque confecta in prædicta cera non diffringi in adeò subtiles minutias, quàm alia confecta in aliis memoratis

liquoribus, sed in particulas satis crassas, & quæ ferè comminuendo se longitudine accedunt transversi digiti. Et sanè inter ista *fila* & inter alia intercedit maxima differentia, & multò major illâ, quæ intercedit inter *guttulas* confectas in cera, & alias confectas in aquis.

IX. Tentavi *guttulas* conficere *in liquata cera* impura & nigra, & pariter in hac idem successit, quod in cera flava ac virgine.

X. In cera guttulæ possunt confici crassissimæ, & à me quædam illarum factæ sunt, quarum una pendebat quatuor uncias.

XI. Tentavi conficere *guttulas in melle* ad ignem liquefacto, sed non benè ceciderunt, nam ex ducentis vix una confecta est; Verum ut conficiebantur, ut rumpebantur sponte, digitis prehensæ in collo comminuerunt se eôdem modô, sicut illæ factæ in cera, idemque contingit etiam *filis*.

XII. In confectione *guttularum* in cera, unam contigit esse natam, quæ in superficie medii sui corporis habebat foramen tàm largum, quod intraret granulum milii: hocque foramen penetrabat interius in magnam cavitatem, quæ recepisset 70. grana milii. In tota hac *guttula* non videbantur plures, quàm tres parvissimæ bullæ, Diffregi ejus caudam s. collum, & illicò tota comminuebatur.

XIII. Jussi (aliquid) vitri fusi & candentis ex catino vitrario extrahere, ac supra marmore curavi ex eo formari parvas placentulas rotundas, benè adunitas & subactas, ac posteà subitò curavi projici in ceram liquefactam, & nascebantur sine magnis bullis, & cum paucissimis illorum punctulorum, quæ communiter videntur in vitris.

XIV. Miscui cum aqua gypsum plastarum, & inclusi ei *guttulam*, prominere sinens caudulam. Postquam gypsum induratum, consolidatum & exsiccatum est, confregi caudam: hinc abrasô gypsô, ubi crassissimum erat circa corpus *guttulæ*, inveni ipsam totam in minutiis, citra (tamen) figuræ destructionem.

XV. Iterando jam dictum experimentum, accidit semel ut gypsô non benè consolidatô ac firmô, *guttula* rumpendo vim basin versus faceret, & in ea parte laceraret gypsum, ac si vis rupturæ originem caperet à principio caudæ, iretque semper impellendo versus basin aut fundum *guttulæ*.

XVI. Immersi in plumbum liquatum & subtepidum aliquot

guttulas, & posteà consolidatô plumbô, confregi caudulas, quæ prominebant extra plumbum: hinc separans id à *guttulis*, ipsas inveni comminutas, sed absque destructione figuræ. Itaque verum est binis vicibus accidisse, ut invenirentur integræ, sed id fortasse fuit effectus plumbi, non sufficienter tepefacti, quando illas immersi.

XVII. Diffregi *fila* & *guttularum* caudas in iis locis, ubi nullæ erant bullæ, aut certè haut visibiles oculô, semperque effectus comminutionis consecutus est.

XVIII. Fila observavi, quod quò sunt magis crassa, eô faciliùs confracta in minutias per totam suam longitudinem abeunt.

XIX. Quando *fila* sunt subtilia aut capillaria, manu confracta diminuuntur solùm per longitudinem ad duos vel tres digitos transversos, remanente reliquâ suâ longitudine integrâ.

XX. Cum cote versatilis infinitis vicibus attrivi fundum s. basin *guttularum*, & sub manibus dum sic versarentur, & sic attererentur, observavi me devenisse ad loca, ubi multæ exstabant bullæ, citra quam diminuerentur *guttula*. Eapropter oportet dicere, quod quando nonnunquam deveni ad quandam è maximis bullis, *guttula* est diminuta verùm non diminuta est eô momentô, quô comparuit foramen bullæ, sed quando bulla ista major quasi finem attritionis consecuta est. Itaque hæc res accuratiore & prolixiore consideratione opus habet, quandoquidem multis vicibus non vera evadit.

XXI. Attrivi aliquando super quodam lapide fundum s. basin *guttularum*: aliquot vicibus diminutæ sunt, uti suprà num. 20. & aliàs successit attritio totius *guttulæ* usque ad caudam.

XXII. Versando guttulam valdè violenter supra columnam è lapide sabuloso, incaluit *guttula* adeò intensè, ut hominis manum attingendo cum ea, illum combusserit tantoperè, ut evidentia signa adustionis manus impressa reliquerit. Abrumpens posteà caudulam istius *guttulæ*, in minutias abivit tanquam non experta fuisset excedentem impressionem caloris, qui fortè non æqualiter per totum vitri corpus se insinuaverat, sed majorem vim nacta erat in illa parte superficiei, quæ, inter circumrotandum, lapidem attigerat.

In

XXIII. In iisdem circumrotationibus & perfrictionibus (ſuper cote verſatili) obſervavi, quod dum *Guttulæ* attererentur, vitrum ipſarum iterùm iterumque diſſiliret à fundo, & ſquamulæ vitreæ abſcederent, permanente politâ & ſplendidâ illâ parte ejusdem fundi, à quo evellebantur, & reſaliebant illæ ſquamulæ.

XXIV. Cum filo ex Orichalco, in arcum adaptato, & cum Smiride, tentavi diſſecare *guttulas* per medium ſui ventris, ſed vix filum permeavit medium ventris, cum *guttulæ* ſunt diminutæ.

XXV. Tentans reſecare caudas *guttularum* aut *fila*, in ſcatulam illa recondendi gratiâ, facillimè ſecabit ad fornacem cum vitro fuſo ſine periculo ut comminuantur, aut admoveantur candelæ, & in illa parte, quam flamma tetigit, ſecare (licebit).

XXVI. Guttulæ aut *fila* per horæ quadrantem in fornacis camera frigidaria (den Kühl-Ofen) in loco ubi non poſſunt candefieri recondita, omnimodè perdunt effectum ac vim ſe comminuendi, & redeunt in ſtatum cryſtalli aut vitri communis.

XXVII. Idem accidit, ſi *guttulæ* aut *fila* tantillum temporis ſupra carbones ignitos detineantur.

XXVIII. Quin etiam idem contingit *guttulis* ſuper flamma candelæ aut lampadis detentis.

XXIX. Non ita res procedit, ſi *guttulæ* aut *fila* forti ebullitione coquantur octo aut decem horis continuis in aqua, ita ut ſemper maneant operta aquâ ebulliente; propterea non perdunt facultatem ſe comminuendi ex omni minima fractura caudæ.

XXX. Tentavi illa coquere in lixivio forti, in aqua alumine impregnata, in decoctionibus variarum herbarum, & idem evenit, quod in coctura in aqua ſimplice.

XXXI. In fundum vaſis ænei immiſi bonam quantitatem cinerum cribratorum, & ſepelivi in illis guttulas aliquot, tandem implevi vas aquâ, & poſitô eô diutiùs ad coquendum à latere vaſis, tandem extraxi *guttulas*, quæ neutiquam perdiderunt facultatem ſe comminuendi: eam verò perdunt ſanè, ſi ſepeliantur in cinere ſicco & abundanter carbonibus operto.

XXXII. Sæpiùs tribus horis continuis aliquot *guttulas* coxi in melle, ſed non ſunt alteratæ, nec perdiderunt facultatem ſe comminuendi,

XXXIII. Im-

XXXIII. Implevi vasculum spiritu vini (rectificatô) in quem spiritum immisi cucurbitulam, ita, ut pars caudæ aut petioli extra spiritum promineret; hôc factô substruxi ignem spiritui vini, & sivi flagrare per tertiam horæ: Dehinc illô exstinctô *cucurbitulam* extraxi & deprehendi totam illam partem caudulæ aut petioli, quæ prominuerat extra spiritum vini, esse alteratam, & frangebatur, quemadmodum vitrum commune: reliquum verò *cucurbitulæ*, quod delituerat in Spiritu vini, conservaverat facultatem se comminuendi.

XXXIV. Fila vitrea aut Crystallina subtiliora, cocta aut frixa diutius in oleo olivarum, omnimodè se alterarunt; sed non pariter fila crassiora, qualia bonam partem suæ temperaturæ conservant.

XXXV. Guttulæ frixæ in oleo spatiô duarum aut trium horarum, ita ut sint admodùm opertæ oleô, multa mirabilia exhibent: namque quandoque postquam ebullivissent dimidiam horam aut paulò amplius, ipsæ sponte suâ ruperunt infra oleum. Quæ non rumpuntur, & se servant solidas, *guttulæ* alterant se totaliter in extremitate subtiliore caudulæ, sed in reliqua cauda & in corpore *guttulæ* aliquam partem facultatis comminuendi se sibi servant. Dixi aliquam partem, quoniam volenti ut una dictarum *guttularum* redigeretur in pulverem, opus est illam frangere in tribus aut quatuor locis, sic diminutio non procedit ultra longitudinem unius digiti transversi, ibique acquiescit, remanente reliquô vitri integrô & sanô.

XXXVI. Frigendo guttulas in oleo, fortuitò accidit, ut oleum ignem conciperet: hôc casu factô, deprehendi aliquoties guttulas disruptas: aliquoties inveni illas integras, & deperdisse quodammodò naturam suam: & aliquot aliis vicibus inveni, quod omnimodè perdiderint eam, & discesserint in naturam crystalli aut *vitri* vulgaris.

XXXVII. Observavi, quod, quando *guttulæ* coquuntur in aqua aut alio simili liquore, refrigerantur illicò, atque sunt extractæ ex liquore illo fervente; sed coctæ in melle & in oleo, diutiùs conservant calorem.

XXXVIII. Rescidi caudulas cum flamma duabus *guttulis* easque deinde duabus anatibus domesticis deglutiendas præbui, ut experirer effectum, quem producturæ essent, si fortè disrumperentur in illarum ventriculis. Elapsi duodecim diebus jussi jugulare unam

ex illis anatibus, atque inveni *guttulam* integram, folummodò claritate orbatam. Ob id duodecim alios dies abstinui à jugulatione secundæ anatis, in cujus ventriculo reperi utique *guttulam* integram eôdem modô, atque inveneram illam in ventriculo primæ. Cumque curiositate inducerer probandi num duo ista vitra perdidissent facultatem comminuendi se, deprehendi experientiâ, quod eam servaverunt: propterea cum eas confregissem cum forcipe illicò in minutias abiverunt.

XXXIX. Deglutiendam præbui aliam *guttulam* caponi, elapsôque terminô quadraginta dierum, jugulari eum jussi, reperique vitrum integrum, quod violenter ruptum cum—— forcipe totum redactum est in pulverem, quemadmodum in pulverem abibat alia quædam *guttula*, quæ 80. dies commorata erat in ventriculo alius caponis.

XL. Ponderavi duas *guttulas*, ponderatasque immisi in gulam duorum caponum. Deinde post triginta dies cum utrumque jugulassem, vidi *guttulas* incolumes, & rursùm ponderando illas cognovi unius ponderi duo cum dimidio grano decedisse atque alteram tribus granis imminutam esse. Simile experimentum feci & repetii multis vicibus, semperque redivit defectus ponderis ad duo cum dimidio grana usque ad tria vel paulò plus: diligentem adhibui operam, ut *guttulæ* essent quasi omnes ejusdem ponderis, antequam à caponibus deglutirentur.

XLI. Liquatam in igne unam dictarum *guttularum*, quæ ponderabat 8vam Unciæ partem, deglutiendam dedi caponi. Post quatuor dies caponem jugulari jussi, & librando denuò *guttulam*, perspexi, quod ipsi decederent quatuor grana. Quare eandem de novo immisi in guttur alius caponis, & jugulato eò pòst 6. dies, guttulæ decesserant novem grana. Exinde juxta magnam partem, si non de toto, potest argumentari, quantò durius sit vitrum *guttularum* liquatarum, quam illud *guttularum* non liquatarum.

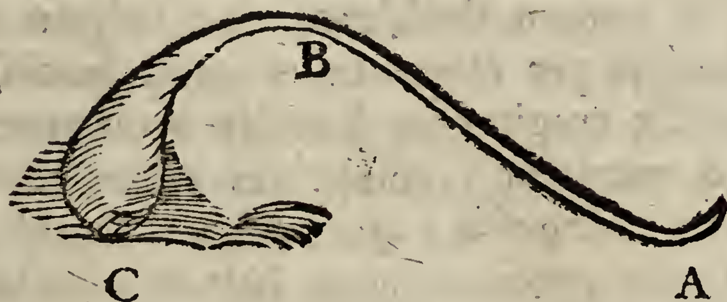
BENEVOLO LECTORI S.

OCcasione harum Observationem ab *Ill. Dn. REDI* communicatorum non ingratum fore duximus, si alia quædam *curiosa circa naturam & confectionem* harum *guttularum vitrearum* sparsim ab aliis nota-

tarum

tarum hîc in compendio quasi in gratiam *Curiosi Lectoris* subjungantur. Ex his primô locô occurrit *historia vitri stillatitii*, quam Dn. *Christoph. MERRETTUS Med. D. & Societat. Regiæ Socius in Not. & observat. ad Anton. NERI de arte vitraria* libros 1668. Amstelod. edit. recenset *à p. 421. usque 430.* quæ exinde descripsimus, uti sequuntur :

Hoc *vitri* genus Serenissimus Princeps *Rupertus* primus ex Germaniâ in Angliam intulit, & Regiæ Majestâti exhibuit, quæ illud *Societati* suæ in Collegio Greshamensi communicavit. Statim à *Societate* delegatus est Commissarius, qui de eo, quod sequitur, retulit, prout in *libro ejusdem Societatis*, quod ad hanc rem attinet, consignatum, & eâdem consentiente huc transcriptum atque publicatum est : id quod tantô magis desideravi, ut hæc usque adeò exacta procedendi ratio idea & exemplar esset cujuscunque alterius experimenti. Ita Anno 1661. *Societati* retulit Dn. *Rupertus Moray.*

A. B. filum. B. C. corpus. B. Collum. A. terminus vel extremitas fili.

Vitro constant viridi, benè purgatô ; ac nisi metallum, ut vocant, probè excoctum sit, nullius pretii sunt, sed crepant franguntur que statim atque in aquam decidunt. *Optima ratio faciendi* istiusmodi *vitra* hæc est, ut virgâ ferreâ nonnihil metalli ex olla assumas, & immediatè in frigidam stillare, ac tantisper ibi jacere permittas, donec refrigescat.

Si *metallum* nimis *ferveat*, stilla vitri, ubi in aquam deciderit, dubio procul crepabit & frustillatim dissiliet.

Quodcunque *vitrum* in aqua sine crepitu, donec refrixerit, perdurat, id certò bonum est.

Exercitatissimus operarius *debitum caloris gradum* ignorat, nec quidquam effecturum sese, quod examen sustineat, promittere audet, pluraque dum fiunt, pereunt ; quandoque tria, prius quàm unum succedat.

Nonnulla quasi frigore diffissa *fatiscunt*, non dissoluto corpore. *Alia*, dum adhuc minus vel magis fervent, sine magno crepitu

in frusta dirumpuntur : *alia* cum magno strepitu, non multò pòst, quàm deferbuerunt : *alia* neque franguntur, neque crepant, anteà quam planè refrixerunt : *alia* dum in aqua sunt, integra manent, & sponte suâ non sine magno strepitu dissiliunt, statim atque ex aqua prodierunt : nonnulla post horæ unius spatium. *Alia* ubi per dies vel septimanas aliquot perdurarunt, nullô tangente dirumpuntur.

Si *vitrum* istiusmodi aliquod, dum fervet, ex aqua exemeris, pars colli tenuior, & quicquid à collo fili dependet, & in aqua fuit, in minutas partes decidet, salvô manente corpore, utut cavitates non minores, quàm quod dissiliit, habeat.

Quodcunque in aëre à filo dependens, vel in solo jacens refrigescit, eandem per omnia, quam vitrum aliud, soliditatem &c. acquirit.

Vitri stilla in aquam decidens, cum exiguo quodam sibilo strepit, corpus ejusdem per exiguum aliquod spatium fervet, pluresque ab eodem velut crepitantes scintillæ erumpunt, quibus mediantibus subsilit & movetur : complures etiam ab eodem ubique bullæ in aqua, dum refrigescit, ascendunt. Quod si aqua decem vel duodecim pollicum profunditatem habeat, bullæ antea, quàm superficiem aquæ attingant, evanescunt, eôque casu nihil præter exilem sonum observare licet.

Exterior vitri stillaticii superficies æquè ut aliorum vitrorum glabra & lævis ; Vitrum verò ipsum intus spongiosum & cavernis pustulisque plenum est.

In fundo maximam partem orbiculare, margaritisque pyriformibus non absimile est, & in collum oblongius terminatur, ita ut nulla ex his vitris directa, sed maximam partem incurva, & in exiguas plicas atque arcus sinuata sint, ac tandem à collo in exiguum apicem desinant.

Maxima pars eorum, quæ in aqua fiunt, protuberantiam & gibbum quendam habet, imminentem parti corporis capacissimæ, & frequenter in illud latus inclinantem, ubi collum terminatur : ita tamen, ut nonnunquam illam partem vitri occupet, quæ in vase, in quo vitrum fit, superior est.

Si

Si *vitri stilla* in aquam decidat ferventem, certò frangetur & crepabit, antea quàm deferbuerit, vel momentô post. In oleo olivarum minus, quàm in frigida periclitatur.

In oleo plures numerô, & aliquantò quàm in aqua majores bullas emittunt, & ebullitio illa diutiùs, quàm in aqua durat. Quæ in oleo fiunt, sulcos minùs quàm in aqua facta spatiosos habent, eorumque nonnulla prorsùs lævia sunt, & protuberantiis illis carent, quas alia possident. Aliqua pars colli eorum, quæ in Oleo facta sunt, nec non aliqua fili tenuioris in oleo restincti pars instar vitri communis frangitur. At verò si collum propè corpus frangas, & corpus ipsum cavâ manu detineas, totum crepabit & frangetur, sed minore, quàm quæ in aqua fiunt, vi & strepitu, & ita, ut in æquè minutas partes non dissiliat, & frusta, usque dum dirimantur, cohæreant: atque hoc casu tractus & lineæ in eo apparebunt oblongæ, in centrum corporis collimantes, & cavernas vel cavitates ejusdem transversim secantes, sed minores numerô & mensurâ, quàm in his, quæ in aqua fiunt. Quod si vitrum in acetum vini distillet, crepabit utique, & anteà quàm refrigescat, certò diffringetur, atque dum decidit, majorem quàm in aqua strepitum edet, sed bullas excitabit, minus quàm in aqua notabiles.

In lacte strepitum nullum edit, nec bullas, quæ quidem percipi possint, excitat: nihilò tamen minùs crepat, & in frusta, antequam refrigescat, dissolvitur.

In spiritu Vini plures quàm in alio quovis liquore bullas excitat, & dum integrum est, ultro citroque volutatum, magis quàm in aliis liquoribus agitatur, & nunquam non crepat & in frusta concidit. Si quinque, sex vel plura vitra stillaticia eôdem tempore in spiritum vini decidant, flammam quidem vinum concipiet, at saporem particularem nullum.

In aquâ solutionis nitri vel Salis Armoniaci nihilô quàm in aceto vini melius succedit.

In oleo Terebinthinæ vitrum unum haut secus atque in spiritu vini frangebatur: ab altero flammam concipiebat, ut jam nulli ampliùs usui esset.

In Mercurio, bacillô & vi, ut mergeretur, subactum, superficiem acquisivit rudem & depressam: at verò experimentum perfici non potuit, cum subigi, usque dum refrigesceret, non posset.

Cum *in vitro* instar calicis cylindraceo & frigida repleto experimentum caperetur, unum successit, vitris sex vel septem aliis in frusta disruptis. Id tantùm à nonnullis è Societate, vitrum statim à lapsu manu prehendentibus observatum est, ad primum ejusdem lapsum in aquam, & aliquantò pòst, durante rubrô illô calore, rubras ab eodem scintillas in aqua promanasse, eôdemque momentô, quô hæ particulæ, nec non bullæ, ab eodem manifestè prodeuntes, erumpebant, non dissfringi tantum, idque aliquando non sine satis magno strepitu, sed moveri etiam atque subsilire corpus vitri, tàm illius, quod permanet, quàm quod frangitur.

Ab ictu levioris mallei, vel alterius cujusque durioris armamenti vitrum stillaticium non atteritur, si tamen non alibi, quàm in ventre percutiatur.

Apicem ejusdem frange, & statim in minutissimas partes dissiliet, idque non sine ingenti vi & crepitu, & particulæ illæ facili negotiô in pulverem rediguntur.

Vitrô fractô, si liberum quaqua versum sese extendendi spatium scintillæ inveniant, in orbem, eâdem quâ Pyroboli minores, quos ob similitudinem Mali Granati Granatos vocant, violentiâ disperguntur.

Nonnulla vitra affrictu sicci lateris in frusta dissiliunt, statim atque in fundo nonnihil attrita sunt: alia nisi semitrita perdurant.

Fuit, quod dimidiâ circiter parte absumtâ sepositum, paulò pòst nullô tangente dissiliret. Aliud affrictu lapidis, & adjectâ aquâ & smiride ad collum usque detritum, perdurabat.

Vitrum in manu cujusquam sub aqua fractum, manum graviùs & strepitu majore percellit, quàm in aëre, ac etiamsi prope superficiem aquæ detineatur, minutarum tamen particularum nulla extra aquam fertur, sed contrariô, quàm in aëre modô, citra dispersionem in aquam decidit; ac si unum ex his vitris in Dn. Boylæi machinam mittas, benè vacuatô recipiente ruptum, haut secus atque in libero aëre quaqua versum dissiliet.

Si vitrum istiusmodi in igne calefeceris, instar vitri ordinarii sese habebit, nisi quod temperamentum ejusdem ita debilitatur, ut citra fracturæ periculum minus quàm antea flecti possit.

Vitrum stillaticium lithocollâ collo tenus munitum, fractô apice strepitum edit, quàm si manu detineatur, minorem, sed ita ut totum intus diffi-

diffisum esse liquidò appareat; ipse etiam color in cæsium degenerat, planâ manente externâ superficie, sed illum in modum collisa, ut exemtæ partes in floccos abeant, conicas quandoque figuras repræsentantes & usque adeò fragiles, ut facili negotiô in pulverem redigantur.

Vitrum istiusmodi aliud lithocollâ undequaq; pollicis unius crassitie, tectum, ruptô apice lithocollam omnem, haud secus ac Granatus minor bellicus, in frusta comminuebat.

Duo vel tria illius generis vitra ad gemmarium in hunc finem missa; ut margaritarum instar perforarentur, adactô propius terebellô, statim in frusta dissiliebant, haut aliter, ac solent, qui ruptô apice dissiliunt.

Hactenus Dn. D. MERRETTUS, quæ ex Societatis Libro descripserat. Eadem ferè *Experimenta à Societate Anglica* annotata & ab *Ampliss.* OLDENBURGIO communicata *Nobil. Dn. de MONCONNYS* inseruit *Itinerar.* suo *Anglico Tom. II. pag. 32.* gallicô Idiomate paucissimis immutatis, *Idem* ibidem recenset *Dn. HOBBES* Angli, *Dn. ISAACI VOSSI* & *Dn. HUDE* Belgarum, *P. VATIER*, *Dn. de SORBIERE*, *Dn. PECQUETI*, & *Patris Gratianopolitani* Gallorum *Judicia*, unaque propriam sententiam quæ causa sit, ut in momento in minima frustra dissiliat *Lacruma*, uti ex sequentibus videre licet.

Pag. 25. Tom. II. Itinerar. Anglic. à Dn. de MONCONNYS conscripti:

D*N. HOBBES* famosi Philosophi Londinensis *Judicium de his Lacrumis vitreis:* Quando in præparatione aquæ immerguntur, *inquit*, illa aqua evaporat propter calorem, & efficit infinitam multitudinem parvarum guttarum aut particularum, quæ transeundo ab omnibus partibus secundum longitudinem lacrumæ, eandem in minima fila componunt, semper tamen sese imminuendo usque ad finem caudæ ubi invicem junguntur, unde quando quis easdem disrumpere tentat, præstare id non potest nisi eas inflectat, unde unaquæque particula per violentiam impulsus retrocedens, se comminuit, quod etiam faceret chorda disrumpens in arcu nimium extensa.

Judi-

Judicium Dn. ISACI VOSSII, Philosophi Amstelodamensis de his Lacrumis vitreis, ap. Dn. de Monconnys l. a. p. 152.

Hypothesis *Dn. Vossii* est, postquam *Lachryma* expeditè & celeriter aquæ immersa fuerit, exterior solummodò pars se conglaciat tàmdiu, quamdiu calor, qui interiùs est, agitat & rarefacit semper particulas; postmodum, quando ille deficit, exteriora se non possunt coangustare & unire propter duritiem, necessariò vacuum interius efficitur, aut ad minimum remanet inibi Aër magis rarus aut minùs pressus (ut cum *Dn. BOILÆO* loquar) quàm non est Aër ambiens, inde quando frangitur extremitas, rumpitur simul crusta & murus, qui includebat Aërem istum expansum; ambiens verò (aër) tunc magis pressus intrat illos poros, quos invenit apertos tanta cum vehementia, ut omne id comminuat, quod se opponit cursui sui motus; & secundum quod majori vel minori vi sese insinuat, effectus pariter major minorve succedit. Ita magis violentus est, quando rumpitur in aqua quàm in Aëre, & major in Mercurio vivo, quàm in aqua, & (magis) si priùs calefiat, quia ignis aperit poros in extremitate vitri, quos frigidum antè occluserat, & se æqualiter ab omnibus partibus insinuat Aër, ita quidem, ut quando rumpantur, nihil extraordinarii accidat, quod non quoque contingat in ruptura alterius vitri. *Idem VOSSIUS* referebat adhuc, quod crederet, quod vesica amplissima vitrea optimè deligata posset per aërem volare, nimirùm si priùs calefieret, ut per rarefactionem aër egrederetur, & in instanti occluderetur cum cera Indica parvum foramen, per quod aër exiverat.

Ibidem p. 180.

Dn. *VOSSIUS* ad refutandam *opinionem Dn. de HUDDE* (qui opinatur effectum *Lacrumarum Vitrearum* procedere inde, *quod Aër inibi sit condensatus*) referebat, si hoc verum esset, exinde necessariò colligi, quod majorem deberent reddere effectum tunc, quando sint calefactæ, siquidem calor extendens & rarefaciens hunc aërem oporteret

rumpe-

rumpere *lachrymam*, & quod contrariô modô tamen non majorem edat effectum in igne, quàm extra illum.

De his *Lachrymis vitreis* Dn. *de MONCONNYS* aliquot ad amicos Parisienses conscripsit *litteras* tùm temporis, quando primùm innotescerent, quæ *ex Gallico* quoque *in Latinum translatæ* hìc annectuntur, decerptæ ex *Itinerar. Part. II. Itiner. Belgic. p. 162. & seq. à Dn. de MONCONN.* conscripto:

EPISTOLA I. ex Parisiorum Urbe scripta.

INtellexi à *Dn. de SORBIERE*, quod mihi quoque confirmarunt *Dnn. BLONDEL & PECQUETUS*, quod *Dn. CHANUT* Residens Regni Sueciæ, vidisset parari *lachrymas ex vitro viridi* penitùs solidas, ex Hollandia advectas, ex quibus ne unica potuerit confringi cũ malleo, & nihilominùs quod rumpantur in extremitate acuta, aut cuspide labore facillimô cum digitis, unde tota *lachryma* se ipsam magis subtilẽ in pulverem redigit, quàm si in mortario contusa fuisset, cujus causæ ratio adhuc certa imaginari non potuit. Rogo ut eam in causam fiat inquisitio, & mihi communicetur, quod propediem spero. Hoc mihi in memoriam revocat, quod de clypeo Minervæ narratur à Phidia facto, quem tanto cum ingenio statuæ applicaverat, ut dum removeri tentaretur clypeus in minutas dissiliret particulas. Saluta *Dn. de Servicre*, communica ipsi hæc nova, & ipsius quoque opinionem de hoc effectu exquire.

Epistola II. Dn. de Monconnys ad Dn. REGNAULT.

DOMINE

Dn. de Mommor apud quem hospitatur Dn. *GASSENDUS* heri eundem mihi procuravit honorẽ, ut concederetur intrare Academiã, ubi illi Domini per favorẽ extraordinariũ concedebant mihi ibi permanere, quod aliis denegatũ, nisi sit membrum illius Societatis. Causa principalis erat, ut viderẽ frangere *Lachrymam vitri*, de quã antè scripseram. Eandẽ acceperat *Dn. de CHAMBRE* à *Dn. de CHANUT* & quod eandẽ nolebat rumpere, nisi me præsente, sperans quod quasdam rationes sim prolaturus,

turus, quas adhuc non excogitassent illi Eruditi. Experimentũ tandẽ fiebat, quando mihi prius permissum fuerat, ut per longum temporis spatiũ examinassem Lachrymam, quæ meæ curæ commissa fuerat. Et licet *Dn. de Chambre* optaret, ut ego eandem frangerem, nihilominùs *Dn. de Mommor* desiderabat, ut ipsemet eam rumperet, quare nolui ipsius desiderium eludere. Ita verò erat composita Lacryma ista, ut haberet quasi tres parvos oculos in medietate substantiæ, secundum apparentiam aëre repletæ, namque commovendo *Lacrymam* nihil videbatur commoveri, quod alioquin factum fuisset, si *Aqua* inibi contenta hæsisset. *Dn. de Mommor* duas habebat, quas statim frangebat, quæ quoque similes habebant oculos, ex quibus una duos habet oculos, altera unicum, unde numerus quidem nihil efficit, singulæ tamẽ quosdam habent. *Dn. de Mommor* manu prehendebat, & cum duobus pollicibus & duobus indicibus digitis collum illi rumpebat, in momenta non aliter, ac si serra fuisset relaxata, tota ipsius manus, & charta subjecta pulvere hujus fractæ *Lachrymæ* replebantur. *Dn. de Mommor* aliquantulum obstupebat, & nos reliqui parumper attoniti, quod effectus fuerat tàm subitaneus, & parva illa vis tàm efficax. Interrogabant me *de hujus effectus causa*, quam me ignorare profitebar. Cum itaque nescirem compositionem harum *Lachrymarum*, & considerassem ea, quæ mea imaginatio mihi suppeditaverat, nullam aliam excogitare poteram, quàm *fugam vacui*, quam talem mihi imaginabar: postquam *Lachrymæ* istæ vitri essent sufflatæ per calamum vitri, in quo adhuc occlusi quidam spiritus, qui in fusione vitri exitum quidem tentassent, sed propter densitatem vitri inclusi permansissent, & constricti in hoc vacuo apparente; paulatim (sicuti videre licet in ampullis, quæ similes includunt spiritus) & insensibiliter sese in poros vitri insinuaverint, & incipientes corrodere illud, & rumpendo collum Lachrymæ optimè obturatum, inclusi illi spiritus per vim non potuerint citiùs exitum invenire, per canalem colli fractum erupissent, qui tàm subtilis, ut vix appareat, an concavus sit: & propter hanc causam, quod collum canalis tàm stricti orificii est, aër non se potest insinuare, ut occupet locũ, quem vacuum reliquerunt spiritus per citum exitũ, unde dum omnes partes vitri concurrunt, ut impleant vacuum, se resolvunt facilè, postquam subtiliter corrosæ fuerint ab his spiritibus, & ita Lachryma destruitur non aliter, ac si fornix corrueret, si quis auferret aërem inclusum in cella; non dubito equidẽ, quin melior ratio inveniri possit, quàm illa, quæ desumitur à vacuo;

sed.

ſed quando non poſſidemus id, quod amamus, neceſſarium eſt, ut ametur, quod teneamus, & dum genuinam cauſam nondum invenire licet ex noſtra Philoſophia, hæc emendicanda fuerat ex antiqua Philoſophia. Maximum mihi redderetur beneficium, ſi hæ cogitationes communicarentur cum *Dn. de Serviere, Dn. Guillemin* Medico & *Dn. Tornier* ut ipſorum judicia expiſcari liceret ſupra hos effectus & ſupra meas ineptias: rogandi quoque eſſent Dn. Patres de *S. Rigaud & Bertet*, quibus officia mea deferro, ut ſupra hanc rem doctiſſimas ſuas proferant ratiocinationes.

III. *Ex alia Epiſtola Dn. de Monconnys ad Dn. Regnaldum 4. Aug. 1656. ſcripta.*

NArro vobis quasdam diſſertationes Phyſicas circa *Lacrumas vitri*, de quibus anteà ſcripſi, quæ frangebantur præſente *Dn. de Mommor* adſtante *Dn. P. de Vatier* Jeſuitâ, qui Mathematicas profitetur ſcientias cum tribus ejus ſociis, *Dn. Abbate Tallement*, *Dn. Maridat, Sorbiere, Petit, Pecquet* & *Deodati*, qui circa finem operationis adveniebat, & in mea præſentia. Dictus *Dn. de Mommor* frangebat unam ex his *lachrymis*. Examinabatur priùs exactè tàm ſimplici viſu, quàm Microſcopiô armatô, & notabatur ſufficienter ſecundum plurimorum opinionem, quod collum eſſet cavum, quod etiam puto me notaſſe in parva extremitate, qui remanebat inter fragmenta ruptæ lachrymæ in iſta Academia: ponderabatur, cum opinio eſſet, ut exinde aliqua poſſet conſequentia extrahi, quantum ponderis habitura ſint fragmenta: ſed inutiliter; ſiquidem quia notum erat, quod ipſa non adeò ſubtiliter comminueretur (uti tamen factum eſt) ſi rumperetur per ventrem, ubi ſpiritus in veſiculis incluſi, aërem propter immobilitatem repræſentantes, liberiùs egrederentur, non relinquendo ullum vacuum, propter hoc dico occupati eramus, ut rumperetur adamante, qui acutè inferiùs pungeret, & fecimus circulum ſatis grandem; ſed hoc modo nullatenus rumpebatur licet tentaremus, ut frangeretur, ubi adamante fuerat circumſcripta; & quamvis ibi culter adhiberetur, & inſuper clavi ſatis grandi contunderetur, nihilominùs *Lachryma* reſiſtebat, quamvis illi ictus fuerant tàm fortes, ut duo cultri, quorum

rum alterius fabrica fuerat ex chalybe Damasceno, corrumperentur, & obtunderentur, & ipsa *lachryma* tabulæ ex ebeno, cui erat imposita, maximã cavitatem imprimeret: post hanc resistentiã imponebatur parvo incudi, & vi mallei impetebatur, ut frangeretur; sed etiam hoc erat absq; effectu, tandem calefiebat ferrum (quod tamen revera non rubebat) & postquam per aliquod temporis spatium impositum fuerat supra fissuram ab Adamante factam, aqua frigida aspergebatur, nec exinde dissiliebat, nisi quod bona ipsius particula unita in cuspide dissiluisset, quando per malleum vis fuerat adhibita, salvô permanente reliquô *Lachrymæ* corpore, & ratio erat, quod omne, quod ex collo fractum fuerat, solidum erat, & quod ruptura non facta fuerat in concavo loco colli, quod deinde consideratio per microscopium demonstrabat. Itaque conclusum fuit, ut rumperetur in collo, & ut melius considerari posset quid accideret, non manibus tenebatur, sed tabulæ imponebatur, eandem attingendo digitô supra ventrem, ut fixior hæreret, & cum meis parvis volsellis argenteis incipiebatur comminui extremitas colli, unde paulùm rumpebatur non tamen ut fragorem edidisset; sed secunda vice rumpebatur tantâ vehementiâ, ut impetus ad duos passus longitudine se extenderent, unde Dn. de Mommor filius, qui fenestræ assistebat aliquantulum remotus in facie lædebatur, sed sine damno notabili. Hic effectus ansam dedit, ut Dn. *P. Vatier* negaret meam sententiam esse veram firmamque, siquidem si *lachryma* rumperetur propter *metum vacui* motus fieret à circumferentia ad centrum, ad quod omnes particulæ concurrerent & implerent vacuum factum propter spirituum egressum, & quod hìc contrariô modô omnes particulæ hinc inde sese removerent à circumferentia; quæ objectio me valdè commovit, & adhuc dubium facit, donec optimè examinaverim, an impetus, qui unas ab aliis disjungit partes, ut vacuum locum accedant, non quoque illas disgreget versus alium locum, aut an celeritas, cum qua omnes illæ accurrant, non illas ab omnibus partibus reflectat, unde invicem sibi obviæ factæ cum summa violentia, invicem quoque sese tangant. Dn. de *Sorbiere* qui non habet minorem notitiam in Philosophia, quàm lucem in Theologia, & qui Scientiam cum Eloquentia singulari conjungit, observabat summa cum attentione omnes circumstantias hujus operationis, & statuebat, qualis etiam sit illa materia, conclusa in his *Lachrymis*, illa

maxi-

maximè constringeretur, & quod esset instar parvarum serrarum relaxatarum, quando per aperturam canalis illius, qui proximus est, primùm relaxatur, locum cedit in momento reliquis, ut idem ab omni parte faciant, & ita se rumpant. *Dn. Pecquetus* cujus merita & felicissimus genius maxima naturæ miranda detegerunt, & extra Galliam quoq; satis notus, *aliam causam* hujus effectus assignat, nimirùm, quod inibi materia aut spiritus maximè subtilis esset inclusus, qui statim, quando collũ esset ruptũ, & aër intraret, vel quod aperturã ibi inveniret, vel quod per istam materiã majori desideriô attraheretur, quàm naphtha non attrahit flammam, ipsam dilatarit, & rarefaceret, sicut ignis pulverem corripit, & quod tunc comminueretur lachryma. Quæ cogitatio videbatur sat elegans, & *Dn. de Mommor* autoritatem huic conciliabat per aurum fulminans, quod subitò incenditur à minimo calore & à sole quoque, antequam ferè quis hoc observare possit: cui fidem addebam per experimentum, quod in vestra præsentia feci cum spissamento Vitri Saturni, quod pòst violentam destillationem omnem spiritum & oleum attrahit, aut omnem Mercurium & 🜍, & totâ ♉tâ liquata. Spissamentum hoc, quod remanet terra solummodò flavescens, accenditur, si aëri exponatur &c.

IV. Ex alia Epistola scripta ad P. B. Gratianopolin è Paris. 8. Octobr. 1658.

Legi apud *Dn. Cancellarium* & *Dn. de Mommor* & vidi apud has maximè Illustres Personas hujus seculi vestras Theses, qui illas maximè extollebant. Delectabar, quod ibidem invenirem causam *lachrymarum vitrearum*, quæ mihi videbatur valdè veritati conformis. Sed admiror incertitudinem humani ingenii, & diversitatem sententiarum, quæ possunt excogitari ad resolvendum simile Problema. *D. Regnault* scripsit, quod hypothesis *Dn. Patr. de S. Rigaut* sit, quod aër obstrictus in poris fusi vitri circumventus per frigiditatem aëris ambientis, quando *Lachryma* refrigescit, sese comprimat & relinquatur ligatus *tàm* in ipsis vacuis spatiis, quæ videntur in medio Lachrymæ, *quàm* in poris insensibilibus, qui ob continuationem secundum longitudinem colli *Lachrymarum* communicationem habent

cum grandioribus, adeò ut nihil aliud videantur esse, quàm tot serræ aut parvæ machinæ; quæ relaxantur cum violentia statim quando libertatem nanciscuntur ob fractionem minuti osculi. In vestro systemate *contraria* defenditur *opinio*, nimirùm quod aër in *lachryma* relictus sit extraordinariô modô rarefactus, & plenus materiâ subtili, quod explicatur in seq. verbis : *Vitrum aggregatum & granulorum cineris & arenæ sese contingentium exiguis facieculis : non puto tamen materiam aliquam dissolventem vitro, de quo quærimus fuisse permixtam, sed materiam subtilem intus valdè rarefactam deprehendi à crusta vitri, quam aër ambiens expolit & durat; conantur igitur intra vasculi parietes, quasi fornicis lapides; non ita tamen, ut non valdè remaneat rarus & subtilis aër interior, in poris vitri ad crustam usque delitescens, unde ut in vulgari vacui experimento, ubi primùm aëri foris tenso aditus patet; omnia dissipantur. &c.*

Et hæc de his Lachrymis hâc vice sufficiant.

BENE-

BENEVOLO LECTORI

S. & O.

SIstimus in Publicum mundi Theatrum Alterum EPHEMERIDUM GERMANICARUM MEDICO-PHISICARUM Tomum, ANNUM scilicet SECUNDUM Anni LXXI. integrâ Centuriâ Observationum *Primo* auctiorem, & plurium Excellentiss. Medicorum liberalitate locupletiorem; quin nisi jam ultima manus, propter nundinarum autumnalium adventum, imponenda fuisset, pluribus aliis serius aliquantulum transmissis cymmeliis rarioribus exornari potuisset quas *Excell.* Viri *Dn. D. Georg. Hieron. VELSCHIUS* Patritius & Clarissimus Reip. *Augustan. Vindelicorum Medicus*, *Dn. D. Franc. BOUCHARD* designatus *Prof. Regius ab Hispano Rege è Vesontio Burgundiæ*, *Dn. D. Franc. Ferd.* ILLMER à Wartenberg *Prof. in Viennens.* Universitate, *Dn. D. Joh. Dan.* MAJOR *Prof. Anat. & Botan. è Chilonio Halsatiæ*, *Dn. L. Sigism. Grassius*, *Dn. L. Christian. Frider. GARMANNUS* aliique communicaverant, quæ omnia cum Bona Authorum Veniâ pro *Tertio* reservantur anno aliis quæ pro LXXII. Anno exspectantur, associandæ APPENDICEM ad ANNUM I. cum *Indice* exhibuimus, ut in I. Anno pag. 343. promissorum fide nos liberemus, additâ non minus *analecta* sunt quædam & *Annotationes* pro *secundo Anno*.

Illustriss. Dn. *Francisci REDI Novas* circa *VIPERAS observationes* latinitate donatas, more nostrô consuetô, ut aliquis *vel recentissimus vel exoticus Tractatus* sub finem adderetur, annectere consultum visum fuit. Recentissimum hunc fœtum debemus *partim* prædicti *Dn.* REDI liberalitati, qui quod *Academiæ CURIOSORUM* maximopere faveat eundẽ, ut *ex Florentia* in *Curiosorum* manus delaberetur & latinâ civitate donaretur amicè concessit: partim *Rev. D. P. Adamo Adamando* KOCHANSKY è Soc. Jesu Prof. Mathes. Pragæ Viro Curiosissimo & apud Exteros magni nominis & famæ, qui ut hinc inde fida Fautorum & Eruditorum sollicitatione cursum *Academiæ Curiosorum* strenuè promovere tentat, sic etiam hunc Redianum fœtum ex *Hetruria Pragâ* susceptum *Vratislaviam* quantocyus transmisit. Commovit autem *Ill. Dn.* REDI ad edendum Anno 1670. mense August. in lingua Italica hunc *novum de VIPERIS*

RIS

RIS Tractatum, liber Parif. 1669. per *Dn.CHARAS* Gallicè ſcriptus, cum titulo: *Nova Experimenta de Viperis* continentia quandam deſcriptionem omnium viperæ partium, ejus veneni ſedem, atque hujus ſingulos effectus, unà cum remediis ſelectis, quæ ab experientiſſimis è viperis potuerunt extrahi, tum pro morſibus earum, quam pro aliis morbis curandis. Itaque *Ill. Dn. REDI* ſuam & Experimentorum ſuorum defenſionem ſuſcepit. Præmiſiſſemus *Dn. de CHARAS nova experimenta* in Latinum converſa, ſi Gallicum Exemplar ad manus fuiſſet, cum verò exemplar Anno 1670. Londini Anglicè verſum ſerius aliquantulum Vratislaviam delatum fuerit, ob Linguæ Anglicæ minus promtam notitiam tam citò Latinè transferri non potuit.

Subſequuntur interim Ill. Dn. *REDI experimenta circa guttulas & fila vitrea*, quæ ab aliis *lachrymæ vitreæ*, Gallis *larmes de verre*, vocantur, quorum bonam partem *Dn.D.* Montanani *in opuſculo* nuper edito cum titulo: *Speculationum Phyſico-Mathematicarum* Italicè recenſuit; quosdam tamen præcipue à num. 32. usque 38. & 40. noviſſimè ſaltem obſervatas, nec dum unquam impreſſas fuiſſe confirmavit prædictus Dn. P. Kochansky, unde manuſcriptum nobis libenter communicavit. Quid *Dn. D.* Rossetti de *guttulis his vitreis pulveriſabilibus* in Italia ſingulari tractatu ſit narraturus, impoſterum videbimus.

Recenſenda demum reſtant ex tenore legis XVIII. quorundam *Medicorum Fata*, qui licet nondem Collegæ fuerint, tamen partim Candidati Academiæ noſtræ, vel ad minimum Fautores fuerunt egregii: & ultimò concludendus Annus IIdus ſimplici *enarratione* quorundam rariorum librorum Phyſico-Medicorum, qui paucis ab hinc annis tàm extra quam intra Germaniam prodierunt, ut illi citius Eruditorum notitiam incurrerent. Hiſce contentus hâc vice vive BENEVOLE LECTOR, vale, & ſi his Germanorum laboribus publicæ utilitati deſtinatis faves, fideli & diligenti communicatione ad Collectores Ephemeridum Vratislaviam Sileſior. directâ, ſubſequentes ſingulis Annis Tomos continuandos locupletari nobiscum amicè perge. Fave & Vale.

OBIERUNT ex MEDICIS ACADEMIÆ CURIOSORUM PATRONIS.

ANNO M DC LXXI.

D. *JOHANNES WEPFERUS Medicus Scafhusanus* in HELVETIA, qui ad *Primum Annum Observat. II.* communicaverat, plura additurus nisi morte præventus fuisset. De ejus obitu hæc notavit frater ipsius natu major *Exc. Joh. Jacob. WEPFERUS Physicus Scafhusanus in Litt. 27. April. 1671. Vratislaviam* ad *D. Sachs.* scriptis: Sustulit Fratrem Charissimum Pleuritis sævissima jam ante annum, dum peregrè aberat, tantaque morbi atrocitas fuerat, ut patrios lares attingere nequiverit, cum Bono DEO veram Patriam aditurus. *Et in aliis Litter. 24. Jun. 1671.* scriptis: In Scriniis fraternis non pauca hærent, quæ non oblivione perpetuâ sepelienda jure meritôque citra fraternam indulgentiam novi: ipsi enim cordi erat non proletarie tractandi Artem nostram, nec credulus omnium assentator erat: ipsa manu operi admotâ Naturæ arcana scrutabatur industriâ, absit invidia verbo, incomparabili.

D. LAURENTIUS WOLFSTRIGEL Anatom. Prof. in Viennensi Universitate paulò pòst Sacris Academiæ Curiosorum initiandus, qui Primum & IIdum Annum aliquot Observationibus exornaverat. De cujus præmaturo obitu hæc perscripsit Vratislaviam è Vienna Anno 1671. 12. Mart. *Dn. Georg. Sebastianus JUNG Med. D. & Academicus Curiosus* laboriosissimus: Anatomia nostra præterita septimana finem nacta est, quam *Exc. Dn. D. Wolffstrigel* feliciter inceperat, ast circa illius finem maturè nimis (proh dolor!) æternitate dignissimus febri malignâ vitæ cursum quoque finivit, cujus viri omnium Scientiarum genere instructissimi, Linguæ Italicæ, Gallicæ, Hispanicæ, Latinæ, Græcæ ac patriæ peritissimi, Philosophi ultra vulgus in via Cartesiana ingeniosissimi, Chymici expertissimi, Anatomici & Chirurgi præclarissimi,

Botanici præstantissimi, veri denique ac perfecti Medici immatura fata incluta nostra Facultas Medica, tota hæc antiquissima Universitas, Litterati omnes, imò & Aula ipsa acerbè lugent. Qui magna olim Reip. Medicæ summè profutura meditabatur, nunc in pulvere dormit.

Dn. D. Joh. Casp. FAUSIUS Archiater Electoralis Palatinus & Prof. Primarius in Heidelbergensi Academia. De quo *Dn. D. Salomon. REISEL Hanov. Archiater in Litt.* ex *Hanovia* 1671. Mense Majô Vratislav. missis: Hôc Annô initiô mensis April. ad plures abiit summô Medicorum luctu Exc. D. FAUSIUS Vir septuagenariô major felicitate medendi celeberrimus. Is morte præventus antequam responsorias reddidisset ad privatas Academiæ Curiosorum Litteras, quæ ex ejus Litterario thesauro penuque longissimæ Experientiæ Liberalitatem ipsius exspectaverat, quem pariter paulò pòst morte subsecutus est *Dn. D. HEUXHOLDIUS Cassellis in Hassia Medicus* nominatissimus.

Enume-

Enumeratio LIBRORUM MEDICORUM *ac* PHYSICORUM, *aut eò spectantium, quorum in* TRANSACTIONIBUS ANGLICIS REG. SOC. *mentio fit, quorumque Summaria ibidem recensentur.*

Ex Vol.1. N. 2. p. 27. ROBERTI HOOKII *Micrographia*, sive *Physiologicæ Descriptiones minutorum Corporum*, factæ per *Vitra Majorativa*. (Anglicè)

N. 3. p. 46. Roberti BOYLÆI *Historia* Experimentalis *Frigoris*. (Anglicè)

N. 4. p. 75. Richardi LOWERI, Diatribæ Thomæ Willisii Med. D. & Prof. Oxon. de Febribus Vindicatio. (Latinè)

N. 8. p. 145. ANONYMI Narratio de Constitutione LYNCEORUM, Academiæ Italicæ, & eorundem instituto & Statutis: [*Princeps CÆSIUS Caput illorum exstitit, qui contendit constituere Societates Philosophicas in omnibus Mundi partibus, & speciatim in Africa & America; quô mediô desideravit informari, de consideratu dignis Naturæ Productionibus, quæ in illis partibus inveniuntur.*

N. 10. p. 173. Roberti BOYLÆI *Paradoxa Hydrostatica* facta per nova Experimenta (maximam partem Physica & perspicua). (Anglicè & deinceps in Latinam translata.)

p. 176. Nicolai STENONIS de Musculis & Glandulis Observationum Specimen: cum duabus Epistolis Anatomicis. (Latinè)

p. 178. Regneri de GRAEFF de Succi Pancreatici natura & usu, Exercitatio Anatomico-Medica.

N. 11. p. 191. Roberti BOYLÆI *Origo Formarum & Qualitatum*, illustrata considerationibus & Experimentis. (Latinè)

N. 12. p. 210. Thom. SYDENHAMI, Methodus curandi Febres propriis Obſervationibus ſuperſtructa. (Latinè)

p. 248. Dn. THEVENOTI curioſa itinera. Tom. III. (Gallicè)

N. 14. p. 251. De la CHAMBRE, de cauſis inundationis Nili, Diſcurſus, in quo probatur *Nitrum* eſſe cauſam inundationis. (Gallicè)

p. 254. Johannis SMITHII M. D. *Rex Salomon* Exemplar Longævitatis. (*ubi inter alia oſtenditur antiquitas circulationis Sanguinis.* (Anglicè)

N. 15. p. 262. Johannis ROSE, Reg. Majeſt. Hortulani VINETUM ANGLICUM vindicatum. (Anglicè)

N. 17. p. 304. Iſaaci VOSSII, de *Nili* & *aliorum Fluminum* Origine. (*contra Dn. de la Chambre.*)

p. 306. Dn. de CORDEMOY, *Differentia Corporis & Animæ.* (Gallicè)

N. 18. p. 324. Samuelis PARKERI A. M. *Tentamina Phyſico-Theologica* de DEO, ſive *Theologia Scholaſtica* ad normam Novæ & Reformatæ Philoſophiæ concinnata, & duobus Libris comprehenſa; *Quo cum altero, de DEI exiſtentia adverſus Atheos & Epicuros, ex ipſorummet principiis diſputatur: altero de ejusdem Eſſentia & Attributis; primò ſecundum Theologiam Ethnicam, deinde ſecundum Theologiam Chriſtianam diſſeritur: cum diſſertatione de Æternitate, &c.* (Latinè)

p. 325. Honorati FABRI Soc. JESU Theologi Tractatus duo; quorum prior eſt de *Generatione Animalium*, poſterior de *Homine.* (Lat.)

p. 327. Dn. de BOURGES Relatio de Itinere Epiſcopi Berytenſis per Turciam, Perſiam, Indias & Regnum Siam.

N. 20. p. 364. Chriſtophori MERRETI Med. D. & utriusque *Societatis Regiæ* Socii, *Pinax* rerum Naturalium *Britannicarum*, continens *Vegetabilia*, *Animalia* & *Foſſilia*, in hac Inſula reperta. (Latinè)

GUA-

p.365. GVARINI Placita Philoſophica.

p.366. Laurentii BELLINI *Organum guſtûs.*

N.22.p.392. Dn. CARTESII Tomus tertius Epiſtolarum. (Gallicè)

p.397. Gerhardi BLASII M. D. Anatome *Medullæ Spinalis* & *Nervorum* inde provenientium. (Latinè)

Vol.II.N.23. p.429. Dn. CHAPUZEAU hiſtoria *Gemmarum* & præcipuarum divitiarum Orientis & Occidentis. (Gallicè)

N.26.p.484. Athanaſii KIRCHERI *China illuſtrata.*

N.27.p.503. Thomæ SPRATI *Hiſtoria Societatis Regiæ* Londinenſis, ad promovendam Philoſophiam *Experimentalem.* (Anglicè)

p.508. Gvaltheri NEEDHAM M.D. *Disquiſitio Anatomica de Formato Fœtu.* Londini in 8vo (Latinè)

p.516. Nicolai STENONIS *Elementorum Myologiæ* ſpecimen; ſive *Muſculi* deſcriptio Geometrica.

N.28.p.532. Roberti BOYLÆI *Liberæ Conſiderationes* circa *ſubordinatas formas.* (Anglicè)

p.534. Joh. SWAMMERDAMI M. D. Amſterod. de *Reſpiratione* & *uſu Pulmonum.*

p.535. Obſervationes factæ in *magno Piſce* & in *Leone*, diſſectis in Bibliotheca Regia Pariſiis, die 24. & 28. Jun. 1667. (Gallicè) in 4.

p.538. Juſti Fidi KLOBII D. hiſtoria Ambræ. 4. Witteb.

N.29.p.555. Franciſci TRAVAGINI Med. Veneti, *Synopſis Novæ Philoſophiæ* & *Medicinæ.* (Latinè)

N.30.p.576. Thomæ CORNELII Conſentini *Progymnasmata Phyſica*, in ſeptem Exercitationes diviſa, Sc. 1. de ratione Philoſophandi. 2. de rerum naturalium initiis. 3. de univerſitate 4. de Sole. 5. de generatione hominis. 6. de nutricatione. 7. de vita.

p.579. Dn. de LAUNAY *Tentamina Phyſica.* Liber primus. (Gallicè)

N.31.p.600. Thomæ WILLIS M.D. *Pathologiæ cerebri* & *nervoſi generis ſpecimen*; in quo agitur de *Morbis Convulſivis & Scorbuto.*

p.602. F.M.B. V. HELMONT. *Alphabetum Naturæ.* 1667.

N.32.p.626. Joh. Alponſi BORELLI de *vi Percuſſionis* tractatus. Bonon. in 4. 1667.

p.627. Nic. STENONIS *Musculi descriptio Geometrica*. Flor. 4. 1667.

Vol. III. N. 33. p. 60. *ACADEMIÆ FLORENTINÆ del Cimento* dictæ, *Specimina Naturalium Experimentorum*. Florenz. Fol. 1667. (Italicè)

N. 34. p. W. SENGWERDI P. D. de *Tarantula* Tractatus, in quo præter ejus descriptionem, effectus veneni Tarantulæ, qui hactenus fuére occultis qualitatibus adscripti, rationibus naturalibus deducuntur & illustrantur. Lugd. Batav. 1668. 12.

p. 663. Regneri de GRAEFF M. D. *Epistola de Virorum Organis generationi inservientibus*. Lugd. Bat. in 12. A. 1668.

ibid. Johannis van HORNE M. D. Prodromus Observationum suarum circa *partes genitales* in utroque sexu. Lugd. Bat. in 16. 1668.

N. 36. p. 715. Joh. GLANVILLII Progressus & incrementum Scientiarum inde à temporibus Aristotelis, in relatione quorundam maximè notabilium Experimentorum utilissimæ doctrinæ. Londin. ap. James Collins. (Anglicè)

Abrahami COULEI Angli, *sex libri Plantarum*, Poëmate latinô conscripti. Londin. 8vo impensis Joh. Martyn.

N. 37. p. 736. Dn. de CORDEMOY, *Discursus Physici de Sermone*, Paris. 12. (Gallicè)

Discursus hi translati in Anglicam, Londini prostant ap. Joh. Martin. 12.

p. 740. Dn. SALNOVE, Venatio Regia. 4. Paris. (Gallicè)

N. 39. p. 779. Olai BORRICHII, Med. Reg. & in Acad. Hafn. Prof. Publ. de *Ortu* & *Progressu* Chimiæ Dissertatio in 4to. Hafniæ 1668.

p. 787. Joh. Andr. GRABÆ M.D. Erfurtens. & Coll. Nat. Cur. Socii *Elaphographia* sive Cervi descriptio Physico-Medico-Chymica. Jenæ 8vo 1668.

N. 40. p 810. Renati CARTESII Epistolæ: Pars I. II. Londini 1668. 4. (Lat.)

Joh. Georg. TRUMPHII Saxonis M. Lic. Scrutinium Vitrioli. Jenæ 1667. 4.

p. 811. Francisci de le BOE SYLVII, *Praxios* Medicæ Idea nova. L. 1. Lugd. Bat. 12. 1667.

N. 41. p. 833. Joh. MAYOW. Tractatus duo, prior de *Respiratione*, alter de *Rachitide* Oxon. 1668. 8.

Discursus concernens *Medicinam*, & varios *Abusus* circa eam ap. Pharmacopolas. Lond. 1668. 8vo (Anglicè)

N. 42 p. 845. Roberti BOYLÆI Reg. Soc. Socii. *Continuatio novorum Experimentorum* Physico-Mechanicorum, concernentium levitatem & gravitatem Aeris, eorúmque effectus. Pars I. Oxon. 1668. 4. (Angl.)

p. 850. W. SYMPSONI *Hydrologia Chymica*, sive, Chymica Anatomia Scarbrugensis & aliorum fontium salubrium in districtu Eboracensi. Lond. 1668. 8. (Angl.)

N 44. p. 888. Marcelli MALPIGHII Philos. & Med. Bonon. de *Structura Viscerum* Exercitatio Anatomica. Bonon. 1666. 4to.

Vol. IV. N. 45. p. 909. Richardi LOWERI M. D. Tractatus de *Corde*, item de *motu & colore Sangvinis*. Londin. 1669. 8. impensis Jacobi Allestry.

N. 46. p. 934. Roberti MORISON Scoti Aberdonensis *Præludia Botanica*. Londin. impens. Jac. Allestry. 1669. 8.

p. 935. Cl. SALMASII præfatio in librum de *Homonymis Hyles Jatricæ*: Ejusd. de Plinio Judicium. Divinione 1668. 4.

N. 47. p. 958. Wilhelmi HOLDER. D. D. & Socii Soc. Reg. *Elementa loquendi*: Specimen inquisitionis in naturalem productionem litterarum, unà cum Appendice informandi personas mutas & surdas. Lond. 1669. 8. ap. Joh. Martyn.

N. 48. p. 972. Balthasaris TELLEZ, Patr. Provincial. Soc. Jes. in Portugallia, *Historia Generalis Æthiopiæ*, &c. 1660. fol. (Portugallicè)

N. 49. p. 987. Marc. MALPIGHII Ph. & Med. Bonon. *Dissertatio Epistolica* de *Bombyce* Regiæ Societati dicata, impressa Lond. ap. Joh. Martyn: & James Allestry, Typograph. Soc. Reg. 4.

p. 991. *Discriptio Anatomica Chamæleontis, Castoris, DROMEDARII, URSI & DORCADIS.* Paris. 1669. 4. (Ital.)

p. 999. Roberti WITTII M. D. *Responsio ad Hydrologiam Chymicam*

cam Wilhelmi Sympsoni. impressa ap. Joh. Martyn. 8. 1669. (Angl.)

N.50.p.1017. Georgi SINCLARI *ars nova & magna gravitatis.* Roterod. 4. 1669.

p.1018. Michaëlis LYSERI, Henrici à MONICHEN, Martini BOGDANI, Jacobi SEIDELII, Observationes Medicæ, è Muséo Bartholini. Hafn. 8.

p.1019. Ottonis TACHENII *Hippocrates Chymicus.* Venet. 12.

p.1021. Thomæ BARTHOLINI dissertatio de *Cygni Anatome,* nunc aucta à Casparo BARTHOLINO F. Hafn. 8vo Anno 1668.

N.51.p.1034. Nic. STENONIS discursus super Anatomiam Cerebri. Paris. 1669. 12. (Gall.)

p.1037. Dr. WITTII *Responsio* ad *Hydrologiam Chymicam* aucta. &c.

N.52.p.1058. Dn. CHARAS *Historia Naturalis Animalium, Plantarum* & *Mineralium,* ingredientium compositionem *Theriacæ Andromachi.* 12. Paris. (Gall.)

p.1069. Roberti BOYLÆI, Soc. Reg. Sodalis *quædam Philosophica Tentamina;* & alii *Tractatus.*

N.53.p.1071. Joh. EVELYNI Equitis, Socii Reg. Soc. *Sylva* & *Pomona,* de novo impressa cum auctuario. Lond. in Fol.

N.54.p.1089. Nathanaëlis HIGHMORI de *Hysterica & Hypochondriaca Passione* responsio Epistolaris ad Doct. *Willis* Med. Londinensem. Lond. 1670. 4.

p.1091. Dn. CHARAS nova experimenta de Viperis. Paris. 1669. 8. (Gallicè & Anglicè)

p.1094. Francisci BAYLE D. M. A. Tolusani *Systema Generale Philosophiæ.* 1669. in Fol.

Theodori KERCKRINGII D. M. *Spicilegium Anatomicum* continens Observationum Anatomicarum rariorum Centuriam unam, nec non *Osteogeniam Fœtuum.* Amstelod. 1670. 4.

N.56.p.1142. Malachiæ THRUSTONI M. D. de Respirationis usu primario Diatriba: cui accedunt Animadversiones à Cl. viro in eandem conscripta, unà cum responsionibus Authoris.

ris. Lond. ap. Joh. Martyn. Typogr. Reg. Soc. ad insigne Campanæ 1670. 8.

N.57.p.1175. Francisci REDI, Academici Furfurarii (s. della Crusca) Experimenta circa *Generationem Insectorum*. Florentiæ 1668. 4. (Ital.)

p.1176. Joh. ZWELFERI *Pharmacopœia Regia*, s. dispensatorium novum locupletatum & absolutum, cum annexa *Mantissa* Spagyrica & gemino Discursu Apologetico contra Otton. *Tachenium* & Francisc. *Vernys*. 1668. Fol.

p. 1178. Thom. WILLIS M. D. Nat. Philos. Prof. Oxon. nec non Med. Coll. Londini & Soc. Reg. Sodalis, Affectionum quæ dicuntur Hystericæ & Hypochondriacæ Pathologia Spasmodica, vindicata contra responsionem Epistolarem Nathanaëlis *Highmori* M. D. cui accesserunt Exercitationes Medico-Physicæ duæ I. de sanguinis accensione, II. de motu musculari. Lond. ap. Jac. Allestry. 4.

N.58 p.1200. Joh. Sigism. ELSCHOLTII Elect. Brandenb. Med. *Clysmatica nova* sive ratio in venam sectam medicamenta immittendi. Colon. Brandenb. 1667. 8.

p.1201. Nic. HOBOKENI *Anatomia Secundinæ humanæ*. Ultraj. 1669. 8.

p. 1194. Joh. Luv. GANSII M. D. *Coralliorum historia*. Francof. 1669. 12.

N.59.p.1057. Ludovici de BEAUFORT Parisini Med. D. Cosmopœia Divina, s. Fabrica Mundi explicata. Lugd. Bat. 1656. 12.

p.1053. Joh. AMERPOEL *Cartesius Mosaizans*. Leovvard. 1669. 12.

Historia Divina *Geneseos Mundi* explicata & illustrata.

N.60.p.1085. Hermanni GRUBE M. D. Commentarius de modo *Simplicium Medicamentorum Facultates* cognoscendi. Hafn. & Francof. 1669. 8.

p. 1086. Joh. Dan. MAJORIS Ph. & Med. D. *de Lacte Lunæ* dissertatio Medica. Kilon. 1667. 4to.

N.61.p.2008. Wilhelmi CLARKII historia naturalis *Nitri* sive Philosophicus Discursus de Natura, generatione, loco, & artifici-

ali extractione *Nitri*, cum ejus virtutibus & effectis. Lond. 1670. 8. (Angl.)

N.62.p.2032. Wilhelmi SYMPSONII Vindiciæ *Hydrologiæ Chymicæ.* Londin. 1670. (Angl.)

p.2034. Dn. FOURNEILLIS Discursus pro vindicatione Cartesiani systematis: cui annectitur

Francisci BAYLE *Systema* generale, ejusdem Philosophiæ Cartesianæ. Londin.

N.63.p.2057. Roberti BOYLÆI Tractatus de *Cosmicis* rerum *Qualitatibus*; de Temperie subterranearum & submarinarum regionum, & de fundo maris, unà cum introductione ad historiã *Qualitatum Particularum.* Oxon. 1670. 8. (Angl.)

p.2058. Joh. RAII M. A. & Soc. Reg. Sodalis Catalogus Plantarum Angliæ & Insularum adjacentium, tum indigenas, tùm in agris passim cultas complectens. Lond. 1670. 12.

N.64.p.2074. Francisci BAYLE D. Medici Dissertationes Medicæ tres, 1. de causis fluxus menstrui mulierum, 2. de Sympathia variarum corporis partium cum utero. 3. de usu lactis ad Tabidos reficiendos, & de immediato corporis alimento. Tolosæ 1670. 4t.

p.2078. Joh. SWAMERDAMI *Historiæ generalis Insectorum* Pars prima. Ultraj. 1669. 4t. (Belgicè)

p.2081. Francisci Josephi BURRHI Epistolæ duæ ad *Thomam Bartholinum.* Hafn. 1669. 4t.

N.65.p.2105. J.B. du HAMEL Eccles. Bajocens. Cancellarii, de *corporum affectionibus* cùm *manifestis*, tùm *occultis* libri duo: Seu promotæ per Experimenta Philosophiæ Specimẽ. Paris. 1670. 12.

p.2087. Francisci Wilhelmi Lib. Baronis de NULAND Elementa Physica, s. nova Philosophiæ Principia, ubi Cartesianorum principiorum falsitas ostenditur, ipsiusque errores ac paralogismi ad oculum demonstrantur ac refutantur. Hagæ Com. 1669. 12.

p.2012. Petri M. CAVINA, Conjecturæ Physico-Astronomicæ de Natura Universi. Florentiæ 1669. 4t.

p.2013. *Demonstrationes* Physico-Mathematicæ septem Propositionum promissarum à Donato ROSETTI. Florentiæ 1668. 4t. (Ital.)

N.66.p.2034. Roberi BOYLE Nobilis Angli è Soc. Reg. Origo Formarum & Qualitatum, juxta Philoſophiam Corpuſcularem conſiderationibus & experimentis illuſtrata. Oxon. 1669. 12. (ex Angl. Latinè redd.)

Johannis WEBSTERI Medicinæ & Chirurgiæ Practici *Metallographia* ſeu Hiſtoria Metallorum. Londin. 1670. 4t. (Angl.)

p. 2036. Franciſci REDI Epiſtola de quibusdam Oppoſitionibus ſuis Obſervationibus circa viperas objectis. Florentiæ 1670. 4. (Ital.)

N.67.p.2052. Roberti BOYLE Tractatus de inventione *Admirabilis Rarefactionis Aëris* (etiam absque calore :) Novæ Obſervationes circa *durationem* ſcaturiginis *aëris* : Nova Experimenta *condenſationem aëris* per intenſum frigus concernentia, & ejus compreſſionem ſine Mechanicis machinis, atque admirabiliter differentem extenſionem ejusdem quantitatis aëris rarefacti & compreſſi. Lond. ap. Herringman. 1670. 4t. (Angl.)

p. 2057. Honorati FABRI Soc. J. *Dialogi Phyſici*, quorum *primus* de lumine, *ſecundus* & *tertius* de vi percuſſionis & motu; *Quartus* de humoris Elevatione per canaliculum ; *Quintus* & *ſextus* de variis ſelectis. Lug. Gall. 1669. 8vo.

p. 2058. Antonii MOLINETTI Ph. & Med. Veneti &c. *Diſſertationes Anatomicæ* & *Pathologicæ de Senſibus* & eorum organis. Patav. 1669. 4t.

N.68.p.2077. ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM *Miſcellanea* Curioſa *Medico-PHYSICA*. Lipſ. 1670. 4to.

p. 2082. Honorati FABRI S. I. *Phyſica* in decem *Tractatus diſtributa*. Lugd. Gall. 1669. in 4to.

N.69.p.2087. P. Franciſci LANÆ Soc. J. *Prodromus* ſ. Specimen quarundam novarum inventionum, præmiſſum *Arti Magiſtræ*. Breſc. 1670. 4. (Ital.)

p. 2116. Heinrici MEIBOMII de *Cereviſiis* potibusque & ebriaminibus extra vinum aliis, *Commentarius* , annexô libellô *Turnebi* de Vino. Helmſtad. 1668. 4to.

LIBRI novissimè in ITALIA editi aut propediem edendi ex communicatione Rev. Dn. P. Adami Adamandi KOCHANSKY.

D. MONTANI Contemplationes Physico-Mathematicæ Italicè.

D. Laurentii BELLINI, de *motu Cordis*.

D. ROSSETTI Dissertatio de *Guttis pulverisabilibus*, cui accessit Epistola Responsoria ad censuras Rever. Patr. Honorati FABRI contra librum Autoris de vi Percussionis.

Francisci REDI Epistola de Lapide Serpentis Pileati: cujus titulus: Esperienze intorno a varie cose naturali che cison portate dall' Indie, dedicate ad P. Athanas. *Kircher*. i. e. Experientiæ circa varias res Naturales, quæ sunt allatæ ex Indiis.

BORELLI de *motionibus naturalibus*, à gravitate pendentibus, ubi promittit alium Tractatum de *motibus animalium*.

MARCHETTI Exercitationes Mechanicæ, & alius Liber de Resistentia Solidorum.

IMPERATI Historia Naturalis. Italicè.

ZANONI Herbæ nondum descriptæ circa Bononiam.

RArioribus *Scriptis Physico-Mathematicis* annumerare liceat Ampliss. & Consultissimi Viri Dn. OTHONIS à Güricke Consiliar. Serenissˢ. Elector Brandenb. & Consulis Magdeb. Spectatissˢ. Novi-Germanorũ Archimedis (qui in Musei sui microcosmo stupendis machinis dimeditur Macrocosmi spectacula) *Rarissimum Librum* de VACUO SPATIO tot Principum, Magnatum, & Eruditorũ votis expetuur, qui propediem apud Dn. Joh. Jansonium de Warsberge Amstelodami

lucem

lucem videbit publicam. Interim quæ Promulsidis locô ACADEMIÆ GERMANICÆ *Naturæ-Curiosorum* communicata fuerunt, non ingratum B. L. futurum arbitramur, si ea quoque hîc subjungantur. Ita autem prædictus laudatissimus Dn. GüRICKE Litter. 1671. 7. Jul. ad *D. Sachsium* Magdeburgo-Vratislaviam scriptis: *Miseram olim ad petitum Rev. P. Schotti ipsi Extractum quoddam unà cum globuli præparatione, cujus inibi mentio facta fuerat, sed dum dimidiô ab eo tempore annô vivis excessisset, & longô pòst tempore demum prodiret Liber, in quo Experimenta mea sese editurum promiserat, Extractum illud unà cum dicta præparatione invenire non potui, nec licet apud Academiam Herbipolitanam inquisivissem, quorsum communicata devenerint, rescire potui. An ergo Extractum hocce, Vestro Publico Naturæ Templo affigendum censeatis ignoro, illud siquidem in majori opere plurimis inservit laboribus; unde si vestris Ephemeridibus insereretur, imposterum ipsam globuli præparationem transmitterem.* Hactenus Dn. GüRICKE. Præmittimus itaque INDICEM Librorum & Capitum totius Operis ab ipso communicatum, inseruimus nominatum Extractum, imposterum ubi & ab Authore impetrata fuerit, ipsius Globi præparationem subjuncturi.

OTTONIS de GUERICKE EXPERIMENTUM NOVUM (dictum) MAGDEBURGICUM DE VACUO SPATIO In Septem Libros distributum.

****

LIBER PRIMUS.

De Mundo ejusque Systemate, secundum communiores Philosophorum sententias.

8. Con-

Liber

LIBER SECUNDUS.

De Spatio Vacuo.

LIBER TERTIUS.

De Propriis Experimentis.

11. Experimentum, quo Nubes ac ventus, coloresque Iridis possunt in vitris excitari.
12. De Igne in Vacuo.
13. Experimentum de consumptione aëris per ignem.
14. De Lumine in Vacuo. Cap. 15. De Sono in Vacuo.
16. Experimenta de Animalibus in Vacuo.
17. De Machinæ alicujus Hydraulico pneumaticæ constructione, quæ non solum multarum inventionum occasionem præbet, sed etiam in Museo recreationis animi causa conservari potest.
18. De Usu & operationibus hujus præcedentis Machinæ.
19. De Novo aliquo, occasione hujus Machinæ, invento, aëris gravitatem super Terra indicante.
20. De Aliis hujusmodi Experimentis gravitatem aëris super tellure, ut & Terminum extensionis Vacui fugæ, demonstrantibus.
21. De Aëris ponderatione.
22. De Cylindri aërei gravitate, pro cujuslibet Cylindri capacitate, invenienda.
23. Experimentum, per aëris gravitatem, duas Phialas ita conjungendi, ut à 16. Equis vix distrahi possint.
24. Aliud ad hæc Experimentum, quô phialæ, quæ non ab Equis 30, 40, 50, &c. flatu autem disjungi possunt.
25. Aliud Experimentum Lances seu phialas prædictas, pondere divellendi.
26. Aliud Experimentum, quid nimirum aëris gravitas operari possit, comprimendo scil. & frangendo omnia vasa.
27. De Vase Vitreo plures quam viginti vel 30. aut 40. &c. homines robustos attrahere valente.
28. Experimentum Ingens pondus elevandi.
29. Experimentum novi & antea nunquam usitati sclopeti.
30. Experimenta quibus variatio gravitatis aëris pro diversa altitudine indicatur.
31. Experimenta variationem Gravitatis aëris pro diverso tempore indicantia.
32. De Causa suctionis.
33. Experimenta de Aëris Dilatione & Condensatione seu Compressione.

LIBER QUARTUS.

De Virtutibus Mundanis & aliis rebus inde dependentibus.

I. Quo VIRTUTEM CONSERVATIVAM in hoc globo demonstres, illum beneficiô axis ejus super duo fulcra a. b. in Machinula a b c d, à basi palmum altum, statuas & omnis generis frustulis,

ceu

ceu foliolis auri, argenti, chartæ, lupuli, vel aliis radimentis fubftratis, palpando palmâ fatis ficcâ tangas, ut fic bis vel ter &c. atteratur feu perftringatur, tunc fragmenta hæc attrahet: & in axe verfatur fecum rapiet. Quô tibi modô, globus terrenus quafi ob oculos ponitur, qui omnia animalia & alia, quæ in fuperficie ejus exftant attrahendo fuftinet & motu fuô viginti quatuor horis diurnô fecum circumducit.

Ita hic globus guttis aquarum propius admotus illas tumefcentes & turgefcentes facit; pariter aërem & fumum attrahit &c.

Ex quibus perfpiciendum, ejusmodi virtutum in Tellure ad fui confervationem exiftere, quæ etiam per attritum, in fingulari corpore habili, videlicet, hôc Globô, excitari poffit, ut in eo plus quàm Terra ipfa operetur (quicquid enim hic globus attrahit, veluti Terræ eripit vel ei detrahit). unde apud antiquos notus fuit *Lapis*, attractricem & expultricem virtutem habens, de quo in Lib. 5. c. 4.

II. VIRTUS etiam EXPULSIVA in hoc Globo evidenter videnda (dum fc. ex Machinula ad manus fumatur & dicto modo palmâ ficcâ atteratur feu perftringatur) attrahit enim non folùm, fed & ejusmodi corpufcula (pro temperiei diverfitate) à fe iterum propellit, nec priùs recipit, quàm aliud corpus attigerint. Hæc virtus autem in plumis mollioribus & levioribus omnium optimè cognofcenda eft (quia in terram non eò citius cadunt, quàm alia fruftula,) exinde illæ furfum propulfæ, in orbe virtutis hujus Globi pendulæ, diutius fuftineri & fic cum Globo, eò, quô velis in toto conclavi circumagi poffunt,

Circa quod præterea notanda funt, 1. ejusmodi plumam molliorem, cùm in Globo, tùm in aëre fefe extendere & vividam quodammodo præftare; itaque omne quód propius exfiftit, aut lubenter attrahere, aut fi non valeat, ei fe ipfam applicare. Ideo fummitatibus rerum quarumlibet oppofitarum (fi ratione commemoratâ in conclavi circumagatur) appellere &, quò alicujus nafo adhæreat, efficere poffe. Sed fi quis fuper menfam ftatuat candelam ardentem ac eidem hanc plumam (palmô circiter remotiorem) adigat, ad Globum usque fubitò recedit atque penes illum quafi præfidium quærit: Aliàs hic Globus plumam plerumque haut recipit, priusquam aliis rebus adhæferit. 2. Eandem partem feu faciem plumæ, qua à Globo femel fufceptâ ac ab illo iterum propulfa eft, etiam in orbe virtutis immutatam confervari, ita quidem,

ut si quis Globum supra plumam ducat, hæc in aere se invertat, & eâdem facie globum semper respiciat (Num eâdem causâ fiat, ut Luna eandem faciem ad terram semper advertat, & procul dubio in Orbe virtutis Terræ, sic ab ea repellatur, ibique teneatur, de eo aliquid infra Lib. 5. c. 20. dicemus). 3. Plumam, si in Globo ramulos suos explicare cœperit & digitum aut aliud quid ei obtendas, huic, advolare ac recedere Globum versus, idque aliquoties reiterare: si verò filum lineum plumæ opponas, omnia illius bracchiola Globo prorsus adjungi ac diutius sic ea applicata quasi mortua jacere, donec se iterum erigant & extendant. Ad eundem modum hæc pluma ab igne adeò metuit, ut si se ita explicet eidem verò flamma candelæ admoveatur, in Globum se rejiciat. 4. Si filum lineum superne appensum usque ad Globum fermè demittas, digitôque vel aliâ re attingere tentes, filum cedere, atque digitum appropinquantem haut ferre. 5. Filum lineum, si acumini ligni acuminati inque mensa vel scamno firmati inhærescere facias, atque filum ulnâ longius demittas, ita quidem, ut infra ibi aliud quid, spatiô pollicari remotiùs, attingere possit (quoties sc. Globus excitatus, summitati hujus ligni admoveatur) inferius fili cum juxta opposito conjungi. Quo ad oculos demonstrandum, hanc virtutem in filô lineo usque ad partes infimas se extendisse, dum hoc aut attrahit, aut se ipsum alligat. 6. Hunc Globum si in machinula intermediô axe suô, eâ ratione suspendatur, ut in illo versari possit, atque more consuetô palmâ excitetur, plumaque mollior supponatur, hanc multoties attrahere atque in quemvis proximum sibi substratum locum à se circumcirca repellere, idque per aliquot horas continuare. 7. Sæpius accidere, ut brachiola plumæ (cum sc. pluma, globô excitatô, incumbens se explicat) se illi, quod obtenditur, sponte applicent, imò subitò etiam reprimant & incurvent, atque sic eam antipathiam, quam ipsa, aut Globus ipse erga id tunc temporis fovens, declarent: Pari ratione evenire, ut ex sparsi dicti ramuli, si eos digitis apprehendere coneris, se attingi detrectent, seseque reflectant ac incurvantes se, Globo applicent.

16. De aliis adhæc virtutibus corporeis & incorporeis.

LIBER

LIBER QVINTUS.

De Terraqueo globo ejusque Socia quæ vocatur Luna.

LIBER SEXTUS.

De Vero Mundi nostri Systemate Planetario.

LIBER SEPTIMUS.

De Stellis Fixis & Eo quod finit Eas.

Cata-

Catalogus Diversorum Librorum Physico-Medicorum ab Anno 1665. *usque adhunc præsentem Annum passim editorum.*

1. ALexandri MAUROCORDATI Constantinopolitani, Ph. & Med. D. *Pneumaticum Instrumentum circulandi Sanguinis*, sive de motu & usu *Pulmonum* Dissertatio Philosophico-Medica. Francof. ap. Thom. Matth. Götz. 1665. 12. & Bonon. 1664.
2. Francisci BACONIS de Verulamio Baronis, Vice-Comitis S. Albani, Summi Angliæ Cancellarii, *Opera omnia*, quæ exstant, unô volumine comprehensa cum Indice rerum & verborum, & præfixa *Autoris vita*. Francof. 1665. in fol.
3. Laurentii BELLINI *Exercitatio* Anatomica de *Structura & usu Renum:* addidit ei Renum monstrosorum exempla Gerhardus *Blasius* M. D. & Prof. P. Amstelodam. 1665. 12.
4. HIPPOCRATIS Opera Græcè & Latinè edita & ad omnes alias editiones accommodata, industriâ & diligentiâ Joh. Antonid. van der LINDEN. Vol. II. Lugd. Batav. 1665. 8vo.
5. Joh. Dan. MAJORIS Ph. & M. D. Prof. Anat. & Botan. Kilon. nec non Archiatri Episcopi Eitingensis & Academici S. R. I. Nat. Curios. *Dissertatio Botanica* de Planta monstrosa Gottorpiensi mensis Junii 1665. ubi quædam de *Coalescentia* Stirpium, de *Circulatione* Succi Nutritii per easdem &c. Slesvvig. 1665. 4.
6. D. Joh. Theod. SCHENCKI Theor. Prof. Publ. Marathrologia s. Dissertatio de Fœniculo. Jenæ 1665.
7. Joh. Laurent. BAUSCHII M. D. Phys. Svinfurtens. Acad. S.R.I. Nat. Curios. Præsidis, *Schediasmata* bina Curiosa de *Lapide Hæmatite* & *Ætite* ad mentem Acad. Nat. Cur. congesta. Lips. 1665. 8vo.
8. Laurentii GIESELERI, Osterodensis M. D. & Phys. Brunsvic. *Dissertatio* Philologico-Medica de *Pinguedine*. Brunsv. 1665. 4.
9. Philippi Jacobi SACHS à Levvenheimb, Ph. & M. D. Acad. N. C.

S. R.

S. R. I. Phoſphori & p. t. Adjuncti, Γαμμαρλογία ſ. Cancrorum *Conſideratio* Phyſico-Philologico-Hiſtorico-Medico-Chymica, in qua præter Gammarorum ſingularem naturam, indolem & multivarium uſum, non minùs reliquorum cruſtatorum inſtituitur tractatio ad normam Colleg. Nat. Curioſ. Francof. & Lipſ. 1665.

10. Simonis PAULLI, Medici Regii, ac Prælati Aarhuſienſis Commentarius de *abuſu Tabaci* Americanorum Veteri & *Herbæ Theè* Aſiaticorum in Europa novo, quæ ipſiſſima eſt *Chamæleagnos Dodonæi*, aliàs, *Myrtus Brabantica*, Germanicè Poſt &c. dicta, cum figuris æneis utenſilia quædam Chinenſium repræſentantibus. Argentorati ap. Autoris Fil. 1665. 4to.

11. Thomæ BARTHOLINI Decani, Regii Archiatri & Prof. Honorarii de *Cometa*, *Conſilium* Medicum. 1665. 8vo.

12. Michaëlis LYSERI *Culter Anatomicus* ſ. Methodus brevis artificioſè & compendioſè ſecandi humana Cadavera. Hafn. 1665. Edit. ſecunda.

13. Joh. Danielis MAJORIS Ph. & Med. D. Prof. Anat. & Botan. Kilonienſ. nec non Archiatri Epiſcopi Eitingenſis & Academici S. R. I. Natur. Curioſ. *Diſſertatio* de Fortuna Medici ſolenniter habita, Kilonii 1666. 4to.

14. Ejusdem de Febre Artificiali. Kilon. 1666.

15. Ejusdem Hiſtoria Anatomiæ Kilonienſis, ad Sereniſſimum *Chriſtianum Albertum*, Cimbriæ Ducem, Academiæ Kilonienſ. Fundatorem: cum Catalogo ab Autore editorum & edendorum Librorum. Kilon. 1666. Fol.

16. Dn. Michaëlis ETMULLERI Diſſertatio de Morſu Viperæ. Lipſ. 1666.

17. Joh. Sigism. ELSHOLZ. Hiſtoria Steatomatis feliciter curati. Colon. Brandenb. 1666.

18. Joh. Laurent. BAUSCHII Med. D. Phyſ. Svinfurtenſ. Acad. S. R. I. Nat. Curioſ. Præſidis, Schediaſma Curioſum de *Unicornu foſſili* extat cum Joh. Mich. *Fehr* Anchora Sacra. Jenæ 1666. 8vo.

19. Michaëlis FEHR M. D. Phyſ. Svinfurt. & Acad. Nat. Cur. S. R. I. p. t. Præſidis *Anchora Sacra*, vel, Scorzonera ad normam & formam Coll. Nat. C. elaborata. Jenæ 1666. 8vo.

20. Thomæ BARTHOLINI Decani, Reg. Archiatri, & Prof. Honorarii

Hepatis

Hepatis exautorati desperata causa cum præcipuis Europæ Medicis concertatio. Hafn. 1666. 8vo.

21. Petri BORELLI Hortus s. *armamentarium Simplicium*, Mineralium, Plantarum & Animalium ad artem Medicam utilium, cum brevi eorum Etymologiâ, descriptione, loco, temperie, & viribus. Castris. 1666.

22. Bernhardi SWALVE *Pancreas Pancrene*, s. Pancreatis & succi ex eo profluentis commentum succinctum. Amstel. 1667. 12.

23. Danielis PUCRARII in Genevensi Acad. Phil. Prof. & Med. D. *responsio* (ad Jacob. Holstii Dissert. de Flamm. Cordis) de Carnibus Lucentibus, exstat cum Epistola Thom. *Bartholini* de Flammula Cordis. Hafn. 1667. 8vo.

24. Gverneri ROLFINCII Ph. & Med. D. ac Prof. P. de *Purgantibus Vegetabilibus* Liber Sectionibus XV. absolutus. Jenæ 1667. 4t.

25. Hieronymi BARBATI Patavini *Dissertatio* de *Sanguine* & ejus *Sero*, in qua præter varia lectu dignissima *Conringii*, *Lindeni* & *Bartholini* circa Sangvificationem opiniones, *Stenoniana* Sanguinis dealbatio, *Willisii* Succi Nervorum vis, *Regii* transitus Chyli ad Lienem, *Liceti* nutritio Embryonis, *Warthoni* & *Charletonis* Lactis expositio, *Harvei* Seminis masculini retentio rejecta, *Mœbii* Spirituum animalium materia, & alia Clarissimorum *Neotericorum* prolata doctè & politè exponuntur. Francof. ad Mœn. 1667. 12.

26. Theodori ALDES Angli Dissertatio Epistolica contra D. Gulielm. *Harveum* interpolata, & tribus Anatomicis Observationibus auctior reddita, qua unus atque alter error, quem is in Libro aureo de Generatione Animalium commisit, detegitur. Amstelod. 1667. 12.

27. Johannis ab ANGELIS Vindiciæ Dissertationis ab *Aldes*. Amstelod. 1667. 12.

28. Michaëlis FEHR Med. D. *Hiera Piera*, vel de *Absinthio* Analecta ad normam Colleg. Nat. Cur. selecta. Lips. 1667. 8vo.

29. Simonis PAULLI, Regii Medici, ac Prælati Aarhusiensis, *Quadripartitum Botanicum*, ex Veterum & Recentiorum Decretis & Observationibus tùm Medicis, tùm Anatomicis, itemque multis Chymica principia & humaniora Studia spectantibus refertum; additis dosibus Purgantium &c. Argentorati ap. Aut. Fil. 1667. 4to.

30. Thomæ BARTHOLINI Decani, Regii Archiatri, & Prof. Honorarii, *Epistola* ad Jacobum *Holstium* de Flammula Cordis, cum ejusdem argumenti dissertatione Jacobi Holstii: accessit Dan. Pucrarii responsio de carnibus lucentibus. Hafn. 1667. 8vo.

31. Declaratio Fraudum & Errorum apud Pharmacopœos commissorum autore LISSETO *Benancio*, Latinitate donata & edita ex Museo Thomæ BARTHOLINI: accessit Dialogus Joh. Ant. *Lodetti* ejusdem argumenti. Francof. 1667.

32. Danielis LUDOVICI Med. Ducal. Saxo-Gothani de *Volatilitate Salis Tartari* Dissertatio. Gothæ 1667. 12.

33. Robert BOYLÆI Nobilis Angli *Historia Fluiditatis* & *Firmitatis*. Amstelod. 1667. 12. (Lat.)

34. Ejusdem *Tentamina* quædam *Physiologica* diversis temporibus & occasionibus conscripta. 1667. 12. (Lat.)

35. Joh. Daniel. MAJORIS Vratisl., Med. D., P. P. *Chirurgia Infusoria* placidis Cl. Virorum dubiis impugnata, cum modesta responsione. Kilon. 1667.

63. Ejusdem Deliciæ Hybernæ s. Tria nova Inventa Medica, videl. I. Chirurgia Infusoria: II. Transplantationis Medicæ novus modus: III. Inunctio verticis ad curandos morbos quosdam, etiam non-Cephalicos extensa. Kilon. 1667. Fol.

37. Christ. Frid. GARMANNI Med. L. *Discursus* Physico-Medicus de *Gemellis* & Partu *numerosiore*. Lips. 1667. 4to.

38. Ejusdem *Discursus* de *Nutritione Infantis* ad vitam longam *Helmontiana*, & de *Morbis infantum*. Lips. 1667. 4t.

39. Dn. de CHILDERY *Historia* rerum naturalium *Angliæ*. ex Anglico Gallicè reddita. 1667. 12.

40. Georg. Hieronym. VELSCHII *Dissertationes* II. Medico-Philosophicæ de *Ægagropilis*. August. Vind. 1668. 4t.
Adjunctum est Poëma Alexandri GATTI de *Venatu Damarum*, ex Italico Latinè redditum.

41. Ejusdem *Sylloge* Curationum & Observationum Medicinalium; quâ continentur Marcelli *Cumani*, Jeremiæ *Martii*, Achillis *Gasseni*, Joh. Walrici *Rumleri*, Hieronymi *Reusneri*, Observationes, item Notæ in easdem & *Episagmata* G. H. *VELSCHII*. Aug. Vind. 1668. 4t.

42. Jacobi Pancratii BRUNONIS, M. D. in Altorfina Acad. Prof. *Notæ*

&

& Castigationes ad hodierna & vera Artis Medicæ principia accommodatæ, in *Judicium de Sanguine Venâ sectâ dimisso* Joh. *Jessenii* à Jessen Norimb. 1668. 12.

43. D. Joh. Christ. Fromman de Venæsectione in Morbillorum declinatione obortâ Pleuritide administranda. Lips. 1668. 8vo.

44. Joh. Laurent. BAUSCHII M. D. Schediasma posthumum de *Cæruleo* & *Chrysocolla*. Lips. 1668. 8vo.

45. Nic. HOBOKENI Ultrajectini L. A. M. Ph. & Med. D. & in Acad. Hardervic. Med. Ord. ac Mathes. Extraord. Prof. *descriptio* fontis Bilfeldiani *Redekeri*, ex Germanico Latinè reddita & animadversionibus aucta. Amstelod. 1668. 8vo.

46. Ejusdem *Exercitatio* de sede Animæ humanæ in corpore humano. Arnhem. & Ultraj. 1668. 8vo.

47. Pauli MANFREDI, Lucensis ex Camajore, Ph. & Med. Romanus in Urbis Archilyceo Med. Pract. Prof. Extraord. de nova & inaudita *Medico-Chirurgica Operatione, sanguinem transfundente* de individuo in individuum, priùs in Brutis & deinde in Homine experta Romæ. Romæ 1668. 4t.

48. Petri GUISSONII, Avenionensis Dissertatio Epistolica, de tribus Principiis Chymicis, & nova recentiorum medendi methodo; præmissa est operibus Petri Poterii editis Francof. 1668. 8vo.

49. GEBRI Arabis *Chimia* sive traditio summæ perfectionis & investigatio Magisterii innumeris locis emendata, à Caspare HORNIO Medico Reip. Norimb. accessit ejusdem medulla *Alchimiæ Gebricæ*: omnia edita à Georgio *Hornio* Lugd. Bat. 1668. 12.

50. Theophili BONETI D. M. *Pharos Medicorum*, hoc est, Cautiones, Animadversiones & Observationes Practicæ ex Operibus Guilielmi *Ballonii* Medici Parisiensis excerptæ. Genev. 1668. 12.

51. Antonii NERI Florentini de *Arte Vitraria* Libri septem, & in eosdem Christophori MERRETTI M.D. & Soc. *Observationes* & notæ, in quibus omne *gemmarum* artificialium, *encaustorum* & *Laccarum* artificium explicatur. (annexa est Historia *Vitri Stillaticii*.) Amstelod. 1668. 12.

52. Alexandri DEODATI Reg. Christ. Medici *Promtuarium* Medicum, s. *Observationum* Curat. & Consil. Medicinalium. Lugd. Bat. 1668.

53. Ludov. de VASSEUR de *Sylviano humore*. Paris. 1668. 12.

54. Balthaſ. Timæi à Güldenklee Reſponſa Medica, & diæteticum, poſthumum opus. 1668. 4to.

55. P. THIBAULT, Chymici Regis Galliarum, *Ars Chymiſtica*, ut nunc in uſu eſt, adeò plana & facilis, ut inſerviat plurimorum capacitati. Scripta in Lingua Gallica & translata in Anglicam. 1668. 8vo.

56. *Secreta revelata* ſ. Liber introitus ad clauſum Palatium Regis, continens maximos Theſauros Chymiæ, nunquam ita dilucidè explicatos, per *Famigeratum Anglum*, qui inſpiratione & lectione adeptus eſt Lapidem Philoſophorum annô ætatis 23. Chriſti 1645. Public. ap. W. C. Equitem. 1668. 8vo. Anglicè.

57. Adalberti TYLKOWSKI, Soc. J. Theol. & in Colleg. Warſavienſi Philoſophiæ Prof. *Meteorologia Curioſa*. Cracoviæ 1669. 8vo.

58. Ejusdem Phyſica Curioſa. Cracov. 1669. 4to.

59. Hieronymi BARBETTI *Praxis*, cum Notis & Obſervationibus Frederici *DECKERS* Med. D. Lugd. Bat. 1669.

60 Joh. Dan. MAJORIS Ph. & M. D. Prof. Anat. & Botan. Kilon. de Vivacitate Patriarcharum ſ. de optima Temperie Vivacitatis Patriarcharum ante diluvium cauſa. Kilon. 1669. 4.

61. Ejusdem Conſideratio Phyſiolog. occurrentium in Epiſtolis Burrhianis de Cerebro & Oculis. Kilon. 1669.

62. D. Frider. LACHMUND, *ὀρυκτογραφία* Hildesheimenſis ſ. Admiranda Foſſilium in tractu Hildesheimenſi. Hildesh. 1669.

63. Joh. Ferdinandi HERTOD à Todtenfeld Ph. & M. D. S. R. I. Acad. Curioſ. Orphei & Civit. Brienenſ. Phyſ. *Tartaro-maſtix Moraviæ*, per quem rariora & admiranda in natura, in fœcundo hujus Regionis gremio effuſa, cumprimis *Tartarus* illiusque effectus morboſi curioſè examinantur, & cura tàm Therapeutica, quàm Prophylactica proponitur. Vienn. Auſtr. 1669. 8vo.

64. Thomæ BARTHOLINI, Decani, Regii Archiatri, & Prof. Honorarii, de *Luce Hominum & Brutorum* Lib. III. novis rationibus & raris hiſtoriis ſecundùm illuſtrati. Hafn. 1669. 8vo.

Quibus accedunt Conradi GESNERI de raris & admirandis *herbis*, quæ ſive quod noctu luceant, ſive ob alias cauſas *Lunariæ* nominantur, & obiter de aliis etiam rebus, quæ noctu lucent Commentariolus, &c.

65. Ottonis

65. Ottonis TACHENII Hippocraticæ Medicinæ *Clavis* manuali experientiâ in Naturæ fontibus elaborata, quâ per *Ignem* & *Aquam* inauditâ methodô occulta Naturæ & Artis compendiosâ operandi ratione manifesta fiunt, dilucidè aperiuntur. Francof. 1669. 12.

66. Johannis BETTI M. D. Regis Medici Ordinarii & Collegii Londinensis Socii, de *Ortu* & *Natura Sanguinis*. Londin. 1669. 8. annex. est Anatomia *Thomæ Parri* annos 152. & 9. menses nati, cum Guilielmi *Harvei* & aliorum Medicorum Observationibus. (Latinè)

67. Marcelli MALPIGHII Phil. & Med. Bonon. in Messanensi Acad. Prof. Med. Primarii, de *Viscerum Structura* Exercitatio Anatomica: (videl. de Hepate, Cerebri Cortice, Renibus, Liene, & de Polypo Cordis. Londin. 1669. 12.

68. *Ejusdem* & Caroli FRACHASSATI, Epistolæ Anatomicæ, (videl. M. *Mal.* de *Lingua*, de *Cerebro*, de *externo* Tactus *Organo*, de Omento, Pinguedine & adiposis ductibus. Car. *Frac.* de Lingua, de Cerebro.) Amstelod. 1669. 12.

69. Georg. Christ. PETRI Asylum Languentium, s. *Carduus* Benedictus, ad normam Acad. N. C. Jenæ. 1669. 8vo.

70. Wilhelmi RAMSEY M. D. aliquot *Considerationes* Physicæ de materia Orig. & diversis speciebus *Vermium* affligentium corpora *hominum* omnium ætatum & constitutionum, probantes id esse malum Epidemicum, quod magis interimit, quàm ulla pestis, unà cum *causis*, *Symptomatibus* & Curationibus. 1669. in 8. Anglicè.

71. *Sibylla Trigandrica*, s. de Virginitate, Virginum Statu & Jure, ex Jure Naturali, Divino & Civili, Scriptoribus Ecclesiasticis & Profanis, in gratiam Physicorum, Medicorum, Theologorum & Juris-Consultorum paratus: cui accedit Tractatus de Linea amoris & *annulo* usitato *Sponsalitio* & *Signatorio*. Oxon. 1669. 12. Latinè.

72. Henrici POWER, Philosophiæ Experimentalis Lib. III. continentes Experimenta Microscopica Mercurialia Magnetica cum quibusdam diductionibus & hypothesibus probabilibus, ex iis desumtis ad confirmandum & illustrandum jam famosam hypothesin *Atomicalem*. Lond. 1669. 4to Anglicè.

73. A. E. MAYNWARING M. D. *Vita sana & longa* ad præservandam sanitatem & prolongandam vitam. Lond. 1669. 8. Anglicè.

74. Joh. TACKII Archiatri & Prof. Haſſo-Darmſtadienſ. *Chryſogonia* animalis & mineralis. 4.

75. Chriſtiani Friderici GARMANNI, Martisburgenſis Med. Lic. & Phyſ. Chemnicenſis, Academici Curioſi, de *Miraculis mortuorum*. Lib. I. Lipſ. 1670. 4to.

76. Franciſci REDI Nobilis Aretini, Academici Furfurarii, *Obſervationes* de *Viperis*, ſcriptæ in Litteris ad *Laurentium Magalotti*, &c. ex Italica in Latinam translatæ, & annexæ Anno I. Miſcellaneorum *Academiæ* N. C. S. R. I. Lipſ. 1670. 4t.

77. Guerneri ROLFINCII Ph. & M. D. ac Prof. P. de *Vegetabilibus*, Plantis, Suffruticibus, Fruticibus, Arboribus. Jen. 1670. 4to.

78. D. Joh. Dan. Majoris Collegium Medico-Curioſum privatum. Kiliæ 1670.

79. Joh. Ferdinandi HERTOD à Todtenfeld Ph. & M. D. *Crocologia* ſive Curioſa Croci Regis vegetabilium enucleatio, continens illius Etymologiam, Differentias, Tempus, quô viret & floret, culturam, collectionem, uſum Mechanicum, Pharmaceuticum, Chymico-Medicum omnibus penè corporis partibus deſtinatum, additis diverſis obſervationibus & quæſtionibus, Crocum concernentibus, ad *normam* & formam S. R. I. Acad. N. C. Jenæ 1670. 8.

80. Ejusdem *Opus ſextæ dici* mirificum, i. e. Homo Phyſicè, Anatomicè & Moraliter in potiores ſuas partes diſſectus. Jen. 1670. 8.

81. Nic. HOBOKENI, Ultrajectini L. A. M. Ph. & M. D. *Cognitio Medica Phyſiologica* accuratiſſimâ & clariſſimâ methodô tradita, quâ Humani Corporis *Sanitas*, & quæ eam ſignificant inprimis & probant, Hominis *Actiones* omni numerô abſolutæ clarè & diſtinctè explicantur. Præfixa eſt Autoris Oratio de Medicorum Nobilitate. Ultrajecti 1670. 4t.

82. Pauli AMMANNI, Vratislavienſ. Ph. & M. D. *Medicina Critica* ſ. *Deciſoria*, Centuria Caſuum Medicinalium in Facultate Lipſienſi reſolutorum. Erfurd. 1670. 4t.

83. Thomæ BARTHOLINI de *incendio Bibliothecæ* Diſſertatio. Hafn. 1670. 8.

84. Georgii THOMPSONI M. D. Αἱμαλίασις, ſive legitimus modus *Conſervandi Sanguinem* in ſua integritate, & rectificandi illum, ſi ullô modô inquinatus fuerit aut degeneravit. Ubi D. *Willis*

Error

Error circa ſanguificationem reprehenditur, & opponitur Confutatio per Praxin & frequentia Experimenta: & certæ Opiniones D. *Betti* in Medicina rejiciuntur, atque probantur perniciosè falſæ &c. adjungitur *Spiritus Stomachicus*, mundo commendatus: Diæteticæ inſtructiones (in morbis acutis & Chronicis): Natura & Cura Ilei. Londin. 1670. 8. (Anglicè)

85. Jonathanis GODDARDI D. Med. Socii Collegii Medicorum & Societ. Reg. atque Prof. Med. in Collegio Gresham. *Diſcurſus* exponens *infelicitatem* Practicæ *Medicinæ Londini*, & ſubminiſtrans quædam media, eam in meliorem ſtatum componendi, in emolumentum ægrotorum non minùs, aut potiùs potiſſimum, quàm Medicorum. Londin. 1670. 4t. (Anglicè)

86. Olai BORRICHII, Lingua Pharmacopæorum ſive de Accurata Vocabulorum in Pharmacopoliis uſitatorum pronunciatione. Hafn. 1670. 4t.

87. Bernhardi SWALVE Med. D. & Collegii Friſiorum maritimi Civitatisque Harlinganæ Ordinarii; *Alcali* & *Acidum* ſive Naturæ & Artis inſtrumenta Pugilica, per *Neochmum* & *Palæphatum* hinc inde ventilata, & praxi Medicæ ſuperſtructæ præmiſſa. Amſtelod. 1670. 12.

88. Franciſci de le BOE, SYLVII, Med. Pract. in Acad. Lugd. Batav. Prof. *Diſputationum Medicarum* Pars I. primarias Corporis humani functiones Natural. ex Anatomicis Practicis & Chymicis Experimentis deductas complectens: accesserunt duæ de *Febribus* Disquiſitiones; quibus additur *Epiſtola apologetica* contra Antonium *Deuſingum*. editio altera. Lugd. Batav. 1670. 12.

89. Georgii KOVACS TATAI. N. M. K. Nobil. Ungari *Hercules* verè cognitus, certus exul, id eſt, *Epilepſiæ* vera *dignotio*, certa *curatio* libris duobus comprehenſa. Lugd. Bat. 1670. 12.

90. Matthiæ TILLINGII Med. Utr. D. & in Acad. Haſſo-Schaumburgica Prof. Publ. de *Tuba Uteri*, deque fœtu nuper in Gallia extra Uteri cavitatem in Tuba concepto, *Exercitatio* Anatomica. cui duorum monſtrorum, *unius* Berolini, *alterius* verò in agro Marpurgenſi nuper editorum Relatio eſt innexa. Rinthelii 1670. 12.

91. Joh. Georg. GREISELI M. D. Acad. Curioſ. Tractatus de *Cura Lactis* in arthritide. Vienn. 1670. 12.

92. Thom.

92. Thom. REINESII Epistolæ Medicæ ac Philologicæ ad *Nesteros* Patrem & Filium. Lips. 1670.

93. Casparis à REIES Campus Elysius jucundarum Quæstionum, omnibus Litteratis, Medicis inprimis, maximè delectabilis. Francof. 1670. 4t.

94. Selectæ & expertæ *Formulæ Medicæ & Chirurgicæ*, uti & aquarum, & Spirituum Cordalium, Perfumigiorum & aliarum Curiositatum. Collectæ ap. Dn. Kehelm. DIGBY, Equitem, 1668. 8vo. Anglicè. in Germanicam Linguam translatus idem libellus est atque impress. Francof. 1670. 8vo.

95. Francisci REDI Nobilis Aretini, Academici Furfurarii, *Epistola*, de quibusdam Oppositionibus, suis Observationibus circa *Viperas* objectis, Latinè reddita, & Anno II. Miscellaneor. Curios. *Academiæ* N.C.S.R.I. annexa. Jenæ 1671. 4t.

96. D. Joh. Dan. MAJORIS Emblemata de Purpura. Kiliæ 1671.

97. D. Joh. Theod. SCHENCKI Historia Succini. Jenæ 1671.

98. Caroli de la FONT Paris. de Veneni pestilentis Natura & Caussis absque ullis occultarum qualitatum figmentis, demonstraturque Venenum pestilens nullâ coagulandi, sed corrodendi vi esse præditum, & de Veneni pestilentis Curatione. Amstelod. 1671.

99. Frid. MULLERI à Lövvenstern Umbra Rediviva Zvvolfferi ad extravagans Apologema Raphaëlis Schmutzen Medici Neoburgici. Vienn. 1671.

100. Thomæ BARTHOLINI Dissertatio Prima de *Theriaca* in Officina Christophori *Heerford* Sen. Pharm. Reg. 1. Febr. 1671. dispensata. Hafn. 1671. 4t.

101. Roberti BOYLÆI de *absoluta Quiete* in Corporibus. Amstelod. 1671. 12. (Lat.)

102. Ejusdem Tractatus quatuor de Rarefactione aëris. 1671. 12. (Lat.)

103. Ejusd. de origine formarum. 1671. 12. (Lat.)

104. Ejusd. Tractatus de Cosmicis rerum Qualitatibus: de Cosmicis Suspicionibus: de Temperie Subterranearum Regionum: de Temperie Submarinarum Regionum: de Fundo maris: quibus præmittitur Introductio ad Historiam *Qualitatum particularium*:

ex Anglico in Latinam Linguam conversi. Amstelod. & Hamb. 1671. 12.

105. Francisci REDI Patritii Aretini *Experimenta* circa Generationem *Insectorum* ad Nobilissimum Virum *Carolum Dati.* ex Italico in Latinum translata ab A. FRISIO. Amstelod. 1671. 12.

106. Fabricii de la BASSECOUR Ph. D. *Defensio Cartesiana* in duas partes distributa: adversus D. Johann. *Schulerum* Ph. D. & Prof. nec non Ecclesiæ Bredanæ Pastorem &c. occasione utriusque Libri ab ipso nuper editi in partem primam atque secundam Principiorum Philosophiæ Cartesianæ. Lugd. Bat. 1671. 4t.

107. PHILOSOPHICÆ TRANSACTIONES, hoc est, ACTA PHILOSOPHICA Anni M DC LXIX, aliquam exhibentia notitiam præsentium inceptorum Studiorum & laborum eorum, qui Eruditi salutantur in plerisque præcipuis Mundi partibus ab Henrico OLDENBURGIO Soc. Reg. Soc. Anglicè conscripta, & in Latinum versa à Johanne STERPINO. Francof. 1671. 8vo.

108. Theodori KERKRINGII D. Med. Commentarius in Currũ Triumphalem *Antimonii* Basilii VALENTINI, à se Latinitate donatum. Amstelod. 1671. 12.

109. Ejusdem *Anatomia.* in Fol. 1671.

110. Antonii le GRAND Philosophia veterum ex mente des *Chartes* digesta. 12.

111. CULPEPERS Semiotica Uranica. 8. (Angl.)

112. Barent PIEBERS Gelukige steenkonst, of de Vindinge van de Steen in's menschen lichnaem, am die te doen smedten ende te verdryven sonder enige pyn ende pericul. h. e. Felix artificium circa calculos, ad cognoscendos Calculos in corpore humano; ad eos liquefaciendos & abigendos citra omnem dolorem omneque periculum.

113. Nic. STENONIS Dissert. de Anat. Cerebri. 12.

114. du HAMEL de Corporum Affectionibus cùm manifestis, tùm occultis. 12.

115. Considerationes de Proverbio Medice cura teipsum. 4t. Angl.

116. Francisci de le BOE, SYLVII, *Praxeos Medicæ* Idea nova. Lib. Primus de Affectibus Naturales Hominis functiones læsas, vel con-

ſtituentibus vel producentibus vel conſequentibus. Lugd. Batav. 1671. 12. & Francof. 1671. 12.

Index *Materiæ Medicæ* ſ. Medicamentorum in Franciſci de le BOE SYLVII Praxeos Medicæ Libro I. laudatorum, collectus à Martino CARCEO, Ungaro. Lugd. Bat. 1671. 12.

117. Michaëlis ETTMULLERI Ph. & Med. D. *Medicina Hippocratis Chymica* Diſputationis locô publicè propoſita Lipſiæ Anno 1670. Menſe Octob. Lugd. Bat. 1671. 12.

118. Joſephi GLANVILL Rectoris Thermarum & Socii Reg. Soc. *Philoſophia pia*, ſive Diſcurſus Religioſi moderaminis & Intentionis *Philoſophiæ Experimentalis*, quam profitetur Societas Regia. cui annectitur Recommendatio & defenſio Rationis in Rebus Religionis. Lond. 1671.

119. D. Matthiæ TILLINGII Anchora Salutis Sacra, ſeu de *Laudano Opiato* medicamine iſto Divino ac Cœlitùs dimiſſo, *Liber Singularis*, in quo ineffabiles & mirabiles planè Medicamenti hujus in omnibus totius humani corporis affectibus virtutes & effectus &c. partim ſecundum Rationis normam conſiderantur, partim Obſervationibus permultis tàm propriis, quàm alienis &c. adornantur & confirmantur. Francof. 1671. 8vo.

120. Gideonis HARVEI M. D. *Morbus Anglicus* ſive Diſcurſus Theoreticus & Practicus de *Atrophia* & *Melancholica Hypochondriaca*, comprehendens earum Naturam ſubjectam, differentias, cauſas, Signa Prognoſtica & Curationem. in 12. (Angl.)

FINIS ANNI II.

INDEX

INDEX MISCELLANEORUM CURIOSORUM ANNI II.

Numerus ſemper paginam indicat, ubi Obſ. numero præfigitur, Obſervationem denotat.

A.

Lapi-

Con-

Fungi

N.

Umbra

TALPÆ

V.

Usnea

ERRATA TYPOGRAPHICA.

Pag.	1.	l. 14.	Austragali lege Astragali.
	2.	l. 30.	Cornucopia l. copia.
	3.	l. 7.	Benerovinus leg. Beverovicius.
		l. 17.	Benerovic. leg. Beverovic.
	4.	l. 26.	latenter leg. latentem.
		l. 27.	annum leg. anum.
		l. 31.	deglutitum leg. deglutitam.
	5.	l. 10.	intergras leg. integras.
		l. 19.	organicem. l. organicen
	6.	l. 4.	pit vivum leg. fit vivum.
	8.	l. 28.	terri leg. ferri.
	9.	l. 15.	despripta leg. descripta.
	10.	l. 4.	extincta leg. extincti.
		l. 35.	ciciles leg. civiles.
	11,	l. 33.	testiculis ac natibus leg. testiculisque.

l. 37. ali-

Pag. 15.	l. 37.	aligatæ leg. alligati.
	l. 38.	unicus leg. unicum.
17.	l. 34.	quem leg. quam.
19.	l. 18.	frontes leg. frontis.
	l. 19.	ſinum, quam leg. ſinum, quem.
	l. 20.	Crotaphitrorum leg. Crotaphitorum.
	l. ult.	Crario leg. Cranio.
21.	l. 3.	humores leg. humoris.
26.	l. 31.	pactum leg. Partum.
28.	l. 3.	eademque leg. eandemque.
30.	l. 19.	Anatomie leg. Anatomia.
	l. 20.	Miramus leg. Miramur.
31.	l. 1.	noſter leg. noſtri.
	ibid.	Gothami leg. Gothani.
	l. 12.	puerium leg. puerperium.
	l. 13.	partem leg. partum.
	l. 26.	Sennerus leg. Sennertus.
		Ariſeo leg. Arecæo,
	l. 31.	forſa leg. forſan.
32.	l. 23.	& delendum.
38.	l. 32.	hos l. tres.
39.	l. 5.	videatur leg. videntur.
		interteſtinum l. inteſtinum.
	l. 17.	Jac. l. Bac.
		Diff. leg. Diſſ.
	l. 21.	Bollgnad leg. Vollgnad.
40.	l. 27.	ſine leg. ſive.
41.	l. 17.	cum leg. tum.
43.	l. 28.	Vermes leg. vermem.
45.	l. 4.	quidem leg. quidam.
48.	l. 14.	Enem leg. Enema.
52.	l. 13.	ADAMO leg. ADAME
	l. 17.	Succulos leg. Sacculos.
	l. 18.	leg. Serapii Roſarum.
52.	l. 25.	rejicit leg. rejecit.
54.	l. 9.	quia leg. qui.

Pag. 54. l. 12.	divinius leg. Divinius.
56. l. 17.	minerva leg. Minera.
l. 19	Optatus leg. Opalus.
63. l. 17.	Condyti leg. Condyli.
l. 20.	Pterigordei leg. Pterigoidei.
l. ult.	leg. Fig. IV.
64. l. 4.	notatur leg. vocatur.
l. 11.	carentum leg. carentem.
l. 13.	Phiſicus leg. Phyſicus.
65. l. 9.	bing leg. hinc.
l. antep.	inſlamtio leg. inflammatio.
66. l. 12.	Per leg. Pul.
69. l. 2.	communicat leg. communicabat.
l. 7.	loco leg. loca.
70. l. 4.	infeliciter leg. id feliciter.
71. l. 1.	Cinnahi leg. Cinnam.
— l. 21.	leg. acidulæ.
l. 22.	leg. Senecionis
72. l. 27.	Hervvarti leg. Horvvarti.
73. l. 2.	impetruoſus leg. impetuoſus.
l. 27.	mentiones leg. mentionem.
74. l. 25.	leg. (V. Tab. II.)
78. l. 12.	vitilitate leg. virilitate.
91. l. 17.	deſideravit leg. deſideraverit.
91. l. 28.	Matthiolum leg. ideo decoctum ejus ſecundum Matthiolum. &c.
95. l. 8.	alia, leg. alias.
96. l. 10.	Martin. Bernharai leg. Martin: Bernhardi. Warſonia leg. Warſovia.
l. ult.	ſpiram leg. ſpicam.
97. l. 12.	Rav. leg. Rever.
l. 14.	qv iautûmnali lege qui autumnali.
98. l. 24.	angelo leg. angulo.
99. l. 26.	ſen leg. ſeu.
103. l. 5.	parat an leg. paratam.
l. 9.	& delendum.
l. 11.	poſſis leg. poſſit.

pag.

Pag.	103.	l. 14.	Hypſi leg. Gypſi.
	109.	l. 10.	Prignoli leg. Prignuoli.
	112.	l. 24.	ſimeto leg. fimeto.
		l. ult.	aër leg. æri.
	113.	l. 1.	Itafniæ leg. Hafniæ.
	114.	l. 23.	Cahebant leg. habebant.
	115.	l. 21.	Rever leg. Sever.
	116.	l. 23.	PNAVIS leg. PULVIS.
	117.	l. 26.	hicce leg. hiſce.
	122.	l. 8.	edict. leg. edit.
		l. 16.	Nigraponte leg. Nigroponte.
	127.	l. 25.	ʒX. leg. ʒß.
		l. 31.	aſſumat. Diſcrimen leg. aſſumat. 2. Diſcrimen.
	128.	l. antepen.	ſomnunt leg. ſomnum.
	130.	l. 26.	hædatides leg. hydatides.
		l. 20.	toleravit leg. toleraverit.
	131.	l. 20.	nihil eſt leg. nihil eſt quam.
	132.	l. 25.	Satariaſis l. Satyriaſis.
	136.	l. 6.	us leg. ut.
		l. 31.	muneris leg. muneres.
	137.	l 3.	medior leg. meditor.
	139.	l. 29.	Babbinorum leg. Rabbinorum.
	140.	l. 7.	moli leg. mali.
	141.	l. 16.	cupreum leg. cuprum.
	142.	l. 16.	rigrior leg. nigrior.
	143.	l. 21.	Sepillum. leg. Serpillum.
		l. 26.	magâ leg. magnâ.
	183.	l. 22.	depreſſi leg. depreſſio.
	188.	l. 11.	indruit leg. induruit.
	193.	l. 18.	maveris leg. maceris.
	197.	l. 20.	ligatus leg. ligans.
	267.	l. pen.	Havniæ leg. Hafniæ.
		l. 15.	Cryſtallus Islandicus leg. Cryſtallum Islandicum.
	275.	l. 1.	cello leg. collo.
	278.	l. ult.	fecina leg. ferina.

Pag. 281. l. 9.	externus leg. exterus.
282. l. 7.	Præſt. leg. Præv.
l. 11.	MASCARDI leg. MOSCARDI.
287. l. 12.	Lycei leg. Lyæi.
289. l. 12.	Euneſtum leg. Funeſtum.
291. l. ult.	ann- leg. anni.
l. 14.	Periodicus leg. Periodus.
l.	agi patique leg. agere patique.
306. l. 25.	Weeder: leg. Wecker.
l. 27.	in ſeq: leg. in ſua.
314. l. 21.	potui leg. potuerim.
317. l. 3.	vix Bohn leg. Vixbohn.
318. l. 23.	curata leg. curatus.
319. l. 27.	ſanata leg. ſanatus.
328. l. 12. & 14.	Canuncula leg. Caruncula.
329. l. 14.	trinpharmacum leg. triapharmacum.
350. l. 28.	Cognoto leg. cognato.
353. l. 5.	condebant leg. evadebant.
353. l. 11.	aſſervatos leg. aſſervatus.
354. l. 6.	& delendum.
364. l. 20.	nervo leg. nerveo.
369. l. 17.	Tubili leg. Tubi.
370. l. 25.	prout à viro illi leg. pro ut eas vir induſtrius.
372. l. 33.	Sereniſſimo leg. Sereniſſimi.
384. l. antep.	illl leg. ille.
394. l. 5.	purctulis leg. punctulis.

APPENDIX
SEU
ADDENDA CURIOSA
OMISSORUM
AD
ANNUM PRIMUM
MISCELLANEORUM
MEDICO-PHYSICORUM
ACADEMIÆ
NATURÆ CURIOSORUM
IN SACRO ROMANO-GERMAN.
IMPERIO.

Cui accessit
INDEX ANNI PRIMI.

WRATISLAVIÆ, Sumptibus ESAIÆ FELLGIBELII.

Amico, Benevolo, Curioso
Lectori
SALUTEM.

PRomiseramus supra Anno I. Miscellan. pag. 343. subjuncturos nos Appendicem aliquam Omissorum Curiosorum ad majorem illustrationem prædictarum Observationum: nunc eandem, quò promissorum fidem solvamus, unà cum Indice ad Primum Annum necessario, exhibemus, quem laborem ut æqui bonique consulas, & ulterius faveas humiliter, officiosè & peramanter rogamus.

Ad

Ad OBSERVATIONEM XIII. p. 40. *DE MICROSCOPIO.*

DIximus in ea *Observatione p. 40.* de *Inventoribus Microscopii*: Quid de ejus *Inventoribus* censeat *Joh. Faber Lynceus Expos. in Recch. Hist. Mexican. fol. 473.* subjungere placet. Operæ pretium est, *inquit*, suam *Inventorum* gloriam nulli invidere. *Joh. Baptistam Portam* Lynceum primum hujus Theoriam ac compositionem in ipsa sua *Naturali Magia*, nec non Mathematicas ipsius radices, *in libello suo de Refractionibus* ante quadraginta & plures annos descripsisse, adeòque primum extitisse Authorem, sicuti hujus ita & aliorum plurium mirabilium, quæ sive in Mathematicis, sive Physicis invenit, & ipse agnoscit & candidè ac libenter omnibus declarat *Joh. Kepplerus* Germanus Mathematicus Cæsareus; primum verò diligentissimum artificem Germanum vel Batavum quendam executioni dedisse, & vel casu Tubum construxisse libenter fatemur; *Galilæum* deinde, ubi Patavii Mathemata professus, de hoc inaudiisset saltem, suô sponte, non visô prius vitrô, similem construxisse, primòqe & Venetiis & Patavii à se repertum ostendisse, ut in illius *libro Italico idiomate* perscripto, cui titulus *Il Saggiatore*, expositum est. Confecit quidem *Galilæus* in Italia *Microscopia*, nunquam tamen ita diligenter ab ullis artificum manibus vel ipsius vel Collegarum jussu potuit, quàm à Germanis, qui sedulam in hoc operam præstiterunt. *f. 474.*

Ad Eand. Observat. pag. 42.

INter *Miracula artis*, quæ beneficiô *Microscopii* videri possunt, maximè notanda historia ab *Eodem Fabro f. 532.* adducta: Dn. *Johan. Carol. Schad à Mittelbibrach* Duc. Bavariæ intimus cubicularius acceperat ab artifice *Oswaldo Nerlingero* Suevo Torni artifice tale *artis miraculum*, quod nisi oculatis manibus non credidisset *Faber*. Erat granum

num piperis vix adæquans magnitudine parvum pisum innixum pediculo, & clausum operculô artificiosè ex ebore elaboratis: erat ipsum granum totum poculi instar subtilissimô ferrô ad tornũ excavatum: hoc una ex parte mensæ stabat, altera ex parte cumulus jacebat scyphulorum ex ebore itidem per tornum lynceorum acumine oculorum fabrefactorum. Eorum superior pars lata & cava, pes similiter latiusculus, pars inter hæc posita gracilis. Hi caliculi *microscopio* suppositi, quilibet horum sub crassitie & longitudine extremi auticuli auricularis digiti, qui in viro mediocris staturæ est, visus fuit. Consumtæ duæ integræ numerando horæ, donec ad 1200. caliculos perventum, qui omnes ad unum grano isti piperis excavato inditi, nec cavitatem illam implerunt, quæ pro 400. aliis suffecit, quos idem *Dn. Schad* postmodùm commodè immisit. Revera hi scyphuli aciem ferè videntis effugiunt, artificis verò optutui majores patuerunt per *Microscopium*, cum omnibus suam figuram scyphi legitimam attribuerit, imò quod mirabilius limbum singulorum aurô obduxerit. *Idem* aliud è grano piperis fecit pocillum pede & operculô ex auro ornatum, in quod indidit pocula parva ex purissimo auro ad tornum politos trecentos, quod aurum non similiter ut ebur artificiosæ manui obediat: Adeòque *Microscopium* hoc artificis videtur rem subjectam *plusquam triginta mille* vicibus in triplici corporum dimensione *multiplicasse*. Poculum ex auro hæret in Pinacotheca Sereniss. Electoris Bavariæ.

Ad Eand. Obs. p. 45.

QUod *lapis Asteries* s. *Astroites* aceto injectus moveatur motu locali, *Dn. de CHILDREY in hist. Natural. Angl.* in descript. Provinc. Glocester p. 141. causam putat provenire, quod 5. cuspides, quibus constat, sint breviores & rotundæ, indeque ob hanc cuspidum figuram moveri. *Vide Eund. quoque in descript. Provinc. Lycester p. 186. de hujus Astroites motu.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

Ad Eand. Obs. pag. 46.

OCulorũ præsidiô, *Microscopiô*, *Princeps CÆSIUS*, plures plantas à Botanicis sine semine creditas, distinctissimis seminibus luculenter turgentes observavit, unde tergifœtæ meritò nuncupatæ. Per *Microscopium* in Polypodio minutissimi pulvisculi foliorum dorso adhærentes piperis grani magnitudine spectabiles sunt. *Idem Faber l. a. f. 757.*

Ad
OBSERVATIONEM XXIII. *p. 86.*
DE SIRENE DANICA.

Recensiti fuerunt *Pisces*, qui à *figura Humanæ* conformi *Homines marini* dicti fuerunt. Ulteriùs aliquot exemplis confirmare hoc lubet. *Dn. de CHILDREY in Reb. natural. Angl. in descript. Provinc. Suffolck p. 176.* notat, quod antiquus Author *Raoul Coggeshall*, narraverit, Anno 1187. circa *Oxenfurtum Piscem* fuisse captum, qui omnibus corporis partibus *homini simillimus* fuerit, & qui per sex menses in arce ibidem custoditus fuerit, usque dum occasionem nactus fuerit elabendi, & in mare refugiendi. Alium Authorem *Stow* confirmare, quod rete piscatoris ille piscis illapsus captus fuerit. Similem historiam attestatur *Dn. Childrey* inveniri *in vita Peirijcii à Dn. Gassendo* descripta, ut aliquantulum hinc fidei attribuendum sit *Plinio* adstruente *l. 9. c. 5. Tritonem* seu *hominem marinum piscem* circa littora Lusitaniæ captum, nec non alium circa fretum Gaditanum, quod Gibraltar hodiè vocatur. Clariss. *Adam. OLEARIUS Bibliothecar. & Antiquarius Sereniss. Ducis Gottorpio-Holsati* in *Descriptione Pinacotheca Ducalis Gottorp. Schleswig.* 1666. edit. describit *p. 44.* & delineat *Tab. 26. n. 1. Piscem* sub nomine *Monachi marini*, cujus superior pars Monacho persimilis, qui neque pinnas, neque squammas habeat, & Enchusæ in Septentrionali Hollandia olim vivus captus & famoso *PALUDANI* Museo, nunc *Gottorpium* delato, illatus fuerit; alium *Monachum Piscem Ulyss. ALDROVANDUS L. V. c. 17.* describit, sed qui squammis instructus, indeque huic Enchusano non convenit.

Athanas. KIRCHERUS Itin. Ecstatic. II. dialog. 3. c. 1. in Itiner. submarin. p. 623. mentionem facit *Piscis marini* seu monstri, quod ipse olim in Insula Melitensi maris æstu in littore propè ædem D. Virgini sacram vulgò *della Maleca* projectum viderit, *Diabolum marinum* vocatum fuisse, cui omni forma destituta facies, torti oculi, genæ inconcinnæ rugisque oppletæ, barba ridicula, incompositi capilli, si capilli vocandi, monstrosæ manus alis vespertilionum similes, asperum squammis corpus, humanæ tamen figuræ, si membrorum situs & ordo attenda-

tur, atque ingens in quam terminatur cauda, excipiatur, non dissimilis.

Idem ingeniosissimus Philosophus *KIRCHERUS l. a. p. 623. Sirenes* s. *pisces fœmellas* enarrat longâ cæsarie, minimè tamen pilosâ, instructas, sed in cirros quosdam carneos & pulposos distensâ: facie pulchrâ, oculorum vivacitate decorâ, nisi quod nasô destitutæ sint, brachiis solitis hominum longioribus, manibusque non in digitos more humanô discretis, sed ad instar pedum anserinorum cartilagine interceptis ad natandum, rotundis & tumidis mammillis, & quod pellis pulposa putatur, nihil aliud esse, quàm candidissimis minutissimisque squammulis contextum naturæ opus eximiô nitore fulgens. Asserit *p. 625. Tritones & Sirenes*, uti Simiæ in tellure, faciant, ingeniosâ industriâ pollere: ad littora Oceani in inaccessis hominibus latibulis domos sibi ex conchis conchiliisque construere, commeatum venatione interceptum intra loculos quosdam condere, arenam lutosam in formam lecti, ut lassa membra reponant, congerere; terram insolationis gratia ad instar amphibiorum petere, fructibus & radicibus terrenis mirificè delectari, ut vera sint, quæ *MAPPHÆUS in Hist. Indic.* scripserit de *septem Sirenibus* à Piscatoribus in Indico mari propè *Maldivas* Insulas interceptis, & aliquot Patrum è Societ. JESU, tùm Medicorum præsentium testimoniô oculari comprobatis. *Hactenus P. Kircherus.* Non dubito ab *Eodem* intelligi illam *Sirenum capturam & Anatomiam*, quam mihi ex instructissima Bibliotheca descriptam concessit per Litteras *Theologus consummatæ Eruditionis M. Benjamin GERLACHIUS*, Amicus meus integerrimus. Ille etenim seq. verba excerpsit ex *P. BARTOLI Histor. Asiatic. L. VII.* (quam Anno 1666. Latinè edidit *Lugdun. Gallor. P. JANNINUS*) *p. 259.* adducentis *Epistolam Dimas BOSCHEI Valentinatis Pro-Regis in Insula Manara Medici*, qui *Sirenum capturam & Anatomiam* ita describit: Dum aliquandò, *inquit*, inambulamus in littore, & de maris accessionibus inter nos fabulamur, en adest cursu Piscatorum turba, qui lingua patria invitabant Patrem è Soc. cymbam suam tantisper conscenderet ad spectandum Naturæ miraculum. *Pisces* erant *humanâ specie*, quos reti cœperant, *novem fœminas, mares septem*, quos propterea *marinos homines*, *marinas* nominant *fœminas*: imus, & commodum exponebantur in littore: illis membratim ex Anatomes regulâ recensendis dum totus inhæres, non possum satis admirari, cernens humanis corporibus esse per omnia similes,

miles. *Caput* rotundum, ſed trunco inſitum, nullo colli medii interjectu; *auriculæ* ut nobis extantes, cartilagineæ, levi carne obductæ; ſuis palpebris muniti *oculi*, nec more piſcium invicem abjuncti ſibique oppoſiti, ſed in fronte, ut noſtri, ejusdemque nobiſcum & coloris & formæ: *nares* tantum in eo abſimiles, quod diviſæ, neque eminentes, ſed omnino depreſſæ. *Os*, *Labra*, *Dentes* (non acuti & rari, ſed denſim æqualiter commiſſi) ab hominibus nihil diſcrepantia: adhæc amplum *pectus*, cute veſtitum præcandidâ, ſparſum ramis venarum ſubtilibus & *mammillis* tumens, quæ in fœminis rotundæ & turgentes, non verò pendentes & flaccidæ, ſic ut una digitis à me preſſa lac candidiſſimum magnæ copiæ redderet. Longa duos cubitos *brachia*, noſtris erant multò planiora: nec toroſa, nec quantum apparebat juncturis apta, cubito *manum* nectentibus: ſed ductu æquabili diſtenta. Sub *alis* quoque pili molles & tenues, conformatio denique tùm exterior partium, tùm interior viſcerum & vaſorum ad uſum naturæ cujusvis facultatis accuratione diligenti anatomicæ amuſſis à me explorata, comperta eſt perinde in fœminis, ſicut in maribus ab humanis corporibus vix in ullo diverſa. *Deorſum* à ventre pro coxendicibus & tibiis ſcindebat ſe *cauda piſcium* gemina, qualis *Sirenibus* appingi ſolet; nec illud etiam mares inter & fœminas deerat, quod *Ariſtot.* notavit in piſcibus diſcrimen, ut hæ ſint maribus corpulentiores. *Hactenus Epiſtola Boſchei.* Ferè eôdem modô *capturam piſcium humanorum* ad Littus Goanum *ex Parte II. Hiſtor. Societ. Jeſ. L. IV.* (Medicum vocat *Dimam Bosque*, & *Patrem* è *Soc. Henricum Henricium*) enarrat *Exc. Joh. MARCUS MARCI à Kronland in Lib. I. Idear. Operatric. Ideâ cap. VIII. Litt. O o. 3.* Cum verò de ſitu Inſulæ aliquantum obſcurioris *MANARÆ*, ubi capiuntur *Sirenes*, eſſem cupidus, hæc *IDEM Dn. GERLACHIUS*, ex dicto *BARTOLO L. I. p. 60. n. 44.* retulit: Eſt *MANARA* Inſula 40. vix milliar. complexu, hanc ab Aquilone claudunt *Remanancoris* vada, quibus Sinus Gemmarum aperitur totam *Piſcariam* alluens. Inter *Manaram* & *Zeilan* Inſulam ab ortu jacentem patent ad 12. milliar. illæ maris fauces, ubi fluentorum torrentium ad vada *Remanancoris* fractus furor *Infanapatani* plagis allidit improvidos. Sunt, qui autument, quando Pacis tempore in *inſolitis locis belluæ monſtroſæ* reperiantur, *præſagium* eſſe Bellorum ſubſequentium. Refert *Cranz. in Vandalia l. 8. c. 17.* quando Anno 1333. Balæna Travam propè Lubecam intraverit, bellum inter Gallos Anglos-

glosque funestissimum post accidisse: sic refert *Olear. præfat. descript. Musei Gottorp. p. 2.* ante irruptionem Suecorum Anno 1642. in Holsatiam duos insolitos Pisces Serratos in Holsatia captos fuisse, unum quidem Apenrade, alterum Chilonii 10. pedes longum. Pari ratione cum Anno 1661. fortalitium *Taywan* in Insula *Formosa* Regno Sinensi adjacente à *Pirata Sinensi* COXINY jamjam esset obsidendum, vidit *Albertus HERPORTUS* præsidiarius Societatis Indicæ Hollandicæ manè quidem propè vallum, quod Novum Opus, das Neue Werck vocarunt, *Hominem* incognitum, qui ter ex mari se elevans conspiciendum dederit: à meridie verò eôdem die sub vallo, cui Hollandiæ nomen, conspexit *Sirenem* ter è mari emergentem cum longa flava cæsarie, & putat præsagium fuisse subsequentis obsidionis & ruinæ; quod ipse *Herportus* Bernensis asserit *in Itinerar. Ind. Orient.* à se Bernæ *1669. edito p. 57.* Tandem nec *insigni usu* carere *ossa*, quæ ex his monstris marinis, *Sirenibus*, Hispanis *Pesce Muguer* dictis, desumantur, statuit *KIRCHER. l. a. p. 625.* sed illa mirandâ quâdam ad fluxum sanguinis virtute pollere, & si non ob raritatem impedimentum esset, putandum, ex horum corporum miscella, Q. quasi essent. Verum Microcosmi balsamum, Mumiam vitæ, innati calidi restaurationem extrahi posse.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

Ad
OBSERVATIONEM XXVI. *p. 92.*
&
OBSERVAT. CXXX. *p. 289.*
DE CEREBRO BOVIS PETREFACTO.

MEntio facta fuit *Cerebri bovini petrefacti*: ab eo tempore Medicus quidam magni nominis in Germania significavit, sibi pro certissimo relatum, & litteris confirmatum fuisse *Ex. D. MALPIGHIUM* hæsisse, ut plenam fidem huic petreficationi in vivo animali adhibuisset; inde cum rogasset, ut daretur sibi licentia, ulterius perscrutandi, invenisse *non totam substantiam cerebri petrefactam* fuisse, sed saltem exteriorem cerebri corticem, salvâ interiore medullâ;

quæ

quæ ſententia convenit cum conjectura mea *p. 93. in Scholio* recenſita, de ſilicibus formam cerebri mentientibus, qui pariter exteriore cortice, priùs petrificantur. Operam dabimus, ut certior hujus hiſtoriæ fides per amicos in Italia expiſcari, & poſtmodùm curioſo Lectori communicari poſſit.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

Ad

OBSERVATIONEM XXXIV.

DE SINGULARI CATARRH. EXTRACTIONE.

MEntio facta fuit *Artificis* cujusdam *catarrhos* ſingulari artificiô *extrahentis*; quid hac de re ulteriùs innotuerit, placet verba Exc. Dn. D. *Salomonis REISELI* Archiatri Hanovienſ. meritiſſimi, Amici ſinceriſſimi, adducere ex *Litter. 24. Januar.* hôc ipſô 1671. annô è Hanovia ad me datis: In veſtra *Obſerv. 34. inquit*, facta fuit mentio de ſingulari *catarrhorum extractione* cujusdam Bombardarii, qui *pulvere rheumaticô* ad nares attractô inſignem copiam humoris tenaciſſimi eduxerit: ante paucos dies, *inquit*, Hanoviam tranſiit circumforaneus quidam nomine *Joh. Georgius Clav. Stutgardianus*, herniarius, lithotomus, qui præter ſuffuſiones detractas ejusmodi *pulverem* vendidit *rheumaticum*, quem ineptè quidem in ſchedula ſua ab Arabibus *Panchimachobi* dictum ad multos uſus & deſtillationes, piſorum duorum magnitudine attractum laudavit publicè: is ea de re interrogatus apud me privatim, & bonâ ſed ſuâ fide *Halaſiaſpis* (fortè adhuc ineptiùs quàm antè) dici affirmavit, & eſſe corticem ex Arabia allatum radice betæ rubræ, unde color rubeolus, permiſtum & auctum. Retulit porrò quod Stutgardiæ Stipendiô Sereniſſimi Ducis vivat, ibique eô pulvere utatur, quod eô uſus ſit *Vratislaviæ* circa Annum 1664. comitatus ſervô, qui ad plebem colligendam ignem evomuerit. Fides ſit penes ipſum. Pulvis ipſe eſt incarnatus nullius ferè ſaporis, ſed ſi naribus attractus ſit, multæ acredinis, unde diſtentis præſertim lignô faucibus, plurimum ſeri per nares, oculos & palatum educit. Cujus rei ut experimentum facias, indeque facilius ſubodorari poſſis, quæ

desideras, mitto aliquot doses. Incidit hujus occasione in memoriam alterius cujusdam radicis, quæ masticata, compressô paulùm stomachô, appositione manuum, inclinatô capite, apertô ore & efflatô spiritu tenacissimam & copiosam pituitam in quodam magno cum levamine ventriculi, si is gravatus fuerit, eduxisse aliquoties vidi, quod in aliis licebit imitari. Id ipsum ne longius animum sciendi cupidum avarus teneam, gratis accipe, *est cortex aut cauda acrioris raphani. Hæc D. Reisel. ad D. Sachsium.*

Ad
OBSERVATIONEM XXXV. p. 112.
DE LOQUELA RESTITUTA.

D. *SALOMON REISELIUS* Archiater Hanoviens. meritissimus cum legisset prædictam Observationem, experiundi cupidus tentavit experiri ejusdem effectum *in surdo* quodam *mutoque.* Sed in *aliis Litteris* eventum hisce significat verbis: Eventus & cura in *surdo mutoque* nondum respondit spei nostræ, credo quod in adulto & maritato tanta non fuerit patientia, quæ in pueris invenitur & requiritur: accedit quod ipse dum infans esset, capiti illapsus suturam coronalem callô & cicatrice (quæ adhuc notabilis) obduxerit, fortè & tympanum ruperit aut abscessu læserit, unde nulla articulatarum vocum & vocalium distinctio, neque in sutura coronali, neque per fauces (uti quidem surdastros apertô ore melius audivisse, vidi ipsemet) neque per aures percipi potuit, cum aliàs ille homo satis ingeniosus, docilis, torneamentorum & scriniariæ artis peritus etiam in pueritia scribendi, sed sine ullô sensu & litteras imitandi edoctus fuerit. Interim aliquando in puero tentabo fortè meliore cum successu.

Cum verò *Tomo IV. Transaction. Philosophic. Anglic. Num. LXI.* post Consessum Anno 1670. Londini 18. Julii habitum ab Ampliss. *OLDENBURGIO* inserta sit Epistola *D. JOH. WALLIS* Anglicè scripta *ad Dn. Robertum de Boyle* Equitem, de tentamine præfati Doctoris informandi hominem *mutum & surdum*, ut loqui & linguam intelligere possit, unà cum successu informationis, & digna ab ipso æstimata fuerit, ut in usum publicum in Transactionibus communicetur, veniam *Illustr.*

Colle-

Collegii nos impetraturos ſperamus, ſi in gratiam *Curioſi Lectoris* prædictam Epiſtolam à viro quodam docto, nec Linguæ Anglicæ imperito translatam, & pro illuſtranda prædicta Obſervatione communicatam, hìc inſeramus.

EPISTOLA
D. JOHANNIS WALLIS.

Ad Robertum BOILÆUM Equitem, concernens dicti Doctoris Experimentum, quando hominem mutum & ſurdum loqui edocuit, & ut intelligeret certam linguam, unà cum ſucceſſu ejus rei: quæ Epiſtola licet multis antehac annis ſcripta ſit, tandem tamen ut hic inſereretur, obtentum fuit, quoniam æſtimata fuit digniſſima, quæ cuſtodiretur, & publici uſus efficeretur.

CErtiorem *Te* reddidi non ita pridem, quemadmodum (ſepoſitâ conſideratione - - - quæ in manibus erat) aliud opus aggreſſus ſim (non minùs durum, quàm erat illud capacem reddere rationis Dn. - - - - -) *inſtruendi* nimirùm *hominem mutum & ſurdum, ut pronunciaret & intelligeret certam linguam*; quorum ſi alterutrum potuiſſet, alterum facilius fuiſſet; verùm cum neutrum poſſet, utrumque durius extitit. Et licet prius poſſit æſtimari difficilius, poſterius forſan plus temporis requiret. Nam ſi requiritur ſat longum temporis ſpatium pro eo, qui jam callet aliquam Linguam, ut aliam addiſcat: multò majori tempore pro eo, qui nullā novit, ut primam diſcat, opus erit.

Ultimis meis Litteris ſcripſi *Tibi*, quod *mutus* meus jam demùm ſemivocalis eſſet: de quo cum deſideres informationem magis peculiarem, memet obſtrictum judico, ut brevem Tibi relationem mittam totius hujus negotii: quô unô eodemque tempore cognoſcas, tam quibus conſiderationibus inductus fuerim, ut aggrederer hoc opus, & quid in eo propoſuerim mihi faciendum, quàm quô ſucceſſu hactenus in hoc Experimento uſus ſim.

Opus ipſum conſiſtit *in duabus partibus* penitùs inter ſe diffe-

rentibus, quarum quælibet alteram magis difficilem reddit. Nam ſepoſitô eô, quod primô intuitu apparet: *Edocere hominem ſurdum, ut pronunciet ſonum* verborum; hic ingerit ſe alterum illud: *Inſtruere* eum, *ut linguam intelligat*, & norit ſignificationem eorum verborum ſive enunciatorum ſive ſcriptorum, quibus & exprimere poſſit ſuam intentionem & adſequi cogitata aliorũ: quo poſteriori deficiente, prius illud ſolummodò foret garrire velut Pſittacus, ſeu ſcribere velut ſcriba, qui nonniſi Anglici Idiomatis gnarus deſcribat Tractatum Latinum, Italicum aut Hybernicum, ſive ut Typographus circa Græcum aut Arabicum, qui neque ſonum, neque ſignificationem norit ejus, quod excudit. Jam licet neutrum horum impoſſibilium extimeſcerem, tamen, quod horum quodlibet alterum magis durum redderet, adeò in propatulo erat, ut me latere non poſſet: Etenim quàm facilè intellectus Linguæ alicujus comparetur beneficiô diſcurſus quotidiè videmus, non ſolùm in his, qui jam notitiam habentes alicujus Linguæ aliam addiſcere volunt, verùm (quod magis noſtro caſui accommodatum eſt) in infantibus, qui cum nullam adhuc calleant, primæ addiſcendæ ſe applicant. Certiſſimum enim eſt, quod nunquam duæ Linguæ poſſint adeò à ſe invicem differre, ſed quod notitia unius ſubſerviat acquiſitioni alterius, non ſolum quoniam jam eſt communis Lingua, in qua Magiſter Diſcipulo ſignificationem eorum verborum earumque notionum, quas non intelligit, interpretari eique animi ſui ſenſus exprimere poteſt; Verùm etiam (id quod conſideratu digniſſimum eſt) quoniam notiones communes Linguarum, in quibus omnes vel pluri-mæ Linguæ conveniunt, & ita tot particularia, quæ ſunt communia Linguæ, quam novit jam, & ei, quam vult addiſcere (quæ multa ſanè erunt) jam ſunt cognita, adeoque jam abſoluta eſt pars magna ejus negotii, quod ad diſcendam primam Linguam neceſſarium eſt ei, qui nullam adhuc novit.

Cæterùm ſi ad incommodum hoc (diſcendi nimirùm primam Linguam) accedat etiam *ſurditas*, neceſſe eſt, ut augeat difficultatem; ſiquidem per experientiam manifeſtò conſtat, viam maximè adæquatam docendi infantem vernaculam eſſe perpetuum diſcurſum ſ. perpetuum colloquendi uſum, non ſolùm qui ſpeciatim cum eo fit, & ad eum dirigitur, tàm in recreationibus ſeu jucundis luſi-

bus

bus (quibus imprimitur absque omni fastidio & tædioso labore) quàm quod inprimis ad accuratiorem ejus informationem intenditur; Verùm etiam discursus ille, qui inter alios intercedit, ubi absque fatigatione & studio addiscit, quas actiones & quos gestus collocutores verbis adhibeant, & quem effectum operentur in iis, ad quos diriguntur; id quod paulatim intellectum verborum insinuat: Et quemadmodum *surditas* maximè difficilè reddit edocendi eum aliquam linguam; ita ex altera parte *defectus* hic *loquelæ* duriùs efficit instruendi eum, quomodo eloqui, pronunciare & sonos formare debeat. Nam cum alia ratio dirigendi loquelam ejus iniri non possit, quàm informando eum, quomodo linguam, labra, palatum & reliqua organa sermocinandi applicanda & regenda sint ad formandum ejusmodi sonos, quales requiruntur; eum in finem, ut artificialiter possit pronunciare hos sonos, quod alii habitualiter faciunt, ignari, quâ ratione & modô: Durum satis credi potest scriptô exprimere etiam ei, qui cuncta ad amussim intelligit has fastidiosas prorsùs curiositates & subtilitates motûs, quem ut observet necesse est, (licet id non observemus) is, qui auxiliô auditus ad regendam linguam destitutus, formare debet eam varietatem soni, quo sermocinantes utimur: Quarum curiositatum pleræque adeò minutæ ac delicatæ, differentiæ autem in formandis hisce sonis adeò subtiles sunt, ut plurimi ex nobismet ipsis, qui quotidiè eos pronunciamus, absque seria desuper speculatione habiles non simus, ad rationes indicandas, quâ arte aut motu nosmet ipsi eos formemus, multò minùs ad instruendum alium, quomodo id fieri debeat: Ac si præscribendo alicui, qui linguæ cujusdam est gnarus adeò difficile est eum instruere, quomodo absque beneficio auditus debeat proferre hos sonos, necesse est, ut augeat difficultatem, quando non est subministrans alia lingua, ad id exprimendum præterquam in signis mutis.

Hæ difficultates (quarum sat gnarus eram) nondum adeò me deterruerunt ab hoc incepto, sed ut adhuc posse fieri conciperem, ut utraque pars hujus operis effectum suum sortiretur.

Veluti *quoad primum*: Licet non dubitarem, quod auditus non minùs regat linguam in loquendo, quàm oculus manum in scribendo aut pulsando chelyn; Proptereaque hi, qui casu aliquo totaliter auditum perdunt, destituuntur etiam facultate loquendi, & per consequens non minùs *muti*, quàm *surdi* efficiuntur; (Etenim certô respectu eadem

difficultas eſt, ut qui auditu non eſt prædituſ, benè loquatur, quàm ut qui cœcus eſt, congruè & appoſitè ſcribat;) Attamen, quoniam videmus poſſe fieri, ut etiam ſexus muliebris eò peritiâ evadat, ut vel in tenebris citharam ſcitè pulſet: licet ad varietatem agilium motionum æquè directio oculorum ac judicium aurium requiri videatur ad conducendam manum; Haud impoſſibile id judicabam, ſed quod organa loquendi probabiliter poſſint credi obſervare congruam eorũ poſituram (ſcongruos geſtus) quanquam neque oculus advertat eorum motum, neque auris diſcernat ſonum, quem excitant.

Et *quoad alterum:* nimirùm linguam aliquam intelligendi, id ipſum poſſit videri adhuc facilius factu: Siquidem cum in infantibus quôlibet die notitia verborum unà cum variis eorum conſtructionibus & ſignificationibus gradatim comparatur auxiliô aurium, ita ut paucorum annorũ ſpatiô perveniant ad inſignem habilitatẽ emetipſos explicandi in prima ipſorum lingua, ad minimũ quoad partes & notiones ejus magis communes; quomodo poſſit haberi impoſſibile, ut oculus (licet non absque incommodo aliquo) æquè applicet ejusmodi compilationes litterarum, ſive aliorum characterum, ad repræſentandas varias conceptiones mentis, quam auris ejusmodi compilationem ſoni? Nam utut rebus ſic ſtantibus, veriſſimum eſt, quod litteræ apud nos ſint immediati characteres ſoni, quemadmodum ſonus eſt character conceptionis, nihil tamen eſt, vel in ipsa rerum natura, cur litteræ & characteres non poſſint perinde & æquè propriè accommodari ad repræſentandum immediatè, quàm per interventionem ſoni, quæ ſint conceptiones noſtræ.

Id quod in tantum eſt verum (etiamſi non ita communiter obſervatum) ut quotidianô uſu comprobetur; non ſolùm apud Chinenſes, quorum tota lingua dicitur eſſe compoſita ex ejusmodi characteribus ad repræſentandas res & notiones haut dependentes à ſono verborum, ac eapropter diverſimodè pronunciatur ab iis, qui in ſcriptura ſeu Orthographia non differunt (quemadmodum quod in figuris ſcribimus: 1.2.3. in locum: Unus, duo, tres: Gallus aliquis leget: Un, Deux, Trois:) Verùm ex parte etiam inter nos ipſos, veluti in figuris numeralibus modò dictis & multis aliis characteribus ponderum & metallorum indifferenter receptis à diverſis nationibus ad denotandas easdem conceptiones, non obſtante, quod enuncientur diverſô verborum ſonô: Ac frequentiùs adhuc in Praxi ſublimioris Arithmeticæ & operationibus Al-

gebræ

gebræ in ejusmodi Symbolis expressæ, interventione verborum ad eruendum eorum sensum & significationem adeò non necessariâ, ut si diversæ personæ velint exprimere in verbis sensum horum characterum, non magis convenient in eadem verba, licet omnes exprimant eundem sensum, quàm duo interpretes unius ejusdemque libri in aliam linguam. Et quamvis disputare nolim de possibilitate Practica in introducendo Charactere Universali, in quo omnes Nationes licet diversi idiomatis possint exprimere conceptiones eorum communes; attamen quod duæ, tres vel plures personæ possint prævio consensu convenire in ejusmodi characteres, ut mediantibus illis alter alteri communicet ipsorum intentionem in scripto, ita ut ad sonum verborum minimè respiciant, tàm remotum est ab impossibilitate, ut necessum sit confiteri sat commodè hoc fieri posse, ac propè facile esse. Et si hoc procedit in characteribus noviter inventis, cur non etiam perinde in jam usitatis? qui licet illis, qui communem eorum usum norunt, sonos significent, tamen ab illis, qui hoc non norunt, vel qui id non observant, immediatè applicari possunt, ut significent res & notiones ipsas, velut nihil aliud denotarent. Et per consequens, quamdiu purè in arbitrio consistit, quibus characteribus exprimere velimus rem aliquam vel notionem, perinde uti possumus eô charactere vel collectione litterarum ad rem ob oculos ponendam ei, qui est surdus, quô alii exprimunt sonum vel nomen ejus rei, qui auditu est præditus; ita ut reverâ hoc ipsi (surdo nimirùm) fuerit character realis, qui alii tantùm repræsentat sonum vocalem, verùm significat apud utrumque eandem conceptionem; id quod est intelligere linguam aliquam & contenta verborum.

Ad has rationes fundamentales de possibilitate naturali in procinctu sum, ut adjungam considerationem, quæ mihi persvadet, id etiam moraliter posse fieri, id est, non esse impossibile, ut succedat in ipsa Praxi. Et quoniam jam relatio hæc dirigenda est ad virum rerum Mathematicarum studiosissimum pariter & peritissimum, haut dubitandum est, quin hæc consideratio habitura sit vim magnæ persvasionis. Perpendendo itaque, ex quàm paucis & despicabilibus principiis totum corpus Geometriæ per continuam consequentiam corroboretur; Si tamen Pila tàm egregiâ tàmque curiosâ structurâ potest erigi & firmari super fundo adeò angusto; haut incredibile judicare potui, habituros nos aliquem successum memoratu dignum

in his ausis, ut ut initium eorum sat fuerit exiguum. Et ab his parvulis actionibus & gestibus, qui speciem naturalis significationis habent, possumus, (verùm cautè) gradatim progredi ad explicationem integræ alicujus linguæ, & in universum deflectere ad curiositates illas motûs & positura in organis locutionis, requisitæ ad formationem soni exoptati, & ita efficere utrumque eorum, quæ intendimus. *Causa Impulsiva proxima* ut hoc opus susciperem, erat *consideratio Personæ* (quæ in tali negotio non est levioris momenti,) hæc præfigurabatur mihi admodùm ingeniosa & docilis (& propterea subjectum habile, in quo experimentum fieret,) Matheseos ad minimum in tantum gnara, ut picturas delinearet; qua in arte, ceu relatum mihi fuit, habitudinem haut contemnendam sibi comparaverat: Id quod ut crederem, me induxit, non esse eam patientiæ incapacem, quæ quidem requiritur ad observandas Curiositates varietatum ejusmodi minutarum in articulatione soni, utpote quæ adsveta jam sit detegere & imitari exigua illa & tenerrima vultus lineamenta, quô neglectô fieri non potest, ut benè picturam quis delineet. Addo etiam hoc, quod aliquando loqui potuit, licet tantô retrò tempore, ut vix eum meminisse credam. Verùm cùm perditô circa quintum ætatis suæ annum auditu, consequenter etiam amitteret facultatem loquendi, non quidem semel & simul sed gradatim & paulatim dimidiô circiter annô; Ex quo licet confirmare, quæ modò dixi, quàm necessarium sit, ut auris dirigat linguam (quoniam habitus loquendi, quem per auditum sibi comparaverat, unâ cum eo etiam amittebatur) ideòque deterrere me ab incepto posset; hôc ipsô tamen maximè confirmabar, defectum ejus quoad facultatem loquendi, esse solùm consequens deficientis auditûs, nec originaliter procedebat ab indispositione aliqua in organis loquelæ ad formandos hos sonos: Et licet neglectus ejus in minori ætate, cum organa loquendi adhuc tenera, flexibiliora essent, eum minùs capacem reddere posset ejus exactitudinis, ad quam infantes perveniunt (de quo experientia est quotidiana; & difficile admodum deprehenditur, si non prorsùs impossibile, edocere peregrinum provectioris ætatis accuratam pronunciationem ejus soni vel linguæ, quam in teneris annis haut didicit) tamen dummodò eam loquendi promtitudinem adipiscatur, quam peregrinus aliquis ejusdem ætatis adipisci queat addiscendo linguâ Anglicam, quicquid ipsi adhuc deerit ad exactam eam

genuita-

genuitatem, ad quam Inquilinus ab infantia ſua pervenire ſolet, ab æquo judice ei remitti facilè poteſt.

Cum itaque communicaverim tibi eas conſiderationes, quæ, ut tentarem hoc opus, me commoverunt; ne confidenter nimis in iis acquieſcere me putes aut vanitatis alicujus me arguas, tanquam majorem mihi ſucceſſum pollicear, quàm ſecundum ſanæ rationis normam ſperari poſſit; jam neceſſarium videtur, ut referam tibi, quam ſucceſſus menſuram mihi ipſi ceu probabilem in tali negotio proponere ſatagam.

Et *quoad primam* ejus partem (*loquendi* nimirùm) licet credidiſſem, quod longè plus effici poſſit, quàm vulgò fieri poſſe creditur, & quod poſſibile pro eo ſit, quomodo loqui, ita intelligi; attamen *haut polliceri* mihi *poſſum, locuturum eum tàm accuratè*, verùm quod auris judicioſa facilè deprehenſura ſit, aliquos defectus vel differentiunculas ab ordinario tono ſeu pronunciatione aliorum hominum (quandoquidem idē quotidiè videmus, ut non ſolùm peregrini, verùm etiam illi ex nationalibus noſtris in remotioribus Regni partibus vix ac ne vix quidem tàm accuratè pronunciare poſſint, ut non notabilis differentia poſſit cognoſci à dialecto communi ſ. tenore Metropolis Londini) idque non ſolum propter conſiderationem ultimô locô adductam (nimirùm quod organa loquendi minùs flexibilia ſint intuitu ejus, ad quod ab initio non fuerunt adſveta) ſed potiſſimùm ob hanc alteram conſiderationem, quæ ſpectat ad uſum aurium ad dirigendam & corrigendam linguam. Etenim ut nullus dubito, quin aliquis artis ſcriptoriæ ad amuſſim peritus longô uſu & conſvetudine tantam ſibi promtitudinem comparare queat, ut etiam in tenebris non incongruè ſcribat; ſperari tamen aut credi nullatenùs poteſt, ipſum pari elegantiâ hoc facturum, ac ſi motum ſive ductum ſuæ manus cerneret; Sic quoque rationi conveniens haut eſt nec expectari poteſt, ut, qui non eſt præditus auditu, ut ut noverit reverà loqui, tàm accuratè præſtare hoc debeat, quàm ſi haberet commodum & prærogativam aurium.

Haut magis promittere aut reverà ſperare poſſum, quàm exactè etiam unquam loqui addiſcat, quod habilis futurus ſit, ut perinde ac alii, eâ facultate utatur; Nam cum auditione percipere æquè non poſſit, quid alii ad ipſum dicant, quam proprias ſuas cogitationes ipſis manifeſtare; in diſcurſu haud poterit ſimile quid præſtare, quod aliis eſt integrum.

Ac licet opinari quis velit, fieri posse, ut successu temporis discernere adsvescat *per motum labiorum*, qui in oculos cadit, ea, quæ ad ipsum dicuntur (de quo grave mihi est judicium positivum sive certum adferre, quoniam multa in utramque partem per modum conjecturæ dici possunt) tamen hoc sperari non potest, quàm ad minimum ubi jam penitus & in tantum linguæ gnarus erit, ut si paucissimas litteras (in ore nimirùm pronunciantis) dignoscat, habilis sit ad supplendum integri verbi residuum: & si pauca aliqua verba (ex motu nimirùm labiorum) intelligat, ut reliquum totius sententiæ vel ad minimum sensum ejus per probabilem conjecturam cognoscat, velut quando enodamus litteras Zifris expressas: Etenim ut oculus actualiter possit discernere omnes varietates motus in organis loquendi, & conspicari, quales soni per hos motus edantur (quorum multi sunt introrsum versus & in oculos intuentis prorsùs non cadunt) probabile non est.

Verùm *quoad alterum membrum* propositi nostri, qui concernit *intellectum ipsum alicujus linguæ*: Rationem dubitandi nullam prorsùs video, quin adsequi eum perinde possit, ac ii, qui auditu sunt præditi; & quod concedendo idem tempus ac exercitium, quô alii opus habent ad acquirendam sibi perfectionem alicujus linguæ cum omni elegantia ejus, ipse quoque non minùs eam intelligere ac scribere valeat, quàm alii, nequicquam (exceptô solùm eô, quod directè dependet à sono, velut toni, accentus & alia hujusmodi) inferior erit in iis, quæ addiscere posset, si auditu præditus esset ut alii: Quicquid autem de eo in dividuo dico, æquè intelligo de quovis alio ingenioso subjecto hujus conditionis, quod, ut arbitror, perinde, uti poterit stilô ac libris, quàm alii, dummodò vera methodus ad hoc propositum observetur.

Ut jam *tibi* narrem, quâ methodô hactenus usus sim in hoc negotio, non videtur adeò necessarium: Nam si ad particularia illa pergerem, nimis tædiosa foret narratio, præsertim cum adhiberi admodùm differenter ac variari possint, prout casus, qui præ manibus est, ac circumstantiæ requirunt. Et quod methodum generalem attinet, ea sufficienter jam est monstrata.

Veluti *quoad loquelam* ipsam: Operam dedi, ut per signa maximè significantia intelligentem eum efficerem, in quo statu & motu velim, ut applicet linguam, labra & alia loquendi organa ad formandum ejusmodi sonum, qualem intendebam; Quem si rectè emiserit, in eo ipsum

con-

confirmo; sin erraverit, ipsi significo, in quo differat à directione meâ, & quas circumstantias necesse sit observet, ut errorem emendet. Quâ ratione cum quibusdam præludiis & paululo patientiæ addiscit primo unum, mox alium sonum, & frequenti repetitione in eo confirmatur, vel (si accidat ut dediscat) iterùm illud memoriæ mandat.

Ac in gratiam hujus operis jam anteà in tantum me præparaveram, ut in antecessum aliâ occasione (*in tractatu meo de loquela*, qui est præfixus *Grammaticæ* meæ *Anglicæ*) exactissimè perpenderim (id quod pauci observant) accuratam formationem omnium sonorum in loquendo (ad minimum vernaculæ nostræ & earum linguarum, quas noverã) absque quo vanum foret ejusmodi opus aggredi. Nam si nescimus vel non consideramus, quemadmodum applicemus organa nostra propria in formandis his sonis, quos pronunciamus, non est probabile, ut per hanc viam alium informare possimus.

Quoad informationem in lingua: Procedendum mihi fuit (ut Mathematici faciunt à paucis primò admissis principiis) à trunculo illo (quem pro fundamento habemus) ejusmodi actionum & gestuum, qui speciem habent naturalis significationis, vel paucis quibusdam signis, quæ ipsemet anteà assumserat ad exprimendas cogitationes suas meliori quô poterat modô, ad edocendum eum, quidnam ego per tale quid intelligerem, & ita gradatim magis ac magis; usque quoad licuit tali methodô, ut quod noverat, jam esset gradus sive manuductio ad id, quod proximè debebat addiscere; Velut in Mathematicis non modò Principiis utimur, sed etiam Propositionibus jam demonstratis in demonstratione ejus, quod sequitur.

Restat jam pro finienda narratione, quam pro nunc à me desideras, saltim ut referam, *quos* jam *progressus fecerimus*. Id quod nisi desiderium tuum hoc mihi injungeret, paulisper adhuc destitissem, donec plenior aliquantum esset historia. Commoratus jam erat mecum paululum ultra duos menses; in quo temporis spatio licet credendum non sit finem me tanto operi imposuisse; Successus tamen non est adeò contemnendus, ut deterrere me debeat à progressu, sed talis & tantus, qualem tàm brevi tempore sperare poteram, imò major expectatione: ita ut dicere possim, maximam difficultatem utriusque partis jam esse superatam, quicquid restat, ipsô propemodùm tempore & exercitiô suppleri potest. Ut vix aliquod vocabulum occurrat, quod deliberato pronunciare non valeat; Verùm ut hoc præstet accuratè & promtè

usum ipsi concedere oportet justi temporis, quo familiaria sibi cuncta reddat. Et quantum ad linguam, licet prorsus indifferens esset ei, qui nullam callebat, qualemcunque etiam elegerim, tamen cum dubium non sit, Anglicam ipsi & utilissimam & maximè necessariam esse, consultum non erat aliam proponere. Nam licet pronunciare possit latinā majori cum facilitate, (utpotè quæ minùs intricata est concursu tot consonantiū) hæc tamen consideratio tanti ponderis non est, ac illa altera.

Ad hanc itaque cum semetipsum applicuisset, edidicit jam magnam verborum copiam, & reverà partem haud spernendam vernaculæ, quoad vocabula frequentioris usus. Verùm tota lingua cum sit tàm copiosa, licet alioqui sat facilis, longius temporis spatium requirit ad absolvendum id, cujus rudimenta imbibit. Et hæc, *mi Domine*, est tota historia progressuum hactenus nostrorum. Quod si in posterum successus nostros futuros dignos notitiâ tuâ judicaveris, tuum est jubere hoc & quicquid ullatenus consistit in facultate.

Oxonii 1662. — Domine,
14. Martii. — *Gloriæ tuæ humilissimi servi*
Johannis Wallisii.

PErsona, de qua præcedens *Epistola* loquitur, est Dn. *Daniel Whaley* (Filius Dn. - - - Whaley Secundogeniti ex familia Nobili de Northampton ejusque Urbis Præfecti.) Hic (statim post emissam hanc Epistolam) die 21. Maii 1662. præsens erat *in Conventu Regiæ Societatis* (de quo Registra sive Ephemerides ejus diei peculiarem notitiam subministrant) & in eorum, qui aderant, præsentia (magna cum ipsorum satisfactione) pronunciabat satis distinctè ea vocabula, quæ à Conventu ipsi proponebantur, & licet non prorsùs usitatô tenore seu accentu, ita tamen ut facilè intelligeretur. Quocirca dictus Doctor per eundem Conventum confirmabatur, ut prosequeretur id, quod tàm ingeniosè & tàm properè inceperat. Circa idem tempus etiam (cum Rex de eo certior factus eum videre vellet) idem præstitit pluribus vicibus *in Regia Withall* in præsentia *Majestatis Suæ*, *Principis Ruperti* & aliorum ex Nobilitate; etiamsi tunc nonnisi exiguum tempus impendisset ad comparandum sibi eum habitum, sive eam promtitudinem. Spatiô unius anni, quod erat totum tempus, quô cum Doctore *Wallisio* fuit, perlegerat magnam partem Bibliorum Anglicorum, ac eous-

eousque arte progressus est, ut exprimere se posset intelligibiliter in negotiis familiaribus, intelligeret litteras ad eum scriptas, possetque ad eas respondere, licet non eleganter, ita tamen ut intelligeretur. Ac in præsentia multorum Peregrinorum (qui per curiositatem confluxerant, ut eum viderent) sæpenumerò non solùm Anglicè & Latinè legit, sed pronunciavit etiam difficillima vocabula in ipsorum Linguis (etiam Polonica) quæ proponere ipsi possent. Ab eo tempore licet commoditatem non habuerit ulteriùs progrediendi ob defectum Informatoris, retinet tamen adhuc, quicquid adeptus est, sive quatenus oblitus est forsan exactitudinis requisitæ in pronunciatione quorundam sonorum, facilè eam recuperat quantulâcunque ope. Neque Persona hæc sola est, cui dictus Doctor effectum artis suæ demonstravit; sed ab eo tempore idem in alio præstitit, (Nobili Juvene ex illustri familia & ditionibus insignibus prædito) qui à Nativitate sua auditu carebat. Hâc occasione congruum reor notum facere brevem *Tractatum* Latinum ejusdem *Autoris*, primùm in lucem datum Anno 1653. inscriptum: *De Loquela*, præfixum ejus *Grammaticæ Linguæ Anglicæ* (idiomate Latinô scripta) in quo Tractatu de Loquela (ad quem se refert in præcedenti discursu, & in quo confisus ausus est difficillimum hoc opus aggredi) admodùm distinctè exponit modum omnes sonos litterarum in sermocinatione usitatarum, tàm Anglicæ, quàm aliarum Linguarum, qui, ut arbitror, primus Liber est, qui unquã sit editus in hoc genere, nam licet nonnulli scriptores ante hàc passim oblatâ occasione aliquid dixerint de formatione quarundam litterarum particularium; nullus tamen, quod sciam, ante ipsum suscepit negotium, ut de omnibus tractaret. Num aliquis post eum accuratiori judiciô & exactitudine id perfecerit, dijudicare nolo. In ejus *Grammatica Linguæ Anglicæ* (cui *Tractatus de Loquela* præfixus est) tàm breviter & perspicuè agit de ea Lingua, ut utilis admodùm sit non solùm extraneis, ut facilè eam addiscant, sed ipsis etiam Anglis ad cognoscendum (quod pauci animadvertunt) verum genium vernaculæ ipsorum.

Hoc adhuc addendum reor, quod *in Actis Philosophic. Regiæ Societ.* Anno 1669. *mense Majô* habitis *Num.* XLVII. *p. 958. Edit. Anglic.* Libri cujusdam *Londin.* 1669. editi apud *Joh. Martyn* mentio facta sit, cujus titulus: *Elementa Sermonis* hoc est: *Specimen disquisitionis in Naturalem Litterarum productionem, una cum appendice informandorum Surdorum* & *Muto-*

Mutorum, authore *Guilielm.* HOLDER D.D. & *Socio Reg. Societ.* cujus ſummaria ibi videantur.

Ad
OBSERVATIONEM XLIV. p. 136.
DE LAPIDIBUS FELLEIS.

D. *Eyſſonius* Prof. *Gröninganus* Anno 1661. in *folliculo fellis* invenit *calculos* numerô 92. quorum alii pentaëdri, alii tetraëdri, alii aliarum figurarum, referente *D. DEUSINGIO in Examin. Pulv. Sympath. p.* 447. In *Brutorum* complurium *Epate calculi*, cùm ſiccô veſcuntur nutrimentô & pabulô, oriuntur, à quo affectu ex graminis, (dilutioris nutrimenti) in paſcuis liberari ſolent. Par medela quibusdam contingit ex lactis aſinini potu, vel à Cereviſiæ tenuis, & aquæ ante comedendum ingurgitatione, imò ſolis herbarum infrigidantium ſuccis fœmina quædam nobilis à muccagine tartarea alborumque calculorum infeſtatione unà cum urina excretorum ſanata eſt. Qui in *veſica fellis* generantur, calculi læves & friabiles ſunt, oriuntur, cùm pars ſucci terreſtris caſeoſi ſero commixta in muccaginem degenerat, & unà cum bile in veſicam felleam delata eſt, unde Hippocrat. in Infantibus calculum fieri aſſerit ex lacte valdè calido & bilioſo, uti diſſerit *JOH. BETTUS Anglus in de Nat. Sangu. cap. III. ſect.* 3. §. 14. *p.* 275. Medici *Amſtelodamenſes* in *privato Collegio* Anatomic. *à Caſp. Commelin* edito *p.* 18. obſervarunt Anno 1664. 8. Dec. in *Hepatis Bubuli ramo* ductus Hepatici quibusdam in locis *varios lapides*, imò ipſos canales lapideâ cruſtâ obtectos, & ſubinde *lapideus canaliculus* in Canali membranoſo hæſit, cujus partem *D. ABRAHAM QUINA* Medic. Amſtelodam. ſervat.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

Ad

OBSERVATIONEM L. *p. 148.*

DE VERMIBUS IN SANGUINE.

NOtatum in *ductibus bilariis Bovis vermes* fuiſſe repertos. Medici *Amſtelodamenſes* in privato *Collegio Anatom.* à Dn. *Commelin* edito *p. 18.* in ſectione Hepatis Bubuli Anno 1664. 8. Dec. celebrata invenerunt in Hepatici ductus *ramis animalcula quædam* ſeu *vermiculos* planos (quos ruſtici *Botjens* à figura nominant) nigris fibris diſtinctos & manifeſtô capitulô, cum duabus nigris maculis oculorum inſtar, & nigrâ quâdam papulâ ad oris locum; Lanii atteſtantur boum morbum eſſe, præcipuè tempore contagioſô.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

Ad

OBSERVATIONEM LXV. *p. 163.*

DE CALCULIS EX SECTA VENA.

ENarrati fuerunt *calculi ex ſecta vena* proſilientes. Egregiô confirmat hôc exemplô Exc. *JOH. BETTUS in de Natur. Sangu. cap. III. ſ. 3. §. 14. p. 274.* Ut in Portæ atque Hemorrhoidum venis, *inquit*, *Renald. Columbus* invenit *Calculos*, ſic in *ſanguine* leproſi obſervatæ ſunt *arenulæ*, imò quod mirum eſt, cuidam dolore iſchiaticô undecim jam annos laboranti, qui poſteà in genu delapſus eſt, *apertâ exteriore malleoli venâ cum ſanguine* ferventiſſimo *proſiliente*, *Lapilli* quoque figurâ & quantitate Rapi ſeminis, quantum teſta nucis juglandis capere potuit, unà quoque exſilierunt, unde ipſi perfecta ſanitas reddita eſt.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

Ad OBSERVATIONEM CI. p. 233.

DE MORTE REPENTINA.

MOrtem repentinam sæpissimè accidere in Britanniæ Occidentalibus Regionibus aliisque locis, iis qui eruendo plumbo reliquisque metallis operam dant refert *Malach. TRUSTON* (*in Diatribe de Respirat. Londin. 1670. edit. p. 96.*) ut putentur, halitu quôdam ab orci faucibus egressô, morte, nec opinantes, opprimi. Causam putat esse, quod vapor teterrimus ore haustus atque pulmonibus exceptus, pertranseunti sanguini quasi manus injiciat, cursum inhibeat, ejus molem cogat, coërceat, figat, inspisset, constringat. Idque minus mirum videri illis, qui docente *Illustr. BOYLÆO* norint Argentum vivum fusi plumbi halitibus momentô ferè temporis figi posse, & quidem pertinaciter: Tantis nempè viribus pollere Saturnum illum (plumbum) ignavum aliàs ut videtur silicernium, ut ipsi Mercurio idem faciat, quod Vulcanus Marti fecisse dicitur, illi etenim quantumvis volucri & fugaci levissimô negotiô vincula format, compedes nectit, plantarum denique & alarum remigio spoliat.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

Ad OBSERVATIONEM CXI. p. 261.

DE CRUCIFIXO IN CRAMBE.

ALiquam differentiam nominum circa *locum natalem hujus Crambes* communicavit Exc. Dn. *Michaël* KIRSTENIUS *Ph. & Med. D. & Pract. Hamburgi* celeberrimus *Litt.* è *Hamburgo Vratislav. datis ad Dn. D. Henric. Vollgnadium: Herucstehude* aut vulgò *Herbestehude* vocatur pagus exiguus distans Hamburgô, minore quadrante unius milliar. & proximè versus Novam Urbem extra Portam, quæ vocatur Damthor ad fluv. Alster, qui parvus admodùm est, sed intra Urbem dilatatur. In isto pago olim Cœnobium Monialium fuit: tempore reformationis unà cum

cum Templo fuit destructum: Moniales verò in Urbem receptæ *in Monasterium S. Johannis*, ubi adhuc hodiè Moniales Augustanæ Confessioni addictæ vivunt. *Ebbendorfium* verò ab *Herbstehude* adhuc alterô quadrante mill. distat, dimidiô milliar. ab Hamburgo, subjectus pagus olim Monasterio *Herrestehude*, nunc Monasterium S. Johannis. Narratur factum 1482. *Hæc D. Kirstenius ad D. Vollgnad. è Hamburgo Vratislaviam*, de nomine cœnobii.

Quoad ipsam *Historiam*, *Crucifixi* in variis rebus inventi simulachra, præter ea, quæ *Anno I. Obs. 116. p. 270.* & *271.* annotata fuerunt, alia quædam adhuc restant subnectenda. Refert *JOH. OLORIN. in Centur. Arbor. Mirabil. cap. 2. p. m. 11.* ex *Bartholom. Arnoldi Epitome Philos. tract. 5. f. 169.* in Regno Bætico Hispaniæ (cujus Metropolis Urbs Granata) inveniri *Mali arbores*, quarum *fructus* incisi singulis incisuris *imaginem Crucifixi exhibeant*. Transmisit ante aliquot menses *Exc. SEGERUS è Thorunio* delineationem *Crucis*, quam Arcularius Augustæ Vindelicorum 15. Nov. M DC LVI. invenerat. Dum etenim ille Arcularius nomine *Elias Boschert* supra fluv. Lechum ligna pro instruendo foco coëmisset, & per operarium Andr. Schmidt in Urbem importare curasset, inter findenda ligna *in* uno *trunco* jam diviso *Signum Crucis* exhibitum & delineatum in illo observavit, quod prædictus Arcularius Dn. *D. Segero* Anno 1659. 25. Julii transeunti Augustam non solùm narravit & iconem obtulit, sed etiam simul retulit, frusta illa ligni fissi jam à Consule illius Urbis asservari. Quod verò non raro *in lignis* ratione fibrarum *figuræ* inveniantur, & per artificiosam sectionem arte quoque efformari possint, jam *Anno I. Obs. 116. p. 272.* ex *KIRCHERO* citatum fuit, *de Arte Magn. L. II. p. 2. c. 1. f. 170.*

Imprimis tamen *mirandarum* quarundam *Radicum* descriptionem, quæ *Crucifixum* repræsentant, videre licet apud *Fr. FRANCISCUM QUARESMIUM Laudensem Ordinis Minorum Theologum, olim Terræ Sanctæ Præsidem & Commissarium Apostolicum*, cujus rarissimum opus in *fol.* paucos ante annos editum ex Biblioth. suâ instructissimâ concessit *Dn. M. Benjamin Gerlachius*. Edidit nimirùm ille *Historicam, Theologicam & Moralem Terræ Sanctæ Elucidationem*, in cujus *Tom. II. Lib. IV. c. X. f. 17. Quaresmius* describit *Radicem Lilii Hierosolymis inventam*, quæ *Crucifixum* exhibuerit, additque illius *iconismum*, quem pariter excerptum Curiositatis gratiâ delineare hîc curavimus. Fratres aliqui Minoritæ, *inquit*,

D in

in Terra Sancta habitantes cùm quadam vice compellerentur ex quodam loco Hierosolymis proximo (probabiliter è Monasterio S. Jeremiæ) discedere, Hierosolymam versus proficiscentes, in itinere in Campo viderunt *miræ pulchritudinis Lilium* è terrâ exortum, accedentes illud decerpserunt. Dum verò admirarentur venustatem suggerit Dominus, ut curiosè terram, unde Lilium exortum fuerat, effoderent: fodientes terram, invenerunt *Radicem Lilii formam Christi Cruci affixi ad vivum* mirabiliter præ se *ferentem*. Mirati rei novitate prodigiosam hanc radicem Hierosolymam retulerunt, & tanquam rem mirabilem conservarunt. Accidit aliquando ut ex Belgio Hierosolymam Nobiles aliqui peregrini appellerent, qui postquam magna cum devotione Loca Sancta venerati fuissent, ad propria reversuri obnixè petierunt à Minoritis, ut ipsis res aliqua memorabilis daretur in testimonium peregrinationis Hierosolymitanæ; quibus Minoritæ prædictam *Lilii & Crucifixi prodigiosam radicem* dono dederunt. Belgæ ad propria reversi habebant propositum collocandi illam in Patria sua *Cortracum* Comitatus Flandriæ Civitatem, ut ibi esset tanquam thesaurus: sed aliter fuit prodigiosô eventu dispositum. Cum enim prædicti peregrini *Donsam* ejusdem Comitatus Flandriæ Civitatem, sitam ad fluv. Lisam, inter Gandavum & Cortracum, pervenissent, inde ad Patriam reversuri, divinitùs mirabiliter retenti fuerunt. Prodigium mirati, *Crucifixum Donsæ* reliquerunt, donatum *Sanctimonialibus Ordin. Canonic. Regularium S. Augustini*, quæ illum cum gaudio susceptum tanquam Divinum Naturæ prodigium in alia argentea Cruce affabrè elaborata honorificè reposuerunt. Postmodùm cum Patrum nostrorum memoria bella in Belgio sævirent, & *Donsa* civitas quoque invaderetur & occuparetur, coactæ fuerunt illæ Moniales cum aliis discedere. Gandavum fugientes secum detulerunt *Crucifixum*, ubi in suo Conventu adhuc eum diligenter custodiunt. De illius *peculiari forma* studiosè hæc à me observata. *Radicis & Crucifixi longitudo* est septem Unciarum cum dimidia, latitudo septem, adestque crassitiei debita proportio. Sculptoriô opere nec id ineleganter, elaboratus videtur, & velut tribus singularibus *clavis cruci* affixus, quorum etiam capita distinctè cernuntur cum vulnere laterali. Notatur insuper *in dextra faciei parte* signum Alapæ à sacrilegô ministro Salvatori impactæ, & in vertice signum præcisi Lilii. *Crines capitis & barbæ* prolixiores ad usque genua protenduntur, qui & olim visi sunt crescere: coloris sunt castanei & omni-

I·N·R·I

omninò similes aliis virorum capillis. Hic tamen adverto modò in læva capitis parte aliquos capillos deesse, quoniam ante paucos annos nonnulli spectatorum ex indiscreta devotione illos evulserunt. *Circa coxas* fasciam ejusdem radicis habet. Totus est aridæ radicis color ad croceum vergens. Probabiliter creditur à centum circiter annis fuisse in Suburbiis Hierosolymitanis inventum, Hierosolymam delatum, & paucioribus inde in Belgium Donsam translatum Crucifixum, nam quædam Monialis memorati Conventus octuagenaria adhuc superstes asseruit, decem annis ante suum in Religionem ingressum fuisse *ex Hierosolyma Donsam* allatum. Crucifixi illius Ectypum ex ipsa naturali radice accuratè exceptum, nec hactenus ab aliquo in lucem editum, ut rem valdè memorabilem in æs incidi atque hic imprimi curavi modicô additô exteriùs ornamentô, prout etiam ipsimet crucifixo argenteum additum fuit decus.

Idem QUARESMIUS ib. cap. XII. p. 25. de stupendis aliis *Crucifixis binis* mentionem facit, *altero* in HISPANIA, *altero* in *Belgio* nato. De *Hispanico* testimonium adducit *JACOB. BOSII L. de Triumph. Cruce:* nimirùm *Crucifixum* admirabilem reperiri *in Hispaniis* in *Vallisolitana* Civitate, in Templo Monasterii, quod Hispanicô Idiomate *Santo Benedito & Real* dicitur. Vocant *Crucifixum della CEPA*, creditur vetestâ & communiter receptâ traditione ex *vitis* cujusdam *radicis stipite* admirabiliter enatum esse, atque hinc factum, ut *della Cepa* dictus sit. Est autem hæc admirabilis *Crucifixi Christi imago* ejus prorsùs materiæ & formæ, ut qui eam contempletur, statim judicet, eam *ex ligno vitis* exsistere, nullâ prorsùs humanâ industriâ aut artificiô constructam, sed miraculosè ab ipsa Natura productam. *Altitudo* hujus *Crucifixi*, unà cum Cruce est unius palmi cum dimidio: habet *in capite* promissam Cæsariem, qualem veteres ferre consueverunt; *sub axillis* pilos, ac *mento* prominentem barbam, capillis ex eodem ligno tantâ subtilitate mirabiliter constructis, ut planè naturales putentur. Præfert nescio quid Divini in Vultu & Majestatem quandam venerabilem, Naturæ partus planè admirabilis, in quo enixa videtur fuisse, ut in plantis quoque ipsis, sui nostrique Domini Passionis memoriam insculperet & conservaret, nisi id præcisè miraculo asscribere velimus. Primum omnium hujus Crucifixi notitiam *Bosio* tradidit *Joh. à Carthagena* Ordin. Observant. Francisc.

 publ.

publ. Theol. Prof. ac Romæ Generalis Lector in Monaster. D. Petri in monte aureo, qui librum edidit, cui titulus est Homiliæ Catholicæ in universa Christianæ Religionis arcana Anno 1609. eumque Paulo V. Pontifici dicavit. Post ipsum ejusdem *Crucifixi* certiorem informationem *Bosio* dederunt duo Monachi ipsius Regalis Monasterii *S. Benedict. Vallisol.* Urbis, qui pro Monasterii r tiis in Romana Curia versabantur, quorum alter *Mag. Gregorius de Criales* dicitur. *De inventione* ejus dicebant nullam aliam rationem haberi, nisi quod *M. Laurent. de Ayala* testetur se legisse in Libro Benefactor. ejusdem Monasterii donatum admirabilem hunc *Crucifixum* eidem Monasterio *à Don Sancio de Royas* Archiepisc. Toletano, qui ab Antipapa *Benedicto XIII.* ab Episcopatu Valentiæ ad Toletanum Archiepiscopatum translatus est, per mortem *Don Petri de Luna*, ejusdem Antipapæ nepotis Anno M CCCCXV.

Belgicum verò *nuceum crucifixum* obiter commemoratum fuit in *Anno I. Ephem. p. 270.* De eo relatio impressa Leodii apud *Leonard. Streel* Anno 1622. ex quâ *Quaresmius* quædam excerpsit: In pago *Reymst* inter Trajectum & Tungros sito miles quidam relictis domi liberis Hierosolymas profectus est, & incolumis rediens Liberis munera distribuit. Cumque una filiarum tunc abfuisset, & posteà à patre munus quoq; petiisset, *nucem* ipsi dedit, quam juxta sepulchrum Domini Hierosolymis reperisset. Hanc *nucem* cum horto patris sui implantasset, ex ea *imago Crucifixi* excrevit, quæ imago Crucifixi *ad Oppidum Trajectense* supra Mosam Leodiensis Diœcesis in solemni *Monasterio Albarum Dominarum Ord. S. Mar. Magdal. de Pœnitentia* per puellam idem Monasterium ingressam apportata est, ibidemque asservatur. *Forma* dicitur esse altitudinis & staturæ communis hominis, habens defluentes crines & barbam, manus clavatas, & pedes duobus clavis fixos, latô velô tegi femora: coloris esse nucei, prout ipse totus nuceus est. Asservatur in quodam Altari in Aquilonari Ecclesiæ parte. *Et hæc de Tribus Crucifixis è Regno Vegetabili prognatis.*

Non multa addo de *Marocot Indico, Granadilla*, Hispanis *la Flor de las Cinco ilagas*, Italis *Fior della Passione*, quæ cum ex Peruanis Insulis in Europam delata sit, ferè omnes hortos nunc exornare solet. Nam & ille *flos simulachra* ferre putatur *Passionis* Dominicæ, ita quidem, ut

1. In

1. In summitate floris *clavi*, in flore aperto contorti, & atris punctis maculati, quasi sanguine infecti Christi è cruce sublati videantur.
2. Fructus rudimentum in flore *spongiam* repræsentet.
3. Stella in semiaperto flore significet *Stellam Magis praeuntem*, in aperto verò flore quinque hæ particulæ significent quinque *vulnera.*
4. Basis fructus & pediculorum *columnam* figuret.
5. Filamenta *fustibus* sanguine perfusis assimilentur.
6. Circuli illi purpurei in filamentis *coronæ spineæ* sanguine madidæ simulachra sint. &c.

De quo *flore* latiùs videri poterit *Joh. Bapt. FERRARA in sua Florâ L. II. c. 11. Tobias ALDINUS in hort. Farnes. c. III. f. 49. MONARDES in Hist. Simpl. Novi Orb. c. 66. Petrus de CIEZA part. 1. Hist. Peruv. c. 28. Jacob. BOSIUS in Cruce Triumph. L. II. c. 6. Fabius Columna Not. in Nardi Ant. Recchi Hist. Mexic. fol. 888. & seq.*

Denique notat *Athanas. KIRCHER. in Veter. & Novo Latio* (hôc ipsô Anno MDCLXXI. Amstelodami primùm edito & Clement. X. Pont. inscripto) *Part. III. de Agro Tiburtin. c. 5. f. 206.* Mirum est, *inquit*, quod Præfectus lapidicinæ (juxta lacum Albunæum, ubi generantur Confetti di Tiuoli) dum hæc loca explorarem, narraret *inter meditullium alicujus saxi titulum Sanctæ Crucis hisce litteris* INRI pernotatum, & à Natura delineatum inventum fuisse. Sed respondit *Kircherus*, hoc non purum opus Naturæ fuisse, sed titulum alicujus Crucis (quam operarii devotionis causâ secum utplurimùm portare solent) ibidem post transmigrationem cum aliis terrestribus saxorumque fragmentis derelictum, tandem unà cum reliqua materia in saxum coaluisse, cum & varia ferrea instrumenta relicta ibi inveniantur, harpagines, cultri, mallei, monetæ. &c.

[*D. Th. Jac. Sachs à Lewenheimb.*]

Ad
OBSERVATIONEM CXVII. p. 272.
DE RESTITUTIONE HUMORIS AQUEI.

EXperimentum cum *Ansere* pariter fecit *Exc. Dn. D. Joh. Dan. MAJOR Prof. Anat. & Botan. in Kiloniens. meritissimus, Collega Curiosus laboriosissimus, in Collegii Medici Curiosi privati specimine VI. §. 26.*

 Anno

Anno 1670. qui *Anseri* utrumque *oculum acu transfodit* circa limbum tunicæ corneæ, ut *humor aqueus* ex flaccescente oculo efflueret; cœcitatem ipsi inde contigisse, probavit, quod manibus hinc inde ante oculos ipsius ultrò citròque jactatis, immotus tamen permansit: repositus anser ad experiendum, an natura per se, aliquot dierum spatiô compensatura sit detractum aquæ laticem; an imposterum visus restituendi gratiâ medicatô liquore, aquâ Chelidoniæ &c. sit utendum? *Eventum* dein explicat *Idem Dn. D. MAJOR in specimin. VII. §. 30.* Anser, *inquit*, ante octiduum obcœcatus, in medium productus optimè iterùm vidit, quod 28. vel 30. Auditoribus præsentibus monstravi, idque natura sola in oculo anseris fecit, nullis medicamentis per vulnus infusis, adjuta solô 36. horarum aut bidui spatiô, in locum detracti *humoris aquei novum* alium undecunque attulit per vascula minima nervea & arteriosa ad oculi concavum tendentia, & oculi flaccidiusculi ex amisso humore iterùm turgere visi sunt, parvam tantùm maculam, inflicti vulneris vestigium in cornea reservantes.

[*D. P. J. Sachs à Lewenh.*]

Ad

OBSERVATIONEM CXVIII. p. 274.

DE LIENE EXSECTO.

AD Experimentum de *Lienis exsectione in cane* non possum non recensere, quæ *Ampliss. Henric.* OLDENBURGIUS *Regiæ Societ. Anglican. Secretarius* gratiosissimè *in Litter.* LONDINO 2. Febr. 1671. ad me *Vratislaviam* perscripsit. Ut magis magisque pateat, nequaquam esse ex uno alterovè experimento quicquam certi in hanc vel illam partem concludendum, sinas me ad *Observ. vestram 118.* (quæ discutiendam sibi sumit quæstionem illam, num Lien Veneris sit sedes, spermatisvè coctio fiat in testibus â splene) hôc locô annotare, id quod Clar. *Deckeri* experimento adversatur: nobilissimum scilicet & judicii subactissimi virum è *SOCIETATE REGIA* ante aliquot annos hìc *Londini* curasse, ut cani fœmellæ Lien exscinderetur, quæ sanata cum esset, ut paulò pòst catulliret, admissô cane non semel sed bis tervè con-

concepit, & aliquot catulos enixa fuit. Est hæc eadem canis, in quam sanguis ovillus post Lienem exsectum transfusus fuerat.

[*D. P. J. Sachs à Lewenh.*]

AD OBSERVATIONEM CXXXII. *p. 294.*

DE LACTE IN SANGVINE.

IN hac *Observatione* & in *Scholio Observ.* 28. exemplis probatum, *lac genuinum in sangvine* fuisse repertum: causa hujus investigari difficilis: eandem tamen enodare tentat *D. Joh. Bettus in de Nat. Sangv. c. I. s. 5. p. 40.* ille dum statuit chylum nil aliud esse, quàm genuinum *lac* ex assumtis cibis elaboratum (sic etenim certum esse, lac quoque in mammis non generari in venis, sed si assimiletur sanguini, statim dulcedinem amittere) si hoc *lac* sive chylus primæ coctionis terminus & effectus, secundæ verò coctionis adæquatum subjectum & immediata atque integra sanguinis materia, intempestivè moveatur, & statim à digestione celebretur phlebotomia, expertum esse, *lac cum sanguine* effluxisse.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

AD OBSERVATIONEM CXXXIII. *p. 296.*

DE CANTHARIDIBUS INNOXIE SUMTIS.

REfert *Exc. D. David Spilenberger. Litt. è Leutschovia Hungar.* ab Ungaris ultra Tybiscanis *Cantharides* conquiri potissimùm ex arbore Fraxini (unde in Hungarica lingua vocantur Körös féregh Eschen-Würmer) & quidem maxima in copia colliguntur mense Majô aut æstate contra venena rabidorum animalium, & asservant in aceto fortissimo. Si homo, equus, canis, vacca, aut sus à rabido animali demorsa, exhibent homini num. 1. 2. 3. vel 5. animalibus verò in majori copia, integras quidem cum alis, pedibus & capite in Spiritu Vini propinant, aut cum theriaca vel pane. Relatum sibi ab iis, qui

2. 3. assum-

2. 3. aſſumſerunt, nec dyſuriam, nec mictum ſanguineum excitatum fuiſſe, ſolum urinam copioſiùs integrâ die nocteque profluxiſſe, & hoc teſtantibus, qui eaſdem contra morſum canis rabidi ſumſerant. Sed miranda horum Hungarorum natura, quorum natura tàm fortis, ut grana Cataputiæ vel Ricini XXX. aſſumere poſſint abſque noxa.

AD
OBSERVATIONEM CXXXVI. *p. 302.*

DE SPERMATE CETI.

VAriæ notatæ opiniones fuerunt de *Spermate Ceti*. Adde, quod *Exc. SENNERT.* notavit *Centur. I. Epiſt. 21. ad D. Döringium* ſcripta, hominem quendam in omnibus ſingularem novum cacodoxum protuliſſe *Sperma Ceti* parari è pinguedine piſcium (quæ tamen inter omnes pinguedines peſſima ſit) & additione calcis vivæ in talem conſiſtentiam & albedinem certô artificiô reduci, unde non raró corpori humano nocentiſſimum ſit. Simile quoddam artificium è pinguedine fortè cetorum parandi adulteratum ſperma calluiſſe & exercuiſſe famoſum quendam Medicum proximis ab hinc annis Hamburgi, à Medico quodam præclaro pro certo in litteris ad D. Vollgnadium ſignificatum fuit.

[*D. P. J. Sachs à Lewenh.*]

AD
OBSERVATIONEM CXLI. *p. 310.*

DE CURA LACTIS.

NOn mirum videri poterit, *lactis curam* tantoperè deprædicari, cum *lactis alimentum* ſimpliciſſimum, ſtatuatur naturæ eſſe amiciſſimum, & familiariſſimum. Unde *Joh. BETTUS* ingenioſus Medicus Anglus *in de Nat. Sangv. cap. 1. ſ. 1. §. 1. p. 3.* cunctis vegetabilibus nutritivis docet *lacteum* quendam ineſſe *ſuccum*, non minùs ac animalibus ſanguificis quoddam *lac*, ex quo in homine *lac* illud ſeu veteri nomine *chylus* oriatur, *vel* à *lacte* quodam vegetabili in cibis latente, indeque

indeque per digestionem elicito, *vel* potius à *lacteo* quodam *succo* proximè ad veri *lactis* accedente indolem, obstetricante primâ concoctione, proficisci. Sic remotè homo *lacte* nutriatur, dum pascitur frumentô, quod nonnisi lacteus quidam succus est calore solis inspissatus, & ex carne animalium euchymorum tenera & dulci *lacteus* quidam *humor* in masticatione emulgeatur. *Idem* §. 7. *p.* 8. statuit omnium animantium genera terrâ aquâve degentium eôdem propemodùm *succô lacteô* nutriri, quem post levem alterationem in propriam transsumant substantiam: eundem verò succum creatorem telluris visceribus tanquam universale quoddam alimenti penu recondidisse, quod inde per radices exsugant vegetabilia, è quibus deinde mutuentu cætera viventia genera, quicquid vegetationis habeant; exemplô ficus probat habentis causticum *lac* in caule, quod postmodùm solis calore coctû in fructu rubeat & dulcescat.

Inde §. 8. *ad objectionem:* si singula ciborum genera in *lac* mutantur melius ut omnes homines, cujuscunque ætatis & temperamenti eô solô neglectis reliquis eduliis vescantur, hâc enim ratione præ coquendi facultate nunquam fatigari posse naturam, vel operosæ nimis digestioni succumbere; *respondet:* non ferre naturæ cursum, ut à rebus usque quaque vel in eodem gradu similibus singuli nutriantur: cum enim concoctio sit alteratio quædam ac progressio à re aliquatenus dissimili ad rem perfectè similē, idque magis minusve pro singulorum nutriendorum indole secum gradus multifariàm diversos, *lac* omnibus adaptari nequit: sed natura *lacteum succum* suppeditat, qui plurimum aquæ aërisque, tenuissimas verò terræ partes in se contineat, è quorum complexu exsurgat temperamentum quoddam Medicum, æquabile, dulce, nutritioni aptum, & rarum, ut vel incrassationem vel attenuationem pro diversarum partium & corporis animalis exigentia sustinere posset. Et si omnes *lacte* naturali uberum solô deberent nutriri, cur natura Instrumenta ad cibum conficiendum dentes dedisset? Ventriculi tonus enervaretur, ipsumque etiam corpus, quod non tantùm ætate, sed à diæta firmiore fit compactius.

Licet itaque *lac* hominibus alimentum familiare quidem esse diximus, non tamen omnibus hominibus, omnibus temperamentis, aut firmâ sanitate constitutis convenire, imò *nec* omnibus ægrotis, aut *in specie omnibus Arthriticis,* videmus tamen simplicissimum *lactis victum multum conferre ad prorogandam vitam.* Quod præter alia exempla demonstrat nostrô seculô Annô nimirùm 1635. demortuus senex *Thomas Parre d' Albersburg ex Provinciâ Angliæ de Schrops* natus, qui ad CLII. annos

vitam produxit, de quo *Dn. de CHILDREY in de Reb. Nat. Angl. p. m. 205.* & qui potiſſimum *lacticiniis* omnibus, caſeô ſubrancidô & pane furfureô vitam ſuſtentavit, adeòque parcè in paupertino Lare vivens vitam tàm diu protraxit, uti narrat *Dn. Joh. Bettus in Anatomia ejusdem Parre ad Cl. Harvejum ſcripta, & Angli in Transact. Philoſ. Anglicè editis Vol. III. num. XLIV. p. 886. Cauſam* verò *brevioris vitæ* apud Anglos modernos (ut de vino & victu delicatiore nihil dicam) *Dn. de CHILDREY in deſcript. Rer. Nat. Angl.* imputat cereviſiæ *in deſcriptione Provinc. Derby p. m. 187.* certiſſimum eſſe ab eo tempore (quod ſpatium vix ſeculum exceſſit, ſiquidem A. 1524. ignotus planè fuerat Zythi apud eos uſus) quô cereviſiæ uſus inolevit, incolas non eosdem attingere vitæ annos, ſicut ipſorum anteceſſores, qui ſæpè centeſimum ſunt prætergreſſi.

Non ſolùm ut *cibus lac* utiliter adhibetur, ſed etiam ut Medicina. Unde *Bettus in de Nat. Sangv. cap. 1. ſect. 5. §. 2. p. 32.* Notandum *lacti* & ſero omnes ineſſe medendi intentiones, quæ adeò apud *Cnidios* percrebuerunt Medicos, ut aliis quibuscunque relictis Pharmacis in omnibus morborum generibus, in quibus *purgatione, alteratione & nutritione* opus eſſet, hiſce ſolummodò uſi ſint, *lacte* ſcilicet & *ſero*, quod in ſpecie per varios morbos *id. ib. §. 3. 4. 5.* latius deducit, & §. *6. p. 37.* prodeſt *lac* ad abluendam & attemperandam acrimoniam poſt purgationem, *in PODAGRA*, in Rheumatiſmo, Ptyaliſmo eo, quem febricula comitatur, & in altero poſt aphthas atque in febris declinatione humorum impetum optimè compeſcendo, in tuſſi, urinæ ardore, mictione purulenta & arenoſa, in faucium inflammatione, dyſpnœa cum ſputo ſanguinis, in ſcabie fera, in ulcere fiſtuloſo, & *§. 8.* maxima quoque lactis reſtaurativa facultas, quæ conſiſtit in craſſiſſimo bubulo, ovino, caprino (non aſinino, quod præ nimia tenuitate Phthiſicis non convenit) dum etenim ex conſumtione carnis & organorum coquentium læſione, vires labefactentur, & ad primævam penè infantium impotentiam redigantur infirmi, conveniens, ut ab eodem reparentur nutrimento, à quo in ſtatu imbecilliori olim adoleverant, unde etiam *Diocles* convaleſcentes omnes *lacte* recreare ſolitus eſt.

Ob tot *utilitates lactis* non miror noſtrô ſeculô *curam* iſtam *lactis* tantoperè extolli *in Arthritide*, morbo plurium aliorum morborum matre, eandemque poſtliminio quaſi in uſum revocari: ſiquidem memorabilem notabo hiſtoriam *uſum lactis* non ſolùm tempore Hippocratis, uti *Bettus* probavit, ſed etiam alterô abhinc ſeculô fuiſſe notiſſimum, quam narrat

narrat *Dn. de Childrey in de Reb. Natural. Angl. edit. Parif. 1667. in defcript. Provinc. Cornwall. p. m. 5.* cujus verba ex *Gallico* idiomate transferre libet: Centum ferè elapfi funt anni, cum facrificulus quidam *in Parochia Sancti Yves* vixerit in *Cornwallia* nomine *Dominus ALWEL*, qui præter Profeffionem fuam facram fimul Medicinam exercuit. *Methodô* utebatur *fingularisfimâ*, licet etenim interdum venam permitteret fecare, & quædam cordialia præfcriberet, maximum tamen ipfius remedium & *Panacea lac* fuit, quod adhibebat *in omnibus ferè morbis*, & interdum *lac* & poma: hocce remediô ordinariè percurabat defperatiffimos morbos, indeq; tantam fibi conciliavit famam, ut ex omnibus oris adveherentur ipfi ægroti; difficile tamen dictu, an bonitate & puritate aëris in Cornvvallia, an remediis hic *Dominus Alwel* fanitatem reduxerit, an quoque certa quædam remedia certæ difpofitioni aëris appropriata (ficut quædam certa difpofitio certos procreat morbos) & ita aër Cornvvalliæ fimilem produxerit effectum, quem *lactis* ufus in aliis regionibus non fortiatur. *Hæc Dn. Childrey.*

Periculofum, fi ii, qui *lacteâ* hâc *curâ* ufi fint, acutô corripiantur morbô, cum fanguis fingulariter conftitutus non omnia perferat remedia. Vixit hic *Vratislaviæ* fartor quidam 55. annor. qui per 18. ad minimum menfes *lac* ad curandam Podagram adhibuerat, is Anno 1671. menfe Jun. cum paulò antè vinô fefe ingurgitaffet, & ftrictæ diætæ leges exceffiffet, Pleuritide correptus, licet binis venæfectionibus tentatis (ubi fanguis vifus congelatus & coagulatus, an à præcedente lactis ufu, an quod hoc inflammationibus internis familiare) poft paucos dies debitum naturæ perfolvit. Confer *Anni II. Mifcell. Obf. 258.*

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenh.*]

Ad

OBSERVATIONEM CXLV. *p. 321.*

& CXLVI. p. 322.

DE VERMIBUS INTESTINA PERFORANTIBUS.

ADducti fuerunt *vermes inteftina perforantes*. Refert *Reiner. SOLENANDER fect. V. conf. 15. §. 23.* quod viderit Düffeldorpi rufticam, cui poft longos dolores *ventris lumbrici teretes*, factô in dextrâ parte ventris fuper inguen *foramine* eruperunt, qui primùm ex his prodierunt factô foramine lucidi vifi funt & fubliveſcentes.

INDEX
ANNI PRIMI
MISCELLANEORUM CURIOSORUM MEDICO-PHYSICORUM.

Simplex Zifra Miſcellaneorum paginam notat: quando vero Zifræ Litt. V. præfigitur denotat Tractat. de Vipera.

AMARA

B.

CAR-

D.

E.

F.

LYCO-

macro-

de

FINIS.

